

POLSKIE
USTAWY KARNE
DODATKOWE

Z LAT 1919—1929.

Zebrał i wydał

Dr. A. LANIEWSKI i K. SOBOLEWSKI

pprok przy lwowskim sądzie okręgowym karnym.

1 9 2 9.

NAKŁADEM KSIĘGARNI
Dra MAKSYMILJANA BODEKA
LWÓW, UL. BATOREGO 14.

Drukarnia „MINERWA“, Lwów ul. Żółkiewska 32.

2425¹

Dział 1.

ZDROWIE PUBLICZNE.

U S T A W A

z dnia 19 lipca 1919 Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 372

o przymusowym szczepieniu ochronnem
przeciwko ospie.

Art. 1. W Państwie Polskiem wszystkich mi
szkańców obowiązuje przymusowe szczepienie ochronne
przeciwko ospie.

Art. 2. Przymusowemu szczepieniu ochronnemu
przeciwko ospie podlegają:

- a) pierwszemu — wszystkie dzieci nowonarodzone,
przyczem szczepienie u nich dokonane być po-
winno przed upływem pierwszego roku życia;

- b) powtórnemu — wszystkie wogóle dzieci w 7 roku życia; zwolnione od szczepienia mogą być tylko te dzieci, które w ciągu ostatnich 5-ciu lat przed terminem ich urzędowego powtórnego szczepienia miały zaszczepioną ospę ochronną z wynikiem dodatnim, wreszcie te dzieci, dla których szczepienie ochronne przeciwko ospie według opinii lekarza urzędowego byłoby bezwzględnie szkodliwe dla zdrowia.

Szczepienie ochronne u dzieci, zwolnionych od szczepienia we wskazanym terminie, winno być odłożone do następnego terminu szczepienia.

- c) wszystkie wogóle osoby, które wskutek jakichkolwiek przyczyn nie były jeszcze przeciw ospie zaszczepione lub nie przeszły powtórnego szczepienia przeciwko ospie, a to w myśl ustępu b) niniejszego artykułu.

Art. 8. Rodzice, opiekunowie i wogóle osoby, do których należy opieka nad dziećmi, podlegającymi szczepieniu (art. 9), odpowiedzialni są za to, aby dzieci te w przepisanych terminach były zaszczepione.

Dzieci nieszczepionych nie wolno przyjmować do szkół lub do innych zakładów naukowych lub wychowawczych.

Przeszkadzanie poddaniu się innych osób szczepieniu ochronnemu lub namawianie ich do uchylenia się od szczepienia podlega karze (art. 9).

Art. 9. Przekroczenia przepisów niniejszej ustawy lub rozporządzeń, wydanych na jej podstawie, o ile czyn karygodny nie podlega ukaraniu w myśl ogólnych postanowień karnych, względnie w myśl ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych — będą karane w drodze

administracyjnej grzywnami do 200 zł. lub aresztem do 14 dni, a w razie popełnienia przekroczenia przez funkcjonarjuszów publicznych — według właściwych przepisów dyscyplinarnych.

Uwaga: Do powyższej ustawy istnieje

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO

z dnia 15 marca 1922 Dz. U. R. P. Nr. 32. poz. 261

w przedmiocie wykonania ustawy o przymusowym szczepieniu ochronnym przeciwko ospie.

§ 22. Przekroczenie rozporządzenia niniejszego będzie karane na podstawie ustawy o przymusowym szczepieniu ochronnym przeciwko ospie z dnia 19 lipca 1919 (Dz. P. P. P. Nr. 63. poz. 372) w drodze administracyjnej, o ile czyn karygodny nie podlega ukaraniu w myśl ogólnych postanowień karnych.

U S T A W A

z dnia 25 lipca 1919 Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 402.

w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych chorób występujących nagminnie, (ogłoszona 20|8 1919).

Art. 2. O każdym wypadku zachorowania lub śmierci na wyliczone w art. 3 choroby jak również o każdym wypadku, wzbudzającym podejrzenie co do którejkolwiek z nich, należy niezwłocznie zawiadomić

właściwą władzę komunalną w pierwszym rzędzie ich urzędy komunalne.

Art. 3. Obowiązkowi zgłoszenia zgodnie z art. 2 podlegają następujące choroby:

- a) ostre choroby zakaźne a mianowicie: 1) dżuma, 2) ospa naturalna, 3) cholera azjatycka, 4) dur brzuszny i rzekomy, 5) dur plamisty, 6) dur powrotny, 7) czerwonka, 8) płonica, 9) błonica, 10) nagminne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, 11) odra, 12) róża, 13) kszusiec czyli koklusz, 14) zimnica, 15) zakażenie połogowe;
- b) przewlekłe choroby zakaźne a mianowicie: 1) trąd, 2) gruźlica w przypadkach niebezpiecznych dla otoczenia a zresztą w myśl oddzielnej ustawy, 3) jaglica czyli egipskie zapalenie oczu w myśl oddzielnej ustawy;
- c) ostre i przewlekłe choroby zwierzęce a mianowicie: 1) wąglik, 2) nosacizna, 3) wodowstręt, w tem ukąszenia przez zwierzęta chore na wodowstręt czyli wściekliczną lub podejrzanę o tę chorobę;
- d) występujące masowo zatrucia: jadami mięsniemi i rybiemi, chemikaljami i t. p.

Art. 25. Przekroczenia przepisów niniejszej ustawy lub rozporządzeń na jej podstawie wydanych, a ile czyn karygodny nie podlega ukaraniu w myśl ogólnych postanowień karnych, będą karane w drodze administracyjnej grzywną do 1.000 zł. lub aresztem do 3 miesięcy; kara pieniężna i kara aresztu mogą być zastosowane jednocześnie.

Art. 28. Z wejściem w życie niniejszej ustawy racą moc obowiązującą wszystkie dotychczasowe prze

pisy i dekrety, które dotyczą spraw unormowanych tą ustawą.

Uwaga: Odnośnie do obowiązku zgłaszania dalszych chorób poza wymienionemi w ostatniej ustawie istnieją następujące rozporządzenia:

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO
z dnia 16 grudnia 1921 Nr. 2 poz. 15 ex 1922
w przedmiocie zgłaszania żółtaczki zakaźnej.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO
z dnia 9 listopada 1922 r. Nr. 105, poz. 978
w przedmiocie obowiązku zgłaszania wypadków
twardzieli.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH
z dnia 11 lutego 1925
w sprawie obowiązkowego zgłoszenia zachorowań na
śpiączkę epidemiczną (encephalitis lethargica).

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO

z dnia 20/9 1920 Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 652

w przedmiocie zgłaszania zatruc ołowiem, cynkiem, fosforem, arsenikiem i rtęcią w zakładach przemysłowych, fabrykach i warsztatach.

Art. 1. O każdym przypadku zatrucia ołowiem, cynkiem, fosforem, arsenikiem i rtęcią w zakładach przemysłowych, fabrykach i warsztatach, jak również o każdym przypadku, wzbudzającym podejrzenie, co do któregokolwiek z wymienionych zatruc należy w ciągu 24 godzin zawiadomić właściwe władze komunalne z podaniem nazwiska i dokładnego adresu chorego.

Art. 3. Przekroczenie przepisów niniejszego rozporządzenia będzie karane w myśl art. 25 ustawy w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych chorób występujących nagminnie.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 21 września 1927 Dz. U. R. P. Nr. 85, p. 765.

w sprawie obowiązkowego zgłaszania zachorowań na ostre zapalenie przednich rogów rdzenia (Polyomyelitis acuta anterior — choroba Heine-Medina).

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO

Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 257 (obow. od 28|5 1920)

w sprawie przewożenia i ekshumacji zwłok.

Art. 1. Zwłoki osób zmarłych powinny być pochowane na najbliższym cmentarzu tej parafji lub gminy, gdzie śmierć nastąpiła; na przewiezenie zwłok celem pochowania ich w innym miejscu potrzebne jest pisemne zezwolenie właściwej władzy; jednak może być dokonane tylko w porze chłodnej (pomiędzy 16 października i 15 kwietnia). Gdyby zaszła potrzeba nadzwyczajna przewozu w porze ciepłej, zwłoki winny być specjalnie zabezpieczone (zastrzyknięcie do żył sublimatu, 3 trumny, wapno niegaszone w 2-iej trumnie).

Art. 3. Zwłoki osób zmarłych na ostre choroby zakaźne nie mogą być przewożone przed upływem roku od ich pochowania.

Art. 10. Wydobywanie zwłok dozwolone jest tylko z grobów pojedynczych i familijnych, a ze zbiorowych jest bezwzględnie zakazane. Niewykrycie zwłok poszukiwanych w miejscu wskazanem przez osobę zainteresowaną nie daje prawa do poszukiwania ich w innym grobie bez wyjednania ponownego pozwolenia.

Art. 11. Przekroczenie niniejszych przepisów będzie karane w drodze administracyjnej grzywnami do 1.000 zł. lub aresztem do 3 miesięcy (w myśl art. 25 ust. o zwalczaniu chorób zakaźnych z 25 lipca 1919 Dz. U. 67, poz. 402). Kary te wymierza Starosta. Obie

kary mogą być stosowane równocześnie, zwłoki zaś będą pochowane na koszt przewożącego na najbliższym cmentarzu od miejsca ujawnienia przekroczenia.

ROZPORZĄDZENIE NACZELNEGO KOMISARZA
DO WALKI Z EPIDEMJAMI z DNIA 25|X 1920
Nr. 102 DZ. U. R. P. poz. 677 W PRZEDMIOCIE
BUDOWY i UTRZYMANIA STUDNI.

Rozporządzenie to zakazuje między innymi w art. 9. czerpania wody ze studni kopanych za pomocą naczyń przynoszonych z domu, prania bielizny i płukania naczyń bezpośrednio koło studni oraz zanieczyszczania studni tak kopanych jak i wierconych.

Właściciele studni nie stosujący się do przepisów tego rozporządzenia, oraz osoby przekraczające przepisy art. 9. ulegają karom w art. 8 ustawy z 14|7 1920 Nr. 61 Dz. U. R. P. poz. 388 przewidzianym.

Rozp. wchodzi w życie z dniem 6|XI 1920 na obszarze b. zaboru rosyjskiego i austriackiego.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO
z dnia 26 lutego 1921 Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 151
w przedmiocie urzędzenia i utrzymywania piekarni
i sklepów z pieczywem, oraz wypieku chleba.
(wchodzi w życie 22|3 1921 w b. zaborze austr. i ros.)
(Rozporządzenie to normuje, w jakich budynkach

mogą być piekarnie umieszczane, jak winien być urządzony lokal piekarni, jak mają wyglądać przedmioty służące do rozczyniania ciasta i wypieku chleba, jak winni być ubrani i zachowywać się robotnicy przy wypieku chleba, jak winna się odbywać sprzedaż chleba).

§ 13. Chleb powinien być dobrze wypieczony, na przekroju, porowaty, bez zakalca. Na każdy bochenek winna być przed wstawieniem ciasta do pieca nałożona biała kartka z firmą piekarni. Nalepianie kartek po wypieku jest surowo wzbronione. Sprzedaż i puszczanie w obieg pieczywa w bochenkach bez kartek piekarni są wzbronione.

§ 15. Winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia ulegną karze w myśl ogólnych przepisów karnych. Zakwestjonowane pieczywo podlega zatrzymaniu.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO WYDANE
W POROZUMIENIU z MINISTREM SPRAW WEWN.

z dnia 23 stycznia 1922 Nr. 10, poz. 78

w przedmiocie przepisów sanitarnych dla hoteli,
pokojów umeblowanych i pensjonatów.

(Rozporządzenie to normuje kwestje, w jakich domach można zakładać hotele, pensjonaty i t. p. ile wynosić ma minimalna objętość pokoju, jak mają wyglądać kuchnie, korytarze, jak ma być ubrana służba; zawiera dalej obowiązki w celu przestrzegania higieny i czystości).

§ 19. Właściciele hoteli, pokojów umeblowanych i pensjonatów, względnie dzierżawcy winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia, ulegną karze w myśl art. 25 ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 402).

(Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z 23/3 1926 Nr. 23 Dz. U. R. P. poz. 142 obow. od 9/3 1926 moc obowiązującą powyższego rozporządzenia z 23/1 1922. przedłużoną rozp. M. Sp. Wew. z 29/2 1924 Nr. 15 Dz. U. R. P. na dalsze dwa lata, przedłuża się na czas aż do odwołania.)

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH i NADZWY-
CZAJNEGO NACZELNEGO KOMISARZA do SPRAW
WALKI Z EPIDEMJAMI.

z dnia 13 marca 1926 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 165
w sprawie desynfekcji hoteli, pokojów umeblowanych
i pensjonatów.

§ 7. Właściciele hoteli, pokojów umeblowych pensjonatów, względnie dzierżawcy zakładu, winni przekroczenia niniejszego rozporządzenia, ulegną karze w myśl art. 25 ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych chorób, występujących nagminnie (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 402).

Karze tej również ulegną mieszkańcy hotelu, po-

kojów umeblowanych, pensjonatów, winni niestosowania się do postanowień niniejszego rozporządzenia.

Przepisy niniejszego rozporządzenia są uzupełnieniem § 13 rozp. Ministra Zdrowia Publicznego z 23|1 1922 Nr. 10 Dz. U. R. P. poz. 78. i obowiązuje od 22|3 1926.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO WYDANE
W POROZUMIENIU z MINISTREM SPRAW WEWN.
z dnia 6 marca 1922 Nr. 40, poz. 337

- o przepisach sanitarnych dla zakładów fryzjerskich i golarskich.

z mocą obowiązującą przedłużoną aż do odwołania na mocy rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z 29|4 1926 Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 261 (obowiązuje od 1|6 1926 w b. zab. austr. i ros.)

(Zawiera ono przepisy dotyczące utrzymywania czystości i higieny).

§ 15. Winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia będą karani, o ile czyn karygodny nie podlega karze surowszej w myśl istniejących ustaw, w drodze administracyjnej na podstawie art. 25 ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych chorób występujących nagminnie (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 402).

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO WYDANE
W POROZUMIENIU Z MINISTREM SPRAW WEWN.

z dnia 12 lipca 1922 Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 698
o urządzeniu i utrzymywaniu zakładów kąpielowych
publicznych.

z mocą obowiązującą przedłużoną aż do odwołania rozp.
Ministra Spraw Wewnętrznych z 1/5 1926 Dz. U. R. P.
Nr. 44, poz. 276 ex 1926. Wchodzi ono w życie 18/6
1926 i obowiązuje na całym obszarze Rzplitej prócz
wojew. pomorskiego, poznańskiego i górnośląskiej części
wojew. śląskiego.

(Normuje ono kwestje, w jakich miejscach można
urządzać kąpiele w wodach otwartych; nakłada obo-
wiązek utrzymywania przyrządów ratowniczych, zawiera
przepisy, w jaki sposób winny być urządzone zakłady
kąpielowe miejskie a wreszcie tzw. zakłady kąpielowe
wiejskie).

§ 31. Winni przekroczenia przepisów niniejszego
rozporządzenia, o ile czyn karygodny nie podlega su-
rowszej karze w myśl istniejących ustaw, ulegną karze
w myśl art. 25 ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. w prze-
dmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych cho-
rób występujących nagminnie (Dz. U. R. P. Nr. 67,
poz. 402).

Uwaga: Urządzenie i utrzymywanie zakładów

kąpielowych rytualnych dla ludności wyznania mojżeszowego normuje rozp. Ministra Zdrowia Publicznego z 25/7 1921 Nr. 65, Dz. U. R. P. poz. 416.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO WYDANE
W POROZUMIENIU Z MINISTREM SPRAW WEWN

z dnia 6 września 1922 Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 715

o nadzorze nad nierządem.

(wchodzi w życie 20/9 1922 na całym
obszarze Rzpltej).

§ 6. Osoby, uprawiające nierząd zawodowo, podlegają przymusowi stałej kontroli lekarskiej oraz ewentualnie leczeniu w razie stwierdzenia u nich przez lekarza choroby wenerycznej.

§ 7. Osoby, podejrzane o uprawianie nierządu zawodowo, winny na wezwanie przewodniczącego komisji sanitarno-obyczajowej, stawić się przed komisją celem udzielenia potrzebnych wyjaśnień.

§ 8. Utrzymywanie domów rozpusty (domów publicznych) jest wzbronione.

Pod nazwą domu rozpusty należy pojmować wszelkie mieszkania i lokale, zajmowane przez więcej niż dwie osoby, uprawiające nierząd zawodowo.

§ 9. Nie więcej, niż dwie osoby, uprawiające nierząd zawodowo, mogą zamieszkać w jednym domu.

§ 10. Winni niestosowania się do zarządzeń władz wydanych na zasadzie §§ 6—9 niniejszego rozporządzenia ulegną karze sądowej w myśl odnośnych postanowień ustaw karnych, względnie na obszarze b. zaboru austriackiego i pruskiego, o ile czyn ich nie jest karalny sądownie — karze wymierzanej przez władze administracyjne w myśl obowiązujących przepisów administracyjnych.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO

z dnia 25 lipca 1923 Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 653

**w przedmiocie ochrony czystości powietrza
w urzędach, biurach, sklepach, magazynach
i wszelkich innych pomieszczeniach publ.**

(Sankcje karne wedle art. 25 ust. z 25 lipca 1919 Nr. 67, poz. 402).

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRÓW SPRAW WEWNĘTRZNYCH, ROLNI-
CTWA i DÓBR PAŃSTWOWYCH.

z dnia 2 lutego 1925 Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 145

w sprawie zwalczania wścieklizny u ludzi i zwierząt,

§ 1. O każdym wypadku pokąsania człowieka przez zwierzę wściekłe lub nawet podejrzane o wście-

kliznę należy natychmiast donieść właściwej władzy administracyjnej I-ej instancji (lekarzowi powiatowemu).

Osoby pokąsane powinny pozostawać pod obserwacją miejscowego lekarza urzędowego (tj. rządowego, względnie samorządowego) aż do stwierdzenia u zwierzęcia wścieklizny, względnie jej podejrzenia.

W razie najmniejszego podejrzenia o wściekliznę osoba pokąsana powinna być natychmiast odesłana, celem poddania szczepieniom przeciw wściekliznie.

§ 2. Przed interwencją państwowego lekarza weterynaryjnego nie wolno u zwierząt chorych lub podejrzanych o wściekliznę wykonywać żadnych zabiegów leczniczych.

§ 8. Przekroczenia niniejszego rozporządzenia będą — o ile czyn karygodny nie podlega karaniu w myśl ogólnych postanowień karnych — karane podług art. 25 ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych w drodze administracyjnej grzywną do 1.000 zł. lub aresztem do 3 miesięcy; kara aresztu z karą pieniężną mogą być zastosowane jednocześnie.

§ 9. Co do traktowania zwierząt obowiązują odnośne przepisy weterynaryjno-policyjne.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (28 2 1925) i znosi rozp. z 30 1 1922 Nr. 10 Dz. U. R. P. poz. 79.

ROZPORZĄDZENIE

NACZELNEGO NADZWYCZAJNEGO KOMISARZA
DO SPRAW WALKI Z EPIDEMJAMI.

z dnia 10 czerwca 1921 r. Nr. 55 Dz. U. R. P. p. 346

wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w przedmiocie utrzymania porządku w domach, na dziedzińcach, chodnikach i jezdniach w gminach miejskich.

§ 16. Nad przestrzeganiem postanowień niniejszego rozporządzenia czuwać mają zarządy miejskie za pośrednictwem podległych sobie organów. Organa policji państwowej obowiązane są udzielać zarządom miejskim swej pomocy w razie potrzeby zgodnie z art. 14 ustawy 2 ust. z dnia 24. VII. 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 61, p. 363).

§ 17. Wszelkie uchybienia obowiązkom, wynikającym z niniejszego rozporządzenia, tudzież z wydanych na jego zasadzie zarządzeń i regulaminów podlegać będą karze przewidzianej w art. 8 ustawy z dnia 14 lipca 1920 r. (Dz. Ust. Nr. 61, poz. 388).

Przeprowadzenie postępowania karno-administracyjnego oraz wydawanie orzeczeń karnych należy do władz administracyjnych 1-ej instancji.

Uchybienia, które przedstawiać się będą jako naruszenie obowiązków służbowych, wynikających ze stosunku prawnopublicznego, w jakim pozostają osoby uchybień tych się dopuszczające (dozorcy i administratorowie obiektów rządowych i samorządowych i t. p.), karane będą w myśl odnośnych przepisów dyscyplinarnych.

§ 18. Za niespełnienie wynikających z niniejszego rozporządzenia na Zarządach Miejskich ciążących obowiązków, odpowiadają te Zarządy przed swoją władzą nadzorczą w myśl istniejących przepisów.

Niezależnie od tego mogą być zastosowane posta-

nowienia art. 8 ustawy z dnia 19 lipca 1919 r. (Dz. U. Nr. 63, poz. 371) i art. 23 ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. (Dz. Ust. Nr 67, poz. 402).

§ 19. Rozporządzenie niniejszej wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (30 6 1921) i znajduje zastosowanie w b. zaborze rosyjskim z wyjątkiem m. Warszawy, oraz w b. zaborze austriackim.

U S T A W A

z dnia 1 lipca 1921 Nr. 64 Dz. U. R. P., poz. 396.

o uprawnieniach do wykonywania czynności felczerskich.

Art. 1. Prawo wykonywania czynności felczerskich oraz tytuł felczera przysługuje tylko obywatelom Państwa Polskiego, którzy nabyli to prawo przed ogłoszeniem niniejszej ustawy na mocy uprzednio obowiązujących przepisów i zostaną zarejestrowani przez odnośne urzędy Min. Zdrowia Publicznego.

Kontrolowanie uprawnień do wykonywania czynności felczerskich należy do Ministra Zdrowia Publicznego, w przypadkach wątpliwych ostatecznie rozstrzygać będzie Minister Zdrowia Publicznego po wysłuchaniu opinii odnośnych organizacji felczerskich.

Art. 2. Felczerzy uprawnieni są:

- a) do samodzielnego udzielania pomocy lekarskiej do przybycia lekarza,
- b) do pomocy leczniczej w dziedzinie pielęgniarstwa i ratownictwa,
- c) do szczepienia ospy i wydawania świadectw o wyniku,

- d) do niesienia pomocy w chorobach szerzących się nagminnie do przybycia lekarza,
- e) do wykonywania czynności chirurgicznej w zakresie małej chirurgji.

Art. 3. Udzielanie pomocy leczniczej, nie wchodzącej w zakres uprawnień, ustalonych w art. 2, jest dozwolone felczerom nie inaczej, jak z polecenia względnie za zgodą i pod kierunkiem oraz odpowiedzialnością lekarza.

Art. 4. Felczerzy są upoważnieni do zapisywania leków podług farmakopei, z wyjątkiem objętych lit. A, w przypadkach samodzielnego udzielania pomocy leczniczej w granicach, ustalonych art. 2.

Art. 5. Wykonywanie czynności felczerskich dopuszcza się wyłącznie na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego i nowogródzkiego.

Art. 6. Osoby, winne przekroczenia przepisów niniejszej ustawy lub rozporządzeń, wydanych na tej podstawie, będą pociągane do odpowiedzialności na mocy ogólnych postanowień karnych.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ZDROWIA PUBLICZNEGO

z dnia 20 marca 1922 Nr. 29 Dz. U. R. P. poz., 396
w przedmiocie wykonania ustawy o uprawnieniach do
wykonywania czynności felczerskich
zawiera bliższe określenie zakazanych i dozwolonych
czynności felczerskich.

U S T A W A

z dnia 2 grudnia 1921 Nr. 105 Dz. U. R. P., poz. 762

w przedmiocie wykonywania praktyki lekarskiej
w Państwie Polskiem (wchodzi w życie 1^{II} 1922).

(A r t. 2. wymienia osoby, które mają prawo wykonywania praktyki lekarskiej w Polsce).

A r t. 7. Osoby, posiadające warunki do wykonywania praktyki lekarskiej, określone w art. 2, bez względu na to, czy z posiadania tych warunków korzystać pragną, jak również osoby, dopuszczone do wykonywania tejże praktyki w myśl art. 4 i 5 niniejszej ustawy, mogą używać tytułu „lekarz“; nikt inny tego tytułu używać nie ma prawa.

A r t. 8. Używanie obok tytułu „lekarz“ innych tytułów, nie uznanych w Państwie Polskiem, a mogących wywołać błędne mniemanie o szczególnem uprawnieniu do wykonywania praktyki lekarskiej, jest wzbronione.

A r t. 9. Winni przekroczenia przepisów art. 2, 7 i 8 niniejszej ustawy ulegną w drodze administracyjnej karze aresztu do 6 tygodni i grzywnie do 250 zł. lub jednej z tych kar.

Grzywna zamieniona będzie na wypadek niemożności ściągnięcia na areszt według uznania władzy orzekającej, jednak nie ponad 6 tygodni.

Aż do wydania szczegółowych w tym względzie przepisów od orzeczeń karnych władz administracyjnych, zapadłych w drugiej instancji, można odwołać

się w ciągu dni siedmiu do miejscowego właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o odwołaniu się od wyroków sądu pokoju (powiatowego); sąd nie może jednak uchylić orzeczenia władzy administracyjnej z przekazaniem sprawy do ponownego rozpatrzenia i zawyrokowania.

Odwołanie się do sądu nie wstrzymuje wykonania kary z wyjątkiem kary pozbawienia wolności.

W b. dzielnicy pruskiej stosują się §§ 453 — 458 ustawy postępowania karnego.

O wykonanie kary pozbawienia wolności zwrócić się należy do sędziego pokoju (powiatowego) miejsca pobytu skazanego; w tym celu należy przesać sędziemu akta sprawy.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 10. VI, 1927 Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 476

o wykonywaniu praktyki dentystycznej.

Uwaga: Rozporządzenie to normuje warunki wykonywania praktyki lekarsko-dentystycznej i czynności techniczno-dentystycznych.

Art. 27. Winni naruszenia przepisów niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzeń lub zarządzeń, wydanych na jego podstawie, o ile dany czyn nie ulega karze surowszej, będą karani aresztem do 6 tygodni i i grzywną do 500 zł. lub jedną z tych kar.

W razie niemożności ściągnięcia grzywny władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu karę zastępczego aresztu według swego uznania, jednak nie ponad 2 tygodnie.

Władza administracyjna II instancji może osoby ukarane dwukrotnie — na podstawie postanowień niniejszego artykułu — pozbawić prawa wykonywania czynności zawodowych na czas od dwóch miesięcy do lat trzech.

Do orzekania powołane są władze administracyjne I instancji. Przeciwko orzeczeniu władzy administracyjnej I instancji można w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tejże władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów obowiązujących w I-ej instancji sądowej. Wyrok sądu okręgowego, wydany w II-ej instancji, jest prawomocny.

A r t. 29. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Państwa Polskiego z wyjątkiem województwa śląskiego. Na obszarze województwa śląskiego rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z chwilą ogłoszenia na nie zgody Sejmu Śląskiego.

Jednocześnie z wejściem w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą wszystkie dotychczasowe przepisy, normujące wykonywanie praktyki lekarsko-dentystycznej oraz czynności techniczno-dentystycznych, względnie regulujące sprawy przemysłu techniczno-dentystycznego. (Ogłoszone 18¹⁶ 1927).

U S T A W A

z dnia 23 marca 1922 Nr. 31 Dz. U. R. P., poz. 254

o uzdrowiskach.

zmieniona Rozp. Prez. Rzp. z 22. III. 1928 Dz. U. R. P.
Nr. 36, poz. 331.

Wedle tej ustawy bez zezwolenia władz nie wolno prowadzić żadnych robót, w obrębie granic okręgu ochrony sanitarnej uzdrowiska, posiadającego charakter użyteczności publicznej, mogących wywrzeć szkodliwy wpływ na sanitarne warunki uzdrowisk. Jakich robót nie można prowadzić wymienia art. 13.

W granicach okręgu ochrony granicznej nie wolno prowadzić żadnych robót, bez zezwolenia władz, a to tak górniczych jak i ziemnych, mogących wywołać dla uzdrowiska o charakterze użyteczności publicznej, a posiadającego źródle lecznicze, zmiany wymienione w 14 artykule (art. 15).

Władze administracyjne względnie górnicze mogą wstrzymać wydawanie pozwoleń na powyższe roboty, (art. 13 i 15) oraz wstrzymać dalsze roboty za zezwoleniem prowadzone, pod warunkami w art. 21 wprowadzonymi.

Przekroczenie przepisów art. 13 i 15 oraz niezastosowanie się do zarządzeń, wydanych na podstawie art. 21 niniejszej ustawy, będzie karane aresztem do 5 tygodni i grzywną do 500 złotych lub jedną z tych kar.

W razie niemożności ściągnięcia grzywny władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu karę zastępczego aresztu według swego uznania, jednak nie ponad 2 tygodnie.

Do orzekania karnego powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Osoba, której wymierzyła karę powiatowa władza administracji ogólnej, może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzone postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchiwać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

U w a g a : Rozporządzenie Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 19 listopada 1925 r. Nr. 125, poz. 1016 podaje postanowienia w przedmiocie przepisów

sanitarnych dla uzdrowisk, posiadających charakter użyteczności publicznej, przyczem § 60 postanawia, że przekroczenie przepisów tego rozporządzenia będzie karane przez komisję uzdrowiskową w drodze nakładania natychmiast ściągalnych kar do wysokości przewidzianej ustawami, a niezależnie od tego może komisja wdrożyć przeciw winnym postępowanie karne administracyjne lub sądowe.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 6/12 1924 Nr. 8 Dz. U. R. P. z r. 1925 poz. 60

o obrocie szmatami.

(Obowiązuje z dniem 29/1 1925 i znosi wszelkie zarządzenia z niem sprzeczne).

Rozporządzenie normuje sposoby zbierania szmat, pakowania, przechowywania, przewożenia i t. d.

§ 17. Winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia ulegną karze w myśl obowiązujących miejscowo przepisów karnych.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 14/2 1924 Nr. 94 Dz. U. R. P. poz. 877

w sprawie praw i obowiązków kobiet, karmiących obce niemowlęta, (obowiązuje od 30/10 1924).

U w a g i : Kobieta (mamka), może ~~kar~~ karmić

piersią obce dziecko w domu jego rodziców tylko na podstawie świadectwa lekarskiego, które musi przedłożyć do rejestracji właściwej władzy sanitarnej (§ 1). Kobiecie takiej nie można powierzać karmienia dziecka chorego na kiłę (§ 2).

Kobieta chcąca karmić obce dziecko u siebie w domu musi uzyskać na to zezwolenie władzy sanitarnej (§ 4) a przyjęte dziecko do karmienia przedstawić w oznaczonym przez władzę sanitarną czasie i miejscu do zbadania (§ 6).

O zachorowaniu dziecka, oddaniu go do szpitala lub śmierci musi zawiadomić władzę (§ 7).

Kobieta trudniąca się zawodowo przyjmowaniem niemowląt do domu swego celem sztucznego karmienia (na garnek) podlega przepisom tego rozp. i musi na to uzyskać pozwolenie władzy sanitarnej (§ 8).

§ 9. Karze przewidzianej w art. 25 ustawy z d. 25⁷ 1919 w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych chorób występujących nagminnie (Dz. U. R. P. Nr. 671 1919 poz. 402) ulegnie:

- 1) karmicielka winna niezachowania przepisów zawartych w § 1, 4, 6, 7, 8;
- 2) osoba przyjmująca karmicielkę, względnie oddająca jej dziecko na karmienie winna niezachowania przepisów zawartych w § 1 i 2,

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 30⁶ 1926 Nr, 68 Dz. U. R. P. poz. 401

w sprawie wydawania z aptek środków leczniczych
i określania ich ceny.

(Przekroczenie niniejszego rozporządzenia normującego sposób wydawania środków leczniczych oraz stosowania taksy aptekarskiej karane będzie wedle istniejących przepisów. Rozporządzenie to wchodzi w życie 14/7 1926 na całym obszarze Rzplitej).

Sprzedaż kokainy w aptekach i składach materiałów aptecznych normuje rozp. Ministra Zdrowia Publicznego z 31/3 1920 Nr. 36 Dz. U. R. P. poz. 201.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 30/6 1926 Nr. 70 Dz. U. R. P. poz. 406.

o wyrobie i obrocie specyfików farmaceutycznych
(wchodzi w życie z dniem 19/7 1926).

Wedle tego rozp. wyrób specyfików farmaceutycznych jest dozwolony tylko za uprzedniem zezwoleniem Ministra Spraw Wewnętrznych (wyjątek stanowi § 19). Specyfiki muszą odpowiadać warunkom w § 3 naprowadzonym (muszą one być nowością w lecniczwie, odpowiadać celowi pod względem leczniczym i t. d., mogą być wyrabiane tylko w aptekach i fabrykach na to przeznaczonych (§ 4), — muszą być zaopatrzone w etykietę (§ 7), posiadać numer rejestracyjny i t. d.).

Przekroczenie niniejszego rozporządzenia będzie karane w myśl obowiązujących ustaw karnych.

U S T A W A

z dnia 22 czerwca 1923 Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 559

w przedmiocie substancji i przetworów odurzających,
(ogłoszona 26/7 1923 i obow. w 2 tygodnie później).

Art. 1. Zabrania się wytwarzania, przeróbki, przywozu i wywozu, przechowywania, handlu oraz wszelkiego wogóle obiegu opium surowego, opium leczniczego, opium do palenia i jego odpadków (Dross i t. p.), haszyszu, morfiny, kokainy, heroiny, wszelkich ich soli i przetworów oraz tych pochodnych, które na podstawie badań naukowych w drodze rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego będą uznane za wywołujące szkodliwe skutki dla zdrowia.

Na wypadek pojawienia się w obiegu innych substancji lub przetworów o podobnie szkodliwych skutkach, upoważnia się Ministra Zdrowia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu do rozciągnięcia na nie przepisów niniejszej ustawy.

Art. 3. Zabrania się sprzedaży do celów spożycia eteru etylowego i jego mieszanin.

Art. 6. Przywóz i wywóz zagranicę substancji i przetworów, określonych w art. 1, może nastąpić tylko przez urzędy celne, specjalnie oznaczone przez Ministra Zdrowia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 7. Winny naruszenia przepisów art. 3, oraz przywozu z zagranicy, przechowywania dla zbycia lub wytwarzania opium surowego, leczniczego, opium do

palenia, wyciągu z opium (ekstrakt), morfiny i innych alkaloidów opium (z wyjątkiem kodeiny), ich soli i pochodnych, kokainy, jej soli i pochodnych oraz tych substancji i przetworów z pośród wymienionych w części drugiej art. 1, i art. 3, które będą uznane przez Ministerstwo Zdrowia Publicznego za szczególnie niebezpieczne, jak również bezprawnego umożliwienia innym użycia tych środków, jeżeli czyn przestępny wywołał lub mógł wywołać następstwa szczególnie szkodliwe, a sprawca mógł to przewidzieć, lub jeśli przestępstwo spełniono z chęci zysku — będzie karany za występki więzieniem od 3 miesięcy do lat 5, z czym można połączyć grzywnę do 5.000 zł. Surowsze postanowienia innych przepisów pozostają w mocy. Usiłowanie i udział ulega karze narówni z dokonaniem.

Jeżeli winowajca ma prawo zajmowania się leczeniem lub zawodem aptekarskim, będzie prócz tego pozbawiony powyższego prawa na czas nie niżej lat 3 lub na zawsze.

Jeżeli winny dopuścił się przestępstwa przy wykonywaniu innego zawodu lub przemysłu, może być pozbawiony odnośnych praw na czas od roku do lat 5.

Art. 8. Winny innego naruszenia postanowień niniejszej ustawy lub przepisów na jej podstawie wydanych (o ile czyn w myśl innych przepisów nie ulega karze surowszej) będzie karany za występki więzieniem od dwóch tygodni do jednego roku i grzywną od 25 do 2.500 zł. lub jedną z tych kar.

Tej samej karze ulega użycie w towarzystwie środków określonych w art. 7.

Art. 9. Nieprawne posiadanie środków wymienionych w art. 1, pociąga zawsze za sobą konfiskatę

tych środków. W przypadkach przewidzianych w art. 7 i 8 konfiskatę orzeka właściwy sąd, lecz do chwili uprawomocnienia się wyroku należy dokonać zajęcia odnośnych przedmiotów. Przedmioty skonfiskowane oddaje się do dyspozycji władz sanitarnych.

Art. 10. Przepisy dzielnicowe o łagodzeniu i zamianie kary nie stosują się do przestępstw przewidzianych w niniejszej ustawie.

Na obszarze b. dzielnicy austriackiej sąd wymierzy zamiast kary więzienia karę ścisłego aresztu.

U w a g a : W związku z tą ustawą istnieje Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Min. Sprawiedliwości z dnia 10 stycznia 1925 Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 98.

ROZPORZĄDZENIE

MIN. SPRAW WEWN. i MIN. SPRAWIEDLIWOŚCI
W POROZUMIENIU z MIN. SKARBU, PRZEMYSŁU
HANDLU ORAZ SPRAW WOJSKOWYCH

z dnia 1 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 499

o substancjach i przetworach odurzających.

§ 1. Wyrób i przeróbka poza aptekami środków odurzających, przeznaczonych do celów leczniczych, mogą się odbywać, z wyjątkiem przewidzianym w § 3, wyłącznie na podstawie zezwoleń udzielanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

O zezwolenia te mogą się ubiegać tylko takie osoby fizyczne lub prawne, które prowadzą wytwórnię chemiczne lub chemiczno-farmaceutyczne.

§ 2. Przewidziane w § 1 zezwolenia będą udzielane tylko w przypadkach, kiedy udzielenie zezwolenia będzie wskazane z uwagi na zapotrzebowanie środków odurzających do celów legalnych i kiedy wyrób i przeróbka tych środków będzie się odbywać w sposób i w warunkach umożliwiającym władzom wykonywanie skutecznego nadzoru.

§ 3. Wyrób i przeróbka środków odurzających dla własnych celów w zakładach wojskowych mogą się odbywać bez osobnych zezwoleń, jednak zgodnie z odnośnymi przepisami, wydanymi przez Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spr. Wewn.

§ 4. Wyrób i przeróbka środków odurzających, przeznaczonych do celów leczniczych, może się odbywać w aptekach bez osobnych zezwoleń. Wyrób ten i przeróbka jednak może się odbywać tylko w aptekach publicznych i w takich aptekach zakładowych, które są prowadzone zgodnie z przepisami obowiązującymi w aptekach publiczne.

§ 5. Wyrób i przeróbka środków odurzających w celach naukowych może się odbywać tylko na podstawie zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

Zezwolenia te będą udzielane w sposób następujący:

1) państwowym szkołom akademickim na żądanie rektorów tych szkół,

2) innym uczelniom i instytucjom naukowym na skutek podań, które celem zaopiniowania należy składać przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

3) poszczególnym osobom (poświęcającym się pracy naukowej) na skutek podania, które należy składać przez powiatowe władze administracji ogólnej

dołączając do podania dowody stwierdzające prowadzenie przez petenta prac naukowych i konieczność wyrobu lub przeróbki środków odurzających w związku z temi pracami.

§ 6. Wszystkie osoby fizyczne i prawne, posiadające przewidziane w § 1 zezwolenie na wyrób i przeróbkę środków odurzających, przeznaczonych do celów leczniczych, obowiązane są prowadzić osobno księgi przychodu i rozchodu dla każdego z tych środków według załączonego wzoru (załącznik 1).

W księgach tych należy notować:

- a) datę otrzymania produktów wyjściowych, przeznaczonych do wyrobu lub przeróbki środków odurzających, ilość ich, oraz imię i nazwisko osoby, względnie nazwę firmy, od której one zostały otrzymane, jak również dokładny adres tych osób lub firm.
- b) datę otrzymania produktów końcowych oraz ilość ich.
- c) imię i nazwisko osoby względnie firmy z podaniem ich adresu, którym środki te zostały odstąpione oraz datę wydania i ilość odstąpionych środków.

Księgi te winne być przesnurowane z kolejno numerowanymi stronami i zaopatrzone w pieczęć właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 7. Ustanowione przepisami § 6 księgi obowiązane są prowadzić również te apteki (§ 4), które zamierzają wyrabiane lub przerabiane przez siebie środki odurzające odstępować nie tylko bezpośrednio spożywcom, ale również innym aptekom, bądź hurtowniom lub fabrykom.

§ 8. Zakłady i instytucje upoważnione do wyrobu lub przeróbki środków odurzających dla celów naukowych, a wymienione w p. p. 1 i 2 § 5 obowiązane są prowadzić księgi przychodu i rozchodu tych substancyj i przetworów według załączonego wzoru (załącznik 2).

Księgi te winne być przesnurowane z kolejno numerowanymi stronami i zaopatrzone pieczęcią i podpisem rektora względnie zwierzchnika zakładu lub instytucji.

Takież księgi obowiązane są prowadzić osoby wymienione w p. 3 § 5 z tem, że w tych przypadkach księgi te winne być zaopatrzone pieczęcią właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 9. Wszystkie osoby fizyczne i prawne, zobowiązane do prowadzenia przewidzianych w §§ 6, 7 i 8 ksiąg przychodu i rozchodu środków odurzających, obowiązane są nie później jak do dnia 31 stycznia każdego roku złożyć w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych dokładne sprawozdanie za ubiegły rok kalendarzowy o obrocie tych środków.

Sprawozdanie to winno być zestawione według załączonego wzoru (załącznik 3).

§ 10 Wyrób i przeróbka środków odurzających winny się odbywać w warunkach dających rękojmię, że środki te nie będą mogły dostawać się do rąk osób niepowołanych, bądź też nie będą mogły być użyte dla celów nielegalnych.

Handel środkami odurzającymi.

§ 11. Do hurtowej sprzedaży środków odurzających uprawnione są wyłącznie: a) osoby posiadające hurtowe składy środków leczniczych, które na to uzyskają od

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych osobne zezwolenia, b) osoby posiadające wytwórnice chemiczne lub chemiczno-farmaceutyczne, które uzyskały przewidziane w § 1 zezwolenia i c) apteki publiczne normalne. Te ostatnie jednak uprawnione są do hurtowej sprzedaży środków odurzających tylko własnego wyrobu.

Przez hurtową sprzedaż rozumie się zbycie towarów innym kupcom lub przemysłowcom celem odsprzedaży lub dalszej przeróbki.

Wyżej w p. a) przewidziane zezwolenia będą udzielane tylko takim osobom, których handel hurtowy środkami leczniczymi jest prowadzony pod stałym zarządkiem magistra farmacji (prowizora farmacji, aprobowanego aptekarza), inżyniera (doktora) chemji lub drogisty (materjalisty).

§ 12. Przewidziane w p. a) § 11 zezwolenia będą udzielane tylko w przypadkach, kiedy udzielenie zezwolenia będzie wskazane z uwagi na potrzeby rynku i kiedy prowadzenie handlu będzie się odbywać w sposób i w warunkach umożliwiających władzom wykonywanie skutecznego nadzoru.

§ 13. Osoby prowadzące handel środkami odurzającymi na podstawie zezwoleń przewidzianych w p. a) § 11 obowiązane są prowadzić osobne księgi obrotu tych środków według załączonego wzoru (załącznik 4).

W księgach tych należy w dniu otrzymania względnie wydania towaru notować: a) datę otrzymania b) imię i nazwisko względnie firmę dostawcy oraz jego adres, c) nazwę i imię otrzymanego środka, d) datę wydania, e) imię i nazwisko względnie firmę nabywcy oraz jego adres, f) nazwę i ilość zbytego środka i g) pozostałość środka na składzie.

Księgi te winne być przesnurowane z kolejno numerowanemi stronami i zaopatrzone pieczęcią powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 14. Wymienione w § 13 osoby obowiązane są nie później jak do dnia 31 stycznia każdego roku złożyć w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych dokładne sprawozdanie za ubiegły rok kalendarzowy o dokonanym obrocie środków odurzających.

Sprawozdanie to winno być zestawione według załączonego wzoru (załącznik 5).

§ 15. Wszystkie osoby fizyczne i prawne upoważnione do hurtowej sprzedaży środków odurzających (§ 11) mogą je zbywać tylko takim osobom, które są uprawnione do wyrobu, przeróbki bądź sprzedaży (tak hurtowej, jak detalicznej) nabywanych środków.

O ile sprzedający nie ma zupełnej pewności, że nabywca posiada te uprawnienia, winien żądać złożenia mu odnośnego zaświadczenia, wydanego przez właściwą powiatową władzę administracji ogólnej.

Środki odurzające mogą być wydawane tylko na podstawie pisemnego zapotrzebowania. Zapotrzebowanie to winno być podpisane przez nabywcę, zaopatrzone w datę i winno zawierać oznaczenie firmy i adresu nabywcy, ilość nabywanych środków oraz cel, dla którego są one nabywane.

§ 16. Wszystkie osoby fizyczne i prawne, nabywające środki odurzające winne z odbioru ich składać pisemne pokwitowania, zaopatrzone własnoręcznym podpisem nabywcy, lub osoby przez niego do odbioru upoważnionej oraz datą odbioru z wyszczególnieniem ilości odebranych.

Wydawanie środków odurzających bez takiego po-

kwitowania jest wzbronione. W przypadkach kiedy środki te są wysyłane pocztą, pokwitowanie z odbioru może być zastąpione pokwitowaniem urzędu pocztowego z przyjęcia nadanej przesyłki, przy transportach kolejowych lub wodnych może ono być zastąpione przez wpisanie do księgi przychodu i rozchodu daty i numeru listu przewozowego.

§ 17. Do detalicznej sprzedaży środków odurzających uprawnione są wyłącznie apteki publiczne i koncesjonowane apteki domowe lekarzy i lekarzy weterynarii.

Przechowywanie środków odurzających.

§ 18. Przechowywanie środków odurzających jest dozwolone:

- a) aptekom publicznym, zakładowym i domowym lekarzy,
- b) osobom, które na podstawie postanowień niniejszego rozporządzenia są uprawnione do wyrobu, przeróbki lub handlu temi środkami,
- c) osobom, które środki te nabyły zgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami dla własnych celów leczniczych i tylko w ilościach dla celów tych niezbędnych.

Przechowywanie środków odurzających w t. zw. aptekach „domowych“, „ambulatoryjnych“, „podręcznych“ i t. p. jest wzbronione.

Środki odurzające winny być zarówno w wytwórniach jak i w handlach uprawnionych do hurtowej sprzedaży ich przechowywane w osobnych zamknięciach i w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom niepowołanym.

§ 19. Osoby wymienione w punktach a i b § 18 uprawnione do przechowywania środków odurzających

obowiązane są w razie przypadkowego bądź też losowego zniszczenia lub kradzieży tych środków, niezwłocznie zawiadomić o tem właściwą powiatową władzę administracji ogólnej celem sporządzenia odnośnego protokołu.

O ile straty przy wyrobie, przeróbce lub handlu środkami odurzającymi przekraczają normalne manco, osoby obowiązane do prowadzenia ksiąg przewidzianych w §§ 6, 7 i 13 obowiązane są uzasadnić je w tych księgach w rubryce „uwagi“.

Przepisy ogólne.

§ 20. Przewidziane w §§ 6, 7, 8 i 13 księgi winne być przechowywane w ciągu 5 lat od chwili wpisania do nich ostatniej pozycji.

Przewidziane w § 15 zapotrzebowania, a w § 16 pokwitowania winne być przechowywane w ciągu 3 lat od dnia ich złożenia.

W razie zaprzestania z jakichkolwiek bądź powodów wyrobu, przerobki lub handlu środkami odurzającymi przed upływem tych terminów księgi te zapotrzebowania i pokwitowania winne być złożone właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 21. Wyrób i przeróbka w aptekach publicznych i zakładowych środków odurzających, przeznaczonych do detalicznej sprzedaży t. j. do sprzedaży bezpośredniej spożywcóm oraz sposób przechowywania ich i wydawania przez apteki są unormowane osobnem rozporządzeniem.

§ 22. Wszędzie, gdzie w rozporządzeniu niniejszem użyto określenia „środki odurzające“, należy pod tem określeniem rozumieć substancje i przetwory odurzające

wymienione w ust. 1 art. 1 ustawy z dnia 22 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 559), pochodne tych substancyj, które na podstawie przepisów tegoż ustępu będą uznane za wywołujące szkodliwe skutki dla zdrowia i ich przetwoiy, które na podstawie przepisów ustępu 2-go tego artykułu będą uznane za podobnie szkodliwe.

§ 23. Dokonywanie rewizji wszystkich przedsiębiorstw, zakładów i miejsc, w których są wyrabiane, przerabiane, przechowywane, sprzedawane lub wydawane środki odurzające z wyjątkiem zakładów wojskowych, należy z reguły do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej w osobie inspektora farmaceutycznego.

W razie potrzeby, dokonanie takiej rewizji może być zarządzane również przez władze administracji ogólnej innych instancyj i w osobie innych urzędników.

Do wyżej wymienionych władz należy również dokonywanie rewizyj mających na celu wykrycie bezprawnego wytwarzania, handlu, przechowywania i zużycia środków odurzających. Te ostatnie rewizje winne być dokonywane w sposób zgodny z postanowieniami art. 5 ustawy z dnia 22 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 559).

§ 24. Wszystkie władze administracyjne, skarbowe i policyjne, w razie ujawnienia przekroczenia postanowień ustawy w przedmiocie substancyj i przetworów odurzających z dnia 22 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 559) i rozporządzeń na jej podstawie wydanych, winne niezwłocznie zawiadomić o tem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, a sprawę skierować na drogę sądową.

Przepisy końcowe.

§ 25. Winni naruszenia przepisów niniejszego rozporządzenia ulegną karze stosownie do przepisów ustawy z dnia 22 czerwca 1923 r. w przedmiocie substancyj i przetworów odurzających (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 559).

§ 26. Wszystkie osoby fizyczne i prawne, posiadające bądź przechowujące przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia środki odurzające, o ile na podstawie tego rozporządzenia nie uzyskają uprawnień do dalszego ich posiadania lub przechowywania, obowiązane są zbyć te środki osobom uprawnionym do ich nabycia nie później, jak do dnia 15 lipca 1928 roku.

§ 27. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 2 miesiące od dnia ogłoszenia. (ogłoszone 5. V. 1928).

ROZPORZĄDZENIE

MIN. SPRAW WEWN. i MIN. SPRAWIEDLIWOŚCI
W POROZUMIENIU z MIN. PRZEMYSŁU. HANDLU
i SKARBU,

z dnia 22 lutego 1928 Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 281

o wyrobie, obrocie i przechowywaniu eteru etylowego.

§ 20. Winni naruszenia przepisów niniejszego rozporządzenia ulegną karze stosownie do przepisów ustawy z dnia 22 czerwca 1923 roku w przedmiocie substancyj i przetworów odurzających (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 559).

§ 21. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 2 miesiące po ogłoszeniu. ((ogłoszone 15. III. 1928)).

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH
W POROZUMIENIU z MIN. PRZEMYSŁU i HANDLU
z dnia 31 maja 1928 Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 650

o uznaniu niektórych substancyj i przetworów odurzających za wywołujące szkodliwe skutki dla zdrowia.

§ 1. Uznaje się, że

1. Dicodidum (Dihydrocodeironum, Tropacocainum, Canabinum, Ekgoninum et salia eorum;

2. Eucodalum (Dihydrooxycodionum hydrochloricum), Paramorphinum (Dyhydromorphinum hydrochloricum) Dilaudinum (Dihydromorphinonum hydrochloricum et salia alia Dihydrooxycodionum, Dihydromorphini i Dihydromorphinoni;

3. liście koka;

4. Cannabinum, konopie indyjskie oraz wyciąg i nalewka z tych konopi i

5. wszelkie wytwory wyżej w pp. 1—4 wyszczególnionych substancyj — wywołują szkodliwe skutki dla zdrowia.

§ 3. Postanowienia ustawy z dnia 22 czerwca 1923 r. w przedmiocie substancyj i przetworów odurzających (Dz. U. R. P. Nr. 72. poz. 559) rozciąga się na wszystkie substancje i przetwory, wyszczególnione w § 1 i 2 niniejszego rozporządzenia.

§ 4 Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie 15. tego dnia po ogłoszeniu (ogłoszone 24. VII. 1928).

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. VIII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 676

o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu.
(ogłoszone 8. IX. 1927).

Art. 5. Obowiązek zgłaszania chorób zawodowych w myśl art. 4 obciąża:

- a) lekarza, który zbadał chorego i ustalił chorobę, lub powziął podejrzenie o nią, w szczególności: lekarza, który był wezwany na poradę, lekarza kasy chorych, a gdzie ich niema — lekarzy fabrycznych, lekarzy szpitali, domów zdrowia i t. p.;
- b) lekarza wykonywającego oględziny zwłok lub sekcję bez względu na to, czy dany przypadek choroby stwierdzono za życia;
- c) lekarza weterynarji, o ile on przy wykonywaniu swego zawodu powziął świadomość o zarażeniu się ludzi chorobą, podlegającą zgłoszeniu.

Art. 6. Zgłoszenia o wypadkach chorób zawodowych powinny być składane na piśmie powiatowej władzy administracji ogólnej, jako władzy sanitarnej, w ciągu doby od chwili powzięcia wiadomości.

W tymże terminie inspektor pracy powinien być powiadomiony o powyższem zgłoszeniu.

Art. 10. Kierownicy wszelkich zakładów pracy oraz pracownicy obowiązani są przy stwierdzaniu choroby zawodowej udzielać właściwej władzy wyczerpujących informacji o warunkach pracy, sposobach pro-

dukcji i t. p., o ile informacje te nie dotyczą tajemnic wojskowych.

Art 11. Inspektorzy pracy oraz lekarze powiatowi i ich zastępcy są obowiązani do zachowania w ścisłej tajemnicy wszelkich danych, związanych z prowadzeniem danego przedsiębiorstwa, a w szczególności: wiadomości o urządzeniach technicznych, procesach technicznych i sposobach fabrykacji, o których dowiedzieli się przy sposobności przeprowadzenia w zakładzie dochodzeń w myśl art. 7 i 8 rozporządzenia niniejszego.

Art. 12. Inspektorzy pracy oraz lekarze powiatowi i ich zastępcy winni przekroczenia obowiązku, przewidzianego w artykule poprzednim, ulegną karze aresztu do sześciu tygodni, o ile czyn nie podlega surowszej karze. Właściwe są sądy powiatowe (pokoju).

O ile winni czynu tego dopuszczają się celem wyrządzenia szkody właścicielowi zakładu, albo celem przysporzenia korzyści sobie lub komu innemu, albo też wyzyskują tajemnicę na własną korzyść, ulegną o ile czyn nie podlega karze surowszej:

1) na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z 1903 r., względnie kodeks karny z 1871 r., — karze więzienia do lat dwóch;

2) na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna z 1852 r., — karze ścisłego aresztu do lat dwóch; na tym obszarze można wnieść odwołanie niezależnie od przepisu § 283 p. k.

Do orzekania o czynach, przewidzianych w ustępie drugim artykułu niniejszego, właściwe są sądy okręgowe.

Art. 13. Winni przekroczenia postanowień art. 5, 6, i 10 oraz rozp. i zarządzeń wydanych na podstawie

art. 2 i 3 ulegną karze grzywny od 25 złotych do 3.000 złotych i aresztu do sześciu tygodni lub jednej z tych kar, o ile dany czyn nie ulega karze surowszej w myśl postanowień ustaw karnych.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad sześć tygodni.

Do orzekania powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Przeciwko orzeczeniom powiatowych władz administracji ogólnej można w ciągu dni siedmiu od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów postępowania obowiązujących w pierwszej instancji sądowej. Wyrok sądu okręgowego, wydany w drugiej instancji, jest prawomocny.

Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych mandatów karnych.

Art. 14. Kierownicy zakładów pracy państwowych, samorządowych lub znajdujących się pod zarządem państwowym, winni przekroczeń, wymienionych w art. 13 rozporządzenia niniejszego, podlegają karom w tymże artykule przewidzianym wyłącznie w drodze sądowej.

Art. 15. Rozporządzenie niniejsze w niczem nie narusza przepisów ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych chorób występujących nagminnie (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 402).

Art. 17. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie

na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej w sześć miesięcy po ogłoszeniu, na obszarze zaś województwa śląskiego — po ogłoszeniu zgody Sejmu Śląskiego na to rozporządzenie.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 310

o zaopatrywaniu ludności w wodę.

Art. 16. Winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzeń wydawanych na jego podstawie, ulegną karze grzywny do 1.000 zł. i aresztu do 6 tygodni, lub jednej z tych kar, o ile nie podlegają károm surowszym na podstawie innych przepisów.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu według uznania, jednak nie ponad 4 tygodnie.

Do wymierzania kar powołana jest powiatowa władza administracji ogólnej.

• Skazany orzeczeniem powiatowej władzy administracji ogólnej może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzane postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane. Wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

Art. 18. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z dniem tym tracą moc obowiązującą wszelkie sprzeczne z niniejszem rozporządzeniem przepisy w sprawach uregulowanych tem rozporządzeniem.

(ogłoszone 19. III. 1928).

U w a g a : Rozporządzenie to normuje jakim warunkom ma odpowiadać woda do picia, sposób budowy wodociągów, sposób ujęcia wody.

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16 marca 1928 Dz. U. R. P Nr. 32, poz. 311

o usuwaniu nieczystości i wód opadowych,

Art. 12. Winni przekroczenia przepisów niniej-

szego rozporządzenia oraz rozporządzeń, wydanych na jego podstawie, ulegną karze grzywny 1000 zł. i aresztu do 6 tygodni, lub jednej z tych kar, o ile nie podlegają karom surowszym na podstawie innych przepisów.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu według swego uznania, jednak nie ponad 4 tygodnie.

Do wymierzania kar powołana jest powiatowa władza administracji ogólnej.

Skazany orzeczeniem powiatowej władzy administracji ogólnej może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzone postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoj) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane; wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje
ściągnięcia grzywny.

Art. 14. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na
całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem woje-
wództwa śląskiego i wchodzi w życie z dniem ogło-
szenia. Z dniem tym tracą moc obowiązującą wszelkie
sprzeczne z niniejszem rozporządzeniem przepisy
w sprawach uregulowanych tem rozporządzeniem.
(ogłoszone 19. III. 1928).

U w a g a : Rozporządzenie normuje sposób usu-
wania nieczystości i wód opadowych, budowę i utrzy-
mywanie sieci kanalizacyjnej i ustępów.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 318

o połoźnych.

Art. 17. Naruszenia przepisów niniejszego roz-
porządzenia oraz rozporządzeń lub zarządzeń, wy-
danych na jego podstawie, o ile dany czyn nie ulega
karze surowszej, będą karane aresztem do 6 tygodni
i grzywną do 500 zł. lub jedną z tych kar.

W razie niemożności ściągnięcia grzywny władza
orzekająca oznaczy w orzeczeniu karę zastępczego
aresztu według swego uznania, jednak nie ponad
2 tygodnie.

Do orzekania karnego powołane są powiatowe
władze administracji ogólnej.

Skazany orzeczeniem powiatowej władzy administracji ogólnej może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzane postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane; wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

A r t. 19. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Państwa Polskiego z wyjątkiem województwa śląskiego. Na obszarze województwa śląskiego rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po ogłoszeniu na nie zgody Sejmu Śląskiego.

Jednocześnie z wejściem w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą wszystkie do-

tychczasowe przepisy, normujące wykonywanie czynności i szkolenie położnych.

(ogłoszone 22. III. 1928).

U w a g a : Rozporządzenie to normuje prawo wykonywania zawodu i używania tytułu położnej, obowiązki i uprawnienia położnych, przeszkalanie położnych.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 333

o zwalczaniu jaglicy.

Art. 1. Każdy przypadek zachorowania na jaglicę podlega zgłoszeniu do powiatowej władzy administracji ogólnej najpóźniej w ciągu tygodnia od chwili stwierdzenia choroby przez lekarza.

Minister Spraw Wewnętrznych może rozciągnąć obowiązek zgłaszania na przypadki, w których zachodzi podejrzenie jaglicy i na inne pokrewne zakaźne choroby oczu.

Art. 2. Obowiązek zgłaszania obciąża lekarzy i kierowników szpitali, lecznic, przychodni i t. p. instytucyj leczniczych.

Art. 3. Osoby, chore na jaglicę obowiązane są przez cały czas trwania choroby:

- a) leczyć się w odpowiednich instytucjach leczniczych lub u lekarzy, uprawnionych do wykonywania praktyki lekarskiej w Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) stosować się do zaleceń lekarzy i władz sani-

tarnych, mających na celu ograniczenie szerzenia się chorób wśród otoczenia.

Nad spełnieniem tego obowiązku przez osoby niepełnoletnie i niewłasnowolne, dotknięte jaglicą, winni w swoim zakresie czuwać ich prawni opiekunowie, względnie kierownicy zakładów, pod których pieczęą pozostają te osoby.

Art. 4. Lekarz, który przy wykonywaniu swego zawodu stwierdzi przypadek jaglicy, winien uświadomić chorego co do zaraźliwości choroby i co do jego obowiązków (art. 3), oraz doręczyć i objaśnić choremu zatwierdzone przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pouczenie, zawierające odpowiednie wskazówki zapobiegawcze.

W odniesieniu do osób niepełnoletnich i niewłasnowolnych wymienione w poprzednim ustępie pouczenia i wskazówki winien lekarz udzielić ich prawnym opiekunom względnie kierownikom zakładów, pod których pieczęą one pozostają.

Art. 15. Winny zaniechania ogłoszeń, do których jest obowiązany zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia (art. 1, 2), lub niestosowania się do przepisów i zarządzeń, wydanych na podstawie tego rozporządzenia (art. 3 i 4), podlega w drodze postępowania administracyjnego karze grzywny do 500 zł.

W orzeczeniu skazującym władza administracyjna oznaczy karę aresztu zastępczego na wypadek nieściągalności grzywny, według swobodnego uznania, jednak nie powyżej dni 14.

Do orzekania o czynach, karalnych według postanowień niniejszego artykułu, powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Osoba, której wymierzyła karę powiatowa władza administracji ogólnej, może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzane postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchiwać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane. Wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

Art. 17. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia na całym obszarze Rzeczypospolitej. Równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy w sprawach unormowanych niniejszem rozporządzeniem.

(ogłoszone 24. III. 1928).

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 38 poz., 301
o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa.

R o z d z i a ł I.

Art. 22. Mięso wprowadzane (przywożone) z zagranicy musi być zaopatrzone w świadectwa miejsca pochodzenia, zawierające również wiadomości o stanie zaraźliwych chorób zwierzęcych i podlega urzędowemu badaniu przez lekarzy weterynaryjnych.

Stacje wejściowe i stacje badania zostaną wyznaczone przez Ministra Rolnictwa w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 23. Mięso świeże bydła rogatego nie może być wprowadzane (przywożone) z zagranicy w częściach mniejszych od ćwierci, mięso świń, cieląt, owiec i kóz — w częściach mniejszych od połów.

Minister Rolnictwa określi, które z narządów wewnętrznych mają być dostarczane do urzędowego zbadania w naturalnem połączeniu z innymi częściami mięsa.

Art. 24. Wprowadzanie z zagranicy mięsa zwierząt jednokopytowych i mięsa psów, albo też wszelkich konserw mięsnych i wyrobów z mięsa siekanego lub rozdrobnionego, jest zakazane.

R o z d z i a ł II.

Postanowienia karne.

Art. 31. Karze aresztu do sześciu miesięcy oraz grzywny do pięciu tysięcy złotych lub jednej z tych kar ulega:

1) kto znakuje mięso, nie będąc do tego uprawniony, lub kto, będąc uprawniony do znakowania mięsa, umyślnie umieszcza na niem znaki niewłaściwe,

2) kto znaki na mięsie fałszuje,

3) kto świadomie ofiaruje na sprzedaż lub sprzedaje mięso fałszywie lub niewłaściwie oznakowane albo też mięso, z którego znaki zostały usunięte,

4) kto świadomie wprowadza w obrót mięso uznane za niezdatne lub przeciwdziała zarządzeniom zmierzającym do unieszkodliwienia i usunięcia takiego mięsa,

5) kto świadomie wprowadza w obrót mięso warunkowo zdatne niepoddane zabiegom, mającym na celu umożliwienie spożycia, lub kto przeciwdziała unieszkodliwieniu takiego mięsa,

6) kto świadomie przeciwdziała zakazom, wynikającym z art. 24, lub kto wbrew tym zakazom wprowadza w obrót przywiezione z zagranicy mięso zwierząt jednokopytowych i psów, jak również wszelkie konserwy mięsne i wyroby z mięsa siekanego lub rozdrobionego,

7) kto świadomie wprowadza w obrót, jako środek spożywczy, mięso z zagranicy, którego przywóz został dozwolony bez urzędowego badania pod warunkiem zastosowania zabiegów uniemożliwiających spożycie.

Jeżeli przestępstw wymienionych w punktach 3),

4), 5), 6 i 7) dopuszczono się z niedbalstwa, sprawca ulegnie karze grzywny do pięciuset złotych lub aresztu do jednego miesiąca.

Art. 32. Karze grzywny do pięciuset złotych lub aresztu do jednego miesiąca ulega:

1) kto dokonał ubój zwierzęcia bez poddania go urzędowemu badaniu przed ubojem i uzyskania zezwolenia na ubój,

2) kto wprowadza w obrót mięso bez uprzedniego urzędowego zbadania i oznakowania lub mięso zwierząt zabitych z konieczności bez uprzedniego urzędowego zbadania po uboju i oznakowania, albo kto wprowadza w obrót mięso, którego przywóz z zagranicy został zakazany z powodu niebezpieczeństwa przyniesienia zaraźliwych chorób zwierzęcych,

3) kto przekracza rozporządzenia wydane na podstawie art. 21 punkty d) i e), dotyczące wpuszczania do obrotu mięsa mniej wartościowego i warunkowo zdatnego, jak również postępowania z mięsem zwierząt jednokopytowych i innych poddanych obowiązkowi urzędowego badania na podstawie art. 7, albo też kto przekracza postanowienia art. 22 i art. 23, dotyczące mięsa wprowadzanego z zagranicy.

Art. 33. W wypadkach, przewidzianych w art. 31 punkty 4), 5), 6) i 7) oraz w ustępie ostatnim tegoż artykułu, należy obok kary orzec konfiskatę mięsa.

Konfiskatę orzec należy choćby ściganie karne z jakichkolwiek powodów było niewykonalne.

Orzeczenie o konfiskacie niepołączone z wyrokiem wydaje sąd właściwy do orzekania o karze; orzeczenie to może być zaskarżone.

W wypadkach przewidzianych w art. 31 punkty

1), 2) i 3) oraz w art. 32, władza orzekająca może obok kary orzec konfiskatę mięsa.

Art. 34. Mięso, podlegające konfiskacie, może władza administracyjna tymczasowo zająć i o ile nie ma być w myśl obowiązujących przepisów zniszczone może je z ważnych powodów sprzedać. Za ważne powody należy w szczególności uznać obawę zepsucia się mięsa.

Art. 35. Współwina (podżeganie i pomoc) w przestępstwach, określonych w rozporządzeniu niniejszem, tudzież usiłowanie jest karalne.

Art. 36. Postanowienia karne rozporządzenia niniejszego nie wykluczają ukarania w myśl surowszych przepisów innych ustaw w razie naruszenia ich czynem w postanowieniach karnych rozporządzenia niniejszego przewidzianym.

Art. 37. Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 31 rozporządzenia niniejszego należy do sądów.

Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 32, należy do powiatowej władzy administracji ogólnej.

W orzeczeniu powiatowej władzy administracji ogólnej winna być oznaczona, na wypadek nieściągalności grzywny, kara zastępczego aresztu w wysokości nieprzekraczającej dwóch tygodni.

Art. 38. Skazany orzeczeniem powiatowej władzy administracji ogólnej może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących

go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzone postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane. Wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

Art. 39. Na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej z 1852 r. obowiązują następujące postanowienia:

- a) czyny zagrożone aresztem, są przekroczeniami,
- b) odwołanie można wnieść niezależnie od postanowienia § 283 p. k.

Na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z 1871 r. orzeka się więzienie zamiast kary aresztu powyżej sześciu tygodni.

Art. 42. Postanowienia rozporządzenia niniejszego, dotyczące przygotowania urzędzeń potrzebnych do przeprowadzenia urzędowego zbadania zwierząt rzeźnych i mięsa oraz uczenia i egzaminowania oglądaczy — wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (26. III. 1928) postanowienia zaś pozostałe z dn. 1. stycznia 1929 r.

Stosownie do art. 4 ust. 3 ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) zależy od uchwały Sejmu Śląskiego, czy i kiedy rozporządzenie niniejsze ma wejść w życie na obszarze województwa śląskiego.

Z chwilą wejścia w życie postanowień rozporządzenia niniejszego, a na obszarze województwa śląskiego, stosownie do uchwały Sejmu Śląskiego, tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy w przedmiocie objętym temi postanowieniami, a w szczególności:

art. 1125 pkt. 12 i art. 1144 ustawy lekarskiej wyd. 1905 r. (Zwód Praw Ces. Ros. tom 13),

§ 13 ustawy z dnia 6 sierpnia 1909 r. o zapobieganiu zaraźliwym chorobom zwierzęcym i ich łepieniu (Dz. u. p. austr. Nr. 177),

ustawa o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa z dnia 3 czerwca 1900 r. (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 547),

praska ustawa wykonawcza z dnia 28. VI. 1902 r. do ustawy o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa (Zb. Ust. Prus. str. 229).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 382

o zakładach leczniczych.

Art. 34. Celem ustalenia stanu osobowego i stosunków materialnych chorego względnie osób i instytucyj, na których ewentualnie ciąży obowiązek zapłaty kosztów leczenia, osoby zgłaszające się do szpitala

winny przedstawić niezbędne dokumenty osobiste. Odnośnie do osób, odstawianych do szpitala przez urząd lub instytucję publiczną, ciąży powyższy obowiązek na tym urzędzie względnie instytucji.

Urząd komunalny, odsyłający do szpitala ubogiego, niezdolnego do opłacenia kosztów szpitalnych ani przez siebie samego, ani przez inne osoby, winien wystawić dla zarządu szpitala świadectwo ubóstwa.

Jeżeli przyjęcie chorego do szpitala nie może doznać zwłoki, wykazy względnie świadectwa, o których wyżej mowa, należy nadesłać do zarządu szpitala najpóźniej w ciągu dwóch tygodni.

Sposób przeprowadzania rozrachunków między szpitalami publicznymi a instytucjami ubezpieczeń społecznych unormuje rozporządzenie przewidziane w art. 76 ust. 1.

Art. 39. Skoro badanie lekarskie wykaże, iż chory nie potrzebuje już leczenia lub obserwacji, lub też nie kwalifikuje się już do pobytu w szpitalu, należy go ze szpitala wypisać.

Chorego można wypisać również, jeśli nie zgadza się na operację, uznaną za konieczną, lub gdy nie stosuje się do regulaminu szpitalnego, wyjąwszy jednak wypadki, jeśli wypisanie grozi niebezpieczeństwem choremu lub otoczeniu.

Jeżeli chorego na żądanie własne względnie jego prawnego zastępcy wypisuje się ze szpitala przedwcześnie, należy zwrócić uwagę tych osób na możliwe niekorzystne skutki i zaznaczyć to w historii choroby.

Osoby, niekwalifikujące się do dalszego leczenia w szpitalu, których nie można pozostawić samym sobie, oddaje szpital publiczny pod opiekę rodziny lub tej

gminy, która jest obowiązana do roztoczenia nad tą osobą opieki. Członkowie rodziny chorego, a odnośnie do ubogich chorych — właściwa gmina obowiązani są na wezwanie zarządu szpitala bezzwłocznie odebrać chorego ze szpitala.

Art. 75. Przekroczenie przez osoby prywatne przepisów objętych art. 34 i 39 ust. ostatni niniejszego rozporządzenia — oraz przekroczenie przepisów niniejszego rozporządzenia przez osoby utrzymujące szpitale bez prawa publiczności, lecznice lub przychodnie nie należące do Państwa ani do terytorjalnych związków samorządowych — o ile czyny te nie podpadają pod przepisy ustaw karnych, karane będą w drodze administracyjnej grzywną do 300 złotych lub karą aresztu do jednego miesiąca. Grzywna i kara aresztu mogą być orzeczone łącznie.

Sposób wnoszenia od karnych orzeczeń odwołania określają przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu karno-administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 38, p. 365).

Art. 89. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w trzy miesiące po ogłoszeniu na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, poznańskiego, wołyńskiego, warszawskiego, wileńskiego oraz m. st. Warszawy.

Termin wejścia w życie na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego oznaczy rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy prawne sprzeczne z niniejszym rozporządzeniem.

(ogłoszone 26. III. 1928).

Dział II.

MORALNOŚĆ PUBLICZNA

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 10. lipca 1923 Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 614

- o karach za handel kobietami i dziećmi oraz za inne popieranie nierządu.

Art. 1. Na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna z 1852 r., wprowadza się następujące postanowienia:

§ 1. Kto inną osobę skłonił do oddawania się zawodowemu nierządowi lub też na drogę zawodowego nierządu sprowadził, będzie karany za występki ścisłym aresztem do roku.

Jeśli sprawca dopuścił się czynu z chęci zysku, będzie karany za zbrodnię więzieniem od roku do lat pięciu.

§ 2. Czyny przestępne, oznaczone w § 1 ust. 1, stanowią zbrodnię karane ciężkiem więzieniem od lat pięciu do lat dziesięciu.

1) jeśli osoba poszkodowana nie ma lat 21;

2) jeśli jest małżonkiem lub dzieckiem sprawcy albo jego krewnym bocznym drugiego stopnia;

3) jeśli była sprawcy powierzona do opieki, wychowania lub nauki;

4) jeśli pozostawała do sprawcy w stosunku zależności lub pod jego dozorem;

5) jeśli sprawca trudni się przestępną czynnością zawodowo;

6) jeśli sprawca użył gwałtu, groźby, podstępu lub korzystał z nieświadomości osoby poszkodowanej lub jej przymusowego położenia;

7) jeśli sprawca dopuścił się czynu postępnego w nadużyciu swego stanowiska lub zawodu,

§ 3. Kto czynu, oznaczonego w § 1, dopuścił się w związku ze skłonieniem danej osoby do wyjazdu za granice Państwa lub w związku z wywiezieniem jej za granice Państwa, będzie karany za występek ścisłym aresztem do lat trzech.

Jeśli sprawca dopuścił się przestępstwa z chęci zysku, będzie karany za zbrodnię ciężkiem więzieniem od lat pięciu do lat dziesięciu.

Jeśli sprawca dopuścił się przestępstwa wśród okoliczności, przewidzianych w § 2, będzie karany za zbrodnię ciężkiem więzieniem od lat pięciu do lat piętnastu.

Osoby, skazane za czyn przewidziany w niniejszym paragrafie, mogą być wydalone z miejsca dotychczasowego pobytu, a jeśli są obcymi obywatelami — z granic Państwa (§ 25 u. k.).

§ 4. Kto inną osobę, trudniącą się zawodowym nierządem, powstrzymuje wbrew jej woli od poniesienia jej zawodu, będzie karany za występki ścisłym aresztem do roku.

Jeśli sprawca dopuścił się czynu z chęci zysku, będzie karany za zbrodnię więzieniem od roku do lat pięciu.

Czyn przestępny, oznaczony w ustępie pierwszym, stanowi zbrodnię karaną ciężkim więzieniem od lat pięciu do lat dziesięciu, jeśli dopuszczono się go wśród okoliczności, przewidzianych w § 2.

§ 5. Kto zawodowo werbuje osoby płci żeńskiej do oddawania się w domach rozpusty zawodowemu nierządowi, będzie karany za zbrodnię więzieniem od sześciu miesięcy do roku, a w razie okoliczności obciążających — więzieniem od roku do lat pięciu.

Ustęp ostatni § 3 stosuje się.

§ 6. Kto skłonił do wyjazdu poza granice Państwa lub wywiózł poza granice Państwa inną osobę w tym celu, aby poza granicami Państwa oddawała się zawodowemu nierządowi, będzie karany za występki ścisłym aresztem do roku.

Jeśli sprawca dopuścił się czynu z chęci zysku, będzie karany za zbrodnię więzieniem od roku do lat pięciu.

Czyn przestępny, oznaczony w ustępie pierwszym stanowi zbrodnię karaną ciężkim więzieniem od lat

pięciu do lat dziesięciu, jeśli dopuszczono się go wśród okoliczności, przewidzianych w § 2.

Ustęp ostatni § 3 stosuje się.

§ 7. W razie zasądzenia za czyny przestępne, przewidziane w §§ 1 — 5 oraz w § 132 IV. u. k. można obok kary pozbawienia wolności orzec karę dodatkową grzywny od stu pięćdziesięciu złotych do pięćdziesięciu tysięcy złotych.

Nadto osoby, skazane za jedną ze zbrodni przewidzianych w niniejszej ustawie na karę pozbawienia wolności dłuższą, niż sześć miesięcy, mogą być oddane pod dozór policyjny na zasadach ustawy z 10. maja 1873 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 108).

R o z d z i a ¹_r II.

Art. 2. W kodeksie karnym z 1871 r. wprowadza się po § 181 k. k., a przed § 181 a k. k. który otrzymuje oznaczenie § 181 g, nowe §§ 181 a, 181 b, 181 c, 181 d, 181 e, 181 f o następującym brzmieniu:

„a) § 181 a.

Kto inną osobę skłonił do oddawania się zawodowemu nierządowi lub też na drogę zawodowego nierządu sprowadził, ulegnie karze więzienia do roku.

Jeżeli sprawca dopuścił się czynu z chęci zysku, ulegnie karze więzienia nie poniżej roku; jednocześnie można orzec grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych, utratę obywatelskich praw honorowych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego. W razie okoliczności łagodzących, można karę więzienia zniżyć do dwóch miesięcy.

Usiłowanie jest karalne.

b) § 181 b.

Czyny przestępne, przewidziane w § 181 a, ka-

rane będą ciężkiem więzieniem od pięciu lat do lat dziesięciu:

- 1) jeśli osoba poszkodowana nie ma lat 21;
- 2) jeśli jest małżonkiem lub dzieckiem sprawcy albo też jego krewnym bocznym drugiego stopnia;
- 3) jeśli była sprawcy powierzona do opieki, wychowania lub nauki;
- 4) jeśli pozostawała do sprawcy w stosunku zależności lub pod jego dozorem;
- 5) jeśli sprawca trudni się przestępną czynnością zawodowo;
- 6) jeśli sprawca użył gwałtu, groźby, podstępnych podejść lub korzystał z nieświadomości osoby poszkodowanej lub z jej przymusowego położenia;
- 7) jeśli sprawca dopuścił się czynu przestępnego w nadużyciu swego stanowiska lub zawodu.

Obok kary ciężkiego więzienia należy orzec utratę obywatelskich praw honorowych; można także orzec jednocześnie grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego.

W razie okoliczności łagodzących, stosuje się karę więzienia nie poniżej sześciu miesięcy, obok którego można orzec grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego.

c) 181 c.

Kto czynu oznaczonego w § 181 a. dopuścił się w związku ze skłonieniem danej osoby do wyjazdu za granice Państwa lub w związku z wywiezieniem jej za granice Państwa, ulegnie karze więzienia do lat trzech.

Usiłowanie jest karalne.

Jeśli sprawca działał z chęci zysku, ulegnie karze ciężkiego więzienia od pięciu lat do lat dziesięciu. Obok kary ciężkiego więzienia należy orzec utratę obywatelskich praw honorowych; można orzec jednocześnie grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego. W razie okoliczności łagodzących, stosuje się karę więzienia nie poniżej sześciu miesięcy, obok którego można orzec grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego.

Jeśli czynu oznaczonego w niniejszym paragrafie dopuszczono się wśród okoliczności, przewidzianych w § 181 b, stosuje się karę ciężkiego więzienia nie poniżej lat pięciu. Obok kary ciężkiego więzienia należy orzec utratę obywatelskich praw honorowych; można orzec jednocześnie grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego. W razie okoliczności łagodzących, stosuje się karę więzienia nie poniżej sześciu miesięcy, obok którego można orzec grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego.

d) § 181 d.

Kto inną osobę, trudniącą się zawodowym nierządem, powstuzymuje wbrew jej woli od poniechania jej zawodu, ulegnie karze więzienia do roku.

Jeśli sprawca dopuścił się czynu z chęci zysku, ulegnie karze więzienia nie poniżej roku; jednocześnie można orzec grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych, utratę obywatelskich praw honorowych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego. W razie oko-

liczności łagodzących, karę więzienia można zniżyć do jednego miesiąca.

Usiłowanie jest karalne.

Jeśli czynu dopuszczono się wśród okoliczności, przewidzianych w § 181 b, stosuje się karę ciężkiego więzienia od lat pięciu do lat dziesięciu. Obok kary ciężkiego więzienia należy orzec utratę obywatelskich praw honorowych; można także jednocześnie orzec grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy zł. oraz dopuszczalność dozoru policyjnego. Wrazie okoliczności łagodzących, stosuje się karę więzienia nie poniżej trzech miesięcy, obok którego można orzec grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego.

e) § 181 e.

Kto zawodowo werbuje osoby płci żeńskiej do oddawania się w domach rozpusty zawodowemu nierządowi, ulegnie karze więzienia nie poniżej sześciu miesięcy; jednocześnie można orzec grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych, utratę obywatelskich praw honorowych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego.

W razie okoliczności łagodzących, można karę więzienia zniżyć do jednego tygodnia.

Usiłowanie jest karalne.

f) § 181 f.

Kto skłonił do wyjazdu poza granice państwa lub wywiózł poza granice Państwa inną osobę w tym celu aby poza granicami Państwa oddawała się zawodowemu nierządowi — ulegnie karze więzienia do roku.

Jeśli sprawca dopuścił się czynu z chęci zysku, ulegnie karze więzienia nie poniżej rok; jednocześnie

można orzec grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięću tysięcy złotych, utratę obywatelskich praw honorowych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego. W razie okoliczności łagodzących, karę więzienia można zniżyć do jednego miesiąca.

Jeśli czynu oznaczonego w niniejszym paragrafie dopuszczono się wśród okoliczności, przewidzianych w § 182 b, stosuje się karę ciężkiego więzienia nie poniżej lat pięciu. Obok kary ciężkiego więzienia należy orzec utratę obywatelskich praw honorowych; można orzec jednocześnie grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego. W razie okoliczności łagodzących, stosuje się karę więzienia nie poniżej sześciu miesięcy, obok którego można orzec grzywnę od stu pięćdziesięciu do pięćdziesięciu tysięcy złotych oraz dopuszczalność dozoru policyjnego.

R o z d z i a ł III.

Art. 3. W kodeksie karnym z 1903 r. wprowadza się następujące zmiany:

a) Art. 524 otrzymuje brzmienie:

„Winny stręczenia do nierządu ulegnie karze zamknięcia w więzieniu.

Jeżeli zaś winny zajmował się stręczeniem małżonka, dziecka lub osoby, pozostającej pod jego władzą lub opieką, lub osób, z którymi obcowanie płciowe jest karane według art. 518—523 k. k. będzie karany.

zamknięciem w więzieniu zastępującem dom poprawy.

Tej samej karze ulega winny zajmowania się stręczycielstwem, przewidzianem w części pierwszej artykułu niniejszego, w charakterze procederu“.

b) Art. 526 otrzymuje następujące brzmienie:

„Winny:

1) skłonienia innej osoby do uprawiania zawodowego nierządu;

2) sprowadzenia innej osoby na drogę zawodowego nierządu

będzie karany zamknięciem w więzieniu.

Jeżeli winny popełnił określone przestępstwo z chęci zysku, będzie karany

zamknięciem w więzieniu zastępującem dom poprawy.

Jeśli zaś winny skłonił do uprawiania zawodowego nierządu lub też na drogę zawodowego nierządu sprowadził osobę nie mającą lat 21 lub osobę wymienioną w części drugiej art. 524, albo też dopuścił się tego przestępstwa zapomocą gwałtu na osobie, albo zapomocą groźby zabójstwa, bardzo ciężkiego lub ciężkiego uszkodzenia ciała osoby, której grozono, lub członka jej rodziny, albo zapomocą oszukania osoby, albo korzystając z jej położenia bezradnego lub z zależności od winowajcy, nadużycia swego stanowiska lub zawodu będzie karany

zamknięciem w ciężkim więzieniu do lat dziesięciu.

Tej samej karze ulega winny trudnienia się przestępstwem, przewidzianem w części 1 niniejszego artykułu, w charakterze procederu.

Usiłowanie jest karalne.“

c) Art. 526(1) otrzymuje następujące brzmienie:

„Winny popełnienia przestępstwa, przewidzianego w art. 526(1) w związku ze skłonieniem danej osoby do wyjazdu za granice Państwa lub w związku z wywiezieniem jej za granice Państwa będzie karany

zamknięciem w więzieniu zastępującem dom poprawy do lat trzech lub w więzieniu do lat dwóch.

Jeśli winny działał z chęci zysku, będzie karany zamknięciem w ciężkim więzieniu do lat 10.

Jeśli winowajca popełnił przestępstwo, przewidziane w części pierwszej, zapomocą sposobów wskazanych w części trzeciej artykułu poprzedniego lub względem osób także wymienionych, będzie karany ciężkim więzieniem terminowem.

Tej samej karze ulega winny trudnienia się przestępstwem, przewidzianem części pierwszej, w charakterze procederu.

Usiłowanie jest karalne.“

d) Po artykule 526(1) wprowadza się artykuł 526(1) o następującem brzmieniu:

„Winny skłonienia do wyjazdu poza granice Państwa lub wywiezienia poza granice Państwa innej osoby w tym celu by oddawała się zawodowemu mierzą-
dowi, będzie karany

zamknięciem w więzieniu.

Jeśli winny popełnił przestępstwo, przewidziane w części pierwszej, z chęci zysku będzie karany

zamknięciem w więzieniu zastępującem dom poprawy.

Jeśli winowajca popełnił przestępstwo, przewidziane w części pierwszej, zapomocą sposobów, wskazanych w części trzeciej art. 526 lub względem osób także wymienionych, będzie karany

zamknięciem w ciężkim więzieniu do lat dziesięciu.

Tej samej karze ulega winny trudnienia się przestępstwem, przewidzianem w części 1. w charakterze procederu.

Usiłowanie jest karalne.“

e) Część drugą art. 527 uchyla się.

f) Po artykule 527 wprowadza się artykuł 527(1) o następującem brzmieniu:

„Winny werbowania zawodowo celem osiągnięcia korzyści majątkowej osób płci żeńskiej gwoli uczynienia przez nie procederu z nierządu w domach rozpusty, będzie karany

zamknięciem w więzieniu zastępującem dom poprawy.

Usiłowanie jest karalne.“

g) Część drugą art. 529 uchyla się.

h) Po artykule 529 wprowadza się artykuł 529(1) o następującem brzmieniu:

„Winny powstrzymania osoby, trudniącej się zawodowym nierządem, wbrew jej woli od poniechania jej zawodu, będzie karany

zamknięciem w więzieniu.

Jeżeli winny popełnił przestępstwo, przewidziane w części pierwszej, z chęci zysku, będzie karany

zamknięciem w więzieniu zastępującem dom poprawy.

Jeśli takie powstrzymanie nastąpiło zapomocą sposobów, wskazanych w części trzeciej art. 526 lub wobec osób tamże wymienionych, winowajca będzie karany

zamknięciem w ciężkim więzieniu do lat dziesięciu.

Tej samej karze ulega winny trudnienia się przestępstwem, przewidzianem w części pierwszej, w charakterze procederu.

Usiłowanie jest karalne“.

i) Po artykule 529(1) wprowadza się artykuł 529(2) o następującem brzmieniu:

„W wypadkach przestępstw, przewidzianych w art. 524, 526—527(1) i 529(1) można obok kary pozbawienia wolności wymierzyć grzywnę od stu pięćdziesięciu zł. do pięćdziesięciu tysięcy złotych.“

Rozdział IV.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze nie wyłącza zastosowania surowszych postanowień innych nstaw karnych.

Art. 5. Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego z 1873 r.:

1) można przy przestępstwach przewidzianych w art. 1 § 1 ust. 1, art. 1 § 3 ust. 1 art. 1 § 4 ust. 1, art. 1 § 6 ust. 1 wnieść odwołanie niezależnie od przepisu § 283 pk.

2) w wypadku przewidzianym w art. 1 § 3 ust. 3 ma zastosowanie ustęp 3 § 338 p. k. w brzmieniu ustawy z dnia 16 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 453).

Art. 6. Znosi się § 48 ustawy o wychodźtwie z dnia 9 czerwca 1897 r (Dz. U. Rzeszy. str. 465), obowiązującej w województwach: poznańskim, pomorskiem i w gónośląskiej części województwa śląskiego.

Art. 7. Rozporządzenie niniejsze nie znosi żadnych postanowień ustaw karnych, o ile postanowienia

te nie są wyraźnie przez niniejsze rozporządzenie uchylone.

W szczególności pozostaje w mocy § 132 IV. i §§ 512—514 u. k. z 1852 r. oraz §§ 180—181 k. k. z 1871 r.

Art. 8. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem piętnastym po dniu ogłoszenia.

(ogł. 12. VIII. 1927).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. X. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 823

o zwalczaniu żebractwa i włóczęgostwa.

Art. 1. Celem zwalczania żebractwa i włóczęgostwa stosuje się środki zapobiegawcze poprawcze i karne względem osób, dopuszczających się czynów, przewidzianych niniejszem rozporządzeniem. Zwalczanie żebractwa i włóczęgostwa nieletnich do lat siednasto uregulują przepisy specjalne.

Art. 2. Żebrakiem, w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest ten, kto zawodowo zajmuje się wyprasaniem dla siebie w jakikolwiek sposób jałmużny.

Art. 3. Włóczęgą, w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest ten, kto bez pracy i środków do życia zmienia stale miejsce swego pobytu nie w celu znalezienia pracy.

Art. 4. Postanowienia niniejszego rozporządzenia stosuje się również do tego:

a) kto nałogowo oddaje się grze hazardowej, pijactwu lub ostrem narkotyzowaniu się, dochodzi do takiego stanu, iż dla otrzymania bądź jego samego, bądź tych, których obowiązany jest żywić, udzielić trzeba pomocy z tytułu opieki społecznej.

b) kto pobiera wsparcie z tytułu opieki społecznej i wzbrania się wykonywać zaofiarowaną mu, a dostosowaną do jego sił i warunków pracę.

ZAKŁADY ZAPOBIEGAWCZE i POPRAWCZE.

Art. 5. Do walki z żebractwem i włóczęgostwem służą:

- 1) domy pracy dobrowolnej,
- 2) przytułki,
- 3) domy pracy przymusowej.

Art. 6. Zakłady, wymienione w art. 5, osiągają swój cel, zależnie od przeznaczenia, przez

- 1) opieka zakładowa.
- 2) udzielanie nauki i przygotowanie do pracy zawodowej.
- 3) wywieranie moralnego wpływu,
- 4) celową i systematyczną pracę, za wynagrodzeniem. w warsztatach zakładowych bądź poza zakładem.

DOMY PRACY DOBROWOLNEJ.

Art. 7. Do domów pracy dobrowolnej przyjmowani będą w miarę możliwości i na własne życzenie żebracy i włóczędzy po zwolnieniu z domu pracy przymusowej, więźniowie po odbyciu kary, osoby o

niepełnej zdolności do pracy oraz wszystkie inne osoby nie mogące być w innej drodze zatrudnione lub nie mogące znaleźć innej pracy. Praca w domach pracy dobrowolnej jest płatna. Nie będą przyjmowane osoby, posiadające środki utrzymania lub zupełnie niezdolne do pracy. Opuszczenie domu pracy dobrowolnej jest dozwolone. Przez środki utrzymania rozumie się również pomoc materialną ze strony osoby trzeciej, chociażby prawnie do tego nieobowiązanej.

PRZYTUŁKI.

Art. 8. Do przytułków przyjmowani będą z tytułu opieki społecznej lub przymusowo umieszczani na mocy decyzji sądu, zupełnie niezdolni do pracy żebracy i włóczędzy, nie posiadający środków utrzymania. Do zakładów tych będą również przyjmowane z tytułu opieki społecznej inne osoby pozbawione środków utrzymania i zupełnie niezdolne do pracy.

Art. 9. Przymusowemu umieszczeniu w przytułku lub zakładzie specjalnym (art. 24) na mocy decyzji Sądu podlega żebrak lub włóczęga, nie posiadający środków utrzymania i zupełnie niezdolny do pracy, który nie chce wstąpić dobrowolnie do przytułku lub zakładu specjalnego z tytułu opieki społecznej lub przyjęty, po opuszczeniu przytułku bądź zakładu specjalnego żebrze lub włóczy się.

Art. 10. Zebrak lub włóczęga przymusowo umieszczony w przytułku, będzie przez kierownictwo przytułku zwolniony, jeśli uzyskał dostateczne środki utrzymania lub stał się zdolnym do pracy. Osobom pozostającym z tytułu opieki społecznej dozwolone jest opuszczenie przytułku.

Art. 11. Jeżeli żebrak lub włóczęga zwolniony na mocy art. 10 zostanie ponownie ponownie przytrzymany za żebractwo lub włóczęgostwo, będzie przez sąd przymusowo umieszczony w przytułku i wtedy zwolniony być może jedynie na mocy decyzji Sądu.

DOMY PRACY PRZYMUSOWEJ.

Art. 12. W domach pracy przymusowej umieszczani będą, z zastrzeżeniem postanowień art. 24. niniejszego rozporządzenia, żebracy i włóczędzy zdolni do pracy i nie posiadający środków utrzymania, co do których sąd orzekł umieszczenie w domu pracy przymusowej.

Art. 13. Żebracy lub włóczędzy zdolni do pracy nie posiadający środków utrzymania, podlegają umieszczeniu w domu pracy przymusowej na czas od trzech do sześciu miesięcy. Tenże środek sąd może zastosować względem osób zdolnych do pracy, wymienionych w art. 4 niniejszego rozporządzenia.

Art. 14. W razie, gdyby skazany na mocy art. 13, został w ciągu dwóch lat od daty zwolnienia z domu pracy przymusowej ponownie przytrzymany na zebraniu lub włóczęgostwie, ulegnie on umieszczeniu w domu pracy przymusowej na czas od trzech miesięcy do dwóch lat.

Art. 15. W wypadkach, gdy sąd uzna, że umieszczenie w domu pracy przymusowej nie jest wskazane ze względu na poprzednią niekaralność lub inne okoliczności, wówczas zastosowanie tego środka może zawiesić na czas od jednego roku do trzech lat. W wypadkach zawieszenia, sąd ustanawia na ten czas

nad skazazym opiekę, wykonanie której powierza właściwemu organowi opieki społecznej.

Art. 16. Zastosowanie środka poprawczego, zawieszonoego na mocy art. 15, uważa się za dokonanie po upływie terminu zawieszenia.

Art. 17. Zawieszenie będzie cofnięte, jeżeli skazany w okresie zawieszenia dopuści się ponownie żebractwa lub włóczęgostwa, a okres zawieszenia jeszcze nie upłynął.

Art. 18. Umieszczony w domu pracy przymusowej na okres dłuższy, niż sześć miesięcy, może być po upływie co najmniej sześciu miesięcy przedterminowo zwolniony decyzją sądu na wniosek kierownictwa domu pracy przymusowej.

Art. 19. Przedterminowe zwolnienie dopuszczalne jest w razie dobrego sprawowania się skazanego podczas pobytu w domu pracy przymusowej i zarazem gdy jest przewidywaną możność stałego zarobkowania lub uzyskania innych godziwych środków do życia.

Art. 20. Okres przedterminowego zwolnienia trwa do upływu terminu skazania. Na ten czas sąd ustanawia nad przedterminowo zwolnionym opiekę, wykonanie której powierza właściwemu organowi opieki społecznej.

Art. 21. W ciągu powyższego okresu sąd może zwolnienie odwołać, jeżeli przedterminowo zwolniony dopuści się ponownie żebractwa lub włóczęgostwa; czas przebywania na wolności nie będzie skazanemu policzony na poczet zamknięcia w domu pracy przymusowej.

Art. 22. Do czasu ustanowienia organów opieki społecznej sąd może zarządzić dozór policyjny zamiast ustanowienia opieki.

POSTANOWIENIA WSPÓLNE DLA PRZYTUŁKÓW i DOMÓW PRACY PRZYMUSOWEJ.

Art. 23. W stosunku do osób, których umieszczenie w domu pracy przymusowej lub przytułku groziłoby pozbawieniem niezbędnej opieki członków ich rodziny, sąd zarządzi umieszczenie, po uprzednim zapewnieniu opieki tymże członkom rodziny,

Art. 24. W domu pracy przymusowej i przytułkach nie wolno umieszczać:

- 1) umysłowo chorych i epileptyków,
- 2) osób dotkniętych chorobami niebezpiecznymi dla otoczenia (gruźlica, świeża kiła, jaglica i ostre choroby zakaźne) lub wzbudzających wstręt oraz chorych na choroby ostre zakaźne, dopóki nie wyzdrowieją,

- 3) kobiet brzemiennych i karmiących.

Osoby te umieszczone będą w zakładach specjalnych.

KARA POZBAWIENIA WOLNOŚCI.

Art. 25. Kto posiadając wystarczające środki utrzymania, zebrze (art. 2) będzie ra karany więzieniem od sześciu miesięcy do dwóch lat, a w razie powtórzenia tego przestępstwa w ciągu pięciu lat oc chwili odcierpienia kary, więzieniem od roku do pięciu lat. Jednocześnie z karą więzienia może być orzeczona grzywna od 100 zł. do 5.000 zł. Na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej z 1852 r. orzeka się za powyższy występki zamiast więzienia areszt ścisły •

POSTĘPOWANIE W SPRAWACH, DOTYCZĄCYCH POZBAWIENIA WOLNOŚCI Z TYTUŁU UMIESZCZE- NIA W PRZYTUŁKU LUB DOMU PRACY PRZY- MUSOWEJ.

Art. 26. Organa Policji obowiązane są żebraków (art. 2) i włóczęgów (art. 3) zatrzymywać i przekazywać do dyspozycji Sądu pokoju (powiatowego).

Art. 27. W razie stwierdzenia, że zatrzymany nie zajmuje się zawodowo żebractwem lub włóczęgowstwem, lecz popadł w taki stan przejściowo z powodu niemożności znalezienia pracy — sąd zarządza skierowanie zatrzymanego do gminy zobowiązanej do opieki, albo do właściwego urzędu lub domu pracy dobrowolnej celem umożliwienia mu uzyskania pracy.

Art. 28. W sprawach o umieszczenie w przytułkach lub w domu pracy przymusowej stosuje się odpowiednie przepisy ustawy postępowania karnego. Środki odwoławcze przeciw wyrokowi nie wstrzymują jednak wykonania. Zamiast aresztu prewencyjnego stosuje się przed wydaniem wyroku w Sądzie I. instancji tymczasowe zamknięcie w przytułku względnie domu pracy przymusowej — środek ten może być zawsze zastosowany w miarę potrzeby. Właściwe są sądy pokoju (powiatowe). W postępowaniu artykułem niniejszym przewidzianym, osoba, pociągnięta do odpowiedzialności, ma zawsze obrońcę. Obrońcę z urzędu wyznacza sędzia, bezwzględnie po wdrożeniu przez siebie postępowania, z pośród adwokatów lub innych osób, uprawnionych do zawodowego występowania w sądach w roli obrońcy, a w razie ich braku z pośród aplikantów

adwokackich lub sądowych, względnie z pośród innych osób, zasługujących na zaufanie, za zgodą tych ostatnich, obrońca wykonuje swe obowiązki również w toku postępowania przygotowawczego.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE.

Art. 34. Rozporządzenie niniejsze zyskuje moc obowiązującą na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem województwa śląskiego w 2 tygodnie po ogłoszeniu. Postanowienia, dotyczące przymusowego umieszczania w przytułkach i domach pracy przymusowej, będą wykonywane w poszczególnych województwach (m. st. Warszawie) w czasie, określonym przez rozporządzenia, wydane przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 35. Wszelkie przepisy dotyczące żebractwa i włóczęgostwa choćby nie odpowiadającego określeniu art. 2 i 3, zostają uchylone w poszczególnych województwach (m. st. Warszawie) w czasie oznaczonym w ustępie drugim art. 34. o ile nie zostały uchylone w myśl art. 34 ustęp pierwszy. Jednakże art. 274 i 275 kodeksu karnego z r. 1903 zostają uchylone w terminie oznaczonym w ustępie pierwszym art. 34. Pozostają w mocy przepisy, dotyczące umieszczania w domach pracy i przytułkach z powodów innych, niż żebractwo i włóczęgostwo (ustęp 1) jak również dotyczące żebractwa i włóczęgostwa nieletnich, o ile chodzi o osoby nie mające lat siedemnastu.

(ogłoszone 25. X. 1927).

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 332

o ochronie zwierząt.

Art. 2. Przez znęcanie się nad zwierzętami należy rozumieć:

- a) używanie do pracy zwierząt chorych, rannych lub kulawych;
- b) bicie zwierząt po głowie, dolnej części brzucha, dolnych częściach kończyn;
- c) bicie zwierząt przedmiotami twardymi i ostremi albo zaopatrzonemi w urządzenia obliczone na sprawienie specjalnego bólu;
- d) przeciążanie zwierząt pociągowych i jucznych ładunkami oczywiście nieopowiadającemi ich sile lub stanowi dróg, albo zmuszanie takich zwierząt do zbyt szybkiego biegu, nieopowiadającego ich siłom;
- e) przewożenie, przenoszenie lub przepędzanie zwierząt w sposób, w pozycji lub w warunkach powodujących zbędne cierpienia fizyczne;
- f) używanie uprzęży, pęt, więzów i t. p. powodujących ból albo używanie ich w sposób mogący sprawić ból lub uszkodzenie cielesne — z wyjątkiem, gdy używanie takich przedmiotów jest potrzebne z powodu i w czasie tresury, prowadzonej w interesie publicznym;
- g) używanie zwierząt do wszelkiego rodzaju doświadczeń, powodujących śmierć, uszkodzenia

- cielesne lub ból fizyczny — z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 3;
- h) dokonywanie na zwierzętach operacyj nieodpowiednimi narzędziami i bez zachowania koniecznej ostrożności oględności w celu zaoszczędzenia im zbytecznego bólu;
  - i) złośliwe straszenie i drażnienie zwierząt;
  - k) wszelkie wogóle zadawanie zwierzętom cierpień bez odpowiednio ważnej i słusznej potrzeby.

Art. 3. Nie będą uważane za znęcanie się nad zwierzętami doświadczenia, dokonywane na nich w celach naukowych, o ile doświadczenia takie są konieczne dla poważnych prac i badań naukowych i dokonywane są przez osoby, posiadające specjalne zezwolenie Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, lub organów przez niego upoważnionych, lub pod bezpośrednim nadzorem takich osób, a w zakładach wojskowych — zezwolenie Ministra Spraw Wojskowych, lub organów przez niego upoważnionych.

Przepisy wydane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrami Spraw Wojskowych, Rolnictwa i Spraw Wewnętrznych, określą zwierzęta, jakie mogą być używane do takich doświadczeń oraz sposób dokonywania tych doświadczeń w celu zaoszczędzenia zwierzętom niepotrzebnych cierpień.

Doświadczenia, określone w niniejszym artykule nie mogą być dokonywane w średnich i niższych zakładach naukowych, poza zakładami specjalnymi, które określą przepisy, wymienione w ustępie poprzednim.

Art. 4. Kto dopuści się czynu przewidzianeg.

w art. 2 ulegnie karze grzywny do 2.000 zł., albo karze aresztu do sześciu tygodni, albo obu karom łącznie.

Tej samej karze ulegnie właściciel zwierzęcia, który świadomie pozwala na popełnienie jednego z czynów, przewidzianych w art. 2, lub powoduje popełnienie takiego czynu albo doń zmusza.

Tej samej karze ulegnie również pracodawca, zwierzchnik, przedsiębiorca i każda inna osoba, z której polecenia lub w czyjej interesie zwierzęta używane są do pracy, jeśli świadomie pozwoli, lub dopuści do popełnienia jednego z czynów, wymienionych w art. 2, lub do czynu takiego nakłania lub zmusza.

Art. 5. Jeśli czynu, przewidzianego w art. 2, dopuszczono się w sposób, wskazujący na wyjątkowe okrucieństwo sprawcy, winny ulegnie karze więzienia do jednego roku. Na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej z 1852 r. zamiast więzienia stosuje się ścisły areszt.

Art. 6. W wypadku popełnienia wyżej wymienionych przestępstw przez nieletnich do lat czternastu, rodzice lub opiekunowie, winni niedozoru, ulegną karze grzywny do 50 zł.

Art. 7. Winny dokonywania doświadczeń naukowych w sposób naruszający postanowienia art. 3, lub przepisy wydane na jego podstawie, ulegnie karze grzywny do 1.000 zł.

Art. 8. Do orzekania o przestępstwach przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu powołane są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi

w życie trzydziestego dnia po dniu ogłoszenia.

(ogłoszone 24. III. 1928).

Jednocześnie tracą moc obowiązującą art. 287
Kod. Kar. z 1903 r. i § 360 p. 13 Kod. Kar. z 1871 r.
oraz wszystkie inne dotychczasowe przepisy w sprawach,
uregulowanych tem rozporządzeniem.

Dział III.

**PRAWO DO DÓBR
NIEMATERJALNYCH.**

U S T A W A

z dnia 29. marca 1926 Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 226

o prawie autorskiem.

(zmieniona rozp. Prez. Rzp. z 11. IV. 1927 Dz. U. R. P.
Nr. 30, poz. 318).

R o z d z i a ł I.

Postanowienia ogólne.

Przedmiot prawa autorskiego.

Art. 1. Przedmiotem prawa autorskiego jest od chwili
ustalenia w jakiejbądź postaci (słowem żywym, pismem,

drukiem, rysunkiem, barwą, bryłą, dźwiękiem, mimiką, rytmiką) każdy przejaw działalności duchowej, noszący cechę osobistej twórczości.

Należą tu w szczególności:

Dzieła, utrwalone słowem żywym, pismem, drukiem; mowy, referaty, wykłady, kazania, improwizacje, listy, pamiętniki; wydane i niewydane książki, broszury, artykuły oraz przygotowawcze do nich narzuty, plany, zarysy i szkice; cały obszar produkcji literackiej, naukowej, a także praktycznej, o ile ostatnia posiada ślady indywidualnego ujęcia treści.

Kompozycje muzyczne wszelkiego rodzaju, czy to samostatne, czy związane ze słowem.

Dzieła z zakresu wszystkich sztuk graficznych i plastycznych; rysunkowe, malarskie, rytownicze, litograficzne, rzeźbiarskie, grawerskie, architektoniczne, dzieła sztuki zdobniczej, stosowanej do rzemiosł i przemysłu, bez względu na ich rodzaj, rozmiary i wartość materiału; zdjęcia fotograficzne lub otrzymane w podobny do fotografii sposób; ilustracje naukowe, mapy, plany, szkice, modele naukowe wszelkiego rodzaju. W tem wszystkim korzystają z ochrony zarówno wykonane ostatecznie, jak prowadzące do niego szkice, rysunki, plany, projekty.

Utwory sztuki mimicznej (pantomina), rytmicznej (choreografia) oryginalne, bez względu na to, czy są oparte na istniejącem dziele sztuki, lub nie, żywe obrazy; produkcje kinematograficzne i inne w niemej akcji wyrażające się dzieła, ustalone w scenariuszach, rysunkach, fotografjach, lub choćby tylko w pamięci pewnej liczby osób.

Art. 2. Przeróbki cudzych utworów, jak tłuma-

czenie, przystosowanie, układ muzyczny, przeniesienie na film kinematograficzny, na muzyczne instrumenty, mechaniczne i t. p. są również przedmiotem prawa autorskiego. Wykonywanie takiego prawa zależy od zezwolenia twórcy oryginału (zależne prawa autorskie). Zezwolenia nie potrzeba, gdy prawo autorskie co do oryginału wygasło. Zezwolenie traci moc, jeżeli przeróbka nie ukazała się w przeciągu lat pięciu.

Ograniczenia powyższego nie stosuje się do dzieł, które mają cechy samodzielnej twórczości, chociaż podnieję do niej dał utwór cudzy.

Art. 3. Prawo autorskie do utworów fotograficznych lub otrzymanych w podobny do fotografii sposób istnieje pod warunkiem, że zastrzeżenie wyraźne uwidoczniiono na odbitkach. Na odbitkach fotograficznych i reprodukcjach, otrzymywanych w podobny do fotografii sposób, na filmach, a także na nutach dla mechanizmu, na walcach fonograficznych i tym podobnych przyrządach, odtwarzających utwór w sposób mechaniczny, należy uwidocznic rok zdjęcia lub przeniesienia. W braku podania roku prawo autorskie do takich utworów wtedy tylko ma skutek przeciw osobom trzecim, jeżeli wiedziały, że czas trwania prawa autorskiego jeszcze nie upłynął.

Art. 4. Przedmiotem prawa autorskiego nie są:

- 1) ustawy, rozporządzenia, orzeczenia sądów i innych władz, oraz pisma i formularze urzędowe, przeznaczone przez władze do wiadomości powszechnej;
- 2) proste informacje dziennikarskie.

Art. 5. Utwory określone w art. 1—3 korzystają z ochrony od chwili prawowitego ich ukazania się (wy-

dania, wygłoszenia, wystawienia i t. p.) w następujących wypadkach:

1) jeżeli twórcami ich są obywatele Państwa Polskiego lub w Polsce zamieszkałi cudzoziemcy;

2) jeżeli ukazały się naprzód w Polsce lub równocześnie w Polsce i zagranicą;

3) jeżeli wydane zostały naprzód w języku polskim.

4) jeżeli ochrona wynika z układów międzypaństwowych lub uzasadnia ją wzajemność.

Względem utworów, które jeszcze się nie ukazały, ochrona służy wszystkim twórcom, obywatelom Państwa Polskiego i cudzoziemcom.

Podmiot prawa autorskiego.

Art. 6. Prawo autorskie należy w zasadzie do twórcy dzieła.

W braku dowodu przeciwnego za twórcę poczytuje się osobę, której nazwisko zaznaczono na dziele albo ogłoszono przy wykonaniu lub wystawieniu utworu.

Art. 7. Wydawcom zbiorów pieśni ludowych, melodji, przysłów, bajek, powieści, wzorów stylu budowlanego i innych utworów sztuki ludowej, wypisów, antologii, starych rękopisów, edycji krytycznych służy prawo autorskie, o ile opracowanie wydawnicze (wybór, układ, ustalenie tekstu i t. p.) ma cechy twórczości (art. 1).

Art. 8. Prawo autorskie do dzieł zbiorowych (encyklopedji, roczników, kalendarzy i t. p.) oraz do czasopism jest podwójne: do całości służy wydawcy, do poszczególnych części ich twórcom. Współpracownicy dzieł zbiorowych, jeżeli otrzymują honorarium

autorskie, nie mogą gdzieindziej wydawać opracowanych przez siebie części przez lat trzy od czasu ukazania się ich w dziele zbiorowem. Współpracownicy czasopism mogą wydawać gdzieindziej swe prace po ukazaniu się ich w całości w piśmie periodycznem. To ograniczenie upada z chwilą, gdy w czasopiśmie dalszy ciąg utworu nie ukazuje się bez winy twórcy dłużej niż przez trzy miesiące.

Twórcy dzieł łącznych (np. opera i libretto, melodja i tekst, powieść i ilustracja) mają wspólne prawo autorskie co do całości, jednak każdy w swym zakresie zachowuje prawo odrębne.

Do dzieł nierozłączonych (np. powieść lub utwór dramatyczny, napisany przez kilku autorów wspólnie), stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności.

Art. 9. Twórcę dzieła, wydanego bez podania nazwiska (anonim), albo pod nazwiskiem zmyślonem (pseudonim), zastępuje w obronie praw autorskich wydawca, w braku wydawcy nakładca. Zastępstwo to rozciąga się także na obronę praw osobistych. Zastępstwo ustaje, jeżeli twórca poda do wiadomości publicznej swoje nazwisko.

Art. 10. Prawo autorskie do utworów fotograficznych lub otrzymanych w podobny do fotografii sposób, do filmów kinematograficznych i do przeróbki utworów muzycznych na instrumenty muzyczne służy przedsiębiorcy, w razie zaś zamówienia dzieła—zamawiającemu.

Art. 11. Stosunki, uregulowane w przepisach art. 6—10, można urządzić w umowie itraczej.

Treść prawa autorskiego.

Art. 12. Twórca rozporządza swem dziełem

wyłącznie i pod każdym względem; w szczególności rozstrzyga, czy dzieło ma się ukazać, czy ma być odtworzone, rozpowszechnione i w jaki sposób.

Ochrona praw osobistych służy każdemu twórcy bez względu na istnienie lub nieistnienie prawa autorskiego (art. 58).

R o z d z i a ł II.

OGRANICZENIE PRAW AUTORSKICH.

Art. 13. W dziedzinie piśmiennictwa wolno każdemu, pod warunkami art. 16:

1) przedrukowywać w dziennikach artykuły z innych dzienników, ogłoszone bez zastrzeżenia; wolność przedruku nie obejmuje jednak artykułów treści naukowej i literackiej:

2) przedrukowywać w czasopismach lub w dziełach przeznaczonych na publikację tego rodzaju mowy, wygłoszone na zebraniach lub rozprawach o charakterze publicznym, co jednak nie uprawnia do zbiorowego wydania mów jednej osoby;

3) przytaczać w dziełach, stanowiących samoistną całość, dla wyjaśnienia lub nauczania małe ustępy z wykładów, mów, oraz innych utworów naukowych i literackich, a z drobnych utworów najwyżej trzy z jednego dzieła, ale dopiero, gdy prace te zostały już wydane w książkach; do antologii wolno robić zapożyczenia z cudzych utworów, czy to drukowanych w książkach, czy w czasopismach, ale dopiero po śmierci autorów, z których dzieł czerpie się urywki;

4) podawać krótkie streszczenia utworów ogłoszonych lub wystawionych;

5) rozpowszechniać wydane dzieło przez odnajmywanie egzemplarzy, wygłaszanie wykładów, recytacje, o ile ostatni autor nie zabronił wyraźnie. Wydany utwór sceniczny wolno wystawiać, lecz nie w teatrze i nie w celach zarobkowych;

6) użyć już wydanych drobnych urywków utworu poetyckiego lub drobnych utworów poetyckich, jako tekstu nowego utworu sztuki muzycznej.

Art. 14. W zakresie utworów muzycznych wolno pod warunkami art. 16:

1) przytaczać w dziełach naukowych i literackich, albo w podręcznikach małe ustępy kompozycji muzycznych lub drobne utwory w całości, o ile prace te już zostały wydane;

2) rozpowszechniać wydane dzieła muzyczne przez odnajmowanie egzemplarzy, przez wygłaszanie wykładów z produkcjami jedynie objaśniającymi, przez wykonywanie samego dzieła, jeżeli nie pobiera się opłaty, albo jeżeli wykonanie stanowi część składową obchodu narodowego, lub też jeżeli towarzystwo muzyczne zarządza wykonanie dzieła wyłącznie dla swych członków. Nie wolno wszakże wykonywać dzieła scenicznego w teatrze.

Art. 15. W zakresie utworów rysunkowych, malarskich, rzeźbiarskich, architektonicznych i fotograficznych wolno, pod warunkami art. 16:

1) wystawiać dzieła publiczne, lecz nie dla zysku;

2) umieszczać reprodukcje w dziełach naukowych i podręcznikach lub używać ich do objaśnienia wykładów.

dów, jeżeli utwory zostały wydane, albo wystawione są stale w taki sposób, że każdy może je oglądać;

3) kopjować w świątyniach lub w muzeach dzieła, nabyte dla nich bezpośrednio od twórcy, jednakże z zachowaniem przepisów, ustalonych przez właściwy zarząd;

4) odtwarzać jakąkolwiek techniką artystyczną lub reprodukcyjną dzieła sztuki, wystawione na stale na drogach publicznych, ulicach, placach lub w publicznych ogrodach, jednakże nie w tych samych rozmiarach i nie do takiego samego użytku; o ile chodzi o dzieła architektoniczne, można odtwarzać tylko zewnętrzną fasadę, a gdy chodzi o świątynie i gmachy publiczne — także ich wnętrza;

5) odtwarzać w rzeźbie utwory malarskie lub graficzne i odwrotnie;

6) budować według wydanych planów, opisów, modeli i rysunków budowlanych, jeżeli twórca, wydając je, nie zastrzegł wyłącznie dla siebie prawa budowania;

7) odtwarzać utwory fotograficzne, lecz nie w sposób fotograficzny lub do niego podobny.

Art. 16. Zapożyczenia z cudzych utworów, przewidziane w artykułach 13—15, dozwolone są tylko pod warunkiem, że zapożyczający poda źródło zapożyczenia i twórcę.

Wolność zapożyczenia nie upoważnia do żadnych zmian. W utworach muzycznych dozwolone są tylko przeniesienia na inny ton, na inny głos lub instrument, w dziełach zaś rysunkowych i plastycznych zmiany wielkości, tudzież zmiany konieczne, wywołane sposobem odtworzenia.

Art. 17. Wolno każdemu skopjować lub w inny sposób odtworzyć cudzy utwór wyłącznie dla własnego

użytku prywatnego. Przepis ten nie odnosi się do budowania według cudzego utworu architektonicznego.

Art. 18. Na wykonywanie praw autorskich do wszelkiego rodzaju portretów potrzeba zezwolenia osoby portretowanej, jeżeli nie otrzymała od artysty zapłaty.

Zezwolenia nie potrzeba:

1) jeżeli chodzi o wizerunki osób powszechnie znanych, a nie było z ich strony zastrzeżenia przy portretowaniu;

2) jeżeli wizerunki osób są tylko szczegółem obrazu przedstawiającego obchód, zgromadzenia, krajozbiór i t. p.

Art. 19. Na wykonywanie praw autorskich co do listów potrzeba zezwolenia osoby, do której listy były zwrócone, jeżeli przez takie wykonywanie nazwisko jej ma lub może być ujawnione. Po śmierci tej osoby potrzeba do lat trzydziestu od jej zgonu zezwolenia małżonka, jeżeli nie było rozłączenia od stołu i łoża; w braku małżonka — zezwolenia rodziców; w braku rodziców — zezwolenia dzieci zmarłego; w braku tychże — zezwolenia rodzonych braci i siostr.

R o z d z i a ł III.

CZAS TRWANIA PRAWA AUTORSKIEGO.

Art. 20. Prawo autorskie gaśnie w pięćdziesiąt lat od śmierci twórcy; przy dziełach łącznych w pięćdziesiąt lat od śmierci tego twórcy, który innych przeżył.

Względem utworów, nie wydanych za życia (pośmiertnych), prawo autorskie gaśnie w pięćdziesiąt lat od jego śmierci. W razie wydania takiego utworu w ostat-

niem dziesięcioleciu, czas trwania prawa autorskiego przedłuża się o lat dziesięć.

Prawo autorskie, które powstało na rzecz osób prywatnych, gaśnie w pięćdziesiąt lat od czasu wydania utworu lub innego podania go do wiadomości publicznej. Ten sam termin stosuje się do anonimów i pseudonimów, jeżeli twórca przed wygaśnięciem prawa nie ujawnił publicznie swego autorstwa.

Prawo autorskie do dzieł fotograficznych, lub otrzymanych w podobny do fotografii sposób, gaśnie w dziesięć lat od zdjęcia fotografii; do utworów kinematograficznych — w dwadzieścia lat od sporządzenia filmu; do przeróbek utworów muzycznych na przyrządy mechaniczne — w dwadzieścia lat od dokonania przeróbki. Prawo autorskie do serji zdjęć fotograficznych, mającej znaczenie artystyczne lub naukowe, gaśnie w pięćdziesiąt lat od śmierci wydawcy.

Art. 21. Jeżeli utwór ukazuje się w częściach odrębnych (tomach, zeszytach i t. p.), to dla każdej części termin liczy się osobno; jeżeli jednak części nie są co do treści odrębnymi dziełami, czas trwania liczy się od wydania części ostatniej.

Art. 22. Czas trwania prawa autorskiego liczy się latami, począwszy od 1. stycznia tego roku, który nastąpił po śmierci twórcy, po prawowitem wydaniu lub innem zdarzeniu, oznaczonem w art. 20 i 21.

R o z d z i a ł VI.

PRZEJŚCIE PRAW AUTORSKICH.

Postanowienia ogólne.

Art. 23. Prawo autorskie można przenosić na

inne osoby przez czynności prawne między żyjącymi lub na przypadek śmierci; w braku rozporządzenia ostatniej woli prawo to przechodzi na dziedziców ustawowych.

Art. 24. Prawo autorskie, dopóki służy twórcy, nie może być przedmiotem egzekucji z powodu roszczeń pieniężnych, jeżeli sprzeciwi się temu twórca. Po śmierci twórcy, jeżeli prawo autorskie służy dziedzicom, a dzieło nie zostało wydane, mogą się sprzeciwić egzekucji: małżonek twórcy, jeżeli nie było rozłączenia od stołu i łoża; w braku małżonka — rodzice; w braku rodziców — dzieci zmarłego; w braku dzieci — jego rodzeni bracia i siostry. Jednakże osoby te rozstrzygają tylko o tyle, o ile niema dostatecznych wskazówek co do woli twórcy w sprawie wydania dzieła.

Ograniczenia powyższe nie obowiązują, jeżeli przedmiotem egzekucji jest prawo autorskie do utworów fotograficznych, lub otrzymywanych w podobny do fotografii sposób, do utworów kinematograficznych i do przeróbek muzycznych na instrumenty mechaniczne.

Art. 25. Stereotypy, płyty, kamienie, formy oraz inne przyrządy, należące do uprawnionego i służące jedynie do wykonania jego prawa autorskiego, stanowią przynależność tego prawa.

Art. 26. Prawa i obowiązki stron oceniać należy według umowy; o ile w niej brak wskazówek — według przepisów ustawy niniejszej; w braku tychże — według odpowiednich postanowień prawa handlowego i cywilnego.

Art. 27. Twórca, odstępując dzieło sztuki na własność, nie wyzbywa się przez to prawa autorskiego;

jednak nabywca nie ma obowiązku dopuszczać twórcy do kopjowania, odtwarzania lub wystawiania dzieła.

Art. 28. Pomimo przeniesienia prawa autorskiego na inną osobę, twórca zachowuje swe prawa osobiste.

Art. 29. Następcy prawnemu, choćby nawet nabył wszelkie prawa autorskie, nie wolno czynić w utworze zmian, z wyjątkiem wywołanych oczywistą koniecznością, których twórca nie miałby słusznej podstawy zabronić.

Art. 30. Pomimo przeniesienia prawa autorskiego twórca nie traci wyłącznego prawa zezwalania na wykonywanie autorskich praw zależnych (art. 2), jeżeli nie umówiono się inaczej.

Art. 31. Każda strona może po upływie czterech lat w każdym czasie wypowiedzieć na rok z góry umowę, w której twórca obowiązuje się na czas powyżej lat pięciu oddawać drugiej stronie swe przyszłe utwory lub pewien ich rodzaj, albo też stale dla niej w pewnym zakresie twórczości pracować.

Zrzeczenie się tego prawa ze strony twórcy nie ma mocy prawnej.

Art. 32. Każda strona może przez umotywowane oświadczenie rozwiązać umowę o stworzenie dzieła, jeżeli po zawarciu umowy zaszły nieprzewidziane zdarzenia, będące słuszną przyczyną rozwiązania jako to: choroba twórcy, wyłączająca na czas dłuższy wykonanie dzieła, okoliczności, zniewalające twórcę ze względu na jego istotne interesy duchowe do zaniechania dzieła, niewypłacalność zamawiającego i t. p. Przepis ten nie uchyla roszczeń z tytułu niesłusznego wzbogacenia się, roszczeń o zwrot nakładów i odszkodowanie.

Umowa o nakład

Art. 33. Przez umowę o nakład (umowę wydawniczą) nakładca nabywa wyłączne prawo do wydania utworu piśmienniczego lub artystycznego i obowiązuje się skutecznieć je w stosownej formie, oraz użyć odpowiednich środków celem rozpowszechnienia wydawnictwa, przyczem dbać powinien o związane z wydawnictwem duchowe i materjalne interesy twórcy.

Art. 34. Nakładca nie może bez zezwolenia twórcy przenosić swych praw na inne osoby, chyba że je przenosi razem z przedsiębiorstwem. Uważa się, że twórca udzielił zezwolenia, jeżeli nie sprzeciwił się przeniesieniu w ciągu dwóch miesięcy po otrzymaniu zawiadomienia.

Art. 35. Twórca obowiązany jest dostarczyć nakładcy całe dzieło lub część, przeznaczoną do odrębnego wydania, bez zwłoki i w stanie odpowiednim; nakładca winien również bez zwłoki przystąpić do prac nad wydaniem i ukończyć je w należywym czasie.

Art. 36. Jeżeli twórca nie dostarczył nakładcy dzieła w czasie właściwym, nakładca może wyznaczyć mu odpowiadający okolicznościom czas dodatkowy z zagrożeniem rozwiązania umowy, a po bezskutecznym jego upływie rozwiązać umowę. Twórca może również rozwiązać umowę, jeżeli nakładca mimo oznaczenia mu czasu dodatkowego, okolicznościom odpowiadającego, z zagrożeniem rozwiązania umowy, nie podejmuje prac nad wydaniem dzieła. Co do roszczeń wzajemnych obowiązują ogólne przepisy prawa; jednak w razie niedostarczenia dzieła przez twórcę, nakładca może go

skarżyć tylko o odszkodowanie, nie zaś o dokonanie dzieła.

Art. 37. Nakładca może uwolnić się od obowiązku wydania, płacąc umówione wynagrodzenie i zwracając dzieło, jeżeli strony inaczej nie postanowiły, jednak z prawa tego nakładca nie może korzystać po upływie sześciu miesięcy od dostarczenia mu dzieła, chyba że zaszły lub wyszły na jaw fakty, wobec których wydawnictwo zaszkodziłoby poważnie dobru publicznemu, albo dobrej sławie nakładcy.

Art. 38. Przepisy art. 35 i 36 stosuje się także, gdy nakładca nabył od autora prawo do kilku wydań.

Przed przystąpieniem do nowego wydania nakładca obowiązany jest dać autorowi możliwość poczynienia zmian w utworze. Jednak autorowi wolno poczynić tylko takie zmiany, którym nakładca sprzeciwić się nie miałby słusznej podstawy.

Art. 39. W braku odpowiedniej wskazówki w umowie wysokość wynagrodzenia oznacza się według zasad słuszności.

W braku umowy o termin płatności wynagrodzenie płatne jest przy oddaniu dzieła nakładcy.

W razie umowy o wynagrodzenie procentowe od całego nakładu procent oblicza się od ceny, po której egzemplarze sprzedaje się publiczności, a należność ma być zapłaconą natychmiast po ukończeniu druku.

Jeżeli wynagrodzenie zależy od liczby sprzedanych egzemplarzy, wydawca obowiązany jest co 3 miesiące przedstawiać twórcy rachunek, pozwalać mu przytem, względnie osobie, przezeń upoważnionej, przeglądać odpowiednie pozycje w księgach i fakturach i wypłacać przypadającą należność.

Art. 40. Nakładca ponosi koszty korekty.

Twórca ma prawo żądać przesyłania sobie do przejrzania korekt wolnych od błędów drukarskich. Za poprawienie tych korekt nie należy mu się osobne wynagrodzenie.

Twórca ponosi koszty zmian, dokonanych w dziele po rozpoczęciu pracy wydawniczej, jeżeli przekraczają zwykłą miarę, a nie są niezbędnym następstwem faktów, które zaszły niezależnie od twórcy po rozpoczęciu pracy wydawniczej.

Art. 41. W braku umowy co do liczby wydań i egzemplarzy nakładca ma prawo do jednego wydania najwyżej w 2.000 egzemplarzy, a w 1.000 egzemplarzy, jeżeli chodzi o wydanie nut zwykłych.

Twórcy należy się bezpłatnie po jednym egzemplarzu od każdej setki, jednak najwyżej 100. Nie wlicza się ich do powyższej liczby 2.000, względnie 1.000 egzemplarzy. Przy dziełach zbiorowych nakładca może zastąpić egzemplarze dzieła odbitkami danego przyczynku.

Przepisy drugiego ustępu niniejszego artykułu nie dotyczą czasopism.

Art. 42. Poza liczbą egzemplarzy, określoną w art. 41, nakładca ma prawo celem dopełnienia powinności, przewidzianych w art. 33, zamówić nadwyżkę 100 egzemplarzy, a nadto celem pokrycia braków dalszą nadwyżkę po dwa egzemplarze od setki przy nakładach do 3.000 egzemplarzy, przy większych zaś nakładach po jednym jeszcze egzemplarzu od każdej dalszej setki.

Art. 43. Twórca, względnie osoba przezeń upoważniona, ma prawo sprawdzać w drukarni, ile

drukuje się egzemplarzy dzieła i w tym celu wejrzeć w księgi zamówień, w faktury u nakładcy i w drukarni.

Art. 44. Cenę sprzedażną oznacza nakładca i zawiadamia o niej twórcę. Na podwyższenie ceny musi uzyskać zgodę twórcy, chyba, że nie przekracza ona wzrostu kosztów takiego samego wydawnictwa. Jeżeli wynagrodzenie umówione zostało w odsetkach, to od podwyżki należy się twórcy umówiony procent za pozostałe do sprzedaży egzemplarze.

Art. 45. Twórca ma prawo przystąpić do nowego wydania niezwłocznie po rozsprzedaniu poprzedniego.

W każdej chwili służy mu prawo wykupienia od nakładcy niesprzedanych egzemplarzy po cenie po jakiej nakładca sprzedaje je księgarzom.

Bez względu na pozostały zapas egzemplarzy twórca może przystąpić do nowego wydania dzieła po upływie lat pięciu ukazania się poprzedniego, a przy podręcznikach szkolnych i dziełach naukowych po upływie lat dziesięciu.

Art. 46. W wydaniu zbiorowem swych dzieł twórca może umieścić również takie utwory, co do których prawo nakładu odstąpił osobom innym, jeżeli od czasu ich ukazania się upłynęło lat pięć; jednakże nie może sprzedawać ich oddzielnie, chyba że ma prawo do ich wydania na podstawie artykułu poprzedniego.

Prawo nakładcy do wydania zbiorowego utworów jednego autora nie obejmuje prawa wydawania lub sprzedawania oddzielnie poszczególnych utworów.

Inne umowy o rozpowszechnianie utworów,

Art. 47. Przy umowach o publiczne wystawienie dzieła scenicznego, lub o publiczne wykonanie dzieła muzycznego stosuje się z odpowiednimi zmianami artykuły 33 do 36 i 38.

Przepisy art. 39 stosuje się z tą zmianą, że wynagrodzenie autorskie płatne jest natychmiast po zawarciu umowy, a jeżeli twórca ma dostarczyć rękopis, natychmiast po dostarczeniu go przedsiębiorcy; jeżeli zaś wynagrodzenie oblicza się w stosunku do zysku (tantjema), należy je wypłacać po każdym zamknięciu kasowym.

Art. 48. Przedsiębiorca, wystawiający dzieło muzyczne, może odbijać teksty pieśni i libretta oraz sprzedawać je, ale tylko publiczności, która przybywa na przedstawienie. Nie wolno mu wprowadzać ich w obieg księgarski.

Art. 49. Twórca może natychmiast rozwiązać umowę, jeżeli przedsiębiorca wystawia utwór w rażąco nieodpowiedniej formie, lub zupełnie nieodpowiednimi słami, albo wprowadza zmiany, którym sprzeciwiać się twórca miałby słuszną podstawę.

Art. 50. Kto nabył za wynagrodzeniem niewydane plany architektoniczne, nabywa prawo zastosowania ich tylko w jednej budowli.

R o z d z i a ł V.

UMOWA AGENCYJNA.

Art. 51. Umowa agencyjna uprawnia i zob.

wiązuje agenta do udzielenia we własnym imieniu, ale na rachunek twórcy, licencji na przedstawienia utworów scenicznych i do wykonywania dzieł muzycznych, tudzież do ścigania sądowo w imieniu twórcy bezprawnych przedstawień, względnie wykonywań tych utworów.

Art. 52. Prawa i obowiązki, wynikające z umowy twórcy z agentem, należy oceniać na podstawie art. 26.

Umowa ta nie uprawnia agenta do zawierania umów o wydanie dzieła.

Art. 53. Agent obowiązany jest donosić twórcy natychmiast o każdej umowie licencyjnej, na jego rachunek zawartej, składać mu rachunki i wypłacać co trzy miesiące wynagrodzenie autorskie lub tantiemy, po potrąceniu prowizji, która w braku umowy wynosi dziesięć od sta.

Art. 54. Śmierć agenta rozwiązuje umowę.

R o z d z i a ł VI.

OCHRONA PRAWNA.

Skargi z powodu naruszenia praw autorskich.

Art. 55. Twórca (lub jego prawny zastępca) może żądać od wkraczającego bezprawnie w jego prawa, by zaniechał naruszenia, wydał to, czem się z bogacił, a wrazie winy wynagrodził wszelką szkodę.

Art. 56. Bezprawnie sporządzone egzemplarze i ich części oraz przyrządy, służące do wydawnictwa, jak: klisze, stereotypy, kamienie, płyty i t. p., należące do pozwanego, mają być na wniosek pokrzywdzo-

nego przyznane mu na poczet roszczeń pieniężnych, albo pozostawione u właściciela w stanie niezdatnym do użytku. Nie można jednak niszczyć dzieł sztuki.

Przy dziełach budownictwa nie można wstrzymać rozpoczętej budowy. Pokrzywdzony ma jednak prawo do wynagrodzenia (honorarium) według sprawiedliwego uznania, niezależnie od roszczeń tytułu niesłusznego z bogacenia się i roszczeń o odszkodowanie.

Art. 57. Od osoby, która, nie wkraczając w prawo autorskie, wyrządza z winy swej szkodę w jego przedmiocie, pokrzywdzony żądać może wynagrodzenia wyrządzonej szkody.

Skargi z powodu naruszenia praw osobistych.

Art. 58. Twórca, któremu wyrządzono szkodę w zakresie jego osobistego stosunku do dzieła, może — chociażby prawo autorskie wcale nie istniało, zgaśło, przeszło na inne osoby, albo było bezskuteczne według postanowień art. 13 do 15 — żądać niezależnie od roszczeń z art. 55 do 57 zaniechania czynów krzywdzących i usunięcia ich skutków, w szczególności publicznego odwołania lub innej deklaracji publicznej, ogłoszenia wyroku w czasopiśmie i innych środków zażośćuczynienia. Jeżeli czyn był popełniony rozmyślnie, sąd na wniosek pokrzywdzonego może mu oprócz odszkodowania przyznać za poniesione przykrości i inne osobiste uszczerbki odpowiednią kwotę, którą oznaczy stosownie do zachodzących okoliczności według swobodnego uznania (pokutne).

Taką krzywdą osobistą jest: gdy ktoś przywłaszcza

sobie autorstwo, nazwisko twórcy lub pseudonim; gdy nie podaje w swym utworze autora lub źródła, z którego zaczerpnął treść lub wyimki, przez co może powstać błędne mniemanie co do autorstwa, albo podaje fałszywie autora lub źródło; gdy publikuje dzieło, do publikacji przez twórcę nie przeznaczone; gdy wprowadza w publikacji zmiany, dodatki, skrócenia, które treść wykrzywiają lub uwłaczają godności i wartości dzieła; gdy wydaje dzieło w rażąco nieodpowiedni sposób; gdy czyni zmiany w oryginale dzieła, gdy oryginał dzieła sztuki oznacza nazwiskiem twórcy wbrew jego woli, lub w inny sposób wbrew jego woli ujawnia autorstwo; gdy w krytyce obniża wartość dzieła przez świadomie fałszywe przedstawienie faktów i t. p.

Art. 59. Po śmierci twórcy powołani są do wniesienia skargi z art. 58, jeżeli twórca nie wyraził innej woli, jego małżonek, rodzice, zstępni oraz rodzeni bracia i siostry zmarłego. Osoby te jednak nie mają prawa do pokutnego. W razie wniesienia skargi przez jedną z nich, inne nie mogą wytaczać skargi osobnej lecz mogą tylko przystąpić do już wytoczonego sporu.

Art. 60. Przepis z art. 58 stosuje się odpowiednio do rozpowszechnienia portretu bez pozwolenia portretowanego; przepisy art. 58 i 59 — do naruszania praw osobistych przez wydanie listów bez pozwolenia wymaganego art. 19.

Postanowienia karne.

Art. 61. Kto wbrew przepisom niniejszej ustawy

umyślnie wkracza w wyłączne prawa twórcy, lub jego następcy prawnego, ulega karze grzywny do dziesięciu tysięcy złotych, lub aresztu od jednego tygodnia do sześciu miesięcy, lub obu tym karom łącznie.

Sporządzający kopję z cudzego utworu sztuki plastycznej ulega karze tylko wtedy, gdy trudni się takim kopjowaniem zarobkowo.

Art. 62. Nakładca, który bez wiedzy twórcy świadomie zamawia i sporządzający nakład, który bez wiedzy twórcy świadomie wytwarza większą liczbę egzemplarzy utworu, aniżeli mu dozwolono, ulega karze grzywny do pięćdziesięciu tysięcy złotych lub więzienia od jednego miesiąca do jednego roku, albo obu karom łącznie.

Art. 63. Kto umyślnie przywłaszcza sobie cudze autorstwo — ulega karze grzywny do dziesięciu tysięcy złotych lub aresztu od jednego miesiąca do roku, albo obu karom łącznie.

Art. 64. Ściganie czynów z art. 61 i 63 może nastąpić tylko z oskarżenia prywatnego.

Art. 65. Do ścigania z oskarżenia prywatnego, są uprawnione te osoby, którym w danym przypadku służy prawo do skargi cywilnej.

Art. 66. Usiłowanie jest karalne tylko w przypadkach art. 62.

Art. 67. Nie można wdroić postępowania karnego, jeżeli od popełnienia przestępstw z art. 61 i 63 upłynęło lat trzy, a z art. 62 — lat pięć.

Nie można wydać wyroku skazującego, jeżeli od popełnienia przestępstw z art. 61 i 63 upłynęło lat sześć, a z art. 62 lat dziesięć. Jednak przedawnienie

wstrzymuje się, jeżeli z powodu, w ustawie przewidzianego, nie można postępowania karnego wdrożyć lub dalej prowadzić.

Nie można wykonać wyroku skazującego, jeżeli od jego prawomocności upłynęło lat dziesięć.

Przedawnienie kary wstrzymuje się w okresie warunkowego zawieszenia lub odroczenia wykonania kary

A r t. 68. Skarg z art. 61 i 63 nie można wnieść po upływie jednego roku od czasu, kiedy uprawniony do skargi dowiedział się o popełnieniu przestępstwa i o osobie sprawcy.

A r t. 69. Sąd może na wniosek pokrzywdzonego zarządzić ogłoszenie wyroku na koszt skazanego.

R o z d z i a ł VII.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

A r t. 70. Ustawa niniejsza stosuje się także do praw autorskich, istniejących w dniu jej wejścia w życie. Przez to jednakże nie skraca się czasu trwania praw, przez dotychczasowe przepisy określonego, a przedłuża się go jedynie wówczas, gdy prawem autorskiem rozporządza jeszcze twórca lub jego spadkobiercǳ.

A r t. 71. Umowy, dotyczące przejścia prawa autorskiego, ocenia się według przepisów, które obowiązywały w czasie zawarcia umowy.

Art. 72. Przedruki, reprodukcje, budowy i przerobki dla instrumentów mechanicznych, nia zabronione przez dotychczasowe obowiązujące przepisy, a rozpoczęte, zanim ustawa niniejsza uzyskała moc obowiązującą, wolno ukończyć i rozpowszechniać, chociażby podpadały pod zakazy niniejszej ustawy.

Art. 73. W przypadkach art. 61 i 63 należy na obszarze, na którym obowiązuje niemiecki kodeks karny z r. 1871, zamiast aresztu ponad sześć tygodni stosować karę więzienia.

Przestępstwa, przewidziane w art. 61, 62 i 63, są na obszarze, na którym obowiązuje austriacka ustawa karna z r. 1852, występkami; zamiast kary więzienia, przewidzianej w art. 62, należy stosować karę ścisłego aresztu.

Art. 74. Orzecznictwo w sporach cywilnych, których przedmiotem są roszczenia, oparte na tej ustawie, wykonywują wyłącznie sądy okręgowe bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Art. 75. W sprawach o przestępstwa z art. 61, 62 i 63 orzekają sądy okręgowe.

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 384

o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych.

CZĘŚĆ I. O PATENTACH NA WYNALAZKI.

R o z d z i a ł III.

Ochrona praw z patentu.

Art. 25. (1) Kto w wykonywaniu przemysłu lub handlu bezprawnie wkracza w zakres wyłączności przez patent określonej, lub w inny sposób niezgodny z prawem lub dobremi obyczajami wyrządza szkodę osobie z patentu uprawnionej, winien zaprzestać naruszenia, wydać niesłuszne z bogacenie z 3 lat ostatnich, a nadto, jeżeli działanie jego było wywołane złym zamiarem lub oczywiście niedbalstwem, wynagrodzić wszelką szkodę uprawnionemu i dać mu zadośćuczynienie za krzywdy osobistej natury przez ogłoszenie wyroku w dziennikach, przez odpowiednią deklarację publiczną. w razie naruszenia umyślnego przez zapłatę pokutnego. Zamiast wymienionych majątkowych świadczeń pokrzywdzony może zażądać ryczałtowej sumy pieniężnej, nie przekraczającej 15.000 zł.; sumę tę oznaczy sąd według własnego uznania.

(2) Roszczenia z powodu naruszenia praw z patentu ulegają przedawnieniu trzyletniemu, które liczy się co do każdego czynu bezprawnego oddzielnie,

Art. 26. (1) Jeżeli pozwany przez skargę z artykułu poprzedniego zarzuci, że patent prawnie nie istnieje, sąd może przerwać postępowanie procesowe aż do rozstrzygnięcia sporu w tym przedmiocie przez Urząd patentowy, przyczem oznaczy termin, do którego skarga ma być do Urzędu Patentowego wniesiona. Jeżeli skarga nie zostanie w tym terminie wniesiona, lub nie będzie popierana, albo Urząd Patentowy orzecznie, że patent w chwili wniesienia skargi przed sądem prawnie istniał, sąd na wniosek podejmie postępowanie procesowe.

(2) Zarówno w przypadku przerwy postępowania niniejszym artykułem przewidzianej, jak i w innych przypadkach w toku postępowania sądowego o naruszenie patentu sąd w drodze zarządzeń tymczasowych (zabezpieczeń powództwa) może wydać zakaz dalszego wkraczania przez pozwanego w wyłączność patentem określoną, wprowadzić sądowy zarząd przedsiębiorstwa, należącego do pozwanego, polecić pochowanie narzędzi i wytworów i t. p.

Art. 27. (1) Kto w wykonywaniu przemysłu lub handlu umyślnie wkracza bezprawnie w zakres wyłączności przez patent określonej, albo przywłaszcza sobie prawo do uzyskania patentu, ulega karze grzywny do 75.000 zł. lub aresztu do sześciu miesięcy, albo obu karom łącznie.

(2) Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego wniesionego przez osoby uprawnione do powództwa.

(3) Sąd karny może również orzekać o wnioskach, opartych na art. 25, 26 i 28.

Art. 28. Przedmioty bezprawnie wytworzone, ludzie przyrządy, mogące służyć wyłącznie do ich

wytwarzania, należy, stosownie do wniosku pokrzywdzonego, albo przyznać mu na własność po cenie własnych kosztów, albo na koszt krzywdziciela zniszczyć, względnie uczynić nieprzydatnymi do bezprawnego użytku, albo pozostawić u osoby, która się naruszenia dopuściła, jeżeli ona daje dostateczne zabezpieczenie, że w okresie dwuletnim od wygaśnięcia patentu nie będzie ich używała ani zbywała.

Art. 29. Jeżeli chodzi o wynalazek, dotyczący sposobu wytwarzania nowego przedmiotu, należy, aż do udowodnienia faktu przeciwnego, uważać każdy przedmiot o tych samych właściwościach za wytworzony według opatentowanego sposobu.

Art. 30. Przepisy art. 25, 26, 27 i 28 stosuje się także do tych, którzy w złej wierze korzystali w wykonywaniu przemysłu lub handlu z cudzego wynalazku, zanim na ten wynalazek udzielono patentu. Jednakże skarga dopuszczalna jest dopiero po udzieleniu patentu. Do biegu przedawnienia z art. 25 ust. 2 nie wlicza się okresu z przed udzielenia patentu.

Art. 31. Nie uważa się za naruszenie patentu:

- a) stosowanie na okręcie należącym do jednego z innych krajów międzynarodowego Związku ochrony własności przemysłowej, wynalazku opatentowanego, dotyczącego kadłuba okrętowego, maszyn, urządzeń, przyrządów i innych części wyposażenia, jeżeli okręt przebywa czasowo na wodach Państwa Polskiego, a stosowanie służy wyłącznie potrzebom tego okrętu;
- b) stosowanie wynalazku opatentowanego na środkach żeglugi powietrznej lub lokomocji lądowej, należących do jednego z innych krajów mię-

dzynarodowego związku ochrony własności przemysłowej, w sposób i pod warunkami pod a) określonymi.

R o z d z i a ł IV.

Ochrona wolności przemysłowej i handlowej.

Art. 32. Każdemu wolno wnieść skargę do Urzędu Patentowego (wydział spraw spornych) z zadaniem ustalenia, że produkcja, którą w przemyśle zamierza stosować lub stosuje, nie jest objęta wyłącznością wskazanego patentu.

Art. 33. Każdemu wolno wnieść do Urzędu Patentowego (wydział spraw spornych) skargę o unieważnienie lub umorzenie patentu (art. 3, 4, 5, 11 i 15). Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej może w interesie publicznym z inicjatywy ministerstwa właściwego ze względu na interesy, o jakie chodzi w danej sprawie, przystąpić do sporu osoby prywatnej lub wnieść skargę samodzielnie.

Art. 34. (1) Kto świadomie przedmioty nie podlegające ochronie patentowej, lub ich opakowanie oznacza napisami, które mają wywołać mylne mniemanie, jakoby przedmioty te były chronione przez patent lub kto je mimo świadomości o mylnem oznaczeniu wprowadza w handel, lub dla celów handlowych przygotowuje lub przechowuje, albo w publicznych ogłoszeniach, okólnikach lub innych odbitkach podaje wiadomości, mające wywołać mylne mniemanie, jakoby przedmioty w nich wymienione korzystały z ochrony patentowej—

ulega karze grzywny do 75.000 zł. albo aresztu do sześciu miesięcy, albo obu karom łącznie.

(2) Z przedmiotów wyżej wymienionych należy usunąć i zniszczyć na koszt skazanego kłamliwe oznaczenia, gdyby zaś usunięcie tych oznaczeń było niemożliwe bez uszkodzenia przedmiotów, zniszczyć i same przedmioty (art. 85).

Art. 85. (1) Do czasu wydania w Polsce jednolitych przepisów karnych:

a) zamiast aresztu ponad sześć tygodni należy na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z 1871 r., wymierzać karę więzienia;

b) uprawniony do skargi o przestępstwo z art. 27 traci prawo to po upływie sześciu miesięcy od czasu, kiedy dowiedział się o popełnieniu czynu i o osobie sprawcy;

c) nie można z powodu przestępstw w art. 27 i 34:

1) wdrożyć postępowania karnego, jeżeli od popełnienia czynu upłynęło lat trzy;

2) wydać wyroku skazującego, jeżeli od popełnienia czynu upłynęło lat sześć;

3) wykonać wyroku skazującego, jeżeli od jego uprawomocnienia się upłynęło lat dziesięć.

(1) Do biegu przedawnienia (1, 2, 3) nie wlicza się okresu, przez który z powodów ustawowych nie można było postępowania karnego wdrożyć lub wprowadzić albo kary wykonać.

CZEŚĆ II. O WZORACH UŻYTKOWYCH i ZDOBNICZYCH.

R o z d z i a ł III.

Ochrona praw z rejestracji wzoru.

Art. 111. (1) Kto w wykonywaniu przemysłu lub handlu bezprawnie wkracza w zakres wyłączności z zarejestrowania wzoru wynikającej, lub w inny sposób niezgodny z prawem lub dobrymi obyczajami wyrządza szkodę osobie z zarejestrowanego wzoru uprawnionej, winien zaprzestać naruszenia, wydać niestusne z bogacenie z trzech lat ostatnich, a nadto, jeżeli działanie jego było wywołane złym zamiarem lub oczywiście niedbalstwem, wynagrodzić wszelką szkodę uprawnionemu i dać mu zadośćuczynienie za krzywdy osobistej natury przez ogłoszenie wyroku w dziennikach, przez odpowiednią deklarację publiczną, w razie naruszenia umyślnego przez zapłatę pokutnego. Zamiast wymienionych majątkowych świadczeń pokrzywdzony może zażądać ryczałtowej sumy pieniężnej, nie przekraczającej 10.000 zł.: sumę tę oznaczy sąd według własnego uznania.

(2) Roszczenia z powodu naruszenia praw z rejestracji wzoru ulegają przedawnieniu trzyletniemu, które liczy się co do każdego czynu bezprawnego oddzielnie.

Art. 112. (1) Jeżeli pozwany przez skargę z artykułu poprzedniego zarzuci, że prawo z rejestra-

cji wzoru nie istnieje, sąd może przerwać postępowanie procesowe aż do rozstrzygnięcia sporu w tym przedmiocie przez Urząd Patentowy, przyczem oznaczy termin, do którego skarga ma być do Urzędu Patentowego wniesiona. Jeżeli skarga nie zostanie w tym terminie wniesiona, lub nie będzie popierana, albo Urząd Patentowy orzeknie, że prawo z rejestracji wzoru w chwili wniesienia skargi przed sądem istniało, sąd na wniosek podejmie postępowanie procesowe.

2) Zarówno w przypadku przeiwy postępowania niniejszym artykułem przewidzianej, jak i w innych przypadkach w toku postępowania sądowego o naruszenie prawa z rejestracji wzoru, sąd w drodze zarządzeń tymczasowych (zabezpieczeń powództwa) może wydać zakaz dalszego wkraczania przez pozwanego w wyłączność z zarejestrowania wzoru wynikającą, wprowadzić sądowy zarząd przedsiębiorstwa, należącego do pozwanego, polecić przechowanie narzędzi i wytworów i t. p.

Art. 113. (1) Kto w wykonywaniu przemysłu lub handlu umyślnie wkracza bezprawnie w zakres wyłączności z zarejestrowania wzoru wynikającej, albo przywłaszcza sobie prawo do uzyskania rejestracji wzoru, ulega karze grzywny do 50.000 zł. lub aresztu do czterech miesięcy, albo obu karom łącznie.

(2) Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego, wniesionego przez osoby uprawnione do powództwa.

(3) Sąd karny może również orzekać o wnioskach, opartych na art. 111, 112 i 114.

Art. 114. Przedmioty bezprawnie wytworzone, tudzież przyrządy, mogące służyć wyłącznie do ich wytwarzania, należy, stosownie do wniosku pokry-

wdzonego, albo przyznać mu na własność po cenie własnych kosztów, albo na koszt krzywdziciela zniszczyć, względnie uczynić nieprzydatnymi do bezprawnego użytku, albo pozostawić u osoby, która się naruszenia dopuściła, jeżeli ona daje dostateczne zabezpieczenie, że w okresie dwuletnim od wygaśnięcia prawa z rejestracji wzoru nie będzie ich używała ani zbywała.

Art. 115. Przepisy art. 111, 112 i 114 stosuje się także do tych, którzy w złej wierze korzystali w wykonywaniu przemysłu lub handlu z cudzego wzoru, zanim wzór ten zarejestrowano. Jednakże skarga dopuszczalna jest dopiero po zarejestrowaniu wzoru. Do biegu przedawnienia z art. 111 ust. 2 nie wlicza się okresu z przed rejestracji wzoru.

Art. 116. Nie uważa się za naruszenie prawa z rejestracji wzoru:

- a) stosowanie na okręcie, należącym do jednego z innych krajów międzynarodowego Związku ochrony własności przemysłowej, zarejestrowanego wzoru, dotyczącego kadłuba okrętowego, maszyn, urządzeń, przyrządów i innych części wyposażenia, jeżeli okręt przebywa czasowo na wodach Państwa Polskiego, a stosowanie służy wyłącznie potrzebom tego okrętu;
- b) stosowanie zarejestrowanego wzoru na środkach żeglugi powietrznej lub lokomocji lądowej, należących do jednego z innych krajów międzynarodowego Związku ochrony własności przemysłowej, w sposób i pod warunkami pod a) określonymi.

R o z d z i a ł IV.

Ochrona wolności przemysłowej i handlowej.

Art. 117. Każdemu wolno wnieść skargę do Urzędu Patentowego (wydział spraw spornych) z żądaniem ustalenia, że produkcja, którą w przemyśle zamierza stosować lub stosuje, nie jest objęta wyłączością wskazanego wzoru zarejestrowanego.

Art. 118. Każdemu wolno wnieść do Urzędu Patentowego (wydział spraw spornych) skargę o unieważnienie rejestracji wzoru lub umorzenie prawa z rejestracji wzoru użytkowego (art. 90, 91, 92, 97 i 99). Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej może w interesie publicznym z inicjatywy ministerstwa, właściwego ze względu na interesy, o jakie chodzi w danej sprawie, przystąpić do sporu osoby prywatnej lub wnieść skargę samodzielnie.

Art. 119. Kto świadomie przedmioty nie podlegające ochronie przez rejestrację wzoru, lub ich opakowanie oznacza napisami, które mają wywołać mylne mniemanie, jakoby przedmioty te były chronione przez zarejestrowanie wzoru, lub kto je mimo świadomości o mylnem oznaczeniu wprowadza w handel, lub dla celów handlowych przygotowuje lub przechowuje, albo w publicznych ogłoszeniach, okólnikach, lub innych odbitkach podaje wiadomości, mające wywołać mylne mniemanie, jakoby przedmioty, w nich wymienione, korzystały z ochrony przez zarejestrowanie wzoru, ulega karze grzywny do 50.000 zł. lub aresztu do czterech miesięcy, albo obu karom.

(2) Z przedmiotów wyżej wymienionych należy usunąć i zniszczyć na koszt skazanego kłamliwe oznaczenia, gdyby zaś usunięcie tych oznaczeń było niemożliwe bez uszkodzenia tych przedmiotów, zniszczyć i same przedmioty (art. 171).

Art. 171. (1) Do czasu wydania w Polsce jednolitych przepisów karnych:

- a) zamiast aresztu ponad sześć tygodni należy na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z 1871 r., wymierzać karę więzienia;
  - b) uprawniony do skargi o przestępstwo z art. 113 traci to prawo po upływie sześciu miesięcy od czasu, kiedy dowiedział się o popełnieniu czynu i o osobie sprawcy;
  - c) nie można z powodu przestępstw z art. 113 i 119:
    - 1) wdrożyć postępowanie karnego, jeżeli od popełnienia czynu upłynęło lat trzy;
    - 2) wydać wyroku skazującego, jeżeli od popełnienia czynu upłynęło lat sześć;
    - 3) wykonać wyroku skazującego, jeżeli od jego uprawomocnienia się upłynęło lat dziesięć.
- (2) Do biegu przedawnienia (1, 2, 3) nie wlicza się okresu, przez który z powodów ustawowych nie można było postępowania karnego wdrożyć lub wprowadzić, albo kary wykonać.

CZĘŚĆ III. O ZNAKACH TOWAROWYCH.

R o z d z i a ł III.

Ochrona praw z rejestracji znaku towarowego.

Art. 188. (1) Kto w wykonywaniu przemysłu lub handlu bezprawnie wkracza w zakres wyłączności, lub w inny sposób niezgodny z prawem lub dobrymi obyczajami wyrządza szkodę osobie z zarejestrowanego znaku uprawnionej, w szczególności kto w swem przedsiębiorstwie choćby tylko w okólnikach, na blankietach, środkach reklamy i t. p. ogłoszeniach bezprawnie używa znaku towarowego, zarejestrowanego dla towarów tego samego rodzaju na rzecz innego przedsiębiorstwa, lub kto w swem przedsiębiorstwie oznacza towary bezprawnie nazwą obcego przedsiębiorstwa --- winien zaprzestać naruszenia, wydać niesłuszne z bogacenie z 3 lat ostatnich, z nadto, jeżeli działanie jego było wywołane złym zamiarem lub oczywiście niedbalstwem, wynagrodzić wszelką szkodę uprawnionemu i dać mu zadośćuczynienie za krzywdy osobistej natury przez ogłoszenie wyroku w dziennikach, przez odpowiednią deklarację publiczną, w razie naruszenia umyślnego przez zapłatę pokutnego. Zamiast wymienionych majątkowych świadczeń pokrzywdzony może zażądać ryczałtowej sumy pieniężnej, nie przekraczającej 15.000 zł.; sumę tę oznaczy sąd według własnego uznania.

(2) Roszczenia z powodu naruszenia praw z rejestracji znaku ulegają przedawnieniu trzyletniemu.

które liczy się co do każdego czynu bezprawnego oddzielnie.

Art. 189. (1) Jeżeli pozwany przez skargę z artykułu poprzedniego zarzuci, że prawo z rejestracji znaku nie istnieje, sąd może przerwać postępowanie procesowe, aż do rozstrzygnięcia sporu w tym przedmiocie przez Urząd Patentowy, przyczem oznaczy termin, do którego skarga ma być do Urzędu Patentowego wniesiona. Jeżeli skarga ma zostać w tym terminie wniesiona, lub nie będzie popierana, albo Urząd Patentowy orzeknie, że prawo z rejestracji znaku w chwili wniesienia skargi przed sądem istniało, sąd na wniosek podejmie postępowanie procesowe.

(2) Zarówno w przypadku przerwy postępowania niniejszym artykułem przewidzianej, jak i w innych przypadkach w toku postępowania sądowego o naruszenie prawa z rejestracji znaku, sąd w drodze zarządzeń tymczasowych (zabezpieczeń powództwa) może wydać zakaz dalszego wkraczania przez pozwanego w zakres wyłączności z zarejestrowania znaku wynikającej, zarządzić przechowanie narzędzi, służących do wytwarzania znaków, zapasu gotowych znaków, towarów zaopatrzonych znakami, usunięcie znaków z towarów i t. p.

Art. 190. (1) Kto w wykonywaniu przemysłu lub handlu umyślnie wkracza bezprawnie w zakres wyłączności z zarejestrowania znaku towarowego wynikającej, albo przywłaszcza sobie prawo do zarejestrowania znaku, ulega karze grzywny do 75 000 zł. lub aresztu do sześciu miesięcy, albo obu karom łącznie.

(2) Ściganie odbywa się z oskarżenia publicznego.

(3) Sąd karny może również orzekać o wnioskach, opartych na art. 188, 189 i 191.

Art. 191. Przyrządy, które mogą służyć wyłącznie do podrabiania znaku lub do oznaczenia towarów, i zapasy gotowe znaków należy zniszczyć na koszt krzywdziciela, jeżeli się ich nie przyzna pokrzywdzonemu za jego zgodą na poczet odszkodowania. Znaki, bezprawnie na towarach umieszczone, należy na wniosek pokrzywdzonego lub oskarżyciela publicznego usunąć, choćby się to łączyło ze zniszczeniem towaru.

Art. 230. (1) Do czasu wydania w Polsce jednolitych przepisów karnych:

- a) zamiast aresztu ponad sześć tygodni należy na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z 1871 r., wymierzać karę więzienia;
- b) nie można z powodu przestępstw z art. 190:
  - 1) wdrożyć postępowania karnego, jeżeli od popełnienia czynu upłynęło lat trzy;
  - 2) wydać wyroku skazującego, jeżeli od popełnienia czynu upłynęło lat sześć;
  - 3) wykonać wyroku skazującego, jeżeli od jego uprawomocnienia się upłynęło lat dziesięć.

(2) Do biegu przedawnienia (1, 2, 3) nie wlicza się okresu, przez który z powodów ustawowych nie można było postępowania karnego wdrożyć lub wprowadzić, albo kary wykonać.

Art. 245. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej po upływie miesiąca od daty ogłoszenia. (ogłosz. 26. III. 1928) Z dniem tym tracą moc obowiązującą na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej: ustawa

z dnia 5. lutego 1924 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 306), ustawa z dnia 19 grudnia 1924 r. o zmianach opłat przewidzianych w ustawie z dnia 5 lutego 1924 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. R. R. z 1925 r. Nr. 5, poz. 41) oraz rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 czerwca 1927 roku, zmieniające niektóre postanowienia ustawy z dnia 5 lutego 1924 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 537).

(2) Rozporządzenie niniejsze nie zmienia przepisów ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. R. P. 96, poz. 559) i rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 września 1927 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 84. poz. 749).

Dział IV.

KULTURA i SZTUKA

D E K R E T

z dnia 3 stycznia 1919 Dz. P. P. P. Nr. 5, poz. 93
o zatwierdzenie projektów pomników ze stanowiska
artystycznego.

(Wedle treści tego dekretu osoby i wszelkiego rodzaju instytucje publiczne i prywatne, nie wyłączając urzędów państwowych, zamierzające w miejscu publicznem wznieść, naprawić lub przebudować pomnik, posąg, figurę lub wmurować albo zawiesić tablicę pamiątkową, winny uprzednio przedstawić projekt Ministerstwu do zatwierdzenia ze stanowiska artystycznego).

Art. 7. Winni przekroczenia przepisów niniejszych ulegną karze aresztu do 3-ch miesięcy lub grzywny do 3.000 zł.

D E K R E T

z dnia 7. II. 1919 Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 177

o widowiskach.

podaje ogólnę zasadę, że utwory z tekstem słownym oraz obrazy wszelkie mogą być produkowane publicznie tylko za uprzednim zezwoleniem urzędów dla spraw prasowych.

Pozwolenia na otwieranie zakładów widowiskowych, rozrywkowych wydawane będą przez miejscowe urzędy administracyjne państwowe.

(Rozp. wykonawcze do tego dekretu zawiera Monitor Polski z 15. II. 1919 Nr. 37).

U w a g a : W związku z tym dekretem istnieje:

Rozp. Ministra Spraw Wew. z 10. VII. 1920 Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 357, które nakłada obowiązek zameldowania, w miejscu napóźniej na 12 godzin a po zamiejscowo na 48 godzin przed przedstawieniem, miejscowej władzy I. instancji programem przedstawienia i podania jej, w jakim urzędzie były aprobowane utwory słowne lub obrazy świetlne, przeznaczone do wystawienia.

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 6 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 265

o opiece nad zabytkami.

Art. 12. Jeżeli zachodzi obawa, że przedmiot,

mogący być uznany za zabytek w myśl niniejszego rozporządzenia, a nie mający jeszcze charakteru zabytku (art. 3), może na skutek prowadzonych około niego robót ulec wpływom szkodliwym dla jego zachowania, władza konserwatorska władna jest wstrzymać roboty, zmierzające do zburzenia, zniszczenia, przerobienia, odnowienia, rekonstruowania, zdobienia lub uzupełnienia tego przedmiotu.

Władza konserwatorska może też wydać zakaz zbywania odpłatnego lub bezpłatnego takiego przedmiotu.

Jeżeli w przeciągu trzech miesięcy od daty tych zarządzeń nie zapadnie orzeczenie władzy konserwatorskiej o wartości zabytkowej przedmiotu, zakazy powyższe tracą moc obowiązującą.

Art. 13. Zarządy związków komunalnych, gmin wyznaniowych, osób prawnych kościelnych i zakonnych kościoła katolickiego, wszelkie wogóle korporacje publiczno-prawne, jak również stowarzyszenia, posiadające osobowość prawną, które mają na celu opiekę nad zabytkami, obowiązane są zawiadamiać właściwe władze konserwatorskie pierwszej instancji o będących w ich posiadaniu przedmiotach, co do których zachodzą dane, że mają wartość zabytkową, jak również o wszelkich zdarzeniach, które wywarły ujemny wpływ na konserwację tych przedmiotów.

Art. 14. Zabytków nie wolno zburzyć, rozkopywać, zniszczyć, przerabiać, odnawiać, rekonstruować, zabudowywać, zdobić, uzupełniać, ani przewozić bez uprzedniego zezwolenia władzy konserwatorskiej I-szej instancji.

Art. 19. Zabytki ruchome, należące do osób

prawnych, wymienionych w art. 13, mogą być pozbywane nie inaczej, jak za zezwoleniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego względnie komisji mieszanej, o ile chodzi o zabytki, podlegające jej kompetencji.

Zabytki, należące do osób prywatnych, mogą być pozbywane tylko za uprzednim zawiadomieniem władzy konserwatorskiej pierwszej instancji.

Dziedzic lub legatarjusz zabytku winien o przejściu na niego prawa własności zabytku zawiadomić władzę konserwatorską pierwszej instancji, o ile mu wiadomo, że dany przedmiot jest zabytkiem.

W stosunku do zabytków, na które prowadzi się egzekucję, obowiązek zawiadomienia o tem władzy konserwatorskiej ciąży zarówno na właścicielu (posiadacz) zabytku, jak na władzach przeprowadzających egzekucję.

Na nabywcę przechodzą wszelkie ograniczenia i obowiązki, nałożone na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Art. 24. Władze konserwatorskie pierwszej instancji mogą zakazać wszelkich robót, których wykonanie zeszpeciliby otoczenie zabytku i widok na zabytek lub z zabytku, albo roboty te wstrzymać.

Przepisu powyższego nie należy stosować, jeżeli zastosowanie go naraziłoby zamierzającego przeprowadzić roboty na niestosunkowo dużą szkodę lub nakład pieniężny.

IV. Wykopaliska i znaleziska.

Art. 25. Właściciele, dzierżawcy lub posiadacze

gruntów, na których odkryto wykopaliska lub znaleziska (punkty 14 i 15 art. 2) jak również ci, którzy odkrycia dokonali i kierownicy robót, podczas których na wykopaliska natrafiono, obowiązani są niezwłocznie zawiadomić o tem władzę konserwatorską I-szej instancji.

Władza konserwatorska wyda celem zabezpieczenia wykopalisk lub znalezisk stosowne zarządzenia, a w szczególności zarządzić może wstrzymanie robót lub określić sposób ich dalszego prowadzenia.

Art. 26. Poszukiwania archeologiczne i paleontologiczne wymagają zezwolenia władzy konserwatorskiej pierwszej instancji i podlegają jej kontroli.

VI. Postanowienia karne.

Art. 35. Winny niezawiadomienia wbrew art 13 właściwych władz konserwatorskich o zdarzeniach, które wywarły ujemny wpływ na konserwację zabytków, będą karani grzywną do 300 złotych.

Art. 36. Winni naruszenia przepisów art. 14, 25 ustęp pierwszy i 26 ulegnie karze aresztu do 4 tygodni albo grzywny do 500 złotych.

W razie zniszczenia zabytku lub zmniejszenia jego wartości można orzec karę pieniężną do wysokości wartości zniszczonego zabytku lub zmniejszenia jego wartości wskutek uszkodzenia.

Jeżeli winny jest przedsiębiorcą lub kierownikiem robót, można przy powtórnem skazaniu za czyn, przewidziany w niniejszym artykule, orzec pozbawienie prawa wykonywania tego rodzaju robót na czas od 1 miesiąca do roku.

W wypadkach naruszenia przepisów art. 25 ustęp pierwszy i art. 26 można orzec konfiskatę zabytku na rzecz jednego z muzeów państwowych.

Art. 37. Winny wznowienia robót wstrzymanych lub prowadzenia robót zabronionych przez władzę konserwatorską lub też prowadzenia robót w sposób inny, niż wskazany przez władzę konserwatorską (art. 12 ustęp pierwszy, 15, 24, 25 ustęp drugi) ulegnie karze aresztu do 6 tygodni albo grzywny do 1.000 złotych.

Ustęp drugi i trzeci artykułu 36 stosuje się.

Art. 38. Winny naruszenia przepisu art. 12 ustęp drugi i 19 ustęp pierwszy i drugi ulegnie karze grzywny do wysokości 2.000 złotych.

Art. 39. 1) Dziedzic lub legatarjusz, winny naruszenia art. 19 ustęp trzeci,

2) właściciel względnie posiadacz zabytku, winny naruszenia art. 19 ustęp czwarty, ulegnie karze grzywny do 300 złotych.

Art. 40. Winny wywozu lub usiłowania wywozu zabytku z granic Państwa bez zezwolenia, wymaganego niniejszem rozporządzeniem, ulegnie karze aresztu do trzech miesięcy lub karze grzywny do 5,000 złotych. Nadto można orzec konfiskatę zabytku na rzecz jednego z muzeów państwowych, a w razie jeśli został on wywieziony zagranicę, należy orzec na rzecz Skarbu Państwa karę pieniężną, równającą się wartości wywiezionego zabytku.

Art. 41. Winny niedopuszczenia przedstawicieli władz konserwatorskich do wykonania czynności, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, tudzież winny przeszkodzenia wykonaniu tych czynności — pędzie karany aresztem do 4 tygodni lub grzywną do 1.000 złotych.

Art. 42. W razie, gdy czyn, podlegający ukaraniu w myśl niniejszego rozporządzenia, jest zagrożony w innych przepisach karą surowszą, stosuje się te przepisy.

Art. 43. Do orzekania o przestępstwach, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, powołane są sądy powiatowe (sądy pokoju).

Na obszarze mocy obowiązującej niemieckiego kodeksu karnego z 1871 r. należy orzec zamiast aresztu ponad 6 tygodni więzienie.

Na obszarze mocy obowiązującej austriackiej ustawy postępowania karnego z 1873 r. można wnieść odwołanie niezależnie od przepisów §§ 283 i 464 p. k.

Art. 47. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 14 dni po dniu ogłoszenia. (ogłoszone 14. 3. 1928).

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązująca wszystkie przepisy prawne, dotyczące opieki nad zabytkami.

Uwaga. W związku z tem rozp. istnieje rozp. Min. W. R. i O. P. z 17. 3. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 76 poz. 675 o prowadzeniu rejestru zabytków.

Dział V.
KOMUNIKACJA.

U S T A W A

z dnia 7. XI. 1921 Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 656.

o przepisach porządkowych na drogach publicznych
(weszła w życie 12. 2. 1922)

Zmieniona rozp. Prez. Rzp. z 14. 2. 1928 Dz. U. R.
P. Nr. 18 poz. 157.

Art. 4. Drogi publiczne przeznaczone są dla ruchu pieszego, jeżdżenia i pędzenia zwierząt.

Ruchu na drogach publicznych nie wolno tamować lub utrudniać, z wyjątkiem wypadków prawem przewidzianych.

Każda przeszkoda lub utrudnienie w ruchu z roz-

mysłu, z braku ostrożności, lub niedbalstwa stanowi przekroczenie niniejszej ustawy. Do przeszkód w ruchu zalicza się nietylko bezpośrednie tamowanie ruchu na drodze publicznej, ale też wykonywanie czynności obok drogi, lub umieszczanie obok drogi przedmiotów, które w jakikolwiek sposób utrudniać mogą ruch na drogach.

Art. 6. Każdy pojazd podczas jazdy, jeżeli jakieś szczególne okoliczności nie zmuszają do wyjątku, winien trzymać się prawej strony.

(Następne artykuły normują sposób utrzymywania dróg, odległość studni, budynków, fabryk i t. p. od dróg).

Art. 2f. Winny naruszenia przepisów niniejszej ustawy oraz przepisów, wydanych na jej podstawie, ulega — o ile dany czyn nie jest zagrożony karą surowszą — karze grzywny do tysiąca złotych lub aresztu do sześciu tygodni, albo obu tym karom łącznie.

Jeżeli czyn przestępny polega na uszkodzeniu dobra publicznego, należy wymierzyć grzywnę nie niższą od dwukrotnej wysokości zrzędzonej szkody, jednak nie ponad miarę, określoną w ust. 1.

Podżeganie, pomoc, tudzież usiłowanie są karalne.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu według swego uznania, jednak nie ponad cztery tygodnie.

Art. 21 a).

Właściciel, dzierżawca lub zarządzający pojazdem mechanicznym, który nie będzie mógł podać władzy administracyjnej, kto w oznaczonym czasie kierował pojazdem mechanicznym, pozostającym w jego władza-

niu, o ile nie wykaze, że pojazdu użyła osoba mu nieznana wbrew jego wiedzy i woli, czemu mimo należytej staranności nie mógł zapobiec, będzie karany grzywną do pięciuset złotych.

Na zasadach powyższych będzie karana osoba, której właściciel, dzierżawca lub zarządzający pojazdem mechanicznym zleci lub pozostawi kierowanie pojazdem.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu według swego uznania, jednak nie ponad dwa tygodnie.

Art. 21 b).

Właściciel, dzierżawca lub zarządzający pojazdem mechanicznym odpowiada za grzywny, nałożone na kierowników pojazdów mechanicznych, które pozostają w jego władaniu.

Art. 22. Do orzekania o przestępstwach, przewidzianych w niniejszej ustawie, powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Ukarany orzeczeniem powiatowej władzy administracji ogólnej może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tejże władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów postępowania, obowiązujących w pierwszej instancji sądowej. Wyrok sądu okręgowego wydany w drugiej instancji jest prawomocny.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego z 1877 r. stosują się przepisy o wydawaniu policyjnych zarządzeń karnych.

Osobom wymienionym w art. 21 b), służy narówni ze skazanym prawo żądania przekazania sprawy sądowi

ROZPORZĄDZENIE.
MINISTRA ROBÓT PUBLICZNYCH i MINISTRA
SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 3 czerwca 1922 Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 407
o wymijaniu i wyprzedzaniu na drogach publicznych.

§ 1. Wszyscy korzystający z dróg publicznych dla jazdy, wożenia i pędzenia lub prowadzenia zwierząt jako to: kierownicy pojazdów mechanicznych, woźnice, cykliści, jeźdźcy i poganiacze zwierząt, obowiązani są trzymać się prawej strony drogi (w kierunku jazdy) i przy wymijaniu pojazdów lub zwierząt, jadących lub idących w przeciwnym kierunku, winni usunąć się ze swemi pojazdami lub zwierzętami na prawo.

Również winni zboczyć na prawo, gdy zostają wyprzedzani, natomiast gdy wyprzedzają dążących w tym samym kierunku, winni zboczyć na lewo.

Pragnący wyprzedzić obowiązany jest dać sygnał względnie ostrzec wołaniem o swem zbliżaniu się, a ostrzeżony winien usunąć się na prawo i przepuścić wyprzedzającego po swej lewej stronie.

§ 2. Wyprzedzać można tylko wówczas, gdy droga jest odpowiednio szeroka, gdy przed wyprzedzanym znajduje się dostateczna przestrzeń wolna i gdy żaden pojazd lub zwierzę nie zbliża się z przeciwnej strony.

Zabrania się wyprzedzać, gdy droga nie jest widoczna na dostateczną odległość, jakoteż na mostach, skrętach, skrzyżowaniach i znacznych spadkach.

§ 3. Przekroczenia postanowień niniejszego rozporządzenia będą karane na zasadzie art. 21 i art. 2 powołanej ustawy z dnia 7 października 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 656).

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROBÓT PUBLICZNYCH

z dnia 30. grudnia 1922 Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 51
ex 1923

o utrzymywaniu drzew przydrożnych na drogach publicznych (wchodzi w życie 27. I. 1923).

§ 9. Uszkodzenie drzew przydrożnych umyślnie lub z niedbalstwa jak wrywanie sadzonek, obdzieranie kory, ścinanie i łamanie gałęzi, strącanie lub zrywanie owoców przez osoby nieupoważnione, karane będzie wedle przepisów rozdziału IV ustawy z dn. 7. X. 1921 o przepisach porządkowych na drogach publicznych Nr. 89, poz. 656, grzywną do 50 zł. lub aresztem do 2 miesięcy. Prócz tego winni obowiązani będą wynagrodzić wyrządzoną szkodę właściwemu Zarządowi drogowemu.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROBÓT PUBLICZNYCH i MINISTRA
SPRAW WEWNĘTRZNYCH**

z dnia 26 czerwca 1924 Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 611

regulujące używanie i ochronę dróg

zmienione rozp. 20 maja 1925 Dz. U. R. P. Nr. 55,
poz. 397 (weszło w życie 5. VI. 1925).

(Rozporządzenie to zawiera zakazy niszczenia dróg, normuje szerokość obręczy kół pojazdów, zabrania zanieczyszczać drogi, trałować rowy, nasypy i t. p., korzystać z trawy rosnącej w rowach, składania na drogach materiałów i t. p., rozkładać otwarte ogniska. Dalej zawiera ono przepisy dotyczące ruchu na drogach jak n. p. szybkości ruchu i zaopatrywania pojazdów w tablice, przepisy dla używających rowerów, przepisy dotyczące urządzenia i utrzymywania zajazdów, wreszcie obowiązek stawiania i utrzymywania znaków drogowych).

§ 57. Winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia będą karani w myśl postanowień ustawy z dnia 7 października 1921 (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 656) o przepisach porządkowych na drogach publicznych, o ile dane przekroczenie nie podlega surowszej karze.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROBÓT PUBLICZNYCH**

z dnia 17. X. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 109, poz. 778

normuje odległość budowli, ogrodzeń i t. p. od dróg

publicznych oraz utrzymywanie ścieków do rowów przydrożnych.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 20. X. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 846

o dostarczaniu środków przewozowych dla wykonywania budowy i utrzymywania dróg publicznych i mostów.

Art. 15. Kto bez słusznej przyczyny uchyli się od obowiązku dostarczenia środków przewozowych w myśl rozporządzenia niniejszego, ulegnie karze grzywny do 150 złotych lub aresztu do 15 dni.

Władza wymierzająca karę, oznaczy w orzeczeniu, na wypadek nieściągalności grzywny, karę zastępczego aresztu na czas nie dłuższy od 15 dni.

Art. 16. Do wymierzania kar, przewidzianych w rozporządzeniu niniejszem, powołane są władze administracyjne I. instancji.

Art. 17. Przeciwno orzeczeniu władzy administracyjnej I instancji ukarany może wnieść w ciągu dni 7 od dnia doręczenia orzeczenia na ręce tej władzy, żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który zastosuje przepisy postępowania obowiązujące dla I instancji sądowej.

Wyrok sądu okręgowego, wydany w II instancji jest prawomocny.

Art. 21. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem województwa śląskiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (2. II. 1927).

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROBÓT PUBLICZNYCH i MINISTRA
SPRAW WEWNĘTRZNYCH W POROZUMIENIU
Z MINISTREM SPRAW WOJSKOWYCH

z dnia 27 stycznia 1928 Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 396

o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach
publicznych.

D z i a ł p i e r w s z y.

Zasady ogólne.

§ 1. (1) Pojazdem w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest pojazd mechaniczny, poruszany przez umieszczony na nim silnik i nie biegnący po szynach.

(2) Pojazdy, przeznaczone do zarobkowego przewożenia osób lub rzeczy, uważa się za przeznaczone do użytku publicznego.

(3) Pojazdy, przeznaczone do przewożenia ośmiu lub większej ilości osób, określa się jako autobusy.

(4) Pojazd z jednym lub z kilkoma przyczepnymi wozami, dwu lub czterokołowymi, uważa się za pociąg drogowy.

§ 2. Wykonywanie czynności, do których po-
wołane są w myśl niniejszego rozporządzenia woje-
wódzkie i powiatowe władze administracji ogólne
należy na obszarze miasta stołecznego Warszawy do
komisarza rządu.

D z i a ł   d r u g i.

Warunki techniczne pojazdów.

§ 3. Do ruchu na drogach publicznych mogą być
opuszczone tylko pojazdy zbudowane i urządzone
w ten sposób, aby nie zagrażały bezpieczeństwu ruchu
nie wywoływały zamieszania hałasem, dymem lub
parą.

§ 4. (1) Obręcze kół pojazdów, które mogą roz-
wijać szybkość większą niż 15 km. na godzinę, po-
winny być gumowe lub tak urządzone, aby pod wzglę-
dem elastyczności odpowiadały gumowym.

(2) Szerokość obręczy kół powinna być taka, aby
ciężnienie kół nie przekraczało 150 kg. na centymetr
bieżący szerokości obręczy. Szerokość ta ma być mie-
rzona na obręczy nowiej, w stanie normalnego działania,
w miejscu zetknięcia się jej z twardą nawierzchnią
drogi.

(3) Powierzchnia metalowych obręczy, stykająca
się z jezdnią, oraz zewnętrzna powierzchnia pędnych
wstęg pojazdów gąsienicowych, nie powinna posiadać
nierówności, niszczących nawierzchnię drogi.

§ 5. (1) Każdy pojazd ma być zaopatrzony
w następujące przyrządy i urządzenia:

a) w mocny mechanizm kierowniczy, dający mo-

- żność łatwego i pewnego wymijania oraz skręcania.
- b) w dwa niezależne od siebie, skutecznie i szybko działające systemy hamulców, względnie w jeden taki system, wprowadzany w działanie przez dwa niezależne od siebie mechanizmy, z których jeden powinien działać nawet wtedy, gdy drugi zawiedzie;
  - c) w urządzenie usuwające hałaśliwy wydmuch gazów;
  - d) w urządzenie uniemożliwiające wprawienie pojazdu w ruch przez osoby niepowołane;
  - e) w urządzenie do cofania pojazdu w tył za pomocą silnika z siedzenia kierowcy, jeżeli ciężar własny pojazdu przekracza 350 kg.;
  - f) w jednotonowy przyrząd sygnałowy o donośnym, a nierażącym dźwięku;
  - g) w dwie latarnie o bezbarwnych szklach, umieszczone na przodzie w jednym poziomie po obu stronach samochodu lub motocykla z wózkiem doczepnym, względnie w jedną latarnię o bezbarwnym szkle, umieszczoną na przodzie motocykla bez wózka doczepnego;
  - h) w jedną latarkę z czerwonym światłem, umieszczoną w tyle pojazdu z lewej strony, oraz w urządzenie dokładnie oświetlające tylny znak rejestracyjny; latarka tylna oraz urządzenie do oświetlania tylnego znaku nie mogą być gaszone ani z siedzenia kierowcy, ani z wnętrza pojazdu: nie dotyczy to motocykli bez wózków doczepnych, które mają być zaopatrzone z tyłu w czerwony odbijający światło znaczek ostrzega-

wczy o średnicy, co najmniej 3 centymetrów;

- i) najmniej w jeden reflektor, mogący oświetlać drogę na przestrzeni przynajmniej 100 metrów przed pojazdem, oprócz wymienionych w p-cie g) latarni, jeżeli pojazd może rozwijać szybkość większą niż 20 kilometrów na godzinę; reflektor ma być tak urządzony, aby w razie potrzeby można było opuścić snop światła lub zmniejszyć jego natężenie:

- k) w boczne lustro, dające możliwość kierowcy widzenia drogi z tyłu za pojazdem, w razie gdy całkowita waga pojazdu, złożona z ciężaru własnego i największego dopuszczalnego obciążenia, przekracza 3500 kilogramów,

(2) Postanowienia, zawarte w punktach b), c), d), e), f), g), h) i k), nie stosują się do pojazdów o specjalnem przeznaczeniu, przejeżdżających po drogach publicznych tylko okolicznościowo, a nie mogących rozwinać szybkości, większej niż 10 km. na godzinę.

§ 6. (1) Przynajmniej jeden z hamulców, wymienionych w punkcie b) § 5 powinien działać skutecznie zarówno przy jeździe naprzód jak i wstecz, oraz powinien być tak urządzony, aby ciągłość hamowania nie wymagała stałego nacisku na mechanizm, wprowadzający hamulec w działanie.

(2) Autobusy oraz pojazdy, których całkowita waga, złożona z ciężaru własnego i największego dopuszczalnego obciążenia, przekracza 3500 kilogramów, powinny być zaopatrzone w dwa niezależne od siebie systemy hamulców, działające skutecznie zarówno przy jeździe naprzód, jak i wstecz, oraz we wspornik, za-

pobiegający staczaniu się pojazdu wstecz, wprowadzany w działanie z siedzenia kierowcy.

(3) Pojazdy o specjalnem przeznaczeniu, przejeżdżające po drogach publicznych tylko okolicznościowo a nie mogące rozwinąć szybkości większej niż 10 km. na godzinę, mogą być zaopatrzone w jeden hamulec. Zaopatrzenie tych pojazdów we wspornik nie jest wymagane.

(4) Pojazdy zaopatrzone w hamulec, działający jednocześnie na wszystkie koła, powinny posiadać specjalny malowany znak koloru czerwonego w formie równobocznego trójkąta, o długości boków co najmniej 10 centymetrów i szerokości 1,5 centymetra. Znak ten ma być umieszczony na tylnym błotniku z tej strony pojazdu, po której znajduje się kierownica.

§ 7. (1) Wymienione w punktach g) i i) § 5 latarnie i reflektory mogą być zastąpione przez jedną parę reflektorów pod warunkiem, że reflektory te będą posiadały urządzenie, pozwalające na szybkie i łatwe opuszczanie snopów światła lub zmniejszanie jego natężenia.

(2) Pojazdy wymienione w ustępie drugim § 5, o ile znajdują się o zmroku na drodze publicznej, mają być zaopatrzone w jedno przednie światło, lub mają być oświetlone ręczną latarnią.

§ 8. Wszystkie przyrządy i urządzenia, potrzebne do kierowania i hamowania pojazdów, powinny być tak rozmieszczone, aby kierowca mógł łatwo i pewnie posilkować się nimi, zarówno we dnie jak i w nocy, bez konieczności odwracania uwagi od drogi.

§ 9. Minister Robót Publicznych władny jest w miarę postępów techniki budowy pojazdów, dopuścić

w poszczególnych wypadkach odchylenia od warunków, jakim w myśl niniejszego rozporządzenia odpowiadać mają pojazdy pod względem budowy.

§ 10. Każdy pojazd powinien być zaopatrzony w tabliczkę metalową, umieszczoną w dostępnem miejscu, na której należy podać: a) nazwę fabryki, która pojazd zbudowała, b) numer podwozia (o ile jest wiadomy), c) numer silnika i d) ciężar własny pojazdu. Na tabliczkach autobusów i pojazdów ciężarowych powinna być oprócz tego podane dopuszczalne obciążenie.

(2) Ponadto autobusy oraz pojazdy ciężarowe powinny być zaopatrzone w napisy lub tabliczki o wymiarach przynajmniej 6 X 12 centymetrów, zawierające jasno i czytelnie wypisane w języku polskim imię, nazwisko i miejsce zamieszkania właściciela, albo też nazwę i adres firmy, fabryki, majątku i t. p. Napisy te i tabliczki powinny być umieszczane z lewej strony pojazdu.

(3) Przepisy, zawarte w ustępie drugim niniejszego paragrafu, nie mają zastosowania do pojazdów rządowych, które będą oznaczone napisami lub tabliczkami w sposób ustanowiony przez właściwe władze centralne w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych i Ministrem Spraw Wewnętrznych.

D z i a ł t r z e c i .

Dopuszczanie pojazdów do ruchu.

§ 11. Do ruchu na drogach publicznych są dopuszczone;

- a) pojazdy zaopatrzone w dowód rejestracyjny i znaki rejestracyjne (§ 18),
- b) pojazdy zaopatrzone w specjalne zezwolenia i w próbne znaki rejestracyjne (§ 32),
- c) pojazdy zaopatrzone w międzynarodowe świadectwa drogowe i w międzynarodowe znaki rejestracyjne (inicjały) (§ 99),
- d) pojazdy wojskowe, zaopatrzone w wojskowe znaki i dowody rejestracyjne (§ 94),
- e) pojazdy o specjalnym przeznaczeniu, przejeżdżające po drogach publicznych tylko okolicznościowo, a nie mogące rozwinąć szybkości większej niż 10 kilometrów na godzinę bez dowodów i znaków rejestracyjnych (§ 15).

§ 12. Dowody rejestracyjne, wymienione w punkcie

a) § 11, wydaje się albo na podstawie zaświadczenia o dopuszczalności do ruchu na drogach publicznych, albo na podstawie wyniku zbadania poszczególnego pojazdu.

§ 13. Krajowe wytwórnie pojazdów mechanicznych mogą uzyskać zaświadczenia o dopuszczalności do ruchu na drogach publicznych Rzeczypospolitej Polskiej typów pojazdów przez się wyrabianych.

§ 14. Celem uzyskania zaświadczenia o dopuszczalności typu, wytwórnia powinna złożyć do Ministerstwa Robót Publicznych odpowiednie podanie z następującymi załącznikami w dwóch egzemplarzach.

- a) rysunkiem technicznym pojazdu, uwidoczniającym w szczególności silnik razem z przekładnią, oraz mechanizmy kierownicze i hamulcowe, w podziale co najmniej 1|20 naturalnej wielkości:

b) opisem technicznym typu, zawierającym wszystkie dane, wymienione na stronicy 2 i 3 załącznika Nr. 1, do niniejszego rozporządzenia.

§ 15. (1) Zaświadczenie o dopuszczalności typu (załącznik Nr. 1) wydaje Minister Robót Publicznych po sprawdzeniu, że pojazdy, wykonane według przedstawionych rysunków i opisu technicznego, odpowiadają wymaganiom niniejszego rozporządzenia, oraz po zbadaniu na dostarczonym pojeździe, czy wszystkie mechanizmy jego należycie działają.

(2) Za powyższe czynności należy uiścić opłatę wskazaną w § 108 niniejszego rozporządzenia.

§ 16. (1) W celu uzyskania dowodu rejestracyjnego (§ 11 punkt a) właściciel pojazdu powinien wnieść podanie do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się miejsce stałego postoju pojazdu.

(2) Podanie o uzyskanie dowodu rejestracyjnego na nowy pojazd typu, dopuszczonego do ruchu na zasadzie §§ 14 i 15, powinno zawierać:

- a) adres właściciela pojazdu,
- b) oznaczenie miejsca stałego postoju pojazdu,
- c) oznaczenie rodzaju pojazdu,
- d) oznaczenie przeznaczenia pojazdu.
- e) numer silnika,
- f) numer fabryczny podwozia, o ile jest wiadomy.

Ponadto do podania powinien być dołączony odpis zaświadczenia o dopuszczalności typu, uzupełniony potwierdzeniem wytwórni, która pojazd zbudowała, sporządzonem według wzoru, ustalonego na stronie trzeciej załącznika Nr. 1, stwierdzającym, że

dany pojazd zgodny jest z typem i odpowiada postanowieniom niniejszego rozporządzenia.

(3) Jeżeli nowy pojazd został zbudowany zagranicą a należy do typu, dopuszczonego do ruchu na drogach publicznych jednego z państw, które przystąpiły do międzynarodowej konwencji o ruchu samochodowym, to do podania, które powinno zawierać dane, wyszczególnione w ustępie drugim, należy dołączyć: a) odpis zaświadczenia o dopuszczalności typu, zalegalizowany przez właściwy urząd konsularny Rzeczypospolitej Polskiej, w przekładzie polskim, b) potwierdzenie wytwórni, która dany pojazd zbudowała, lub jej pełnomocnika stale zamieszkałego w Polsce, stwierdzające, że dany pojazd jest zgodny z typem i odpowiada postanowieniom niniejszego rozporządzenia; potwierdzenie to powinno być sporządzone według wzoru, ustalonego na stronie trzeciej załącznika Nr. 1 do niniejszego rozporządzenia.

(4) W wypadkach nie objętych postanowieniami drugiego i trzeciego ustępu, podanie o uzyskanie dowodu rejestracyjnego powinno zawierać, poza adresem właściciela i oznaczeniem miejsca stałego postoju pojazdu, opis pojazdu według danych, zawartych na stronicach dwunastej, trzynastej i czternastej dowodu rejestracyjnego (załącznik Nr. 2).

(5) Wojewódzka władza administracji ogólnej może w razie wątpliwości zażądać przedstawienia dowodu własności, a gdy chodzi o pojazdy pochodzenia zagranicznego, dowodu oclenia.

§ 17. (1) O ile podanie odpowiada warunkom wymienionym w § 16, wojewódzka władza administracji ogólnej wzywa właściciela pojazdu do złożenia dowodu

uiszczenia opłaty, przewidzianej w dziale dziesiątym niniejszego rozporządzenia i do przedstawienia pojazdu w oznaczonym terminie dla oględzin i próbnej jazdy.

(2) Oględziny podlegają: a) w stosunku do pojazdów, wymienionych w ustępach drugim i trzecim § 16, na sprawdzeniu zgodności pojazdów z typem; b) w stosunku do pojazdów, wymienionych w ustępie czwartym § 16, na technicznym zbadaniu, czy pojazd odpowiada warunkom działu drugiego niniejszego rozporządzenia.

(3) Oględziny i próbna jazda odbywają się w obecności właściciela pojazdu lub jego pełnomocnika.

§ 18. Oględziny pojazdów przeprowadza wyznaczony przez wojewodę (względnie komisarza rządu m. st. Warszawy) urzędnik techniczny wojewódzkiej okręgowej dyrekcji robót publicznych (wydziału robót publicznych, oddziału ruchu ulicznego komisariatu rządu m. st. Warszawy). Równocześnie z oględzinami przedstawiciel władzy wojskowej przeprowadza klasyfikację wojskową pojazdów.

§ 19 (1) Na podstawie wyników oględzin i próbnej jazdy wojewódzka władza administracji ogólnej albo wydaje właścicielowi pojazdu dowód rejestracyjny (załącznik Nr. 2) i zapisuje pojazd do specjalnych rejestrów, zawiadamiając o wydaniu dowodu rejestracyjnego powiatową władzę administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się miejsce stałego postoju pojazdu, albo odmawia wydania tego dowodu z podaniem powodów odmowy.

(2) Równocześnie z wydaniem dowodu rejestracyjnego na pojazd wydaje się tablice ze znakami rejestracyjnymi.

§ 20. (1) Znaki rejestracyjne, w które powinien być zaopatrzony pojazd dopuszczony do ruchu, mają zawierać nazwę województwa i numer, pod którym pojazd zarejestrowano. Nazwa województwa oznacza się zapomocą wielkich liter łacińskich, mianowicie pierwszych dwóch spółgłosek tej nazwy. Wyjątek stanowią: województwo wileńskie i miasto Warszawa, które oznaczają się: województwo wileńskie—literami „WN”. Warszawa zaś — literą „W”. Numery rejestracyjne oznacza się cyframi arabskimi.

(2) Minister Robót Publicznych ustala numery, pod którymi pojazdy mają być rejestrowane w poszczególnych województwach.

(3) Litery znaków rejestracyjnych mają być wykonane kolorem czerwonym, a cyfry czarnym.

(4) Cyfry numeru rejestracyjnego powinny znajdować się na przednim znaku rejestracyjnym obok liter, oddzielone od nich czerwoną kreską, na tylnym zaś znaku — pod temi literami.

(5) Litery i cyfry mają być nakładane na płaskiej prostokątnej tablicy z twardej blachy, malowanej na biało i otoczonej ramką.

(6) Zabronione jest zakrywanie i ozdabianie w jakikolwiek sposób znaków rejestracyjnych, jak również umieszczanie z przodu lub z tyłu pojazdu innych znaków, nie przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, z wyjątkiem znaków:

- a) wytwórni,
- b) dyplomatycznych,
- c) państwowych,
- d) miejskich,
- e) klubów automobilowych,

§ 21. (1) Tablice ze znakami rejestracyjnymi powinny być przytwierdzone do pojazdu na stałe zapomocą śrub, nitów lub gwoździ i umieszczone na widocznym miejscu w płaszczyznach pionowych, prostopadłych do osi podłużnej pojazdu, a na pojazdach dwukołowych w pionowej płaszczyźnie osi podłużnej pojazdu.

(2) Pojazdy więcej niż dwukołowe powinny być zaopatrzone w dwie tablice ze znakami rejestracyjnymi a mianowicie — z przodu i z tyłu pojazdu. Dolna krawędź przedniej tablicy nie może znajdować się niżej dolnej krawędzi przedniej osi, tylnej zaś tablicy — niżej 40 centymetrów na ziemią. Obowiązujące wymiary znaków rejestracyjnych ustalone zostały w załączniku Nr. 3 do niniejszego rozporządzenia.

(3) Pojazdy dwukołowe powinny być zaopatrzone w jedną tablicę ze znakami rejestracyjnymi, malowanymi na obu stronach tablicy, przytwierdzonej na przodzie wzdłuż pojazdu. Litery i cyfry powinny mieć wysokość 60 milimetrów i grubość 10 milimetrów.

§ 22. Przenoszenie znaków rejestracyjnych z jednego pojazdu na drugi, chociażby tego samego typu, jest wzbronione.

§ 23. Dowody rejestracyjne pojazdów są ważne:

- a) na przeciąg trzech lat kalendarzowych — dla pojazdów nie przeznaczonych do użytku publicznego;
- b) na przeciąg jednego roku kalendarzowego — dla pojazdów przeznaczonych do użytku publicznego.

§ 24. Dowody rejestracyjne pojazdów będą przedłożane przez wojewódzką władzę administracji ogólnej,

w której okręgu znajduje się miejsce stałego postoju pojazdu.

§ 25. (1) Przedłużenie dowodów rejestracyjnych pojazdów, nie przeznaczonych do użytku publicznego, następuje w zasadzie bez technicznego badania pojazdu, o ile pojazd nie uległ ważnym zmianom konstrukcyjnym.

(2) Przedłużanie dowodów rejestracyjnych na pojazdy, przeznaczone do użytku publicznego, następuje na podstawie technicznego zbadania pojazdu w trybie przewidzianym w § 18.

(3) W celu uzyskania przedłużenia dowodu rejestracyjnego na pojazdy, wymienione w ustępie pierwszym, należy złożyć wojewódzkiej władzy administracji ogólnej pisemne oświadczenie, czy pojazd uległ ważnym zmianom konstrukcyjnym.

(4) Jako ważne zmiany konstrukcyjne należy uważać zmianę źródła siły, wbudowanie nowego silnika, zmianę ustroju podwozia, hamulców, mechanizmu kierowniczego, wreszcie takie przeróbki nadwozia, które powodują zmianę nośności, znaczną zmianę ciężaru własnego pojazdu lub też przesunięcie jego środka ciężkości.

§ 26. Po upływie terminów wskazanych w § 23 wojewódzka władza administracji ogólnej zarządzi ściągnięcie nieprzedłużonych dowodów rejestracyjnych oraz odebranie znaków rejestracyjnych.

§ 27. Właściciele pojazdów obowiązani są w ciągu czternastu dni od otrzymania dowodu rejestracyjnego lub jego przedłużenia przedstawić dowód lub jego przedłużenie powiatowej władzy administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się miejsce stałego postoju pojazdu.

§ 28. (1) Właściciele pojazdów obowiązani są najdalej w ciągu dni czternastu zawiadomić powiatową władzę administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się miejsce stałego postoju pojazdu, o wszelkich okolicznościach wywołujących zmianę danych, zamieszczonych w dowodzie rejestracyjnym.

(2) Powiatowa władza administracji ogólnej zaznacza zgłoszone zmiany w dowodzie rejestracyjnym i w wykazach urzędowych oraz zawiadamia o nich wojewódzką władzę administracji ogólnej.

(3) Jeżeli w pojeździe dokonano ważnych zmian konstrukcyjnych (§ 25) albo ma być przeznaczony do użytku publicznego pojazd, który dotychczas na cel ten nie był używany, powiatowa władza administracji ogólnej zawiadamia o tem wojewódzką władzę administracji ogólnej, która poda pojazd zbadaniu technicznemu.

§ 29. (1) W razie przeniesienia miejsca stałego postoju pojazdu do miejscowości znajdującej się na obszarze innego województwa, właściciel pojazdu powinien w ciągu czternastu dni po przybyciu do nowego miejsca stałego postoju pojazdu wnieść podanie do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, właściwej według nowego miejsca stałego postoju pojazdu, o zarejestrowanie pojazdu i o wydanie nowych tablic ze znakami rejestracyjnymi. Do podania należy dołączyć dowód uszczenia opłaty, wymaganej w myśl § 105, oraz dowód rejestracyjny i tablice ze znakami rejestracyjnymi.

(2) Wojewódzka władza administracji ogólnej, po dokonaniu odpowiednich zmian w dowodzie rejestracyjnym, zwraca dowód właścicielowi pojazdu i **wydaje**

nowe znaki rejestracyjne bez technicznego zbadania pojazdu, o ile nie zachodzą okoliczności, wskazane w ustępie trzecim § 28, zwrócone zaś znaki rejestracyjne odsyła władzy, która znaki wydała, zawiadamiając ją o nowym miejscu stałego postoju pojazdu.

§ 30. (1) Wojewódzka władza administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się pojazd, może zarządzić w każdym czasie ponowne zbadanie pojazdu w trybie ustalonym w § 18, o ile zachodzi przypuszczenie, że pojazd znajduje się w stanie niebezpiecznym dla ruchu.

(2) W razie stwierdzenia, że pojazd nie odpowiada warunkom wymienionym w §§ 4, 5, 6, 7, 8 i 10, jako też w razie niedostarczenia przez właściciela w wyznaczonym terminie pojazdu do zbadania bez usprawiedliwienia powodów takiego niedostarczenia, wojewódzka władza administracji ogólnej może zarządzić:

- a) odebranie dowodu rejestracyjnego do czasu usunięcia braków lub przedstawienia pojazdu do zbadania;
- b) cofnięcie dowodu rejestracyjnego i odebranie znaków rejestracyjnych na stałe, jeżeli usunięcie braków jest niemożliwe.

(3) O ile cofnięcie dowodu rejestracyjnego i odebranie znaków rejestracyjnych na stałe zostało zarządzone przez wojewódzką władzę administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się miejsce stałego postoju pojazdu, cofnięty dowód i odebrane znaki rejestracyjne należy przestać władzy, która je wydała.

§ 31. Jeżeli względy bezpieczeństwa publicznego tego wymagają, powiatowa władza administracji ogólnej w której okręgu pojazd się znajduje, może czasowo zabronić używania pojazdu, obowiązana jest jednak

bezwłocznie donieść o tem zarządzeniu przełożonej wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, która albo uchyli powyższe zarządzenie, albo wyda zarządzenia w myśl § 20.

§ 32. (1) Jeżeli pojazd ma być przeznaczony do jazd, które nie mają charakteru normalnego użytkowania, wojewódzka władza administracji ogólnej może wydać specjalne pozwolenie na czasowe dopuszczenie pojazdu do ruchu (wzór pozwolenia w załączniku Nr. 4) oraz próbne znaki rejestracyjne, po złożeniu przez interesowanego podania i uiszczeniu opłaty (§ 109).

(2) Korzystanie z pozwolenia dozwolone jest tylko w zakresie i na warunkach w niem wyszczególnionych.

§ 33. Próbne znaki rejestracyjne powinny czynić zadość wymaganiom, ustalonym w §§ 20 i 21, różniąc się jednak od stałych znaków rejestracyjnych tem że:

- a) litery mają być koloru czarnego, a cyfry czerwonego;
- b) po cyfrach mają być dodane litery „PR“, oddzielone od cyfr czarną kreską;
- c) numeracja ma być prowadzona w każdym województwie osobno, zaczynając od jedyńki.

§ 34. Osoby i przedsiębiorstwa, które korzystają z pozwoleń wymienionych w § 22 dłużej niż 30 dni, obowiązane są prowadzić książkę wyjazdów według wzoru ustalonego w załączniku Nr. 5, które mają okazać władzom na każde żądanie.

§ 35. (1) Pojazdy o specjalnym przeznaczeniu, przejeżdżające po drogach publicznych tylko okolicznościowo, a nie mogące rozwinąć szybkości większej niż 10 kilometrów na godzinę, mają być tylko zgłoszone

u powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej ze względu na miejsce stałego postoju pojazdu.

(2) W razie wątpliwości, czy dany pojazd podpada pod postanowienia ustępu pierwszego, wojewódzka władza administracji ogólnej może zarządzić techniczne zbadanie takiego pojazdu, w trybie przewidzianym w § 18.

D z i a ł c z w a r t y.

Prowadzenie pojazdów.

§ 36. (1) Ruch pojazdów mechanicznych na drogach publicznych bitych i brukowanych powinien odbywać się na twardej nawierzchni; jeśli jednak na drogach istnieją miękkie letnie tory, wówczas ruch może odbywać się także na tych torach.

(2) Stosowanie urządzeń przeciwślizgowych (klamer, łańcuchów, ostróg i t. p.) na drogach o nawierzchni bitej lub brukowanej, dopuszczalne jest tylko podczas ślizgawicy lub na śniegu.

§ 37. (1) Szybkość ruchu pojazdów powinna być normowana w ten sposób, aby bezpieczeństwo publiczne nie było zagrożone i aby kierowca panował w każdej sytuacji nad pojazdem.

(2) Największa dopuszczalna szybkość ruchu pojazdów, których całkowita waga, złożona z ciężaru własnego i największego dopuszczalnego obciążenia, jest większa niż 3500 kilogramów, nie może przekraczać dla pojazdów na obręczach metalowych — 15 km. na pełnych obręczach gumowych — 25 kilometrów i na

drażonych obręczach gumowych — 40 kilometrów na godzinę.

§ 38. W zabudowanych dzielnicach miast, uzdrowisk i innych osiedli zabrania się prowadzenia pojazdów: ciężarowych na metalowych obręczach z szybkością przekraczającą — 10 kilometrów, ciężarowych na pełnych obręczach gumowych — 15 kilometrów, ciężarowych na drażonych obręczach gumowych — 20 km. i osobowych — 40 kilometrów na godzinę.

§ 39. Na mostach, przed którymi umieszczono odpowiednie ostrzeżenie, szybkość ruchu pojazdów powinna być zmniejszona do następujących norm:

- a) dla pojazdów, których całkowita waga, złożona z ciężaru własnego i największego dopuszczalnego obciążenia, przekracza 3500 kilogramów, — 10 kilometrów na godzinę,
- b) dla pozostałych pojazdów — 20 km. na godzinę.

§ 40. (1) Na krzyżowaniach dróg, z wyjątkiem ulic w miastach, w których co do krzyżowań obowiązują specjalne przepisy wydane na mocy § 24, kierowca powinien ustąpić pierwszeństwo pojazdom nadjeżdżającym z jego prawej strony.

(2) Na krzyżowaniach dróg, jak również, gdy droga nie jest widoczną, kierowca powinien zmniejszyć szybkość pojazdu.

§ 41. Kierowca obowiązany jest:

- a) podczas jazdy trzymać się prawej strony drogi w kierunku jazdy, o ile szczególne warunki miejscowe nie stoją temu na przeszkodzie;
- b) zboczyć na prawo — przy mijaniu jadących lub idących w przeciwnym kierunku oraz gdy jest wyprzedzany;

c) zboczyć na lewo — gdy wyprzedza dążących w tym samym kierunku.

§ 42. (1) Kierowca obowiązany jest przed wyprzedzeniem dawać ostrzegawcze sygnały dźwiękowe, a ostrzeżeni obowiązani są zboczyć na prawo i przepuścić wyprzedzającego po swej lewej stronie.

(2) Kierowca może wyprzedzać tylko wówczas, gdy droga jest odpowiednio szeroka, gdy przed wyprzedzonym znajduje się dostateczna przestrzeń wolna i nikt nie zbliży się z przeciwnej strony.

(3) Zabrania się wyprzedzać na takich odcinkach drogi, gdzie droga nie jest widoczna na dostateczną odległość, jako też na mostach, skrętach i skrzyżowaniach dróg.

(4) Przy mijaniu powinien kierowca zmniejszyć szybkość tak, aby mijanie mogło odbyć się bezpiecznie dla wymijanych, a w razie grożącego niebezpieczeństwa — wstrzymać pojazd.

§ 43. (1) Kierowca, chcąc zatrzymać pojazd, cofnąć go lub skręcić w bok, powinien dać znak o swoim zamiarze sygnałem dźwiękowym oraz ruchem ręki, lub zapomocą specjalnego przyrządu, którego działanie jest widoczne i łatwo zrozumiałe zarówno dla znajdujących się z przodu, jak i z tyłu pojazdu.

(2) Przy zatrzymywaniu pojazdu kierowca obowiązany jest sprowadzić go na prawą stronę drogi (w kierunku ruchu) jaknajdalej od środka drogi, a w każdym razie w ten sposób, aby nie zatamować ruchu na drodze.

§ 44. (1) Kierowca pojazdu obowiązany jest zawsze dawać dźwiękowe sygnały ostrzegawcze:

a) przed wyprzedzaniem;

- b) na krzyżowaniach dróg;
- c) tam, gdzie droga nie jest widoczna na przestrzeni dostatecznej do zatrzymania pojazdu;
- d) w innych okolicznościach, w których zachodzi tego potrzeba.

(2) Zabrania się nadużywać sygnałów dźwiękowych oraz używać ich bez potrzeby.

(3) Zabrania się używania jako sygnałów ostrzegawczych dzwonek, a w zabudowanych dzielnicach miast, uzdrowisk i innych osiedli — gwizdawek i sygnałów o silnym przejmującym dźwięku, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w § 46.

§ 45. (1) Od zmroku do świtu oraz podczas silnej mgły pojazd powinien mieć zapalone dwie latarnie przednie, tylną latarnię czerwoną oraz mieć oświetlone tylne znaki rejestracyjne.

(2) Używanie reflektorów dozwolone jest jedynie tam, gdzie niema oświetlenia publicznego lub gdzie ono jest niedostateczne.

(3) Przy wymijaniu z zapalonymi reflektorami pojazdów jadących z przeciwnej strony, kierowca obowiązany jest opuścić rażący snop światła, zmniejszyć jego natężenie lub przełączyć reflektory na latarnie tak, aby światło nie raziło jadących z przeciwnej strony, a pozostawiło drogę dostatecznie oświetloną na 25 metrów przed pojazdem.

(4) Podczas postoju na drodze po zapadnięciu zmroku oraz podczas silnej mgły, kierowca obowiązany jest zaświecić tylną latarkę czerwoną oraz oświetlić tylne znaki rejestracyjne.

§ 46. (1) Kierowca pojazdów straży ogniowej i policji państwowej, śpieszących do wypadków, nie

są obowiązani stosować się do przepisów o szybkości, o ruchu pojazdów na skrzyżowaniach dróg i ulic, o mijaniu i wyprzedzaniu pojazdów, oraz mogą używać odmiennego oświetlenia i odrębnych sygnałów dźwiękowych, a znajdujący się na drodze obowiązani są zawsze usuwać się z drogi i pozostawiać miejsce wolne tym pojazdom.

(2) Ponadto, o ile to jest konieczne ze względu na interes publiczny, wojewódzkie władze administracji ogólnej mogą nadawać uprawnienia, wymienione w ustępie pierwszym, ambulansom sanitarnym pewnych instytucyj publicznych i prywatnych; z uprawnień tych mogą korzystać tylko ambulanse śpieszące do wypadków.

(3) Wojewódzkie władze administracji ogólnej mogą zabronić osobom prywatnym używania na pewnym obszarze sygnałów dźwiękowych, używanych na tym obszarze przez instytucje, wymienione w ustępach pierwszym i drugim, w okolicznościach przytoczonych w tych ustępach.

§ 47. Kierowca pojazdu obowiązany jest stosować się do znaków, dawanych mu przez funkcjonariuszów służby drogowej, tudzież policji państwowej i urzędów gminnych oraz do znaków, sygnałów mechanicznych, świetlnych i t. p., ustawianych na drogach publicznych przez właściwe władze.

§ 48. Kierowcy pojazdów, których całkowita waga przekracza 3500 kilogramów, obowiązani są przy wjazdach na mosty zwracać uwagę na tablice, określające dopuszczalne obciążenie mostu (ciężar ruchomy), i w razie, gdy całkowita waga pojazdu przekracza wskazane na tablicy obciążenie, nie powinni przejeź-

dzać przez most bez specjalnego pozwolenia właściwego zarządu drogowego.

§ 49. Kierowca pojazdu, który spowodował wypadek z ludźmi, powinien niezwłocznie zatrzymać pojazd i przyjść z pomocą ofiarom wypadku.

§ 50. Przed każdym wyjazdem kierowca powinien upewnić się, czy pojazd znajduje się w stanie zdatnym do ruchu w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia.

§ 51. Zabrania się kierowcy:

- a) prowadzić pojazd, będąc w stanie nietrzeźwym;
- b) oddalać się od pojazdu przy pracującym silniku lub bez sprowadzenia pojazdu na prawą stronę jezdni jaknajdalej od środka drogi, albo wrzucie bez zaciśnięcia hamulca i bez zastosowania urządzenia, uniemożliwiającego wprowadzenie pojazdu w ruch przez osoby niepowołane;
- c) dopuszczać do dymienia pojazdu z wyjątkiem chwili ruszania z miejsca i zmiany szybkości;
- d) dopuszczać do hałaśliwego wydmuchu gazów spalinowych w zabudowanych dzielnicach miast, uzdrowisk i innych osiedli oraz przy wymijaniu ludzi i zwierząt;
- e) ładować pojazd w ten sposób, aby szerokość naładowanego pojazdu przekraczała 2,5 metra, a ogólna wysokość nad poziomem drogi 4 metry.

§ 52. (1) Właściciel pojazdu lub jego pełnomocnik tudzież kierowca obowiązani są dbać o należyte zaopatrzenie pojazdu we wszystkie przepisane przyrządy i urządzenia, o prawidłowe ich działanie oraz o zaopatrzenie pojazdu w przepisane znaki rejestracyjne.

(2) Znaki rejestracyjne powinny być utrzymywane w stanie czytelnym.

(3) Właściciel pojazdu lub jego pełnomocnik tudzież kierowca są odpowiedzialni za rozmyślne albo nieostrożne dopuszczenie do samodzielnego prowadzenia pojazdu osoby, nie posiadającej pozwolenia na prowadzenie takiego pojazdu, oraz za rozmyślne lub nieostrożne dopuszczenie do ruchu na drogach publicznych pojazdu, który nie jest zaopatrzony w dowód rejestracyjny, względnie w specjalne pozwolenie na próbną jazdę, lub w międzynarodowe świadectwo drogowe.

§ 53. (1) Kierowca pojazdu obowiązany jest mieć przy sobie pozwolenie na prowadzenie pojazdu oraz dowód rejestracyjny pojazdu albo specjalne pozwolenie na próbną jazdę, międzynarodowe świadectwo drogowe, lub wojskowy dowód rejestracyjny.

(2) Kierowca powinien okazywać powyższe dokumenty na żądanie funkcjonariuszów służby drogowej, urzędów gminnych, tudzież policji państwowej.

§ 54. Stosownie do specjalnych warunków miejscowych, związanych z bezpieczeństwem ruchu lub ze stanem dróg i mostów, wojewódzkie władze administracji ogólnej władne są:

- a) wydawać w ramach niniejszego rozporządzenia szczegółowe przepisy o ruchu pojazdów;
- b) zamykać lub ograniczać czasowo ruch pojazdów albo niektórych ich rodzajów w poszczególnych miejscowościach lub na określonych odcinkach dróg.

§ 55. W wypadkach nagłych, gdy względy bezpieczeństwa ruchu tego wymagają, zarządzenia wymienione w punkcie b) § 54, władna jest wydać również

powiatowa władza administracji ogólnej, wszelako powinna bezzwłocznie donieść o tem właściwej wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, od której zależy zatwierdzenie albo uchylenie wydanego zarządzenia.

§ 56. Wojewódzkie władze administracji ogólnej zawiadamiają Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych o przepisach, jakie wydały na podstawie § 54 jednocześnie z ich ogłoszeniem.

D z i a ł p i ą t y.

Pozwolenia na prowadzenie pojazdów.

§ 57. (1) Do samodzielnego prowadzenia pojazdów upoważnione są osoby, które posiadają:

- a) pozwolenie na prowadzenie pojazdów, nieprzeznaczonych do użytku publicznego (§ 63);
- n) pozwolenie na prowadzenie pojazdów przeznaczonych do użytku publicznego (§ 76);
- c) pozwolenie na prowadzenie pojazdów wojskowych (§ 94), albo
- d) międzynarodowe świadectwo drogowe (§§ 95, 99)

(2) Do prowadzenia pojazdów o specjalnem przeznaczeniu, przejeżdżających po drogach publicznych tylko okolicznościowo, a nie mogących rozwinać szybkości ponad 10 kilometrów na godzinę, uzyskanie pozwolenia nie jest wymagane.

§ 58, Pozwolenie na prowadzenie pojazdów nie może być udzielone osobom, które:

- a) nie ukończyły 16 lat życia, o ile chodzi o prowadzenie motocykli bez wózków doczepnych,

- a 18 lat, gdy chodzi o prowadzenie wszelkich innych pojazdów;
- b) posiadają wady organiczne lub psychiczne, uniemożliwiające lub utrudniające prowadzenie pojazdu, albo podlegają nałogom, utrudniającym prawidłowe prowadzenie pojazdów;
  - c) nie rozumieją języka polskiego i nie umieją czytać po polsku w takim stopniu, aby mogły orjentować się w warunkach ruchu drogowego.

§ 59. (1) Ubiegający się o pozwolenie na prowadzenie pojazdów, nieprzeznaczonych do użytku publicznego, powinien wnieść podanie do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się stałe miejsce jego zamieszkania albo miejsce czasowego pobytu, trwającego co najmniej 30 dni w jednej miejscowości.

(2) Podanie powinno zawierać oświadczenie ubiegającego się o pozwolenie, czy nie odmówiono mu już udzielenia pozwolenia i czy nie odebrano lub nie cofnięto mu udzielonego już poprzednio pozwolenia.

(3) Do podania powinny być załączone:

- a) metryka (świadcstwo) urodzin lub inny dowód stwierdzający wiek;
- b) świadectwo lekarskie stwierdzające, że ubiegający się o pozwolenie nie posiada wad wymienionych w punkcie b) § 58, sporządzone według wzoru, ustalonego w załączniku Nr. 6 do niniejszego rozporządzenia, a wydane w okresie dni 30-tu przed datą wniesienia podania;
- c) dwie nienaklejone fotografie.

(4) Wojewódzka władza administracji ogólnej może

- a) zażądać od ubiegającego się o pozwolenie przedstawienia wyciągu z ksiąg meldunkowych albo innego dowodu stwierdzającego, że interesowany stale zamieszkuje lub znajduje się co najmniej dni 30 na obszarze województwa (miasta st. Warszawy);
- b) zarządzić zbadanie interesowanego przez urzędowego lekarza.

§ 60. Jeżeli nie zachodzą przeszkody, przewidziane w § 58, wojewódzka władza administracji ogólnej zawiaduje interesowanego do uiszczenia opłaty egzaminacyjnej (§ 110) oraz do poddania się egzaminowi w wyznaczonym terminie.

§ 61. (1) Egzamin odbywa się przed komisją egzaminacyjną, w której skład wchodzi wyznaczeni przez wojewodę (Komisarza Rządu m. st. Warszawy) urzędnik wojewódzkiej okręgowej dyrekcji robót publicznych (wydziału robót publicznych, oddziału ruchu ulicznego komisariatu rządu m. st. Warszawy), jako przewodniczący i urzędnik wydziału bezpieczeństwa publicznego.

W razie różnicy zdań decyduje głos przewodniczącego.

(2) Potrzebny do egzaminu pojazd powinien być dostarczony przez interesowanego.

§ 62. Interesowany powinien przy egzaminie wykazać się:

- a) praktyczną umiejętnością prowadzenia pojazdu;
- b) znajomością porządkowych przepisów drogowych, tak ogólnych jak i szczegółowych, obowiązujących na obszarze danego województwa (st. m. Warszawy);

- c) podstawowymi wiadomościami technicznymi o ogólnej konstrukcji pojazdu i o działaniu głównych jego części;
- d) umiejętnością obchodzenia się z benzyną i innymi materiałami spalinowymi.

§ 63. (1) Jeżeli wynik egzaminu jest pomyślny, wojewódzka władza administracji ogólnej wydaje pozwolenie (wzór Nr. 7) na prowadzenie:

- a) wszelkich pojazdów mechanicznych;
- b) wszelkich pojazdów mechanicznych z wyjątkiem motocykli;
- c) motocykli z wózkami doczepnymi, lub
- d) motocykli bez wózków doczepnych.

(2) Pozwolenie na prowadzenie pojazdów wydane na podstawie niniejszego paragrafu nie uprawnia do prowadzenia pojazdów przeznaczonych do użytku publicznego.

§ 64. W razie niepomyślnego wyniku egzaminu interesowany ma prawo zdawać egzamin jeszcze dwukrotnie. Przy egzaminie poraz drugi względnie trzeci interesowany może być zwolniony od zdawania egzaminu z tej jego części, w której wykazał dostateczne wiadomości przy poprzednim egzaminie. Termin ponownego egzaminu nie może być wyznaczony wcześniej, niż po upływie dni 30 od pierwszego i dni 60 od drugiego egzaminu.

§ 65. W razie niepomyślnego wyniku pierwszego lub drugiego egzaminu, wojewódzka władza administracji ogólnej, nie odmawiając wydania pozwolenia, może z urzędu wyznaczyć ponowny egzamin z zachowaniem terminu podanego w § 64.

§ 66. Posiadający pozwolenie na prowadzenie

pojazdów, wymienionych w punktach b), c), albo d) ustępu pierwszego § 63, może uzyskać pozwolenie na prowadzenie wszelkiego rodzaju pojazdów po złożeniu z pomyślnym wynikiem egzaminu uzupełniającego.

§ 67, (1) Wojskowy, nie posiadający pozwolenia na prowadzenie wojskowych pojazdów, może uzyskać pozwolenie na prowadzenie pojazdów nie wojskowych w trybie przewidzianym w poprzednich paragrafach.

(2) Wojskowy zawodowy lub odbywający obowiązkową czynną służbę wojskową, który posiada pozwolenie na prowadzenie wojskowych pojazdów, może otrzymać pozwolenie na prowadzenie pojazdów, nieprzeznaczonych do użytku publicznego, bez składania egzaminu, po wniesieniu do wojewódzkiej administracji ogólnej podania z dołączeniem:

- a) pozwolenia na prowadzenie wojskowych pojazdów lub uwierzytelnionego odpisu tegoż pozwolenia;
- b) dwóch nienaklejonych fotografii;
- c) pisemnego pozwolenia swego dowódcy (komentanta, lub kierownika, posiadającego prawa co najmniej dowódcy pułku).

§ 68. Wojskowy zawodowy lub odbywający obowiązkową czynną służbę wojskową, który posiada pozwolenie na prowadzenie wojskowych pojazdów, może otrzymać po zwolnieniu z wojska pozwolenie na prowadzenie pojazdów nieprzeznaczonych do użytku publicznego, bez składania egzaminu, o ile w ciągu roku od daty zwolnienia z wojska złoży do właściwej wojewódzkiej władzy administracji ogólnej podanie z dołączeniem pozwolenia wojskowego lub uwierzytelnionego

odpisu tegoż, świadectwa lekarskiego (załącznik Nr. 6) oraz dwóch nienaklejonych fotografii.

§ 69. Pozwolenia na prowadzenie pojazdów nie przeznaczonych do użytku publicznego, są ważne na przeciąg trzech lat od daty wystawienia.

§ 70. (1) W celu uzyskania przedłużenia pozwolenia kierowca powinien przed upływem terminu jego ważności wnieść podanie do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się stałe miejsce jego zamieszkania albo miejsce czasowego pobytu, trwającego co najmniej 30 dni w jednej miejscowości.

(2) Wojewódzka władza administracji ogólnej może zażądać przedstawienia dokumentów, dotyczących miejsca zamieszkania albo czasowego pobytu kierowcy, a w razie wątpliwości co do stanu jego zdrowia, zażądać przedstawienia nowego świadectwa lekarskiego (załącznik Nr. 6) i ewentualnie zarządzić zbadanie go przez lekarza urzędowego.

§ 71. (1) Wojewódzka władza administracji ogólnej odmówi przedłużenia pozwolenia w razie stwierdzenia, że kierowca posiada wady wymienione w punkcie b) § 58.

(2) O ile nie zachodzą przeszkody, przewidziane w ustępie pierwszym, wojewódzka władza administracji ogólnej udziela przedłużenia pozwolenia na przeciąg trzech lat (załącznik Nr. 7).

§ 72. W razie wniesienia podania o przedłużenie pozwolenia po upływie terminu jego ważności, wojewódzka władza administracji ogólnej może zarządzić ponowny egzamin i uzależnić udzielenie przedłużenia od wyniku tego egzaminu.

§ 73. Pozwolenie na prowadzenie pojazdów przeznaczonych do użytku publicznego nie może być udzielone osobom, które:

- a) nie mają ukończonych 21 lat;
- b) nie posiadają przynajmniej od roku pozwolenia na prowadzenie pojazdów nieprzeznaczonych do użytku publicznego;
- c) służą w wojsku w charakterze wojskowych zawodowych lub odbywają obowiązkową czynną służbę wojskową;
- d) nie posiadają kwalifikacyj, dających gwarancję, że zawód kierowcy pojazdów przeznaczonych do użytku publicznego wylonywać będą bez narażenia na szkodę bezpieczeństwa publicznego.

§ 74. (1) Osoba, która chce uzyskać pozwolenie na prowadzenie pojazdów przeznaczonych do użytku publicznego, powinna wnieść za pośrednictwem powiatowej władzy administracji ogólnej podanie do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się stałe miejsce jej zamieszkania albo miejsce czasowego pobytu, trwającego co najmniej 30 dni w jednej miejscowości. Do podania powinno być dołączone pozwolenie na prowadzenie pojazdów nieprzeznaczonych do użytku publicznego, albo pozwolenie na prowadzenie wojskowych pojazdów.

(2) Powiatowa władza administracji ogólnej po zebraniu wiadomości o ubiegającym się o pozwolenie, w szczególności po ustaleniu, czy i za co był karany, oraz czy oddaje się pijaństwu lub innym szkodliwym nałogom, przesyła podanie z własną opinią i wnioskiem do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

§ 75. Wojewódzka władza administracji ogólnej

może zarządzić zbadanie ubiegającego się o pozwolenie przez lekarza urzędowego i uzależnić udzielenie pozwolenia od złożenia dodatkowego egzaminu w celu wykazania umiejętności jazdy w miejscowościach o większym ruchu ulicznym.

§ 76. Pozwolenia na prowadzenie pojazdów przeznaczonych do użytku publicznego udziela wojewódzka władza administracji ogólnej według wzoru, ustalonego w załączniku Nr. 8 do niniejszego rozporządzenia, zachowując pozwolenie na prowadzenie pojazdów nieprzeznaczonych do użytku publicznego.

§ 77. Pozwolenia na prowadzenie pojazdów przeznaczonych do użytku publicznego są ważne na przeciąg trzech lat od daty wystawienia. Przedłużenie terminu ważności tych pozwoleń ma być dokonywane co trzy lata w trybie, ustalonym w §§ 70, 71 i 72.

§ 78. (1) Jeżeli po wydaniu pozwolenia na prowadzenie pojazdów zostaną ujawnione albo zajdą okoliczności, które w myśl postanowień niniejszego rozporządzenia powodują odmowę udzielenia pozwolenia, wojewódzka władza administracji ogólnej, która wydała pozwolenie lub udzieliła ostatniego przedłużenia, zarządzi cofnięcie pozwolenia.

(2) Wojewódzka władza administracji ogólnej może również zarządzić cofnięcie pozwolenia na prowadzenie pojazdów nieprzeznaczonych do użytku publicznego, jeżeli zostaną stwierdzone takie okoliczności, które wskazują, że kierowca nie daje gwarancji prowadzenia pojazdu bez narazenia na szkodę bezpieczeństwa publicznego.

(3) Jeśli zostanie stwierdzone, że osoba posiadająca pozwolenie na prowadzenie pojazdów, nieprzezna-

czonych lub przeznaczonych do użytku publicznego, dopuściła się przekroczeń mniejszej wagi lub stała się czasowo niezdolną do prowadzenia pojazdu, wojewódzka władza administracji ogólnej, która wydała pozwolenie lub udzieliła ostatniego przedłużenia, może zarządzić czasowe odebranie pozwolenia.

§ 79. Pozwolenie na prowadzenie pojazdów powinno być cofnięte:

- a) gdy kierowca spowodował wypadek będąc w stanie nietrzeźwym;
- b) jeżeli nie zatrzymał się w razie spowodowanego przez się wypadku z ludźmi i nie przyszedł z pomocą ofiarom wypadku, lub
- c) gdy stwierdzono stałą jego niezdolność do prowadzenia pojazdów.

§ 80. O ile dla stwierdzenia okoliczności, uzasadniających cofnięcie albo czasowe odebranie pozwolenia, zachodzi potrzeba sprawdzenia stanu zdrowia kierowcy, wojewódzka władza administracji ogólnej może zarządzić zbadanie go przez lekarza urzędowego. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo do zbadania w oznaczonym terminie powoduje cofnięcie pozwolenia.

§ 81. W razie czasowego odebrania pozwolenia, zwrócenie pozwolenia ma nastąpić po upływie określonego w zarządzeniu terminu, względnie może być uzależnione od powtórnego złożenia egzaminu albo od wypełnienia innych warunków, ustalonych w zarządzeniu, lub wreszcie od wyniku sprawy sądowo-karnej, gdy okoliczności, które spowodowały czasowe odebranie pozwolenia, mają być przedmiotem rozprawy sądowo-karnej.

§ 82. W nagłych wypadkach, gdy względy bez-

pieczeństwa publicznego tego wymagają, powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić tymczasowe odebranie pozwolenia na prowadzenie pojazdów, zarówno przeznaczonych do użytku publicznego, jak i nieprzeznaczonych do tego użytku, obowiązana jest jednak bezzwłocznie donieść o tem zarządzeniu wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, która wydała względnie ostatnio przedłużyła pozwolenie. Władza ta może uchylić zarządzenie powiatowej władzy administracji ogólnej albo wydać zarządzenia w myśl § 78.

D z i a ł s z ó s t y.

Wyścigi pojazdów.

§ 83. (1) Urządzanie wyścigów pojazdów na drogach publicznych bez zezwolenia władz jest wzbronione.

(2) Pozwolenie na urządzenie wyścigów wydaje wojewódzka władza administracji ogólnej po zasięgnięciu opinii zarządów drogowych i powiatowych władz administracji ogólnej.

(3) Pozwolenie na wyścigi pojazdów, mające się odbyć na obszarze kilku województw, wydaje Minister Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 84. Przekroczenie przy wyścigach szybkości ruchu pojazdów, przepisanej w niniejszem rozporządzeniu może być dozwolone, o ile droga, na której mają się odbyć wyścigi, zostanie na czas wyścigów zamknięta dla ruchu publicznego.

D z i a ł s i ó d m y.

Pociągi drogowe.

§ 85. (1) W pociągu drogowym obręcze kół każdego wozu przyczepnego powinny być urządzone zgodnie z postanowieniami § 4 niniejszego rozporządzenia

(2) Używanie przy wozach przyczepnych urządzeń przeciwślizgowych, jak klamer, łańcuchów, ostróg i t. p. dozwolone jest na drogach o nawierzchni bityj lub brukowanej tylko podczas ślizgawicy lub na śniegu.

§ 86. Gdy pociąg drogowy składa się z pojazdu i wozu doczepnego, niezaopatrzonego we wspornik, lub z większej ilości wozów przyczepnych, wówczas każdy wóz przyczepny powinien posiadać hamulec.

§ 87. (1) Każdy wóz przyczepny pociągu drogowego powinien posiadać w widocznym miejscu tabliczkę metalową z czytelnie podanym ciężarem własnym i największym dopuszczalnym obciążeniem.

(2) Z tyłu ostatniego wozu przyczepnego powinien być umieszczony znak rejestracyjny taki sam, jak tylny znak pojazdu, oraz czerwona latarka.

(3) Od zmroku do świtu oraz podczas silnej mgły, znak ten powinien być oświetlony, a latarka zapalona.

§ 88. Normy szybkości jazdy dla ciężkich pojazdów (§§ 37, 38 i 39) stosują się również i do pociągów drogowych, zależnie od rodzaju obręczy i kół pojazdu ciągnącego, jak i wozów przyczepnych. Jednak szybkość ruchu pociągu drogowego nawet przy jednym wozie przyczepnym i całkowitej wadze zespołu mniej

szej niż 3.500 kilogramów, nie może przekraczać 40 km. na godzinę.

§ 89. Dla dopuszczenia do ruchu na drogach publicznych pociągu drogowego o dwóch lub większej ilości wozów przyczepnych wymagane jest specjalne pozwolenie.

§ 90. Dla utrzymania specjalnego pozwolenia należy wnieść do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się stałe miejsce postoju pociągu drogowego, podanie z wymienieniem:

- a) dróg, po których pociąg ma kursować,
- b) całkowitej wagi pojazdu ciągnącego i każdego przyczepnego wozu, złożonej z ciężaru własnego i największego dopuszczalnego obciążenia,
- c) ciężaru przypadającego na najbardziej obciążoną oś,
- d) szerokości obręczy, średnicy i rodzaju kół zarówno pojazdu ciągnącego, jak wozów przyczepnych,
- e) urządzenia hamulców,
- f) największego przewidywanego składu zespołu,
- g) zamierzonej szybkości ruchu.

§ 91. (1) Specjalne pozwolenie wydaje właściwa według miejsca stałego postoju pojazdu wojewódzka władza administracji ogólnej po zasięgnięciu, o ile chodzi o drogi nie znajdujące się w zarządzie państwowym, opinii interesowanych zarządów drogowych. Jeżeli pociąg ma kursować na obszarze kilku województw, wspomniane wyżej pozwolenie ma być wydane w porozumieniu z zainteresowanymi wojewódzkimi władzami administracji ogólnej.

(2) W pozwoleniu należy wymienić drogi, po

których pociąg może kursować oraz wyszczególnić warunki, wymagane ze względu na bezpieczeństwo publiczne i ochronę dróg, w szczególności zaś określić największą dopuszczalną szybkość ruchu, oraz liczbę osób niezbędnych dla obsługi pociągu.

§ 92. O ile zostanie stwierdzone, że przepisane warunki nie są przestrzegane lub, że kursowanie pociągu oddziałuje szkodliwie na drogi publiczne, specjalne pozwolenie może być cofnięte zarządzeniem tej wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, która je wydała.

D z i a ł ó s m y,

Wojskowe pojazdy.

§ 93. Wojskowe pojazdy podlegają przepisom działu drugiego i czwartego niniejszego rozporządzenia, o ile poszczególne paragrafy nie zawierają postanowień odmiennych.

§ 94. (1) Dopuszczanie do ruchu wojskowych pojazdów, ustalanie dla nich znaków rejestracyjnych, wydawanie dowodów rejestracyjnych, oraz wydawanie pozwoleń na prowadzenie ich przez wojskowych zawodowych i odbywających obowiązkową czynną służbę wojskową, należą do właściwych władz wojskowych.

D z i a ł d z i e w i ą t y.

Międzynarodowy ruch pojazdów.

§ 95. (1) Osoby pragnące skorzystać z pojazdu,

dopuszczonego do ruchu w Polsce, w jednym z państw, które przystąpiły do międzynarodowej konwencji z dnia 11 października 1909 r., dotyczącej ruchu automobilowego (Dz. U. R. P. z 1923 roku Nr. 86, poz. 668), powinny zaopatrzyć się w międzynarodowe świadectwo drogowe „Certificat International de Route pour La Circulation Temporaire à L'Étranger“, według wzoru ustalonego w załącznikach „A“ i „B“ do wymienionej konwencji.

(2) Międzynarodowe świadectwa drogowe wydaje wojewódzka władza administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się miejsce stałego postoju pojazdu, na mocy nieprzedawnionego dowodu rejestracyjnego pojazdu, oraz pozwolenie na prowadzenie pojazdów.

(3) Międzynarodowe świadectwa drogowe zgodnie z konwencją z dnia 11 października 1909 r. są ważne na przeciąg jednego roku od daty wystawienia.

§ 96. Automobilklub Polski w Warszawie upoważniony jest również do wydawania międzynarodowych świadectw drogowych. Świadectwa te powinny być potwierdzone przez Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

§ 97. (1) Osoby wymienione w § 95 powinny zaopatrzyć pojazd w tablicę z literami „PL“ (inicjałem), ustalającami polską przynależność państwową, według wzoru podanego w punkcie 3 art. 6 konwencji z dnia 11 października 1909 r. i w załączniku „C“ do tej konwencji. Tablica ta ma być umieszczona z tyłu pojazdu.

(2) Zabrania się używania tej tablicy przed użyciem międzynarodowego świadectwa drogowego i po upływie terminu jego ważności.

§ 98. W międzynarodowym ruchu pojazdów przy-

naależność państwową oznacza się następującymi literami (inicjałami).

Austria — „A“, Belgja — „B“, Wielka Brytania — „GB“, Bułgarja — „BG“, Czechosłowacja — „CS“, Danja — „DK“, Estonia — „EW“, Francja — „F“, Finlandja — „SF“. Wolne miasto Gdańsk — „DA“, Grecja — „GR“, Hiszpanja — „E“, Holandja — „NL“, Indje — „BI“, Irlandja — „SE“, Jugosławja — „SHS“, Lichtenstein — „FL“, Litwa — „LT“, Luksemburg — „L“, Łotwa — „LR“, Monaco — „MC“, Niemcy — „D“, Norwegja — „N“, Polska — „PL“, Portugalja — „P“, Rumunja — „RM“, Zagłębie Saary — „SA“. Szwajcarja — „CH“, Szwecja — „S“, Turcja — „TR“, Węgry — „H“, Włochy — „I“, Związek Soc. Rep. Rad. — „SU“.

§ 99. Osoby pragnące korzystać z pojazdów dopuszczonych do ruchu w jednym z państw, które przystąpiły do międzynarodowej konwencji, dotyczącej ruchu automobilowego, mogą używać tych pojazdów na drogach publicznych Rzeczypospolitej Polskiej, o ile posiadają prawidłowo wystawione i nieprzedawnione międzynarodowe świadectwo drogowe, o ile odnośne pojazdy są zaopatrzone w znaki rejestracyjne państwa, z którego pochodzą i w umieszczoną z tyłu pojazdu tablicę z literami ustalającymi ich przynależność państwową (inicjał). Tablica ta od zmroku do świtu i podczas silnej mgły powinna być oświetlona.

§ 100. (1) Czas używania pojazdu dopuszczonego do ruchu na podstawie § 99 ogranicza się terminem ważności międzynarodowego świadectwa drogowego.

(2) Przy wjeździe i wyjeździe oraz w czasie ruchu w granicach Rzeczypospolitej Polskiej między-

narodowe świadectwo drogowe powinno być okazywane na każde żądanie funkcjonariuszów służby celnej i drogowej, tudzież policji państwowej i urzędów gminnych.

§ 101. (1) Zgodnie z postanowieniami art. 3 międzynarodowej konwencji, dotyczącej ruchu automobilowego, w razie stwierdzenia, że pojazd przybywający z zagranicy nie odpowiada warunkom wyszczególnionym w art. 1 konwencji, wojewódzka władza administracji ogólnej, w której okręgu stwierdzono powyższe braki, może odmówić uznania międzynarodowego świadectwa drogowego i zabronić używania pojazdu.

(2) Również w razie stwierdzenia, że kierowca pojazdu przybywającego z zagranicy nie posiada warunków, wyszczególnionych w art. 2 konwencji lub że właściciel albo kierowca pojazdu nie posiadają przynależności państwowej jednego z państw, które przystąpiły do międzynarodowej konwencji, dotyczącej ruchu automobilowego, — wojewódzka władza administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się miejsce stwierdzenia powyższych braków, może odmówić uznania międzynarodowego świadectwa drogowego.

(3) Władza, która odmówiła uznania międzynarodowego świadectwa drogowego, powinna zawiadomić o odmowie wszystkie wojewódzkie władze administracji ogólnej.

§ 102. (1) Przed zarejestrowaniem pojazdu, który przybył z zagranicy bez międzynarodowego świadectwa drogowego, wolno go użyć na przeciąg najwyżej dwunastu godzin jedynie dla dojazdu do najbliższego miasta wojewódzkiego na podstawie kwitu urzędu celnego i pisemnego stwierdzenia przez policję terminu wjazdu.

(2) Kwit powyższy należy okazywać na żądanie funkcjonariuszów służby drogowej tudzież policji państwowej i urzędów gminnych.

D z i a ł d z i e s i ą t y.

Odwołania i odpowiedzialność.

§ 111. Od orzeczeń i zarządzeń władz administracyjnych, wydanych na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia, służy odwołanie w myśl przepisów obowiązujących o środkach prawnych od orzeczeń władz administracyjnych.

§ 112. Winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia będą karani w myśl postanowień rozdziału IV. ustawy z dnia 7. X. 1921 r., o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 656) i w trybie przez tę ustawę przewidzianym.

D z i a ł j e d e n a s t y

Ewidencja pojazdów i kierowców.

§ 113. Wojewódzkie władze administracji ogólnej powinny prowadzić księgi zarejestrowanych pojazdów i kierowców.

§ 114. Wojewódzkie władze administracji ogólnej powinny zawiadamiać komisariat rządu m. st. Warszawy o każdym udzieleniu, przedłużeniu, odmówieniu udzielenia, czasowem odebraniu oraz cofnięciu pozwolenia

na prowadzenie pojazdów, podając imię, nazwisko, rok urodzenia i adres kierowcy względnie osoby, której odmówiono udzielenia pozwolenia, oraz imiona jego rodziców, tudzież rodzaj i numer pozwolenia.

§ 115. Komisarjat rządu m. st. Warszawy powinien prowadzić wykaz osób, którym od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia udzielono, przedłużono, odmówiono, czasowo odebrano lub cofnięto pozwolenie na prowadzenie pojazdów na obszarze całej Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 116. Władze administracyjne obowiązane są zawiadamiać komisarjat rządu m. st. Warszawy o każdym wypadku ukarania kierowców pojazdów, podając imię, nazwisko, adres i rok urodzenia kierowcy, imiona jego rodziców oraz przepis naruszony i wymiar kary.

§ 117. Komisarjat rządu m. st. Warszawy powinien prowadzić wykaz kierowców pojazdów, którzy zostali ukarani w drodze sądowej lub administracyjnej.

§ 118. Zebrane w ciągu miesiąca dane, dotyczące czasowego odebrania oraz cofnięcia pozwoleń na prowadzenie pojazdów (§ 114), komisarjat rządu m. st. Warszawy powinien rozsyłać w ciągu pierwszych pięciu dni następnego miesiąca wszystkim wojewódzkim władzom administracji ogólnej.

D z i a ł d w u n a s t y.

Przepisy przechodnie.

§ 119. (1) Pojazdy i wozy przyczepne pociągów szynowych, dopuszczone przed wejściem w życie ni-

niejszego rozporządzenia do ruchu na drogach publicznych, powinny być przystosowane do wymagań, zawartych w ustępie pierwszym § 4 i w ustępie drugim § 10 niniejszego rozporządzenia, w ciągu 6 miesięcy od wejścia jego w życie.

(2) Minister Spraw Wojskowych zarządzi zastoso-
wanie wojskowych pojazdów do wymagań przewi-
dzianych w dziale drugim.

§ 120. (1) Pozwolenia na kursowanie pojazdów wydane przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia powinny być zamienione w okresie 3 miesięcy po wejściu w życie rozporządzenia na dowody rejestracyjne według wzoru ustalonego w załączniku Nr. 2.

(2) W celu zamiany dotychczasowych pozwoleń na dowody rejestracyjne przewidziane w niniejszem rozporządzeniu, interesowani obowiązani są w terminie, określonym w ustępie pierwszym, zgłosić się do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, w której okręgu znajduje się miejsce stałego postoju pojazdu, a na żądanie tej władzy — przedstawić pojazd do technicznego zbadania.

§ 121. (1) Pozwolenia na prowadzenie pojazdów wydane przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia powinny być zamienione w okresie do sześciu miesięcy na nowe odpowiednie pozwolenia na prowadzenie pojazdów według wzorów ustalonych w załącznikach (Nr. 6 i 7).

(2) W celu zamiany pozwoleń interesowani obowiązani są w terminie określonym w ustępie pierwszym zgłosić się do wojewódzkich władz administracji ogólnej, które wydały poprzednie pozwolenia lub w których okręgu znajduje się ich miejsce stałego zamieszkania,

albo pobytu trwającego co najmniej 30 dni w jednej miejscowości.

(3) Interesowani powinni złożyć:

a) dwie nienaklejone fotografie,

b) świadectwo lekarskie, w razie, gdy pozwolenie na prowadzenie pojazdów było wydane przed 1 stycznia 1925 r.

(4) Nowe pozwolenia mają być wydawane bez poddawania kierowców ponownemu egzaminowi.

§ 122. Do czasu zorganizowania przy komisarjacie rządu m. st. Warszawy centrali ewidencyjnej kierowców pojazdów mechanicznych, zawiadomienia przewidziane w § 114 powinny być rozsyłane do wszystkich wojewódzkich władz administracji ogólnej i do komisariatu rządu m. st. Warszawy.

§ 123. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie trzydziestego dnia po jego ogłoszeniu.

(2) Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc przepisy dotychczasowe, dotyczące przedmiotów unormowanych w niniejszym rozporządzeniu, a w szczególności:

a) rozporządzenie Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6. VII. 1922 r. o ruchu samochodów i innych pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 587),

b) rozporządzenie Ministrów Robót Publicznych i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Min. Spraw Wojskowych z dnia 18. X. 1924 r. o częściowej zmianie rozporządzenia z dnia 6. VII. 1922 r. o ruchu samochodów i innych pojazdów

- mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 902),
- c) rozporządzenie Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z dnia 25. XI. 1924 r. o zmianie § 23 i § 25 rozporządzenia z dnia 6. VII. 1922 r. o ruchu samochodów i innych pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 951).

U S T A W A

z dnia 3. VI. 1924. Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 584.

o poczcie, telegrafii i telefonii.

(obowiązuje na całym obszarze Rzplitej od 9. VII. 1924 zmieniona rozp. Prez. Rzp. z 22. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 378.

Art. 1. Zakładanie, utrzymywanie i eksploatacja urządzeń pocztowych, telegraficznych i telefonicznych jest wyłącznieniem prawem Państwa.

Władzą, powołaną do wykonywania tego prawa, jest Minister Przemysłu i Handlu,

W rozumieniu niniejszej ustawy, o ile to nie jest inaczej zaznaczone, wyrażenia telegraf i telefon oznaczają także radjotelegraf i radjotelefon.

Art. 2. Prawo wyłączności państwowej co do poczty obejmuje w szczególności przyjmowanie, przesyłanie i doręczanie;

- a) listów i kartek pocztowych;
- b) czasopism i wydawnictw, wychodzących przynajmniej 12 razy do roku.

Postanowienie to dotyczy także tego rodzaju przesyłek, pochodzących z zagranicy.

Art. 3. Postanowieniom art. 2 nie podlegają:

- a) listy tak zamknięte, jak i otwarte, czasopisma i wydawnictwa, przesyłane za pośrednictwem umyślnego posłańca, o ile ani przesyłający, ani przynoszący nie trudnią się zawodowo zbieraniem, przynoszeniem i doręczaniem tych prze-

syłek, a poślaniec przynosi lub przewozi listy, czasopisma i wydawnictwa od jednej tylko osoby i w drodze powrotnej przesyłek takich dla innych osób nie zabiera;

b) czasopisma i wydawnictwa po roku od ich wydania.

Art. 5. Listów tak zamkniętych, jak i otwartych, pochodzących od różnych osób lub adresowanych do różnych osób, nie wolno przysyłać jako zbiorową przesyłkę bez względu na to, czy przewozu jej dokonywa się pocztą czy też w inny sposób.

Art. 8. Minister Przemysłu i Handlu jest upoważniony do udzielenia w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych, w zakresie ich kompetencji, osobom fizycznym i prawnym koncesji na zakładanie i eksploatację, a także zezwoleń na posiadanie i używanie urządzeń telegraficznych i telefonicznych, pod warunkami, określonymi w każdym poszczególnym wypadku koncesji lub pozwolenia, oraz do wyrażenia zgody na cedowanie tych koncesji i zezwoleń.

Jeżeli chodzi o urządzenia telegraficzne i telefoniczne, niezbędne dla potrzeb ruchu na kolejach prywatnych, Minister Przemysłu i Handlu winien udzielić koncesji w porozumieniu z Ministrem Kolei Żelaznych. Urządzenia koncesjonowane winien koncesjonariusz utrzymywać w dobrym stanie.

Art. 11. Upoważniony do posiadania prywatnej stacji radjotelegraficznej lub radjotelefonicznej jest obowiązany do zachowania w tajemnicy wiadomości, które przejął, a które nie były dla niego przeznaczone, i ujawnić je może jedynie urzędom państwowym.

Art. 12. Wytwórcie, zajmujące się produkcją aparatów radjotelegraficznych lub radjotelefonicznych, oraz przedsiębiorstwa, handlujące takimi aparatami, winny zarejestrować się w Generalnej Dyrekcji Poczty i Telegrafu oraz prowadzić szczegółowy wykaz tych aparatów i ich nabywców.

Nabywcy, z wyjątkiem państwowych władz cywilnych i wojskowych, muszą przy kupnie wykazać się koncesją lub zezwoleniem.

Art. 21 Minister Przemysłu i Handlu ma wyłączne prawo wydawania znaczków pocztowych, nadruków pocztowych, nalepek i płatnych druków pocztowych, telegraficznych i telefonicznych oraz oznaczenia ich wartości.

Nalepki i płatne druki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne mogą być wydawane przez osoby prywatne tylko dla własnego użytku, za zezwoleniem Ministra Przemysłu i Handlu.

Wytwarzanie, sprzedaż i rozpowszechnianie znaczków, nadruków, nalepek i druków, naśladowujących znaczki pocztowe, nadruki pocztowe, nalepki i płatne

druki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne w ten sposób, że mogłyby być uważane za wydane przez zarządy pocztowe, jest wzbronione.

Art. 27. Na dany sygnał pocztowy muszą być bezzwłocznie otwierane rogatki, zapory oraz dokonywane przewozy promami, a wszystkie zaprzęgi mają ustępować na drogach, o ile to może nastąpić bez widocznego niebezpieczeństwa. Odnośnie do otwierania zapór kolejowych obowiązują przepisy kolejowe.

Mieszkańcy przydrożni obowiązani są na wezwanie pośpieszyć poczcie z pomocą za stosownem wynagrodzeniem, które na żądanie wyznaczy zarząd Poczt i Telegrafu.

Art. 28. Winny zakładania lub utrzymywania w ruchu urządzeń pocztowych, telegraficznych i telefonicznych wbrew postanowieniom niniejszej ustawy, jeżeli dany czyn według ustaw karnych nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą, będzie karany więzieniem do sześciu miesięcy i grzywną do pięciu tysięcy złotych lub jedną z tych kar.

Na obszarze, na którym obowiązuje austriacki kodeks karny z r. 1852, orzeka się zamiast więzienia areszt ścisły.

Równocześnie z karą można orzec konfiskatę urządzeń na rzecz Państwa.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 29. Winny przyjmowania, przesyłania lub doręczania przedmiotów, w art. 2 wymienionych, a nie wyjętych z pod prawa wyłączności państwowej w art. 3, będzie karany grzywną do tysiąca złotych, o ile dany czyn według ustaw karnych nie stanowi przestępstwa, zagrożonego kara surowszą.

Jeżeli winny dopuszcza się czynu, wymienionego w ustępie pierwszym tego artykułu, zawodowo, będzie karany aresztem do jednego miesiąca, obok którego można orzec grzywnę do tysiąca złotych.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 30. Winny umyślnego przeszkadzania organom państwowym w wykonywaniu kontroli zgodnie z niniejszą ustawą, jeżeli dany czyn według ustaw karnych nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą, będzie karany aresztem do jednego miesiąca i grzywną do tysiąca złotych, lub jedną z tych kar.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 31. Winny sprzedaży znaczków pocztowych i płatnych druków pocztowych, telegraficznych i telefonicznych po cenie wyższej od nominalnej, o ile dany czyn według ustaw karnych nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą, będzie karany aresztem do jednego miesiąca i grzywną do tysiąca złotych lub jedną z tych kar.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 32. Winny przekroczenia postanowień art. 5, 8, ust. 3, art. 11, 12, 21, ust. 2 i 3 i art. 27 tej ustawy, o ile przekroczenie to według ustaw karnych nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą, będzie karany grzywną do wysokości 5-ciu tysięcy zł.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 47. Równocześnie tracą moc obowiązującą: ustawa z dnia 27. V. 1919 Dz. P. P. P. Nr. 44. poz. 310 o państwowej wyłączności poczty, telegrafu i telefonu i drugie zdanie art. 6 ustawy z dnia 25 lipca 1919 Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 402. Postanowienia tej ustawy w niczem nie naruszają mocy postanowień

ustawy z dnia 18 grudnia 1920 r. o pocztach, radiotelegrafach, telegrafach i telefonach w czasie wojny (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 36 z r. 1921).

U w a g a : Ustawa z dnia 3 czerwca 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 584 równocześnie przywraca moc obowiązującą przepisów uchylonych art. 11 ustawy z dnia 27 maja 1919 Dz. U. R. P. Nr. 44 poz. 310, a w szczególności przepisów karnych, dotyczących podrabiania i przerabiania znaczków pocztowych.

Artykuł ten brzmi:

Znaczki pocztowe (marki) oraz wszelkie płatne druki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne, których pod karą nie wolno sprzedawać po cenie wyższej od nominalnej, znajdują się pod szczególną ochroną prawa a wszelkie ich naśladownictwo będzie karane przez władze sądowe z taką samą surowością jak podrabianie pieniędzy. Pokwitowania (recepisy) pocztowe i telegraficzne tak podawcze jako też oddawcze posiadają wobec sądu, władz cywilnych i wojskowych pełną moc dowodową co do szczegółów w nich zawartych. Podrabianie i fałszowanie pocztowych i telegraficznych pokwitowań (recepisów) nadawczych oraz legitymacji pocztowych podlega karze na równi z podrabianiem i fałszowaniem dokumentów publicznych.

Sprawę zakładania, utrzymywania i eksploatacji urządzeń radiotechnicznych oraz wyrobu sprzętu radiotechnicznego i handlu tym sprzętem normuje rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 10. X. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 915.

To rozporządzenie zostało częściowo zmienione rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 27. IV. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 253 (obowią-

znającym od 1. V. na całym obszarze Rzplitej), a mianowicie wedle tego rozporządzenia § 35 rozp. z 10. X. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 915 otrzymuje nowe brzmienie.

Posiadacze niezarejestrowanych dotychczas radjostacyj odbiorczych, o ile nie zarejestrują ich do dnia 15 maja 1926, jak również wszyscy ci, którzy w przyszłości instalować będą podobne stacje bez uzyskania upoważnienia lub uchylać się będą od uiszczania należnych opłat ambonamentowych za korzystanie z produkcji radjofonicznych (broad-castingowych), pociągani będą do odpowiedzialności w myśl art. 28 względnie art. 20 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafii i telefonii (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 584).

Nadto rozporządzenie z dnia 10. X. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 915 zostało zmienione rozp. Min. Przemysłu i Handlu z dnia 31. VII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 483.

U S T A W A

z dnia 2 kwietnia 1925 Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 311

o gołębiach pocztowych.

(wchodzi w życie w 30 dni po ogłoszeniu; ogłoszona 8. V. 1925).

Art. 1. Utrzymywać i hodować gołębie pocztowe może tylko obywatel Państwa Polskiego, który otrzymał na to zezwolenie właściwej władzy administracyjnej.

Przepis powyższy nie dotyczy władz i instytucji państwowych.

Art. 14. Puszczenie gołębi pocztowych przez granice dozwolone jest tylko po każdorazowym uzyskaniu na to zezwolenia władzy wojskowej i po uprzednim uwiadomieniu o tem właściwej władzy administracyjnej pierwszej instancji.

Art. 20. Kto naruszy przepisy niniejszej ustawy, lub wydanych na jej podstawie rozporządzeń, karany będzie aresztem do sześciu miesięcy (w b. dzielnicy pruskiej aresztem do 6 tygodni lub więzieniem do 6 miesięcy), albo grzywną do wysokości 2.000 złotych, o ile odnośny czyn nie starowi przestępstwa, karanego surowiej w myśl obowiązujących ustaw. Kara więzienia względnie aresztu i grzywna mogą też być wyznaczone łącznie. Nadto sąd może w tych wypadkach orzec także konfiskatę gołębi pocztowych.

Sprawy te należą do właściwości sądów pokoju w b. dzielnicy rosyjskiej, a w b. dzielnicy austriackiej i pruskiej do właściwości sądów powiatowych.

U w a g a : Do ustawy tej wydano rozporządzenie wykonawcze z 18. października 1927 Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 899.

U S T A W A

z dnia 20 maja 1920 Dz. U. R. P, Nr. 47, poz. 285
zmieniona Rozp. Prez. Rzp. z 6. VI. 1928 Dz. U. R.
P. Nr. 29. poz. 269.

o polskich statkach handlowych morskich

w swych karnych postanowieniach nakazuje posiadanie przez kazdy statek certyfikatu i umieszczenie go na odpowiedniemu miejscu na statku.

R O Z P O R Z ą D Z E N I E
P R E Z Y D E N T A R Z E C Z Y P O S P O L I T E J

z dnia 6 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 266

o żegludze i spławie na śródlądowych
drogach wodnych.

Art. 23. Przekroczenie postanowień niniejszego rozporządzenia lub rozporządzeń i zarządzeń na jego podstawie wydanych, o ile czyn nie podlega surowszym przepisom karnym innych ustaw, będzie karane grzywną do 2.000 złotych. Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę aresztu zastępczego według słusznego uznania, jednak nie ponad 30 dni.

Do orzekania powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Skazany orzeczeniem powiatowej władzy administracji ogólnej może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzone postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarzą-

dzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (po-koju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha ra rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a **któ** ych zeznania będą odczytane; wolno odczytywać zapiszki dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

A r t. 26. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

(ogłoszone 14. III. 1928).

Dotychczasowe przepisy, normujące sprawy objęte artykułami 4 — 19 niniejszego rozporządzenia, tracą moc obowiązującą w miarę wydawania odpowiednich rozporządzeń. Wszystkie inne sprzeczne z niniejszym rozporządzeniem przepisy tracą moc obowiązującą z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

U w a g a: Rozporządzenie to normuje warunki do puszczania statków do żeglugi, warunki, którym mają podlegać osoby, upoważnione do kierowania statkiem, zasady rejestracji statków i łodzi.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 14 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 294

o prawie lotniczem

przewiduje szereg sankcji karnych w związku z lotami
powietrznymi.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KOMUNIKACJI

z dnia 20. VI. 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 688

o księgach pokładowych oraz o sposobie
ich zakładania i prowadzenia.

Dział VI.

KSIĘGI PUBLICZNE
i DOKUMENTY.

U S T A W A

z dnia 19. IV. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 254

o ponownem zakładaniu zaginionych, zniszczonych
lub wywiezionych z granic Państwa ksiąg lub aktów
hipotecznych.

Art. 9. Winny złożenia, do ponownie zakładanej księgi lub akt hipotecznych oświadczeń świadomie fałszywych lub świadomego zatajenia wiadomości, dotyczących powstania, zmiany lub ustania praw i obowiązków, będzie karany zamknięciem w więzieniu na czas od 1 roku do lat 6.

U w a g a : Usrawa ta obowiązuje w okręgach sądów apel. w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SKARBU WYDANE W POROZUMIENIU
Z MINISTREM PRZEMYSŁU i HANDLU**

z dnia 19. VII. 1923 Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 616

w przedmiocie prowadzenia ksiąg handlowych.

(Rozporządzenie to nakłada na: 1) przedsiębiorstwa handlowe, wykonywujące handel towarowy, 2) samodzielne przedsiębiorstwa wykonywania robót i dostaw, 3) przedsiębiorstwa pośrednictwa handlowego, przedsiębiorstwa ekspedycyjne, przewozowe i komunikacyjne, 4) przedsiębiorstwa przemysłowe i 5) wszelkie inne przedsiębiorstwa handlowe — obowiązek prowadzenia księgi obrotu, podając zasady wedle jakich księga ta winna być prowadzona).

§ 9, Winni nieprowadzenia ksiąg obrotu stosownie do przepisów niniejszego rozporządzenia, albo nieokazania prowadzonych ksiąg obrotu na żądanie osób dokonywujących sprawdzanie przedsiębiorstw, ulegną karze grzywny na mocy art. 97 ustawy z dnia 14-go maja 1923 Nr. 58, poz. 412, w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego; w jej miejsce obecnie obowiązuje ustawa z 15 lipca 1925, Nr. 79, poz. 550).

D E K R E T

z dnia 7 lutego 1919 Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 164

o rejestrze handlowym.

zmieniony rozp. Prez. Rzp. z 27. XII. 1927 Dz. U. R.
P. Nr. 3, poz. 19.

Art. 54. Zbycie przedsiębiorstwa handlowego może być dokonane jedynie za aktem urzędowym.

Przed zarejestrowaniem akt zbycia nie ma skutków prawnych względem osób trzecich.

Art. 56. Akt zbycia winien zawierać:

1) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania zbywcy i nabywcy.

2) wymienienie przedmiotu, ceny kupna oraz warunków jej spłaty.

3) wykaz wszystkich wierzycieli z podaniem ich imienia, nazwiska i miejsca zamieszkania, sumy wierzytelność jest zasądzona lub zaskarżona, oraz czy zostaje przez nabywcę przejęta do zapłaty.

4) wzmiankę, czy przedmiotem zbycia jest również firma,

5) zastrzeżenie rozwiązania sprzedaży, jeżeli nabywca nie zapłaci ceny kupna, oraz zastrzeżenie przywileju na sprzedanem przedsiębiorstwie pod rygorem utraty w przeciwnym razie prawa rozwiązania sprzedaży (art. 1654 kod. cyw.) względnie zastrzeżenie przywileju (art. 7015 prawa o przywilejach i hipotekach).

6) wzmiankę, czy wszystkie aktywa przedsiębiorstwa, względnie które z nich, przechodzą na własność nabywcy.

Zarejestrowanie danych ad 6 zastępuje doręczenie przelewu wszystkim dłużnikom, względnie dłużnikom, wyszczególnionym w akcie zbycia (art. 1690 kod. cyw).

Art. 68. Kto uzyskał świadomie fałszywy wpis do rejestru handlowego ulegnie karze więzienia do 1 roku, o ile czyn jego nie podpada pod surowszy przepis kodeksu karnego,

Art. 69. Zbywca lub nabywca przedsiębiorstwa handlowego, który zgłasza sędziemu rejestrowemu akt zbycia, zawierający świadomie fałszywe dane (art. 56), ulegnie karze więzienia do 1 roku, o ile czyn jego nie podpada pod surowszy przepis kodeksu karnego.

Art. 70. Kto świadomie używa nieprzystługującej mu firmy, ulegnie na żądanie osoby interesowanej (art. 2 U. P. K.) karze aresztu lub grzywny do 6.000 złotych.

Art. 71. W wypadkach skazania za przestępstwa, określone w art. 68 do 70, może sąd na żądanie osoby interesowanej nakazać opublikowanie wyroku (art. 33 K. K.).

Rozp. Rady Ministrów z 26 maja 1926 Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 335).

U S T A W A

z dnia 1 lipca 1926 Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 413

o aktach (metrykach) urodzenia dzieci nieznanym rodziców na obszarze byłego zaboru rosyjskiego.

Osoba, znajdująca dziecko nieznanym rodziców,

jak również osoba mająca takie dziecko w swojej pieczy, winna w ciągu jednego miesiąca od daty znalezienia dziecka lub objęcia nad niem pieczy, zawiadomić o tem władzę administracyjną I. instancji miejsca pobytu dziecka (art. 1).

Władza administracyjna zbada okoliczności znalezienia dziecka, orzeknie do jakiego wyznania ma należeć i spowoduje spisanie aktu urodzenia (art. 2—6).

Art. 7. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia na obszarze b. zaboru rosyjskiego. (ogłoszona 28. VII. 1926) Ma ona i zastosowanie do wcześniejszych przypadków, jeśli nie spisano jeszcze aktu urodzenia lub nie wyjednano nadania nazwiska, przy czem termin dla zawiadomienia przewidziany w art. 1, przedłuża się do 6 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy.

Jednocześnie uchyla się przepisy, dotychczas obowiązujące w tym przedmiocie na obszarze b. zaboru rosyjskiego, a w szczególności art. 104 kod. cyw. król. Pol. z r. 1825.

Art. 8. Osoby, winne niezawiadomienia władzy o znalezieniu lub przyjęciu w pieczę dziecka nieznanym rodziców w terminie, wskazanym w art. 7, ulegają karze, określonej w art. 424 kodeksu karnego.

Dział VII,

USTAWODAWSTWO SPOŁECZNE.

U S T A W A

z dnia 18 lipca 1924 Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 650

o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Wedle tej ustawy obowiązkwowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia podlegają robotnicy bez różnicy płci, po ukończeniu 18 lat życia, pozostający w stosunku najmu pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych, górniczych, hutniczych, handlowych, komunikacyjnych i przewozowych oraz innych zakładach pracy choć na zysk nie obliczonych, a prowadzonych na spe-

sób przemysłowy, o ile te przedsiębiorstwa zatrudniają powyżej 5 robotników (art. 1).

Uprawnionymi do korzystania z zasiłków są wyżej wymienieni robotnicy, których stosunek najmu pracy został rozwiązany, o ile od dnia rozwiązania tego stosunku w ciągu miesiąca zgłosili swe prawo do świadczeń zabezpieczeniowych w państwowym urzędzie pracy i conajmniej przez 20 tygodni w 12 miesiącach przed dniem zgłoszenia swego bezrobocia pozostawali w zakładach wyżej wymienionych.

Zakład pracy, z którym robotnik ubiegający się o zasiłek rozwiązał stosunek najmu pracy, obowiązany jest na żądanie robotnika wydać w ciągu 24 godzin zaświadczenie obejmujące czas, w ciągu którego trwał stosunek najmu, datę rozwiązania tego stosunku i wysokość płacy (art. 29).

Osobne rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej określą przepisy o obowiązku zgłaszania przez pracodawców miejsc wolnych i zawiadomienia o nowoprzyjętych robotnikach oraz ściąganiu wkładek wedle (art. 6 a) niniejszej ustawy, wpłacanych przez zakłady pracy, zatrudniających robotników podlegających zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (art. 30).

Art. 34. Pracodawcy uchylający się od obowiązku, nałożonego na nich art. 29 i 30 niniejszej ustawy karani będą w drodze administracyjnej na wniosek zarządu obwodowego funduszu bezrobocia grzywną od 10 do 100 zł. (grzywna ta wpływa do funduszu bezrobocia art. 6) uchylający się zaś od obowiązku zgłaszania robotników, podlegające obowiązkowi zabezpieczenia, oraz od płacenia wkładek, przewidzianych

w art. 6 niniejszej ustawy, grzywną administracyjną od 200 do 1.000 zł.

Grzywna zamieniona będzie na wypadek niemożności ściągnięcia, na karę pozbawienia wolności według uznania władzy orzekającej jednak nie ponad 4 tygodnie. Do orzeczenia powołane są władze administracyjne I. instancji.

Od orzeczenia władzy adm. I. instancji można w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi tak, jakby orzeczenia karnego nie wydano. Na obszarze województwa poznańskiego, pomorskiego i górnosląskiej części województwa śląskiego stosują się przepisy o wydaniu policyjnych nakazów karnych.

Art. 35. Jeżeli zarząd obwodowy funduszu bezrobocia stwierdzi, że bezrobotny podał nieprawdziwe dane co do warunków, uprawniających go do pobierania zasiłków, może pozbawić bezrobotnego prawa do zasiłku na okres do 4 tygodni.

Winni rozmyślnego przedstawienia względnie potwierdzenia nieprawdziwych danych, mających uzasadnić przyznanie zasiłku z tytułu niniejszej ustawy, ulegną karze aresztu do jednego miesiąca lub grzywny od 30—1000 zł., o ile dany czyn nie ulega karze surowszej, Właściwe są Sądy powiatowe (pokoju).

U w a g a : W związku z powyższą ustawą ukażą się następujące ustawy lub rozporządzenia:

Rozp. Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 27. X. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 896, które określa, jakim robotnikom sezonowym nie przysługuje prawo do świadczeń zabezpieczeniowych od bezrobocia w okresie sezonów martwych.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ

z 31. 12. 1924 Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 2 poz. 23

w sprawie obowiązku pracodawców zawiadamiania państwowych urzędów pośrednictwa pracy o każdym wolnym miejscu lub nowoobsadzonem miejscu.

Monitor Polski będzie zawierał wymienienie tych zakładów pracy, na których powyższy obowiązek będzie ciążył.

Rozp. to weszło w życie 14. I. 1925.

U S T A W A

z dnia 28. X. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 120, poz. 863

o zmianach niektórych przepisów ustawy z dnia 18. VII. 1924 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.
(Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 650)

Ustawa ta zalicza do robotników, podlegających obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, pracowników umysłowych i co do nich rozciąga moc obowiązującą powyższej ustawy z 18. VII. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 650 z tem, że tak ta ustawa, jak i niniejsza ustawa w odniesieniu do pracowników umysłowych tracą moc obowiązującą po upływie dwu lat od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy (3. 12. 1925)

przyczem Rada Ministrów będzie władna przedłużyć moc obowiązującą tych ustaw jeszcze na rok.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 1. I. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 45 poz. 278

która normuje postępowanie przy przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków dla bezrobotnych.

Rozp. Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 20. V. 1926, Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 336.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 5. VII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 245

w sprawie uzupełnienia rozporządzenia z dnia 31. XII. 1924 r. o obowiązku pracodawców zawiadamiania państwowych urzędów pośrednictwa pracy o każdym wolnym miejscu lub nowoobsadzonem miejscu a którego

§ 1. brzmi: W rozporządzeniu Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 31. XII. 1924 (Dz. U. R. P. z 1925 r. Nr. 2, poz. 23) dodaje się wszędzie po słowach „robotnika“ „robotnikabh“ słowa“ i pracownikach umysłowych“ „i pracownikach umysłowych“.

a po słowach „robotnik (cy)“ dodaje się słowa i „pracownika umysłowego (pracownicy umysłowej)“.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 6. XII. 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 113, poz. 958

przedłużające moc obowiązującą przepisów, dotyczących zabezpieczenia na wypadek bezrobocia pracowników umysłowych.

Do dnia 3. XII. 1928 r. z tym zastrzeżeniem, że działanie niniejszego rozporządzenia ustaje na poszczególnych terenach Rzeczypospolitej Polskiej, względnie w odniesieniu do poszczególnych kategorii pracowników umysłowych z chwilą rozciągnięcia na nie przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911).

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 6. XII. 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 113, poz. 959

zmieniające § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11. marca 1925 roku w sprawie rodzajów przedsiębiorstw i zakładów pracy państwowych i samorządowych oraz kategorii zatrudnionych w nich robotników, podlegających zobowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 24. XI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911

o ubezpieczeniu pracowników umysłowych.

XXXVI. Postanowienia karne.

Art. 134. Pracodawcy, pracownicy i otrzymujący świadczenia, którzy w zgłoszeniach względnie wykazach i zaświadczeniach, przepisanych rozporządzeniem niniejszem albo statutem zakładu, podają szczegóły faktyczne nieprawdziwe, lub udzielają nieprawdziwych wyjaśnień, albo wogóle odmawiają udzielania wyjaśnień wbrew obowiązującym przepisom, podlegają karze grzywny do 1.000 zł. a w razie nieściągalności karze aresztu do sześciu tygodni.

Art. 135. Osoby, wymienione w art. 134, które przepisanych wykazów, zgłoszeń lub zaświadczeń w przepisany terminie nie złożyły, podlegają karze grzywny w wysokości do 500 zł. z zamianą, w razie nieściągalności, na karę aresztu do trzech tygodni.

Art. 136. Karze grzywny do pięciuset złotych lub w razie jej nieściągalności karze aresztu do trzech tygodni, podlegają pracodawcy, którzy rozmyślnie potrącają swoim robotnikom przy wypłacie wyższe kwoty, aniżeli to według rozporządzenia niniejszego jest dopuszczalne.

Art. 137. Pracodawcy, którzy bez uzasadnionych powodów uniemożliwiają swoim pracownikom

przyjęcie lub wykonywanie czynności członka władz lub organów Zakładu lub Związku Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, podlegają karze grzywny do 500 zł. z zamianą, w razie nieściągalności, na karę aresztu do trzech tygodni.

Art. 138. Osoby, skazane dwukrotnie za przestępstwa, przewidziane w art. 134 do 137, mogą w razie dalszego naruszenia tych przepisów ulec, niezależnie od przewidzianej w poprzednich artykułach kary grzywny, także karze aresztu w wymiarze, nie wyższym od przewidzianego w odnośnym przepisie na wypadek nieściągalności grzywny.

Art. 139. Kto rozgłasza lub używa dla innych celów, niż wskazane w rozporządzeniu niniejszem, wiadomości o chorobach względnie innych ułomnościach osób ubezpieczonych lub o przyczynach tychże, bądź tajemnic przedsiębiorstwa, z którymi się zapoznał w charakterze:

1) członka władz względnie organów lub pracownika Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych albo Kasy Ubezpieczeń Społecznych,

2) ławnika specjalnych organów, przewidzianych w art. 130 — podlega karze grzywny do dwóch tysięcy złotych i aresztu do sześciu tygodni lub jednej z tych kar.

Ściganie następuje na wniosek poszkodowanego lub państwowej władzy nadzorczej.

Art. 140. W wypadkach, w których rozporządzenie niniejsze uprawnia do ukarania pracodawcy, narówni z nim traktować należy osoby, które w imieniu osoby prawnej mają prawo i obowiązek wykonywania czynności, ciążących w myśl rozporządzenia niniejszego na pracodawcy. Gdy pracodawca nie jest

zdolny do działań prawnych, odpowiedzialność ponosi jego prawny zastępca.

Jeśli pracodawca powierzy kierownikowi przedsiębiorstwa względnie poszczególnym swym pracownikom wypełnianie obowiązków, wynikających dla niego z rozporządzenia niniejszego, to osoby te podlegają za naruszenie postanowień rozporządzenia niniejszego również karze w niem przewidzianej; obok nich podlega karze także pracodawca, gdy wykroczenie nastąpiło z jego wiedzą.

Jeśli kierownik państwowego lub znajdującego się pod zarządem państwowym zakładu pracy pozostaje w stosunku służbowym publiczno-prawnym, wówczas za wykroczenie z art. 134 do 137 ulegnie karze tylko w drodze postępowania dyscyplinarnego, wszczętego wskutek doniesienia do władzy przełożonej.

Osoby, wymienione w ustępie poprzednim, podlegają w razie popełnienia przestępstwa tamże oznaczonego po dwukrotnem ukaraniu dyscyplinarnem karze, przewidzianej w art. 138, orzekanej przez sądy powiatowe (pokoju).

Art. 141. Przewidziane w art. 134 do 138 kary wymierza powiatowa władza administracji ogólnej.

1) na wniosek zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych względnie Kasy Ubezpieczeń Społecznych,

2) na wniosek poszkodowanego.

Przeciwko orzeczeniu karnemu, wydanemu przez powiatową władzę administracji ogólnej, można w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów postępowania, obowiązujących w I-iej

instancji sądowej. Wyrok sądu okręgowego, wydany w II. instancji jest prawomocny.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego z 1877 r. stosuje się przepisy o policyjnych rozporządzeniach karnych.

Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 139, powołane są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 142. Ściągnięte kary pieniężne, orzeczone na podstawie rozporządzenia niniejszego, wpływają do Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych.

Art. 143. Jeżeli jeden z czynów, przewidzianych w rozporządzeniu niniejszem, podlega karze surowszej według innych ustaw, należy karę wymierzyć według tych ustaw.

Przestępstwa, przewidziane w rozporządzeniu niniejszem, przedawniają się po upływie trzech lat od ich popełnienia.

Art. 170. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej z dniem 1. I. 1928 roku, postanowienia zaś art. 70, 99 punkt 1. 144, 165 ust. 2 i 3 i art. 167 wchodzi w życie z dn. ogłoszenia.

U w a g a : Przepisy wykonawcze zawiera:

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 22. XII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 118, poz. 1016.

o wykonaniu rozp. Prez. Rzp. o ubezpieczeniu
pracowników umysłowych z 24. II, 1927,

U S T A W A

z dnia 18. XII. 1919 Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 7 z 1920

o czasie pracy w przemyśle i handlu.

Art. 1. Czas pracy wszystkich pracowników, zatrudnionych na mocy umowy w przemyśle, górnictwie, handlu, komunikacji i przewozie oraz w innych zakładach pracy, choćby na zysk nieobliczonych, a prowadzonych w sposób przemysłowy, niezależnie od tego, czy te zakłady są własnością prywatną, czy państwową, czy też organów samorządowych, wynosi bez wliczenia przerw odpoczynkowych najwyżej 8 godzin na dobę, w sobotę 6 godzin na dobę i nie może przekraczać 46 godzin na tydzień.

Art. 6. Zawiera wyliczenie wypadków, w których dopuszczalne jest przedłużenie czasu pracy.

Art. 7. Podlegające niniejszej ustawie zakłady pracy obowiązane są prowadzić dla każdego pracownika osobne wykazy godzin nadliczbowych z oznaczeniem należnej za nie płacy.

Art. 10. W niedzielę i dni świąteczne ustawą oznaczone, praca w zakładach podlegających niniejszej ustawie, jest wzbroniona z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 11.

Art. 15. Praca nocna dopuszczalna jest we wszelkich zakładach o ruchu ciągłym, nadto w innych wypadkach, przewidzianych (w art. 6 i 11 a).

Art. 16. Praca w godzinach nadliczbowych, przewidziana w art. 6 i 8 niniejszej ustawy, ma być wynagradzana 50 proc. dodatkiem do płacy normalnej,

Za godziny nadliczbowe ponad 2 godzin dziennie oraz za pracę w godzinach nadliczbowych, przypadających na noc lub w niedziele i święta, dodatek ten ma wynosić conajmniej 100 proc. Przy pracy akordowej dodatki powyższe będą obliczane na podstawie płacy za czas, o ile ich umową w danym zakładzie inaczej nie unormowano.

A r t. 17. Najdalej po każdych 6 godzinach pracy ma nastąpić przerwa, nie krótsza niż jednogodzinna, podczas której ruch maszyn powinien być tam, gdzie na to zezwalają techniczne warunki pracy, wstrzymany, a pracownik wedle swej woli może opuścić miejsce pracy. W zakładach o ruchu ciągłym oraz w tych, w których z powodu natury pracy pracownik nie może miejsca pracy opuścić, praca może trwać bez wyżej wymienionej godzinnej przerwy; w takim razie jednak pracownik musi otrzymać możliwość spożycia posiłku podczas ruchu zakładu pracy.

A r t. 18. Przekroczenia przepisów niniejszej ustawy karane będą w drodze sądowej grzywną do 1.000 zł. lub aresztem do 3 miesięcy.

U w a g a : Do tej ustawy istnieje rozp. wykonawcze z 22. 3. 1921 Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 291, zmienione rozp. z 1. IV. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 223.

W związku zaś z tą ustawą ukazały się:

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ W PG-
ROZUMIENIU Z MIN. PRZEMYSŁU i HANDLŹ

z dnia 5. VI. 1921 Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 362

w przedmiocie pracy nocnej w drukarniach
i zakładach graficznych.

§ 1. Praca nocna jest dozwolona — ze względu na użyteczność społeczną i codzienne potrzeby ludności (art. 15 i 11 a ustawy) — w drukarniach i zakładach graficznych dla tych pracowników, którzy są niezbędni przy wydawaniu i ekspedycji gazet codziennych oraz wydawnictw i druków rządowych, których terminowe wykonanie leży w interesie Państwa.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 26. I. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 18, poz 148

w sprawie czasu pracy osób, zatrudnionych
przy pilnowaniu.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 15. I. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 188

w sprawie czasu pracy dla wykonywania robót, poprzedzających produkcję lub po niej następujących.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 364

o godzinach handlu i godzinach otwarcia zakładów
niektórych i handlowych przemysłowych.

(sprostowane obwieszcz. Prez. Rzpl. z 21. V. 1928
Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 545),

Art. 1. Czas sprzedaży towarów i otwarcia sklepów i wszelkich miejsc zawodowej sprzedaży oraz zakładów fotograficznych nie może w dni powszednie przekraczać 10 godzin na dobę.

Postanowienia ustępu 1 niniejszego artykułu nie stosują się do sklepów, miejsc zawodowej sprzedaży i zakładów, wymienionych w art. 2 do 6 włącznie niniejszego rozporządzenia.

Art. 2. Jatki z mięsem, wędliniarnie i sklepy spożywcze z wyjątkiem sklepów, zajmujących się wyłączną lub przeważającą sprzedażą napojów alkoholowych, mogą być otwarte w dni powszednie do 12-tu godzin na dobę.

Art. 3. Zakłady fryzjerskie i kalotechniczne mogą być otwarte w dni powszednie do 10 godzin na dobę, a w soboty i dni przedświąteczne do 12 godzin na dobę.

Art. 4. W budkach i kioskach, w których sprzedaje się do spożycia na miejscu wodę sodową, wody mineralne i napoje chłodzące oraz słodocze i owoce, a nie sprzedaje się żadnych innych towarów,

sprzedaż może się odbywać we wszystkie dni w tygodniu w czasie od 1. IV. do 30. IX. włącznie w godzinach od 9-ej do 23-ej, a w czasie od 1. X. do 31. III. włącznie w godzinach od 9-ej do 21-ej.

Art. 5. Sprzedaż uliczna gazet i czasopism oraz wyrobów tytoniowych może się odbywać w dni powszednie w godzinach od 7-ej do 23-ej, a sprzedaż uliczna wszelkich innych towarów — tylko w godzinach otwarcia sklepów (art. 1 i 8 ust. 1). Przez sprzedaż uliczną rozumieć należy sprzedaż dokonywaną na ulicach i placach z ruchomych miejsc sprzedaży, jak: kosze, stoliki, skrzynki i t. p.

Sprzedaż gazet i czasopism oraz wyrobów tytoniowych w kioskach ulicznych, w których nie sprzedaje się żadnych innych towarów, uważa się za sprzedaż uliczną.

Art. 6. Czas otwarcia we wszystkie dni w tygodniu jadłodajni, jak: restauracje, cukiernie, kawiarnie, mleczarnie, pasztecziarnie, piwiarnie, winiarnie, miodarnie, garkuchnie, bary, kuchnie publiczne, bufety, szynki, traktjernie, karczmy, gospody, oraz ruchome kuchnie uliczne, będzie określony w poszczególnych gminach miejskich i wiejskich przez władze przewidziane w art. 10 niniejszego rozporządzenia, w zależności od kategorii przemysłowej i poszczególnych rodzajów tych jadłodajni oraz potrzeb miejscowych.

Wymieniona powyżej władza może w poszczególnych wypadkach zezwolić, o ile tego będą wymagały warunki miejscowe, na przedłużenie czasu otwarcia jadłodajni, opłacających świadectwa I. i II. kategorii, poza godziny ustalone na podstawie przepisów poprzedniego ustępu niniejszego artykułu. Zezwolenia takie

będą wydawane tylko indywidualnie i na okres czasu nie dłuższy od 1 roku.

Art. 7. Przerwy, w czasie których sklepy i zakłady objęte niniejszem rozporządzeniem będą zamknięte, wlicza się do godzin otwarcia tych sklepów i zakładów.

W gminach wiejskich władze, wymienione w art. 10 mogą wprowadzić przymusowe przerwy odpoczynkowe nie wliczane do godzin otwarcia, w czasie których sklepy i zakłady, objęte niniejszem rozporządzeniem, za wyjątkiem jadłodajni, będą zamknięte.

Godziny zamykania sklepów i zakładów.

Art. 8. Sklepy, zakłady i miejsca zawodowej sprzedaży za wyjątkiem zakładów wymienionych w art. 4, 5 i 6 mogą być otwarte najdłużej do godziny 19-ej.

W soboty i dni przedświąteczne sklepy i miejsca zawodowej sprzedaży, wymienione w artykule 2 niniejszego rozporządzenia, mogą być otwarte do godziny 20-tej, a zakłady fryzjerskie i kalotechniczne do 30. IX. włącznie, do godziny 21-ej.

W gminach wiejskich władza przewidziana w art. 10 może zezwolić, aby sklepy, zakłady i miejsca zawodowej sprzedaży, wymienione w artykule niniejszym były otwarte, w czasie od 1. IV. do 30. IX. włącznie do godziny 21-ej.

Art. 9. W wigilję Bożego Narodzenia oraz w Wielką Sobotę sklepy, wszelkie miejsca zawodowej sprzedaży, oraz zakłady fotograficzne, fryzjerskie i kalotechniczne mogą być otwarte najwyżej do godziny 18-ej.

Określenie godzin otwierania i zamykania sklepów i zakładów.

Art. 10. Godziny otwierania i zamykania sklepów, miejsc zawodowej sprzedaży oraz zakładów wymienionych w rozporządzeniu niniejszem, określa powiatowa władza administracji ogólnej, a w m. st. Warszawie—Komisarz Rządu, w porozumieniu z inspektorem pracy właściwego okręgu i po wysłuchaniu opinii rad gminnych, względnie miejskich, właściwych izb przemysłowo - handlowych i rzemieślniczych, oraz przedstawicieli stron zainteresowanych, przyczem godziny te winny być w poszczególnych miejscowościach dla tego samego rodzaju sklepów i zakładów jednolite.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej i z Ministrem Przemysłu i Handlu może określić w drodze rozporządzeń granice wyżej przytoczonych uprawnień władz administracji ogólnej.

Art. 11. Godziny otwarcia wszelkich miejsc zawodowej sprzedaży, znajdujących się w obrębie dworców kolejowych, jak: księgarnie kolejowe, sklepy tytoniowe i t. p. oraz zakładów fryzjerskich i bufetów kolejowych, ustali osobne rozporządzenie Ministrów: Spraw Wewnętrznych, Komunikacji, Pracy i Opieki Społecznej i Przemysłu i Handlu.

Czas otwarcia, ilość oraz zakres działalności miejsc zawodowej sprzedaży i zakładów objętych niniejszym artykułem, powinny odpowiadać jedynie istotnym potrzebom przejezdnych.

Postanowienia specjalne.

Art. 12. Sprzedaży towarów w sklepach połą-

czonych z jadłodajniami, zakładami fryzjerskimi, kalotechnicznymi lub z przedsiębiorstwami nie podlegającymi niniejszemu rozporządzeniu wolno dokonywać tylko w godzinach określonych dla samodzielnych sklepów tej samej gałęzi handlu.

W innych godzinach miejsce sprzedaży towarów musi być w tych sklepach i zakładach zamknięte i towary dla kupujących uniedostępnione.

W godzinach, kiedy sklepy są zamknięte, w jadłodajniach dozwolone jest wydawanie towarów tylko do spożycia na miejscu.

Art. 13. Kategorie sklepów, uważanych za sklepy spożywcze w rozumieniu niniejszego rozporządzenia, oraz warunki jakim powinny odpowiadać zakłady zaliczone do jadłodajni, określi osobne rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu i z zainteresowanymi ministrami.

Art. 14. W czasie trwania wystaw lub targów ogólnie - krajowych i międzynarodowych, wojewoda w porozumieniu z inspektorem pracy właściwego okręgu, może zezwalać na otwieranie i zamykanie sklepów, miejsc zawodowej sprzedaży i zakładów, znajdujących się na terenie takich wystaw lub targów, w innych godzinach niż określone w rozporządzeniu niniejszym, lub w rozporządzeniach wydanych na jego podstawie.

Zezwolenia takie mogą być wydawane jeśli zmiana godzin uzasadniona jest rodzajem i potrzebami wystawy lub targu, przyczem jednak sklepy, miejsca zawodowej sprzedaży i zakłady nie mogą być otwar-

te dłużej niż do godziny 21-ej, o ile rozporządzenie niniejsze nie przewiduje wyjątków (art. 4, 5 i 6), a czas ich otwarcia nie może przekraczać norm w rozporządzeniu ustanowionych.

Art. 15. Przepisy ustaw ochronnych w zakresie pracy pracowników najemnych a w szczególności ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu oraz ustawy w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet, nie zostają w niczem naruszone postanowieniami niniejszego rozporządzenia.

Postanowienia karne.

Art. 16. Winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia lub rozporządzeń wydanych na jego podstawie, ulegną karze grzywny do 2000 zł. i karze aresztu do 6 tygodni, albo jednej z tych kar.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu, według słusznego uznania, jednakże w wysokości nie ponad 4 tygodnie.

W razie powtórzenia przekroczeń, wymienionych w ustępie 1-szym niniejszego artykułu, w ciągu roku, licząc od poprzedniego ukarania, winny ulegnie karze bezwzględnego aresztu.

Art. 17. Do orzekania powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Skazany przez powiatową władzę admin. ogólnej może w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzone

postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane; wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

Art. 19. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 14 dni po ogłoszeniu. (ogłoszone 26. 3. 1928).

Jednocześnie tracą moc obowiązującą: ustęp czwarty art. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. z r. 1920 Nr. 2, poz. 7) oraz ustęp trzeci art. 2 tejże ustawy w brzmieniu nadanem mu ustawą z dnia 14. lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 127).

U S T A W A

z dnia 2 lipca 1924 Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 636

w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet.

Art. 4. Zatrudnianie młodocianych i kobiet jest wzbronione w warunkach, w których praca jest szczególnie niebezpieczna lub szkodliwa dla zdrowia oraz

przy robotach ciężkich oraz niebezpiecznych dla zdrowia, moralności i dobrych obyczajów, a w szczególności zabronione jest zatrudnianie kobiet przy transmisjach, przy procesach chemicznych, oddziałujących szkodliwie na organizm i przy dźwiganiu ciężarów. Spisy takich robót wydawać będzie w miarę potrzeby Min. Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami po zasięgnięciu opinii organizacji zawodowych pracodawców i pracowników.

Art. 5. Przyjmowanie do pracy zarobkowej dzieci przed ukończeniem lat 15 jest wzbronione.

Art. 6. Młodocianych przyjmować wolno do pracy, jeżeli przedstawia świadectwo z ukończenia lat 15, zezwolenie przedstawiciela władzy rodzicielskiej lub opiekuńczej, dowód z wykonania obowiązku szkolnego i świadectwo lekarza, wskazanego przez inspekcję pracy, że dana praca nie przekracza sił młodocianego. Świadectwa są bezpłatne i nie podlegają opłacie stemplowej.

Art. 7. Zarząd przedsiębiorstwa winien w każdym czasie na żądanie inspektora pracy zarządzić bezpłatne badanie młodocianych przez lekarza, wskazanego przez inspektora pracy, dla stwierdzenia, czy praca, przy której młodociany jest zatrudniony, nie przekracza jego sił fizycznych i nie szkodzi jego rozwojowi.

Na podstawie orzeczenia lekarza inspektor pracy ma prawo zakazać zatrudnienia młodocianego przy danej pracy, wskazując jednocześnie, przy jakiej pracy młodociany zatrudniony być może.

Art. 8. Odpoczynek nocny młodocianych trwać powinien najmniej 11 godzin bez przerwy i obejmować w zakładach, pracujących na jedną zmianę, czas mię-

dzy 8 wieczorem a 6 rano, a dla zakładów pracujących na dwie zmiany — czas między 10 wieczorem a 5 rano.

(W tem miejscu ustawa wylicza następnie wypadki, w których nie stosuje się zakaz pracy nocnej dla młodocianych powyżej lat 16).

Art. 10. Zatrudnienie młodocianych w godzinach nadliczbowych, oprócz wypadków przewidzianych w art. 6 punkt a) ustawy z dnia 18. XII. 1919 o czasie pracy w przemyśle i handlu jest wzbronione.

Pracodawcy, zatrudniający młodocianych, obowiązani są prowadzić wykaz młodocianych.

Art. 12. Zatrudnianie kobiet w kopalniach pod ziemią jest wzbronione.

Art. 13. Odpoczynek nocny kobiet trwać winien conajmniej 11 godzin bez przerwy i obejmować dla zakładów, pracujących na jedną zmianę, czas między 8 wieczorem a 6 rano, a dla zakładów, pracujących na dwie zmiany — czas między 10 wieczorem a 5 rano.

(W dalszym ciągu następuje wyliczenie wypadków, w których przepisy te nie rozciągają się na kobiety powyżej lat 18).

Art. 15. Przedsiębiorca, zatrudniający ponad 5 kobiet, obowiązany jest do urządzenia dla nich osobnych ustępów, ubieralni i umywalni.

W zakładach, gdzie pracuje ponad 100 kobiet, winien przedsiębiorca utrzymywać dla nich urządzenie kąpielowe oraz żłobek dla niemowląt.

Matkom karmiącym przysługuje prawo korzystania w ciągu godzin pracy z dwóch półgodzinnych przerw w pracy, które wlicza się do godzin pracy.

Art. 16. Kobieta w stanie ciąży ma prawo przerwać pracę z chwilą złożenia świadectwa lekar-

skiego, że spodziewać się można rozwiązania nie później niż za sześć tygodni.

Kobietom w stanie ciąży przysługuje prawo do korzystania z przerw w pracy nie dłuższych aniżeli 6 dni w ciągu jednego miesiąca.

Nie wolno zatrudniać kobiet w ciągu 6 tygodni od dnia porodu.

W ciągu wszystkich przerw, przewidzianych w art. niniejszym, pracodawcy nie wolno rozwiązać ani wypowiedzieć służbowego stosunku pracy.

Art. 17. Za przekroczenie przepisów niniejszej ustawy, osoba, zarządzająca przedsiębiorstwem, ulegnie karze aresztu, do sześciu tygodni i grzywnie do 250 zł. lub jednej z tych kar.

Surowsze postanowienia ustaw karnych dzielnicowych pozostają w mocy.

Właściwe dla spraw tych są sądy powiatowe względnie sądy pokoju.

U w a g a : W związku z powyższą ustawą ukażą się następujące rozporządzenia:

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ

z 14. XII. 1924, które traktuje

o wykazach i spisach młodocianych.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ
z dnia 31. XII. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 4 poz. 40 z 1925 r.
o wykonaniu obowiązku szkolnego przez
młodocianych.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ
z 29. VII. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 558
które zawiera spis robót wzbronionych
młodocianym i kobietom.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ
z 11. III. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 293
w sprawie urządzania i utrzymywania żłobków dla
niemowląt w zakładach pracy.

U S T A W A
z dnia 21. X. 1921 Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 647

o zarobkowym pośrednictwie pracy.
(wchodzi w życie 10. XII. 1921).
Art. 2. Zarobkowe pośrednictwo pracy może

wykonywać tylko obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, który uzyskał na to pozwolenie władzy państwowej.

Zezwala na trudnienie się pośrednictwem pracy tylko tym osobom, które uzyskały na to zezwolenie władzy a zarazem normuje warunki, wśród jakich to pośrednictwo wolno wykonywać. Pogwałcenie tej ustawy podlega sankcjom karnym.

(U w a g a : Do tej ustawy wydane zostało rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 30. I. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 82 w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 21. X. 1921 Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 647 o zarobkowym pośrednictwie pracy).

U S T A W A

z dnia 10. VI. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 585

o społecznem pośrednictwie pracy.

Art. 1. Prawo wykonywania pośrednictwa pracy w granicach Rzeczypospolitej Polskiej mają organizacje społeczne o charakterze niezarobkowym, które posiadają zatwierdzone przez władze statuty, przewidujące jako jeden z celów wykonywanie pośrednictwa pracy, oraz które uzyskały od Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej pozwolenia na wykonywanie pośrednictwa pracy.

Art. 2. Przy wykonywaniu pośrednictwa pracy instytucje i organizacje, wymienione w art. 1, muszą:

1) utworzyć i wyodrębnić z ogólnej swej biurowości specjalny dział pod nazwą „społeczne biuro pośrednictwa pracy“, wykonywający funkcje pośrednictwa pracy oddzielnie od innych funkcji w danej organizacji

w specjalnie oznaczonych godzinach i prowadzący oddzielną od innych spraw organizacji biurowość, zawartą w specjalnie do tego przeznaczonych aktach i księgach;

2) wyznaczyć odpowiedzialnego za prawidłowość czynności kierownika biura;

3) w ciągu dwóch tygodni od wejścia w życie niniejszej ustawy, względnie na dwa tygodnie przed rozpoczęciem czynności biura, powiadomić o powstaniu biura z wymienieniem jego kierownika właściwy państwowy urząd pośrednictwa pracy, przyczem zadeklarować, czy pośrednictwo pracy ma być uprawiane wyłącznie dla członków danej instytucji lub organizacji, czy też i dla osób postronnych.

Wszystkie czynności społecznego biura pośrednictwa pracy winne być wykonywane pod odpowiedzialnością kierownika biura.

Przepisy powyższe dotyczą również filji i oddziałów biur pośrednictwa pracy, zakładanych przez instytucje i organizacje, wymienione w art. 1.

Art. 3. Instytucje i organizacje społeczne, wykonywające pośrednictwo pracy, kierownik i pracownicy społecznego biura pośrednictwa pracy oraz osoby, pozostające z nimi w jednym gospodarstwie domowym, nie mogą jednocześnie być właścicielami, ani zajmować się prowadzeniem następujących przedsiębiorstw: sprzedaży napojów wysokokowych, hoteli i pokoiów umeblowanych, wynajmu mieszkań, handlu odzieżą, sprzedaży losów loteryjnych i kart okrętowych, wymiany pieniędzy i zakładów zastawniczych: nadto nie mogą zajmować się prowadzeniem: jadłodajni, kawiarni, mle-

czarni i handlu żywnością, o ile prowadzą je dla celów zarobkowych.

Art. 4. Społeczne biura pośrednictwa pracy winny uprawiać pośrednictwo z wyłączeniem zysku materialnego, mogą jednak pobierać tytułem zwrotu kosztów pośrednictwa opłaty jedynie od pracodawców w wysokości 5 proc. pierwszego miesięcznego zarobku osoby zapośredniczonej.

Oprócz tych opłat żadnych innych należności, jak wpisowego, kaucji i t. p. od poszukujących pracy pobierać nie wolno.

Art. 5. Społeczne biura pośrednictwa pracy winny w swej działalności przestrzegać zasad następujących:

1) każde zgłoszenie poszukujących pracy oraz miejsc wolnych winno być odpowiednio według zawodów zarejestrowane;

2) utrzymywane w ewidencji zgłoszenia winny być periodycznie sprawdzane celem usuwania zapisów nieaktualnych;

3) przy skierowywaniu poszukujących pracy na wolne miejsca winna być uwzględniona w ramach poszczególnych zawodów kolejność zgłoszeń kandydatów; kandydat, kierowany do pracy, winien być zaopatrzony w kartę polecającą biura;

4) wysokość umówionego zarobku miesięcznego osoby, zapośredniczonej przez biura, oraz wysokość ewentualnie pobranej za to pośrednictwo całkowitej opłaty winna być uwidocznioma w księgowości biurowej i stwierdzona za pomocą kwitariuszy lub podpisów stron zainteresowanych;

5) regularnie co miesiąca biuro winno przysyłać do właściwego państwowego urzędu pośrednictwa pracy

sprawozdanie z akcji pośrednictwa pracy za miesiąc ubiegły, zawierające liczbowe dane, które ustali osobną instrukcją Minister Pracy i Opieki Społecznej.

Państwowe urzędy pośrednictwa pracy winny co najmniej raz na pół roku dokonywać lustracji każdego ze społecznych biur pośrednictwa pracy, znajdujących się w jego obwodzie.

Art. 6. Osoby, winne przekroczenia obowiązków z niniejszej ustawy wynikających, ulegają w drodze sądowej karze od 10 do 250 zł., o ile czyn odnośny nie stanowi przestępstwa, surowiej karanego w myśl innych obowiązujących ustaw. Niezależnie od powyższego sąd może je pozbawić prawa spełniania czynności w społecznych biurach pośrednictwa pracy na okres czasu do trzech lat za przekroczenie przepisów art. 2 i 4 oraz pozbawić odnośną instytucję, względnie organizację społeczną, prawa prowadzenia biura pośrednictwa pracy na okres czasu do 3 lat przez zawieszenie na ten czas odnośnego przepisu statutu, względnie udzielonego przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej zezwolenia.

Właściwe są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 7. Instytucje i organizacje, wykonywujące pośrednictwo pracy, kierownik i pracownicy biur pośrednictwa pracy oraz wszelkie inne osoby, które poza przysługującymi im normalnymi poborami czerpią z akcji tych korzyści materialne dla siebie, uważani będą za zarobkowych pośredników pracy, uprawniających swój proceder bez pozwolenia Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej i jako tacy karani będą w myśl art. 17 ustawy z dnia 21. X. 1921 r. o zarobkowym pośrednictwie pracy (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 647).

W wypadkach wyjątkowo ciężkich przekroczeń, wymagających natychmiastowych zarządzeń, Minister Pracy i Opieki Społecznej ma prawo zawiesić działalność społecznego biura pośrednictwa pracy do czasu wyroku sądowego, winien jednak sprawę skierować niezwłocznie na drogę sądową.

U w a g a : Ustawa ta obowiązuje od 9. VIII. 1924.

Do tej ustawy istnieje rozp. wykonawcze Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 25. VII. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 67. poz. 652.

U S T A W A

z dnia 16. V. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 334

o urloпах dla pracowników, zatrudnionych
w przemyśle i handlu.

(wchodzi w życie z dniem 1. VI. 1922).

A r t. 1. Pracownicy, zatrudnieni na mocy umowy pracy, w przemyśle, górnictwie, handlu, biurowości, komunikacji, przewozie, szpitalnictwie, instytucjach opieki społecznej i użyteczności publicznej, w zakładach pracy choćby na zysk nie obliczonych, niezależnie od tego, czy one są prywatną czy państwową własnością, czy też organów samorządowych — z wyjątkiem pracowników przedsiębiorstw sezonowych, w których praca trwa krócej niż 10 miesięcy w roku, mają prawo do korzystania co roku z płatnego urlopu.

Zakłady przemysłowe rzemieślnicze, zatrudniające

czterech lub mniej pracowników, nie podlegają przepisom niniejszej ustawy.

Art. 2. Prawo do korzystania z płatnego 8-dniowego urlopu przysługuje pracownikom wymienionym w art. 1, o ile ich praca trwa bez przerwy rok w danym przedsiębiorstwie i 15-dniowego, o ile trwa bez przerwy 3 lata.

Pracownicy młodociani, poniżej lat 18, korzystają po roku pracy nieprzerwanej z 14-dniowego urlopu. Z powyższego urlopu korzystają również terminatorzy i uczniowie, nie wyłączając zakładów, zatrudniających do 4 pracowników.

Wszystkim pracownikom, pracującym umysłowo, zatrudnionym w handlu, przemyśle i biurowości, po półrocznej nieprzerwanej pracy przysługuje dwutygodniowy, po rocznej zaś — jednomiesięczny urlop płatny nieprzerwany.

Nieczynności w zakładzie pracy wskutek choroby, nieszczęśliwego wypadku, oraz z powodu powołania pracownika do ćwiczeń wojskowych nie uważa się za przerwę w umowie pracy, pozbawiającą lub ograniczającą prawa pracownika do korzystania z urlopu.

Robotnicy, zatrudnieni w górnictwie, gdy przechodzą ze służby w jednym zakładzie do zakładu innego, nie przerywają przez to przepisanego dla użytku urlopu czasu pracy, jeżeli pomiędzy porzuceniem pracy górniczej a powtórnym przystąpieniem do niej nie upłynęło więcej, aniżeli dni 14, gdy idzie o pracę w tym samym rewirze, a dni 21, gdy idzie o pracę w innym rewirze.

Art. 3. Pracownik traci prawo do urlopu, jeżeli sam rozwiązał umowę pracy, lub jeżeli rozwiązanie to

nastąpiło z powodów, które przedsiębiorcy dają prawo do rozwiązania umowy pracy bez uprzedniego wypowiedzenia.

Pracownik traci prawo do otrzymania wynagrodzenia za czas urlopu, o ile w czasie urlopu będzie zarobkowo pracował w innym przedsiębiorstwie.

Art. 4. Urlopowany otrzymuje za cały czas urlopu normalne pobory. O ile praca odbywa się na akord, lub od sztuki, wynagrodzenie za czas urlopu określa się na podstawie przeciętnego wynagrodzenia pracownika w ciągu trzech poprzedzających bezpośrednio miesięcy.

Terminatorzy i uczniowie otrzymują za czas urlopu wynagrodzenie nie niższe, aniżeli kwota, od której ubezpieczeni być winni w odnośnej kasie chorych.

Art. 7. Rozwiązania umowy pracy przez przedsiębiorców lub robotników i nawiązania go na nowo w ciągu najbliższych trzech miesięcy nie uważa się za przerwę w umowie pracy, pozbawiającą robotnika prawa do korzystania z urlopu.

Art. 9. Umowy zbiorowe i indywidualne, które zapewniają pracownikom płatne urlopy na warunkach dogodniejszych, niż przewidziane w niniejszej ustawie, pozostają w mocy.

Art. 10. Winny przekroczenia przepisów niniejszej ustawy ulegnie w drodze sądowej karze grzywny w wysokości do 100 zł., lub karze aresztu do jednego miesiąca.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 11. VI. 1923 Dz. U. R. P. Nr. 62. poz. 464
w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 16. V. 1922.

o urlopach dla pracowników zatrudnionych
w przemyśle i handlu.

§ 40. Skargę karną do sądu, w razie przekroczenia przepisów ustawy przez przedsiębiorcę w stosunku do zatrudnionych w jego przedsiębiorstwie pracowników, wnosi na terenie b. zaboru rosyjskiego inspektor pracy właściwego obwodu i popiera oskarżenie na przewodzie sądowym; na terenie b. zaboru austriackiego i pruskiego doniesienie o przekroczeniu przepisów ustawy kierowane są do prokuratury.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 18. V. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 409

(ogł. 28. V. 1927)

o kaucjach składanych w związku z umową o pracę.

Art. 1. Pracodawca może przy zawieraniu umowy o pracę żądać od pracownika złożenia kaucji jedynie na zabezpieczenie rzeczywistych szkód i strat, mogących wyniknąć z winy pracownika przy wykony-

waniu pracy lub z powodu tej pracy łącznie z ewentualnymi kosztami sądowymi (art. 4).

Powstałą szkodę lub stratę pracodawca może pokryć z kaucji tylko za zgodą pracownika tak co do zasady, jak i wysokości odszkodowania; w braku zaś porozumienia — na podstawie orzeczenia sądowego.

Pracodawcy służy co do roszczeń z tytułu szkód i strat na kaucji przywilej pierwszeństwa zaspokojenia przed innymi wierzycielami.

Art. 2. Pracownik lub osoba, składająca za niego kaucję, powinna ją złożyć na imię pracownika w Banku Polskim albo w instytucji kredytowej państwowej lub samorządowej, stosownie do umowy bądź w gotówce, bądź w papierach procentowych, bądź w innych wartościach.

Kaucje pracowników zatrudnionych w państwowych instytucjach i zakładach pracy, lub w instytucjach i zakładach pracy znajdujących się pod zarządem państwowym, mogą być składane bezpośrednio w tych instytucjach i zakładach. Do kaucji tych mają jednak zastosowanie postanowienia art. 1 i 4 niniejszego rozp.

Art. 4. Kaucja może być podjęta tylko za zgodą pracodawcy względnie na podstawie orzeczenia sądowego.

Pracodawca powinien w ciągu 14 dni od chwili ustania stosunku pracy dokonać potrzebnych czynności umożliwiających składającemu kaucję jej podniesienie.

Pracodawcy wolno odmówić dokonania tych czynności jedynie w razie podniesienia roszczenia względem pracownika z tytułu szkód i strat (art. 1), o czym powinien mu oznajmić w ciągu powyższych dni 14, a następnie w braku porozumienia wytoczyć przeciwko niemu powództwo sądowe w ciągu dalszych 4 tygodni.

O ile w wymienionych okresach pracodawca nie podniesie roszczenia względnie nie wytoczy powództwa, powinien on bezzwłocznie umożliwić podjęcie kaucji.

Art. 5. Postanowienia umów, na mocy których pracownik celem uzyskania posady lub utrzymania nadal stosunku pracy, pożycza lub daje na przechowanie lub do użytkowania jakiegokolwiek wartości pracodawcy lub osobie działającej z nim w porozumieniu, są nieważne.

Art. 6. Rozporządzenie niniejsze nie dotyczy kaucyj, których wartość rynkowa w chwili złożenia przekracza 5.000 zł., oraz kaucyj hipotecznych.

Art. 7. Pracodawca, winny naruszenia przepisów art. 1 ust. 1, art. 4, 5 i 9 oraz przyjęcia od pracownika kaucji wbrew przepisowi art. 2 ust. 1, jeżeli dany czyn nie ulega ukaraniu surowszemu w myśl innych ustaw karnych, będzie karany grzywną do 1.000 zł. i aresztem do dwóch tygodni lub jedną z tych kar.

W razie skazania za jedno z przestępstw wymienionych w ust. 1 po raz drugi, a przytem przed upływem lat pięciu od dnia odbycia kary za takiż czyn poprzedni — winny ulegnie karze aresztu do 4-ch tygodni.

Art. 8. Do orzekania powołane są sądy powiatowe (pokoju).

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego z 1873 r. można wnieść odwołanie niezależnie od postanowień §§ 288 i 464 U. P. K.

Art. 9. Kaucje, złożone przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, o ile sposób ich złożenia nie odpowiada jego przepisom, powinny być w ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie tego rozporządzenia

podjęte i ponownie złożone z uwzględnieniem przepisów niniejszego rozporządzenia.

Art. 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 4. VI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 472

o ochronie rynku pracy.

Art. 1. Rada Ministrów po stwierdzeniu na wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej stanu bezrobocia zarządza w drodze rozporządzeń stosowanie przepisów niniejszych na całym obszarze Rzeczypospolitej, względnie na pewnych obszarach lub w pewnych gałęziach pracy oraz w tejże drodze zmienia i uchyla te rozporządzenia w całości lub w części.

Art. 4. Zezwolenia na zatrudnienie pracowników cudzoziemskich udzielane będą, jeżeli władza uzna, że stan wewnętrznego rynku pracy na to pozwala, lub że wymagają tego istotne potrzeby gospodarstwa społecznego, lub, że chodzi o zatrudnienie osób na stanowiskach kierowniczych, wymagających specjalnego zaufania.

Zezwolenia wydawane będą na czas nie dłuższy niż 1 rok, a w wyjątkowych wypadkach, uzasadniających konieczność zatrudnienia pracownika cudzoziemskiego przez dłuższy okres czasu, zezwolenia mogą być wydawane i na czas dłuższy.

Zezwolenia mogą być przedłużane po upływie

każdego roku na rok następny, o ile nie nastąpią zmiany w warunkach wymienionych w ustępie 1-szym.

Pracodawcy powinni wskazać w składanych do odnośnych władz podaniach miejscowość, zakład pracy oraz rodzaj pracy (zawód), w jakich zamierzają zatrudnić pracownika cudzoziemskiego.

Każdy pracodawca obowiązany jest na żądanie władzy administracyjnej udzielać ścisłych informacji o zatrudnionych u niego pracownikach cudzoziemskich.

Art. 6. Każdy pracodawca, który uzyska zezwolenie na zatrudnienie pracownika cudzoziemskiego, obowiązany jest w ciągu 14 dni od dnia zatrudnienia tego pracownika zawiadomić właściwego wojewodę (Komisarza Rządu na m. st. Warszawę) o rozpoczęciu pracy lub terminowania, powołując się na uzyskane zezwolenie oraz podając w tem zawiadomieniu: miejsce zamieszkania pracownika, jego imię, nazwisko, wiek, przynależność państwową, zakład pracy, w którym ma być zatrudniony pracownik, zawód, rodzaj wykonywanej pracy i termin, na jaki została zawarta umowa.

W takim samym terminie powinien pracodawca powiadomić również o zaprzestaniu pracy przez cudzoziemskiego pracownika.

Art. 7. Pracodawca, zatrudniający pracownika cudzoziemskiego w chwili wejścia w życie rozporządzeń Rady Ministrów, wydanych na podstawie art. 1-go, obowiązany jest w ciągu dni 30 od tego czasu zawiadomić właściwego wojewodę (Komisarza Rządu na m. st. Warszawy) o każdym zatrudnionym cudzoziemcu, podając w tem zawiadomieniu dane, wyszczególnione w art. 6.

Art. 9. Pracodawcy lub osoby, działające w ich

imieniu winni przekroczenia art. 1, ust. 5 art. 4 oraz art. 6 i 7 niniejszego rozporządzenia karani będą grzywną od 100 do 10.000 zł. lub aresztem do 6 tygodni.

Do orzekania powołane są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 10. Przepisy niniejszego rozporządzenia w niczem nie naruszają przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 18. VIII. 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 465).

Art. 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. (ogł. 18. VI. 1927).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323

o umowie o pracę pracowników umysłowych.

Art. 6. Pracownik umysłowy ma prawo żądać od pracodawcy pisemnego potwierdzenia zawartej umowy o pracę, zawierającego wyszczególnienie istotnych warunków umowy.

Art. 13. Pracodawca powinien dokonywać wypłaty wynagrodzenia pieniężnego w gotówce.

Art. 14. Pracodawca obowiązany jest prowadzić wykaz płacy i przechowywać go przez okres pięcioletni. Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami ustali w drodze rozporządzenia wzory wykazów płacy dla poszczególnych kategorii zakładów pracy.

Wykazy płacy winny być okazywane na każde żądanie organom inspekcji pracy i innym osobom urzędowym, upoważnionym do tego przez obowiązujące ustawy.

Art. 21. Z wynagrodzenia pracownika wolno potrącać tylko następujące należności:

1) bieżące i zaległe daniny i opłaty publiczne w granicach ustawowego upoważnienia pracodawcy do ich potrącania;

2) sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych lub egzekucyjnych;

3) zaliczki pieniężne, udzielone pracownikowi na poczet wynagrodzenia;

4) kary umowne, nałożone przez pracodawcę na pracownika z powodu jego uchybienia warunkom umowy o pracę.

Potrąceń wymienionych pod pp. 1 i 2 poprzedniego ustępu, wolno dokonywać przy każdorazowej wypłacie, a w szczególności: potrąceń, wymienionych pod p. 1, całkowicie i przed potrąceniami pod p. 2. — ostatnich zaś w granicach, ustanowionych przepisami ustawy z dnia 17. II. 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164).

Potrąceń zaliczek pieniężnych wolno dokonywać bez względu na potrącenia, wymienione w ustępie 1, pod pp. 1 i 2, z tem atoli ograniczeniem, że potrącenia pod pp. 1, 2 i 3 nie mogą łącznie przewyższać połowy wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty.

Potrącenia kar, wymienionych pod p. 4, wolno dokonywać przy wypłacie bez względu na potrącenia, wymienione w ustępie 1 pod pp. 1, 2 i 3 z tem ograniczeniem, że potrącenie to nie może przekraczać 10

proc. wynagrodzenia pieniężnego, przypadającego do wypłaty po dokonaniu potrąceń pod pp. 1. 2 i 3.

Art. 24. Pracodawca winien na żądanie pracownika zwrócić mu natychmiast wszystkie świadectwa, znajdujące się u pracodawcy w przechowaniu.

Pracodawca obowiązany jest na żądanie pracownika wydać mu niezwłocznie, a w każdym razie nie później niż w ciągu miesiąca od daty żądania, świadectwo co do czasu trwania pracy i rodzaju zatrudnienia pracownika.

Pracodawcy nie wolno umieszczać w świadectwie żadnych znaków ani uwag mogących utrudnić pracownikowi uzyskanie nowego stanowiska.

VII. Przepisy karne.

Art. 52. Winni przekroczenia postanowień art. 21 ulegają karze grzywny od 50 do 1.000 zł., o ile czyn nie ulega karze surowszej w myśl postanowień innych ustaw karnych.

Na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny należy ją zamienić na karę aresztu zastępczego, jednak nie ponad 2 tygodnie.

Art. 53. Winni naruszenia obowiązków, wynikających z postanowień art. 6, 13, 15 i 24 oraz z rozporządzeń na podstawie art. 14 wydanych ulegają karze grzywny od 10 do 50 zł.

Grzywny na wypadek nieściągalności zamienić należy na karę aresztu zastępczego na czas nie dłuższy niż tydzień.

Art. 54. Do orzekania o czynach przewidzianych w art. 43, powołani są inspektorzy pracy.

Art. 55. Kierownicy zakładów pracy państwo-

wych, samorządowych lub znajdujących się pod zarządem państwowym, winni przekroczeń, wymienionych w art. 53, podlegają karom w tymże artykule przewidzianym wyłącznie w drodze sądowej.

Art. 58. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem województwa śląskiego w 4 miesiące po ogłoszeniu, na obszarze zaś województwa śląskiego w 4 miesiące po ogłoszeniu zgody Sejmu Śląskiego na rozporządzenie niniejsze. (ogłoszone 23. III. 1928).

Na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego do czasu wprowadzenia inspekcji pracy obowiązki inspektora pracy, wynikające z przepisów rozporządzenia niniejszego, porucza się Komisarzowi Demobilizacyjnemu.

Art. 59. Z chwilą wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc prawną przepisy sprzeczne z przepisami rozporządzenia niniejszego.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324

o umowie o pracę robotników.

Art. 9. Pracodawca powinien w ciągu miesiąca od otwarcia danego zakładu pracy lub od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia podać do wiadomości obwodowego inspektora pracy, czy sam kieruje zakładem, czy też powierza kierownictwo zakładem innej osobie; w tym ostatnim wypadku pracodawca powinien

podać nazwisko kierownika zakładu pracy i jego ewentualnego zastępcy oraz pisemną zgodę tychże na objęcie powyższych stanowisk, a następnie w ciągu 3-ch dni zawiadomić obwodowego inspektora pracy o każdej zmianie na tych stanowiskach.

Pisemna zgoda nie jest wymagana od osób zajmujących stanowiska kierownika zakładu pracy lub zastępcy, których stosunek służbowy ma charakter publiczno-prawny.

Art 11. Umowa o pracę między robotnikiem a pracodawcą, zawarta na czas nieokreślony, może być rozwiązana lub zamieniona przez każdą ze stron przez wypowiedzenie, dokonane conajmniej na dwa tygodnie naprzód. O ile umowiono dłuższe okresy wypowiedzenia, to powinny być one jednakowe dla obu stron

Okres wypowiedzenia konczyć się musi zawsze w sobotę lub w przyjęty dzień wypłaty.

Umowę zawartą na czas nieokreślony pracodawca może rozwiązać natychmiast pod warunkiem wypłacenia robotnikowi całkowitego wynagrodzenia za okres wypowiedzenia

Pracodawca nie ma prawa wypowiedzieć umowy o pracę:

- a) w ciągu 4 tygodni niezdolności robotnika do zarobkowania, spowodowanej przez nieszczęśliwy wypadek lub chorobę;
- b) w czasie pomiędzy chwilą powołania robotnika na ćwiczenia wojskowe rezerwy a końcem odbycia tych ćwiczeń;
- c) podczas trwania ustawowego urlopu robotnika.

Art. 21. Pracodawca obowiązany jest niezwłocznie wydać świadectwo robotnikowi na jego żądanie.

Świadcstwo powinno zawierać dane, dotyczące rodzaju i czasu zatrudnienia robotnika u danego pracodawcy.

Pracodawcy nie wolno umieszczać w świadectwie żadnych znaków i uwag.

Art. 22. Pracodawca powinien wynagrodzenie pieniężne obliczać i opłacać w gotówce; wzbroniona jest wypłata wynagrodzenia pieniężnego weksłami, skryptami dłużnemi, kuponami, znakami umówionemi, towarami lub innemi przedmiotami.

Art. 24. Pracodawca obowiązany jest prowadzić księgi płacy względnie wykazy wypłat robotniczych oraz inne księgi niezbędne dla kontroli nad stosunkiem pracy i przechowywać je przez okres pięcioletni.

Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami władny jest w drodze rozporządzenia ustalić rodzaje ksiąg i wykazów dla poszczególnych kategorii zakładów pracy i wzory tych ksiąg i wykazów oraz zwalniać pewne kategorie zakładów pracy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej względnie na pewnych obszarach od obowiązku prowadzenia poszczególnych ksiąg.

Art. 25. We wszystkich zakładach pracy, zatrudniających powyżej 4 robotników, każdemu robotnikowi najpóźniej w 7 dni po rozpoczęciu pracy powinna być bezpłatnie wydana przez pracodawcę książeczka obrachunkowa.

Art. 26. Książeczka obrachunkowa powinna zawierać dane, dotyczące warunków umowy o pracę oraz wyciąg z przepisów prawnych, określających prawa i obowiązki stron i z regulaminu pracy względnie obwieszczenia (art. 55).

Nadto do książeczki obrachunkowej są wpisywane

dokonywane każdorazowo wypłaty wynagrodzenia ze wskazaniem poszczególnych potrąceń oraz z wymienieniem ilości wymierzonych robotnikowi kar pieniężnych i powodów do ich wymierzania.

Art. 27. Minister Pracy i Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia może zezwolić poszczególnym kategorjom zakładów pracy na całym obszarze Rzplitej Polskiej względnie na pewnych obszarach, na niewpisywanie do książeczek danych, wymienionych w ust. 2 art. 26, jeżeli zakłady te zobowiążą się do wprowadzenia innego odpowiedniego systemu obliczania wynagrodzenia oraz wykazywania wysokości wynagrodzenia i poczynionych potrąceń przy każdorazowej wypłacie. Warunki i tryb udzielania zezwoleń ustalone zostaną w temże rozporządzeniu.

Art. 28. Szczegółowe dane, dotyczące treści książeczek obrachunkowych i dowodów, wydawanych przez pracodawcę (art. 30) oraz trybu zatwierdzania wzorów książeczek obrachunkowych dla poszczególnych kategorji zakładów pracy, określi rozporządzenie Min. Pracy i Opieki Społecznej wydane, w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 29. Zabrania się umieszczania w książeczkach obrachunkowych notatek lub znaków, mających na celu wyróżnianie robotnika w sposób dlań korzystny lub niekorzystny, oraz uwag o jego sprawowaniu się i uzdolnieniu fachowem.

Art. 30. Książeczkę obrachunkową, robotnik przechowuje u siebie, celem zaś wpisania do niej niezbędnych danych oddaje ją za dowodem pracodawcy, który zwraca książeczkę obrachunkową robotnikowi przy wypłacie.

Art. 31. Wzamian za zgubioną lub uszkodzoną przez robotnika książeczkę obrachunkową pracodawca powinien niezwłocznie wydać nową, za co pobiera od robotnika opłatę, nieprzekraczającą kosztu własnego, w każdym razie nie wyżej taksy, zatwierdzonej przez obwodowego inspektora pracy.

Art. 33. Wypłata wynagrodzenia powinna się rozpoczynać nie później jak bezpośrednio po zakończonym dniu pracy i nie może się odbywać w sklepach, jadłodajniach i t. p. zakładach.

Art. 34. Jeżeli zasady obliczenia wysokości wynagrodzenia są tak skomplikowane, że nie mogą być wyszczególnione w książeczce obrachunkowej, to ze podstawę do obliczenia powinny być brane wskazana w tej książeczce tablice, wykazy i taryfy płac oraz przepisy taryfowe wywieszane w zakładach pracy.

Powyższe tablice, wykazy i taryfy płac oraz przepisy taryfowe powinny być podpisane przez kierownika zakładu oraz zaświadczone przez obwodowego inspektora pracy, któremu powinny być dostarczone w dwóch egzemplarzach.

Art. 35. Pracodawca w żadnym razie nie może żądać wynagrodzenia od robotnika za pomoc lekarską, nie przewidzianą obowiązującymi przepisami, za dostarczanie lokalu pracy, za ogrzewanie, oświetlenie i czyszczenie lokalu pracy i za używanie narzędzi pracy oraz siły napędnej, zużywanej dla zakładu pracy i stanowiących jego własność.

Robotnikom zakładów górniczych wolno wydawać na rachunek wynagrodzenia pieniężnego materiały wybuchowe do wykonywania pracy w ilości nie większej, niż tego wymaga wykonywanie pracy, po cenach nie-

przewyższających cen, podanych w cenniku, zatwierdzonym przez władze górnicze.

Art. 36. Pracodawcy nie wolno pobierać proc. od pożyczek, udzielanych robotnikowi, ani też wynagrodzenia z tytułu poręczenia za jego zobowiązania pieniężne.

Art. 38. Z wynagrodzenia robotnika wolno potrącać tylko następujące należności:

1) za dostarczone robotnikowi przez pracodawcę mieszkanie, opał, światło oraz za dostarczone górnikom materiały wybuchowe (art. 35 ust. 2);

2) bieżące i zaległe daniny i opłaty publiczne, w granicach ustawowego upoważnienia pracodawcy do ich potrącania;

3) sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych i egzekucyjnych;

4) zaliczki pieniężne udzielone robotnikowi przez pracodawcę na poczet wynagrodzenia oraz sumy należne za artykuły pierwszej potrzeby sklepom wymienionym w art. 37;

5) kary pieniężne przewidziane regulaminem pracy.

Potrąceń wymienionych w ustępie poprzednim wolno dokonywać przy każdorazowej wypłacie, a w szczególności potrąceń wymienionych w punktach 1) i 2) całkowicie i przed potrąceniami wymienionymi w punkcie 3), tych zaś ostatnich w granicach, przewidzianych w art. 39.

Potrąceń wymienionych w punkcie 4) wolno dokonywać z tem ograniczeniem, że potrącenia wymienione w punktach 1), 2), 3) i 4) nie mogą łącznie przewyższać połowy wynagrodzenia przypadającego do wypłaty.

Potrącenia kar pieniężnych, wymienionych w punkcie 5) wolno dokonywać przy wypłacie po potrąceniach wymienionych w punktach 1), 2), 3) i 4) z ograniczeniem, przewidzianem w ust. 2 art. 44.

Postanowienia niniejszego artykułu nie dotyczą zaliczek, przewidzianych w art. 32 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, które są potrącane z należnej sumy od razu w całości.

Art. 43. Kary pieniężne mogą być nakładane na robotników, jeżeli są przewidziane w regulaminie pracy i tylko za następujące przekroczenia:

1) za rozmyślnie złe lub niedbałe wykonywanie robót oraz za rozmyślnie psucie podczas niej materiałów, narzędzi i maszyn;

2) za nieprzybycie do pracy, spóźnianie się do pracy lub samowolne jej opuszczenie w ciągu dnia roboczego bez uzasadnionej przyczyny;

3) za zakłócenie spokoju;

4) za znajdowanie się przy pracy w stanie nietrzeźwym;

5) za nieprzestrzeganie przepisów ostrożności przy obchodzeniu się z ogniem, światłem i t. p., zamieszczonych w regulaminie pracy.

Kary pieniężne nie mogą być nakładane na robotnika po upływie 3-ch dni od ustalenia przekroczenia robotnika.

Art. 44. Kara pieniężna za poszczególne przekroczenie nie może przewyższać 4-ej części dziennego zarobku robotnika. Ściągnięte kary pieniężne przypadają na cele kulturalno-oświatowe zgodnie z przepisami specjalnego rozporządzenia, które wyda Minister Pracy i Opieki Społecznej.

Kary pieniężne w sumie ogólnej nie powinny

przewyższać dziesiątej części wynagrodzenia, faktycznie przypadającego robotnikowi na umówiony termin wypłaty.

Art. 45. Zarząd zakładu pracy powinien prowadzić księgę nakładanych na robotników kar pieniężnych według wzoru, ustalonego w drodze rozp. przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej.

Księga ta powinna być okazywana inspektorowi pracy na każde żądanie.

Art. 48. Dla każdego zakładu pracy, zatrudniającego ponad 20-tu robotników, powinien być wydany regulamin pracy w ciągu czterech tygodni od otwarcia zakładu lub od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Dla poszczególnych oddziałów zakładu pracy lub dla poszczególnych kategorii robotników mogą być wydawane odrębne regulaminy.

Art. 51. Projekt nowego lub zmienionego regulaminu pracy powinien być opracowany przez zarząd zakładu pracy i wywieszony w lokalu zakładu pracy w miejscu widocznym dla wszystkich.

Art. 52. Po upływie tygodnia od dnia wywieszenia (art. 51) zarząd zakładu pracy przesyła projekt regulaminu wraz z podaniem o zatwierdzenie do obwodowego inspektora pracy i z zaznaczeniem daty wywieszenia.

Zarządy zakładów, podległych ustawom górniczym z wyjątkiem hut, przesyłają jednocześnie drugi egzemplarz projektu regulaminu do władzy górniczej.

Art. 54. Regulamin pracy po zatwierdzeniu powinien być niezwłocznie wywieszony w lokalu zakładu pracy w miejscach widocznych i wchodzi w życie najwcześniej w dwa tygodnie po wywieszeniu. Robotni.

kowi przysługuje prawo rozwiązania umowy w ciągu dwóch tygodni od dnia wywieszenia regulaminu.

Wywieszony regulamin pracy powinien być zawsze utrzymany w stanie czytelnym.

Art. 56. W każdym zakładzie pracy, zatrudniającym do 20-tu robotników, powinno być wywieszone obwieszczenie wewnętrzne, zawierające następujące punkty zgodnie z obowiązującymi przepisami:

- a) oznaczenie początku i końca pracy oraz przerw w pracy we wszystkie dni tygodnia;
- b) wykaz dni świątecznych ustawowych oraz innych stale przestrzeganych w danym zakładzie pracy;
- c) terminy i miejsce wypłaty wynagrodzenia.

Pozatem obwieszczenie może zawierać wyciągi z przepisów prawnych, dotyczących stosunku pracy.

Art. 57. W razie stwierdzenia przez inspektora pracy niezgodności punktów obwieszczenia z obowiązującymi przepisami prawa, obwieszczenie takie zostaje przez inspektora pracy unieważnione z zaznaczeniem tych punktów, które sprzeciwiają się prawu.

Pracodawca powinien unieważnione obwieszczenie zastąpić w przeciągu trzech dni przez nowe, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

VIII. Przepisy karne.

Art. 60. Winni przekroczenia przepisów artykułów 11 ustęp czwarty, 36 i 38 niniejszego rozporządzenia karani będą grzywną od 50 zł. do 1.000 zł. i aresztem do 6 tygodni lub jedną z tych kar, o ile inne ustawy karne nie przewidują kar surowszych.

Do orzekania powołane są sądy pokoju (powiatowe)

Art. 61. Winni przekroczenia przepisów artykułów 9, 21, 22, 24 ustęp pierwszy, 25, 26, 29 — 31, 33 — 35, 43 — 45, 48, 51, 52, 54, 56, 57 ustęp 2 niniejszego rozporządzenia oraz przepisów rozporządzeń, wydanych na podstawie art. 24 ustęp 2, art. 27 i 28 ulegną karze grzywny od 10 zł. do 500 zł., o ile inne ustawy karne nie przewidują kar surowszych.

W razie zbiegu przekroczeń w niniejszym artykule wymienionych lub powtarzania się ich, kara może być podwyższona do 1.000 zł.

Grzywna za przekroczenie przepisów o księżeczkach obrachunkowych jest nakładana w wysokości co najmniej 10 zł.

Grzywny na wypadek nieściągalności zamienić należy w orzeczeniu na karę aresztu na czas nie dłuższy niż dwa tygodnie.

Art. 62. Do orzekania w sprawach z art. 61 niniejszego rozporządzenia, powołani są obwodowi inspektorzy pracy.

Art. 63. W wypadkach, gdy zakład pracy nie jest zarządzany osobiście przez właściciela, odpowiedzialnym za przestępstwa wymienione w art. 60 i 61 niniejszego rozporządzenia, jest kierownik zakładu pracy (art. 9).

Właściciel jest odpowiedzialny narówni z kierownikiem, jeżeli przestępstwo było popełnione za jego wiedzą, bądź gdy właściciel zaniechał należytej staranności przy wyborze kierownika.

W wypadkach, gdy właściciel zakładu pracy nie wyznaczył kierownika zakładu pracy, odpowiedzialnym za przestępstwa, wymienione w art. 60 i 61 niniejszego rozporządzenia, jest właściciel zakładu pracy,

Jeżeli właścicielem zakładu pracy jest osoba prawna, odpowiedzialnymi za przestępstwa, wymienione w art. 60 i 61 są te osoby, które powołane są do zawiadywania interesami osoby prawnej.

W razie oddania pewnych robót z zakresu działalności zakładu pracy w podprzedsiębiorstwo (subantrepryzę) przedsiębiorca jest odpowiedzialny narówni z podprzedsiębiorcą (subantreprenerem) za przekroczenie przepisów niniejszego rozporządzenia, dotyczących wydawania robotnikom książeczek obrachunkowych: za przekroczenie innych przepisów niniejszego rozporządzenia przedsiębiorca jest odpowiedzialny narówni z podprzedsiębiorcą (subantreprenerem), jeżeli przestępstwo było popełnione za jego wiedzą lub gdy przedsiębiorca okazał szczególną niedbałość w wyborze podprzedsiębiorcy (subantreprenera).

Przepisy niniejszego artykułu nie uchylają postanowień, dotyczących udziału (współwiny) w przestępstwie.

Art. 64. Kierownicy zakładów pracy państwowych, samorządowych lub znajdujących się pod zarządem państwowym winni przestępstw, wymienionych w art. 61 podlegają karom w tymże artykule przewidzianym wyłącznie w drodze sądowej.

Art. 68. Rozp. niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem województwa śląskiego w 4 miesiące po ogłoszeniu, na obszarze zaś województwa Śląskiego w 4 miesiące po ogłoszeniu zgody Sejmu Śląskiego na niniejsze rozporządzenie. (ogł. 23. III. 1928).

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporzą-

dzenia tracą moc obowiązującą, o ile dotyczą robotników:

a) art. 42—63, 87—192, 211—222 ustawy o pracy w przemyśle (Zwody praw rosyjskich Tom XI, Cz II, wydane 1913 r.);

b) §§ 72, 73, 76, 77—78e, 81—88a, 90 i 91 ustawy przemysłowej w brzmieniu noweli z dnia 5. II. 1907 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 26);

c) §§ 105, 114a—119b, 121—125, 133g—134g ordynacji przemysłowej Rzeszy Niemieckiej w brzmieniu noweli z dnia 27. XII 1911 r. (Dz. Ust. Rzeszy niem. z r. 1912 str. 139);

d) §§ 200—209 powszechnej ustawy górniczej z dnia 23 V. 1854 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 146);

e) §§ 80—80e, 80g—85h, 92 i 93 pruskiej powszechnej ustawy górniczej z dnia 24 VI. 1865 roku, (Zbiór Praw prus. str. 705);

f) art. 3 ustawy z 15. VII. 1920 r. o zabezpieczeniu bytu rodzinom osob, pełniących ochotniczą lub obowiązkową służbę wojskową (Dz. U. R. P. Nr. 62. poz. 403),

oraz wszelkie inne przepisy prawne, normujące sprawy, uregulowane niniejszem rozporządzeniem, o ile są sprzeczne z przepisami tego rozporządzenia.

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 35 poz. 325

o bezpieczeństwie i higienie pracy.

Art. 1. Przy wszelkich robotach, prowadzonych

bądź w zakładach pracy, bądź poza terenem zakładów pracy przez osoby lub przedsiębiorstwa prywatne, jak również przez Państwo, samorządy i instytucje społeczne, przedsiębiorca powinien zastosować środki zapewniające ochronę życia i zdrowia pracowników, a w szczególności:

- a) maszyny i urządzenia techniczne powinny być tak skonstruowane lub posiadać takie osłony i zabezpieczenia, by zapewniały pracownikom, w zależności od gałęzi produkcji oraz miejscowych warunków, bezpieczeństwo i higieniczne warunki pracy;
- b) lokale, w których odbywa się praca, powinny w zależności od rodzaju produkcji i typu zakładu oraz liczby pracowników być dość obszerne, dobrze wentylowane, czysto utrzymywane, dostatecznie oświetlane i ogrzewane, powinny posiadać w zależności od rodzaju produkcji i typu zakładu urządzenia właściwe celem usuwania powstających przy produkcji pyłu, gazów, szkodliwych wyziewów i odpadków;
- c) urządzenia, zapewniające pracownikom zdrowotne warunki życia podczas pobytu w zakładzie pracy, jak jadalnie, ubieralnie, umywalnie, ustępy i t. p. powinny czynić zadość wymaganiom higieny;
- d) znajdujące się przy zakładach pracy mieszkania dla pracowników winny odpowiadać wymaganiom higieny w ramach przepisów wydanych na podstawie art. 2.

Zakres zastosowania zasad niniejszego artykułu

w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstwach z nimi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego, ustali rozporządzenie Ministrów: Spraw Wewnętrznych, Pracy i Opieki Społecznej oraz Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych.

Art. 2. Przepisy szczegółowe w zakresie postanowień art. 1-go wydają:

- a) co do zakładów pracy podległych ustawom przemysłowym i górniczym Ministrowie: Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu, Handlu i Spraw Wewnętrznych łącznie i w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami;
- b) co do gospodarstw rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstw z nimi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego i handlowego, rozporządzenia z zakresu ochrony życia i zdrowia pracowników zgodnie z rozporządzeniami, wymienionymi w ustępie ostatnim art. 1, wydadzą Ministrowie: Spraw Wewnętrznych, Pracy i Opieki Społecznej, Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych i Ministrem Robót Publicznych;
- c) co do innych zakładów pracy Ministrowie: Spraw Wewnętrznych oraz Pracy i Opieki Społecznej łącznie w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

W trybie przewidzianym w ustępie pierwszym wydane będą również rozporządzenia, dotyczące zachowania się i obowiązków pracowników przy wykonywaniu robót, celem ochrony ich życia i zdrowia.

Rozporządzenia, wydane na podstawie niniejszego

artykułu, ustalą, w jakim zakresie i w jaki sposób będą one obwieszczane pracownikom. Obwieszczenia, przewidziane w niniejszym ustępie, zawierać będą podanie do wiadomości środków, stosowanych w razie nieszczęśliwych wypadków.

Przepisy niniejszego artykułu nie naruszają w niczem uprawnień Ministra Spraw Wewnętrznych co do wydawania przepisów sanitarnych na mocy innych ustaw.

Przepis punktu a) ustępu pierwszego nie narusza w niczem postanowień art. 30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowem; postanowienia rozporządzeń, wydanych dla poszczególnych kategorii zakładów na podstawie art. 30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7. VI. 1928 roku, o prawie przemysłowem, o ile dotyczyć będą ochrony życia i zdrowia pracowników oraz odpowiednie postanowienia w tym zakresie art. 1, niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń, wydanych na podstawie ustępu 1-go niniejszego artykułu, nie mogą być z sobą wzajemnie sprzeczne.

Art. 5. Winni przekroczenia przepisów art. 1-go i rozporządzeń, wymienionych w ustępach pierwszym i trzecim art. 2, ulegną — o ile dany czyn nie ulega karze surowszej w myśl innych przepisów — karze aresztu do 6 tygodni i grzywny do 3.000 złotych lub jednej z tych kar.

Winni przekroczenia rozporządzeń, wydanych na podstawie ustępu drugiego art. 2 niniejszego rozporządzenia, ulegną — o ile dany czyn nie ulega ukaraniu surowszemu w myśl innych ustaw karnych — karze grzywny do 50 zł.

Art. 6. Przepisy art. 1 i przepisy rozporządzeń,

wydanych na podstawie art. 2 są przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa życia i zdrowia w rozumieniu art. 23 i 25 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. VII. 1927 r. o inspekcji pracy (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 590),

Art. 7. Do orzekania o przestępstwach, przewidzianych w ust. 1 i 2 art. 5, właściwe są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 12. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dn. ogłoszenia; (23. III. 1928) na obszarze zaś województwa śląskiego po ogłoszeniu zgody Sejmu Śląskiego na to rozporządzenie. Równocześnie z wejściem w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą wszystkie ogólne przepisy, dotyczące spraw unormowanych niniejszem rozporządzeniem, o ile są sprzeczne z jego postanowieniami. Przepisy szczegółowe w sprawie ochrony życia i zdrowia pracowników, dotychczas obowiązujące, zachowują moc prawną do czasu wydania nowych rozporządzeń na mocy art. 2 niniejszego rozp., względnie art. 30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 7. VI. 1927 r. o prawie przemysłowem.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. III. 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350

o sądach pracy.

Art. 17. Ławnicy, którzy bez zasługujących na uwzględnienie powodów nie przychodzą wcale na posiedzenia lub też przychodzą z opóźnieniem, albo też

w inny sposób uchylają się od spełnienia swoich obowiązków urzędowych, podlegają karze porządkowej do wysokości 500 zł., którą nakłada przewodniczący sądu, jak również winni zwrócić wynikłe stąd koszty sądowe w wysokości ustalonej przez przewodniczącego. W razie późniejszego usprawiedliwienia się może przewodniczący orzeczenie swoje w całości lub w części cofnąć.

Przeciw nałożeniu kary porządkowej ławnik może się odwołać w przeciągu dni 14 do prezesa właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga ostatecznie.

Co do ściągnięcia i użycia kary porządkowej stosuje się tryb, przewidziany dla grzywien w postępowaniu karno-sądowym.

O zmianie kary porządkowej w razie jej nieściągalności na karę aresztu zastępczego, orzeka prezes sądu okręgowego według swobodnego uznania, przy czem kara aresztu zastępczego nie może przenosić dwu tygodni.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 14 lipca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 590

o inspekcji pracy.

Art. 22. Inspektorzy pracy i ich organa pomocnicze obowiązani są zarówno w czasie pozostawania na stanowisku służbowym, jak i po jego opuszczeniu, dochować ścisłej tajemnicy co do spraw, które stanowią tajemnicę techniczną lub handlową przedsiębiorstwa.

O ile obowiązki służbowe wymagają zakomunikowania władzom przemysłowym powyższych wiadomości, inspektorzy pracy powinni to czynić jedynie w raportach poufnych.

Art. 28. Winni naruszenia przepisów art. 22. ust. I. ulegną, o ile czyn nie jest zagrożony karą surowszą, karze aresztu do sześciu tygodni.

Jeżeli czynu, określonego w ust. I. niniejszego artykułu, dopuszczono się celem wyrządzenia szkody właścicielowi zakładu, albo celem przysporzenia korzyści sobie lub komu innemu, albo też celem wyzyskania tajemnicy na własną korzyść, winni, o ile czyn nie jest zagrożony karą surowszą, ulegną:

a) na obszarach, na których obowiązuje rosyjski kodeks karny z 1903 r. względnie niemiecki kodeks karny - karze więzienia do lat dwóch;

b) na obszarze na którym obowiązuje austriacka ustawa karna z 1852 r. — karze ścisłego aresztu do dwóch lat; na obszarze tym można wnieść odwołanie niezależnie od przepisu § 283 u. p. k.

Art. 29. Winni niewykonania wbrew przepisom niniejszego rozporządzenia nakazu inspektora pracy ulegną karze grzywny od 100 do 2000 zł. lub aresztu do sześciu tygodni lub obu tym karom łącznie, o ile czyn nie jest zagrożony karą surowszą. Na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z 1903 r. i austriacka ustawa karna z 1852 r. nie stosuje się przepisów o nadzwyczajnem łagodzeniu kary.

Art. 30. Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 28 ust. I i art. 29 właściwe są sądy powiatowe (pokoju).

Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 28. ust. 2, właściwe są sądy okręgowe.

Art. 31. Winni niestawienia się bez wystarczającej przyczyny na piśmienne wezwanie inspektora pracy (art. 21 ustęp ostatni) ulegną karze grzywny od 25 zł. do 200 zł., w razie zaś nieściągalności karze

aresztu do dwóch tygodni, o ile czyn nie jest zagrożony surowszą karą.

Winni nieudzielenia inspektorowi pracy informacji lub dat statystycznych, przewidzianych w art. 21 ust. 4, albo niewykonania zadań inspektora pracy, przewidzianych w art. 21 ust. 5, ulegną karze grzywny od 50 zł. do 500 zł. w razie zaś nieściągalności - karze aresztu do miesiąca, o ile czyn nie jest zagrożony surowszą karą.

Art. 32. Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 31, powołani są inspektorzy pracy.

Art. 33. Ukarany orzeczeniem karnem inspektora pracy za czyny wskazane w art. 31, jak również za inne czyny, podległe orzecznictwu karno administracyjnemu inspekcji pracy, może w ciągu dni siedmiu od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce inspektora pracy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi według przepisów postępowania, obowiązujących w I-ej instancji sądowej.

Wyrok sądu okręgowego, wydany w II-ej instancji jest prawomocny.

Na obszarze województw: poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych mandatów karnych.

Art. 39. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem województwa śląskiego w 6 miesięcy po ogłoszeniu, na obszarze zaś województwa śląskiego w 6 miesięcy po ogłoszeniu zgody Sejmu Śląskiego na niniejsze rozporządzenie. (ogłoszone 30. VII. 1927)

Dział VIII.

STATYSTYKA.

U S T A W A

z dnia 21. X. 1919 Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 464

o organizacji statystyki administracyjnej.

(w brzmieniu zmienionem ustawą z 1. VI. 1923
Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 436).

Art. 2. Rada Ministrów władna jest wydawać rozporządzenia potrzebne celem przeprowadzenia spisu ludności i wszelkich innych dochodzeń statystycznych oraz nakładać obowiązek zeznawania pewnych faktów, względnie zdawania z nich sprawozdań statystycznych.

Art. 5. Kto nie czyni zadość obowiązkom nałożonym w rozporządzeniu, wydanem na mocy art. 2 niniejszej ustawy, podlega karze grzywny do wysokości

500 zł., a w razie niemożności uiszczenia grzywny — karze aresztu do 1-go miesiąca, a w razie powtórnego wykroczenia grzywna może być wymierzona w wysokości podwójnej.

Karę tę wymierza władza administracyjna I-szej instancji względnie władza celna, stronie zaś służy odwołanie według obowiązujących przepisów a w szczególności w województwach Poznańskim i Pomorskiem oraz Górno-Śląskiej części województwa śląskiego przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów pruskiej ustawy o wydawaniu policyjnych rozp. karnych w sprawach o wykroczenia z 23. IV. 1883. Pr. Zb. Ust. Nr. 65. Wysokość grzywny może być na wniosek Ministerstwa Spraw Wewnętrznych rozporządzeniem Rady Ministrów podwyższona lub obniżona.

ROZPORZĄDZENIE

R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 17. I. 1921 Dz. U. R. P. Nr. 14 poz. 82

**o przedmiocie statystyki cen artykułów
pierwszej potrzeby.**

§ 1. Magistraty miast, liczących ponad 25.000 mieszkańców, oraz tych miast mniejszych, który oznacza Główny Urząd Statystyczny, są obowiązane do zbierania wiadomości o cenach artykułów pierwszej potrzeby, stosownie do niniejszego rozporządzenia i do wydanych celem jego wykonania zarządzeń Głównego Urzędu Statystycznego. Wykaz podlegających statystyce

artykułów pierwszej potrzeby ustalać będzie periodycznie Główny Urząd Statystyczny.

§ 5. Wszystkie osoby, które ze względu na swój zawód mogą udzielić informacji o cenach, obowiązane są do udzielania tych informacji na żądanie wyznaczonych przez Magistrat do notowania cen funkcjonariuszów.

§ 6. W razie odmowy udzielania informacji względnie podawania danych świadomie uieprawdliwych osoby, wymienione w § 5, podlegają karze do wysokości przewidzianej w art. 5 ustawy o organizacji statystyki administracyjnej z dnia 21. X. 1919.

ROZPORZĄDZENIE

R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 8. II. 1921 Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 94

w przedmiocie statystyki strajków i lokautów.

§ 3. Wszystkie zakłady i przedsiębiorstwa prywatne, zatrudniające przynajmniej 5 pracowników najemnych, obowiązane są o każdym wypadku strajku lub lokautu przysyłać do właściwego inspektora pracy następujące zawiadomienia:

- a) pierwsze zawiadomienie natychmiast po wybuchu strajku, względnie z podaniem daty wybuchu zatargu i liczby pracowników, którzy pracę przerwali (mężczyzn, kobiet i młodocianych);
- b) drugie zawiadomienie natychmiast po ukończeniu zatargu z podaniem daty ponownego pod-

jęcia pracy, względnie daty, od której zatarg należy uważać za zakończony.

§ 5. Właściciele, względnie kierownicy gospodarstw, zakładów i przedsiębiorstw, wymienionych w ustępie 1, § 3, na wypadek nie zastosowania się do przepisów §§ 3 i 4 niniejszego rozporządzenia lub podawania danych, świadomie nieprawdziwych, podlegają karze do wysokości przewidzianej w artykule 5 ustawy z dnia 21. X. 1919 r. o organizacji statystyki administracyjnej.

ROZPORZĄDZENIE R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 10. XI. 1921 Dz. U. R. P. Nr. 107, poz. 783

w sprawie statystyki celnej.

zmieniona rozp. Rady Min. z 20. V. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 458.

§ 1. Towary i inne przedmioty przywożone i wywożone przez granicę polskiego obszaru celnego oraz przewożone przez polski obszar celny (transito) podlegają obowiązkowi zgłoszenia dla celów statystyki celnej.

(Wyjątki są zamieszczone w § 2).

§ 65. Naruszenie przepisów niniejszego rozporządzenia, o ile nie stanowi przestępstwa podpadającego pod surowszy przepis ustawy, podlega w drodze administracyjnej karze grzywny do 500 zł. a w razie niemożności uiszczenia grzywny, karze aresztu do 1-go

miesiąca. W razie powtórnego wykroczenia — tejeż karze w wysokości podwójnej.

§ 67. Karę wymierza urząd celny będący urzędem zgłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE
R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 6. II. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 108

w przedmiocie statystyki stanu zatrudnienia
w przemyśle.

(w brzmieniu rozp. z 7. VI. 1922 Nr. 48, poz. 427).

§ 1. Wszystkie zajmujące się wytwarzaniem lub przetwarzaniem dóbr zakłady przemysłowe, tak państwowe jak komunalne i prywatne, zatrudniające 20-tu robotników lub więcej, oraz zakłady zatrudniające wprawdzie mniej robotników ale wyznaczone przez Główny Urząd Statystyczny, są obowiązane przesyłać do Głównego Urzędu Statystycznego co miesiąc sprawozdanie o stanie zatrudnienia.

Art 5. Osoby, wymienione w § 4. winne przekroczenia przeciw przepisom, zawartym w §§ 1—3 niniejszego rozporządzenia, podlegają karze grzywny do zł. 100 — a w razie niemożności uiszczenia grzywny — karze aresztu do 1 miesiąca; w razie powtórnego wykroczenia może być wymierzona kara w wysokości podwójnej. Kary te wymierza władza administracyjna I-ej instancji, stronie zaś służy odwołanie się według obowiązujących przepisów.

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 30 grudnia 1925 Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 31
o statystyce taboru żeglugi śródlądowej.

§ 1. Statki na polskich wodach śródlądowych publicznych i prywatnych, z wyjątkiem wymienionych w ustępie 2 niniejszego paragrafu podlegają obowiązkowi zgłoszenia do spisu dla celów statystycznych.

§ 11. Kto nie czyni zadość obowiązkom, nałożonym niniejszem rozporządzeniem, podlega karze grzywny w wysokości 500 zł., a w razie niemożności uszczenia, karze aresztu do jednego miesiąca; w razie powtórnego wykroczenia grzywna może być wymierzona w wysokości podwójnej. Kary te wymierza władza administracyjna I-ej instancji, stronie zaś służy odwołanie się według obowiązujących przepisów.

ROZPORZĄDZENIE

R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 1. IV. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 273
w sprawie organizacji statystyki ruchu naturalnego ludności.

nakłada na osoby prowadzące księgi metrykalne na obszarze województw krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego składania władzy administracyjnej kwartalnych sprawozdań z faktów zarejestrowanych w księgach metrykalnych. W § 7

naprowadzone są skutki w razie opieszałości osób prowadzących księgi metrykalne w wykonaniu obowiązków nałożonych niniejszem rozporządzeniem (obowiązuje od 22. IV. 1925).

U w a g a: Na obszarze województw poznańskiego, pomorskiego, i górnośląskiej części wojew. śląskiego obowiązuje analogiczne Rozp. Prez. Rzeczp. z 1. II. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 10 poz. 76.

ROZPORZĄDZENIE R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 20 maja 1927 Dz. U. R. P. Nr. 49 poz. 441

o statystyce uboju zwierząt.

§ 1. Kierownicy (względnie właściciele lub dzierżawcy, o ile są równocześnie kierownikami) wszystkich rzeźni publicznych, oraz innych zakładów tego rodzaju, znajdujących się pod stałym nadzorem weterynaryjnym, składają władzom administracyjnym I instancji miesięczne wykazy uboju zwierząt, najpóźniej dnia 15 każdego miesiąca.

§ 5. Winni wykroczenia przeciw przepisom zawartym w ustępie 1 § 1 niniejszego rozporządzenia ulegną karze grzywny w wysokości do 500 złotych, a w razie niemożności uiszczenia grzywny - karze aresztu do jednego miesiąca, w razie powtórnego wykroczenia grzywna może być wymierzona w wysokości podwójnej. Kary te wymierza władza administracyjna I instancji, stronie zaś służy odwołanie się według obowiązujących przepisów, a w szczególności w woje-

wództwach: poznańskim i pomorskim oraz górnośląskiej części województwa śląskiego, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów pruskiej ustawy o wydawaniu policyjnych rozporządzeń karnych w sprawach o wykroczenia z dnia 23 kwietnia 1883 r. (Zbiór ust. pr. str. 65).

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia na całym obszarze Rzeczypospolitej (ogłosz. 4. VI. 1927).

ROZPORZĄDZENIE R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 17 czerwca 1927 Dz. U. R. P. Nr. 63 poz. 558
o statystyce przemysłowej.

§ 3. Właściciele względnie kierownicy zakładów winni wykroczenia przeciw przepisom niniejszego rozporządzenia ulegną karze grzywny do 500 zł., a w razie niemożności uiszczenia grzywny - karze aresztu do 1-go miesiąca; w razie powtórnego wykroczenia, grzywna może być wymierzona w wysokości podwójnej. Kary te wymierza władza administracyjna I-ej instancji, stronie zaś służy odwołanie się według obowiązujących przepisów, a w szczególności w województwach poznańskim i pomorskim oraz górnośląskiej części województwa śląskiego, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów pruskiej ustawy o wydawaniu policyjnych rozporządzeń karnych w sprawach o wykroczenia z dnia 23-go kwietnia 1883 r. (Zbiór ust. pr., str. 65).

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. (15. VII. 1927)

U w a g a: Rozporządzenie to nakłada na przedsiębiorstwa przemysłowe obowiązek przedkładania głównemu urzędowi statystycznemu sprawozdań o produkcji, zapasach i t. d.

ROZPORZĄDZENIE

R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 18 listopada 1927 Dz. U. R. P. Nr. 113 poz. 956.

w sprawie statystyki zmian własności i obciążeń hipotecznych.

§ 6. Strony, odmawiające zeznań wobec notariuszy lub nie dające odpowiedzi na pytania zawarte w karcie korespondencyjnej (wzór IV), ulegną karze grzywny w wysokości do 500 zł., a w razie niemożności uiszczenia grzywny—karze aresztu do jednego miesiąca; w razie powtórnego wykroczenia grzywna może być wymierzona w wysokości podwójnej. Kary te wymierza powiatowa władza administracji ogólnej, stronie zaś służy odwołanie się według obowiązujących przepisów, a w szczególności w województwach: poznańskim, pomorskim, oraz górnośląskiej części województwa śląskiego, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów pruskiej ustawy o policyjnych rozporządzeniach karnych w sprawach o wykroczenia z dnia 23 kwietnia 1883 r. (Zbiór ust. pr, str. 65).

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1928 roku. Z dniem tym tracą moc obowiązującą: rozporządzenia pruskiego

Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 lipca 1885 r. (Dziennik Min. Sprawiedliwości str. 16), oraz rozporządzenia austriackiego Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1894 r. (Dziennik rozp. Min. Sprawiedliwości Nr. 42), z dnia 19 lutego 1897 r. (Dziennik rozp. Min. Sprawiedliwości Nr. 5) i § 13 rozporządzenia austriackiego Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 marca 1916 r. (Dz. U. P. Nr. 87).

ROZPORZĄDZENIE R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 27 lutego 1928 Dz. U. R. P. Nr. 29 poz. 275.
o statystyce zarobków.

§ 3. Właściciele lub kierownicy przedsiębiorstw winni wykroczenia przeciw przepisom niniejszego rozporządzenia ulegną karze grzywny do 500 złotych, a w razie niemożności uiszczenia grzywny—karze aresztu do jednego miesiąca; w razie powtórnego wykroczenia grzywna może być wymierzona w wysokości podwójnej. Kary te wymierza powiatowa władza administracji ogólnej, stronie zaś służy odwołanie się według obowiązujących przepisów, a w szczególności w województwach poznańskim, pomorskim oraz górnośląskiej części województwa śląskiego przy odpowiednim zastosowaniu przepisów pruskiej ustawy o wydawaniu policyjnych rozporządzeń karnych w sprawach o wykroczenia z dnia 23 kwietnia 1883 r. (Zbior. ust. pr. str. 65).

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. (14. III. 1928)

U w a g a: Rozporządzenie to nakłada na właścicieli wszystkich przedsiębiorstw (prócz rolnych, górniczych i kolei żelaznych) obowiązek składania na wezwanie głównego Urzędu Statystycznego sprawozdania o wypłaconych zarobkach i świadczeniach osobom u siebie zatrudnionym.

ROZPORZĄDZENIE

R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 2 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 29. poz. 276

o statystyce produkcji rolnej.

§ 9. Osoby fizyczne i prawne produkujące, handlujące hurtowo, przerabiające i przechowujące płody rolne oraz posiadające bydło, trzodę i owce, są obowiązane — na żądanie zarządów gmin wiejskich, miejskich oraz wiejskich o charakterze miejskim—do udzielania tym zarządom szczegółowych i zgodnych z prawdą wyjaśnień, niezbędnych do wykonania przez zarządy gmin postanowień §§ 1, 2, 3 i 4 niniejszego rozporządzenia.

§ 10. Winni wykroczenia przeciw przepisom zawartym w § 9 niniejszego rozporządzenia ulegną karze grzywny w wysokości do 500 zł., a w razie niemożności uiszczenia grzywny, karze aresztu do jednego miesiąca. W razie powtórnego przekroczenia grzywna może być wymierzona w wysokości podwójnej. Kary te wymierza powiatowa władza admĩ-

ministracji ogólnej, stronie zaś służy odwołanie się według obowiązujących przepisów, a w szczególności w województwach: poznańskim i pomorskim oraz górnośląskiej części województwa śląskiego przy odpowiednim zastosowaniu przepisów pruskiej ustawy o wydawaniu policyjnych zarządzeń karnych w sprawach o wykroczenia z dnia 23 kwietnia 1883 r. (Pr. Zb. Ust.str. 65).

§ 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1928 r.

U w a g a: §§ 1, 2, 3, 4 nakładają na zarządy gmin obowiązek prowadzenia rejestrów produkcji rolnej.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 309

o ewidencji i kontroli ruchu ludności.

Postanowienia karne.

Art. 24. Kto podrabia lub przerabia (fałszuje) przewidziane na mocy niniejszego rozporządzenia lub rozporządzeń na niem opartych, dokumenty, pieczęcie lub pieczętki urzędowe na tych dokumentach, albo kto z takich podrobionych lub przerobionych dokumentów, pieczęci lub pieczętek świadomie korzysta lub dostarcza ich innym osobom,

2) kto fałszuje, podrabia lub przerabia zapisy w księgach meldunkowych, rejestrach lub listach albo

Świadomie czyni w nich zapisy nieodpowiadające rzeczywistości stanowi rzecz,

3) kto składa w gminach lub wobec osób i władz wymienionych w artykułach: 1, 3, 6, 17, 18, 19 i 20 niniejszego rozporządzenia świadomie fałszywe zeznania lub dowody, albo świadomie zamilcza ważne okoliczności, potrzebne do dokonania zapisu do ksiąg meldunkowych, rejestrów lub list, albo do otrzymania zaświadczenia, czy innego dokumentu, opartego na niniejszym rozporządzeniu lub do stwierdzenia tożsamości osoby, albo kto świadomie korzysta z zaświadczenia lub dokumentu na podstawie takich zeznań lub zapisów uzyskanego,

4) kto legitymuje się dokumentem autentycznym, lecz należącym do innej osoby, lub kto swój lub należący do trzeciej osoby dokument autentyczny oddaje innej osobie w tym celu, aby służył tej osobie dla legitymowania się,

5) kto usiłuje popełnić jeden z czynów wymienionych w punktach 1—4 niniejszego artykułu, albo do takiego czynu świadomie podzega lub pomaga,

— ulegnie karze więzienia do jednego roku lub karze grzywny do 10.000 złotych, albo obu tym karom łącznie, o ile dany czyn nie ulega karze surowszej według powszechnych ustaw karnych.

Na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna z 1852 r., zamiast więzienia orzeka się, jako za wykroczenie, ścisły areszt.

Do orzekania są właściwe sądy powiatowe (po kraju).

Art. 25. 1) Kto nie dopełni formalności meldunkowych, przewidzianych w niniejszym rozp. lub

rozporządzeniach na jego podstawie wydanych, albo zaniecha wykonania innych obowiązków, wynikających z niniejszego rozporządzenia, lub rozporządzeń na jego podstawie wydanych, albo wykonywa je w sposób nieprzepisany,

2) kto, chociażby bez złej woli, ale bez należytego zbadania, czyni w księgach meldunkowych, względnie w rejestrach, lub listach, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy zapisy lub wydaje takie zaświadczenia lub dowody, albo kto w związku z dokonaniem formalności meldunkowych lub na żądanie wylegitymowania się składa lekkomyślnie wprowadzające w błąd dowody lub zeznania,

3) kto winien jest naruszenia lub nieprzestrzegania innych przepisów niniejszego rozporządzenia, lub kto uchyła się od wykonania zarządzeń władz, opartych na niniejszym rozporządzeniu,

— ulegnie karze grzywny do 2.000 zł. lub karze aresztu do 4 tygodni, albo obu tym karom łącznie.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu, według słusznego uznania, jednak nie ponad 3 tygodnie.

Art. 26. Do orzekania o czynach przewidzianych w artykule poprzednim powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Skazany przez powiatową władzę admin. ogólnej może w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiedniem zastosowaniu prze-

pisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzone postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchiwać pod przysięgą. Sąd postawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane; wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

Art. 29. Przepisy art. 18 i 19 niniejszego rozporządzenia oraz wynikające z tych przepisów sankcje karne, przewidziane w rozdziale V. wchodzi w życie w terminie, jaki wskaże rozporządzenie Min. Spraw Wewnętrznych, o którym mowa w ustępie 3 art. 18.

Inne przepisy niniejszego rozporządzenia wchodzi w życie w 6 miesięcy po ogłoszeniu (ogł. 19. III. 1928).

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej. Jednocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy w sprawach rozporządzeniem tem unormowanych.

U w a g a : Osobami i władzami, wymienionemi w art. 1, 3, 6, 17, 18, 19 i 20 są: gminy miejskie

i wiejskie, prowadzący księgi stanu cywilnego, organa władz administracji ogólnej i policji państw.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 17, II. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 393

o katastrze sił wodnych.

przewiduje sankcje karne za odmowę wyjaśnień organom Biura hydrograficznego.

Dział IX.

**CŁA, MONOPOLE
i PODATKI.**

U S T A W A

z dnia 31. VII. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 80, poź. 777

w przedmiocie uregulowania stosunków celnych.

Ustawa ta zawiera ogólne postanowienia, odnoszące się do uprawnień Ministra Skarbu w przedmiocie zarządu ceł i ustalania stosunków gospodarczych drogą rozporządzeń. W art. 9 upowaznia Ministra Skarbu do wydania autentycznego tekstu polskiego obowiązujących przepisów karnych rosyjskiej ustawy celnej (dotąd nie ogłoszonej), a w b. dzielnicach austriackiej i pruskiej utrzymuje nadal stosowanie dotychczas obowiązujących

przepisów karnych z tem, że na obszarze Spiza i Orawy stosuje się przepisy obowiązujące w b. dzielnicy austr.

A r t. 10. W b. dzielnicy rosyjskiej urzędy celne pierwszej instancji wymierzają w drodze nakazu karnego kary pieniężne (i konfiskatę przedmiotu przestępstwa) za przekroczenia celne, nie zagrożone karą pozbawienia wolności. Skazany może w ciągu tygodnia od wręczenia nakazu zażądać przekazania sprawy sądowi, który postąpi tak, jakby nakazu karnego nie wydano, albo też odwołać się w tym samym terminie do władzy celnej II. instancji, które jest ostateczne; niema skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Przedmioty, co do których władza celna I-szej instancji orzekła konfiskatę, ulegają do czasu uprawomocnienia się wyroku sądowego lub orzeczenia karnego władzy celnej sekwestracji i mogą być spzedane w drodze publicznego przetargu, jeśli przechowywanie ich grozi zniszczeniem lub zepsuciem, lub powoduje niepomierne koszty oraz jeżeli nie podlegają zniszczeniu, stosownie do specjalnych przepisów. Władze celne mają prawo dokonywania rewizji osób, rzeczy i lokali, stosując w tym względzie odpowiednio przepisy ustawy postępowania karnego.

W b. dzielnicach austriackiej i pruskiej stosuje się w zakresie właściwości i postępowania dotąd obowiązujące przepisy, a na obszarze Spiza i Orawy przepisy, obowiązujące w b. dzielnicy austriackiej.

U w a g a : Ustawa karna skarbowa z dnia 2. VIII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609 zawiera dotyczące postanowienia karne.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 30. XII. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 1043

o wprowadzeniu jednolitego monopolu sprzedaży soli na całym obszarze Rzplitej Polskiej.

(wchodzi w życie w 30 dni od daty ogłoszenia ogł. 31. XII. 1924).

§ 1. Kupno i sprzedaż soli jadalnej, wywóz i przywóz jej na obszar Rzplitej z zagranicy lub z obszaru na którym niniejsze rozporządzenie nie obowiązuje, oraz wszelki inny obrót solą jest wyłącznym przywilejem Skarbu Państwa (monopolem).

§ 3. Wynoszenie soli jadalnej z miejsca produkcji względnie ze składów monopolowych, jakoteż przyrzadzanie względnie przetwarzanie soli jadalnej, nabytej w składach monopolowych celem odsprzedaży, dozwolone jest tylko w wypadkach określonych przez Min. Skarbu.

§ 8. Sól jadalna może być sprzedawana tylko w miejscach na ten cel pizeznaczonych i przepisowo oznaczonych po cenach ustanowionych przez Ministra Skarbu.

§ 10. Obrót solą podlega nadzorowi władz skarbowych. Przedsiębiorcy zakładów, wytwarzających sól jadalną, jakoteż prowadzący handel tą solą, obowiązani są udzielać kontroli skarbowej wszelkiej pomocy i wyjaśnień przy spełnianiu jej obowiązków.

§ 12. Przedmiotem handlu na obszarze Rzplitej

może być tylko sól, pochodząca ze składów monopolowych.

§ 13. 1. Kto bez zezwolenia właściwej władzy skarbowej:

- a) sprowadza sól jadalną z zagranicy lub obszaru, na którym niniejsza ustawa nie obowiązuje,
- b) wynosi lub wydaje sól jadalną lub solankę z miejsca produkcji lub też z magazynu monopolowego.

2. Kto sól wydaną po cenach niższych na pewien oznaczony użytek używa na inny cel aniżeli w zezwoleniu podano.

3. Kto usuwa środek denaturacyjny z soli w tym celu, aby uczynić ją zdatną do spożycia ludzkiego.

4. Kto podrabia lub naśladuje opakowanie soli pochodzącej ze składów monopolowych, będzie karany grzywną w wysokości od 2 do 5-krotnej wartości soli, stanowiącej przedmiot przekroczenia, conajmniej jednak w kwocie 5 zł.

§ 14. Wartość soli, stanowiącej przedmiot przekroczenia, oznacza się wedle cen takiej samej ilości i takiej samej jakości soli monopolowej.

O ile obliczenie podstawy wymiaru grzywny będzie niemożliwe, natenczas nałożoną będzie grzywna w wysokości od 5 do 1.000 zł.

§ 15. Oprócz kary pieniężnej przewidzianej w § 13 i 14 można orzec konfiskatę soli jadalnej stanowiącej przedmiot przekroczenia, jakoteż konfiskatę przyrządów i środków pomocniczych, służących do popełnienia przekroczenia.

§ 16. Kto w przedsiębiorstwie produkującym sól jadalną nie prowadzi zapisków kontrolnych, przepisa-

nych przez władzę skarbową lub też prowadzi je niezetelnie, będzie karany grzywną w wysokości od 100 do 1.000 zł.

§ 17. Wszelkie inne przekroczenia niniejszego rozporządzenia jako też wydanych na jego podstawie przepisów ulegną karze porządkowej od 2 do 500 zł.

§ 18. Kary przewidziane w niniejszym rozporządzeniu nakłada się niezależnie od kar przewidzianych za te same czyny w innych ustawach.

§ 19. Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę aresztu zastępczego według słusznego uznania, jednak nie ponad 6 tygodni.

§ 20. Orzekanie kar, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, należy do władz skarbowych I-szej instancji Skazany może w ciągu 14 dni od doręczenia orzeczenia karnego albo odwołać się do władzy skarbowej II-ej instancji, która orzeka ostatecznie albo też zażądać przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który orzeka w I-szej instancji. Od wyroku sądu okręgowego przysługuje skarga do Sądu Najwyższego (w b. dzielnicy rosyjskiej skarga kasacyjna, w b. dzielnicy austr. zażalenie nieważności, w b. dzielnicy pruskiej skarga rewizyjna).

U w a g a : Rozporządzenie Ministra Skarbu z 19. II. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 142 zawiera przepisy wykonawcze do rozp. Prez. Rzplitej Dz. U, R. P. Nr. 117 z r. 1924.

Ponadto na podstawie tego rozp. wydano:

ROZPORZĄDZENIE
M I N I S T R A S K A R B U
z dnia 25. II. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 978
o sprzedaży soli do celów przemysłowych.

ROZPORZĄDZENIE
M I N I S T R A S K A R B U
z dnia 5. VII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 613
o wolnych składach soli.

U S T A W A
z dnia 18. VI. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409
o monopolu tytoniowym.
(wchodzi w życie 29. VI. 1922).

Postanowienia karne.

Art. 22. Kto, nie mając właściwej koncesji, obsiewa grunt nasieniem tytoniowym lub sadii względnie pielęgnuje sadzonki rośliny tytoniowej — ulega grzywnie do sumy ośmiokrotnej wartości tytoniu, obliczanej według art. 23, lecz nie mniej od 10 zł.

Gdy podstawa wymiaru grzywny nie może być ustalona w sposób, podany w art. 23 — wymierzy się

w zależności od rozmiarów plantacji grzywnę w wysokości od 10 do 1.000 zł.

Tytoń, wyprodukowany nielegalnie, ulega konfiskacie (art. 46).

Nadto można orzec czasową niezdolność do uzyskania koncesji na uprawę tytoniu.

Art. 23. Wartość tytoniu dla wymiaru grzywny oblicza się przy uwzględnieniu wagi bezprawnie wyprodukowanych roślin tytoniowych według najwyższych cen, po których zarząd monopolu zakupuje tytoń u koncesjonowanych plantatorów.

Gdy niedozwoloną uprawę tytoniu wykryto przed dokonaniem zbioru, należy rośliny tytoniowe wyrwać i zważyć wraz z łodygą i korzeniami, a za podstawę wymiaru kary wziąć wartość szóstą części takiej samej wagi wysuszonego tytoniu po najwyższych przez zarząd monopolu płaconych cenach za krajowy tytoń. Wyjątek od tego przepisu ustanawia art. 24.

Gdy niedozwoloną uprawę tytoniu wykryto, zanim jeszcze nasienie tytoniowe zeszło, grzywnę wymierza się w myśl art. 22 ust. 2.

Art. 24. W wypadkach, gdy niekoncesjonowaną uprawę tytoniu wykryto nim jeszcze liście tytoniowe osiągnęły przydatny do użytku stan dojrzałości—władze skarbowe mogą polecić plantatorowi ukończenie uprawy i dostawę tytoniu w myśl przepisów obowiązujących, jednak po cenie niższej, w tym celu ustanowionej przez Ministra Skarbu.

W tym wypadku plantator, nie posiadający warunków, wymaganych do uzyskania koncesji, ulega karze grzywny do 1.000 zł.

Art. 25. Uprawę tytoniu przez koncesjonowanego

plantatora na innym gruncie, niż wymieniono w dokumencie koncesyjnym, uważa się jako niekoncesjonowaną uprawę (art. 22—24).

Art. 26. Plantator, winny niedozwolonego spożycia tytoniu, przez siebie wyprodukowanego, lub bezpłatnego odstąpienia osobom trzecim podlega karze grzywny do wysokości podwójnej wartości bezprawnie wyprodukowanego tytoniu (art. 23), lecz nie mniejszej od 10 zł.

Art. 27. Winny niedozwolonego odpłatnego odstąpienia lub nabycia surowego tytoniu ulega karze grzywny do wysokości 8-miokrotnej wartości tytoniu (art. 23), lecz nie mniejszej od 20 zł.

Art. 28. Niezależnie od kary przepisanej w art. 26 i 27, orzec należy konfiskatę bezprawnie odstąpionego tytoniu (art. 46).

Art. 29. Plantator koncesjonowany, winny:

- a) zatrzymania u siebie wyprodukowanego surowca tytoniowego lub jego części po oznaczonym terminie dostawy,
- b) wywożenia go poza swą plantację, względnie magazyn (suszarnię) bez zezwolenia i kontroli organów nadzoru skarbowego,
- c) zboczenia przy przywożenia tytoniu z drogi, wytkniętej do miejsca dostawy.
- d) niedoniesienia organom kontroli skarbowej o spostrzeżeniach ubytku lub zniszczenia roślin tytoniowych na swym gruncie, względnie w swym magazynie lub podczas transportu,
- e) niestosowania się do postanowień instrukcji

o uprawie tytoniu i do wydanych na jej podstawie poleceń organów kontroli skarbowej — ulega karze grzywny do 20 zł.

O ile naruszenie jednego z tych obowiązków miało na celu bezprawne spożycie lub odstąpienie tytoniu, to grzywnę wymierza się wedle przepisów art. 26, 27 i 28.

Art. 30. Winny naruszenia przepisów celnych w związku z przywozem, wywozem lub przewozem (tranzytem) tytoniu ulega niezależnie od kary, przepisanej w ustawach celnych, karze grzywny do sumy czterokrotnej należitości monopolowej, którą Skarbowi odjęto lub odjąć usiłowano, oraz konfiskacie tytoniu i wyrobów, stanowiących przedmiot wykroczenia.

Art. 31. Winny wytwarzania wyrobów tytoniowych bez zezwolenia władzy skarbowej ulega karze grzywny do sumy ośmiokrotnej wartości tych wyrobów oraz konfiskacie zarówno bezprawnie wytworzonych wyrobów tytoniowych, jak maszyn, narzędzi i materiałów, przy których pomocy te wyroby wytworzono.

O ile wyroby tytoniowe, bezprawnie wyprodukowane, przeznaczono do sprzedaży po pewnej oznaczonej cenie detalicznej, cenę tę przyjmuje się jako ich wartość, stanowiącą podstawę wymiaru grzywny.

Art. 32. Osoby, nie posiadające koncesji władzy skarbowej, winne sprzedaży wyrobów tytoniowych — ulegają karze grzywny do wysokości dwukrotnej przez nie żądanej ceny sprzedażnej sprzedanych lub do sprzedaży przygotowanych artykułów, lecz nie mniej od 5 zł.

O ile sprzedaż obejmowała wyroby, nie dopuszczone do sprzedaży na obszarze Rzeczypospolitej, grzywna może być podwyższona do pięciokrotnej przez nie

żądaną sprzedażną cenę artykułów, lecz nie mniej od 10 złotych.

W obu wypadkach orzeka się prócz tego konfiskatę przedmiotu wykroczenia.

Art. 33. Koncesjonowany sprzedawca wyrobów tytoniowych, który

- a) sprzedaje je po cenie wyższej, niż taryfowa,
- b) zmniejsza ich ilość, wagę lub zmienia ich jakość — ulega, niezależnie od odpowiedzialności karnej sądowej, karze grzywny do wysokości poczwórnej różnicy pobranej wyższej ceny, względnie zmniejszonej wartości tych przedmiotów, lecz nie mniej od 10 zł. Nadto należy orzec w tych wypadkach utratę koncesji.

Za inne naruszenie obowiązku sprzedawcy, o ile sprawcy ich nie podlegają karom w myśl postanowień niniejszej ustawy, może być orzeczona kara grzywny do 20 zł. Oprócz tego można orzec utratę koncesji.

Art. 34. Winny nabycia wyrobów tytoniowych u osoby, nie posiadającej koncesji na sprzedaż, albo nabycia wyrobów, nie dopuszczonych do sprzedaży, ulega karze konfiskaty nabytych wyrobów, a w razie powtórzenia czynów prócz tego — grzywny do 20 zł.

Art. 35. Winny gromadzenia wyrobów tytoniowych ponad normę ustaloną przez Ministra Skarbu — ulega karze konfiskaty zapasu, w razie zaś powtórzenia wykroczenia nadto — grzywny do 200 zł.

O ile gromadzenie zapasów miało na celu sprzedaż ich, winny ulega karze, ustanowionej za usiłowanie sprzedaży (art. 32).

Art. 36. Winny oddania lub przyjęcia do przewozu tytoniu, surogatów tytoniowych, maszyn, narzędzi

dzi i innych materiałów, służących do zawodowej fabrykacji wyrobów tytoniowych, bez wymaganych poświadczeń organów skarbowych (art. 2 oraz 5 ust. c), ulega karze grzywny do zł. 50 oraz konfiskacie tych artykułów.

Art. 37. Winny uchylenia się od wykazania, na wezwanie organów kontrolnych, prawidłowego nabycia lub pochodzenia wyrobów tytoniowych, nieopatrzonych stosownem opakowaniem lub banderolą, oraz nieprzedstawienia poświadczenia urzędu celnego — ulega karze grzywny do 20 zł.

Art. 38. Winny niedozwolonego posiadania i przechowywania surowca tytoniowego, maszyn, narzędzi i innych materiałów, służących do zawodowej fabrykacji wyrobów tytoniowych — ulega karze grzywny do 1000 zł. oraz konfiskacie tych przedmiotów.

O ile przedmioty te miały służyć do niedozwolonej fabrykacji wyrobów tytoniowych, winny ulega karze ustanowionej w art. 31 i 43 za usiłowanie fabrykacji.

Art. 39. Winny wyrobu i sprzedaży surogatów tytoniowych bez zezwolenia kompetentnych władz skarbowych — ulega karze grzywny do 50 zł. oraz konfiskaty tych surogatów.

Gdy surogaty wytwarzano w zamiarze podawania ich za wyroby tytoniowe albo jako wyroby tytoniowe sprzedawano, to niezależnie od odpowiedzialności karnej sądowej za oszustwo wymierza się karę za usiłowane wytwarzanie wyrobów tytoniowych według art. 31.

Art. 40. Karze grzywny do 400 zł. ulega, niezależnie od odpowiedzialności karnej sądowej, kto

wzbrania lub przeszkadza organom skarbowym w przeprowadzeniu urzędowych czynności, w szczególności rewizji, sprawdzania zapasów, przeglądania ksiąg itp.

Takiej samej karze grzywny ulegnie, kto przy rewizji, sprawdzaniu zapasów, urzędowym przeglądaniu ksiąg i innych czynnościach, przedsięwziętych przez organy kontroli, tytoń, narzędzia i materiały, służące do zawodowego wytwarzania wyrobów tytoniowych, surogaty tytoniu, księgi i zapiski niszczy, uszkadza potajemnie, usuwa lub czynić to usiłuje w celu zatarcia śladów wykroczenia.

Art. 41. Za sprawcę naruszenia przepisów o uprawie tytoniu uważa się właściciela, względnie dzierżawcę gruntu, poddanego uprawie. Za sprawcę naruszenia przepisów o wytwarzaniu i sprzedaży tytoniu uważa się osobę, na której rachunek prowadzono przedsiębiorstwo wyrobu i sprzedaży.

Inne osoby, które w bliższy lub dalszy sposób przyczyniły się do spełnienia przekroczenia, odpowiadać będą za współwinę, o ile wiedziały, względnie przy zachowaniu zwykłej ostrożności mogły wiedzieć, że dokonano czynu zabronionego.

Art. 42. W razie powtórzenia czynu, za który w myśl niniejszej ustawy zagrożono karą, należy podwoić karę, orzeczoną za popełnienie czynu poprzedniego. Postanowienie to stosowane będzie również wówczas, gdy karę, poprzednio orzeczoną, w drodze łaski w całości lub części darowano.

Art. 43. Usiłowanie naruszenia postanowień niniejszej ustawy podlega karze według tych samych zasad, co jego dokonanie.

Art. 44. Właściciele gruntów, poddanych upra-

wie tytoniu, jak również osoby, na których rachunek produkuje się lub sprzedaje tytoń — obowiązuje, niezależnie od postanowień art. 41 ust. 1 solidarna odpowiedzialność za uiszczenie grzywny z osobami, skazanymi na grzywny, o ile te ostatnie osoby były zajęte uprawą, produkcją lub sprzedażą z polecenia pierwszych na ich rachunek.

Art. 45. W razie niemożności ściągnięcia kary pieniężnej ani od osoby ponoszącej winę, ani od osób, które za karę solidarnie odpowiadają — osoba, skazana na grzywnę, ulega zamiennej karze aresztu do sześciu miesięcy.

Art. 46. Gdy w myśl przepisów, zawartych w dziale III-cim niniejszej ustawy, nastąpić ma konfiskata tytoniu, maszyn, narzędzi i materiałów, którymi albo przy których użyciu dopuszczono się zabronionego czynu, to konfiskatę można zarządzić nawet wówczas, gdy te przedmioty znajdują się już w rękach osób trzecich. Przeciw konfiskacie zastronić się można tylko takimi prawami, nabytymi w dobrej wierze i pod opłatnym tytułem, których wykonywanie jest osobom prywatnym w myśl niniejszej ustawy dozwolone.

Gdy konfiskaty nie można zarządzić ze względu na to, iż przedmioty zniszczono, lub odstąpiono osobom nieznanym, albo też takim, od których wydobyć ich jest prawnie niedopuszczalne w myśl ustępu pierwszego — można niezależnie od innych kar pieniężnych żądać zapłaty na rzecz Skarbu wartości tych przedmiotów. O ile wartości ich nie można ustalić, wymierza się dodatkową grzywnę do 1 000 zł.

Art. 47. Odpowiedzialność za wykroczenie przeciwko przepisom niniejszej ustawy kończy się po upły-

wie trzech lat od chwili popełnienia wykroczenia. Bieg przedawnienia przerywa się wdrożeniem dochodzenia skarbowego oraz każdą dalszą czynnością urzędową, zmierzającą do ścigania lub ukarania sprawcy, jako też popełnieniem nowego wykroczenia. Od przerwy liczy się trzyletni okres przedawnienia na nowo.

Po upływie przedawnienia nie można stosować podwyższenia kary z powodu powtórzenia wykroczenia (art. 42).

Art. 48. Prawo do nakładania kar, przewidzianych w art. 22—46 niniejszej ustawy, służy władzom skarbowym wyznaczonym przez Ministra Skarbu.

Od orzeczenia karnego władzy I-ej instancji wolno wnieść w ciągu dni czternastu po doręczeniu orzeczenia odwołanie do władzy, orzekającej w II-giej instancji a od jej orzeczenia w takim samym terminie odwołanie do miejscowo właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiedniemu zastosowaniu przepisów, dotyczących odwołań od wyroków sądów pokoju (powiatowych).

W b. dzielnicy pruskiej stosuje się art. 10 ustawy z dnia 23 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75. poz. 511).

Odwołanie należy wnieść na ręce władzy, której orzeczenie zaskarżono.

Odwołanie nie wstrzymuje wykonania kary z wyjątkiem pozbawienia wolności; w drodze rozporządzenia można określić wypadki, w których orzeczenie co do grzywny i konfiskaty można wykonać dopiero po prawomocności lub po orzeczeniu w II-giej instancji.

Art. 49. Władza skarbowa może w razie potrzeby już w toku dochodzenia poczynić kroki celem zabez-

pieczęcia na majątku sprawcy wykroczenia grzywien oraz należności, przypadających z tytułu wykroczenia.

W razie nieuiszczenia dobrowolnego, grzywny te i należności będą ściągane w sposób, przepisany dla ściągania podatków.

U w a g a: W związku z tą ustawą istnieje:

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 24 grudnia 1924 Nr. 7 Dz. U. R. P. z r. 1925, poz. 53 traktuje o ustaleniu wzorów ksiąg poborowych sprzedawców wyrobów tytoniowych i prowadzeniu ksiąg, przyczem § 5 postanawia, że sprzedawcy wyrobów tytoniowych, nie stosujący się do postanowień niniejszego rozporządzenia lub prowadzący księgi w sposób fałszywy, będą karani przez władze skarbowe po myśli art. 33 ust. 2, ustawy z dnia 1 czerwca 1922 Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 5 lutego 1926 Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 106 postanawia, że posiadanie względnie przechowywanie maszyn, narzędzi i materiałów, służących bezpośrednio do fabrykacji wyrobów tytoniowych, przez byłe prywatne fabryki tytoniu wymienione w § 1 rozporządzenia z dnia 18. VIII. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 614, po dniu 31. V. 1926, karane będzie po myśli art. 38 względnie 35 ustawy z dnia 1. VI. 1922.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SKARB U

z dnia 9. I. 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 61

w sprawie uprawy tytoniu w r. 1926

zezwała na uprawę pewnych wymienionych roślin ty-

toniowych w celach zdobniczo-ogrodniczych, jednak na osoby uprawiające tego rodzaju rośliny nakłada obowiązek zawiadomiania o tem miejscowej kontroli skarbowej pod karą przewidzianą w art. 22 ustawy z dnia 1. czerwca 1922.

Instrukcję dla sprzedawców wyrobów tytoniowych zawiera rozp. Ministra Skarbu z dnia 20. III. 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 285, które w § 30 postanawia, że naruszenie postanowień tego rozporządzenia podlega karom, przewidzianym w art. 33 ust. 2 ustawy monopolowej.

Wreszcie istnieje:

ROZPORZĄDZENIE

M I N I S T R A S K A R B U

z dnia 14 grudnia 1926 Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3
w sprawie uprawy tytoniu w roku 1927.

ROZPORZĄDZENIE

M I N I S T R A S K A R B U

z dnia 10. V. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 459
w sprawie rejestracji maszyn i narzędzi służących bezpośrednio do fabrykacji wyrobów tytoniowych.

§ 5. Osoby, które nie złożyą w oznaczonym terminie przepisanych w § 1 tego rozporządzenia zgłoszeń względnie złożyą je niezgodnie ze stanem rzeczywistym, lub w ogólności nie zastosują się do postano-

wień § 2 niniejszego rozporządzenia oraz osoby, które nie zastosują się do postanowień §§ 3 i 4 niniejszego rozporządzenia, będą karane stosownie do postanowień art. 74 ustawy karnej skarbowej (z dnia 2. VIII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609).

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. (ogłoszone 10. VI. 1926).

U w a g a : § 1. nakłada na osoby wytwarzające lub magazynujące przyrządy do fabrykacji wyrobów tytoniowych obowiązek zawiadomienia Dyr. Monop. Tyt. o każdym zbudowanym lub zamagazynowanym przyrządzie, § 2 nakazuje prowadzenie ksiąg kontowych, § 3 nakazuje każde takie narzędzie ofiarować na spizedaz Pol. Monop. Tyt. a jeżeli kupno nie dojdzie do skutku, wywieść za granicę, § 4 nakazuje zawiadamiać o zamierzonej fabrykacji lub zamagazynowaniu rzeczonych narzędzi odnosny Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SKARBU

z dnia 9. I. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 132

w sprawie uprawy tytoniu w roku 1928.

wymienia powiaty, w których uprawa tytoniu jest dozwolona, warunki uzyskania pozwolenia, zasady produkcji.

U S T A W A

z dnia 15. VII. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 561

o monopolu zapalczanym.

zmieniona rozp. Prez. Rzp. z 4. III. 1927 Dz. U. R. P.
Nr. 20, poz. 151.

Art. 24. 1. Kto bez zezwolenia właściwej władzy skarbowej:

a) wyrabia zapałki lub też sprowadza je z zagranicy, względnie z obszaru, na którym ustawa niniejsza nie obowiązuje,

b) wyrabia zapałki na innem miejscu lub w inny sposób, aniżeli w zezwoleniu podano,

c) wynosi lub wydaje zapałki z miejsca wyrobu;

2. kto na obszarze Rzplitej sprzedaje względnie przechowuje dla sprzedaży, zapałki niedopuszczone przez władzę do obrotu handlowego;

3. kto zapałki przeznaczone na wywóz zagranicę, puszcza w obieg na obszarze Rzplitej;

4. kto podrabia opakowanie zapałek, pochodzących z fabryk monopolowych — będzie karany grzywną w wysokości od dwu do pięciokrotnej wartości zapałek, których przestępstwo dotyczyło, conajmniej jednak w kwocie 5 złotych.

Art. 26. 1. Kto bez zezwolenia właściwej władzy skarbowej wyrabia zapalniczki, lub też wyrabia je na innem miejscu lub w inny sposób, aniżeli w zezwoleniu podano;

2. kto bez zapłaty przypadającego podatku wy-

puszcza lub wynosi zapalniczki z miejsca wyrobu lub sprowadza je z zagranicy, względnie z obszaru, na którym ustawa niniejsza nie obowiązuje;

3. kto na obszarze Rzeczypospolitej sprzedaje względnie przechowuje dla sprzedaży zapalniczki nie dopuszczone do obrotu handlowego;

4. kto zapalniczki zwolnione od podatku jako przeznaczone na wywóz zagranicę puszcza w obieg na obszarze Rzeczypospolitej;

5. kto podrabia znaczek podatkowy na zapalniczkach;

6. kto, posiadając na składzie zapalniczki w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, nie zgłosi ich do dodatkowego opodatkowania — będzie karany grzywną w wysokości od pięciu do dziesięciokrotnego podatku od zapalniczek, których przestępstwo dotyczyło, conajmniej jednak w kwocie 5 zł.

Art. 27. O ile oznaczenie ceny zapatek, względnie obliczenie podatku od zapalniczek, stanowiących podstawę wymiaru grzywny, nie będzie możliwe, natenczas nałożoną będzie grzywna w kwocie od 5 do 1.000 zł.

Art. 28. Kto w przedsiębiorstwie wyrobu zapatek lub zapalniczek nie prowadzi przepisanych ksiąg lub prowadzi je nierzetelnie, będzie karany grzywną od 100 do 1.000 zł.

Art. 29. Oprócz kary pieniężnej, przewidzianej w art. 24, 26, 27, 28, można orzec konfiskatę zapatek względnie zapalniczek, stanowiących przedmiot przekroczenia, jako też konfiskatę przyrządów i środków pomocniczych, służących do ich wyrobu względnie do

podrabiania opakowań monopolowych na zapalniczkach lub znaczków podatkowych na zapalniczkach.

Art. 30. Kary przewidziane w niniejszej ustawie nakłada się niezależnie od kar, przewidzianych za te same czyny w innych ustawach.

Art. 31. Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek nieściągalności grzywny karę aresztu zastępczego według słusznego uznania, jednak nie ponad 6 tygodni, przy uwzględnieniu stosunków majątkowych i stanowiska społecznego obwinionego.

Art. 32. Orzekanie kar w niniejszej ustawie przewidzianych, należy do władz skarbowych I-szej instancji.

Skazany może w ciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia karnego albo odwołać się do władzy skarbowej II-ej instancji, która orzeka ostatecznie, albo też zażądać przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu.

Od wyroku sądu okręgowego przysługuje tylko skarga do Sądu Najwyższego stosownie do przepisów obowiązujących w tej mierze w siedzibie tego sądu okręgowego.

(Wedle art. 33 odpowiedzialność za powyższe wykroczenia przedawnia się po upływie 3 lat od chwili jego popełnienia. Bieg przedawnienia przerywa się wdrożeniem dochodzenia skarbowego oraz każdą dalszą czynnością urzędową zmierzającą do ścigania lub ukarania sprawcy, jako też popełnieniem nowego wykroczenia. Od przerwy liczy się trzyletni czasokres na nowo).

Art. 35. Ustawa niniejsza wchodzi w życie na

całym oszarze Rzeczypospolitej w czasie oznaczonym przez Ministra Skarbu.

U w a g a . Wedle rozp. Ministra Skarbu z dnia 25. IX. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 707 — zawierającego przepisy wykonawcze do powyższej ustawy, tak to rozporządzenie jak i ustawa o monopolu zapalczanym wchodzi w życie z dniem 1. X. 1925 r.

O dodatkowym opodatkowaniu zapalniczek traktuje rozp. z 22. X. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 665.

U S T A W A

ogłoszona rozporządzeniem Ministra Skarbu

z dnia 30. IV. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 411

o państwowym podatku dochodowym.

Art. 91. Kto nie złoży w terminie wiadomości przepisanych w art. 46—48, ulegnie grzywnie w wysokości od 3 do 50 zł.

(U w a g a : Art. 46 nakłada na osoby, zajmujące mieszkanie, obowiązek dostarczenia właścicielom domów wykazów osób, mających samoistny dochód. Art. 47 nakłada na głowy rodzin obowiązane do opłacania podatku dochodowego przedkładanie właścicielom domów lub komisjom szacunkowym wykazu wszystkich członków rodziny. Art. 48 nakłada na właścicieli domów obowiązek sporządzenia listy osób zajmujących u nich mieszkanie i przedkładania tak tych list jak i wykazów wymienionych w art. 46 i 47 komisji szacunkowej).

Art. 92. Kto, mimo publicznego wezwania właściciela lub komisji szacunkowej w myśl art. 46—48, albo nie złoży w terminie zeznania o dochodzie, wymaganego w myśl art. 50 i 79 albo przedstawi w zeznaniu niezupełne dane wbrew postanowieniom art. 52 ustęp 1, 2, 3 i 5 i art. 54, ustępy 1—3, albo też nie przedstawi przy zeznaniu załączników wymaganych w art. 54 ulegnie grzywnie od 3 do 100 zł.

Art. 93. Kto po otrzymaniu od władzy skarbowej wezwania lub ponaglenia nie dostarczy danych w myśl art. 46—48, albo nie złoży w terminie zeznań, wymienionych w art. 50, 52, 54 i 79, albo przedstawi niezupełne dane w zeznaniu wbrew ustępom 1—3 i 6 art. 52 i ust. 1—3 art. 54, albo nie dołączy danych, wskazanych w części drugiej art. 54, ulegnie grzywnie od 5 do 250 zł. W razie nieuczynienia zadość dalszym wezwaniom lub przynagleniom mogą być nakładane grzywny do wysokości 500 zł, które mogą być powtarzane.

(U w a g a : Art. 50 i 79 nakładają obowiązek składania zeznań o dochodzie. Art. 52 i 54 podają co się ma mieścić w tych zeznaniach).

Art. 94. Kto naruszy przepisy art. 56 i 59 niniejszej ustawy, ulegnie grzywnie od 5 do 250 zł.

(U w a g a : Art. 56 i 59 nakładają obowiązek udzielania potrzebnych informacji władzom skarbowym).

Art. 95. Grzywny wymienione w art. 91—94 nie mogą być w razie niemożności ściągnięcia, zamieniane na karę pozbawienia wolności.

Art. 96. Kto świadomie, w celu uchylenia od ustawowej powinności podatkowej osoby własnej lub przez siebie zastępowanej, złoży nieprawdziwe zeznanie

lub wyjaśnienia, które przyczynić się mogą do udaremnienia wymiaru, lub uszczuplenia ustawowo należącego się podatku niezależnie od obowiązku dopłaty należności podatkowej i o ile nie zagraża kara surowsza w myśl powszechnej ustawy karnej — ulega karze pieniężnej od jednokrotnej do dwudziestokrotnej sumy niewymierzonego, uszczuplonego lub narażonego na jedno i drugie podatku, a w razie okoliczności obciążających — nadto karze pozbawienia wolności do 1-go roku (art. 99 i 104),

Art. 97. Kto jako urzędnik albo funkcjonariusz publiczny, członek komisji lub znawca (biegły), wyjawia bez upoważnienia wiadomości o stosunkach majątkowych lub dochodowych, o których dowiedział się z powodu udziału w postępowaniu podatkowym, o ile nie podlega surowszemu ukaraniu wedle obowiązujących w poszczególnych dzielnicach ustaw karnych, ulegnie karze pieniężnej od 50 zł. do 1.000 zł. lub karze pozbawienia wolności do 6 tygodni.

Art. 98. Kto, jako znawca (biegły) lub świadek złoży władzy skarbowej świadomie nieprawdziwe zeznanie lub świadectwo w zamiarze udaremnienia wymiaru podatku lub spowodowania mylnego obliczenia tegoż podatku, ulegnie karze pieniężnej od 100 zł. do 2.000 zł. lub karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy.

Art. 99. Grzywny wymienione w art. 91—94 oraz kary pieniężne, określone w art. 96 niniejszej ustawy, nakładają te komisje podatku dochodowego lub władze skarbowe, które ujawniły przekroczenia.

O orzeczeniach, skazujących na grzywnę lub karę pieniężną zawiadamia obwinionego przewodniczący komisji lub władza skarbowa.

Przeciw wydanemu przez komisję orzeczeniu o grzywnie, dotyczącemu przekroczeń art. 91—94, można w ciągu 4 tygodni od dnia doręczenia wnieść odwołanie za pośrednictwem właściwej komisji, do komisji odwoławczej, a w wypadkach, gdy ta ostatnia nałożyła grzywny w I-ej instancji, do Ministerstwa Skarbu. W tym samym terminie wnosi się odwołanie przeciw grzywnom, nałożonym przez władzę skarbową, za pośrednictwem tejże władzy do władzy skarbowej II-ej instancji.

Orzeczenie instancji odwoławczej jest ostateczne.

Przeciwno orzeczeniom karnym, dotyczącym przestępstw z art. 96 odwołanie jest niedopuszczalne.

Natomiast, jeżeli nałożona kara pieniężna nie zostanie uiszczona dobrowolnie w ciągu czterech tygodni od dnia doręczenia obwinionemu orzeczenia, wówczas właściwa komisja lub władza skarbowa przekazuje sprawę sądom, o czym należy uprzedzić obwinionego równocześnie z zakomunikowaniem mu orzeczenia o karze pieniężnej.

Art. 102. Winni kilku przekroczeń niniejszej ustawy podlegają karze za każde z tych przekroczeń z osobna.

Art. 103. Wykonanie orzeczeń o grzywnie odracza się aż do rozstrzygnięcia wniesionego odwołania, wszakże komisja, względnie władza skarbowa może zarządzić zabezpieczenie nałożonej grzywny na majątku obwinionego zaraz po wydaniu orzeczenia.

Blizsze postanowienia o sposobie zabezpieczenia grzywien wyda Minister Skarbu.

Art. 104. Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 97 i 98 oraz w art. 96 w wypadku z art. 99, część ostatnia niniejszej ustawy,

należy do sądów zwyczajnych, Wdrożenie dochodzenia karnego nastąpić może na wniosek władzy skarbowej, komisji lub osoby zainteresowanej.

Art. 105. Grzywny, oraz kary pieniężne, nałożone za przekroczenia lub przestępstwa w art. 91—98 wpływają na rzecz Skarbu.

Art. 106. Grzywny, nałożone na podstawie art. 91—94, należy umorzyć, o ile płatnik wykaże, że spełnieniu włożonych na niego obowiązków przeszkodziła ważna przyczyna, jako to: ciężka choroba, pozbawienie wolności lub inny wypadek siły wyższej.

Art. 107. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów art. 91—98 gaśnie w przeciągu 5 lat po upływie tego roku podatkowego, w którym dopuszczono się naruszenia przepisów.

Karygodność czynu wymienionego w artykule 96 gaśnie również, gdy winny sprostuje lub uzupełni swoje zeznania u właściwej władzy, zanim otrzyma pierwsze wezwanie w celu przesłuchania go, jako obwinionego, lub orzeczenie o karze pieniężnej lub urzędowe zawiadomienie, że przeciw niemu wpłynęło doniesienie.

Art. 108. Gdy naruszenie przepisów niniejszej ustawy wyjdzie na jaw po śmierci osoby winnej naruszenia, lub gdy osoba winna zmarła przed uprawomocnieniem się orzeczenia o nałożeniu kary, wówczas postępowanie umarza się.

Art. 109. i nast. normują opodatkowanie dochodów z uposażeń skarbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę i podaje ich skalę.

Wedle art. 112. obowiązek potrącania podatku ciąży na władzach, urzędach, instytucjach i przedsię-

biorstwach i wogóle na służbodawcach, wypłacających wszelkiego rodzaju wynagrodzenie. Potrącony podatek należy do dni 7 wpłacić do Kasy Skarbowej.

Wedle art. 114. władzom skarbowym służy prawo delegowania urzędników do stwierdzenia obowiązku potrącania podatku oraz czy dzieje się to prawidłowo i we właściwym czasie, zbadania list płacy i dokonanych wypłat.

Art. 116. Służbodawca, który nie spełni obowiązku wpłacenia podatku w myśl art. 112, ulegnie grzywnie w myśl przepisom art. 94 niniejszej ustawy.

W razie świadomego podania nieprawdziwych okoliczności w listach płacy lub wyjaśnieniach stosuje się analogicznie art. 96 niniejszej ustawy.

Art. 117. Kto nie dopuści urzędnika, delegowanego przez władze skarbowe na podstawie art. 114 niniejszej ustawy do wykonania czynności przewidzianych w tym artykule, ulegnie w drodze sądowej karze pieniężnej od 50 do 1.000 zł. lub karze pozbawienia wolności do jednego roku, o ile nie podlega surowszemu ukaraniu wedle obowiązujących w poszczególnych dzielnicach ustaw karnych.

Do orzecznictwa w sprawach o przestępstwo, przewidziane w części pierwszej niniejszego artykułu stosuje się przepisy art. 104 niniejszej ustawy.

Art. 118. Kary pieniężne, nałożone na podstawie artykułu 117 niniejszej ustawy, wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 119. Do przekroczeń, względnie przestępstw o których mowa w art. 116 i 117 niniejszej ustawy, stosuje się przepisy art. 107 część pierwsza i art. 118 niniejszej ustawy.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (ogłoszona 13. VI. 1925) z mocą obowiązującą od 1. I. 1925 na całym obszarze Rzplitej.

U S T A W A

z dnia 1. IV. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 296

o przedłużeniu mocy obowiązującej przepisów o wymiarze i poborze państwowego podatku od nieruchomości w gminach miejskich oraz od niektórych budynków w gminach wiejskich.

(wchodzi w życie na całym obszarze Rzplitej prócz wojew. śląskiego 1. I. 1925).

Art. 4. Zmiany w wysokości czynszów najmu nieruchomości lub ich części niepodlegających przepisom ustawy o ochronie lokatorów, zaszłe w ciągu roku 1924, względnie w latach następnych, powinny być uwzględnione przy wymiarze podatku już za rok kalendarzowy, bezpośrednio następujący po zaszłej zmianie.

O zmianach powyższych winni właściciele nieruchomości zawiadomić władze wymiarowe w ciągu 30 dni po zaszłej zmianie.

Winni niezłożenia tego zawiadomienia, jakoteż podania w niem świadomie nieprawdziwych danych, karani będą wedle każdorazem obowiązujących przepisów o państwowym podatku dochodowym, dotyczących niezłożenia zeznania o dochodzie, względnie podania w niem świadomie nieprawdziwych danych.

U S T A W A

z dnia 16. VII. 1920 Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 517

o podatku od kapitałów i rent.

Art. 9. Właściciele nieruchomości, obciążonych kapitałami lub rentami i innymi świadczeniami pieniężnymi, które podlegają podatkowi, są obowiązani złożyć władzy skarbowej I-ej instancji w terminie przez tę władzę w publicznem obwieszczeniu wskazanym, zeznanie na przepisany formularzu osobno dla każdej posiadłości.

Zeznanie ma zawierać:

- 1) określenie nieruchomości, obciążonej długiem, imię, nazwisko i miejsce zamieszkania jej właściciela;
- 2) dokładne oznaczenie kapitałów lub rent i innych świadczeń pieniężnych, obciążających nieruchomości, wraz z podaniem imion i nazwisk wierzycieli oraz miejsc ich zamieszkania;
- 3) czas, w którym nastąpiło zabezpieczenie i termin jego trwania.

Art. 11. Właściciele obciążonych długami nieruchomości, jakoteż wierzyciele i notariusze są obowiązani na każde wezwanie władzy skarbowej w terminie przez tę władzę wyznaczonym, udzielać wiadomości i wyjaśnień, potrzebnych do ustalenia obowiązku podatkowego i podstaw wymiaru podatku.

Obowiązek ten ciąży także na wszystkich instytucjach państwowych i publicznych.

Art. 12. Notariusze są obowiązani o każdym sporządzeniu aktu, dotyczącego zabezpieczenia na nie-

ruchomości kapitału lub renty i innego powtarzającego się świadczenia pieniężnego, zawiadamiać do dni 14-tu tę władzę skarbową I-ej instancji, w której okręgu znajduje się obciążona nieruchomość. Obowiązek ten ciąży również na urzędach hipotecznych odnośnie do każdego wniesienia takiego aktu do ksiąg hipotecznych.

Art. 13. Urzędy hipoteczne i notariusze mają dozwalać dostępu do ksiąg hipotecznych, aktów i rejestrów urzędnikom władz skarbowych do tego wyznaczonym.

Art. 14. Instytucje, których prawa do należnych im długów uwolnionych od podatku na zasadzie art. 3 tej ustawy, przejdą na osoby trzecie, są obowiązane zawiadomić o tem właściwą władzę skarbową I-wszej instancji w terminie 14 dni.

Art. 19. O umorzeniu podatku (art. 15 i 18) władza skarbową I-ej instancji zawiadamia płatnika.

Przeciw obliczeniu podatku, ulegającego umorzeniu, może płatnik wnieść rekurs do władzy skarbowej II-ej instancji w terminie 4 tygodni, licząc od dnia doręczenia odnośnego uwiadomienia.

Władza ta rozstrzyga sprawę ostatecznie.

Art. 20. Sporządzenie i zaświadczenie aktów, dotyczących wykreśleń, przeniesień i zastawów zabezpieczonych sum pieniężnych, podlegających opodatkowaniu oraz wpis do ksiąg hipotecznych tych zmian, nie może nastąpić bez przedstawienia właściwym urzędom lub organom urzędowego poświadczenia, że zaległości z odsetkami za zwłokę oraz przypadający do końca bieżącego półrocza podatek zostały uiszczone.

Art. 38. W ciągu 8 dni po terminach, wskazanych do wpłacenia do kas skarbowych, obowiązani są

płatnicy, nie wymienieni w art. 31, złożyć właściwej władzy skarbowej wykaz, który ma zawierać wszelkie szczegóły, dotyczące obliczenia podatku oraz dowód uiszczenia tego podatku.

Art. 39. Władza skarbowa sprawdza dane, zawarte w wykazie i w razie zachodzących wątpliwości co do prawidłowego obliczenia podatku, może zażądać od płatników udzielenia w oznaczonym terminie dodatkowych wiadomości, wyjaśnień i w razie potrzeby delegować swego urzędnika do sprawdzenia powyższego obliczenia w obecności osób, zarządzających odnośną instytucją kredytową lub przedsiębiorstwem.

W tym ostatnim wypadku sporządza się w obecności wyżej wymienionych osób protokół z dokonanego sprawdzenia obliczenia podatku.

Art. 42. Kto w terminie, przez władzę skarbową wyznaczonym, nie złoży przepisanego w myśl art. 9-go zeznania lub nie udzieli zażądanych wiadomości i wyjaśnień w myśl art. 11 i 39, podlega grzywnie pieniężnej w wysokości od 1 do 100 zł.

Grzywna ta może być powtarzana.

Art. 43. Kto naruszy przepisy, zawarte w art. 12, 13, 14, 20 i 38 niniejszej ustawy, podlega grzywnie pieniężnej od 50 do 500 zł.

Urzędnicy państwowi i publiczni, winni naruszenia powyższych przepisów odpowiadają jak za przewinienie służbowe trybem, ustanowionym dla karania tych przewinien.

Art. 44. Kto świadomie w celu uchylecia od ustawowej powinności podatkowej, osoby własnej lub przez siebie zastępowanej, złoży nieprawdziwe zeznanie (art. 9) lub na wezwanie władzy skarbowej przedstawi

jej nieprawdziwe dane lub wyjaśnienia, (art. 11 i 39), lub też w wykazie złożonym władzy skarbowej w myśl art. 38, poda nieprawdziwe szczegóły, dotyczące obliczenia podatku, które przyczynić się mogą do udaremnienia wymiaru lub uszczuplenia ustawą przepisanego podatku, względnie nieprawidłowego obliczenia podatku, podlega, niezależnie od obowiązku opłaty należnego podatku, o ile nie zagraża kara surowsza w myśl powszechnej ustawy karnej,—karze pieniężnej w wysokości pięć do dwudziestopięciokrotnej sumy niewymierzonego albo uszczuplonego, lub narazonego na jedno lub drugie podatku

Art. 45. Za grzywny i kary pieniężne nałożone na pełnomocnika, odpowiada mocodawca.

Art. 46. Grzywny i kary pieniężne, wymienione w art. 42, 43 i 44, nakładają te władze skarbowe, które powołane są do wymiaru podatku, względnie sprawdzania wykazów obliczeń podatku przez płatników.

O orzeczeniach, skazujących na grzywnę lub karę pieniężną, mają te władze skarbowe zawiadomic obwiniętego z podaniem powodów orzeczenia.

Art. 47. Przeciw orzeczeniu o grzywnie lub karze pieniężnej można w ciągu 4 tygodni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść odwołanie za pośrednictwem tej władzy skarbowej, która nałożyła grzywnę, do władzy skarbowej, bezpośrednio wyższej instancji.

Orzeczenie instancji odwoławczej jest ostateczne.

Art. 48. Wykonanie orzeczeń o grzywnie lub karze pieniężnej należy odroczyć aż do rozstrzygnięcia wniesionego odwołania, jednak władza skarbowa może zarządzić zabezpieczenie nałożonej grzywny na majątku obwiniętego zaraz po wydaniu orzeczenia,

Art. 49. Grzywny i kary pieniężne, nałożone za przekroczenia z art. 42, 43 i 44, wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 50. Grzywny, nałożone na podstawie art. 43, należy umorzyć, o ile osoba na grzywnę skazana wykaże, że spełnieniu włożonych na nią obowiązków przeszkodziła ważna przyczyna, jako to: ciężka choroba, pozbawienie wolności lub inny wypadek siły wyższej

Art. 51. Karygodność czynu wymienionego w art. 44, gaśnie:

- 1) gdy winnego nie pociągnięto do odpowiedzialności w przeciągu 5 lat po upływie tego roku podatkowego, w którym dopuszczono się naruszenia przepisów;
- 2) gdy winny sprostuje lub uzupełni swoje zeznania lub oświadczenie u właściwej władzy skarbowej, zanim otrzyma pierwsze wezwanie w celu przesłuchania go jako obwinionego, lub urzędowe zawiadomienie, że przeciw niemu wpłynęło doniesienie.

Art. 52. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów niniejszej ustawy gaśnie, jeżeli osoba winna zmarła przed uprawomocnieniem się orzeczenia o nałożeniu kary.

U w a g a : Do ustawy tej istnieje rozp. wyk. z 8. III. 1921 Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 199.

U S T A W A

z dnia 15 lipca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 556

o państwowym początku przemysłowym.

Art. 96 Kto osób delegowanych do lustracji przedsiębiorstw nie dopuści do wykonania czynności z lustracją związanych lub orzeszkodzi wykonaniu tych czynności, będzie karany, o ile czyn tego rodzaju nie podlega karze surowszej w myśl istniejących przepisów, pozbawieniem wolności do 3 miesięcy, lub karą pieniężną do 1.000 zł.

Art. 97. Kto osobom dokonywającym lustracji, nie okaże prowadzonych w przedsiębiorstwie ksiąg lub innych zapisków, wymienionych w art. 50, ulegnie karze pieniężnej od 50 do 500 zł.

Art. 98. Kto prowadzi przedsiębiorstwo lub wykonywa zajęcie, nie nabywszy świadectwa przemysłowego, ulegnie karze pieniężnej od 3 do 30 krotnej kwoty, nie uiszczonej za świadectwo. Kto prowadzi przedsiębiorstwo lub wykonywa zajęcie, nie nabywszy należytego świadectwa przemysłowego, względnie utrzymuje skład bez karty rejestracyjnej, ulegnie karze pieniężnej do wysokości 3-krotnej kwoty, stanowiącej różnicę między ceną właściwego a posiadanego świadectwa przemysłowego, względnie stanowiącej należną opłatę za kartę rejestracyjną.

Kara nie zwalnia od obowiązku nabycia właściwego świadectwa przemysłowego, względnie karty rejestracyjnej.

Art. 99. Kto nie umieści w przedsiębiorstwie

lub składzie na miejscu widocznem świadectwa przemysłowego względnie karty rejestracyjnej, albo nie okaże osobom, dokonywającym lustracji, świadectwa przemysłowego na handel wędrowny (obnośny, rozwożny) — ulega karze pieniężnej od 5 do 100 zł.

Art. 100. Kto nie zaopatrzy zakładu handlowego lub przemysłowego oraz oddzielnego zakładu w szyld ulegnie karze pieniężnej od 5 do 100 złotych

Art. 101. Kto nie przedstawi świadectwa przemysłowego, względnie karty rejestracyjnej, celem uzyskania adnotacji, przewidzianej w art. 36, ulegnie karze pieniężnej od 5 do 100 złotych.

W razie zmiany w osobie przedsiębiorcy karze tej podlega zarówno poprzedni jak i nowy właściciel przedsiębiorstwa.

Art. 102. Kto w razie zagubienia świadectwa przemysłowego nie złoży w ciągu dwóch tygodni, licząc od dnia stwierdzenia faktu zagubienia świadectwa, prośby o wydanie duplikatu, ulegnie karze pieniężnej od 5 do 50 zł.

Art. 103. Kto nie złoży zeznania o obrocie w terminie oznaczonym w art. 55, lub kto wbrew postanowieniom art. 53, przedstawi w zeznaniu o obrocie niezupełne dane, ulegnie karze pieniężnej od 50 do 500 zł.

Art. 104. Kto mimo wezwania władzy podatkowej w wyznaczonym przez nią terminie nie udzieli wyjaśnień co do obrotu, albo nie przedstawi prowadzonych ksiąg handlowych lub uwierzytelnionych z nich wyciągów, ulegnie karze pieniężnej od 10 do 500 złotych.

Art. 105. Kto w celu uchylenia od ustawowej

powinności podatkowej siebie lub osoby, przez siebie zastępywanej świadomie poda w zeznaniu o obrocie, względnie w wyjaśnieniu złożonem w myśl przepisów art. 75. p. 1. nieprawdziwe wiadomości, które mogą się przyczynić się do udaremnienia wymiaru, albo do uszczuplenia ustawowo należącego się podatku, niezależnie od obowiązku uiszczenia należności podatkowej, ulegnie karze pieniężnej od dwukrotnej do dwudziestokrotnej sumy uszczuplonego, względnie narażonego na zmniejszenie lub uszczuplenie podatku, a w razie okoliczności obciążających—nadto karze wolności do trzech miesięcy.

Art. 106. Kto w celu uszczuplenia dochodu skarbowego prowadzi nierzetelnie księgi handlowe, ulegnie karze pieniężnej od dwukrotnej do dwudziestokrotnej sumy uszczuplonego, względnie narażonego na uszczuplenie lub zmniejszenie podatku, w razie okoliczności obciążających—karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy.

Tej samej karze ulegają osoby, które świadomie polecają innym lub dla innych prowadzą nierzetelnie rachunkowość, o której mowa w ustępie I. niniejszego artykułu.

Art. 107. Członkowie komisji do spraw podatku przemysłowego, ich zastępcy jako też rzeczoznawcy, powoływani na posiedzenia komisji winni ujawnienia wiadomości, o których mowa w art. 69. ulegną karze pieniężnej do 100 złotych, o ile w myśl istniejących przepisów nie podlegają surowszym postanowieniom karnym. Jeżeli wykroczenia dokonano w celu zaszkodzenia kredytowi lub czci osoby, której dotyczy wiadomość ujawniona, winni ulegnie nadto karze pozbawienia wolności na czas do 6 miesięcy.

Art. 108. Winni kilku wykroczeń przeciwko przepisom niniejszej ustawy podlegają karze pieniężnej za każde z tych wykroczeń z osobna; co do kary pozbawienia wolności należy stosować odnośne przepisy ustaw karnych powszechnych.

Art. 110. Orzecznictwo co do naruszeń niniejszej ustawy, zagrożonych karą pieniężną z mocy art. 97. do 102. należy do naczelników władz podatkowych I. instancji art. 40, a co do naruszeń zagrożonych karą pieniężną z mocy art. 103. i 104., do komisji szacunkowych, względnie do władz skarbowych.

Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, zagrożone choćby obok innej kary karą pozbawienia wolności (art. 96. 105. 106. i 107.) należy do powszechnych sądów karnych (powiatowych, pokoju).

Art. 113. O orzeczeniach karnych (art. 110. ust. I) władza orzekająca zawiadamia obwinionego pisemnie.

Obwinionemu przysługuje prawo wniesienia na ręce władzy, która orzeczenie wydała, odwołania w terminie 14-dniowym, licząc od dnia następnego po doręczeniu mu zawiadomienia, do władzy administracyjno-skarbowej II instancji, albo też żądania rozpatrzenia sprawy przez sąd.

W pierwszym wypadku rozstrzygnięcia należy:

a) do właściwej Izby Skarbowej, o ile chodzi o orzeczenie, wydane na podstawie art. 97 i 99 do 102;

b) do komisji odwoławczej, względnie władzy skarbowej, o ile chodzi o orzeczenie, wydane na podstawie art. 98, 103 i 104.

W drugim wypadku właściwy sąd (powiatowy,

pokoju) przeprowadza postępowanie w trybie, przepisany dla spraw wszczętych w drodze sądowej. Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego z dnia 1. lutego 1877 r. właściwe są sądy powiatowe, przyczem stosuje się przepisy par. 459—469 ust. o post. karnem.

Obwiniony, który wybierze drogę odwołania do władz skarbowych, traci drogę odwołania do sądu.

Odwołania do władz skarbowych i do sądu nie wstrzymują wykonania kary, z wyjątkiem kary pieniężnej, przewidzianej w art. 98. Ta ostatnia kara jest ściągalna po wydaniu orzeczenia przez władzę skarbową II instancji, lub o ile płatnik odwoła się do sądu, po zapadnięciu wyroku sądu I. instancji.

Orzeczenia władz administracyjno-skarbowych II. instancji są ostateczne.

Art. 114. Przez karę pozbawienia wolności, o której mowa w art. 96. 105. 106. i 107. rozumieć należy areszt (art. 21 ros. k. k. z r. 1903 § 18., niem u. k. z r. 1871., § 244. austr. u. k. z r. 1852.), o ile orzeczono karę, nie przenoszącą 6 tygodni pozbawienia wolności, zresztą zaś na obszarze mocy obowiązującej ros. k. k. z r. 1903., niem u. k. z r. 1871. więzienie (art. 3., ustęp 3. przep. przech. do rozp. kod. kar. z 7. sierpnia 1917 r. i § 16. niem. u. k. z r. 1871), na obszarze zaś mocy obow. austr. u. k. z r. 1852. — ścisły areszt (§ 245. aust. u. k. z r. 1852.)

Na obszarze mocy obow. austr. u. k. można zawsze wnieść odwołanie z powodu orzeczenia o karze.

Art. 115. Kary pieniężne, orzeczone przez sądy, w razie niemożności ich ściągnięcia, ulegają zamianie na kary pozbawienia wolności, stosownie do ogólnych

przepisów dzielnicowych ustaw karnych, jednak nie wyżej sześciu miesięcy.

Art. 116. Odpowiedzialność za przestępstwo z art. 96. do 104. gaśnie po upływie 2 lat, a z art. 105—107. po upływie 3 lat—licząc od dnia popełnienia czynu przestępnego.

Karygodność czynu wymienionego w art. 105., gaśnie, gdy winny sprostuje lub uzupełni swe zeznanie lub wyjaśnienie wobec właściwej władzy skarbowej, zanim władza skarbowa otrzyma wiadomość o przestępstwie.

Art. 117. Kary pieniężne, nałożone za przekroczenia postanowień niniejszej ustawy w drodze administracyjno-skarbowej, winny być uiszczone w terminie 3-ch tygodniowym, licząc od dnia następnego, po doręczeniu orzeczenia karnego (art. 113).

Kary, niewpłacone w terminie, wskazanym w ust. 1 niniejszego artykułu, uważa się za zaległość.

Art. 118. Kary pieniężne, nałożone za naruszenie przepisów niniejszej ustawy, wpływają na rzecz Skarbu i mogą być zabezpieczone na majątku obwinionego przez władze podatkowe nawet przed wydaniem orzeczenia karnego.

Za kary pieniężne, nałożone na pełnomocnika płatnika, odpowiada płatnik posiłkowo.

Środki odwoławcze przysługują płatnikowi na równi z obwinionym.

Art. 124. Moc obowiązująca ustawy niniejszej rozciąga się na cały obszar Rzeczypospolitej, nie wyłączając województwa śląskiego.

Postanowienia art. 3, 5, 7 i 94 wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1925 r. Od tegoż terminu tracą moc

obowiązującą art. 3, 5, 6 i 94 ustawy z dnia 14 maja 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 58 poz. 412).

Postanowienia innych artykułów obowiązują od dnia 1 stycznia 1926 r.

Od tegoż terminu tracą moc obowiązującą:

- a) ustawa z dnia 14 maja 1923 r. w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego (Dz. U. R. P. Nr. 58 poz. 412);
- b) ustawa z dnia 9 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 69 poz. 670);
- c) ustawa z dnia 16 lipca 1920 r. o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku (Dz. U. R. P. Nr. 79 poz. 528);
- d) przepisy niemieckiej ustawy o podatku obrotowym (Umsatzsteuer) z dnia 26 lipca 1918 r. (Dz. Ust. str. 779), dotyczące podatku od przedmiotów zbytku;
- e) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 stycznia 1924 r. w przedmiocie niezaliczania na podatek przemysłowy przedpłat, uiszczonych na poczet tegoż podatku w postaci świadectw przemysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 12 poz. 102);
- f) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 kwietnia 1924 r. o podwyższeniu ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 33 poz. 340).

U w a g a: Rozp. wykonawcze do tej ustawy umieszczone jest w Dz. U. R. P. Nr. 82 poz. 560.

U S T A W A

z dnia 29. maja 1920 Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 299

w przedmiocie zmiany przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn.

Art. 21. Kto oświadcza świadomie nieprawdę celem udaremnienia opodatkowania spadku lub darowizny, lub spowodowania wymiaru w kwocie niższej, niż należy się według ustawy, staje się winnym występku i ulegnie w drodze sądowej grzywnie, nieprzewyższającej dziesięciokrotnej wysokości kwoty, na której utratę Skarb Państwa narazono. W razie okoliczności szczególnie obciążających może być wymierzona prócz grzywny kara więzienia do sześciu miesięcy.

Grzywna nie może przenosić przypadającego winnemu majątku, będącego podstawą wymiaru.

Pozbawienie wolności, zastępujące grzywnę w razie niemożności jej ściągnięcia, nie może przewyższać sześciu miesięcy.

Na obszarze b. zaboru austriackiego zamiast więzienia wymierzana będzie kara ścisłego aresztu.

Art. 22. Winni innego rodzaju naruszeń przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn—w szczególności niedopełnienia w wyznaczonym terminie obowiązku zawiadomienia władzy skarbowej o śmierci spadkodawcy, lub dostarczenia danych, potrzebnych celem dokonania wymiaru—podlegają grzywnie do wysokości 500 zł.

Grzywnę tę wymierza władza skarbowa.

Art. 23. Odpowiedzialność z art. 22 ulega

przedawnieniu z upływem lat pięciu od dnia, w którym nastąpiło naruszenie ustawy. Prawo żądania grzywny już nałożonej przedawnia się z upływem lat pięciu od dnia, w którym orzeczenie karne stało się prawomocnem.

Bieg przedawnienia przerywa się przez wszelkie czynności urzędowe, odnoszące się do wymiaru lub uiszczenia grzywny, o ile o nich winnego urzędownie zawiadomiono. Od dnia przerwy przedawnienie biegnie na nowo; w razie odroczenia płatności rozpoczyna się bieg przedawnienia z dniem, do którego zapłatę odroczone.

U w a g a : W kwestji tej istnieją: Rozporządzenia wykonawcze: 1) z dnia 25. sierpnia 1923. Nr. 101. poz. 794. dla b. dzielnicy rosyjskiej (art. 78.) 2) z dnia 25 sierpnia 1923. Nr. 101. poz. 795, dla b. dzielnicy austrijackiej (art. 18) i 3) z tej samej daty Nr. 101. poz. 796. dla obszarów województw pomorskiego i poznańskiego, (art. 50).

Mieszczą one analogiczne postanowienia, nakazujące urzędowi skarbowemu skierowywać wnioski o ściganie przestępstw z art. 21. ustawy do urzędów prokuratorskich po szczegółowem przeprowadzeniu dochodzeń tak, by tenże urząd mógł już na podstawie tych dochodzeń wygotować akt oskarżenia.

U S T A W A

z dnia 12 czerwca 1924. Dz. U. R. P, Nr. 65 poz. 635
o opodatkowaniu piwa.

Art. 28. 1) Kto od ustawowego obowiązku pła-

cenia podatku od piwa świadomie się uchyla, lub nieuzasadnione korzyści skutkiem uchylania się od tego obowiązku dla siebie podstępnie wyłudza, staje się winnym defraudacji podatkowej i ulegnie grzywnie w wysokości pięć do dziesięciokrotnej kwoty podatku, o który Skarb Państwa został poszkodowany.

2) Usiłowanie podlega karze na równi z dokonaniem czynu karygodnego.

3) Współwinni podlegają karze jako uczestnicy przestępstwa.

Art. 29. Przestępstwo, wymienione w art. 28 zachodzi mianowicie:

- a) jeżeli rozpoczyna się wyrób piwa bez przepisanego w art. 16 zgłoszenia;
- b) jeżeli nie prowadzi się przepisanych w art. 22 ksiąg lub prowadzi się je świadomie niezgodnie z prawdą;
- c) jeżeli się piwo bezprawnie lub bez obowiązkowego zapisania do ksiąg z browaru usuwa;
- d) jeżeli się piwem, pozostającym pod kontrolą, bezprawnie rozporządza.

Art. 30. podaje dalsze wypadki, w których ma miejsce przestępstwo przeciw niniejszej ustawie, karalne po myśli art. 28.

Art. 31. Kto umyślnie lub z niedbalstwa używa do wyrobu piwa innych surowców, niż dozwolonych w art. 12, lub dodaje do gotowego piwa, karany będzie, o ile według innych ustaw nie przypada za to cięższa kara, grzywną w wysokości od 200 do 20.000 złotych. W ten sam sposób karany będzie, kto nie-
dozwolone surowce i dodatki przechowuje w pomieszczeniach, znajdujących się pod nadzorem skarbowym,

o ile nie udowodni, że materiały tę są przeznaczone do innych celów, a nie do wyrobu piwa.

Art. 32. 1) Wszelkie inne przekroczenia niniejszej ustawy, jakoteż wydanych na jej podstawie nalezycie ogłoszonych lub przedsiębiorstwu osobno do wiadomości podanych przepisów i zarządzeń wykonawczych—ulegną karze od 5 do 500 zł., o ile według innych ustaw nie przypada na nie kara cięższa. Karę porządkową w powyższej wysokości należy orzec także i wówczas, jeżeli w wypadkach przestępstw z art. 28 i 30 przeprowadzone dochodzenie wykazało, że winny nie działał w zamiarze uchylenia się od obowiązku płacenia podatku od piwa lub wyłudzenia dla siebie korzyści ze szkodą Skarbu Państwa.

2) Karę można podwyższyć do 1.000 zł., jeżeli wskutek popełnienia przekroczenia udaremnione zostało z umysłu lub przez niedbałość przeprowadzenie przepisanej urzędowej czynności.

Art. 33. 1) Prawo orzekania o należności i wysokości podatku, jakoteż orzekania kar za przekroczenia niniejszej ustawy i wydanych na jej podstawie przepisów i zarządzeń przysługuje władzom skarbowym.

2) Od orzeczenia karnego władzy niższej można wnieść odwołanie do władzy wyższej w ciągu 30 dni licząc od dnia następnego po doręczeniu orzeczenia, na ręce władzy, która wydała orzeczenie, bądź też wnieść żądanie rozpatrzenia sprawy przez sąd.

3) W wypadkach wniesienia odwołania do wyższej władzy skarbowej ma miejsce zwykły tok instancji.

4) W drugim wypadku właściwy sąd przeprowadza postępowanie tak, jakby orzeczenia karno-skarbowego nie wydano.

5) Obwiniony, który wybierze drogę odwołania do władz skarbowych, traci drogę odwołania się do sądu.

U w a g a : Ustawa wchodzi w życie z dniem 1. I. 1925 a równocześnie wchodzi w życie rozporządzenie wykonawcze z dnia 25. VIII. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 850.

ROZPORZĄDZENIE

R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 10. X. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 99. poz. 909

w sprawie ujednostajnienia opodatkowania węgla
na obszarze Rzeczypospolitej.

(Zawiera w §§ 11—31 przepisy karne dotyczące zatajenia podatku od węgla. Orzecznictwo należy częścią do sądu częścią do władz administracyjnych. W tej materji ukazało się też rozp. Ministra Skarbu z 29. I. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 14. poz. 145).

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 13. IX. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 700

o opodatkowaniu cukru.

Postanowienia karne.

Art. 47. Naruszenia postanowień niniejszego rozporządzenia oraz wydanych na jego podstawie

przepisów wykonawczych ulegają ukaraniu stosownie do postanowień ustawy karnej skarbowej z dnia 2. VIII. 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609). Przepisy art. 124—127 powyższej ustawy, o ile dotyczą naruszeń postanowień o opodatkowaniu cukru, tracą moc obowiązującą, a natomiast zastępują je przepisy, zawarte w artykułach następnym niniejszego rozporządzenia.

Art. 48. Winni wyrobu cukru bez wiedzy i zgody właściwej władzy skarbowej ulegają karze pieniężnej od 500 do 5.000 zł. oraz karze konfiskaty wyprodukowanych potajemnie zapasów cukru, nadto zaś karze aresztu od 1 do 6 miesięcy.

Art. 49. Winni zatajenia zapasów cukru, wyrobionych w cukrowni uruchomionej i urządzonej z zachowaniem postanowień niniejszego rozporządzenia, ulegają karze pieniężnej w wysokości 5-krotnego podatku spożywczego od zatajonej ilości cukru oraz konfiskaty zatajonych zapasów.

Za zatajenie w rozumieniu ustępu 1 niniejszego artykułu uważa się w szczególności niepoddanie wyrobionego cukru przepisanej odważaniu lub niezapisanie tegoż cukru we właściwym czasie do księgi kontroli, przeznaczonej do zapisywania odważonych produktów.

Winni wyrobu cukru w lokalach i naczyniach, niezgłoszonych właściwej władzy skarbowej, ulegają jedynie karze pieniężnej od 200 do 2.000 zł.

Art. 50. Winni potajemnego wydania lub wywiezienia cukru z cukrowni lub z wolnego składn ulegają karze pieniężnej w wysokości 4-krotnego podatku przypadającego od potajemnie wywiezionych lub wydanych zapasów cukru, jednak w wysokości nie mniej

szej od sumy 100 zł., nadto zaś karze konfiskaty powyższego cukru.

Wydanie lub wywiezienie uważa się za potajemne, jeśli nastąpiło bez zawiadomienia organów władzy skarbowej i bez zachowania przepisanych warunków, o ile przytem nie zachodzi przypadek potajemnego wyrobu cukru, przewidziany w art. 49 niniejszego rozporządzenia.

Art. 51. Karom, przewidzianym w ustępie 1 art. 50 niniejszego rozporządzenia, ulegają nadto winni potajemnego usunięcia przekazanych urzędownie zapasów nieopodatkowanego cukru podczas przewożenia takowych do cukrowni lub do wolnego składu, względnie poza granice Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 52. Karom, przewidzianym w ustępie 1 art. 50 niniejszego rozporządzenia, ulegają również winni użycia cukru zwolnionego od podatku, w sposób niezgodny z przeznaczeniem, uzasadniającem dokonane zwolnienie.

Jeśli użycie powyższe dotyczy cukru skażonego, przyczem środek skażający został w tym celu usunięty z cukru, zwolnionego od podatku, winni ulegają nadto karze aresztu od tygodnia do sześciu miesięcy.

Art. 53. Winni naruszenia przepisów o obrocie towarowym z zagranicą i wolnem miastem Gdańskiem w związku z przywozem, wywozem lub przewozem cukru ulegają karom, ustanowionym za te naruszenia co do innych towarów (art. 45 i nast. oraz art. 132—134 ustawy karnej skarbowej).

Art. 54. Winni wprowadzenia w błąd władzy skarbowej w celu uzyskania nienależnego zwrotu podatku za cukier, wywieziony zagranicę w przetworach cukro-

wych, ulegają karze w wysokości 10-ciokrotnej otrzymanej lub żądanej kwoty oraz karze konfiskaty tych przetworów.

W razie podania większej od rzeczywistej ilości zawartego w przetworach cukru, wymierza się karę tylko za podaną mylnie nadwyżkę po potrąceniu dozwolonej różnicy pomiędzy podaną a zawartą faktycznie w tych przetworach ilością cukru.

Art. 55. Winni zaniedbania w prowadzeniu ksiąg cukrowni lub wolnego składu, przepisanych dla kontroli podatku od cukru, ulegają w przypadkach, wskazujących na winę umyślną osoby, odpowiedzialnej za prowadzenie powyższych ksiąg, pieniężnej karze porządkowej w wysokości od 10 do 200 zł., w innych natomiast przypadkach w wysokości od 5 do 100 zł.

Jeśli w księgach uwidoczniło się okoliczności, niezgodne z rzeczywistością, w celu ułatwienia dokonania lub ukrycia innego przestępstwa skarbowego, zagrożonego surowszą karą, wówczas w przypadku skazania za to przestępstwo, nie stosuje się postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu, natomiast uwidocznienie w księdze danych, niezgodnych z rzeczywistością, uważa się przy wymiarze kary za okoliczność szczególnie obciążającą.

Art. 56. Winni naruszenia innych postanowień niniejszego rozporządzenia lub wydanych na jego podstawie przepisów wykonawczych ulegają karze pieniężnej porządkowej od 10 do 300 zł.

Art. 59. Rozp. niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzplitej Polskiej z dniem 20. IX. 1927 r. Jednocześnie tracą moc obowiązującą dotychczasowe przepisy o podatku od cukru z wyjątkiem rozp. Prez. Rzplitej z dnia 10. XII. 1926 r. w sprawie pobierania

w r. 1927 nadzwyczajnego 10 proc. dodatku do podatków bezpośrednich, podatków pośrednich, opłat stempłowych, podatku spadkowego i od darowizn, jako też wpłacanych, względnie przymusowo ściąganych zaległości wyżej wymienionych danin (Dz. U. R. P. Nr. 121, poz. 697), o ile ono dotyczy podatku od cukru.

U w a g a : Przepisy wykonawcze zawiera rozp. Ministra Skarbu z 17. IV. 1928 Dz. U. R. P. Nr, 61, poz. 564.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 7. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 202

o podatku od olejów mineralnych.

Postanowienia karne.

Art. 30. Naruszenia postanowień niniejszego rozporządzenia oraz wydanych na jego podstawie przepisów wykonawczych ulegają ukaraniu stosownie do postanowień ustawy karnej skarbowej z dnia 2. VIII. 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609). Przepisy artykułu 124—127 powyższej ustawy, o ile dotyczą naruszeń postanowień o podatku od olejów mineralnych, tracą moc obowiązującą, a natomiast zastępują je przepisy, zawarte w następujących art. niniejszego rozporządzenia.

Art. 31. Winni wyrobu produktów wymienionych w art. 1 niniejszego rozporządzenia, bez wiedzy i zgody właściwej władzy skarbowej, ulegają karze pieniężnej od 500 do 5.000 zł. oraz karze konfiskaty

wyprodukowanych potajemnie ilości tych produktów, oraz karze aresztu od 1 do 6 miesięcy.

Art. 32. 1) Winni zatajenia wyrobu tych produktów w wytwórni, uruchomionej i urządzonej z zachowaniem postanowień niniejszego rozporządzenia, ulegają karze pieniężnej w wysokości pięciokrotnego podatku, przypadającego od zatajonej ilości tych produktów, oraz karze konfiskaty tych produktów.

2) Winni wyrobu rzeczonych produktów w lokalach i aparatach, niezgłoszonych właściwej władzy skarbowej, ulegają jedynie karze pieniężnej od 200 do 2.000 złotych.

Art. 33. 1) Winni potajemnego wydania lub wywiezienia takich produktów z wytwórni lub z wolnego składu, ulegają karze pieniężnej w wysokości 5-krotnego podatku, przypadającego od potajemnie wywiezionych lub wydanych ilości tych produktów, jednak w wysokości nie mniejszej od sumy 100 zł, nadto zaś karze konfiskaty tych produktów.

2) Wydanie lub wywiezienie uważa się za potajemne, jeśli nastąpiło bez zawiadomienia organu władzy skarbowej i bez zachowania przepisanych warunków, o ile przytem nie zachodzi przypadek potajemnego wyrobu tych produktów, przewidziany w art. 32 niniejszego rozporządzenia.

Art. 34. 1) Karom, przewidzianym w ustępie 1 art. 33 niniejszego rozporządzenia, ulegają nadto winni wszelkich innych, niż określone w art. 31—33, uszczupień podatku od olejów mineralnych, a w szczególności także:

- a) winni potajemnego usunięcia przekazanych urzędownie nieopodatkowanych ilości tych produ-

któw podczas przewożenia takowych do wytwórni lub do wolnego składu, względnie poza granice Rzplitej Polskiej,

- b) winni niedozwolonego mieszania olejów mineralnych różnych gęstości,
- c) winni użycia rzeczonych produktów, zwolnionych od podatku, w sposób niezgodny z przeznaczeniem, uzasadniającem przyznaną ulgę podatkową.

2) Podstawę wymiaru kary pieniężnej stanowi w tych wypadkach nie podatek, przypadający od całej ilości produktów, jakie przekazano, zmieszano lub zwolniono od podatku, lecz podatek faktycznie uszczuplony.

Art. 35. Winni naruszenia przepisów o obrocie towarowym z zagranicą i wolnem miastem Gdańskiem związku z przywozem, wywozem lub przewozem rzeczonych produktów ulegają karom, ustanowionym za te naruszenia co do innych towarów (art. 45 i nast., oraz art. 132—134 ustawy karnej skarbowej).

Art. 36. 1) Winni zaniedbania w prowadzeniu ksiąg i zapisków w wytwórni lub w wolnym składzie, przepisanych dla kontroli podatku od olejów mineralnych, ulegają w przypadkach, wskazujących na winę umyślną osoby odpowiedzialnej za prowadzenie powyższych ksiąg, karze porządkowej w wysokości od 10-ciu do 200 zł., w innych natomiast przypadkach w wysokości od 5 do 100 zł.

2) Jeżeli w księgach uwidoczniło się okoliczności, niezgodne z rzeczywistością, w celu ułatwienia dokonania lub ukrycia innego przestępstwa skarbowego, zagrożonego surowszą karą, wówczas, w przypadku skazania za to przestępstwo, nie stosuje się postanowień

ustępu 1 niniejszego artykułu, natomiast uwidocznienie w księdze danych, niezgodnych z rzeczywistością, uważa się przy wymiarze kary za okoliczność szczególnie obciążającą.

Art. 37. Winni naruszenia innych postanowień niniejszego rozporządzenia lub wydanych na jego podstawie przepisów wykonawczych ulegają karze pieniężnej porządkowej od 10 do 300 zł.

Do rozp. Prez. Rzplitej o podatku od olejów mineralnych (z dnia 7. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 252).

Wyszło: Rozp. Min. Skarbu z 13. X. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 862) zawiera ono rozporządzenie wykonawcze do rozp. z 7. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 97 poz. 252 (wchodzi w życie 5. XII. 1928)

Art. 39. Rozp. niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzplitej z dniem 1. IV. 1928 r.

Jednocześnie tracą moc obowiązującą dotychczasowe przepisy o podatku od zużycia olejów mineralnych z wyjątkiem rozporządzenia Prez. Rzplitej z dnia 19. XII. 1927 r. w sprawie pobierania nadzwyczajnego 10 proc. dodatku do podatków bezpośrednich, podatków pośrednich, opłat stemplowych, podatku spadkowego i od darowizn, jako też wpłacanych względnie przymusowo ściąganych zaległości wyżej wymienionych danin (Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 972), o ile dotyczy podatku ustalonego rozporządzeniem niniejszem.

U S T A W A

z dnia 6. VII. 1920 Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 666
w przedmiocie opłaty stemplowej od kart do gry

U w a g a: zawiera ona przepisy, dotyczące świadomego nabywania, sprzedaży, pośredniczenia w sprzedaży, użyczenia do gry w lokalach publ. i stowarzyszeniach kart z podrobionym stemplem lub podrobioną banderolą. Karę wymierza władza skarbowa.

Rozp. wykonawcze do tej ustawy zamieszczone są w Dzienniku Ustaw z roku 1920 Nr, 104, poz. 690 i 691.

U S T A W A

z dnia 6 czerwca 1924 Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 561

o opłacie od kart do gry na rzecz Polskiego
Towarzystwa Czerwonego Krzyża.

Art. 1. Od kart do gry, sporządzonych w kraju oraz przywiezionych z zagranicy, ustanawia się na rzecz Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża specjalną opłatę w wysokości 50 proc. opłaty (podatku), pobieranej od każdej talji kart przez Skarb Państwa.

Art. 2. Opłatę na rzecz Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża uiszcza się równocześnie z opłatą na rzecz Skarbu Państwa i według przepisów, obowiązujących dla tej opłaty (podatku).

Przekroczenia przepisów niniejszej ustawy karane

będą w myśl przepisów, obowiązujących w przedmiocie państwowej opłaty (podatku) od kart do gry.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 4 tygodnie po ogłoszeniu i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej. (ogłoszona 30. VI. 1924).

U S T A W A

z dnia 26. III. 1920 Dz. U. R. P Nr. 31 poz 18

w przedmiocie urządzania loterii i założenia Polskiej Państwowej Loterii Klasowej.

Art. 11. Zabrania się:

1) Sprzedaży i nabywania losów loterii obcokrajowych lub krajowych niedozwolonych, oraz wszelkiego udziału w grze, reklamowania handlu takimi losami w prasie, zarówno jak ogłaszania planów i wyników ciągnięć tych loterii;

2) zawodowej sprzedaży lub zaofiarowania do sprzedaży, bez zezwolenia władzy skarbowej, biletów losowych Polskiej Państwowej Loterii Klasowej, albo innych dokumentów, przyznających udział w tych losach, względnie prawo do wygranej, oraz pośredniczenia w tych czynnościach.

Art. 12. Przekroczenia zakazów zawartych w art. 11 oraz przepisów i rozporządzeń, na podstawie niniejszej ustawy wydanych, o ile nie podlegają surowszemu ukaraniu na podstawie ustaw karnych, obowiązujących w poszczególnych dzielnicach Rzeczypospolitej, karane będą grzywną do 500 zł. lub aresztem do 1 miesiąca w b. dzielnicy rosyjskiej przez sądy pokoju, w byłej

dzielnicy pruskiej przez sądy powiatowe, zaś w byłej dzielnicy austriackiej przez sądy skarbowe.

U w a g a ; Do ustawy tej istnieje rozp. Min. Skarbu. z 7. V. 1924 Dz. U. R. P. Nr, 54, poz. 541.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 24. VI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 526

o zmianie art. 22, 48 i 270 ustawy karnej skarbowej.

Art. 1. Ustęp pierwszy art. 22 ustawy karnej skarbowej z dnia 2. VIII. 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609) otrzymuje brzmienie następujące:

„W razie zbiegu przestępstw, podlegających niniejszej ustawie każde z nich ulega karze pieniężnej, i konfiskaty osobno tak, jakgdyby zbieg przestępstw nie zachodził. To samo stosuje się do przestępstw podlegających niniejszej ustawie także w razie ich zbiegu z przestępstwami tej ustawie niepodlegającymi“.

Art. 2. W art. 48 ustawy karnej skarbowej z d. 2. VIII. 1926 roku (Dz. U. R. P. Nr, 105, poz. 609), wprowadza się jako ustępy 2, 3 i 4 postanowienia następujące:

„Za naruszenia zakazu przywozu uważa się również zgłoszenie do odprawy celnej lub wprowadzenie do obrotu po dokonanej odprawie celnej na podstawie uzyskanego zezwolenia przedmiotów nieodpowiadających co do kraju ich pochodzenia warunkom tego pozwolenia — chociażby w danym wypadku uszczuplenie należności celnych nie nastąpiło.“

Winni takiego naruszenia zakazu ulegają karze pieniężnej w wysokości czterokrotnych należności celnych od tych przedmiotów, o ile zaś przedmiot jest wolny od cła — dwukrotnej jego wartości oraz w obu wypadkach karze konfiskaty tych przedmiotów.

Inne wypadki niezastosowania się do warunków, przewidzianych w pozwoleniu na przywóz, wywóz lub przewóz, podlegają karom określonym w art. 51.

Art. 3. Ustęp trzeci art. 230 ustawy karnej skarbowej z dnia 2. VIII. 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609) otrzymuje brzmienie następujące:

„Stronami są takie osoby, o których mowa w art. 185 p. 5 i 6“.

Art. 5. Rozp. niniejsze wchodzi w życie 4 dnia po ogłoszeniu przyczem art. 1 i 3 stosuje się również do przestępstw, popełnionych przed wejściem w życie tego rozporządzenia. (ogłoszone 7. VII. 1927).

t

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI W POROZUMIENIU Z MINISTREM SKARBU.

z dnia 20. VI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 542

o właściwości sądów pokoju i powiatowych w sprawach o przestępstwa z artykułów 84, 90 ust. 1 i 101 ustawy karnej skarbowej.

§ 1. Przestępstwa przewidziane w art. 84, 90 ust. 1 i 101 ustawy karnej skarbowej, przekazuje się właściwości sądów pokoju i powiatowych, wyłączając wypadki, w których znajduje zastosowanie art. 24, 25, 26, 27, 28 i 29 oraz art. 153 ust. 3 tejże ustawy.

U S T A W A

z dnia 11. VIII. 1923 Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 747

o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

(wchodzi w życie 26. IX. 1923.)

Art. 62. 1) Kto w zamiarze uchylenia się od obowiązku płacenia danin komunalnych składa wobec właściwej władzy komunalnej nieprawdziwe lub niezupełne zeznania, albo w tym samym zamiarze odmawia odpowiedzi na określone pytania, albo usuwa przedmioty, podlegające daninom komunalnym, albo przedmiotów takich nie zgłasza do opodatkowania—podlega karze pieniężnej do wysokości 20-krotnej sumy daniny utraconej lub na utratę narażonej.

2) Kara nie uwalnia płatnika od obowiązku zapłacenia daniny.

3) Współwinny podlega karze narówni ze sprawcą.

Art. 63. Kto wezwany w charakterze świadka albo znawcy, w zamiarze uwolnienia innej osoby od obowiązku płacenia danin komunalnych, wobec właściwej władzy komunalnej odmawia złożenia zeznania lub składa fałszywe zeznanie — podlega karze pieniężnej do wysokości 15.000 zł.

Art. 64. Kto, jako członek zarządu komunalnego, urzędnik lub funkcjonariusz komunalny bez upoważnienia właściwej władzy ujawnia osobom niepowołanym okoliczności i dane, które doszły do jego wiadomości przy wykonywaniu czynności wymienionych w art. 44, podlega karze aresztu, a w byłej dzielnicy

pruskiej — karze aresztu lub więzienia, na czas do 3 miesięcy i karze pieniężnej w wysokości do 15.000 zł. lub jednej z tych kar.

Art. 65. 1) Kary pieniężne za czyny, wymienione w art. 62 i 63, wymierza zarząd związku komunalnego.

2) Jeżeli strona nie zgłosi w ciągu dni 14-tu po doręczeniu zawiadomienia o karze ustnie lub pisemnie żądania rozpatrzenia sprawy w drodze sądowej — kara ulega wykonaniu. W razie przeciwnym zarząd związku komunalnego winien sprawę skierować do właściwego sądu powiatowego (pokoju), który wdroży postępowanie karne w myśl ogólnych przepisów.

3) Kary pieniężne, nałożone na mocy art. 62 i 63, podlegają egzekucji narówni z daninami komunalnymi i wpływają do Związku komunalnego, uprawnionego do poboru daniny.

4) Do orzeczenia w sprawach o czyny, wymienione w artykule 64, są wyłącznie właściwe sądy powiatowe (pokoju).

Art. 66. Karę pieniężną, wymierzoną na mocy art. 62, 63 lub 64, w razie niemożności ściągnięcia, zamienia sąd pokoju (powiatowy) na karę pozbawienia wolności na czas do 3 miesięcy.

Art. 67. 1) W uchwałach związków komunalnych mogą być przewidziane kary porządkowe do wysokości 5.000 zł. za wykroczenia przeciwko przepisom o wymiarze i poborze danin komunalnych oraz statutom i uchwałom podatkowym, opartym na tych przepisach.

2) Uchwały takie (ustęp 1) podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych.

3) Kary wymierza zarząd związku komunalnego

4) Do kar nałożonych na podstawie niniejszego artykułu, mają zastosowanie przepisy, zawarte w ust. 2 i 3 art. 65. W byłej dzielnicy pruskiej stosuje się w wypadkach, objętych niniejszym artykułem, przepisy §§ 459—469 ustawy postępowania karnego.

Art. 74. 1) Ustawa niniejsza obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego.

2) Przepisy niniejszej ustawy, dotyczące b. dzielnicy austriackiej, obowiązują także na ziemiach Spiża i Orawy.

U w a g a : Rozp. wyk. do tej ustawy umieszczone jest w Dz. U. R. P. N. 32, pod poz. 790.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SKARBŪ

z 29. XII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 95 z 1927

w celu wykonania ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r.
o podatku od lokali.

§ 6. Winni przestępstw, popełnionych w związku z wymiarem, poborem i przymusowem ściąganiem podatku od lokali, podlegają przepisom zawartym w części szóstej ustawy z dnia 11. VIII. 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. III. 1928 Dz U. R. P. Nr. 36, poz. 329

w sprawie ulg dla przedsiębiorstw przemysłowych,
i komunikacyjnych.

Art. 11. Winny świadomego podania fałszywych danych w celu korzystania z ulg i ułatwień, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, będzie karany — o ile czyn nie ulega karze surowszej — więzieniem do roku i grzywną do 100.000 zł. lub jedną z tych kar.

Winny świadomego niewykonania zobowiązań, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, będzie karany — o ile czyn nie ulega karze surowszej — więzieniem do lat trzech.

Jeżeli czynu przewidzianego w ustępie 2, dopuszczono się w czasie mobilizacji lub wojny, winny będzie karany — o ile czyn nie ulega karze surowszej — więzieniem do lat pięciu.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej z roku 1852 czyny, przewidziane w niniejszym artykule są występkami. Na tymże obszarze:

- a) orzeka się zamiast więzienia, ścisły areszt,
- b) można wnieść odwołanie niezależnie od przepisu § 283 p. k.

Art. 13. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dn. ogłoszenia. (24. III. 1928).

U w a g a : Rozporządzenie wylicza szereg przemysłów, którym przyznaje już to zwolnienie od pewnych opłat państwowych, już też inne ulgi pod warunkami w temże rozp. naprowadzonemi.

Dział X.

OBRÓT, HANDEL, i PRZEMYSŁ.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 14. XI. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 927
(weszło w życie 1. I. 1925).

o prawie czekowem.

Art. 51. - Jeżeli zapłata czeku nie nastąpiła z powodu, iż wystawca, wystawiając czek, nie miał u trasała potrzebnego funduszu do rozporządzenia, lub z powodu, iż po wystawieniu czeku rozporządził pokryciem, odpowiada wobec posiadacza za wszelką

szkodę, conajmniej zaś powinien zapłacić mu 6 proc. od niepokrytej sumy. Roszczenia powyższe przedawniają się w przeciągu 3 lat od dnia, w którym trasat odmówił zapłaty.

W przypadkach powyższych wystawca ulega nadto — o ile ten czyn nie stanowi przestępstwa cięższą karą zagrożonego — karze aresztu do sześciu tygodni i grzywnie do 5.000 zł. lub jednej z tych kar, chyba że wystawiając czek, miał uzasadnioną podstawę do liczenia na pełne pokrycie w chwili przedstawienia, a brakło go z przyczyn od niego niezależnych.

U w a g a : Wedle ustawy z dnia 22. IV. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 268, (obowiązującej od 14. V. 1926) do orzekania w sprawach o przestępstwo z art. 51. Rozp. Prez. Rzplitej z dnia 14. XI. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 927 o prawie czekowem, właściwemi są sądy powiatowe (pokoju). Na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej z dnia 27. V. 1852 r. (austr. Dz. U. P. Nr. 117) przestępstwo jest przekroczeniem (art. 1).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 28. XII. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1020

o prawie o domach składowych.

(wchodzi w życie z dniem 1. I. 1925, a na obszarze wojew. śląskiego z dniem zgody Sejmu Śląskiego ogłoszonej w Dzienniku Ustaw śląskich).

Rozporządzenie to podaje definicję przedsiębior-

stwa składowego, sposób jego prowadzenia, cywilną odpowiedzialność przedsiębiorstwa oraz postanowienia karne następującej treści:

Art. 54. Przekroczenie wydanych niniejszem prawem dla domów składowych publicznych postanowień oraz niestosowanie się do wydanych regulaminów podlega, niezależnie od zastosowania surowszych kar, przewidzianych ustawami karnymi, tudzież ustawami i rozporządzeniami skarbowymi karze porządkowej od 100 do 10.000 zł. Do wymierzania kar porządkowych uprawnioną jest władza adm. I-ej instancji.

Art. 55. W razie ciężkiego lub więcej niż jednorazowego przekroczenia niniejszego prawa, rozporządzeń dla jego wykonania wydanych, albo regulaminu, może Minister Przemysłu i Handlu koncesję odebrać,

D E K R E T

z dnia 8. II. 1919 r. Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 211

o miarach.

(w brzmieniu ustalonym obwieszczeniem Min. Przem. i Handlu z 28. VI. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 661)

Wedle treści tego dekretu w obrocie publicznym do mierzenia długości, powierzchni, objętości i masy, o ile przez to będzie lub być może ustanowiona wartość rzeczy lub świadczeń, mogą być wyłącznie stosowane i przechowywane narzędzia miernicze legalizowane, legalne i rzetelne (art. 14).

Podstawowymi jednostkami miar są: metr (art. 2),

metr kwadratowy lub kwadraty, których boki są równe którejkolwiek z legalnych jednostek długości (art. 3), metr sześcienny albo kubiczny i litr (art. 4), kąć prosty (art. 5), kilogram (art. 6) i stopień temperatury.

Art. 23. Kto:

- 1) w obrocie publicznym wyraża miary w nielegalnych jednostkach miar (art. 8),
- 2) w warunkach i okolicznościach, przewidzianych w art. 14 niniejszego dekretu, stosuje lub przechowuje narzędzia miernicze nielegalizowane, nielegalne lub nierzetelne,
- 3) w czynnościach, dla których niniejsze prawo przewiduje obowiązkowe używanie narzędzi mierniczych legalizowanych, używa tych narzędzi niewłaściwie (art. 16).
- 4) narusza postanowienia art. 21 oraz przepisy, wydane na podstawie art. 18 i 21 niniejszego dekretu,

będzie karany — o ile dany czyn nie ulega karze surowszej — grzywną do 1.000 zł. i aresztem do 6-ciu tygodni lub jedną z tych kar.

Art. 24. Obok kary, orzeczonej na mocy art. 23 należy orzec uniezdadnienie do użytku lub konfiskatę na rzecz Skarbu Państwa (służby legalizacji narzędzi mierniczych) narzędzi mierniczych, nieodpowiadających przepisom, bez względu na to, czy stanowią własność skazanego, czy też osoby trzeciej. Można też orzec zniszczenie tych narzędzi mierniczych.

Jeżeli wdrożenie dochodzenia przeciwko pewnej osobie lub jej ukaranie jest niewykonalne lub też jeśli obwinionego uniewinniono, można orzec uniezdadnienie

do użytku, konfiskatę lub zniszczenie narzędzi mierniczych, nieodpowiadających przepisom.

Art. 25. Do wymierzania kary grzywny do wysokości 300 zł. za wykroczenia, przewidziane w art. 23 niniejszego dekretu, są uprawnieni kierownicy miejscowych urzędów miar. Niezależnie od prawa wymierzania powyższej kary kierownikom miejscowych urzędów miar przysługuje prawo orzeczenia przewidzianych w art. 24 uniezdantnienia do użytku, konfiskaty lub zniszczenia narzędzi mierniczych.

Kary grzywny, orzeczone przez kierownika miejscowego urzędu miar, wykonywa właściwa władza powiatowa administracji ogólnej.

W wypadku niemożności ściągnięcia grzywny, wymierzonej prawomocnie przez kierownika miejscowego urzędu miar, powiatowa władza administracji ogólnej orzeka karę zastępczego aresztu według swobodnego uznania, jednak nie ponad tydzień.

Jeżeli kierownik miejscowego urzędu miar uzna za konieczne zastosowanie wyższej kary grzywny lub kary aresztu (art. 23), natenczas skierowuje sprawę do właściwego sądu powiatowego (pokoju).

Art. 26. Skazany orzeczeniem karnem kierownika miejscowego urzędu miar może w ciągu 7 dni od daty doręczenia orzeczenia wnieść na ręce kierownika urzędu miar żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzone postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie kierownika

miejscowego urzędu miar zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane; wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Ządanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

Postanowienia niniejszego artykułu mają odpowiednie zastosowanie do orzeczenia, przewidzianego w art. 25.

U w a g a : W związku z dekretem o miarach wydano następujące rozporządzenia:

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU i HANDLU

z dnia 7. IV. 1919 Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 299

które wymienia legalne wtórne jednostki miar (t. j. większe i mniejsze miary od podstawowych jednostek miar).

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRZEMYSŁU i HANDLU

z dnia 20. VII. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 59. poz. 532

zakazujące stosowania w obrocie publicznym miar rosyjskich: funta i łuta jako jednostek miar — a przekroczenia tego rozporządzenia karane będą na podstawie przepisów ogólnych ustaw karnych.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRZEMYSŁU i HANDLU

z dnia 15. XI. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 101. poz. 933

rozszerza działanie art. 14 ustawy z dnia 8 II. 1919 r. Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 211 na wagi i odważniki służące do ważenia osób za opłatą, przyrządy do mierzenia w obrocie publicznym masy właściwej czyli gęstości (t. zw. próby) zboża w stanie sypnym i na liczniki i inne przyrządy miernicze służące w obrocie publicznym energii elektrycznej (§ 1).

Wedle § 2 tegoż rozp. winni używania w obrocie publicznym narzędzi mierniczych, wymienionych w § 1 nieodpowiadających art. 14 o miarach z dn. 8 lutego 1919 ulegną karze przewidzianej:

1) w b. dzielnicy austriackiej w patencie ces. z dn. 16 września 1857 r. i rozp. austr. Ministra Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości i Najwyższej Władzy policyjnej z dnia 30 września 1857 (Dz. u. p. r. 1857 Nr. 198).

- 2) w b. dzielnicy pruskiej w § 22 ustawy Rzeszy Niemieckiej z dnia 30 maja 1908 o miarach str. 349 i
3) w b. dzielnicy rosyjskiej w § 138 k. k.

Rozporządzenie to nie obowiązuje w części górnośląskiej województwa śląskiego.

Dla części górnośląskiej województwa śląskiego wydano rozp. z dnia 31. 12. 1924. Dz. U. R. P. Nr. 2. z r. 1925 poz. 24., które obowiązuje od 1. VII. 1925 r.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU i HANDLU

z dnia 18. IX. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 83. poz. 737.

nakłada obowiązek posiadania koncesji Głównego Urzędu Miar na tych, którzy wyrabiają, naprawiają lub sprzedają narzędzia miernicze w celach zarobkowych. Zajmowanie się temi czynnościami przed otrzymaniem świadectwa koncesyjnego jest niedozwolone, będzie karane według art. 23 dekretu o miarach (Dz. U. R. P. Nr. 72. z r. 1928).

Rozp. niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzplitej prócz górnośląskiej części województwa śląskiego od 19. IX. 1928.

U S T A W A

z dnia 22. VII. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 90. poz. 630
o uregulowaniu obrotu cukrem na obszarze Rzplitej.

Wedle treści tej ustawy ma Minister Skarbu wyznaczyć corocznie na czas od 1 października do 30

września następnego roku zasadniczy kontyngent cukru, jaki ma być wypuszczony w danej kampanji na rynek wewnętrzny na zaspokojenie potrzeb ludności oraz kontyngent zapasowy, jaki ma być zatrzymany w cukrowniach na wypadek wzrostu zapotrzebowania na rynku wewnętrznym (art. 1). Wyznaczony kontyngent zasadniczy i zapasowy dzieli się między wszystkie w danej kampanji czynne (a także nowo zgłoszone, (art. 5) cukrownie, proporcjonalnie do ich rzeczywistej produkcji cukru w danej kampanji. Kontyngent zapasowy przechowuje się w magazynach fabrycznych i może on być wypuszczony tylko za zezwoleniem Ministra Skarbu (art. 3). Osoby posiadające w dniu 30 września poza cukrowniami zapas ponad 100 q winny zgłosić ten zapas najbliższej władzy skarbowej I-ej instancji do 15 października (art. 6).

Ceny cukru wypuszczonego przez cukrownie na rynek wewnętrzny reguluje Minister Skarbu (art. 9).

Cukier pozakontyngentowy, wypuszczony na obszar Rzeczypospolitej z cukrowni, może być wywieziony za granicę (art. 12) po opłaceniu podatku spożywczego.

Art. 13. Przekroczenia niniejszej ustawy, jakoteż przekroczenia wydanych na podstawie tej ustawy przepisów będą karane grzywną do 50.000 zł.

Art. 14. Orzekanie kar, w niniejszej ustawie przewidzianych, należy do władz skarbowych II-giej instancji.

Skazany może w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia karnego albo odwołać się do władzy skarbowej III-ej instancji, która orzeka ostatecznie, albo też zażądać przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu.

Od wyroku Sądu okręgowego przysługuje tylko skarga do Sądu Najwyższego stosownie do przepisów obowiązujących w tej mierze w siedzibie tegoż Sądu okręgowego.

U S T A W A

z dnia 1. V. 1923 Dz. U. R. P. Nr. 55. poz. 387

w przedmiocie zakupu ropy bruttowej dla Państwowej Fabryki Olejów Mineralnych w Drohobyczu.

(wchodzi w życie 1. VI. 1923)

(Wedle treści tej ustawy właściciele kopalń naftowych obowiązani są przedkładać Dyrekcji Państw. Zakładów Naftowych co miesiąc wykazy ogólnej ilości wyprodukowanej na każdej kopalni ilości ropy bruttowej w uniegiym miesiącu (art. 3), oraz na żądanie powyższej Dyrekcji obowiązani są udzielać wszelkich wyjaśnień w sprawie wysokości produkcji, ilości obciążenia brutto i innych wykazów (art. 5).

Kto przedkłada świadomie fałszywe wykazy, wskazane w art. 3 lub udziela świadomie fałszywych wyjaśnień (art. 5) albo też odmawia lub w oznaczonym czasokresie nie składa wykazów lub wyjaśnień oraz kto przeciw postanowieniom tej ustawy wykracza, ulegnie grzywnie od 25 do 2.500 zł., o ile czyn nie stanowi przestępstwa cięższą karą wedle istniejących ustaw zagrożonego. Za grzywny odpowiada z zasądzonym solidarnie właściciel przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstwo, w którym popełniono czyn. Osoby, względem których zachodzi odpowiedzialność, należy wezwać

do rozprawy — niejawienie się nie przeszkadza orzeczeniu o ich odpowiedzialności. Osoby te mogą składać wnioski i żądać rozstrzygnięcia władzy wyższe (art. 6).

Do karania właściwe są: starostwa górnicze odnośnie do wykroczeń, popełnionych w związku z prowadzeniem w ich okręgu przedsiębiorstw kopalnianych a władze adm. I-ej instancji odnośnie do przedsiębiorstw włóczniegowych. Od orzeczenia starostwa górniczego (przepisy § 226 do 234 powszechnej ustawy górniczej austr. ze zmianami z dnia 21 lipca 1871 austr. Dz. U. Nr. 77) względnie władzy adm. I-ej instancji można na ręce tej władzy w ciągu 7 dni wnieść odwołanie do właściwego sądu powiatowego (pokoju), który rozpatrzy je tak jak sprzeciw, wniesiony przeciw nakazowi sędziowskiemu (osądowi) (art. 7).

U S T A W A

z dnia 10. IV. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 41. poz. 435
w przedmiocie zakazu wywozu ropy poza obszar
celny Państwa.

(obowiązuje od 15. V. 1924)

Wedle tej ustawy wywóz ropy naftowej poza obszar celny Państwa jest wzbroniony, prócz ropy, której Rząd ma dostarczyć w myśl umów z innymi państwami (art. 1).

Osoby winne świadomego przekroczenia zakazu z art. 1 bez względu na to, czyją własność wywożona ropa stanowi, podlegają w b. dzielnicy rosyjskiej

i pruskiej karze aresztu lub więzienia a w b. dzielnicy austr. karze aresztu ścisłego do sześciu miesięcy i grzywny do 2.000 zł. za każdych 10 tonn ropy lub jednej z tych kar. Ilości niższe od 10 tonn przy wymiarze kary są równe 10 tonnom. Można także orzec konfiskatę wywożonej ropy. Usiłowanie podlega tym samym karom. Do orzekania właściwe są sądy powiatowe (pokoju) (art. 2).

U w a g a: Rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z dnia 10-go listopada 1925 Dz. U. R. P., Nr. 114 poz. 803 zawieszono moc obowiązującą powyższej ustawy Nr. 41 z 10 kwietnia 1924 na czas do 31 marca 1926 (do dziś zawieszenia nie przedłużono).

U S T A W A

z dnia 16. VII. 1920 Dz. U. R. P. Nr. 70 poz. 470

o upoważnieniu Ministra Przemysłu i Handlu do wydawania zarządzeń w zakresie nadzoru nad przemysłem złotniczym i handlem wyrobami złotniczymi oraz organizacji urzędów probierczych na obszarach byłych zaborów austriackiego i rosyjskiego.

Art. 1. Upoważnia się Ministra Przemysłu i Handlu:

1. do wydania zarządzeń w celu niezwłocznego przywrócenia na obszarze b. zaboru rosyjskiego obowiązku sprawdzania w urzędzie państwowym jakości wyrobów z kruszców szlachetnych dozwolonych do sprzedaży, przywrócenia nadzoru nad przemysłem i handlem złotniczym oraz zorganizowania urzędów probier-

czych tymczasowo w myśl przepisów rosyjskich z przed 1 sierpnia 1915 r.;

2. do przejęcia funkcji urzędów w zakresie, wymienionym w ust. 1 na obszarach b. zaboru austriackiego tymczasowo w myśl ustaw i przepisów austriackich z przed 1 listopada 1918 r.;

3. do wprowadzenia w drodze rozporządzenia zmian do ustaw i przepisów, wymienionych w ust. 1 i 2, jakie Minister Przemysłu i Handlu ze stanowiska obecnego ustroju władz państwowych, rozwoju techniki lub zmiany warunków ekonomicznych uzna za konieczne;

4. do wydawania rozporządzeń w celu wykonania obowiązujących ustaw i przepisów w przedmiocie, wskazanym w ust. 1.

Art. 2. W zakresie ustalenia i porządku wymierzania opłat, należnych Skarbowi za prawo wykonywania przemysłu złotniczego i handlu wyrobami złotniczymi, oraz za czynności urzędów probierczych, jak również w zakresie przejęcia przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu urzędów probierczych na obszarze b. zaboru austriackiego, zarządzenia, przewidziane w art. 1, Minister Przemysłu i Handlu wydaje w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 3. Za wykroczenia zarówno przeciwko postanowieniu ustaw probierczych, wskazanych w art. 1 i 2, jak i przeciw zarządzeniom, wydawanym na podstawie ustawy niniejszej, winni ponoszą odpowiedzialność karną, ustawami przewidzianą, w braku zaś odpowiednich postanowień karnych podlegają karze grzywny od 10 do 100 zł. Przy powtórnym wykroczeniu sąd ma prawo wydać, w razie zaś trzykrotnego wykroczenia każdym razie wydać orzeczenie o zam-

knięciu właściwego przedsiębiorstwa. Sumy grzywien, wymierzanych zarówno w drodze sądowej, jak administracyjnej podług ustaw probierczych rosyjskiej i austriackiej (art. 1 ust. 1 i 2), rozumie się w walucie złotej według przerachowania na marki polskie, ustanawianego perjodycznie przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

U w a g a : Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 września 1920 Dz. U. P. Nr. 85 poz. 506 wprowadza zmiany do ustaw probierczych, obowiązujących na terenie b. zaboru rosyjskiego i wylicza w art. 20 przestępstwa, których dopuszczający się ulegają karze w myśl art. 3 ustawy z dn. 16 lipca 1920.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU i HANDLU

z dnia 30. XII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 130. poz. 783

o właściwości sądu do orzecznictwa w sprawach o przekroczenie przewidziane w ustawie austriackiej z dnia 19. 8. 1865 o określaniu stopnia czystości towarów złotych i srebrnych i przestrzeganiu próby.

Rozporządzenie to w § 1 postanawia, że orzecznictwo w sprawach o przekroczenia, przewidziane w §§ od 73—84 włącznie powyższej austr. ustawy (Dz. Pr. P. zeszyt XXIX. Nr. 75 z r. 1866) należy do sądów powiatowych.

Rozp. niniejsze wchodzi w życie 1. I. 1927. a § 85 powyższej ustawy austr. traci moc.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 15. II. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 156

w sprawie wywozu zagranicę złota.

Art. 1. Wywóz za granicę Państwa złota w sztabach i monetach oraz w postaci odlewów, nie posiadających znamion gotowego do użytku wyrobu, jak również w stanie nieprzerobionym we wszelkiej postaci — jest zakazany z wyjątkiem wypadków, orzeczdzianych w art. 2.

Art. 2. Dozwolony jest wywóz zagranicę złota w postaciach, wymienionych w poprzednim artykule, w wypadkach, gdy wywozący udowodni, że przywiózł poprzednio z zagranicy taką samą ilość tego kruszcu w którejkolwiek z tych postaci.

Wyłącznym dowodem przywozu złota z zagranicy jest imienne zaświadczenie urzędu celnego względnie placówki granicznej kontroli skarbowej, stwierdzające fakt przywozu złota, jego postać oraz przybliżoną wartość lub przybliżoną wagę czystego kruszcu. Zaświadczenie takie jest ważne w ciągu dwóch miesięcy od daty wystawienia i uprawnia wymienioną w niem osobę do wywozu w powyższym okresie czasu bądź tych samych przedmiotów, na które opiewa, bądź ich ekwiwalentu co do wartości względnie zawartości czystego kruszcu — pod którąkolwiek z postaci, zakazanych do wywozu (art. 1).

Urzędy celne oraz placówki granicznej kontroli

skarbowej wydają na żądanie osób zainteresowanych zaświadczenia przywozu złota z zagranicy tylko w wypadkach, gdy wwozone złoto podpada pod zakaz wywozu (art. 1).

Art. 3. Minister Skarbu lub władza przezeń wyznaczona może udzielać zezwoleń na wywóz zagranicę złota w postaciach, w których wywóz tego kruszcu jest w myśl niniejszego rozporządzenia zakazany.

W drodze rozporządzenia Minister Skarbu może na określony czas lub też do odwołania generalnie zwolnić do wywozu zagranicę złoto w poszczególnych lub wszystkich postaciach, wymienionych w art. 1.

Art. 4. Naruszenia postanowień niniejszego rozporządzenia ulegają ukaraniu stosownie do ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609) tak, jak naruszenia przepisów, wskazanych w art. 1 L. 1 tejże ustawy.

Przepis art. 237 ustawy karnej skarbowej ma zastosowanie z tą zmianą, iż karę wymierza się w wysokości, przewidzianej tą ustawą, także w sprawach, rozstrzygniętych w pierwszej instancji.

Art. 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie dni 7 od dnia ogłoszenia. Jednocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 sierpnia 1924 r. o zakazie wywozu zagranicę złota i srebra (Dz. U. R. P. Nr. 79 poz. 770) oraz wydane na jego podstawie rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dnia 17 września 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83. poz. 797).

U S T A W A

z dnia 29 października 1920 Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 733

o spółdzielniach.

Art. 43. Nie można być równocześnie członkiem zarządu i rady nadzorczej, rada nadzorcza może jednak powierzyć swemu członkowi czasowe zastępowanie członka zarządu. Byli członkowie zarządu mogą być powołani do rady nadzorczej dopiero po uzyskaniu skwitowania (absolutorjum). Członek rady nadzorczej nie może być równocześnie urzędnikiem spółdzielni.

Członkowie zarządu i rady nadzorczej nie mogą pozostawać między sobą w związku małżeńskim; nie mogą również być ze sobą spokrewnieni ani spowinowaceni bądź w linii prostej, bądź też do drugiego stopnia linii bocznej.

Nie mogą oni bez zgody powołanych do ich wyborów organów być członkami zarządu, ani rady nadzorczej innej spółdzielni, mającej ten sam przedmiot przedsiębiorstwa i siedzibę w tej samej miejscowości.

Art. 112. Karze do 100 zł. ulegają:

1. członkowie zarządu, jeżeli udzielają pożyczek osobom, którym ustawa lub statut pożyczek udzielać nie pozwala, lub też mimo upomnienia ze strony rady nadzorczej zawierają umowy z nieczłonkami wbrew zakazowi statutu;

2) osoby, dokonywujące sprzedaży w spółdzielni, jeżeli świadomie mimo zakazu statutu sprzedają nieczłonkom;

3. członkowie spółdzielni, która według statutu

sprzedawać może towary tylko członkom, jeżeli przyczyniają się świadomie do tego, by nabywanie w spółdzielni umożliwić nieczłonkom lub też towary dla siebie nabyć, zarobkowo w niezmienionym stanie odsprzedają nieczłonkom.

Art. 113. Karze aresztu do sześciu tygodni lub karze grzywny do 150 złotych, według uznania sądu ulegają:

1. członkowie zarządu, których czynności zmierzają do innych celów, niż wymienione w art. 1 i określone w statucie, lub którzy korzystają z kredytu, mimo, że statut udzielanie im kredytu wykluczył;

2. członkowie zarządu, rady nadzorczej i likwidatorowie, jeżeli z ich winy spółdzielnia była dłużej, niż trzy miesiące, bez zdolnej do wydawania uchwał rady nadzorczej;

3. członek zarządu względnie likwidator, który nie zgłosił upadłości, mimo, iż był do tego zobowiązany.

Art. 114. Takiej samej karze ulega, kto, prowadząc przedsiębiorstwo, oznacza je jako spółdzielcze lub używa innego równoznacznego wyrażenia, mimo tego, iż organizacja przedsiębiorstwa nie opiera się na ustawie niniejszej.

Art. 115. Karze aresztu do sześciu miesięcy lub karze grzywny do 500 zł. według uznania sądu ulega:

1. kto przez świadomie fałszywe przedstawienie stosunków, określonych w art. 43, ust. 2 i 3, uzyskuje powołanie do zarządu względnie rady nadzorczej, albo innym osobom uzyskanie powołania umożliwia;

2. kto przyjął lub kazał sobie przyrzec wynagro-

dzenie za to, że na walnem zgromadzeniu będzie głosował w pewienznaczony sposób;

3. członek zarządu, rady nadzorczej lub likwidator, który działa rozmyślnie na szkodę spółdzielni;

4. członek zarządu, rady nadzorczej lub likwidator, który na walnem zgromadzeniu, w rejestrze członków, w zamknięciu rachunkowem lub w sprawozdaniu z czynności poda świadomie fałszywą wiadomość lub rozmyślnie prawdziwy stan rzeczy zatai, jeżeli to postępowanie może wprowadzić w błąd co do stanu interesów i majątku spółdzielni;

5. w b. zaborze pruskim w miejsce aresztu ponad 6 tygodni orzec należy więzienie (§ 16 K. K.)

Art. 116. Kary, oznaczone w art. 112—115, wymierzają sądy według zasad postępowania karnego.

Przepisy art. 112—115 stosuje się tylko wówczas, gdy przewinienie nie podlega surowszej karze według ogólnych ustaw karnych.

Co do grzywien obowiązuje postanowienie art. 110 ust. 5.

W b. zaborze austriackim przestępstwa, przewidziane w art. 112—115, są przekroczeniami; ograniczenia prawa odwołania, przewidziane w § 464 p. 2 (283) procedury karnej nie stosuje się.

Art. 130. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1921 r.

Od tej chwili spółdzielnie i związki tychże tworzyć się mogą tylko na zasadzie ustawy niniejszej.

Wszelkie przepisy prawa prywatnego, odnoszące się do spółdzielni i ich związków, tracą z chwilą po-

wyższą moc obowiązującą, o ile ustawa niniejsza nie zawiera wyjątków.

W szczególności tracą moc obowiązującą:

- a) ustawy austriackie z 9 kwietnia 1873 Dz. u. p. L. 70 i z 10 czerwca 1903 Dz. u. p. L. 133;
- b) ustawa niemiecka z 1 maja 1889 r. w brzmieniu ust. z 20 maja 1898 (Zbiór Praw Rzeszy z r. 1893, strona 370, 810 i nast.);
- c) rosyjska ustawa kredytowa (Zbiór Praw T. XI Cz. II Rozdział 10 art. 37—49 i 86—114²⁶), tudzież wszelkie statuty normalne;
- d) dekret Naczelnika Państwa z dnia 8 lutego 1919 (Dziennik Praw z r. 1919 Nr. 17 poz. 223).

U w a g a : (Powyższe postanowienia odnoszą się także, w myśl ustawy z 7 kwietnia 1922 Nr. 33 Dz. U. R. P., poz. 265 o łączeniu się spółdzielni, do złączonych spółdzielni.)

Ustawą z 28. V. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 50 poz. 504 rozciągnięto moc obowiązującą powyższych przepisów na górnośląską część województwa śląskiego.

U S T A W A

z dnia 11. XII 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 1 poz. 2.

w przedmiocie opłat stemplowych, które mają płacić spółdzielnie.

Wedle tej ustawy władza skarbowa upoważniona jest do wymierzania kary pieniężnej w wysokości od 10 do 300 zł., jeśli spółdzielnia nie uiści opłat stemplowych od sumy wpłat na udziały (art. 1), lub od obligów, stwierdzających otrzymanie pożyczki od spół-

dzielni (art. 5) lub też naruszy przepisy wykonawcze na podstawie tej ustawy wydane (art. 14). Odpowiedzialność z art. 14 i 13 przedawnia się z upływem lat 5 od dnia, w którym zaszło naruszenie przepisu (art. 16).

Od orzeczenia w przedmiocie podwyżki (wymierzonej przez władzę skarbową, jeśli spółdzielnia na czas nie uściła opłaty stemplowej lub uściła tylko w części art. 13) i od nałożonej (art. 14) kary pieniężnej można w ciągu dwóch tygodni od doręczenia wnieść na ręce władzy, która orzeczenie wydała, bądź odwołanie, bądź żądanie rozpatrzenia sprawy przez sąd. Odwołanie rozstrzyga władza skarbową II-ej instancji, a jeśli podatnik wniósł odwołanie do władzy skarbowej, traci prawo odwołania do sądu.

W razie przekazania sprawy sądowi, właściwym jest sąd powiatowy wzgl. sąd pokoju.

Na obszarze obowiązywania niemieckiej ustawy postępowania karnego z dnia 1 lutego 1877 r. stosuje się §§ 459—469 tej ustawy.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dnia 1. IV. 1925 i obowiązuje na całym obszarze Rzplitej.

U w a g a : Rozporządzenie Ministra skarbu z dnia 16. III. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 30 poz. 212 w sprawie wykonania ustawy z 11. 12. 1924 w przedmiocie opłat stemplowych, które mają płacić spółdzielnie, określa, że wykonanie nadzoru i wymierzanie opłat (art. 13) kary pieniężnej (art. 15) należy do tych władz skarbowych I instancji, którym powierzone są sprawy opłat stemplowych.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 39. poz. 383.

Prawo o spółkach akcyjnych.

Odpowiedzialność cywilna i karna.

Art. 149. Kto, biorąc udział w tworzeniu spółki akcyjnej, przez niedopełnienie przepisów prawa świadomie lub przez niedbalstwo wyrządza spółce szkodę, obowiązany jest do jej wynagrodzenia.

W szczególności odpowiada, gdy świadomie lub przez niedbalstwo:

1) pomieścił lub spółdZIAŁał w pomieszczeniu w statucie, sprawozdaniach, opiniach, ogłoszeniach i zapisach fałszywych danych, lub dane te w inny sposób rozpowszechniał, bądź też pominął lub spółdZIAŁał w pominięciu w tych dokumentach danych istotnych dla powstania spółki, w szczególności dotyczących wkładów niepieniężnych, nabycia przedmiotów i praw majątkowych, oraz przyznania akcjonariuszom lub innym osobom wynagrodzenia lub szczególnych korzyści;

2) spółdZIAŁał w uzyskanu zarejestrowania spółki na podstawie dokumentu, zawierającego fałszywe dane.

Art. 150. Kto w związku z powstaniem spółki akcyjnej lub podwyższeniem jej kapitału akcyjnego, wymawia, lub przyznaje sobie albo osobie trzeciej, zapłatę nadmiernie wygórowaną ponad realną wartość

wkładów niepieniężnych oraz nabywanych przedmiotów i praw majątkowych lub też wynagrodzenie albo korzyści szczególne, niewspółmierne z okazanymi usługami, pomimo, że jest mu wiadomem lub przy dołożeniu należytej staranności powinno mu być wiadomem, że spółka może być narażoną na szkodę, obowiązany jest do jej wynagrodzenia.

Art. 151. Kto przy wykonywaniu rewizji świadomie lub przez niedbalstwo dopuścił do wyrządzenia spółce szkody, obowiązany jest do jej wynagrodzenia.

Art. 152. Kto, jako członek władzy wykonawczej lub nadzorczej lub jako likwidator spółki świadomie lub przez niedbalstwo przy wykonywaniu swych obowiązków lub przez ich zaniedbanie wyrządził lub dopuścił do wyrządzenia spółce szkody, obowiązany jest do jej wynagrodzenia.

Art. 153. Kto spółdzielał w wypuszczeniu przez spółkę bezpośrednio lub za pośrednictwem osób trzecich akcji, obligacji lub innych tytułów uczestnictwa w dochodach lub w podziale majątku spółki, obowiązany jest do wynagrodzenia wyrządzonej szkody, jeżeli świadomie lub przez niedbalstwo pomieścił lub spółdzielał w pomieszczeniu w ogłoszeniach i zapisach fałszywych danych lub w inny sposób dane te rozpow szechniał albo, podając dane o stanie majątkowym spółki, zataił okoliczności istotne.

Art. 154. Jeżeli szkodę, o której mowa w artykułach poprzedzających, wyrządziły dwie lub więcej osób wspólnie, odpowiadają za szkodę solidarnie.

Art. 155. Różczenia o odszkodowanie służą spółce.

O ile spółka nie wytoczy skargi o odszkodowanie w ciągu roku od ujawnienia czynu, który spowodował szkodę, lub w ciągu roku od chwili wszczęcia postępowania karnego przeciw winnemu tego czynu, każdy akcjonariusz lub posiadacz innych tytułów uczestnictwa w zyskach lub w rozdziale majątku spółki może wnieść skargę przeciw winnemu o zapłatę odszkodowania spółce.

Jeżeli jednak walne zgromadzenie akcjonariuszów uchwali zaniechanie wytoczenia lub popierania skargi o odszkodowanie, skarga ta służy tylko temu akcjonariuszowi lub posiadaczowi innych tytułów uczestnictwa w zyskach lub w rozdziale majątku spółki, który udowodni, że nie uczestniczył w tem walnem zgromadzeniu lub głosował przeciw uchwale.

Art. 156. W przypadku upadłości spółki osoby, obowiązane do wynagrodzenia szkody, nie mogą powoływać się na uchwałę walnego zgromadzenia, udzielającą im pokwitowania, ani też na jakiegokolwiek zrzeczenia się roszczeń o odszkodowanie.

Art. 157. Roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem lat pięciu od dnia dokonania czynu, który spowodował szkodę, a jeżeli czyn ten podlega dochodzeniu karnemu, które przedawnia się w dłuższym okresie czasu. równocześnie z tem przedawnieniem.

Art. 158. Do skarg o odszkodowanie właściwy jest sąd miejsca siedziby spółki.

Art. 159. Postanowienia powyższych artykułów nie naruszają praw akcjonariuszów lub osob trzecich dochodzenia roszczeń o wynagrodzenie szkody im bezpośrednio wyrządzonej.

Art. 160. Kto, biorąc udział w tworzeniu spółki akcyjnej, przez niedopełnienie przepisów prawa świadomie wyrządza spółce szkodę lub świadomie sprowadza niebezpieczeństwo dla jej mienia,

ulega karze więzienia do dwóch lat i grzywny do 50.000 złotych.

Art. 161. Członek władz spółki i likwidator, który przez niedopełnienie ustawowych lub statutowych obowiązków świadomie wyrządza spółce szkodę lub świadomie sprowadza niebezpieczeństwo dla jej mienia,

ulega karze więzienia do dwóch lat i grzywny do 50.000 złotych.

Art. 162. Kto przy wykonywaniu obowiązków, wymienionych w niniejszym prawie, dane nieprawdziwe świadomie ogłasza albo świadomie przedstawia władzom spółki akcyjnej, sądowi rejestrowemu, względnie osobie powołanej do rewizji,

ulega karze więzienia do dwóch lat i grzywny do 50.000 złotych.

Art. 163. Kto w celu umożliwienia bezprawnego głosowania na walnym zgromadzeniu akcjonariuszów lub bezprawnego wykonywania praw mniejszości:

1) wystawia fałszywe zaświadczenia na złożenie akcji uprawniającej do głosowania;

2) użycza innemu akcji, która w myśl niniejszego prawa nie uprawniałaby jej właściciela do głosowania;

ulega karze więzienia do roku lub grzywny do 30.000 złotych, albo obu karom łącznie.

Art. 164. Kto przy głosowaniu na walnym

zgromadzeniu akcjonariuszów lub wykonywaniu praw mniejszości posługuje się świadomie:

1) fałszywem zaświadczeniem na złożenie akcji, uprawniającej do głosowania;

2) cudzą akcją bez zgody właściciela;

3) cudzą akcją, która w myśl niniejszego prawa nie uprawniałaby jej właściciela do głosowania; ulega karze więzienia do roku lub grzywny do 30.000 złotych, albo obu karom łącznie.

Art. 165. Członek zarządu lub likwidator, który poza przypadkami, przewidzianymi prawem, dopuszcza do nabycia przez spółkę jej własnych akcji lub biana ich w zastaw,

ulega karze grzywny do 30.000 złotych.

Art. 166. Członek zarządu, który dopuszcza do wydania akcji:

1) niedostatecznie opłaconych;

2) przed zarejestrowaniem spółki akcyjnej;

3) w razie powiększenia kapitału akcyjnego przed zarejestrowaniem powiększenia;

ulega karze więzienia do roku lub grzywny do 30.000 złotych.

Art. 167. Członek zarządu lub likwidator, który wbrew przepisom nie zgłasza upadłości spółki akcyjnej,

ulega karze więzienia do trzech miesięcy lub grzywny do 10.000 złotych, albo obu karom łącznie.

Art. 168. Członek zarządu lub likwidator, który ponosi winę w tem, że zarząd:

1) nie ogłasza bilansu lub rachunku zysków i strat;

2) nie zwołuje walnego zgromadzenia;

3) odmawia wyjaśnień osobie powołanej do rewizji lub nie dopuszcza jej do pełnienia obowiązku;

4) dopuszcza do tego, że spółka przez czas dłuższy, niż trzy miesiące, pozostaje bez władzy nadzorczej w należytych składzie;

5) nie przedstawia sądowi rejestrowemu wniosku o wyznaczenie biegłych rewidentów;

6) nie składa Ministerstwu Przemysłu i Handlu aktów, dokumentów i sprawozdań;

ulega karze pieniężnej do 10.000 złotych.

Karę wymierza sąd rejestrowy.

W razie spełnienia obowiązku po wymierzeniu kary sąd może orzeczoną karę w całości lub w części darować.

W razie dalszego niespełnienia obowiązku sąd może ponownie karę wymierzyć.

Skazany może wnieść w ciągu ośmiu dni zażalenie od orzeczenia sądu rejestrowego do sądu wyższej instancji.

Art. 169. Sprawy o przestępstwa, wymienione w art. 160 — 167, należą do właściwości sądów okręgowych.

Jeżeli jeden z czynów karalnych, przewidzianych w niniejszem prawie, ulega karze surowszej według innych ustaw karnych, należy wymierzyć karę według tych ustaw.

Postanowienia tymczasowe i końcowe.

Art. 170. Prawo niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1929 r. na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego,

gdzie nabywa ono mocy obowiązującej dopiero po uzyskaniu zgody Sejmu Śląskiego.

Do spółek akcyjnych, zarejestrowanych oraz zgłoszonych do zarejestrowania przed wejściem w życie niniejszego prawa, będzie się ono stosować dopiero z chwilą zarejestrowania statutu, uzgodnionego z przepisami tego prawa.

Uzgodnienie nastąpić powinno przed upływem dwóch lat od daty wejścia w życie niniejszego prawa.

Na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego uzgodnienie statutu z przepisami niniejszego prawa nastąpić powinno najpóźniej do dnia 31. grudnia 1938 r.

Po upływie tych terminów sprzeczne z przepisami niniejszego prawa postanowienia statutu nie będą miały mocy prawnej.

Art. 177. Z chwilą wejścia w życie niniejszego prawa tracą moc ustawy i rozporządzenia, obowiązujące dotąd na obszarze Rzeczypospolitej, a odnoszące się do spółek akcyjnych, z wyjątkiem przepisów o skutecznianiu i ogłaszaniu wpisów rejestrowych.

Pozostają w mocy:

1) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie bankowem z dnia 17 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 321);

2) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o kontroli ubezpieczeń z dnia 26 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 64);

3) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 października 1926 r. o uzupełnieniu prze-

pisów, normujących ustrój władz spółek akcyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 598).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

dnia 7 czerwca 1927 Dz. U. R. P. Nr. 53 poz. 468.

o prawie przemysłowem.

Art. 126. Prowadzący przemysł z naruszeniem przepisów niniejszego rozporządzenia, tudzież przepisów, wydanych w wykonaniu tego rozporządzenia, o ile dany czyn nie jest zagrożony karą w powszechnych ustawach karnych, będą karani w drodze administracyjnej:

- 1) upomnieniem,
- 2) grzywną do 1000 złotych,
- 3) aresztem do 14 dni.

Art. 127. Rzeczoznawcy, winni naruszenia odnoszących się do nich przepisów niniejszego rozporządzenia, będą karani:

- 1) grzywną do 1000 złotych,
- 2) aresztem do 14 dni.

Uczniowie, naruszający postanowienia niniejszego rozporządzenia, do nich się odnoszące, będą karani:

- 1) upomnieniem,
- 2) grzywną do 100 złotych;

Art. 128. Z zasady należy nakładać grzywny.

W razie okoliczności obciążających albo jeżeli ponowne ukaranie grzywną okazało się bezskuteczne, można orzec karę aresztu.

Władza orzekająca na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny oznaczy w orzeczeniu karę zastęp-

czego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad 14 dni.

Art. 129. Za wykroczenia przez zastępcę, ulega karze także przemysłowiec, jeżeli nie przeszkodził popełnieniu wykroczenia, chociaż mógł to uczynić.

Art. 130. Przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia ulegają przedawnieniu z upływem 6 miesięcy, licząc od dnia popełnienia wykroczenia.

Art. 139. Od orzeczenia karnego władzy przemysłowej I instancji można w ciągu 7 dni od dnia doreczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który rozstrzyga przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów obowiązujących w pierwszej instancji sądowej. Wyrok sądu okręgowego, wydany w drugiej instancji, jest prawomocny.

Żądanie przekazania sprawy sądowi, nie wstrzymuje wykonania kary, z wyjątkiem kary pozbawienia wolności.

Na obszarze mocy obowiązującej niemieckiej ustawy postępowania karnego z roku 1877 stosuje się przepisy o policyjnych rozporządzeniach karnych.

Art. 140. Celem zabezpieczenia wykonania orzeczeń karnych oraz celem wstrzymania dalszego prowadzenia przemysłu bez uprawnienia albo w sposób zagrażający w wysokim stopniu życiu lub zdrowiu pracowników albo też innych osób, władza przemysłowa, wydająca orzeczenie karne, może zarządzić zajęcie towarów i narzędzi, a w wypadkach niecierpiących zwłoki — częściowe lub całkowite wstrzymanie ruchu zakładu przemysłowego.

Zarządzenie wstrzymania ruchu zakładu prze-

mysłowego winno być natychmiast cofnięte, skoro bezpieczeństwo dla życia i zdrowia zostanie zapewnione w sposób zgodny z przepisami ustawowemi.

Przepisy ust. 1 i 2 niniejszego artykułu nie uszczuplają uprawnień ustawowych, przysługujących innym organom władzy.

O ile zajęte towary ulegają łatwo zepsuciu, władza przemysłowa zarządzi ich sprzedaż w drodze przetargu.

Zajęte towary lub kwotę uzyskaną ze sprzedaży (ust. 4) i zajęte narzędzia zwraca się stronie po wykonaniu kary.

Art. 198. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w sześć miesięcy po dniu jego ogłoszenia.

(ogłoszone 15. VI. 1927)

U w a g a: W związku z tem rozporządzeniem wydano Rozp. Min. Przemysłu i Handlu, zawierające przepisy wykonawcze do powyższego rozporządzenia (Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 942).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU i HANDLU

z dnia 28 listopada 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 944
w sprawie wykonywania czynności komiwojazerów
i samodzielnych agentów handlowych.

§ 1. Artykuły powołane w niniejszem rozporządzeniu bez określenia oznaczają postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem.

Postanowienia szczegółowe.

§ 2. Osoba, zbierająca w zakresie określonym w art. 39. zamówienia lub skupująca towary, powinna posiadać specjalną w tym celu legitymację, która uprawnia do wykonywania odnośnych czynności na całym obszarze Rzeczypospolitej.

Obowiązek posiadania takiej legitymacji nie stosuje się do przemysłowców, którzy wykonywują czynności określone w powyższym ustępie dla potrzeb swego przemysłu, o ile mogą udowodnić okazaniem potwierdzenia odbioru zgłoszenia przemysłu, okazaniem karty rzemieślniczej lub koncesji posiadanie prawa do samoistnego prowadzenia przemysłu.

§ 6. Właściciel legitymacji powinien podczas wykonywania zawodu mieć ją przy sobie i okazywać na żądanie właściwych władz oraz ich organów.

Legitymacji nie wolno odstępować lub oddawać innej osobie.

§ 8. Towarów, zakupionych w wykonywaniu czynności przewidzianych w art. 39 ust. 1 pod L. 2. nie wolno właścicielowi legitymacji wozić ze sobą, może on je zabrać ze sobą tylko celem dostarczenia ich na miejsce przeznaczenia.

§ 9. Z towarów, na które poszukuje się zamówień w myśl art. 39 ust. 1 pod L. 1, wolno wozić ze sobą jedynie próbki i wzory. Próbek i wzorów nie wolno sprzedawać.

Zbierającym zamówienia na wyroby ze złota, platyny, sztyldkretu, na zegarki, biżuterję, kamienie szlachetne, korale i perły wolno wozić ze sobą od-

nośne towary celem odprzedawania ich przemyślowcom, trudniącym się handlem towarami tego rodzaju.

§ 10. U innych osób, aniżeli wskazanych w art. 39 ust. 1 pod L. 1, wolno zbierać zamówienia tylko na ich uprzednie wyraźne wezwanie.

§ 11. Do zbierania zamówień na towary przez samodzielnych agentów handlowych mają zastosowanie odpowiednie postanowienia niniejszego rozporządzenia.

§ 12. Nie potrzebują legitymacji przepisanej w niniejszem rozporządzeniu ci zagraniczni przemysłowcy i ich komiwojażerowie, którzy na zasadzie umów (traktatów, konwencji) handlowych zawartych przez Rzeczpospolitą Polską posiadają przewidziane w tych umowach dokumenty legitymacyjne.

§ 13. Przekroczenie przepisów niniejszego rozporządzenia podlega karom określonym w art. 126, 128, 129 i 130.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468).

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH, MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ, MINISTRA PRZEMYSŁU i HANDLU oraz MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI.

z dnia 31 października 1927 Dz. U. R. P. Nr. 102 poz. 894
o stosowaniu mechanicznych urządzeń do przesiewania mąki, mieszania i zagniatania ciasta w piekarniach, cukierniach i innych zakładach przemysłowych, wytwarzających pieczywo.

§ 1. Ręczne przesiewanie mąki oraz ręczne mieszanie i zagniatanie ciasta w zakładach, wymienionych w ust. 2 niniejszego paragrafu, po upływie terminów, ustanowionych w § 2, jest zakazane.

We wszystkich piekarniach, cukierniach i innych zakładach przemysłowych, wytwarzających pieczywo, przeznaczone do publicznego użytku, o ile zakłady te znajdują się w gminach miejskich i wiejskich o charakterze gmin miejskich, liczących powyżej 5.000 mieszkańców, oraz w uzdrowiskach i zdrojowiskach, winny być przy przesiewaniu mąki oraz przy mieszaniu i zagniataniu ciasta stosowane odpowiednie urządzenia mechaniczne.

§ 3. Winni przekroczenia postanowień niniejszego rozporządzenia ulegną karze przewidzianej w art. 13. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 676).

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie

w 6 miesięcy po dniu ogłoszenia na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego. (ogłoszone 24. II. 1927).

U w a g a : Termin przewidziany w § 2 wynosi 6 miesięcy od dnia wejścia w życie tego rozp.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 15 lutego 1928 Dz. U. R. P. Nr. 17 poz. 144
o ustanowieniu Instytutu Badania Konjunktur Gospo-
darczych i Cen.

Art. 16. Kto świadomie złoży nieprawdziwe zeznanie bądź przedstawi fałszywe dowody przed Instytutem lub jego organem, utrudni wykonywane funkcji świadka lub rzeczoznawcy stosować będzie względem świadka lub rzeczoznawcy, represje z powodu złożonych zeznań —o ile czyn nie ulega karze surowszej w myśl innych ustaw karnych—będzie karany aresztem do trzech miesięcy i grzywną do 25.000 złotych lub jedną z tych kar. Na obszarze działania kodeksu karnego z 1871 r. w razie wymierzenia kary pozbawienia wolności ponad sześć tygodni zamiast aresztu orzeka się więzienie.

Kto popełni czyn, wymieniony w ustępie pierwszym, z niedbalstwa, karany będzie grzywną do 5000 złotych.

Art. 17. Kto funkcjonariusza Instytutu lub jego organu nie dopuści do badania przedsiębiorstwa, przeglądania ksiąg i dokumentów oraz sporządzania z nich

odpisów i wyciągów, o ile czyn nie ulega karze surowszej w myśl innych ustaw karnych, karany będzie aresztem do dwóch tygodni i grzywną do 5000 złotych lub jedną z tych kar.

Art. 18. Stanowi o karach nakładanych na członka Rady lub komisji oraz rzeczoznawcy Instytutu w razie bezprawnego ujawnienia wiadomości, powziętych przy sprawowaniu swych czynności, uznanych za poufne, jak również stanowiących tajemnicę handlową lub techniczną badanych przez Instytut przedsiębiorstw.

Art. 19. Na obszarze działania kodeksu karnego z 1852 r. zamiast więzienia orzeka się ścisły areszt; odwołanie można wnieść niezależnie od ograniczeń, przewidzianych w § 283 p. k.

Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 16, 17 i 18 ust. 1, powołane są sądy powiatowe (pokoju).

Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 18 ust. 2 i 3, powołane są sądy okręgowe.

Wedle art. 20. kto bez usprawiedliwionego powodu nie stawia się na wezwanie Dyrektora Instytutu lub przewodniczącego komisji, odmówi zeznań na ich ustne lub pisemne pytania, dotyczące spraw, unormowanych rozporządzeniem niniejszem, dopuści się zakłócenia spokoju na posiedzeniu, karany będzie przez Dyrektora Instytutu grzywną do 2000 złotych.

Kary te wykonywa powiatowa władza administracji ogólnej w drodze egzekucji administracyjnej.

Przeciwko decyzji Dyrektora Instytutu można w ciągu siedmiu dni od dnia jej doręczenia wnieść na jego ręce żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju). Sąd postąpi według

przepisów postępowania, obowiązujących w pierwszej instancji sądowej. Wyroki sądu okręgowego są prawomocne.

Dyrektor Instytutu może uchylić swoją decyzję przed skierowaniem sprawy do sądu.

Wedle art. 21. za zapłatę grzywny, nałożonej na przedstawicieli prawnych przedsiębiorstwa, odpowiada z nimi solidarnie właściciel przedsiębiorstwa i korzysta w tym przypadku z praw oskarżonego.

Art. 23. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. (ogłosz. 21. II. 1928).

Jednocześnie traci moc rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 grudnia 1926 r. o ustanowieniu Biura Badania Cen (Dz. U. R. P. Nr. 122, poz. 704).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 6. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 249

o uregulowaniu wywozu kurzych jaj zagranicę.

Art. 8. Wywóz jaj zagranicę przez przedsiębiorstwa lub osoby, nieuprawnione do tego na podstawie niniejszego rozporządzenia, karany będzie według przepisów ustawy karnej skarbowej.

Kierownicy przedsiębiorstw, uprawnionych do wywozu jaj zagranicę, winni naruszenia postanowień niniejszego rozporządzenia lub rozporządzeń wydanych na jego podstawie — o ile czyn nie ulega karze surowszej w myśl innych ustaw karnych — karani będą

grzywną do 3.000 zł. z zamianą w razie nieściągalności na karę aresztu do 6 tygodni.

Art. 10. Osoby, powołane w myśl art. 7 niniejszego rozporządzenia do wykonywania nadzoru nad działalnością przedsiębiorstw eksportowych, winne nieprzestrzegania przepisu ustępu 4 tegoż artykułu, podlegają grzywnie w wysokości do 1.000 zł. z zamianą w razie nieściągalności na karę aresztu do 4 tygodni.

Jeżeli czynu, wymienionego w ust. 1 artykułu niniejszego, dopuszczono się z chęci zysku lub w celu zaszkodzenia interesom majątkowym osoby lub firmy, której dotyczy ujawniona wiadomość, winny będzie karany, o ile czyn nie ulega karze surowszej w myśl innych ustaw karnych, więzieniem do jednego roku. Na obszarze prawnym działania kodeksu karnego 1852 r. zamiast więzienia orzeka się ścisły areszt; odwołanie można wnieść niezależnie od ograniczeń, przewidzianych w § 283 p. k.

Przestępstwa, przewidziane w niniejszym artykule, ścigane są z oskarżenia prywatnego.

Art. 11. Orzecznictwo w sprawach o naruszenie przepisów niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzeń na jego podstawie wydanych należy do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

Ukarany orzeczeniem karnem wojewódzkiej władzy administracji ogólnej może w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania, obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzane postępowanie uproszczone: wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane; wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ścigania grzywny.

Orzecznictwo w sprawach o wykroczenia, przewidziane w art. 10 ustęp 1 niniejszego rozporządzenia należy do sądów powiatowych (pokoju).

Orzecznictwo w sprawach o występki, przewidziane w art. 10 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, należy do sądów okręgowych.

Art. 13. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z d. 1. IX. 1928 r.

U w a g a : Osobami, powołanymi w myśl art. 7 do wykonywania nadzoru są władze administracji ogólnej, urzędnicy Ministerstwa Przemysłu i Handlu i określone specjalnem rozporządzeniem organa fachowe.

Ustęp 4 art. 7 nakłada na powyższe osoby obowiązek przestrzegania ścisłej poufności co do stanu interesów kontrolowanych przedsiębiorstw.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 36. poz. 343

o dozorcze nad artykułami żywności i przedmiotami
użytku.

Art. 4. W myśl niniejszego rozporządzenia artykuł żywności lub środek kosmetyczny jest „podrobiony“, jeżeli jest sporządzony w ten sposób, aby wydawał się produktem innym, niż jest w rzeczywistości i przez to posiada tylko pozór, nie zaś istotny skład, istotną własność lub istotną wartość odżywczą (użytkową) właściwego produktu.

Art. 5. W myśl niniejszego rozporządzenia artykuł żywności lub środek kosmetyczny jest „sfałszowany“, jeżeli przeprowadzono w nim zmianę, oddziaływującą na jego istotny skład, istotną własność lub istotną wartość odżywczą lub użytkową, albo też zmianę, zmierzającą do ukrycia jego istotnego składu, istotnej własności lub istotnej wartości odżywczej lub użytkowej.

Artykuł żywności lub środek kosmetyczny jest w szczególności sfałszowany:

1) Jeżeli dodano do niego jakiegokolwiek ciało, zmieniające jego skład, własność lub wartość odżywczą (użytkową), lub też oddziaływujące na jego skład, wartość lub własność, chociażby dodatek ten był nieszkodliwy dla zdrowia lub niemniejszej wartości odżywczej lub użytkowej;

2) jeżeli odjęto mu w całości lub w części jakiś składnik, stanowiący o jego składzie, własności lub wartości odżywczej lub użytkowej;

3) jeżeli go zmieszano, zafarbowano lub sproszkowano w ten sposób, że przez to ukryto jego skład, własność lub wartość odżywczą lub użytkową.

Wyjątek pod tym względem stanowi taki zewnętrzny sposób konserwowania artykułu żywności, przy którym środek konserwujący przed użyciem tego artykułu musi być usunięty, bądź to mechanicznie, bądź przez namoczenie w wodzie lub w inny jakikolwiek sposób, przyczem sposób usunięcia środka konserwującego winien być na opakowaniu artykułu żywności drukiem zaznaczony.

Art. 6. W myśl niniejszego rozporządzenia artykuł żywności lub środek kosmetyczny jest „fałszywie oznaczony“, jeżeli jest wprowadzany w obieg w sposób, mogący kupującego lub przyjmującego wprowadzić w błąd co do miejsca, czasu i sposobu produkcji, składu, własności, jakości lub wartości odżywczej lub użytkowej, jeżeli jest wprowadzany w obieg pod nazwą, właściwą dla innego produktu, lub jeżeli zawarte na opakowaniach i etykietach określenia albo napisy co do składników, własności, jakości lub wartości w jakimkolwiek kierunku są fałszywe lub wprowadzić mogą w błąd.

Artykuł żywności lub środek kosmetyczny nie podpada pod pojęcie „fałszywie oznaczonego“, jeżeli jego fałszywe oznaczenie jest powszechnie używane dla danego przedmiotu i nie nadane mu w celu wprowadzenia w błąd.

Art. 7. Pod artykuły żywności, zabronione w myśl niniejszego rozporządzenia nie podpadają:

1) złożone artykuły żywności, oznaczone nazwą osobliwą, o ile nie zawierają dodatków trujących lub dla zdrowia ludzkiego szkodliwych, o ile nie przedstawiają się jako podrobienie lub sfałszowanie innego produktu, o ile nie są wprowadzone w obieg pod nazwą, właściwą dla pewnego produktu i o ile na opakowaniu, obok nazwy im nadanej, znajduje się oznaczenie ich jako „produkt złożony“, a nadto jest nadana nazwa firmy i miejsce produkcji;

2) artykuły zastępcze, surogaty artykułów żywności, o ile są wyrabiane i sprzedawane w myśl obowiązujących przepisów, tudzież na podstawie pozwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 18. Organa władz, powołanych w myśl rozporządzenia niniejszego do sprawowania dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku, mają prawo:

- a) dokonywania kontroli i przedwstępnych badań artykułów żywności i przedmiotów użytku, objętych niniejszym rozporządzeniem, w pomieszczeniach, w których są wyrabiane, przetwarzane, przechowywane, sprzedawane lub w inny sposób wprowadzane w obieg, tudzież dokonywania kontroli tychże pomieszczeń. Kontrolę należy odbywać podczas godzin, w których pomieszczenia są zwykle otwarte dla czynności przemysłowych lub handlowych;
- b) pobierania prób z artykułów żywności i przedmiotów użytku sprzedawanych lub w inny sposób wprowadzanych w obieg, tudzież

z artykułów żywności i przedmiotów użytku przeznaczonych do tego celu, dla dokonania badania.

Art. 25. Osoby, zamierzające trudnić się za opłatą badaniem technicznym artykułów żywności i środków kosmetycznych objętych niniejszem rozporządzeniem, winny uzyskać na ten cel koncesję Min. Spraw Wewnętrznych.

Ministrowi Spraw Wewnętrznych służy prawo ustalania warunków, pod którymi mogą być udzielane zezwolenia na wykonywanie badania artykułów żywności i środków kosmetycznych, jak również warunków, dotyczących zakresu i sposobu jego wykonywania.

Koncesje na wykonywanie badań artykułów żywności i przedmiotów użytku, udzielone przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, winny uzyskać potwierdzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

R o z d z i a ł III.

Postanowienia karne.

Art. 26. Winny umyślnego przeszkodzenia organom dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku w prawnym wykonywaniu jednej z czynności, wymienionych w art. 18, będzie karany pozbawieniem wolności do jednego miesiąca lub grzywną do stu złotych.

Art. 27. Winny wyrobu przeznaczonych do obiegu:

- a) artykułów żywności, szkodliwych dla zdrowia ludzkiego,

b) przedmiotów użytku z takiego materiału lub w taki sposób, że przy użyciu, zgodnym z ich przeznaczeniem lub przewidzieć się dającym, mogą szkodliwie oddziaływać na zdrowie ludzkie, będzie karany pozbawieniem wolności do 3 lat, z którym może być połączona grzywna do 3.000 zł.

Art. 28. Tej samej karze ulegnie winny sprzedaży lub innego wprowadzania w obieg, przechowywania na sprzedaż lub na inne wprowadzanie w obieg, ofiarowania na sprzedaż, jak i używania w sposób dla zdrowia drugich szkodliwych przedmiotów, wymienionych w art. 27.

Art. 29. Karze, przewidzianej w art. 27. ulegnie również winny:

- a) sprzedaży lub innego wprowadzania w obieg, przechowywania na sprzedaż lub na inne wprowadzanie w obieg, tudzież ofiarowywania na sprzedaż jako artykułów żywności przedmiotów innych, których spożycie może szkodliwie oddziaływać na zdrowie ludzkie;
- b) takiego przechowywania artykułów żywności i przedmiotów użytku przeznaczonych do obiegu, iż może je ono przy użyciu, zgodnym z ich przeznaczeniem lub przewidzieć się dającym, uczynić szkodliwymi dla zdrowia ludzkiego;
- c) używania w sposób dla zdrowia szkodliwy przedmiotów użytku, wymienionych w art 27, p. b) do wyrobu, przechowywania lub pakowania artykułów żywności i środków kosmetycznych, przeznaczonych do obiegu.

Art. 30. Jeżeli jeden z czynów, wymienionych w art. 27, 28, 29, wywołał lub mógł wywołać w wię-

kszym rozmiarze niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzi albo spowodził ciężkie uszkodzenie zdrowia lub śmierć człowieka, a skutki te sprawca przewidywał lub mógł być je przewidzieć, wówczas winny będzie karany ciężkiem więzieniem od roku do lat 10, z którem może być połączona grzywna do 10.000 zł.

Art. 31. Jeżeli jeden z czynów, wymienionych w art. 27, 28, 29, spełniono przez nieostrożność lub niedbalstwo, natenczas winny będzie karany pozbawieniem wolności do 6 miesięcy i grzywną do 1.000 zł. lub jedną z tych kar.

Jeżeli jeden z tych czynów, spełnionych przez nieostrożność lub niedbalstwo, wywołał lub mógł wywołać niebezpieczeństwo w większym rozmiarze dla życia lub zdrowia ludzi, albo spowodził ciężkie uszkodzenie zdrowia lub śmierć człowieka, wówczas winny będzie karany pozbawieniem wolności do dwóch lat, z którem może być połączona grzywna do 2.000 zł.

Art. 32. Winny:

- a) podrabiania lub fałszowania (art. 4 i 5) artykułów żywności i środków kosmetycznych, w celu wprowadzenia w błąd nabywców;
- b) sprzedaży lub innego wprowadzania w obieg, jak i ofiarowywania na sprzedaż, bez należytego oznaczenia, artykułów żywności lub środków kosmetycznych podrobionych, sfałszowanych, zepsutych, niedojrzałych lub wogóle niezdatnych do użytku, chyba że kupujący lub przyjmujący o tym stanie artykułów żywności lub środków kosmetycznych wiedział;
- e) sprzedaży lub innego wprowadzania w obieg, przechowywania na sprzedaż lub na inne

wprowadzanie w obieg, tudzież ofiarowywania na sprzedaż artykułów żywności i środków kosmetycznych pod fałszywym oznaczeniem (art. 6), chyba że to fałszywe oznaczenie jest dla danego przedmiotu powszechnie używane i nie nadane mu w celu wprowadzenia w błąd, będzie karany pozbawieniem wolności do 6 miesięcy i grzywną do 1.000 zł. lub jedną z tych kar.

Art. 33. Jeżeli jeden z czynów przestępnych, wymienionych w art. 32 p. b) i c), popełniono przez nieostrożność lub niedbalstwo, wymierzyć należy karę pozbawienia wolności do 6 tygodni i grzywnę do 500 zł. lub jedną z tych kar.

Art. 34. Winny:

a) niezachowania należytej czystości przy wyrobie, sprzedaży, wprowadzaniu w obieg lub przechowywaniu w tym celu artykułów żywności i środków kosmetycznych, przeznaczonych do obiegu;

b) dopuszczenia do czynności, wymienionych w ustępie a), osoby dotkniętej chorobą zaraźliwą lub wzbudzającą wstręt, —

będzie karany pozbawieniem wolności do 3 miesięcy i grzywną do 500 zł. lub jedną z tych kar.

Art. 35. Winny naruszenia rozporządzeń, wydanych na podstawie art. 7 p. a), b), c), będzie karany pozbawieniem wolności do 3 lat i grzywną do 3.000 zł. lub jedną z tych kar.

Jeśli czynu dopuszczono się z niedbalstwa, winny będzie karany pozbawieniem wolności do 6 miesięcy i grzywną do 1.000 zł. lub jedną z tych kar.

Jeżeli przestępstwo, określone w ustępie 1, wy-

wołało lub mogło wywołać niebezpieczeństwo w większym rozmiarze dla zdrowia lub życia ludzi, albo spowodowało ciężkie uszkodzenie zdrowia ludzkiego lub śmierć człowieka, a sprawca skutki te przewidywał lub mógł być je przewidzieć, wówczas winny będzie karany ciężkim więzieniem od roku do lat dziesięciu, z któremi może być połączona grzywna do dziesięciu tysięcy złotych.

Jeśli przestępstwo, przewidziane w ustępie 2, pociągnęło za sobą skutki, określone w ustępie 3-cim, wówczas winny będzie karany pozbawieniem wolności do dwóch lat, z którym może być połączona grzywna do dwóch tysięcy złotych.

Art. 36. Winny naruszenia rozporządzeń, wydanych na podstawie innych przepisów niniejszego rozporządzenia, niż wymienione w art. 35, oraz winny naruszenia przepisu art. 25 niniejszego rozporządzenia, będzie karany pozbawieniem wolności do 6 tygodni i grzywną do 500 zł. lub jedną z tych kar.

Art. 37. Winny:

- a) naruszenia przepisu art. 5 ust. ostatni;
  - b) sprzedaży lub innego wprowadzania w obieg produktów złożonych lub artykułów zastępczych wbrew art. 7, o ile dany czyn nie ulega według niniejszego rozp. karze surowszej, —
- będzie karany pozbawieniem wolności do 2 tygodni i grzywną do 300 zł. lub jedną z tych kar.

Art. 38. Jeśli jeden z czynów, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, ulega surowszej karze według innych ustaw karnych, natenczas należy według tych ustaw karę wymierzyć.

Art. 39. Usiłowanie czynów przestępnych,

przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, oraz podleganie do nich są karalne.

Art. 40. W razie skazania za jeden z czynów przestępnych, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, można orzec konfiskatę towarów, będących przedmiotem czynu przestępnego.

Jeżeli towary te zostały uznane za szkodliwe dla zdrowia ludzkiego, natenczas konfiskatę zawsze orzec należy, choćby ściganie pewnej osoby z jakichkolwiek powodów było niewykonalne, albo też wydano wyrok uniewinniający.

Orzeczenie sądu, dotyczące samoistnej konfiskaty, można zaskarżyć wedle postanowień ustaw postępowania karnego.

Art. 41. W razie skazania za czyn przestępny, przewidziany w art. 27, 28, 29, 30, 35 ust. 1 i ust. 3, tudzież w razie powtórnego skazania za czyn przestępny, przewidziany w art. 31, 32, 33, 34, 35 ust. 2 i ust. 4, sąd może orzec pozbawienie prawa prowadzenia danego rodzaju przedsiębiorstwa, handlu lub przemysłu na czas oznaczony.

Art. 42. W razie skazania w wypadkach, w art. 41 przewidzianych, sąd może nakazać ogłoszenie wyroku w pismach publicznych, a także w inny sposób.

Koszty ogłoszenia ponosi skazany.

Art. 43. Ze skazaniem za przestępstwa, przewidziane w art. 27, 28, 29, 35 ust. 1, na karę pozbawienia wolności nie niższą, niż 6 miesięcy, łączą się:

1. na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z 1903 r. skutki, przewidziane w art. 28 i 30 k. k.;

2. na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej

z 1852 r. skutki następujące w wypadku skazania za zbrodnię.

Na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z 1871 r. można w razie skazania za przestępstwa wyżej wymienione orzec na zasadach § 32 k. k. utratę obywatelskich praw honorowych w wypadku skazania za czyn, przewidziany w art. 30 i 35 ust. 3 na karę ciężkiego więzienia orzeczenie takie winno zawsze nastąpić.

Art. 44. Przez karę pozbawienia wolności należy rozumieć:

1. areszt, jeśli niniejsze rozporządzenie przewiduje karę pozbawienia wolności do sześciu tygodni;

2. więzienie, a na obszarze obowiązującej ustawy karnej z 1852 r. areszt ścisły, jeśli niniejsze rozporządzenie przewiduje karę pozbawienia wolności powyżej sześciu tygodni.

W razie okoliczności łagodzących można na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z 1871 r. orzec zamiast ciężkiego więzienia, karę więzienia (§ 16 k. k. z 1871 r.) nie poniżej sześciu miesięcy.

Art. 45. Przestępstwa, za które niniejsze rozporządzenie przewiduje karę pozbawienia wolności nie powyżej 6 miesięcy, należą do właściwości sądów powiatowych (pokoju), — inne do właściwości sądów okręgowych.

Art. 46. Na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej z 1852 r. czyny, zagrożone ciężkiem więzieniem, stanowią zbrodnię, ścisłym aresztem powyżej sześciu miesięcy — występki, aresztem ścisłym lub zwykłym do sześciu miesięcy — przekroczenie.

Na tymże obszarze prawnym można wnieść odwołanie niezależnie od przepisu § 283 p. k.

Art. 47. Grzywny, nakładane na zasadzie niniejszego rozporządzenia, przypadają Państwowemu Zakładowi badania żywności i przedmiotów użytku, wskazanemu dla okręgów poszczególnych sądów apelacyjnych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 50. Rozp. niniejsze wchodzi w życie w 3 miesiące po ogłoszeniu i obowiązuje na całym obszarze Rzplitej, z wyjątkiem województwa śląskiego (ogłoszone 24. III. 1928).

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą wszelkie sprzeczne z niniejszem rozporządzeniem przepisy, a w szczególności:

1. niemiecka ustawa z dnia 14. V. 1897 roku o obiegu artykułów żywności, używek i przedmiotów użytku (Dz. u. Rzeszy z r. 1897 str. 154) oraz § 367 p. 7 kodeksu karnego z 1871 r. w ustępie ostatnim § 367 kodeksu karnego z 1871 r. liczbę 7 zastępuje się liczbą 8 oraz skreśla się słowa: „sfalszowanych lub zepsutych napojów albo artykułów spożywczych, podobnie”;

2. austriacka ustawa z dnia 16. stycznia 1896 r. o obrocie żywnością i niektórymi użytkowemi (Dz. u. p. Nr. 89, z r. 1897);

3. artykuły 659, 660 i 668 rosyjskiej ustawy lekarskiej (Zbiór Praw b. Ces. Ros. t. XIII wyd. z roku 1905), artykuły od 209 do 219 kodeksu karnego z r. 1903.

Do czasu wydania na mocy niniejszego rozporządzenia przepisów, dotyczących poszczególnych artykułów żywności i przedmiotów użytku oraz ich surogatów, obowiązujące w tej mierze dotychczas przepisy prawne

pozostają nadal w mocy, o ile nie są sprzeczne z niniejszym rozporządzeniem.

Rozporządzenia, wydane na podstawie niemieckiej ustawy z dnia 14. V. 1879 r. o obiegu artykułów żywności, używek i przedmiotów użytku (Dz. u. Rzeszy z r. 1897 str. 145) i austriackiej ustawy z d. 16. I. 1896 r. o obrocie żywnością i niektórymi przedmiotami użytkowymi (Dz. u. p. Nr. 89 z roku 1897), obowiązują jako wydane na podstawie niniejszego rozp.

U w a g a : W związku z powyższem rozporządzeniem wydanem zostało

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 8. VI. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 613

w sprawie statutu Rady do spraw dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 29. II. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 217

o obowiązku dodawania oleju sezamowego do margaryny i do innych sztucznych tłuszczów jadalnych.

Wedle art. 1. Do tłuszczów i olejów, używanych przy wyrobie margaryny, smalcu margarynowego, oleo-margaryny i sera margarynowego, oraz przy wyrobie wszelkich innych tłuszczów jadalnych, przeznaczonych

do obiegu w celach spożycia, należy dodawać oleju sezamowego (łogowego), jako środka, ułatwiającego rozpoznawanie tych produktów. (Rozporządzenie określa ile ma wynosić dodatek tego oleju).

Art. 2. Winni naruszenia art. 1, o ile czyn nie jest zagrożony karą surowszą, będą karani aresztem do 2-ch tygodni i grzywną do 1.000 zł., lub jedną z tych kar.

Władza orzekająca oznaczy na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu według swego uznania, jednak nie ponad tydzień.

Do orzekania powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Od orzeczenia karnego powiatowej władzy adm. ogólnej można w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzone postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchiwać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane;

wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstępuje do ścigania przestępstwa.

Art. 4. Rozpo. niniejsze wchodzi w życie 30. dnia po ogłoszeniu i obowiązuje na terenie miasta st. Warszawy oraz województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogrodzkiego, po'eskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego.
(ogłoszone 7. III. 1928).

Dział XI.

BUDOWNICTWO.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. II. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202

o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli.

(obowiązuje od 5. III. 1928, obowiązuje od 5. VI. 1928).

Art. 377. Właściciele budynków lub osoby w ich imieniu działające, obowiązane są utrzymywać budynki w stanie dobrym, czysto, porządnie i nie powinni dopuszczać, aby budynki wskutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu osobistemu lub publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców lub szpecyły ulice i place publiczne.

Art. 379. Właściwe władze, niezależnie od

prawa pociągnięcia winnych do odpowiedzialności, mają prawo wstrzymać roboty budowlane, o ile te roboty:

a) są prowadzone bez uzyskania przepisanego pozwolenia,

b) są prowadzone ze zmianami, nieprzewidzianymi w udzielonym pozwoleniu a polegającymi na wykonaniu robót, wymagających uzyskania pozwolenia w drodze zatwierdzenia projektu w myśl art. 333, lub

c) są prowadzone w sposób mogący spowodować niebezpieczeństwo dla życia albo zdrowia ludzkiego.

O ile roboty zostały wstrzymane w myśl punktów a) lub b) ustępu pierwszego, dalsze ich wykonywanie uzależnione jest od uzyskania pozwolenia właściwej władzy. W wypadku wstrzymania robót w myśl punktu c) tegoż ustępu władza określa warunki, od których dalsze wykonywanie robót jest uzależnione.

Art. 380. W wypadkach uchybień w utrzymaniu budynków, zarówno istniejących, jak i nowo-wznoszonych, właściwe władze są upoważnione:

a) zawezwać właściciela do dokonania robót, mających na celu doprowadzenie budynku do stanu należytego o ile zaś bezpieczeństwo publiczne nie może być zapewnione w drodze przeróbek lub użycia środków zapobiegawczych — do rozebrania budynku w całości lub w części,

b) przedsięwziąć kosztem właściciela wszelkie środki zapobiegawcze, jak opróżnienie, ogrodzenie lub uniedostępnienie budynku albo jego części, gdy zachodzi potrzeba niezwłocznego przedsięwzięcia środków, mających na celu usunięcie niebezpieczeństwa, zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzkiemu.

W wypadkach niezastosowania się właściciela do

zarządzenia władzy, wydanego w myśl ustępu pierwszego punktu a) niniejszego artykułu w terminie przez nią wyznaczonym, władza jest upoważniona do wykonania potrzebnych napraw, albo rozbiórki budynku w całości lub w części, kosztem właściciela.

Koszty robót, wykonanych w myśl niniejszego artykułu przez władzę, mogą być ściągnięte w drodze administracyjnej przez organa gminy.

Postanowienia karne.

Art. 399. Winny:

1) wzniesienia, przebudowy, użytkowania budynku lub urządzenia albo zniesienia budynku bez pozwolenia, wymaganego przez niniejsze rozporządzenie lub przepisy, wydane na jego podstawie (przepisy miejscowe),

2) niezastosowanie się przy wykonywaniu robót budowlanych do przepisów rozporządzenia niniejszego, albo rozporządzeń władz administracyjnych, lub przepisów (miejscowych), wydanych na jego podstawie.

będzie karany aresztem do dwóch tygodni lub grzywną do pięciuset złotych.

Jeżeli winowajca jest kierownikiem robót lub przedsiębiorcą, prowadzącym roboty budowlane,

będzie karany aresztem do sześciu tygodni lub grzywną do tysiąca pięciuset złotych. W razie powtórnego skazania na karę pozbawienia wolności, można obok kary orzec utratę prawa do kierowania lub wykonywania robót budowlanych na czas najwyżej do lat pięciu.

Art. 400. Jeżeli czynu, przewidzianego w artykule 399. dopuszczono się z niedbalstwa, należy orzec karę grzywny.

Art. 401. Winny niezastosowania się do przepisów artykułu 377 niniejszego rozporządzenia

będzie karany aresztem do dwóch tygodni lub grzywną do 500 zł.

Art. 402. Winny niezastosowania się do zarządzeń władzy, wydanych w myśl artykułów 379 i 380,

będzie karany grzywną do 1.000 złotych lub aresztem do sześciu tygodni.

Art. 403. Kierownik robót lub przedsiębiorca, prowadzący roboty budowlane, winny niezastosowania się przy wykonywaniu robót budowlanych do ogólnie uznanych zasad sztuki budowlanej, o ile to może spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego,

będzie karany aresztem do sześciu miesięcy lub grzywną do trzech tysięcy zł. Obok kary pozbawienia wolności można orzec utratę prawa do kierowania lub wykonywania robót budowlanych na czas oznaczony.

Art. 404. Jeżeli jeden z czynów, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, ulega surowszej karze według innych ustaw karnych, należy karę według tych ustaw wymierzyć.

Art. 405. Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 399, 400, 401 i 402 powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

O ile chodzi o budynki i urządzenia, podpadające pod postanowienia artykułu 348 niniejszego rozporządzenia, władzą kompetentną do nakładania kar jest władza górnicza podług przepisów ustaw górniczych, naftowych i ustaw o władzach górniczych.

Władza, wymierzająca karę, oznaczy w orzeczeniu

na wypadek nieściągalności grzywny karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad 3 tygodnie.

Art. 406. Ukaraný orzeczeniem powiatowej władzy administracji ogólnej może w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który zastosuje przepisy postępowania, obowiązujące w pierwszej instancji sądowej.

Wyrok sądu okręgowego wydany w II. instancji jest prawomocny.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego z 1877 r. stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych mandatów karnych.

Art. 407. Do orzekania o czynie, przewidzianym w artykule 403, powołane są sądy powiatowe (pokoju).

Na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z 1871 r, orzeka się zamiast aresztu powyżej sześciu tygodni — więzienie.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego z 1873 r. można wnieść odwołanie niezależnie od przepisów § 283 teŝe ustawy.

Art. 419. Z dniem wejścia w życie przepisów niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą przepisy z nimi sprzeczne, wydane zarówno w drodze ustaw jak i rozporządzeń. W szczególności tracą moc następujące przepisy:

Ustawy z dnia 7. X. 1921 roku o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 656):

art. 15 ust. 2 w odniesieniu do gmin miejskich uzdrowisk użyteczności publicznej;

Kodeksu karnego z 1903 r.:

art. 37, o ile dotyczy tego, co zbudowano i przebudowano; art. 230 p. 5 o ile dotyczy robót budowlanych i budownictwa; art. 561;

Ustawy karnej o zbrodniach, występkach i przekroczeniach z dnia 27. V. 1852 r.:

§§ 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 435, 436, 437, 438, 439, 440 i 441;

Kodeksu karnego z 1871 r.:

§ 367 p. 13 i 14, o ile dotyczy budynków oraz p. 15; § 330;

U S T A W A

z dnia 6. V. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 49. poz. 492

o pomocy państwowej na odbudowę budynków zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojen.

Art. 7. Udzielona pożyczka musi być użyta na faktyczną odbudowę budynków. Użycie pożyczki na inne cele, oraz nieprowadzenie odbudowy bez dostatecznych powodów będzie karane, o ile ten czyn według obowiązujących ustaw nie podpada karze surowszej, jako przekroczenie aresztem do 6 tygodni i grzywną równoważną do 400 zł., lub jedną z tych kar. Grzywna na wypadek niemożności ściągnięcia będzie zamieniona na areszt do 6 tygodni. Kwoty, ściągnięte tytułem grzywien, będą przelane do funduszu odbudowy.

Do orzecznictwa są powołane sądy powiatowe i pokoju.

Ponadto prawomocnie zasądzony ma zwrócić natychmiast całą pobraną pożyczkę wraz z 1 procentem

odsetkami zwłoki jednomiesięcznej, od dnia zaliczenia do dnia rzeczywistego zwrotu liczyć się mającemi, oraz uiścić na rzecz funduszu odbudowy kwotę, równającą się $1/5$ części pobranej pożyczki.

Kary wyżej przewidziane, nie będą stosowane do tych, którzy za nieużytą część pożyczki nabyli niezbędne dla odbudowy narzędzia pracy.

Ściągnięcie pożyczki, odsetek zwłoki oraz dodatkowej kwoty, wymienionej w ust. 3 niniejszego artykułu, nastąpi w drodze administracyjnej.

Kontrolę nad przeprowadzeniem i postępowaniem odbudowy sprawować będą fachowe organa techniczne z resortu Ministerstwa Robót publicznych.

U w a g a : Ustawa wchodzi w życie z dniem 13. VI. 1924.

Dział XII.

ROLNICTWO

i HODOWLA ZWIERZĄT.

U S T A W A

z dnia 18. III. 1920 Dz. U. R. P. Nr. 28. poz. 165

w przedmiocie wydzierżawienia niezagospodarowanych
użytków rolnych.

Art. 12, Właściciele, zarządcy, dzierżawcy i wogóle osoby, mające w swem posiadaniu grunty leżące odłogiem — obowiązani są na żądanie dostarczyć urzędom, uprawnionym do wykonania tej ustawy, wszelkich niezbędnych danych co do użytków rolnych, mogących podlegać wydzierżawieniu na mocy niniejszej ustawy.

Kto przeciwdziała wypuszczeniu w dzierżawę

gruntów leżących odłogiem w celu ich zagospodarowania w myśl ustawy niniejszej lub przez pozorne podjęcie uprawy zmierza do obejścia jej przepisów — ulega karze grzywny do 1.000 zł., lub aresztu do 6 miesięcy wymierzanej w drodze sądowej.

Niezależne od nałożenia kary grunty te będą wydzierżawione stosownie do obowiązujących w tej mierze przepisów.

(Do tej ustawy odnoszą się: Ustawa z d. 14. VII. 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 438 i ustawa z 30. VII. Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 513 w przedmiocie uzupełnienia i częściowej zmiany ustawy z dnia 18. III. 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 28 oraz rozp. wykonawcze Ministra Rol. i Dóbr Państw. z dnia 16. IX. 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 640 w przedmiocie wydzierżawienia niezagospodarowanych użytków rolnych na terenie b. zaboru rosyjskiego i austriackiego.

(Ustawa z dnia 18. III. 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 28 została nadto częściowo zmienioną ustawą z dnia 31. VII. 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 741, przy czem jej moc obowiązującą przedłużono do 1. X. 1930).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 319

o rozgraniczeniu nieruchomości ziemskich przy przebudowie ustroju rolnego.

Art. 17. 1) Właściciele gruntów, winni niezawiadomienia miejscowej władzy w ciągu dni siedmiu

o uszkodzeniu lub zniszczeniu znaków granicznych (art. 16), ulegają w drodze sądowej karze aresztu do trzech tygodni lub grzywny do 150 zł.

2) Winni rozmyślnego uszkodzenia lub zniszczenia gruntowych znaków granicznych ulegają w drodze sądowej karze aresztu do 6 tygodni lub grzywny do 500 złotych.

3) Jeżeli uszkodzenie lub zniszczenie znaków granicznych zostało dokonane z chęci zysku, wówczas winni ulegają karze więzienia do 6 miesięcy.

4) Winni uszkodzenia lub zniszczenia znaków granicznych przez nieostrożność ulegają w drodze sądowej karze aresztu do 3 dni lub grzywny do 30 zł.

Art. 20. Rozp. niniejsze wchodzi w życie w 60 dniu po dniu ogłoszenia. (ogłoszone 22. III. 1928).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 320

o przeprowadzaniu meljoracji przy dokonywanej przez urzędy ziemskie przebudowie ustroju rolnego.

Art. 1. 1. Przy przeprowadzaniu przez urzędy ziemskie prac nad przebudową ustroju rolnego należy w miarę potrzeby z urzędu:

- a) dokonywać ekspertyzy meljoracyjne i hydro-techniczne oraz sporządzać odnośne projekty techniczne szczegółowe lub ogólne,
- b) wykonywać niezbędne meljoracje,

c) budować lub wiercić studnie po uprzednim wysłuchaniu zarządów odnośnych gmin, albo zaprowadzać zbiorowe urządzenia wodociągowe za zgodą wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

2. O potrzebie wykonania oznaczonych w punktach a) i b) cz. 1 prac, a także o ich rozmiarze, decydują okręgowe urzędy ziemskie po wysłuchaniu osób zainteresowanych, o ile są wiadome, a co do prac oznaczonych w punkcie c) cz. 1 — po porozumieniu się z wojewódzką władzą administracji ogólnej.

Art. 16. 1. Kto sprzeciwia się i opiera wykonaniu prac oznaczonych w art. 1, świadomie utrudnia lub usiłuje utrudnić to wykonanie, lub wykonywane i wykonane roboty i urządzenia niszczy, będzie karany grzywną od 10 do 500 złotych, o ile czyn ten nie stanowi przestępstwa, cięższą karą zagrożonego.

2. Przewidziane w cz. 1 kary wymierza powiatowa władza administracji ogólnej.

Ukarany orzeczeniem karnem wojewódzkiej władzy administracji ogólnej może w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania, obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzane postępowanie uproszczone: wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może

zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane; wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

Art. 20. Rozp. niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzplitej z wyjątkiem województwa śląskiego i wchodzi w życie z dniem 1. IV. 1928 r.

Równocześnie tracą moc dotychczas obowiązujące przepisy, wydane w przedmiotach unormowanych niniejszym rozporządzeniem, a w szczególności sprzeczne z rozporządzeniem niniejszym postanowienia art. 7, 11 13 i 14 ustawy z dnia 31. VII. 1923 roku o scalaniu, gruntów (Dz. U. R. P. z r. 1927 Nr. 92, poz. 833).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 24. VI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 504

o zagospodarowaniu lasów niestanowiących własności Państwa.

Art. 19. Lasy i zarośla, które:

- a) zabezpieczają grunty przed zmywaniem i wyjąłowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi lub kamieni, przeszkadzają tworzeniu się dzi-

kich potoków, obrywaniu się skał i spadkowi lawin;

- b) chronią brzegi wód przed obrywaniem się, a źródła przed zasypywaniem;
- c) przeszkadzają powstawaniu albo rozszerzaniu się piasków lotnych lub parowów;
- d) mają specjalne znaczenie dla obrony Państwa;
- e) mają znaczenie przyrodniczo-naukowe,—

mogą być uznane przez właściwą władzę za lasy ochronne.

Art. 38. Winni bezprawnej zmiany uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania będą karani grzywną w wysokości od 3 do 5 zł. za każdy ar gruntu leśnego.

Jeżeli zmiany takiej dokonano w lasach, uznanych za ochronne, winni będą karani grzywną w wysokości 10 zł. za każdy ar gruntu leśnego, na którym uprawę leśną zmieniono na inny rodzaj użytkowania, lub aresztem do 6 tygodni.

Art. 39. Winni wypalania kosodrzewiny albo pozbawiania jej gałęzi, pędów, pączków, igieł będą karani grzywną w wysokości 10 zł. za każdy ar gruntu, na którym nastąpiło wypalanie kosodrzewiny albo pozbawienie jej gałęzi, pędów, pączków, igieł, lub aresztem do 4 tygodni.

Art. 40. Winni naruszenia przepisów obowiązujących o sztucznem zalesianiu gruntów leśnych będą karani grzywną w wysokości od 2 do 5 zł. za każdy ar gruntu, podlegającego zalesieniu i za każdy rok przekroczenia terminu zalesienia.

Art. 41. Powierzchnia mniejsza od 1 ara, jak również każda część ara ponad całkowitą liczbę arów,

w wypadkach, przewidzianych w artykułach 38, 39 i 40 niniejszego rozporządzenia, uważana będzie za cały ar.

Art. 42. Winni bezprawnego cięcia lub karczowania drzew, pni i korzeni będą karani grzywną w wysokości od dwukrotnej do czterokrotnej wartości ściętych lub wykarczowanych drzew, pni i korzeni.

Art. 43. Winni bezprawnego cięcia drzew w lasach ochronnych, a także bezprawnego karczowania drzew, pni i korzeni w lasach, uznanych za ochronne z powodów, wymienionych w punktach a, b, c i e art. 19 niniejszego rozporządzenia, będą karani grzywną w wysokości od czterokrotnej do ośmiokrotnej wartości ściętych lub wykarczowanych drzew, pni i korzeni, lub aresztem do 6 tygodni.

Art. 44. Winni przeprowadzenia w lasach, uznanych za ochronne z powodu wymienionego w pkt. d, art. 19 linii przestrzennego podziału lasu bez uzyskania zgody właściwej władzy na kierunek tych linii, lub przeprowadzenia ich w kierunku przez właściwą władzę niedozwolonym, będą karani grzywną do 1.000 złotych lub aresztem do 6 tygodni.

Art. 45. Winni pasienia inwentarza lub zbierania ściółki w wypadkach, w których pasienie inwentarza lub zbieranie ściółki jest przez przepisy obowiązujące zabronione, będą karani grzywną do 20 zł.

Art. 46. Winni pasienia inwentarza, zbierania ściółki lub innego użytkowania ubocznego wbrew zakazowi właściwej władzy w lasach, uznanych za ochronne z powodów wymienionych w pkt. a, b, c i e art. 19 niniejszego rozporządzenia, będą karani grzywną do 100 złotych lub aresztem do 3 tygodni.

Art. 47. Winni niezawiadomienia właściwej

władzy o gromadnem pojawieniu się w lesie szkodliwych owadów leśnych będą karani grzywną do 200 zł.

Art. 48. Winni niewykonania orzeczeń lub zarządzeń właściwej władzy co do stosowania środków ochronnych przeciwko szkodliwym owadom leśnym będą karani grzywną do 500 zł.

Art. 49. Orzecznictwo w sprawach o czyny karalne, przewidziane w niniejszem rozp. należy do starosty.

W orzeczeniu skazującym starosta na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny oznaczy karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, nie wyższą jednak, niż:

6 tygodni za czyny karalne, przewidziane w artykułach 38 ust. 1, 39, 40, 42 i 48 niniejszego rozp.

3 tygodnie za czyny karalne, przewidziane w artykułach 46 i 47 niniejszego rozporządzenia;

4 dni za czyny karalne, przewidziane w art. 45 niniejszego rozporządzenia.

Art. 50. Ukarany orzeczeniem starosty może w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść do starosty żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi według przepisów postępowania, obowiązujących w pierwszej instancji sądowej.

Wyrok sądu okręgowego, zapadły w drugiej instancji, nie ulega zaskarżeniu.

Na obszarze mocy obowiązującej niemieckiej ustawy postępowania karnego z r. 1877 stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych mandatów karnych.

Art. 62. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w

życie na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego z dniem 1 lipca 1927 r.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA b. DZIELNICY PRUSKIEJ

z dnia 17. marca 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 246

w przedmiocie odbywania połowów na morskich wodach przybrzeżnych (wchodzi w życie 28. IV. 1922.)

Powyższe rozp. wydane na podstawie pruskiej ustawy o rybołówstwie z dnia 11. V. 1916 zbiór ustaw pruskich str. 55 normuje przepisy odnoszące się do połowu ryb morskich, określając wymiar poszczególnych gatunków ryb, zdolnych do połowu i sprzedaży, sposób ich łowienia, czas ochrony, rozmiar oczek w sieciach zastawnych i postanowienia karne za niestosowanie się do powyższego rozporządzenia.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 3. XII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 934

o prawie łowieckiem.

Art. 53. Po upływie 10-ciu dni od rozpoczęcia czasu ochronnego sprzedawanie, kupowanie, przewożenie i przenoszenie objętej ochroną zwierzyny oraz świeżych skór tej zwierzyny, jak również podawanie takiej zwierzyny w jadłodajniach jest wzbronione.

Wyjątkowo można przewozić lub prznosić zwierzynę ze zwierzyńców i bażantarni, jeżeli się ma pisemne zaświadczenie ich właściciela, że zwierzyna stamtąd pochodzi i w zaświadczeniu wskazano miejsce jej przeznaczenia.

Postanowienia karne.

Art. 75. Grzywną do 50 zł. karany będzie:

1. kto nie okaże karty łowieckiej na żądanie osoby mającej nadzór nad przestrzeganiem przepisów o polowaniu;

2. kto wbrew postanowieniom rozp. niniejszego poluje w odległości mniejszej niż 100 metrów od cudzych zabudowań mieszkalnych lub kto poluje podczas nabożeństwa w niedzielę lub uroczyste święto w odległości mniejszej od 2 kilometrów od świątyni lub na cmentarzu;

3. kto ze strzelbą lub innymi narzędziami do łowienia zwierzyny bezprawnie chodzi po cudzych gruntach.

Art. 76. Grzywną do 200 zł. lub aresztem do 4 tygodni albo obiema temi karami łącznie karany będzie:

1. kto wbrew postanowieniom rozporządzenia niniejszego poluje bez uzyskania karty łowieckiej;

2. kto wbrew postanowieniom rozp. niniejszego poluje na gruntach niestanowiących obwodu łowieckiego;

3. kto poluje w cudzym obwodzie łowieckim bez zgody osoby uprawnionej do polowania;

4. kto wyda pisemne pozwolenie na polowanie

w swoim obwodzie wbrew przepisowi ustępu drugiego art. 27;

5. kto poluje w czasie między zachodem a wschodem słońca wbrew postanowieniom art. 47;

6. kto poluje z chartami lub psami gończyemi na obszarze mniejszym niż 2.000 hektarów;

7. kto poluje na przelotne ptactwo łowne na wybrzeżu morskiem w pasie kilometrowej szerokości;

8. kto podbiera jaja, wybiera pisklęta lub niszczy gniazda ptaków niewymienionych w art. 50;

Art. 77. Grzywną do 500 zł. oraz aresztem do 6 tygodni karany będzie:

1. kto poluje na łosie lub jelenie wbrew postanowieniom art. 46 rozporządzenia niniejszego;

2. kto poluje sposobami niedozwolonemi wbrew postanowieniom rozporządzenia niniejszego;

3. kto poluje w czasie ochronnym wbrew postanowieniom rozporządzenia niniejszego.

4. kto przekroczenia wymienione w pkt. 1, 3, 8 art. 76 popełnia zawodowo.

Art. 78. Kto wbrew postanowieniom rozporządzenia niniejszego poluje:

1. na żubra, karany będzie grzywną do 5.000 zł. oraz aresztem do 6 miesięcy;

2. na samicę łosia, na bobra lub kozicę, karany będzie grzywną do 2.500 zł. oraz aresztem do sześciu miesięcy.

Art. 70. Kto wbrew postanowieniom rozporządzenia niniejszego poluje:

1. na świstaka, karany będzie grzywną do 1.000 zł. oraz aresztem do 6 miesięcy;

2. na inne zwierzę, wymienione w art. 48, karany

będzie grzywną do 500 zł. oraz aresztem do sześciu tygodni.

Art. 80. Kto naruszy przepis art. 53 rozporządzenia niniejszego karany będzie grzywną do 500 zł. lub aresztem do 6 tygodni, nadto zwierzyzna lub świeże jej skóry ulegną konfiskacie na rzecz zakładów dobroczynnych.

Art. 81. W wypadku popełnienia przekroczeń wymienionych w artykułach 75—80 przez nieletnich do lat 14-tu rodzice lub opiekunowie karani będą za niedozór grzywną do 50 zł.

Art. 82. Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu według swego uznania z tem ograniczeniem, iż kara aresztu nie może przekraczać w wypadku wymierzenia jej za przekroczenia przewidziane w art. 75 — dni 3, w art. 76 — 2 tygodni, w artykułach 77—80 — 3 tygodni.

W wypadku wymierzenia grzywny za przekroczenia przewidziane w art. 78 zamiana grzywny na areszt nastąpi zgodnie z przepisami zawartymi w ustawach karnych.

Art. 83. Obok kary wymierzonej za przekroczenia przewidziane w artykułach 77—79 — należy orzec konfiskatę broni, zapomocą której dokonano przekroczenia, oraz zabronionych rozporządzeniem niniejszem narzędzi łowieckich bez względu na to, czy są one własnością skazanego czy też osoby innej.

Przepis ustępu 1 nie ma zastosowania do broni myśliwskiej, której właściciel posiada kartę łowiecką i pozwolenie na broń. Broń ta będzie konfiskowana je-

dynie w razie przekroczenia przewidzianego w punkcie 3 art. 77 oraz w artykułach 78 i 79.

Art. 83. Zwierzyna zabita lub złowiona bezprawnie w cudzym obwodzie łowieckim należy do właściciela lub dzierżawcy polowania, o ile nie ma zastosowania art. 80,

Niezależnie od tego właścicielowi lub dzierżawcy polowania za zwierzę bezprawnie zabite służy odszkodowanie równające się trzykrotnej wartości zabitego zwierzęcia.

Zwierzyna zabita lub złowiona bezprawnie na gruntach nie wchodzących w skład obwodu łowieckiego ulega konfiskacie na rzecz zakładów dobroczynnych.

Art. 85. Jeżeli jeden z czynów karalnych, przewidzianych w rozporządzeniu niniejszem, podpadnie pod surowszy przepis innych ustaw, należy podług tych ustaw karę wymierzyć.

Art. 86. Do orzekania o czynach karalnych, przewidzianych w rozporządzeniu niniejszem, z wyjątkiem czynów przewidzianych w art. 78, powołany jest starosta.

Ukarany orzeczeniem starosty może w ciągu dni 7. od dnia doręczenia orzeczenia wnieść do starosty żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który rozstrzyga według przepisów obowiązujących w pierwszej instancji sądowej.

Wyrok sądu okręgowego wydany w II. instancji jest prawomocny.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy o postępowaniu karnem z 1877 r. stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych zarządzeń karnych.

Art. 87. Do orzekania o czynach przewidzianych w art. 78 powołane są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 88. Na obszarze mocy obowiązującej ustawy o postępowaniu karnem z 1873 r. można wnieść odwołanie niezależnie od przepisu § 464 p. k.

Na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z 1871 r. zamiast aresztu powyżej 6 tygodni orzeka się więzienie.

Art. 91. Rozp. niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzplitej Polskiej, z wyjątkiem województwa śląskiego, w 14 dni po ogłoszeniu.

Jednocześnie z tem uchylone zostają na obszarze oznaczonym w ustępie 1 wszystkie przepisy w przedmiocie objętym rozp. niniejszem, a w szczególności:

artykuły 321—337, art. 338 w części dotyczącej zwierzyny, artykuły 339—374, 376—406, 407 w części dotyczącej zwierzyny, 409—418 ustawy o gospodarstwie wiejskiem (Zb. Pr. Ces. ros. tom XII. cz. 2);

rozp. Komisarza Generalnego Ziemi Wschodnich z dnia 2. III. 1920 r. o polowaniu (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 20|64 poz. 532);

ustawa łowiecka z dnia 15. VII. 1907 r. (Zb. U. prusk. str. 207);

ustawa łowiecka z dnia 13. VII. 1909 r. dla Król. Galicji i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem (Dz. Ust. Kraj. z 1910 r. cz. II. Nt. 2);

ustawa łowiecka z dnia 19. III. 1883 r. (Zb. Ust. Król. Węg. z 1883 r. poz. XX);

artykuły 247—251 i cz. 2 i 3 art. 623 kod. kar. z 1903 r. oraz cz. 1 art. 623 kod. kar. z 1903 roku, o ile dotyczy polowania);

artykuły 292—295 i 368 p. 10 kod. kar. z 1871.

U S T A W A

z dnia 23. I. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 17. poz. 113

o nadzorze państwowym nad ogierami i rejestracji
klaczy zarodowych.

U w a g a : Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy umieszczone jest w Dz. U. R. P. Nr. 73, z 10. VII. 1925 r. poz. 511.

U S T A W A

z dnia 28. X. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 121. poz. 868

o nadzorze państwowym nad buhajami.

Obowiązująca na całym obszarze Rzplitej Polskiej z wyjątkiem województwa śląskiego od 7. XII. 1925.

Istnieje natomiast do tej ustawy rozporządzenie wykonawcze Ministra Rolnictwa z 3. VIII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 76. poz. 668 i z dnia 5. IX. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 750.

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. VIII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 77. poz. 673

o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych.

Art. 18. Wytwarzanie i wprowadzanie w obrót szczepionek i surowic dla celów weterynaryjnych oraz

preparatów do rozpoznawania zaraźliwych chorób zwierzęcych, wymaga uprzedniego zezwolenia Min. Rolnictwa, który może zarządzić państwową kontrolę wyrobów tych oraz wyrobów zagranicznych.

Jeżeli wymienione wyżej szczepionki, surowice i preparaty mogą być stosowane również w medycynie, zezwolenia lub zarządzenia kontroli wymienione w art. niniejszym mają być wydawane w porozumieniu z Min. Spraw Wewnętrznych.

Art. 20. Właściciele zwierząt, jako też wszyscy, którzy z tytułu faktycznego posiadania lub używania zwierzęcia albo z tytułu wykonywania urzędu lub zawodu mają styczność ze zwierzętami, są obowiązani zgłosić niezwłocznie do najbliższego posterunku policji lub bezpośrednio do starosty każdy wypadek zachorowania, jak również wystąpienia objawów, wzbudzających podejrzenie zachorowania na jedną z następujących chorób:

- a) księgosusz,
- b) zarazę płucną bydła rogatego,
- c) pryszczycę,
- d) wąglik,
- e) szelestnicę,
- f) zarazę dziczyzny i bydła rogatego,
- g) gruźlicę bydła rogatego w postaci otwartej (płuc, wymienia, macicy i jelit),
- h) nosaciznę zwierząt jednokopytowych,
- i) ospę owczą,
- j) zarazę stadniczą koni,
- k) otręt koni i bydła rogatego,
- l) świerzb zwierząt jednokopytowych i owiec,
- m) wściekliznę,

- n) pomór i zarazę świń,
- o) różycę świń,
- p) cholereę drobiu i pomór kur.

Art. 21. Osoby, które zwierzętami władają, winny równocześnie ze zgłoszeniem:

- a) zwierzęta chore i podejrzane odosobnić od innych zwierząt, które mogłyby ulec danej zarazie;
- b) nie wyprowadzać takich zwierząt poza obręb swego gospodarstwa;
- c) zabronić dostępu do miejsca postoju takich zwierząt osobom postronnym, z wyjątkiem organów władzy i lekarzy weterynaryjnych;
- d) zwierzęta padłe i zabite przechować w miejscach odosobnionych z zachowaniem potrzebnej ostrożności.

Art. 31. W razie stwierdzenia księgosuszu, prócz zastosowania środków, wymienionych w art. 30, należy zarządzić:

- a) natychmiastowe zabicie zwierząt chorych, podejrzanych o chorobę oraz, o ile nie zostanie zastosowane szczepienie, także zwierząt podejrzanych o zarażenie się;
- b) zniszczenie w całości wraz ze skórą zwłok zwierząt dotkniętych księgosuszem i podejrzanych o księgosusz;
- c) otoczenie miejscowości zapowietrzonej lub jej części kordonem cywilnym, policyjnym lub wojskowym, a nadto zamknięcie pewnych dróg lub ulic dla ruchu osób, w celu umożliwienia władzom administracyjnym ustanowienia kordonu wojskowego Minister Spraw Wojskowych wyda potrzebne zarządzenia.

Szczepienie może być przeprowadzone tylko na zarządzenie Ministra Rolnictwa.

Art. 37. Mięso zwierząt chorych na zarazę płucną dopuszcza się do obrotu dopiero po zbadaniu przez lekarza weterynaryjnego i po zupełnem ostudzeniu; części nie nadające się do użytku ulegną zniszczeniu.

Art. 38. Szczepienia przeciw zarazie płucnej mogą być stosowane tylko za zezwoleniem Ministra Rolnictwa.

Art. 42. Użytkowanie niewyjałowionego w sposób przepisany mleka ze zwierząt chorych na pryszczycę, jak również wprowadzanie w obrót takiego mleka z zagród i pastwisk zapowietrzonych, jest wzbronione.

Art. 43. Zwierząt chorych oraz podejrzanych o wąglik, szelestnicę lub zarazę dziczyzny i bydła rogatego nie wolno poddawać ubojowi.

Zwierzęta podejrzane o zarażenie się wolno poddawać ubojowi jedynie za zezwoleniem starosty.

Art. 44. Szczepienia przeciw chorobom, wymienionym w art. 43, wolno wykonywać jedynie za uprzedniem zezwoleniem wojewody.

Art. 45. Operacje krwawe zwierząt chorych lub podejrzanych o choroby wymienione w art. 43 wolno wykonywać tylko lekarzom weterynaryjnym; zwłoki mogą być otwierane jedynie przez lekarza weterynaryjnego lub w jego obecności.

Art. 46. Zdejmowanie skór ze zwłok zwierząt, dotkniętych wąglikiem lub zarazą dziczyzny i bydła rogatego, jest wskazane.

Starosta zarządzi w sposób wykluczający niebez-

pieczeństwo zarazy usunięcie zwłok takich wraz ze skórą, sierścią, włosami, rogami, kopytami i racicami.

Przy szelestnicy zdejmowanie skór jest dozwolone z zachowaniem przepisanych środków ostrożności.

Art. 47. Użytkowanie i wprowadzanie w obrót mleka oraz jego przetworów, pochodzących ze zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę wymienione w art. 43, jest zakazane.

Art. 48. W razie wybuchu między zwierzyną wąglika, szelestnicy lub zarazy dziczyzny i bydła rogatego, przepisy art. 45 i 46 mają zastosowanie do zwłok zwierzyny.

Art. 50. Posiadacz zwierzęcia, dotkniętego gruźlicą otwartą lub podejrzanego o tę chorobę, może je poddać ubojowi po uprzednim zawiadomieniu starosty. Zwierzę takie winno być zbadane przez państwowego lekarza weterynaryjnego po uboju.

Art. 51. Mleko zwierząt chorych na otwartą gruźlicę wymion winno być natychmiast po udoju zniszczone; mleko zwierząt chorych na otwartą gruźlicę innych organów (jelit, płuc, macicy) może być dopuszczane do użycia jedynie po wyjąłowieniu w sposób przepisany.

Art. 53. Poza wypadkami, w artykule poprzednim wymienionemi, stosowanie środków rozpoznawczych bez zezwolenia wojewody jest wzbronione.

Art. 54. Zwierząt chorych na nosaciznę i podejrzanych o tę chorobę nie wolno poddawać ubojowi.

Art. 55. Zdejmowanie skór ze zwłok zwierząt, dotkniętych nosacizną, jest zakazane.

Starosta zarządzi bezpieczne usunięcie takich zwłok.

Art. 56. Po urzędowym stwierdzeniu ospy ow-

czej starosta zarządzi niezwłoczne przeprowadzenie szczepienia wszystkich owiec, wolnych jeszcze od zarazy w zapowietrzonym stadzie. Starosta nie zarządzi szczepienia, jeżeli posiadacz w ciągu dziesięciu dni wszystkie owce danego stada podda ubojowi.

W razie groźniejszego szerzenia się zarazy, lub niebezpieczeństwa jej rozniesienia, wojewoda może zarządzić szczepienie wszystkich owiec zagrożonych zarazą.

Szczepienia nie zarządzone przez władze mogą być wykonywane jedynie za uprzednim zezwoleniem wojewody.

Art. 57. Owce podejrzane wolno poddawać ubojowi tylko ze zezwoleniem starosty i pod nadzorem państwowego lekarza weterynaryjnego.

Art. 58. Zdejmowanie skór ze zwłok zwierząt dotkniętych ospą jest zakazane.

Starosta zarządzi bezpieczne usunięcie takich zwłok wraz ze skórą, wełną, racicami i rogami.

Art. 59. Koni dotkniętych zarazą stadniczą i podejrzanych nie wolno dopuszczać do stanowienia.

Art. 62. Koni i bydła rogatego, dotkniętych otrętem i podejrzanych, nie wolno dopuszczać do stanowienia.

Art. 63. Posiadacz zwierząt jednokopytowych i owiec, u których urzędowo stwierdzono świerz, winien poddać je leczeniu przez lekarza weterynaryjnego.

W razie niewykonania powyższego przepisu starosta zarządzi zamknięcie zwierząt w stajni (owczarni).

Art. 64. Skóry zwierząt dotkniętych świerzem wolno dopuszczać do obrotu po zastosowaniu przepisanych środków ostrożności.

Art. 65. Osoba władająca zwierzęciem chorem lub podejrzanem o wściekliznę winna zupełnie odosobnić je od ludzi i zwierząt.

Władza gminna, otrzymawszy wiadomość o wałęsaniu się psa wściekłego lub podejrzanego o wściekliznę winna postarać się o bezzwłoczne jego zabicie lub schwywanie, a w razie niemożności skutecznienia tego, zawiadomić sąsiednie władze gminne i najbliższy posterunek policji.

Art. 68. Nie wolno poddawać ubojowi zwierząt dotkniętych wścieklizną i podejrzanych o tę chorobę. Użytkowanie i wprowadzanie w obrót mleka z takich zwierząt i jego przetworów jest zakazane.

Art. 69. Starosta zarządzi usunięcie zwłok wraz ze skórą, sierścią, włosami, kopytami i racicami zwierząt dotkniętych wścieklizną lub podejrzanych o tę chorobę.

Zarządzenie to należy wykonać w sposób wykluczający niebezpieczeństwo zarazy.

Otwieranie zwłok zwierząt chorych i podejrzanych może się odbywać jedynie w obecności państwowego lekarza weterynaryjnego.

Art. 72. Wojewoda może zarządzić zabicie świń dotkniętych pomorem lub zarazą, tudzież podejrzanych, jeżeli przypuszczać należy, że w ten sposób da się osiągnąć zupełnie stłumienie zarazy,

Szczepienia mogą być przedsięwzięte tylko za zezwoleniem wojewody.

Postanowienia karne.

Art. 98. Kto naruszy jeden z przepisów, zawartych w art. 18, 20, 21, 31 ustęp ostatni, 37, 38, 42, 43—48, 50, 51, 53, 54, 55 ustęp pierwszy, 56 ustęp ostatni, 57, 58 ustęp pierwszy, 59, 62, 63 ustęp 1-szy, 64, 65 ustęp pierwszy, 68, 69 ustęp ostatni, 72 ustęp drugi, albo rozporządzenie lub zarządzenie, wydane na podstawie rozporządzenia niniejszego, będzie karany aresztem do 6 tygodni lub grzywny do 1.000 złotych. Kary aresztu i grzywny mogą być wymierzane łącznie.

Jeżeli czynu dopuszczono się z niedbalstwa, należy wymierzyć karę grzywny.

Art. 99. Kto umyślnie przyczyni się do wybuchu lub rozszerzenia zaraźliwej choroby zwierzęcej lub udaremnia umyślnie tłumienie zarazy będzie karany więzieniem do lat 3, obok którego może być orzeczona kara grzywny do 5.000 zł.

Jeżeli czyn wywołał niebezpieczeństwo powszechnej klęski gospodarczej, winny ulegnie karze więzienia do lat 5-ciu, obok której może być orzeczona kara grzywny do 10 000 zł.

Art. 100. Kto popełni czyn wymieniony w art. poprzednim z niedbalstwa będzie karany aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 2.000 zł. Obie te kary można wymierzyć łącznie. W razie następstwa przewidzianego w ust. 2 artykułu poprzedniego, winny będzie karany więzieniem do 6 miesięcy, obok którego może być orzeczona kara grzywny do 3.000 zł.

Art. 101. Winny sprowadzenia z zagranicy wbrew przepisom rozporządzenia niniejszego, lub rozporządzeń na jego podstawie wydanych, zwierząt, zwłok, części zwierząt oraz wytworów zwierzęcych, jak rów-

niez surowic i szczepionek oraz preparatów do rozpoznania zaraźliwych chorób zwierzęcych oraz innych przedmiotów, mogących być rozsadnikami zarazy—będzie karany aresztem do 6 tygodni, lub grzywną do 2.000 złotych.

Art. 102. Równocześnie ze skazaniem za przestępstwo, przewidziane w artykule poprzednim, należy orzec konfiskatę przedmiotów w tymże artykule wymienionych.

Konfiskatę orzec należy, choćby ściganie karne z jakichkolwiek powodów było niewykonalne, albo też wydano wyrok uniewinniający. Orzeczenia o konfiskacie nie połączone z wyrokiem, wydaje sąd właściwy do orzekania o przestępstwie; orzeczenie to może być skarżone.

Art. 103. Rzeczy, ulegające konfiskacie, może władza administracyjna tymczasowo zająć i o ile nie mają być one w myśl obowiązujących przepisów zniszczone, może je z ważnych powodów sprzedać w drodze przetargu publicznego. Za ważne powody należy w szczególności uznać niebezpieczeństwo psucia się rzeczy i koszty ich utrzymania zbyt znaczne w stosunku do ich wartości.

Art. 104. Współwina (podżeganie i pomoc) w przestępstwach określonych w rozporządzeniu niniejszem, tudzież usiłowanie jest karalne.

Art. 105. Postanowienia karne rozporządzenia niniejszego nie wykluczają ukarania w myśl surowszych przepisów innych ustaw karnych, w razie naruszenia ich czynem w rozdziale niniejszym przewidzianym.

Art. 106. Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa z art. 98 należy do starostów.

W orzeczeniu należy oznaczyć na wypadek nieściągalności grzywny karę zastępczego aresztu w wysokości nieprzekraczającej 2 tygodni.

W sprawach o wszelkie inne w rozporządzeniu niniejszem przewidziane przestępstwa właściwe są sądy.

A r t. 107. Ukarany orzeczeniem starosty może w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść do starosty żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który rozstrzyga jako pierwsza instancja.

Wyrok sądu okręgowego wydany w II. instancji nie ulega zaskarżeniu.

Na obszarze mocy obowiązującej niemieckiej ustawy postępowania karnego z 1877 r. stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych mandatów karnych.

A r t. 108. Na obszarze mocy obowiązującej austr. ustawy karnej z 1852 r. obowiązują następujące postanowienia:

- a) zamiast więzienia orzeka się ścisły areszt;
- b) czyny, zagrożone aresztem, są wykroczeniami, ścisłym aresztem—występkami;
- c) odwołanie można wnieść niezależnie od postanowień § 283 p. k.

A r t. 113. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą na całym obszarze Rzplitej Polskiej z d. 1. IV. 1928 r.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 19. XII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 114 poz. 475

w sprawie terminu wejścia w życie rozporządzenia
Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927
r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych.

Art. 1. Ustępowi pierwszemu artykułu 113 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 673) nadaje się brzmienie następujące:

„Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z dniem 1 kwietnia 1928 r.“

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA

z dnia 9 stycznia 1928 Dz. U. R. P. Nr. 19 poz. 167

w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych.

normuje stwierdzanie zaraźliwych chorób zwierzęcych, wypłacanie odszkodowania i zapomogi właścicielowi zabitego zwierzęcia, postępowanie przy stłumieniu poszczególnych zaraźliwych chorób zwierzęcych. Załączniki do tego rozp. normują przeprowadzenie sekcji zwierząt, sposób przeprowadzania desynfekcji itd.

U w a g a : Na podstawie rozp. Prez. Rzp. z 22. VIII. 1927 o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych wydane zostały następujące rozporządzenia:

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA

z dnia 18. II. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 406

o włączeniu influency koni do chorób, podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania tej choroby.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA

z dnia 18. II. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 407

o włączeniu niedokrwistości zakaźnej koni do chorób podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania tej choroby.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA

z dnia 22. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 408

o zaopatrywaniu zwierząt w świadectwa miejsca pochodzenia i o badaniu zwierząt na stacjach kolejowych i przystaniach wodnych.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA
z dnia 24. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 411
w sprawie przywozu i przewozu zwierząt i t. d. z ob-
szarów Z. S. S. R., Łotwy i Litwy.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA
z dnia 17. VI. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 597
o nadzorze weterynaryjnym nad targami, rzeźniami,
mleczarniami i t. d.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA
z dnia 8. VI. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 614
w sprawie zarobkowego trzebieńia zwierząt przez
osoby nie posiadające dyplomu lekarza weterynar.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA
z dnia 13. VI. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 674
o kontroli surowic i szczepionek dla celów wetery-
naryjnych oraz preparatów do rozpoznawania zaraź-
liwych chorób zwierzęcych.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 19. XI. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 108, poz. 922
o zwalczaniu chorób roślin oraz o tępieniu chwastów
i szkodników roślin.

Przepisy karne.

Art. 13. Winni naruszenia przepisów rozporządzeń wydanych na podstawie niniejszego rozporządzenia będą karani, — o ile czyn nie stanowi przestępstwa zagrożonego cięższą karą — aresztem do sześciu tygodni i grzywną od 10 do 10.000 złotych lub jedną z tych kar.

Podżeganie, pomoc i usiłowania ulegają karze.

W orzeczeniu skazującym na grzywnę należy orzec na wypadek niemożności jej ściągnięcia karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie powyżej sześciu tygodni.

Wedle art. 14. należy orzec konfiskatę roślin, szkodników roślin i przedmiotów, wysłanych lub importowanych z zagranicy lub przewożonych w kraju.

Konfiskatę orzec należy również w wypadkach, gdy ściganie karne z jakichkolwiek powodów jest niewykonalne lub gdy wydano orzeczenie albo wyrok uniewinniający.

Orzeczenie o konfiskacie, niepołączone z orzeczeniem skazującym lub z wyrokiem wydaje władza lub sąd, właściwe do orzekania o czynie karalnym;

orzeczenie to może być zaskarżone w tym samym trybie co orzeczenie o karze.

Art. 16. Orzecznictwo w sprawach o naruszenie przepisów rozporządzeń, wydanych na jego podstawie niniejszego rozporządzenia, należy do starosty.

Art. 17. Przeciwno orzeczeniu starosty można w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi według przepisów postępowania obowiązujących w I. instancji sądowej.

Wyrok sądu okręgowego wydany w II. instancji jest prawomocny.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego z 1877 r. stosuje się przepisy o policyjnych rozporządzeniach karnych.

Art. 20. Rozp. niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzplitej z wyjątkiem województwa śląskiego z dniem 1. I. 1928 r.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA

z dnia 8. VIII. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 689

(ogłoszone 20. VIII. 1928).

Zawiera postanowienia o tępieniu korówki wełnistej—karalne po myśli rozp. Prez. Rzplitej z 11. XI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 108. poz. 922.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA i DÓBR PAŃSTWOWYCH
z dnia 12. XI. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 679
(ogłoszone 27. XI. 1926)

o zwalczaniu raka ziemniaczanego
i

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA
z dnia 9. II. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 162
o zwalczaniu raka ziemniaczanego.

nakładają obowiązek zwalczania raka ziemniaczanego i podają sposób wykonania go.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA
z dnia 31. VII. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 697
(ogłoszone 28. VIII. 1928)

nakłada obowiązek niszczenia berberysu zwyczajnego do 1. V. 1929.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ
z dnia 16. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 318
o sprzedaży nawozów sztucznych.

Art. 3. W reklamach i wszelkiego rodzaju ogło-

szeniach o produktach, sprzedawanych jako nawozy sztuczne, na opakowaniu tych produktów, a także w dowodach sporządzanych przy ich sprzedaży nie wolno używać nazw i określeń, mogących wprowadzić w błąd kupującego co do rodzaju, pochodzenia lub składu chemicznego tych produktów.

Art. 4. Jeżeli nawóz sztuczny sprzedawany jest w opakowaniu, sprzedawca winien umieścić w sposób widoczny na zewnętrznej stronie opakowania napis zawierający:

- a) wyrazy: „Nawóz sztuczny“,
- b) nazwę nawozu sztucznego,
- c) jego wagę,
- d) procentową ilość (w liczbach całkowitych) wymienionych w art. 1 składników użytecznych dla roślin,
- e) nazwę przedsiębiorstwa (kopalń, zakładu przemysłowego), z którego nawóz sztuczny pochodzi w stosunku zaś do nawozów pochodzenia zagranicznego — nazwę kraju, z którego nawóz pochodzi.

Art. 5. Każda sprzedaż nawozów sztucznych winna być potwierdzona wystawionym przez sprzedawcę pisemnym dowodem sprzedaży. W dowodzie tym oprócz danych, wyszczególnionych w art. 4, winny być nadto podane: imię, nazwisko (lub firma) i adres sprzedawcy.

Za pisemny dowód sprzedaży mogą być uważane również: rachunek, list przewozowy i inne dokumenty używane w obrocie towarowym, o ile zawierają dane, wymagane dla dowodu sprzedaży.

Sprzedawca obowiązany jest przechowywać w ciągu roku odpisy wydanych dowodów sprzedaży.

Art. 13. Kto użyje nazwy lub określenia, mogącego wprowadzić w błąd kupującego co do rodzaju, pochodzenia lub składu chemicznego nawozu sztucznego, wbrew postanowieniom art. 3 niniejszego rozporządzenia, karany będzie grzywną do 1.000 zł.

Art. 14. Kto wbrew postanowieniom art. 4 niniejszego rozporządzenia nie umieści w sposób widoczny na zewnętrznej stronie opakowania wyszczególnionych w tym artykule przepisów, karany będzie grzywną do 1.000 zł.

Art. 15. Kto wbrew postanowieniom artykułu 5 niniejszego rozporządzenia dokona sprzedaży nawozu sztucznego bez sporządzenia pisemnego dowodu sprzedaży lub nie okaże organom upoważnionym do nadzoru przed upływem roku od dnia sprzedaży odpisu wydanego dowodu sprzedaży, karany będzie grzywną do 500 zł.

Art. 16. Kto dokona sprzedaży nawozu sztucznego, w którym rzeczywista zawartość składników użytecznych dla roślin różni się od podanej w dowodzie sprzedaży w stopniu większym, niż to jest dopuszczalne przez określoną dla tego uchylecia normę, karany będzie grzywną do 5.000 zł.

Art. 17. Kto dokona sprzedaży nawozu sztucznego, którego sprzedaż jest niedozwolona, ulegnie karze grzywny do 5.000 zł.

Art. 18. Kto naruszy przepisy niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzeń na jego podstawie wydanych, o ile czyn nie podpada pod postanowienia art. 13—17, ulegnie karze grzywny do 1.000 zł.

Art. 19. Jeżeli jeden z czynów karalnych, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, podpadnie pod surowszy przepis innych ustaw, należy według tych ustaw karę wymierzyć.

Art. 20. Orzecznictwo w sprawach o naruszenie przepisów niniejszego rozporządzenia oraz rozporządzeń na jego podstawie wydanych, należy do powiatowej władzy administracji ogólnej.

W orzeczeniach skazujących należy orzec na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie powyżej 6 tygodni.

Art. 21. Skazany orzeczeniem powiatowej władzy adm. ogólnej może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w pierwszej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzone postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchiwać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane;

wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Ządanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

Art. 23. Rozp. niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Państwa w 6 miesięcy od d. ogłoszenia. (ogłoszone 22. III. 1928).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 334
o kwalifikacjach zawodowych osób trudniących się
samodzielnie kuciem koni.

U S T A W A   W O D N A

z dnia 14. IX. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 205

(w brzmieniu ustalonym rozp. Min. Robót Publicznych
z dnia 13. IV. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 574)

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu
ustawy wodnej.

Art. 18. (1) Właściciel jeziora, nie należącego do wody płynącej, nie jest uprawniony spuszczać go lub jego zwierciadła tak obniżyć, iżby przez to stan wód gruntowych uległ zmianie ze szkodą innym, chyba że to jest potrzebne dla zwykłego odwodnienia gruntów.

(2) Również nie wolno właścicielowi wpuszczać

do jeziora wody i innych cieczy. lub wrzucać stałych lub mulistych materji, które mogą wodę ze szkodą dla innych zanieczyścić.

Art. 25. (1) Kto chce wodę lub inne ciecze ponad miarę powszechnego użytkowania do wód odprowadzać, musi o tem uprzednio zawiadomić władzę wodną. Gdy władza ta jest zdania, że projektowanemu odprowadzeniu sprzeciwiają się względy policyjne, lub ograniczenia, przewidziane niniejszą ustawą, ma zabronić odprowadzenia z podaniem powodów. W przeciwnym razie winna władza oznajmic donoszącemu, że z jej strony niema przeszkód do odprowadzenia. Władza wodna może również wskazać środki zaradcze, po których zastosowaniu cofnie swój zakaz.

(2) Przed otrzymaniem oznajmienia (ustępu 1) oraz przed zastosowaniem wskazanych przez władzę wodną środków zaradczych, odprowadzenie wody lub innych cieczy jest wzbronione.

(3) Przepisy te nie mają zastosowania, gdy prawo na odprowadzenie wody uzyskane zostało na podstawie zezwolenia właściwej władzy, lub gdy istniało w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, a nie zostało przez nią uchylone.

Art. 65. (1) Każde urządzenie, piętrzące wodę na podstawie pozwolenia, musi być opatrzone co najmniej jednym znakiem wodnym (palem markującym, znakiem normalnym, wodowskazem i t. p.), który ma wyraźnie wskazywać wysokość dopuszczalnego najwyższego stanu wody, tak latem, jak i zimą, a jeśli stan wody ma być utrzymywany na pewnym najniższym poziomie — także wysokość najniższego dopuszczalnego stanu wody.

(2) Znaki, wskazujące wysokość wody, winny być urządzone i utrzymywane przez uprawnionych do wody w miejscu dla interesowanych dostępnem zgodnie z przepisami i w ten sposób, aby były o ile możności zabezpieczone od umyślnego uszkodzenia i zniszczenia przez czas i przypadek. Uprawnieni do piętrzenia wody i zarządcy zakładów obowiązani są donieść natychmiast władzy wodnej o zaszłym uszkodzeniu znaków, wskazujących wysokość wody.

(3) Osobne rozporządzenie Ministra Robót Publicznych przepisze kształt znaków wodnych i ostrożności, jakie przy ich ustawieniu należy zachować.

Art. 70. (1) Zakład, piętrzący wodę, może być tylko za zezwoleniem władzy wodnej stale unieruchomiony lub zniesiony.

(2) Zezwolenia można tylko wówczas odmówić, gdyby inni przez unieruchomienie lub zniesienie zakładu mieli ponieść szkodę, a wobec uprawnionego i władzy wodnej zobowiążą się, stosownie do wyboru uprawnionego, zwrócić koszty utrzymania budowli piętrzącej, albo ją utrzymywać. Muszą się oni również zobowiązać zwrócić inne szkody uprawnionemu i dać zabezpieczenie na wypełnienie swych zobowiązań. O wysokości wynagrodzenia, przypadającego za utrzymanie budowli piętrzącej, jak również za inne straty oraz o obowiązku zabezpieczenia orzeka w razie sporu władza wodna. Ma ona na żądanie uprawnionego do piętrzenia wyznaczyć termin, w ciągu którego powyżej wspomniane obowiązki mają być przyjęte, w razie przeciwnym władza wodna udzieli zezwolenia na unieruchomienie lub zniesienie budowli piętrzącej. Od zło-

żenia zabezpieczenia wolne są: Państwo, związki samorządowe i spółki wodne.

(3) Do budowli piętrzących, które powstały na mocy pozwolenia, mają powyższe przepisy (ustępy 1 i 2) zastosowanie o tyle tylko, o ile pozwolenie inaczej nie stanowi.

Art. 71. Nie wolno bez upoważnienia władzy wodnej nagle spuszczać nagromadzonej wody, gdyby skutkiem tego mogły być cudze grunty lub zakłady zagrożone lub uszkodzone, wykonywanie praw użytkowania wody ograniczone lub utrzymanie wody płynącej utrudnione.

Art. 72. (1) Przy zakładach piętrzących nie można piętrzyć wody ponad wysokość ustaloną znakiem wodnym.

(2) Gdy tylko woda wzbierze ponad tę wysokość, ma przedsiębiorca, bez pretensji do odszkodowania, z zachowaniem ostrożności, w art. 71 przewidzianych przez otwarcie ruchomych części jazu oraz przez usuwanie wszelkich przeszkód (naniesionych przedmiotów, lodu, żwiru i t. p.) natychmiast bez przerwy i tak długo spuszczać wodę, dopóki się znów nie obniży do poziomu znaku wodnego. W razie oczekiwanego wezbrania władza wodna ma prawo nakazać przedsiębiorcy, któremu w tym wypadku pretensja do odszkodowania nie przysługuje, aby spuścił bezzwłocznie wodę przez zastosowanie tych samych środków poniżej wysokości, ustalonej znakiem wodnym i ten stan w miarę możliwości tak długo utrzymywał, aż woda opadnie.

Postanowienia karne.

Kompetencja sądów.

Art. 241. Grzywnie do 300 zł. ulegnie ten, kto bez zezwolenia władzy na obszarze zalewu wód nieobwałowanych na wielką wodę wznosi, rozszerzą, przenosi lub usuwa wystające nad powierzchnią ziemi urządzenia (art. 114 ust. 1), oraz kto niewypełnia warunków udzielonego pozwolenia.

Art. 242. (1) Karze aresztu do 6-ciu tygodni i grzywnie do 1.000 zł., lub jednej z tych kar ulegnie ten, kto z rozmysłu wbrew przepisom art. 18 ust. 2 i art. 25 wodę, albo inne materje płynne, wskutek których woda ulec może zanieczyszczeniu, wprowadza do wody, albo wbrew przepisom ustawy:

- a) nie urządzi i nie utrzymuje znaków wodnych na urządzeniach piętrzących wodę (art. 65 ust. 2),
- b) stale unieruchomi lub znieście zakład piętrzący wodę bez zezwolenia władzy (art. 70 ust. 1),
- c) bez upoważnienia władzy spuszcza nagle nagromadzoną wodę (art. 71),
- d) nie utrzymuje stanu wody na wysokości, ustalonej znakiem wodnym (art. 72 ust. 1—3).

Gdy czyn popełniono z niedbalstwa, winny ulega grzywnie do 150 zł.

Art. 243. (1) Gdy wbrew przepisom art. 18 ust. 2 i art. 25 woda lub inne ciecze, mogące powodować zanieczyszczenie, zostały do wody wprowadzone, przedsiębiorca i kierownik zakładu ulegną grzywnie do 3.000 zł., jeżeli ze swej strony zaniedbali należytego

dozoru, albo też dopuścili się zaniedbania przy wyborze i kontroli personelu nadzorczego.

(2) Na tych samych zasadach ulegnie grzywnie do 500 zł. uprawniony do piętrzenia wody w wypadkach wykroczeń przeciw przepisom art. 65 ust. 2 art. 70 ust. 1, art. 71 i 72 ust. 1—3, popełnionych przez inne osoby.

Art. 244. (1) Surowsze postanowienia ustaw karnych pozostają w mocy.

(2) Karom, przewidzianym w art. 241 i 242, ulegnie również ten, kto drugiego do popełnienia przestępstwa skłoni lub w popełnieniu przestępstwa był pomocny.

Art. 245. W b. zaborze austriackim można do czasu wprowadzenia jednolitego ustawodawstwa karnego od wyroku odwołać się na niekorzyść oskarżonego.

Art. 246. Właściwemi do orzekania o czynach karygodnych z art. 241—244 są sądy pokoju (sądy powiatowe).

Kompetencja władz administracyjnych.

Art. 247. (1) Wszelkie uszkodzenia i nadwyrężenia zakładów i budowli wodnych, jeżeli nie podpadają pod powszechną ustawę karną, będą karane przez właściwą terytorjalnie powiatową władzę administracji ogólnej grzywnami do 100 zł. Takiej samej karze podlega, kto bez zezwolenia władzy zniesie zupełnie budowlę wodną już istniejącą.

(2) Przekroczenia ustaw, regulujących prawo wodne, jako też wydanych w celu ich przeprowadzenia rozporządzeń i zarządzeń, o ile te przekroczenia nie podpadają pod powszechną ustawę karną, będą karane przez właściwą terytorjalnie powiatową władzę

administracji ogólnej grzywnami do 100 zł.

(3) W każdym orzeczeniu karnem, którem nałożono grzywnę, należy zarazem według słusznego uznania oznaczyć karę pozbawienia wolności, która w razie nieściągalności ma być wymierzona zamiast grzywny. Areszt zastępczy nie może przekraczać dni 14-tu.

(4) Jeżeli sprawca dopuszcza się złośliwości, albo ciężkiego niedbalstwa lub też ponownie podpada karze, natenczas można zamiast lub obok grzywny orzec areszt do dni 14-tu.

(5) Orzeczenia karne w sprawach wodnych mają zawierać:

- a) prawne określenie czynu karygodnego, miejsce i czas jego popełnienia;
- b) nazwę skarżącego;
- c) wymiar kary;
- d) uzasadnienie orzeczenia;
- e) pouczenie o środkach prawnych.

Art. 248. (1) Aż do wydania szczegółowych w tym względzie przepisów od orzeczeń karnych władz administracyjnych, zapadłych w II-iej instancji, można odwołać się w ciągu dni 14-tu do miejscowego właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów o odwołaniu się od wyroków sądu pokoju (powiatowego). Sąd nie może jednak uchylić orzeczenia władzy administracyjnej z przekazaniem sprawy do ponownego rozpatrzenia i zawyrokowania. Wniesienie odwołania do sądu od wyroku władzy administracyjnej wstrzymuje wykonanie wyroku.

(2) W b. dzielnicy pruskiej stosuje się art. 10 ustawy z dnia 23. VI. 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75,

poz. 511) do czasu wprowadzenia jednolitego ustawodawstwa karnego.

Art. 249. We wszystkich przypadkach, w których ktoś przekroczył postanowienia niniejszej ustawy, musi on bez względu na poniesioną karę i obowiązek odszkodowania usunąć na własny koszt samowolnie przedsięwziętą zmianę, albo dokonać zaniechanych robót, jeżeli zagrożony albo dotknięty szkodą tego zażądał, albo też dobro publiczne tego wymaga.

(2) Władza administracyjna ma sprawę jaknajrychlej rozstrzygnąć i orzeczenie wykonać.

(3) W razie zasądzenia w drodze administracyjnej może władza administracyjna na wniosek poszkodowanego rozstrzygnąć także o obowiązku odszkodowania, jeżeli wynik postępowania karnego daje do tego dostateczną podstawę. Wolno jednak interesowanym, jeżeli nie zadowolą się wydanem przez władzę administracyjną orzeczeniem co do obowiązku odszkodowania, udać się o rozstrzygnięcie do sądu natychmiast lub w ciągu miesiąca po prawomocności orzeczenia administracyjnego. Dopiero po bezskutecznym upływie tego terminu można na podstawie orzeczenia administracyjnego wdrożyć egzekucję.

Dochód z grzywien.

Art. 250. Grzywny, nakładane przy wykonywaniu niniejszej ustawy przez władze administracyjne, wpływają do funduszków samorządów wojewódzkich na cele popierania budowli wodnych, o ile ustawy specjalne nie przekazują tych grzywien funduszom konserwacyjnym przedsiębiorstw meljoracyjnych.

Przedawnienie.

Art. 251. (1) Dochodzenie i karanie przekroczenia, przewidzianego w art. 247 ust. 1, przedawnia się w ciągu trzech miesięcy, a przekroczenia, przewidzianego w art. 247 ust. 2, w ciągu 6-ciu miesięcy.

(2) Bieg przedawnienia rozpoczyna się, jeżeli karygodna czynność się zakończyła, albo też karygodne zachowanie się ustaje. Każdy akt, mający charakter ścigania sprawcy, przerywa biegnące na jego korzyść przedawnienie.

(3) Przedawnienie karygodnej czynności nie rozciąga się na obowiązek, który na sprawcę wkłada art. 329, jak również na obowiązek odszkodowania.

Dział XIII.

PORZĄDEK i BEZPIECZEŃ- STWO PUBLICZNE.

U S T A W A

z dnia 23 kwietnia 1920 Dz. U. R. P. Nr. 37 poz. 210
o ograniczeniach w sprzedaży napojów alkoholowych.

(w brzmieniu ogłoszonym Rozp. Min. Zdrowia Publ.
z dnia 10 kwietnia 1922 Dz. U. R. P. Nr. 35 poz. 299).

Wedle tej ustawy napojów alkoholowych, zawierających ponad 45 proc. alkoholu, pod żadną postacią dla spożycia sprzedawać nie wolno; sprzedaż napojów, sporządzonych ze spirytusu alkoholowego nieoczyszczonego, zawierającego fusle, jest wzbroniona (art. 3).

Ograniczenia te dotyczą sprzedaży i podawania wyżej wymienionych napojów zarówno w naczyniach otwartych jak i zamkniętych (art. 2).

Gminy wiejskie i miejskie władne są w obrębie swych granic uchwalić całkowity zakaz sprzedaży napojów alkoholowych (art. 4).

Liczbę miejsc detalicznej sprzedaży lub wyszynku napojów alkoholowych ogranicza się do jednego na 2.500 mieszkańców, przyczem najwyżej połowa z nich może być przeznaczona do wyszynku (art. 5).

Art. 7. Bezwzględnie zakazana jest sprzedaż lub podawanie napojów, zawierających jakiegokolwiek ilości alkoholu, osobom nieletnim do skończonego 21 roku, dalej uczniom szkół niższych i średnich bez względu na wiek, innym zaś konsumentom na kredyt pod zastaw jakichkolwiek przedmiotów lub za wykonaną pracę.

Na podstawie ograniczeń, przewidzianych w art. 1 i 2 zakazuje się sprzedaży i podawania oraz spożywania napojów alkoholowych:

- a) w bufetach kolejowych, w obrębie zabudowań stacyjnych oraz w pociągach, na przystankach statków parowych i na samych statkach,
- b) na całym obszarze zabudowań koszarowych i w obozach wojskowych oraz sklepach i bufetach wojskowych,
- c) na całym obszarze zabudowań fabrycznych i przemysłowych oraz w lokalach i miejscach przeznaczonych do ćwiczeń sportowych i gimnastycznych,
- d) w domach ludowych i pomieszczeniach straży ogniowej,

e) we wszystkich miejscowościach:

- 1) w których zarządono pobór wojskowy lub mobilizację, wybory do ciał ustawodawczych lub władz komunalnych, przez cały czas trwania tych zarządzeń lub akcji głosowania,
- 2) w których celem utrzymania porządku i spokoju publicznego Ministerstwo Spraw Wewnętrznych lub upoważnione przez niego organy administracyjne zakażą sprzedaży lub wyszynku napojów alkoholowych na czas prowadzenia sądów doraźnych, stanu wyjątkowego lub też tłumnych zebrań ludności,
- f) w niedziele i święta, obchodzone w urzędach państwowych, przyczem ograniczenia w tym wypadku wchodzą w życie od godziny 3 dnia przedświątecznego i trwają do godziny 10 rano dnia poświątecznego,
- g) w miejscowościach, położonych poza obrębem miasta powiatowego, wojewódzkiego lub stołecznego, również we wszystkie inne dni tłumnych zebrań ludności, jak targi, jarmarki, odpusty, pielgrzymki, misje i t. p., stosowane będą ograniczenia, jak w punkcie f),
- h) w budynkach, oddanych do użytku służby publicznej.

Kto w stanie nietrzeźwości, wywołanej nadużyciem napojów alkoholowych, zachowaniem swoim daje powód do publicznego zgorszenia, a także, kto w takim stanie nietrzeźwości znajduje się w miejscu publicznem, bez względu na swoje zachowanie się, podlega karze w art. 9 niniejszej ustawy przewidzianej.

Takiej samej karze podlega ten, kto drugiego do

takiego stanu nietrzeźwości doprowadził, prócz tego odpowiada on obok nietrzeźwego solidarnie za wszelkie szkody i straty, wyrządzone innym przez osobę, którą do stanu nietrzeźwości doprowadził lub do niego się przyczynił.

Art. 8. Winni przekroczenia przepisów niniejszej ustawy oraz rozporządzeń na jej podstawie wydanych, o ile czyn nie podlega surowszemu ukaraniu w myśl obowiązujących w poszczególnych dzielnicach ustaw karnych, ulegną w drodze administracyjnej karze grzywny do zł. 200 lub aresztu do 1 miesiąca, w razie zaś powtórzenia przekroczenia grzywny do 1.000 zł, lub aresztu do 3 miesięcy.

Kary aresztu i grzywny mogą być nałożone jednocześnie. Nadto może być orzeczone cofnięcie koncesji na sprzedaż lub wyszynk napojów alkoholowych.

Dwukrotne przekroczenie przepisów niniejszej ustawy powoduje, niezależnie od kar przewidzianych, utratę koncesji.

Odpowiedzialność za przekroczenie przepisów niniejszej ustawy gaśnie po upływie 5 lat od dnia popełnienia przekroczenia.

W b. dzielnicy pruskiej o wymiarze kar orzekają wyłącznie sądy.

Art. 9. Karom wyszczególnionym w art. 8 ulegają nie tylko właściciel zakładu, względnie jego zarządca, lecz również służba, która dopuściła się przekroczenia przepisów niniejszej ustawy, oraz wszystkie osoby, wykraczające przeciwko przepisom niniejszej ustawy.

U w a g a: Do tej ustawy istnieje rozporządzenie wykonawcze Ministra Zdrowia Publicz. z 2. VI. 922 Dz. U. R. P. Nr. 51 poz. 462.

U S T A W A

z dnia 31 maja 1921 Dz. U. R. P. Nr. 50 poz. 303
o nadzorze nad kotłami parowymi.
(wchodzi w życie 18. VII. 1921).

Art. 5. Winni przekroczenia przepisów, na podstawie niniejszej ustawy wydanych, ulegną karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 50 zł. lub jednej z tych kar.

W b. zaborze pruskim wymierzyć należy karę aresztu do 6 tygodni, lub więzienia do trzech miesięcy i grzywnę do 50 zł. lub jedną z tych kar.

W b. zaborze austriackim odwołanie od kary i wymiaru kary jest dopuszczalne bez względu na to, czy zastosowano prawo nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Sprawy powyższe podlegają decyzji sądów pokoju (powiatowych).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU i HANDLU

z dnia 20 marca 1923 Dz. U. R. P. Nr. 53 poz. 370
w przedmiocie przepisów dla obsługujących kotły
parowe.

§ 3. Za nieprzestrzeganie bezpieczeństwa pracy wogóle, a w szczególności za 1) wpuszczanie obcych ludzi do kotłowni, 2) niezawiadomienie zwierzchnika o oznakach niebezpieczeństwa kotła, 3) wyjście z kotłowni bez zostawienia zastępcy, kiedy ogień jest na ruszcie, 4) niewykonywanie zarządzeń, wydanych przez

organa dozorów kotłowych, 5) za dodatkowe obciążenie zaworów bezpieczeństwa lub ich zaklinowanie winien będzie karany aresztem i grzywną w myśl art. 5, ustawy z dn. 31 maja 1921, Nr. 50, poz. 303, o ile obowiązujące ustawy karne nie przewidują surowszych kar za powyższe czyny.

U w a g a: Rozp. Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 29. I. 1923 Dz. U. R. P. Nr. 119 poz. 958 traktuje o budowie, ustawianiu i dozorcze kotłów parowych na statkach.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 30. IV. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 41. poz. 369
o utworzeniu Komisji Nadzwyczajnej do walki z nadużyciami, naruszającemi interesy Państwa.

Art. 20. Kto osobom wymienionym w art. 8 i 14 wzbroni wstępu do instytucji wymienionych w art. 3 i 14, albo odmówi okazania im ksiąg, aktów, dokumentów, rachunków i innych pism lub udzielania wyjaśnień, przewidzianych w art. 14, albo w spełnieniu tych czynności przeszkodzi, będzie karany, o ile czyn nie podlega karze surowszej aresztem do trzech miesięcy i grzywną do dziesięciu tysięcy złotych lub jedną z tych kar.

Właściwy do orzekania jest sąd powiatowy (pokoju).

Art. 23. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i traci moc po upływie jednego roku od dnia wejścia w życie. (ogłosz. 5. V. 1927)

U w a g a: art. 8 i 14 wymieniają członków

komisji, sędziów, prokuratorów i inne osoby powołane do prac komisji.

Art. 3. wylicza urzędy, instytucje, zakłady i td. podlegające działalności komisji.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. IV. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 43. poz. 380
o zakazie używania białego i żółtego fosforu przy
wyrobie przedmiotów zapalnych.

Art. 1. Używanie białego i żółtego fosforu przy wyrobie zapalek lub innych przedmiotów zapalnych jest zakazane.

Art. 2. Zakazane jest również: używanie, przechowywanie, sprzedaż i wogóle rozpowszechnianie w jakikolwiekby sposób oraz przywóz z zagranicy produktów zapalnych, zawierających biały lub żółty fosfor.

Art. 4. Winni przekroczenia przepisów, zawartych w art. 1 i 2 oraz przepisów rozporządzeń na podstawie art. 3 wydać się mających, ulegną karze grzywny do trzech tysięcy złotych i aresztu do sześciu tygodni, lub jednej z tych kar.

Władza wymierzająca karę oznaczy w orzeczeniu na wypadek nieściągalności grzywny, karę zastępczego aresztu, według słusznego uznania, jednak na czas nie ponad sześć tygodni.

Przedmioty bezprawnie wyrabiane, przechowywane, rozpowszechniane lub przywożone z zagranicy, ulegną konfiskacie, niezależnie od tego, czy są własnością

osoby skazanej czy też innej. Jeżeli ściganie lub skazanie winnego jest niemożliwe, należy orzec samoistnie konfiskatę tych przedmiotów.

Art. 5. Do wymierzenia kar, przewidzianych w rozporządzeniu niniejszem, powołane są władze administracyjne I instancji.

Przeciw orzeczeniu władzy administracyjnej I instancji, można w ciągu dni siedmiu od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który zastosuje przepisy postępowania, obowiązujące dla I instancji sądowej. Wyrok sądu okręgowego wydany w II instancji jest prawomocny.

Przedmioty, podlegające konfiskacie, należy zająć już w toku postępowania przewidzianego artykułem niniejszym.

Art. 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej z dniem 1 lipca 1927 r.

Jednocześnie tracą moc wszelkie przepisy, dotyczące przedmiotów objętych niniejszem rozporządzeniem.

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 30 czerwca 1927 Dz. U. R. P. Nr. 62 poz. 544

w sprawie produkcji przywozu i używania bieli ołowianej, siarczanu ołowiu oraz innych związków ołowiu.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 15 lipca 1927 Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 577
w sprawie wymiarów cegły, używanej przy budowie.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 27. V. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 46 poz. 410
o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych.

R o z d z i a ł VIII.

Postanowienia karne.

Art. 58. Kto osób upowaznionych do szacowania budowli (art. 26) nie dopuści do wykonania czynności, z oszacowaniem związanych, lub przeszkodzi w wykonywaniu tych czynności, ulegnie karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do trzech tysięcy złotych albo obu tym karom łącznie.

Art. 59. Organy prywatnego zakładu ubezpieczeń, które świadomie biorą udział w zawarciu z właścicielem budowli umowy ubezpieczenia w zakresie zastrzeżonem wyłącznie Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych (art. 6 ust. 2) lub w zawarciu umowy na sumę uszacowania, określoną przez organy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajem-

nych (art. 26, ust. 3), ulegną karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do trzech tysięcy złotych albo obu tym karom łącznie.

Art. 60. Kto we właściwym terminie i w sposób przepisany:

- a) nie zgłosi budowli do ubezpieczenia (art. 22 ust. 1);
- b) nie zawiadomi o zmianach, którym uległa budowla art. 33 ust. 1 i art. 34 ust. 2), lub nie doniesie o przystąpieniu do dokonania zmian w budowlu w przypadku, przewidzianym w art. 33 ust. 3, albo
- c) ubezpieczywszy budowlę w innym zakładzie ubezpieczeń, nie udowodni tego (art. 23 ust. 1—3) lub nie wypowie ubezpieczenia (art. 23 ust. 4), albo
- d) podwyższywszy sumę ubezpieczenia w innym zakładzie ubezpieczeń, nie przedstawi polisy tego zakładu (art. 26 ust. 2 zdanie ostatnie), ulegnie karze grzywny do stu złotych.

Art. 61. Postanowienia niniejszego rozporządzenia nie wykluczają surowszego ukarania na podstawie innych ustaw karnych.

Art. 62. 1. Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 58 i 59, należy do sądów powiatowych (pokoju).

2. Na obszarze mocy obowiązującej austriackiej procedury karnej z 1873 r. można wnieść odwołanie niezależnie od ograniczeń, przewidzianych w § 283 u. p. k.

3. Orzecznictwo w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 60, należy do władz administra-

cyjnych I instancji. Władze te oznaczają w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu do jednego tygodnia.

Art. 63. Skazany przez władze administracyjne I instancji może w ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia mu orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy sądowi powiatowemu (pokoju). Sąd zastosuje przepisy postępowania, obowiązujące w I instancji sądowej. Wyrok sądu okręgowego, wydany w drugiej instancji, jest prawomocny.

Art. 75. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. (28. V. 1928) Z tą chwilą tracą moc obowiązującą rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 października 1924 r. o reorganizacji Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych Dz. U. R. P. Nr. 92. poz. 862) oraz pozostające dotychczas w mocy postanowienia ustawy z dnia 23 czerwca 1921 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 395).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 23. XII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 983

(ogłoszone 29. XII. 1927) zawiera postanowienia

o przymusie ubezpieczenia od ognia budowli w m. st. Warszawie i o Zakładzie Ubezpieczeń wzajemnych m. st. Warszawy.

Postanowienia te są w zasadzie identyczne z po-

stanowieniami rozp. Prezydenta Rzplitej z 27. V. 1927
Nr. 46 Dz. U. R. P. poz. 410.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 10. V. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 399
zmieniające niektóre postanowienia ustaw karnych
o rozpowszechnianiu nieprawdziwych wiadomości
i o zniewagach.

w brzmieniu ustalonym Rozp. Min. Sprawiedl. z 4 stycz-
nia 1928 Dz. U. R. P. Nr. 1 poz. 2.

Pełny tekst tego rozporządzenia znajduje się
w kodeksie polskiego prawa prasowego z komentarzem
tych samych autorów, wydanym p. t. Dekret prasowy
przez księgarnię Dra M. Bodeka (Cena 1.50)

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 14 II. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 243
o użyciu broni przez organa służby bezpieczeństwa
publicznego i ochrony granic.

Art. 1. Funkcjonariusze policji państwowej
i organów ochrony granic mają prawo użycia broni
podczas wykonywania czynności służbowych w wypad-
kach, określonych w niniejszym rozporządzeniu.

Art. 2. Funkcjonariusze, wymienieni w art. 1

rozporządzenia niniejszego, uprawnieni są do użycia broni:

- a) w celu odparcia niebezpiecznego napadu lub zamachu, zagrażającego życiu, zdrowiu lub wolności funkcjonariusza lub innych obywateli, albo też w celu przeciwdziałania przedsięwzięciu czynności zmierzających bezpośrednio do takiego napadu lub zamachu;
- b) w razie nieusłuchania wezwania do natychmiastowego odłożenia broni lub innych przedmiotów, których użycie może zagrażać zdrowiu lub życiu funkcjonariusza lub innego obywatela, oraz w razie, gdy wezwany po odłożeniu broni lub wspomnianych przedmiotów bez zezwolenia samowolnie je podejmuje;
- c) w celu odparcia niebezpiecznego napadu lub zamachu, zagrażającego mieniu publicznemu lub prywatnemu, albo też w celu przeciwdziałania przedsięwzięciu czynności zmierzających bezpośrednio do takiego napadu lub zamachu;
- d) w celu pokonania oporu czynnego udaremniającego przeprowadzenie czynności służbowych albo też w celu pokonania gwałtu fizycznego, nie mającego charakteru napadu lub zamachu, określonego w p. a), lecz skierowanego na pozbawienie funkcjonariusza fizycznej możliwości wypełnienia obowiązku służby przez usiłowanie rozbrojenia, ubezwładnienia i t. p.;
- e) w celu udaremnienia ucieczki osoby aresztowanej lub przytrzymanej, co do której funkcjonariusz ma podejrzenie, że jest niebezpiecznym przestępcą;

- f) w celu ujęcia niebezpiecznego przestępcy, który ucieka albo także umieszkodliwienia go, jeżeli zajął stanowisko obronne lub schronił się do kryjówki;
- g) podczas pełnienia służby wartowniczej lub konwojowej przeciwko osobie popełniającej lub usiłującej popełnić czyn przestępny zmierzający do uszkodzenia, naruszenia lub uszczuplenia przedmiotu chronionego, lub przeciwko osobie, która nie usłucha rozkazu wartownika, względnie konwojenta (wydanego w granicach pełnionej służby).

Art. 3. Użycie broni w wypadkach, wyszczególnionych w art. 2 rozporządzenia niniejszego, może nastąpić tylko po jednorazowym wezwaniu do zaniechania, względnie spełnienia danej czynności. Przewidziane w p. b—g art. 2 użycie broni jest dopuszczalne tylko w razie oczywistej niezbędności użycia tego środka, o ile przytem użycie broni nie zagraża bezpośrednio niebezpieczeństwem dla życia osób postronnych. Jeżeli ze względu na okoliczności danego wypadku wezwanie jest niemożliwe, użycie broni może nastąpić po jednorazowym wystrzale ostrzegawczym w powietrze.

Przepis ust. 1 nie ma zastosowania w wypadkach, w których wszelka zwłoka grozi niebezpieczeństwem życiu funkcjonariusza lub osób trzecich, albo może udaremnić pościg i ujęcie przestępcy, lub grozi klęską żywiołową.

Dla zatrzymania statków konieczne jest przed użyciem broni w myśl art. 2 — zamiast wezwania — danie dwukrotnego strzału ostrzegawczego w powietrze.

Art. 4. Jeśli funkcjonariusze, wymienieni w art. 1 rozporządzenia niniejszego, występują w oddziałach zwartych, użycie broni w wypadkach, przewidzianych w art. 2. może nastąpić tylko na rozkaz dowódcy oddziału. Na rozkaz dowódcy mogą zwarte oddziały użyć broni ponadto w wypadkach oporu biernego, stawianego przez tłum przy wykonywaniu przez oddział jego obowiązków lub powierzonego mu zadania.

Art. 5. Funkcjonariusz, który użył broni, winien o tem natychmiast donieść swej władzy przełożonej. Władza przełożona przeprowadza w każdym wypadku użycia broni dochodzenie w celu stwierdzenia, czy użycie broni było zgodne z przepisami rozporządzenia niniejszego. Jeśli użycie broni pociągnęło za sobą śmierć lub uszkodzenie ciała, władza przełożona zawiadamia bezzwłocznie właściwego prokuratora. Władza przełożona zawiadamia również właściwego prokuratora i o tych wypadkach użycia broni, co do których uważa, że użycie broni nastąpiło wbrew przepisom rozporządzenia niniejszego.

Art. 6. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Ministrowi Skarbu.

Art. 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie piętnastego dnia po dniu ogłoszenia.

(ogłoszone 12|3 1928).

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 6. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 237

o Policji Państwowej.

Art. 10. Władze administracji ogólnej oraz sądowne i prokuratorskie ponoszą wyłączną odpowiedzialność za treść poleceń wydawanych Policji Państwowej.

Organa Policji Państwowej są obowiązane wykonać otrzymane polecenia, nie wchodząc w ich ocenę, mogą jednak żądać wydania lub potwierdzenia polecenia na piśmie. Żądanie to nie wstrzymuje obowiązku wykonania polecenia.

Art. 11. Władze wymienione w art. 10 kierują swoje polecenia z reguły do właściwych najniższych jednostek organizacyjnych Policji Państwowej; do wyższych jednostek organizacyjnych — wówczas, gdy tego wymaga interes służby, zaś do poszczególnych oficerów lub szeregowych Policji Państwowej — tylko wówczas, gdy zwłoka zagraża niebezpieczeństwem.

Jeżeli szczególna właściwość lub waga polecanej czynności tego wymagają, prokurator lub sędzia śledczy porozumie się z właściwym przełożonym policyjnym co do wykonania jej przez oznaczonego oficera względnie szeregowego Policji Państwowej.

Władze wymienione w art. 10 mogą wydawać polecenia tylko tym organom policyjnym (jednostkom organizacyjnym, względnie poszczególnym oficerom i szeregowym Policji Państwowej), które są w zależ-

ności od nich przy pełnieniu obowiązków służbowych bądź stale w myśl przepisów organizacyjnych dla Policji Państwowej, bądź czasowo na podstawie szczególnego zarządzenia.

Art. 28. W razie częściowej lub całkowitej mobilizacji albo w innych wypadkach, w których ze względu na interes obrony Państwa Rada Ministrów uzna to za konieczne, Policja Państwowa z chwilą ogłoszenia mobilizacji względnie od dnia, wskazanego uchwałą Rady Ministrów, staje się z mocy samego prawa częścią sił zbrojnych Państwa i wchodzi w ich skład, jako wojskowy korpus służby bezpieczeństwa.

Odpowiedzialność karna.

Art. 119. Oficer lub szeregowy P. P. winny umyślnego niewykonania polecenia właściwej władzy administracji ogólnej albo właściwej władzy sądowej lub prokuratorskiej (art. 10 i 11), wydanego w ramach niniejszego rozporządzenia, ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy.

Art. 120. Oficer lub szeregowy P. P., który samowolnie celem uchylenia się od służby oddali się czasowo ze swego oddziału, opuści czasowo swe stanowisko służbowe, przekroczy udzielony mu urlop lub nie stawia się do pełnienia włożonego nań obowiązku, ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy.

Jeżeli samowolnie oddalenie się z oddziału, opuszczenie stanowiska służbowego lub przekroczenie urlopu nastąpiło w zamiarze trwałego uchylenia się od obowiązku służby, winny ulegnie karze pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do jednego roku.

Art. 121. Oficer lub szeregowy P. P., który

w czasie pełnienia czynności służbowych, połączonych z niebezpieczeństwem dla niego, z tchórzostwa nie spełni mu powierzonego mu zadania służbowego albo opuści lub pozostawi współdziałających z nim lub osoby trzecie w niebezpieczeństwie, ulegnie karze pozbawienia wolności do lat dwóch.

Art. 122. Oficer lub szeregowy P. P., który przez odezwanie lub zachowanie się znieważa (obraża) przełożonego lub starszego stopniem, ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy.

Jeżeli oficer lub szeregowy P. P. czynnie targnie się na przełożonego lub starszego stopniem, ulegnie karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do la dwóch.

t Jeżeli zniewaga przełożonego lub starszego stopniem nastąpiła w czasie, gdy oni pełnili służbę, lub z powodu wykonywania przez nich obowiązków służbowych, winny ulegnie karze pozbawienia wolności: w wypadku przewidzianym w ust. 1 od jednego miesiąca do jednego roku, w wypadku, przewidzianym w ust. 2 — od jednego roku do lat trzech.

Pod temi samemi warunkami tym samym karom ulegnie oficer lub szeregowy P. P., winny zniewagi lub czynnego targnięcia się na kierownika władzy administracji ogólnej albo sędziego lub prokuratora, w okręgu którego pełni służbę, lub który w rejonie oficera czy szeregowego P. P. spełnia czynności urzędowe.

Wzajemność zniewagi nie moze skutkowac zwolnienia od kary.

Art. 123. Oficer lub szeregowy P. P., który rozkazowi wydanemu przez przełożonego policyjnego jest

nieposłuszny przez samowolne niewykonanie, przekroczenie lub zmianę rozkazu, ulegnie karze pozbawienia wolności od jednego do sześciu miesięcy.

Oficer lub szeregowy P. P., który takiemu rozkazowi wyraźnie odmówi posłuszeństwa lub wyrazi swe nieposłuszeństwo słowami, gestami lub innymi działaniami, również oficer lub szeregowy P. P., który mimo powtórzenia rozkazu trwa w nieposłuszeństwie, ulegnie karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do jednego roku.

Jeżeli jeden z czynów, wskazanych powyżej, spełniono wobec zebranych szeregowych P. P. lub odmówiono rozkazowi stawania pod broń albo pod broń, stosuje się karę pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do lat trzech.

Art. 124. Oficer lub szeregowy P. P., winny świadomego działania w kierunku spowodowania zbiorowego wystąpienia oficerów czy szeregowych P. P. w sprawach związanych ze służbą, czy to przez urządzenie zebrania, czy zbieranie podpisów w celu wspólnego przedstawienia lub zażalenia, czy przez szerzenie wśród oficerów i szeregowych P. P. niezadowolenia ze służby i jej warunków, ulegnie karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do jednego roku.

Uczestnicy takiego zebrania, zażalenia, przedstawienia ulegną karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy.

Art. 125. Oficerowie i szeregowi P. P., winni skupiania się i wspólnej odmowy posłuszeństwa przełożonemu, oporu lub targnięcia się na przełożonego, ulegną karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

Przywódcy i podżegacze zbiegowiska, tudzież uczestnicy zbiegowiska, którzy dopuszczą się czynnego gwałtu na przełożonych, ulegną karze ciężkiego więzienia na czas od lat pięciu do lat dziesięciu.

Art. 126. Oficer lub szeregowy P. P., który groźbą niekorzystnych następstw służbowych usiłuje powstrzymać podwładnego od wniesienia lub popierania zażalenia, albo udaremnia lub usiłuje udaremnić zażalenie, wniesione doń przepisowo, a które jest on obowiązany dalej przedłożyć lub zbadać, ulega karze pozbawienia wolności do jednego roku.

Art. 127. Oficer lub szeregowy P. P., winny niedbalstwa w powierzonym mu nadzorze nad więźniem lub inną osobą, pozostającą pod strażą, jeśli następstwem tego była ucieczka z pod straży lub z miejsca zamknięcia, ulega karze pozbawienia wolności do jednego roku.

Jeśli więzień był skazany za zbrodnię lub zatrzymany z powodu posądzenia go o zbrodnię, o czym winny oficer lub szeregowy P. P. wiedział, należy wymierzyć karę pozbawienia wolności od trzech miesięcy do lat dwóch.

Jeśli więzień był skazany na karę śmierci, bezterminowego (dożywotniego) pozbawienia wolności lub ciężkiego więzienia nie niżej lat sześciu, albo zatrzymany z powodu posądzenia go o zbrodnię, za którą można wymierzyć karę śmierci, bezterminowego (dożywotniego) pozbawienia wolności lub ciężkiego więzienia powyżej lat dziesięciu, o czym winny oficer lub szeregowy P. P. wiedział — należy wymierzyć karę pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do lat pięciu.

Art. 128. Oficer lub szeregowy P. P., który umyślnie umożliwi lub ułatwi ucieczkę więźniowi lub innej osobie pozostającej pod strażą, albo umyślnie ucieczkę umożliwić lub ułatwić usiłuje, ulega karom na zasadach przewidzianych w art. 127 niniejszego rozporządzenia z tą zmianą, że najniższy i najwyższy wymiar kary wynosi podwójną wysokość wymiarów przewidzianych w art. 127, a w wypadku, przewidzianym w ustępie ostatnim tego artykułu, orzeka się karę ciężkiego więzienia od jednego roku do lat dziesięciu.

Art. 129. Usiłowanie przestępstw, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, oraz udział w nich są karalne.

Udział w nich osób, nie będących oficerami lub szeregowymi P. P., jest karany w wymiarze, wynoszącym od połowy wymiaru najniższego do połowy wymiaru najwyższego, przewidzianego za odnośne przestępstwa.

Art. 130. Przez karę pozbawienia wolności, którą zagrożone są przestępstwa, przewidziane w niniejszem rozporządzeniu, należy rozumieć: na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z r. 1903 i kodeks karny z r. 1871 — karę więzienia (art. 3 ust. 3 przepisów przechodnich z dnia 17 sierpnia 1917 r. do K. K. z r. 1903, par. 16 niem. K. K. z roku 1871), na obszarze zaś, na którym obowiązuje ustawa karna z r. 1852 — areszt ścisły (par. 254 U. K. z r. 1852). Przestępstwa, przewidziane w niniejszem rozporządzeniu, zagrożone karą ciężkiego więzienia, są zbrodniami, inne występkami.

Art. 131. Przestępstwa, określone w art. od 119 do 124 i 126 ścigane są tylko na wniosek,

a mianowicie na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych w stosunku do oficerów P. P. w stopniach od inspektora wzwyż, na wniosek Komendanta Głównego P. P. w stosunku do pozostałych oficerów i tych szeregowych P. P., którzy są na etacie Komendy Głównej P. P., a na wniosek komendantów wojewódzkich P. P. w stosunku do podległych im szeregowych P. P. Komendant Główny P. P. i komendanci wojewódzcy P. P. składają wnioski bądź z własnej inicjatywy bądź na rozkaz przełożonego.

Przełożony nie postawi wniosku o ukaranie przez sąd, jeżeli uważa, że ukaranie dyscyplinarne ze względu na szczególne okoliczności wypadku jest wystarczające.

W wypadkach przestępstw, przewidzianych w art. art. 119 i 122 ust 4 niniejszego rozporządzenia, wniosek może złożyć także wojewoda, prezes sądu apelacyjnego i prokurator apelacyjny w zależności od tego, czyje polecenie nie zostało wykonane, lub której władzy jest podporządkowany urzędnik, sędziego lub prokurator. Do wniosku tego mają zastosowanie przepisy, dotyczące wniosku właściwego przełożonego policyjnego.

Art. 132. Ustęp czwarty art. 122 i odnoszące się do niego postanowienia ustępu trzeciego art. 131 nie mają zastosowania do oficerów i szeregowych P. P. w chwili popełnienia przestępstwa będących na etacie Komendy Głównej lub do niej przykomenderowanych, a jeżeli chodzi o pokrzywdzonego sędziego lub prokuratora — również i do oficerów i szeregowych, będących na etacie komend wojewódzkich lub do nich przykomenderowanych. Za czyny, określone w ustępie czwartym art. 122, oficerowie i szeregowi

P. P. wymienionych kategorii odpowiadają według postanowień ogólnych ustaw karnych.

Jeżeli jednak oficer lub szeregowy P. P., należący do jednej z wymienionych kategorii, został odkomenderowany do służby w jednostce wykonawczej P. P., to za czyny, przewidziane w ustępie czwartym art. 122 popełnione w czasie odkomenderowania odpowiada narówni z oficerami względnie szeregowymi P. P. tej jednostki.

Oficerowie i szeregowi P. P., będący na etacie specjalnych oddziałów (art. 18), utworzonych przy komendantach wojewódzkich, a przeznaczonych także do czynności dochodzenia i ścigania przestępstw, lub do takich oddziałów przykomenderowani, odpowiadają w trybie, przewidzianym w ustępie trzecim art. 131 za zniewagę sędziego lub prokuratora albo za czynne targnięcie się na nich (art. 122), jeżeli taki czyn przestępny został dokonany w czasie pełnienia wymienionych czynności, lub w związku z pełnieniem tych czynności.

Art. 133. Wniosek pisemny o ukaranie należy złożyć prokuratorowi właściwemu lub najbliższemu, który skieruje go do prokuratora właściwego.

Ściganie jest wykluczone, jeśli przełożony lub uprawniona władza (art. 131) nie złożyli wniosku w ciągu trzech miesięcy. Termin ten liczy się od dnia, w którym osoba, uprawniona do wniosku, otrzymała wiadomość o czynie i osobie sprawcy.

Postępowanie sądowe obejmuje wszystkich, którzy mieli w czynie udział, niemniej popleczników, popierających przestępcę i ukrywaczy, choćby wniesiono o ukaranie tylko jednej z powyższych osób.

Cofnięcie wniosku nie jest dopuszczalne.

Prokurator działa na podstawie wniosku z urzędu, jako oskarżyciel publiczny.

Art. 134. Brak wniosku, wymienionego w artykułach poprzednich, nie stoi na przeszkodzie zaareztowaniu zapobiegawczemu (tymczasowemu przytrzymaniu) sprawcy jak niemniej przeprowadzeniu dochodzeń.

O wydaniu sędziowskiego nakazu zaareztowania należy jednak zawiadomić bezzwłocznie osobę uprawnioną do złożenia wniosku, przytaczając okoliczności faktyczne przestępstwa, o ile są wiadome. Nakaz należy uchylić, jeśli w ciągu dni czternastu od doręczenia tego zawiadomienia nie oznajmiono sądowi, że wniosek złożono lub że zostanie złożony.

Zaareztowanego należy wypuścić na wolność, jeżeli prokurator o to wniesie, albo jeśli w ciągu dwóch miesięcy po wykonaniu zaareztowania niełoży sądowi (sędziemu śledczemu) właściwego wniosku prokuratorskiego, dołączając wniosek osoby uprawnionej (art. 131).

Art. 135. Jeżeli czyn oficera lub szeregowego P. P. ma cechy przestępstwa, ulegającego ukaraniu na wniosek według niniejszego rozporządzenia, oraz cechy przestępstwa, ulegającego ukaraniu według innych ustaw karnych, wówczas mimo to ściganie może nastąpić tylko w razie złożenia wniosku w myśl art. 131 niniejszego rozporządzenia; ograniczenie to nie ma jednak zastosowania względem czynów zagrożonych w innych ustawach karnych karą cięższą, albo ściganych z oskarżenia prywatnego.

Art. 136. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych władny jest

wydawać przepisy co do miejsca i sposobu wykonywania kar pozbawienia wolności na oficerach i szeregowych P. P.

Art. 137. Dla spraw o przestępstwa, przewidziane w niniejszem rozporządzeniu (art. 119 — 129) właściwe są sądy okręgowe.

W sprawach przeciwko oficerom i szeregowym P. P. o przestępstwa popełnione w związku z pełnieniem służby:

1) delegatowi Ministra Spraw Wewnętrznych, wojewody oraz przełożonych policyjnych począwszy od komendanta wojewódzkiego wzwyż, należy zezwolić w każdym stadium sprawy na przeglądanie jej aktów w sądzie lub u prokuratora, o ile to nie tamuje biegu postępowania. Delegatem przełożonego policyjnego może być tylko oficer P. P.;

2) przed ukończeniem dochodzenia lub śledztwa należy zażądać opinii władzy, czy, o ile i w czym, uwzględniając warunki służby, czyn obwinionego naruszył obowiązujące przepisy. Opinię wydają: władze administracji ogólnej oraz przełożeni policyjni w tym zakresie, w jakim w myśl art. 3 niniejszego rozporządzenia policja tym władzom względnie przełożonym podlega. Opinię tę należy na rozprawie głównej odczytać. W razie potrzeby ustnego jej uzupełnienia należy przesłuchać biegłego z pośród osób, wskazanych przez władzę, która wydała opinię.

Art. 138. W przypadku art. 28 niniejszego rozporządzenia oficerowie i szeregowi P. P., od chwili doręczenia lub ogłoszenia rozkazu o wcieleniu do sił zbrojnych odpowiadają według kodeksu karnego woj-

skowego przed właściwymi sądami wojskowemi wedle przepisów ustawy wojskowego postępowania karnego.

Art. 154. Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc obowiązującą ustawa o Policji Państwowej z dnia 24 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 61, poz. 363) oraz wszystkie inne przepisy sprzeczne z tem rozporządzeniem.

Art. 156. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w piętnaście dni po ogłoszeniu.
(ogłoszone 13. III. 1928).

Dział XIV.

LICHWA,

SPEKULACJA

U S T A W A

z dnia 2. VII. 1920 Dz. U. R. P. Nr. 67. poz. 449
o zwalczaniu lichwy wojennej w brzmieniu zmienic-
nem ustawą

z dnia 5. sierpnia 1922 Dz. U. R. P. Nr. 69 poz. 618
Zaopatrywanie ludności w przedmioty
powszedniego użytku.

Art. 1. Przedmiotami powszedniego użytku
w rozumieniu ustawy niniejszej są rzeczy ruchome su-

zące pośrednio lub bezpośrednio do zaspokojenia powszednich potrzeb ludzi i zwierząt domowych jako to: żywność, ziemio płody i odzież, przedmioty służące do opału lub oświetlenia, środki lecznicze, wyroby tytuńowe i t. p., tudzież przedmioty monopolu państwowego i przedmioty potrzeby wojennej, wreszcie surowce, półfabrykaty, maszyny i narzędzia, służące do wytwarzania przedmiotów: powszedniego użytku, monopolu państwowego i potrzeby wojennej.

Art. 2. Upoważnia się Radę Ministrów do wydawania rozporządzeń, mających na celu zwalczanie przemykania za granicę przedmiotów powszedniego użytku oraz zwalczanie tajnego gorzelnictwa. o ile chodzi o napoje wyskokowe, pędzone z przedmiotów, wymienionych w art. 26 tej ustawy, tudzież tępienie nadużyć handlu pośredniczącego przedmiotami powszedniego użytku, wreszcie do wydawania rozporządzeń w zakresie magazynowania i ujawniania zapasów przedmiotów powszedniego użytku, obowiązku sporządzania przy zawieraniu interesów faktur i przedstawiania ich na żądanie władzy oraz ujawniania cen towarów w składach, sklepach, handlach i innych przedsiębiorstwach sprzedaży.

Rozporządzenia te nie mogą uchylać lub zmieniać postanowień niniejszej ustawy ani naruszać postanowień ustawy z dnia 7 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P., Nr. 63, poz. 389), o zniesieniu ograniczeń w zakresie handlu ziemio płodami.

Art. 3. Prawo wydawania poszczególnych rozporządzeń może Rada Ministrów przekazać właściwym Ministrom.

Art. 4. Niestosowanie się do rozporządzeń, wy-

mienionych w art. 2 i 3, lub zarządzeń, na ich podstawie wydanych, o ile w rozporządzeniu nie będzie przewidziana kara łagodniejsza — karane będzie w drodze administracyjnej aresztem do 3 miesięcy i grzywną do 10.000 zł. lub jedną z tych kar.

W razie niemożności ściągnięcia tej grzywny — należy zamienić ją na areszt nie powyżej 3 miesięcy; jeśli orzeczono grzywnę obok kary pozbawienia wolności, kara aresztu, przewidziana na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, nie może przekraczać 6 tygodni.

Można orzec konfiskatę przedmiotów, do których przestępstwo się odnosi, bez względu na to, czyją stanowią własność.

Usiłowanie i udział karane będą na równi z dokonaniem.

Ściganie przedawnia się w ciągu lat 3.

Art 5. Do wykonywania rozporządzeń, wydanych na zasadzie art. 2 i 3 niniejszej ustawy, są właściwe powiatowe władze administracyjne (starostwa powiatowe, starostwa grodowe, komisarze Rządu, magistraty miast wydzielonych z powiatów), podległe w tym zakresie wojewodom.

Te same władze powiatowe są powołane do wydawania orzeczeń karnych na zasadzie art. 4 niniejszej ustawy. Przeciwno orzeczeniom tych władz przysługuje skazanemu w terminie siedmiodniowym od dnia doręczenia mu pisemnego orzeczenia odwołanie do właściwego urzędu wojewódzkiego. Aż do wydania szczegółowych w tym względzie przepisów przysługuje od orzeczeń karnych władz administracyjnych, zapadłych w drugiej instancji, prawo odwołania się w ciągu dni

siedmiu od dnia doręczenia pisemnego orzeczenia do iejskowo właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiedniemu zastosowaniu przepisów, dotyczących odwołania się od wyroków sądów pokoju (powiatowych), nie może wszakże uchylić orzeczenia administracyjnego z poleceniem ponownego rozpatrzenia sprawy i wydania nowego orzeczenia. Odwołanie się nie wstrzymuje wykonania kary z wyjątkiem kary pozbawienia wolności. W b. dzielnicy piuskiej stosuje się art. 10 ustawy z dnia 23 czerwca 1921 roku (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 511).

Art. 6. Do wykrywania i dochodzenia innych przestępstw przewidzianych w niniejszej ustawie, poza przestępstwami, ulegającymi karze wedle art. 4, powołane są te same władze i organy, do których należy wykrywanie i dochodzenie innych przestępstw karanych sądownie, zaś odnośnie do przestępstw, przewidzianych w art. 22, 25 i 26 ustawy niniejszej — władze i organy skarbowe narówni z policją państwową.

Art. 16. Kto w rachunkach, fakturach, księgach handlowych i innych papierach i dokumentach, mogących stanowić podstawę do obliczenia wartości lub ceny przedmiotów powszedniego użytku, świadomie umieszcza nieprawdziwe lub niezupełne dane, ulegnie karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy i grzywnie do 1000 zł. lub jednej z tych kar.

Surowsze postanowienia ustaw karnych dzielnicowych pozostają w mocy.

Art. 18. Kto, celem dalszego zarobkowego pozbycia, przedmioty powszedniego użytku wykupuje po drodze od ludzi, zdążających na targ, lub na targu przed urzędownie oznaczoną godziną jego rozpoczęcia,

ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy i grzywnie do 500 zł. lub jednej z tych kar.

Tej samej karze ulegnie, kto celem dalszego zarobkowego pozbycia przedmioty powszedniego użytku wykupuje od drobnych sprzedawców (handlujących).

A r t. 19. Trudniący się przygodnie albo zawodowo handlem lub przemysłem, a także przedsiębiorcy choćby jednorazowo interes handlowy, tudzież działający w ich imieniu, choćby bez zlecenia i jednorazowo, który za przedmioty powszedniego użytku rozmyślnie żąda cen lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, lub takie ceny, lub obietnicę tychże przyjmuje, ulegnie karze pozbawienia wolności do sześciu miesięcy i grzywnie do 10.000 zł. lub jednej z tych kar. Pod pojęcie trudniących się handlem lub przemysłem nie podpadają w żadnym razie producenci rolni, o ile trudnią się choćby zawodowo pozbywaniem artykułów własnego gospodarstwa.

Winny ulegnie karze pozbawienia wolności od jednego miesiąca do lat trzech i grzywnie do 20.000 zł., jeśli czynu określonego w ustępie pierwszym dopuścił się będąc już poprzednio skazanym za przestępstwa, przewidziane w artykule niniejszym albo w art. 21, 22, 23. 24 poz. 1—6, 25 i 26, ust. 2, czy to według ustawy niniejszej czy ustaw poprzednich, albo gdy czynem swym interesy publiczne ciężko zagroził, lub gdy nieprawny zysk, uzyskany lub zamierzony, przekracza kwotę 200 zł.

A r t. 20. Niema przestępstwa, gdy cena przeciętna za przedmioty tego samego rodzaju, których koszty nabycia są różne, przy uwzględnieniu przeciętnych kosztów nabycia nie jest nadmierną.

Art. 21. Karom, przewidzianym w art. 19, jak również na zasadach wskazanych w ustępie 2, art. 19, ulegnie również ten, kto za pośredniczenie w sprawach dotyczących obrotu przedmiotami powszedniego użytku, rozmyślnie żąda zapłaty lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, lub kto zapłatę taką, świadczenie lub obietnicę tychże przyjmuje, bez względu na to, czy korzyści te przypaść mają jemu czy innej osobie.

Art. 22. Karom przewidzianym w art. 19, jak również na zasadach wskazanych w ustępie 2, art. 19, ulegnie również ten, kto przy wymianie pieniędzy żąda zapłaty lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, lub kto zapłatę taką, świadczenie lub obietnicę tychże przyjmuje bez względu na to, czy korzyść przypaść ma jemu, czy innej osobie.

Art. 23. Karom przewidzianym w art. 19, jak również na zasadach wskazanych w ustępie 2, art. 19, ulegnie właściciel, zarządca domu, tudzież każdy posiadacz mieszkania lub innego lokalu, urządzonego lub nieurządzonego i każdy w ich imieniu działający, winny żądania lub przyjęcia za mieszkanie lub lokal zapłaty świadczeń wzajemnych, oczywiście nadmiernych, lub obietnicy tychże.

Przy najmach, których czas trwania nie jest ściśle określony, przyjąć należy przy obliczaniu zysku (art. 19, ust. 2) wysokość rocznego czynszu.

Karom, przewidzianym w art. 19, jak również na zasadach, wskazanych w ust. 2, art. 19, ulegnie także ten, kto za pośredniczenie w sprawie, dotyczącej uzyskania mieszkania lub innego lokalu, albo za ich wyszukanie lub ułatwienie w ich wyszukaniu, albo za ułatwienie w objęciu ich posiadanie lub w utrzymaniu się

w tem posiadaniu — rozmyślnie żąda zapłaty lub świadczeń oczywiście nadmiernych lub zapłatę taką, świadczenia lub obietnicę tychże przyjmuje bez względu na to, czy korzyści te mają przypaść jemu, czy innej osobie.

Art. 24. Kto:

1) środki żywności czyni niezdatnymi do spożycia lub dopuszcza do ich zepsucia, aby je pozbyć z większym zyskiem;

2) w celu sprowadzenia lub utrzymania zwyżki cen lub przysporzenia sobie lub innej osobie zysku oczywiście nadmiernego, skupuje, gromadzi lub ukrywa zapasy przedmiotów powszedniego użytku lub ogranicza ich wyrób lub handel niemi;

3) ze świadomością, że działanie jego przyczynia się do zmniejszenia podaży przedmiotów powszedniego użytku, przedmioty takie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatnymi do użytku;

4) przedsięwzięje inne nieuczciwe machinacje, mogące wywołać lub utrzymać zwyżkę cen przedmiotów powszedniego użytku, a w szczególności bierze udział w handlu łańcuchowym (paskowym);

5) uczestnicy w zмовie lub związku, mających na celu przestępstwa przewidziane w p. 1—4 niniejszego artykułu lub w art. 19—23 i 25;

6) innych do popełniania przestępstw w p. 1—5 niniejszego artykułu wymienionych wzywa, nakłania do uopełnienia takich przestępstw się ofiaruje lub takie zaofiarowanie przyjmuje;

7) przestępstw przewidzianych w art. 19, 21, 22, 23 dopuszcza się po dwukrotnem skazaniu za jedno z tych przestępstw lub wymienionych w p. 1—6 niniejszego artykułu czy to według ustawy niniejszej, czy

ustaw poprzednich, ulegnie za zbrodnię karze ciężkiego więzienia (domu karnego) od 1 roku do lat 15 i grzywnie do 20.000 zł.

Winnym przestępstw, przewidzianych w p. 1—6, ulegnie karze ciężkiego więzienia (domu karnego) dożywotniego i grzywnie do 20.000 zł. lub karze śmierci, gdy przestępstwem swym wyrządził lub zamierzał wyrządzić szczególnie ciężką szkodę interesom publicznym, w szczególności interesom zaopatrzenia armji w czasie wojny, lub wywołał zaburzenie spokoju publicznego w większym rozmiarze, co mógł przewidzieć.

Art. 25. Karze, przewidzianej w ust. 1 artykułu poprzedzającego, ulegnie za zbrodnię również ten, kto przedmioty powszedniego użytku potajemnie, bez właściwego zezwolenia i w celach zysku zagranicę pobywa lub dostarcza.

Jeśli wartość tych przedmiotów nie przekracza 200 zł., winny ulegnie karze pozbawienia wolności od 1—6 miesięcy i grzywnie do 5000 zł.

Jeśli sprawca wyrządził lub zamierzał wyrządzić szczególnie ciężką szkodę interesom publicznym — należy wymierzyć karę, przewidzianą w ust. 2 poprzedzającego artykułu.

Art. 26. Kto bez właściwego zezwolenia ze zboża, jego przetworów, ziemniaków i cukru pędzi napoje wyskokowe, ulegnie karze pozbawienia wolności od sześciu miesięcy do lat dwu i grzywnie od 100 do 20.000 zł.

Jeśli z przedmiotów takich pędzono napoje wyskokowe w celach zarobkowych, winny ulegnie za zbrodnię karze ciężkiego więzienia (domu karnego) od 1 roku do lat 15 i grzywnie od 100 do 20.000 zł.;

tej samej karze ulegnie winny czynów przewidzianych w art. 24, p. 5 i 6. popełnionych odnośnie do takiego przestępstwa.

A r t. 27. Kto skutkiem niedbalstwa lub braku dozoru dopuści do popełnienia jednego z przestępstw, przewidzianych w art. 16, 19, 21—25 i 26 ust. 2. ulegnie karze pozbawienia wolności do trzech miesięcy i grzywnie do 1.000 zł., lub jednej z tych kar.

A r t. 28. Usiłowanie przestępstw, przewidzianych w niniejszej ustawie, tudzież udział w tych przestępstwach, ulega karze narówni z dokonaniem.

A r t. 29. Przez karę pozbawienia wolności, wymienioną w art. 16, 18, 19 (21, 22, 23), 25, 26, 27 należy rozumieć w b. dzielnicy rosyjskiej i pruskiej więzienie (art. 3 ust. 3 przep. przechodnich z dnia 7 sierpnia 1917 do kodeksu karnego z roku 1903 i § 16 niem. kod. kar. z r. 1871), zaś w b. dzielnicy austriackiej ścisły areszt (§ 245 u. k.).

W b. dzielnicy austriackiej przestępstwa przewidziane w ustawie niniejszej, nie będące zbrodniami i zagrożone karą pozbawienia wolności powyżej 6 miesięcy, są występkami, pozostałe — przekroczeniami.

A r t. 30. Przepisy ustaw karnych dzielnicowych o nadzwyczajnem łagodzeniu kary nie stosują się do przestępstw, przewidzianych w ustawie niniejszej. W wypadkach mniejszej wagi lub w razie ważnych okoliczności łagodzących, może jednak sąd karę pozbawienia wolności, przewidzianą w rozmiarze nie przenoszącym 6 miesięcy, złagodzić na areszt, karę, przewidzianą w art. 24 ust. 1 (25 ust. 1) i 27 ust. 2 złagodzić na więzienie (art. 3 ust. 3 przep. przechodnich z dn. 7 sierpnia 1917 r. do kod. kar. z roku 1903, § 15

u. k. austr. i § 16 niem. k. k.) od sześciu miesięcy do lat pięciu, a w wypadkach art. 26 ust. 1 ograniczyć się do jednej kary.

Kary dodatkowe, zastępcze, skutki skazania i odpowiedzialność osób trzecich.

Art. 31. W razie skazania za przestępstwa przewidziane w art. 16, 18, 19, 21, 22 i 24—26 ust. 2 sąd może orzec utratę prawa prowadzenia przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego albo prawa trudnienia się pewnego rodzaju handlem lub przemysłem, albo prawa zajmowania się pośrednictwem na czas do lat trzech.

Art. 32. W wypadkach skazania za przestępstwa, wymienione w artykule poprzednim, tudzież w art. 23, sąd zarządzi ogłoszenie krótkiej treści wyroku w dziennikach, tudzież wywieszenie wyroku na czas do dnia 14 na lokalu przedsiębiorstwa lub domu (art. 23).

Koszty ponosi skazany.

Art. 33. W wypadkach przestępstw, przewidzianych w art. 18, 19, 22, 24—26, należy orzec konfiskatę na rzecz skarbu państwa przedmiotów, do których przestępstwo się odnosi, jeśli należą do winnego, lub też konfiskatę wartości tychże przedmiotów.

Gdyby nie można ściągnąć kwoty, która stanowi równowartość podlegającą konfiskacie, należy postąpić stosownie do przepisów ustawy niniejszej o zamianie grzywny na karę pozbawienia wolności.

Sąd może orzec konfiskatę przedmiotów, do których odnosi się przestępstwo, również w wypadku, gdy nie należą do winnego, chyba, że przeszły na własność poszkodowanego.

Jeśli konfiskata przedmiotów, należących do winnego, dopiero po wydaniu wyroku okaże się niewykonalną, sąd pierwszej instancji osobną uchwałą (decyzją) orzeknie konfiskatę wartości; od uchwały (decyzji), którą powziąć należy bez rozprawy, dopuszczalne jest zazalenie w ciągu dni 14 po doręczeniu uchwały, do sądu bezpośrednio przełożonego, który bez rozprawy rozstrzyga ostatecznie.

Art. 34. Obok kar za przestępstwa, przewidziane w art. 19, 21—24, należy orzec solidarny wszystkich uczestników przestępstwa obowiązek zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kwoty, odpowiadającej wysokości nieprawnej korzyści uzyskanej z przestępstwa.

Można również nałożyć solidarny obowiązek zapłaty kwoty, wymienionej w ustępie poprzedzającym, na osoby, nie będące uczestnikami przestępstwa, jeśli nieprawna korzyść z czynu im przypadła.

To samo tyczy się tych, którzy od osób wymienionych w ustępie 1 i 2 po dniu popełnienia przestępstwa otrzymali korzyść majątkową, jeśli dowiedzionem będzie, że osoby te w czasie nabycia korzyści o zamiarze ukrycia majątku wiedziały lub z zachodzących okoliczności tego domniemywać się musiały, lub gdy korzyść taką jako darowiznę lub spadek otrzymały; to samo odnosi się do każdego dalszego nabywcy korzyści majątkowej.

W wypadkach, przewidzianych w ust. 2 i 3, obowiązek zapłaty ograniczony będzie do wysokości otrzymanych korzyści według wartości w chwili otrzymania; jeśli korzyść otrzymano jako darowiznę, nabywca w dobrej wierze odpowiada do wysokości istniejącego jeszcze w bogactwie.

Gdy uzyskana korzyść jest nieznaczna, można pominąć stosowanie niniejszego artykułu.

Art. 35. W wypadku, przewidzianym w ust. 1 poprzedzającego artykułu należy w razie niemożności, ściągnięcia kwoty przypadającej na rzecz Skarbu, stosować odpowiednio przepis art. 41.

Gdy zachodzą trudności zastosowania postanowień art. 34 ust. 2 i 3, należy, nie wstrzymując wyrokowania, zastosować następnie odpowiedni przepis art. 37.

Art. 36. Osoby, względem których zachodzi odpowiedzialność, przewidziana w art. 34 ust. 2 i 3, wezwać należy do rozprawy, o ile to jest możliwe; niestawiennictwo ich nie przeszkadza orzeczeniu o ich odpowiedzialności.

Są one uprawnione osobiście lub przez pełnomocnika wskazywać sądowi okoliczności ważne do oceny ich odpowiedzialności i czynić odpowiednie wnioski, tudzież żądać w tej mierze rozstrzygnięcia sądu wyższej instancji według przepisów o zaskarzeniu wyroków co do kary.

Do postępowania stosować należy odpowiednio przepisy o postępowaniu karnem.

Art. 37. Gdy ściganie winnego nie da się uskutecznić, można, nie stosując art. 32 ust. 2 i 35 ust. 1, orzec samoistnie konfiskatę przedmiotów, do których przestępstwo się odnosi, lub konfiskatę wartości (art. 33), jakoteż postąpić w myśl art. 34.

Do powzięcia uchwały (decyzji) powołany jest sąd, który byłby właściwy do osądzenia przestępstwa w pierwszej instancji; przed powzięciem uchwały (decyzji) należy przeprowadzić potrzebne dochodzenia nie

wyłaczając przesłuchań pod przysięgą przez sędziów śledczych lub sędziów pokoju (powiatowych).

Uchwałę (decyzję) powziąć należy bez rozprawy; należy jednak uprzednio w miarę możliwości dać sposobność interesowanym złożenia wyjaśnień i poczynienia wniosków osobiście lub przez pełnomocnika.

Od uchwały (decyzji) służy w ciągu dni 14 po doręczeniu zażalenie do sądu bezpośrednio przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie przy odpowiednim zastosowaniu przepisu ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

Art. 38. W razie skazania za przestępstwa, przewidziane w art. 24, 25 i 26 ust. 2, na karę ciężkiego więzienia (domu karnego) lub karę śmierci można orzec na rzecz Skarbu Państwa konfiskatę całego majątku skazanego, nabytego do dnia prawomocności wyroku.

Odnośnie do tego majątku postąpić należy jak ze spadkiem bezdziedzicznym.

Od konfiskaty wolne są niezbędne ruchomości tudzież gotówka potrzebna do utrzymania przez czas trzech miesięcy skazanego tudzież osób, które on z mocy ustawy ma obowiązek utrzymywać.

Sędzia karny ogranicza się do orzeczenia konfiskaty majątku, nie oznaczając przedmiotów, tej konfiskacie ulegających lub od niej wolnych.

Gdy orzeka się konfiskatę całego majątku, wówczas wymierzenie grzywny, tudzież orzeczenie konfiskaty wartości (art. 33), lub postąpienie w myśl ust. 1, art. 34 odnośnie do takiego skazanego jest niedopuszczalne.

Art. 39. Z powodu przestępstw, wymienionych w artykule poprzedzającym, należy zarządzić na wniosek prokuratora, odnośnie do majątku winnego, ostrze-

zenie hipoteczne (adnotację), o wdrożeniu postępowania karnego, a odnośnie do majątku niehipotecznego i ruchomego zabezpieczyć konfiskatę, stosując w tej mierze odpowiednie przepisy prawa cywilnego (zabezpieczenie, tymczasowe zarządzenie).

Do postępowania stosować należy odpowiednio art. 37. ust. 2—4.

Art. 40. Konfiskata orzeczona w myśl art. 38 uprawnia Skarb Państwa do żądania w drodze postępowania cywilnego uznania bezskuteczności:

1) darowizn, uczynionych przez skazanego po dniu popełnienia przestępstwa i w ciągu roku przed tymże dniem;

2) odpłatnego przeniesienia majątku, dokonanego przez skazanego po dniu popełnienia przestępstwa i w ciągu trzech miesięcy przed tymże dniem na rzecz krewnych linii wstępnej lub zstępnej bez ograniczenia, tudzież krewnych bocznych do czwartego, zaś powinowatych do drugiego stopnia, żony, dzieci przybranych, osób wziętych na wychowanie, tudzież osób, z którymi skazany pozostawał w związku pozamałżeńskim, chyba, że osoby te udowodnią, że w chwili nabycia majątku o zamiarze skazanego uchylecia majątku z pod konfiskaty nie wiedziały, ani z zachodzących okoliczności tego domniemywać się nie mogły; nie stanowi różnicy, czy chodzi o pokrewieństwo ślubne, czy naturalne i czy związek małżeński, uzasadniający powinowactwo nadal istnieje;

3) wszelkiego przeniesienia majątku, jeśli wykazaniem będzie, że osoby nabywające o zamiarze skazanego uchylecia majątku z pod konfiskaty wiedziały lub z zachodzących okoliczności tego domniemywać się musiały.

W wypadkach p. 2—3, obowiązany do zwrotu majątku odpowiada, jak posiadacz w złej mierze; to samo tyczy się darowizn, zdziałanych na rzecz osób, wymienionych w p. 2, jeśli darowiznę zdziałano w czasie, w tymże p. 2 określonym.

To samo tyczy się dalszych nabywców którzy:

1) nabyli majątek od osób wymienionych w p. 2, jeśli sami, względem wskazanego, pozostają w stosunku, określonym w tymże p. 2;

2) majątek, wymieniony w p. 1—3, nabyli od zobowiązanego do zwrotu drogą spadku lub darowizny. Jeśli korzyść otrzymano jako darowiznę, nabywca odpowiada do wysokości istniejącego jeszcze wzbogacenia, chyba, że wiedział o okolicznościach, wymienionych w p. 2, lub zamiarze skazanego uchylenia majątku z pod konfiskaty.

Żądanie uznania bezskuteczności odnosić się może jedynie do majątku, ulegającego konfiskacie; w żadnym wypadku Skarb Państwa nie jest obowiązany do zwrotu zapłaty lub świadczeń wzajemnych, które skazany lub dalszy pozbywca otrzymał z mocy aktu odpłatnego.

Art. 41. Grzywna, zamieniona będzie na wypadek niemożności jej ściągnięcia na areszt według słusznego uznania sędziego, jednak na czas nie dłuższy niż trzy miesiące.

Na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, orzeczonej obok kary pozbawienia wolności, należy orzec przedłużenie tej kary według słusznego uznania sędziego, nie przekraczając jednak jej najwyższego wymiaru, przewidzianego za dane przestępstwo.

Jeżeli jednak ustawa przewiduje jako najsurowszą

karę, pozbawienie wolności nie ponad 6 miesięcy, przedłużenie nastąpić może; kara zastępcza nie może jednak w połączeniu z orzeczoną karą pozbawienia wolności przekraczać podwójnego najwyższego wymiaru tejże kary, przewidzianego za dane przestępstwo.

Art. 42. Grzywny, konfiskaty, kwoty, stanowiące konfiskatę wartości (art. 33, 37), tudzież odpowiedzialność, przewidziana w art. 34 (37), obciążają majątek spadkowy.

Grzywny wpływają do Skarbu Państwa.

Art. 43. Ze skazaniem w myśl ustawy niniejszej za przestępstwa, przewidziane w art. 19, 21—25 i 26 ust. 2, na karę więzienia (art. 3 ust. 3 przepisów przechodnich z dn. 7 sierpnia 1917 r. do kodeksu karnego z 1903 r.) połączone są ograniczenia praw, przewidziane w art. 30 kod. kar. ros. z r. 1903.

W byłej dzielnicy austriackiej ze skazaniem za występki i przekroczenia, wymienione w ustępie poprzedzającym, łączą się te same skutki, co ze skazaniem za przekroczenie oszustwa.

W byłej dzielnicy pruskiej można w tych wypadkach orzec utratę obywatelskich praw honorowych; w wypadkach zbrodni orzeczenie takie winno zawsze nastąpić.

Przepisy dotyczące właściwości i postępowania.

Art. 44. Przestępstwa, przewidziane w art. 16, 18, 19, 21—27, należą do właściwości sądów.

W sprawach zastrzeżonych właściwości sądów okręgowych, rozstrzygać należy o winie i karze we wszystkich instancjach w składzie trzech sędziów pań-

stwowych, z których jeden przewodniczy; przepisy dzielnicowe o wyrokowaniu przez sędziego jednoosobowego mają zastosowanie.

Art. 52. W byłej dzielnicy rosyjskiej:

1) sprawy o występki, przewidziane w art. 16, 18, 19 ust. 1, w art. 21, 22 i 23, o ile wymierzyć należy karę w myśl ust. 1, art. 19, w art. 25 ust. 2, 27, należą do właściwości sądów pokoju; w sprawach tych nie stosują się ograniczenia, przewidziane w części 2 art. 2 przepisów przechodnich do ustawy postępowania karnego z dn. 7 sierpnia 1917 r.

2) w sprawach o przestępstwa, przewidziane w ustawie niniejszej śledztwo wstępne zarządzić można jedynie w wypadkach wyjątkowych; celem stwierdzenia, czy istnieje dostateczne podejrzenie do wniesienia oskarżenia, może prokurator przeprowadzić niezbędne dochodzenia, zwracając się także do sędziów śledczych i sędziów pokoju o przedsięwzięcie szczególnych czynności śledczych, a w miarę potrzeby przesłuchań pod przysięgą;

3) jako środek zapobiegawczy stosowany być może areszt lub środek łagodniejszy; odnośnie do środków zapobiegawczych należy w toku dochodzeń prokuratorских stosować odpowiednio przepisy o środkach zapobiegawczych w toku śledztwa wstępnego, zwracając się w tej mierze do właściwego sędziego śledczego;

4) akt oskarżenia zastąpiony być może wnioskiem o zarządzenie rozprawy; wniosek winien zawierać okoliczności, wymienione w art. 520 ust. 1—3 i 5 u. p. k., tudzież wymienienie osób, które do rozprawy wezwać należy;

5) terminy przewidziane w art. 557, 560 i 575 u. p. k. skraca się do trzech dni;

6) oskarżonemu nie służy zażalenie, przewidziane w art. 527 u. p. k.;

7) jeśli zachodzi obawa uchylenia się świadków lub biegłych od stawienia, można zabezpieczyć ich przybycie, wydając władzom policyjnym zlecenie czuwania nad stawieniem się tych osób do sądu; osoby wezwane można każdej chwili do rozprawy przymusowo sprowadzić;

8) w razie koniecznej potrzeby mogą być odczytane akta dochodzeń;

9) ogłoszenie wyroku motywowanego winno nastąpić w ciągu dni siedmiu po ogłoszeniu sentencji;

10) wyroki sądów okręgowych są ostateczne i mogą być zaskarżone jedynie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o zaskarżeniu wyroków w drodze kasacji;

11) wyroki sądów okręgowych, wyrokujących w drugiej instancji, są prawomocne;

12) termin do wniesienia apelacji i kasacji wynosi dni 8;

13) względem osób skazanych nieprawomocnie na karę pozbawienia wolności przynajmniej przez trzy miesiące, należy stosować areszt jako bezwzględny środek zapobiegawczy;

14) przedmioty mogące ulec konfiskacie, należy jeszcze w toku postępowania sprzedać jeśli dalsze przechowanie tych przedmiotów mogłoby je narazić na zepsucie; w toku postępowania sądowego sprzedaż zarządzi sąd (prokurator w toku dochodzeń prokurator-

skich), zresztą władza administracyjna I. instancji; przeciw zarządzeniu niema zażalenia.

15) w toku postępowania sądowego można zarządzić sprzedaż przedmiotów powszedniego użytku, mogących ulec konfiskacie, jeśli dłuższe wycofanie ich z obrotu utrudnić może zaopatrzenie ludności w owe przedmioty: decyzja sędziego śledczego, powzięta w toku śledztwa wstępnego, ulega wykonaniu po prawomocności; termin jej zaskarżenia wynosi trzy dni; decyzja sądu okręgowego nie ulega w żadnym wypadku zaskarżeniu.

Art. 53. W byłej dzielnicy austriackiej:

1) należy stosować odpowiednio przepisy p. 2, 3, 7, 13, 14, 15 poprzedzającego artykułu;

2) akt oskarżenia zastąpić można wnioskiem o zarządzenie rozprawy głównej; wniosek zawierać winien okoliczności, wymienione w § 207 p. 1—4 p. k., przytoczenie środków dowodowych, których prokurator zamierza użyć i przytoczenie osób, które do rozprawy wezwać należy;

3) sprzeciw przeciw aktowi oskarżenia jest niedopuszczalny;

4) odwołanie od kary jest dopuszczalne bez względu na to, czy nadzwyczajne złagodzenie kary nastąpiło lub nie nastąpiło.

U w a g a: Moc obowiązującą ustawy z 2. VII. 1920 o lichwie wojennej ze zmianami wedle ustawy z 5. VIII. 1922 D. U. R. P. Nr. 69 poz. 618 rozciągnięto na obszar wojew. poznańskiego i pomorskiego rozporządzeniem Rady Ministrów z 21. XII. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 1 z r. 1923 poz. 1.

(Rozp. to weszło w życie z d. 4. I. 1923).

ROZPORZĄDZENIE

R A D Y M I N I S T R O W

z dnia 18. X. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 882

o obowiązku właścicieli, zarządców i dozorców domów przeciwdziałania tajnemu gorzelnictwu.
(wchodzi w życie 23. XI. 1922)

§ 1. Właściciele, zarządy oraz dozorczy domów i innych zabudowań obowiązani są zwracać uwagę, czy w pomieszczeniach, znajdujących się w nieruchomościach, podlegających ich pieczy, nie uprawia się potajemnego gorzelnictwa i donosić natychmiast władzy o wszelkich w tym względzie spostrzeżeniach względnie podejrzeniach.

Władza, u której doniesienie takie uczyniono, wyda donoszącemu potwierdzenie otrzymania doniesienia.

§ 2. Winni zaniedbania określonego w par. 1 obowiązku, jeżeli z okoliczności wynika, iż mieli możliwość spełnienia go, będą karani wedle art. 4 ustawy z dnia 2. lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 449) i art. 4 i 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 69 poz. 618) o ile czyn ich nie stanowi przestępstwa, ulegającego surowszej karze.

§ 3. Obowiązek doniesienia nie istnieje w tych wypadkach, w których powszechne ustawy karne zwalniają od obowiązku doniesienia o zbrodni lub od odpowiedzialności za udzielenie pomocy zbrodniarzowi (art. 170 rosyjskiego kodeksu karnego, § 216 austr. kodeksu karnego, § 257, niemieckiego kodeksu karnego).

ROZPORZĄDZENIE
R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 11. V. 1923 Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 366
(wydane na podstawie ustawy z 2. VII. 1920)

w przedmiocie właściwości sądów i postępowaniu
w sprawach o lichwę wojenną w Województwie
Poznańskim i Pomorskiem.

(wchodzi w życie 24. V. 1923)

§ 1. Przepisy przewidziane w art. 19 ust. 1, oraz w art. 21—23, o ile ulegają karze przewidzianej ust. 1. art. 19 tudzież przewidziane w art. 25 ust. 2, 26. ust. 1, 27 ustawy z 2. 7. 1920 o zwalczaniu lichwy wojennej (Dz. U. R. P. Nr. 97 poz. 449) należą do właściwości sądów powiatowych; inne przestępstwa w rzeczonyj ustawie przewidziane do właściwości sądów okręgowych.

§ 2. Sąd powiatowy jest właściwy dla przestępstw przewidzianych w art. 19, ust. 2 oraz w przypadkach przewidzianych w artykule od 21—23 rzeczonyj ustawy, o ile ulegają karze w myśl ustępu 2, art. 19, jeżeli prokurator wniesie oskarżenie przed sąd powiatowy.

§ 3. Do postępowania w sprawach o przestępstwa przewidziane w ust. z d. 2. VII. 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (Dz. U. R. P. Nr. 67 poz. 449) stosują się postanowienia zawarte w art. 52 p. 2, 7, 8, 13, 14 i 15, pozatem zaś te przepisy rzeczonyj ustawy dotyczące postępowania, które nie dotyczą wyłącznie

b. dzielnicy rosyjskiej lub austriackiej: w szczególności stosuje się przepis art. 44.

Przepisy powszechnej ustawy o postępowaniu karnym mają zastosowanie, o ile z postanowienia ustępu 1 niniejszego paragrafu przeciwieństwo nie wynika.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 5 lipca 1922 Dz. U. R. P. Nr. 52 poz. 483

w sprawie obowiązku posiadania faktur handlowych
i uwidoczniania cen.

(wchodzi w życie 4. III. 1922)

§ 1. Właściciele sklepów, magazynów, składów, restauracji, cukierni, kawiarni i wogóle wszelkiego rodzaju przedsiębiorstw handlowych, mających na celu sprzedaż artykułów powszedniego użytku, obowiązani są wywiesić w pomieszczeniach tych przedsiębiorstw cenniki na wszelkie bez wyjątku, przeznaczone na sprzedaż towary i przedmioty powszedniego użytku, oraz uwidaczniać ceny bezpośrednio na odnośnych przedmiotach.

§ 2. Cenniki winny być wywieszane, względnie umieszczone na widocznym i dostępnym dla nabywcy względnie spożywcy miejscu i zawierać, oprócz wyszczególnienia towarów i cen, firmę lub nazwisko właściciela przedsiębiorstwa, adres i datę sporządzenia cennika.

§ 3. Zakazuje się pobierania za artykuły sprzedawane cen wyższych od wskazanych w cennikach.

§ 4. Niewolno odmawiać sprzedaży artykułów, na które ceny są uwidocznione w cenniku.

§ 5. Wymienieni w § 1 niniejszego rozporządzenia właściciele przedsiębiorstw, względnie zatrudnieni przez nich pracownicy obowiązani są wydawać kupującym na ich żądanie rachunki na sprzedane towary i przedmioty. W rachunkach winna być wskazana firma lub nazwisko właściciela, adres, data sprzedaży, jakość i ilość towaru i cena, za którą towar był sprzedany.

§ 6. Właściciele przedsiębiorstw winni posiadać oryginalne faktury na wszelkie nabyte na sprzedaż towary.

§ 7. Winni przekroczenia, względnie nie wykonania zarządzeń zawartych w §§ 1—7 niniejszego rozporządzenia, karani będą na podstawie art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 449) aresztem do 3 miesięcy i grzywną do wysokości 10.000 zł. lub jedną z tych kar.

ROZPORZĄDZENIE

R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 11. I. 1923 Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 36.

o tępieniu nadużyć handlu pośredniczącego przedmiotami powszedniego użytku.

(wchodzi w życie 18. I. 1923).

§ 1. Zakazuje się wykupywania celem dalszej sprzedaży przedmiotów powszedniego użytku:

- a) na ulicach miasta, o ile nie stosuje się art. 18, ustawy o zwalczaniu lichwy wojennej,
- b) na targach w godzinach przeznaczonych zarządzeniem władz uprawnionych do wydawania takich zarządzeń dla bezpośredniego zaopatrywania spożywzców,

§ 2. Zakazuje się skupywania na wsi od producentów rolnych przedmiotów powszedniego użytku celem dalszej odsprzedaży przez osoby do handlu na podstawie świadectw przemysłowych nieuprawnione i nie posiadające własnych miejsc sprzedaży w miastach lub uprawnień do handlu domokrażnego.

§ 3. Niestosowanie się do postanowień niniejszego rozporządzenia lub zarządzeń wydanych na jego podstawie karane będzie w drodze administracyjnej w myśl art. 4. ustawy z 2 lipca 1920, o zwalczaniu lichwy wojennej Nr. 69. poz. 449, aresztem do 3 miesięcy i grzywną do 500 zł. łącznie lub jedną z tych kar.

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 11. VIII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 527

o zabezpieczeniu podaży powszedniego użytku.

uzupełnione Rozp. Prez. Rzp. z 22. 3. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 38. poz. 374 (weszło w życie 31. 8. 1926)

Art. 4. Winni przekroczenia rozporządzeń, wydanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl in-

nych ustaw karnych, ulegną karze aresztu do sześciu tygodni lub grzywny do 10.000 zł.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad 3 tygodnie. Z karą, orzekaną wedle niniejszego postanowienia, może być połączona konfiskata przedmiotów, do których się odnosi czyn przestępny.

Art. 5. Właściwymi do orzekania są władze administracyjne I-ej instancji. W sprawach o przekroczenia rozporządzeń wydanych na podstawie pktu. b. art. 1, władze administracyjne orzekać będą po wysłuchaniu opinii Komisji Obywatelskich.

Komisje te działać będą pod przewodnictwem delegata władzy administracyjnej i składać się będą z równej ilości przedstawicieli konsumentów z jednej strony i handlu, rolnictwa i przemysłu — z drugiej. Przeciw orzeczeniom władz administracyjnych i instancji można w ciągu 7-miu dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów postępowania, obowiązujących w I-ej instancji sądowej.

Na obszarze mocy obowiązującej niemieckiej ustawy postępowania karnego z r. 1877 stosuje się przepisy o policyjnych rozporządzeniach karnych.

Art. 6. Wygaśnięcie mocy obowiązującej rozporządzeń wydanych na zasadzie niniejszego rozporządzenia nie uchyla odpowiedzialności karnej za ich naruszenia w czasie ich obowiązywania.

Art. 8. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dn. jego ogłoszenia.

Jednocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dn. 29. XII. 1925 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszechnego użytku (Dz. U. R. P. z r. 1926 Nr. 1, poz. 2). Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10. II. 1926 „o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów oraz odzieży i obuwia przez wyznaczenie cen“ (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 101) zachowuje aż do odwołania moc obowiązującą, o ile dotyczy wyznaczania cen na przetwory zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów. Przy wymierzaniu kar za przekroczenie przepisów tego rozporządzenia należy karać wedle przepisów art. 4 niniejszego rozp.

U w a g a : Do tego rozp. jest rozp. Ministra Spraw Wewn. z dnia 22. XII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 5, z r. 1927 poz. 29.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 12. IX. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 730

o zakazie wypieku chleba pszenno-żytniego.

Zakazuje wypieku na sprzedaż chleba pszenno-żytniego, (§ 1) a winni przekroczenia niniejszego rozp. będą karani na podstawie art. 4 i 5 rozp. Prez. Rzp, z 21. sierpnia 1926 Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 527. Wchodzi w życie w dniu 26. IX. 1928, równocześnie traci moc rozp. z 20. XII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 4 z r. 1928.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 14. IX. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 731
zmienia § 1 rozp. z dnia 16. VIII. 1927 Dz. U. R. P.
Nr. 78, poz. 683

o przemiale żyta zakazując przemiału żyta na mąkę
o typie wyższym aniżeli 70-cio procentowy wyciąg
z ziarna oczyszczonego uprzednio z obcych domieszek.

Rozp. to wchodzi w życie 19. X. 1928.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 10 lutego 1926 Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 101
o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa
i jego przetworów oraz odzieży i obuwia przez wy-
znaczanie cen.

(Rozporządzenie to upoważnia zarządy gmin pe-
wnych kategorii do wyznaczania cen artykułów w na-
pisie wymienionych).

Art. 3. W razie powzięcia przez zarząd gminy
uchwały o wyznaczeniu cen, winien on powołać komisję
do badania cen.

Art. 10. Winni żądania lub pobierania cen
wyższych od wyznaczonych w myśl niniejszego rozpo-
rządzenia, lub nieujawnienia tych cen ulegną karze
według art. 3. 4 i 5 ustawy o zabezpieczeniu podaży
przedmiotów powszechnego użytku.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 29. VI. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 574

o lichwie pieniężnej

(zmienione ustawą z dnia 30. VI. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 372, która zarazem przedłuża moc obowiązującą tego rozp. na czas nieograniczony oraz rozp. Prez. Rzp. z 10. VI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 474).

§ 1. Nie wolno wymawiać sobie i pobierać w stosunkach kredytowych pieniężnych korzyści majątkowych w formie procentu lub jakiegokolwiek innej formie przewyższających 15-tu % od sta rocznie w gotówce lub innych wartościach.

§ 2. Minister Skarbu władny jest w drodze rozp. ustanawiać najwyższe granice korzyści majątkowych, które wolno wymówić i pobierać przedsiębiorstwom, trudniącym się czynnościami bankowymi przy załatwianiu poszczególnych czynności, należących do zakresu obrotu pieniężnego.

§ 3. Umowy o korzyści majątkowe przekraczające granice określone w § 1, lub w rozporządzeniach wydanych na zasadzie § 2, są nieważne co do nadwyżki przewyższającej te granice, o ile nieważność w szerszym rozmiarze nie jest w obowiązujących ustawach przewidziana.

§ 4. Przedsiębiorstwa, trudniące się czynnościami bankowymi obowiązane są przedstawiać władzom skarbowym II-ej instancji, w obrębie których mają siedzibę wykazy najwyższych korzyści majątkowych procentów,

provizji i t. p., pobieranych przez nie za udzielane pożyczki oraz pobierane przy załatwianiu każdego rodzaju czynności.

§ 5. Minister Skarbu oznaczy terminy, w jakich wykazy wymienione w § 4 mają być przedstawiane oraz wyda szczegółowe przepisy, odnoszące się do ich sporządzenia.

§ 6. Winni wymawiania sobie lub pobierania korzyści majątkowych (odsetek, provizyj i t. p.) przekraczających najwyższe granice ustanowione w § 1 lub na zasadzie § 2 niniejszego rozporządzenia, a w braku ustanowienia tychże granic — korzyści majątkowych wyższych od przedstawionych w myśl §§ 4 i 5 niniejszego rozporządzenia będą karani — o ile dany czyn nie stanowi przestępstwa zagrożonego surowszą karą — aresztem do 4 tygodni i grzywną do 6.000 zł. lub jedną z tych kar.

Właściwe do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

§ 7. Winni nieprzedstawienia we właściwym czasie wykazów wymienionych w § 4 będą karani grzywną do wysokości 1.000 zł., wymierzoną przez władzę skarbową II-giej instancji.

W orzeczeniu należy przewidzieć na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad 2 tygodnie.

Od orzeczenia karnego można w ciągu 7-miu od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce władzy skarbowej II-ej instancji odwołania do właściwego Sądu Okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów dotyczących od-

wołań od wyroków sądów powiatowych (pokoju). Sąd Okręgowy nie może jednak uchylić orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny, atoli aresztu zastępczego nie można wykorzystać przed prawomocnością orzeczenia.

§ 8. Winni wzbronienia wstępu do lokalu przedsiębiorstw wymienionych w § 2 osobom delegowanym przez władze skarbowe do przeprowadzenia kontroli zgodnej z rozporządzeniem Ministra Skarbu lub nieprzedstawienia tymże osobom posiadanych ksiąg, dokumentów i innych dowodów, zawierających wiadomości potrzebne dla przeprowadzenia kontroli będą karani— o ile dany czyn nie stanowi przestępstwa zagrożonego karą surowszą — według § 6 niniejszego rozp.

§ 9. Przepisy obowiązujących dotychczas ustaw karnych i cywilnych w przedmiocie lichwy pozostają nienaruszone.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW SKARBU i SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 7. IX. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 95. poz. 556

o lichwie pieniężnej.

zmienione Rozp. Min. Skarbu i Sprawiedliwości z 26.
II. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 109, poz. 931

§ 1. Przedsiębiorstwa, trudniące się czynnościami bankowymi, obowiązane są przedstawić właściwym izmom skarbowym najpóźniej do dnia 5-go każdego miesiąca wykazy :

- a) najwyższych wymawianych i pobieranych procentów i prowizji,
  1. przy dyskoncie weksli;
  2. na rachunkach debetowych otwartego kredytu;
  3. od pożyczek terminowych;
  4. od pożyczek na zastaw papierów wartościowych i towarów;
  5. od pożyczek na zastaw ruchomości z wyjątkiem papierów wartościowych i towarów, przyczem należy podać osobno wysokość wynagrodzenia za ubezpieczenie ruchomości, ich przechowanie i szacowanie;
  6. od gwarancji udzielanych z tytułu eksportu;
  7. od gwarancji udzielanych w formie indosu na wekslu i innych;
- b) najwyższych opłat pobieranych jednorazowo przy czynnościach;
  1. inkasa;
  2. zleceń giełdowych;
  3. wystawianych zaświadczeń walutowych;
  4. wydania akredytywy.

Za datę przedstawienia uważaną będzie również data nadania na pocztę listu poleconego z wykazem.

§ 2. Korzyści majątkowe, osiągnięte przy czynnościach kredytowych, wyszczególnianych w wykazach w myśl poprzedniego paragrafu, nie mogą przekraczać 12 proc. w stosunku rocznym.

Przepis zawarty w ustępie 1 niniejszego paragrafu nie obejmuje zwrotu kosztów porta, damna i opłat stemplowych, oraz nie obejmuje prowizji obrotowej na rachunkach otwartego kredytu i bieżących, która jednakże nie może przekraczać $\frac{1}{4}\%$ kwartalnie, od większej strony obrotu po potrąceniu salda i pozycji frankowych. Przy pożyczkach na zastaw ruchomości,

z wyjątkiem papierów wartościowych i towarów, korzyści majątkowe nie mogą przekraczać 12 procentów w stosunku rocznym tytułem procentów i prowizji od udzielanych pożyczek oraz aż do odwołania 12 % miesięcznie od sumy udzielanych pożyczek tytułem wynagrodzenia za ubezpieczenie przedmiotów zastawu, ich przechowanie i oszacowanie“.

„§ 3. Umowy o pożyczki pieniężne, zawarte przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, w których wymówione korzyści majątkowe ponad normy, przewidziane w § 2 niniejszego rozp. nie zostały pobrane przed tym terminem, ulegają wykonaniu w ten sposób, że korzyści te mogą być pobrane w umówionej wysokości za czas do najbliższego terminu ich płatności. Termin ten nie może przekraczać daty 1. lutego 1927 r.“.

§ 7. Winni przekroczenia przepisu, zawartego w § 2 niniejszego rozporządzenia ulegają karze, przewidzianej w § 6 Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 29. VI. 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 574).

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dn. ogłoszenia. Jednocześnie traci moc rozp. Ministrów: Skarbu i Sprawiedliwości z dnia 14. listopada 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 922 i z dnia 30. VI. 1926 roku (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 381). z dniem 20. V. 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 469).

U S T A W A

z dnia 11. IV. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 406

o ochronie lokatorów.

Postanowienia karne.

Art. 26. 1) Kto celem obejścia lub udaremnienia postanowienia tej ustawy przed urzędem rozjemczym do spraw najmu przytacza nieprawdę, prawdę zataja, w inny sposób postanowienia te obchodzi lub obejść usiłuje, do takiego postępowania nakłania lub przy tem jest pomocny — karany będzie grzywną w wysokości od 3 do 600 zł., albo aresztem do 6 tygodni. Obie te kary można nałożyć równocześnie.

Właściwe są sądy powiatowe (pokoju).

2) Żądanie i pobieranie komornego lub innych wynagrodzeń, albo świadczeń oczywiście nadmiernych, podlega ukaraniu według przepisów o zwalczaniu lichwy wojennej.

U w a g a : Na obszarze województwa śląskiego w miejsce tej ustawy obowiązuje ustawa z 16. XII. 1926 Dz. Ust. Śląsk. Nr. 29, poz. 54.

U S T A W A

z dnia 22. VI. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 512

o wyścigach konnych.

U w a g a : Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy umieszczone jest w Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 556 z 23. VII. 1925.

U S T A W A

z dnia 2. VIII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 559

o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

w brzmieniu noweli z 17. IX. 1927 Dz. U. R. P.
Nr. 84, poz. 749.

Ochrona cywilno-prawna praw przedsiębiorcy.

Art. 1. 1) Przedsiębiorca ma prawo żądania, aby inny przedsiębiorca (konkurent) nie wdzierał się w jego klientelę przez jakiegokolwiek czynności, zdolne do wywoływania u osób, którym ofiaruje swe wytwory, towary lub świadczenia, mylnego mniemania, że one pochodzą od przedsiębiorcy pierwszego.

2) Przedsiębiorca, którego prawa naruszono, żądać może zaniechania czynów i usunięcia przyczyn, mogących wywołać pomyłki u odbiorców. Jeżeli przedsiębiorca doznał już ubytku w swej klienteli, krzywdziciel winien wydać niesłuszne, kosztem jego osiągnięte, z bogacenie z trzech lat ostatnich, licząc wstecz od dnia, w którym skarga wpłynęła do sądu. Jeżeli wprowadzenie w błąd klienteli wywołane było złym zamiarem lub oczywiście niedbałstwem krzywdziciela, winien tenże wynagrodzić wszelką szkodę pokrzywdzonemu i dać mu zadośćuczynienie za wyrządzone krzywdy osobistej natury przez ogłoszenie wyroku, lub przez odpowiednią deklarację publiczną, a w razie istnienia złego zamiaru przez zapłatę pokutnego, o ile zadośćuczynienie nie zostaje osiągnięte przez skazanie karne.

Zamiast wymienionych majątkowych świadczeń pokrzywdzony żądać może ryczałtowej sumy pieniężnej, ale nie ponad 10.000 zł.

3. Roszczenia o zaniechanie, usunięcie przyczyn, odszkodowanie i zadośćuczynienie służą pokrzywdzonemu także przeciw tym osobom, które przy bezprawnym wkraczaniu w klientelę pokrzywdzonego współdziałały. Odpowiedzialność współdziałających jest solidarna z przedsiębiorcą. Odpowiedzialność ich nie zachodzi, jeżeli wobec stosunku zależności od przedsiębiorcy nie mogły odmówić współdziałania.

4. Roszczenia w artykule niniejszym określone, ulegają przedawnieniu 3-letniemu, które liczy się co do każdego działania bezprawnego oddzielnie.

Art. 2. 1. Oznaczenie przedsiębiorstwa nie może być takie, aby wprowadzić w błąd odbiorców co do tożsamości z innym przedsiębiorstwem konkurencyjnym, gdziekolwiekby się ono znajdowało. W razie przekroczenia tego przepisu stosuje się postanowienia artykułu poprzedniego.

2. Jeżeli ktoś z powołaniem się na swe prawo (n. p. prawo do nazwiska) oznacza swe przedsiębiorstwo w sposób, mogący wywołać pomyłki co do tożsamości z innym przedsiębiorstwem konkurencyjnym, które już dawniej używało podobnych oznaczeń, wlicen przez odpowiednie dodatki do oznaczeń usunąć możliwość wprowadzania w błąd odbiorców. Jednak sąd na wniosek późniejszego użytkownika oznaczeń może według uznania nakazać umieszczenie dodatków, usuwających obawę wprowadzenia w błąd odbiorców, także temu przedsiębiorcy, który wpieryw oznaczenia używał, chociaż jest powodem.

Art. 3. Kto poza przypadkami art. 1 i 2 szkodzi przedsiębiorcy przez czyny, sprzeczne z obowiązującymi przepisami albo z dobrymi obyczajami (uczciwością kupiecką), jako to przez podawanie nieprawdziwych wiadomości o przedsiębiorstwie, przez podmawianie dla celów konkurencyjnych jego organów do niewypełniania obowiązków służbowych, przez wyjawianie tajemnic przedsiębiorstwa technicznych lub handlowych i t. p. winien zaniechać tych czynów, w razie winy wynagrodzić szkodę pokrzywdzonemu i ewentualnie dać mu zadośćuczynienie. Roszczenia te podlegają przepisom art. 1.

Art. 4. 1. Jeżeli siła, przyciągająca klientelę do przedsiębiorstw, polega na tem, że wytwory, towary lub świadczenia pochodzą z pewnego okręgu geograficznego, albo że przedsiębiorcy należą do pewnego związku przedsiębiorców, a jakiś inny przedsiębiorca wprowadza w błąd swą klientelę, wywołując mniemanie, że ofiarowane przez niego wytwory, towary lub świadczenia pochodzą z owych okręgów geograficznych lub z przedsiębiorstw, do związku należących, albo jeżeli ktoś działa na szkodę owych przedsiębiorstw przez podawanie o nich nieprawdziwych wiadomości, albo przez wyjawianie ich tajemnic technicznych, natenczas do powództwa uprawnieni są: każdy przedsiębiorca, produkujący tego samego rodzaju wytwory w danym okręgu geograficznym, wspólne przedstawicielstwa, wymienionych powyżej przedsiębiorców, tudzież każdy przedsiębiorca, zajmujący się sprzedażą wymienionych wytworów.

2. Rada Ministrów na wniosek Min. Przemysłu i Handlu lub Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych

może rozporządzeniem, zamieszczonem w Dz. U. R. P. określić warunki używania nazw terytorjalnych (regjonalnych), a zwłaszcza granice okręgów geograficznych, do których te nazwy się odnoszą.

3. Rada Ministrów na wniosek Min. Przemysłu i Handlu może wydawać w granicach zobowiązań, zaciągniętych przez Rzeczpospolitą Polską w umowach międzynarodowych, zakazy używania nazw terytorjalnych przy oznaczaniu wytwarzanych w Rzp. Polskiej lub do Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzanych towarów, a niepochozących z okręgów, nazwami oznaczonych, chociaż nazwy te są w Rzplitej Polskiej oznaczeniami rodzajowemi lub bywają używane w wewn. obrocie handlowym skutkiem dodatków z niemi złączonych, jako oznaczenia rodzajowe. W ogłoszonych z powołaniem się na niniejszy artykuł w Dz. U. R. P. zakazach nazwy muszą być szczegółowo określone. Warunkiem ogłoszenia zakazów przez Radę Ministrów będzie notyfikacja danej nazwy przez rząd państwa, wobec którego Rzeczpospolita Polska zaciągnęła zobowiązanie i dostarczenie dowodu, że w tem państwie nazwa notyfikowana jest przedmiotem ochrony, jako nazwa terytorjalna, Przekroczenie zakazu uzasadnia powództwo w myśl ust. 1 artykułu niniejszego.

Art. 5. 1. Dla sporów o roszczenia cywilnoprawne z artykułów 1 — 4 niniejszej ustawy właściwe są sądy okręgowe jako handlowe,

2. Spory te można wdrożyć także w tym sądzie, w którego okręgu popełniono czynność, uzasadniająca roszczenia powoda.

3. Celem zabezpieczenia roszczeń o zaniechanie, określonych w niniejszej ustawie, sąd może wydać

zarządzenia tymczasowe (zabezpieczenia powództwa), chociażby nie zachodziły wymogi przewidziane w poszczególnych ustawach, dotyczące uprawdopodobnienia powodów do takich zarządzeń. (Nowela).

Ochrona karno-prawna.

Art. 6. 1. Kto celem przyciągnięcia klienteli i ułatwienia warunków konkurencji podaje do wiadomości powszechnej lub większego koła osób ze świadomością niezgodne z prawdą a zdolne do wprowadzenia w błąd fakty, dotyczące stosunków handlowych swego albo cudzego przedsiębiorstwa, jako to: jakości, właściwości, wartości, pochodzenia, przeznaczenia wytworów, towarów lub świadczeń, sposobu prowadzenia wytworów i towarów, warunków i sposobów produkcji, oznaczania cen żądanych, wyjątkowych sposobności nabycia (np. pozornej wysprzedaży, rzekomego pochodzenia towarów z masy konkursowej lub rzekomego należenia towarów do masy konkursowej i t. p.) odznaczeń, przysługujących przedsiębiorstwu, przedsiębiorcy lub jego organom, praw, z przedsiębiorstwem połączonych i t. p., ulega karze grzywny do 6.000 zł. lub aresztu do trzech tygodni, albo obu karom łącznie. W razie szczególnie obciążających okoliczności grzywna może być podwyższona do 12.000 zł., a areszt do 6 tygodni.

2. Przepis ustępu 1 należy stosować także wtedy, gdy świadome wprowadzanie w błąd publiczności lub odbiorców odbywa się przez znaki lub oznaczenia

obrazowe, plastyczne, liczbowe, słowne lub barwne, umieszczone na towarach, na lokalu albo w lokalu przedsiębiorstwa, albo na ruchomościach, do prowadzenia przedsiębiorstwa służących.

3. Sąd może wydać z urzędu lub na wniosek oskarżyciela publicznego zarządzenia na koszt skazanego celem wyprowadzenia publiczności i odbiorców z błędu. Takimi zarządzeniami mogą być zwłaszcza ogłoszenia w dziennikach lub na lokalach przedsiębiorstwa, wyjaśniające prawdziwy stan rzeczy, ogłoszenie wyroku, zniszczenie oznaczeń, ogłoszeń i innych środków, w błąd wprowadzających i t. p.

1. Rada Ministrów na wniosek Min. Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych oraz Min. Sprawiedliwości może w drodze rozporządzeń ogłaszanych w Dz. U. R. P., a z powołaniem się na niniejszy artykuł: a) nakazać, by pewne towary były sprzedawane w handlu detalicznym tylko w przepisanych jednostkach ilościowych oraz z uwidocznieniem ich ilości (wagi, miary, liczby), jakości i miejsca pochodzenia; b) wydawać przepisy określające warunki urządzania wyprzedaży.

2. Nie stosujący się do przepisów powyższych rozporządzeń karani będą grzywną do 600 złotych i aresztem do dni trzech lub jedną z tych kar. (Nowela)

Art. 8. 1. Rada Ministrów na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Min. Sprawiedliwości może w drodze rozporządzenia, ogłoszonego w Dz. U. R. P., z powołaniem się na niniejszy artykuł, zakazać zawierania pewnych umów, przez które przedsiębiorca w sposób, niezgodny z zasadami uczciwej konkurencji, stara się ułatwić sobie warunki bytu.

2. W szczególności ulec może zakazowi umowa, przez którą ktoś za cenę bezwarunkowo należną zobowiązuje się do dostarczenia towaru lub spełnienia świadczeń pod warunkiem, że strona druga pozyska dla niego do pewnego czasu pod temi samemi warunkami pewną liczbę odbiorców (umowa lawinowa).

(Rozp. takie wyszło d. 27. X. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 101. poz. 830 tekst identyczny z art. 8 p. 2 i 3).

3. Winny skłonienia do zawarcia umów zakazanych ulega karze grzywny do 2.000 zł. lub aresztu do dni 10, albo obu karom łącznie, a umowy wbrew takim zakazom zawarte, mogą być unieważnione na żądanie pokrzywdzonego.

Art. 9. 1. Kto o przedsiębiorstwie lub o przedsiębiorcy podaje świadomie nieprawdziwe wiadomości, które mogą podziałać odstrasżająco na odbiorców, lub podkopać kredyt przedsiębiorcy, ulega karze grzywny do 12.000 zł. lub aresztu do sześciu tygodni, albo obu karom łącznie.

2. Postępowanie karne wdraża się na skutek skargi pokrzywdzonego. Jeżeli przestępstwo zwraca się ogólnie przeciw przedsiębiorstwom z pewnych okręgów lub należącym do pewnego związku, natenczas skargę wnieść mogą osoby, uprawnione do powództwa cywilnego (art. 4 ust. 1). (Nowela).

3. Sąd może wydać na wniosek pokrzywdzonego a na koszt skazanego odpowiednie zarządzenia celem wyprowadzenia publiczności i odbiorców z błędu. Takimi zarządzeniami mogą być zwłaszcza ogłoszenia w dziennikach, wyjaśniające prawdziwy stan rzeczy, ogłoszenie wyroku i t. p.

Art. 10. 1. Kto, dowiedziawszy się w sposób

niezgodny z prawem lub dobrymi obyczajami o tajemnicach przedsiębiorstwa technicznych lub handlowych z tajemnic tych w celach konkurencyjnych korzysta, lub ich innym udziela, ulega karze grzywny do 12.000 zł. lub aresztu do sześciu tygodni, albo obu karom łącznie.

2. Tej samej karze ulega pracownik przedsiębiorstwa, gdy tajemnice techniczne lub handlowe, jakie powierzono mu z uwagi na stosunek służbowy, lub jakie poznał w wykonywaniu stosunku służbowego, podaje do wiadomości innych osób w celach konkurencyjnych, lub celem wyrządzenia szkody przedsiębiorcy, a to w czasie trwania stosunku służbowego lub do dwóch lat po rozwiązaniu tegoż.

3. Tej samej karze podlegać będzie ten, kto kierowników lub pełnomocników przedsiębiorstwa przez ofiarowanie, przyrzeczenie lub zapewnienie im, lub osobom przez nich wskazanym, korzyści materialnych lub innych skłoni do zawarcia umów kupna — sprzedaży lub dostarczeń na warunkach korzystniejszych od zwykle praktykowanych. Kierownicy lub pełnomocnicy przedsiębiorstwa za wymawianie lub uzyskiwanie dla siebie lub osób trzecich korzyści, o których mowa, wzamian za korzystniejsze warunki zawieranych umów — sprzedaży i dostarczeń tej samej karze ulegać będą.

4. Postępowanie karne wdraża się na skutek skargi pokrzywdzonego. Jeżeli chodzi o wspólne tajemnice przedsiębiorstw z pewnych okręgów lub należących do pewnego związku, skargę wnieść mogą w przypadku ustępu 1-go niniejszego artykułu osoby, uprawnione do powództwa cywilnego (art. 4 ust. 1), a w przypadku ustępu 2 — ten przedsiębiorca, z którym pracownik jest

lub był związany stosunkiem służbowym. (Nowela).

1. Roszczenia prywatno-prawne, uzasadnione czynami podpadającymi pod przepisy art. 6—10, mogą być dochodzone wprost na drodze cywilnej bez wytoczenia sprawy karnej.

2. Usiłowanie przestępstw przewidzianych w niniejszej ustawie jest karalne. (Nowela).

Art. 12. Orzecznictwo karne w przypadkach art. 6, 9 i 10 należy do sądów okręgowych, w przypadkach art. 7 i 8 do sądów powiatowych (pokoju). (Nowela).

Zakres przedmiotowy i podmiotowy ustawy.

Art. 13. 1. Przepisy ustawy niniejszej stosować należy także do gospodarstw rolnych, leśnych i przedsiębiorstw górniczych.

2. Nie stosuje się przepisów ustawy niniejszej do zwalczania nieuczciwej konkurencji w zakresie zawodów wolnych, które posiadają ustawowo uregulowaną organizację, karzącą nieuczciwą konkurencję w drodze dyscyplinarnej.

Art. 14. Poza przypadkami, przewidzianymi w umowach międzynarodowych, ochrona ustawy niniejszej służy cudzoziemcom, których przedsiębiorstwa nie mają siedziby głównej w Rzp. Polskiej, w zakresie istniejącej wzajemności z państwem, w którym znajduje się siedziba główna ich przedsiębiorstw.

Moc obowiązująca innych ustaw.

Art. 15. 1. Przepisy o zwalczaniu nieuczciwe

konkurencji, zamieszczone w dotychczasowych ustawach, zachowują moc nadal, o ile skierowane są przeciw czynom, nieunormowanym w niniejszej ustawie.

2. Jeżeli ustawa niniejsza pewne czyny poddaje skutkom cywilno-prawnym, a dotychczasowe ustawy uważają je za karalne, dotyczące przepisy karne zachowują moc obok przepisów cywilno-prawnych ustawy niniejszej.

3. Postanowienia karne ustawy niniejszej stosować należy tylko o tyle, o ile czyn nie podlega surowszym postanowieniom karnym innych ustaw.

Zatrzymywanie towarów na granicach.

Art. 16. Rada Ministrów na wniosek właściwych ministrów może wydawać rozporządzenia, na podstawie których władze graniczne, zwłaszcza urzędy celne, będą upoważnione — pod warunkami i ze skutkami, w rozporządzeniach bliżej oznaczonymi — do zatrzymywania towarów, przywożonych do Rzp. Polskiej i wywożonych z Rzp. Polskiej, na czas potrzebny do uzyskania decyzji sądowej o zabezpieczeniu, jeżeli były oznaczone w sposób niezgodny z przepisami niniejszej ustawy lub przepisami o znakach towarowych.

Przepis przechodni.

Art. 17. Aż do wydania jednolitych dla całego Państwa przepisów karnych nie można wdrożyć postępowania karnego o przestępstwa z art. 6, 9 i 10, jeżeli od ich popełnienia upłynęło lat trzy, o przestępstwa zaś z art. 7 i 8, jeżeli od ich popełnienia upłynął rok. (Nowela)

Przepisy końcowe.

Art. 18. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 19. Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie dni 14 od jej ogłoszenia i z tą chwilą ustaje moc niemieckiej ustawy z dnia 7. VI. 1909 r. o nieuczciwej konkurencji (Pz. U. R. P. Nr. 31 z r. 1909).

ROZPORZĄDZENIE R A D Y M I N I S T R Ó W

z dnia 21. XII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 7 ex 1928 p. 44

o zakazie używania czeskosłowackich nazw regionalnych.

Na podstawie art. 4 punktu 3 ustawy z dnia 2. VIII. 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 559) i w myśl p. II ust. 1, 2 i 4 protokołu końcowego do II protokołu dodatkowego z dnia 21. IV. 1926 r. do konwencji handlowej z dnia 23. IV. 1925 r. między Rzplitą Polską a Republiką Czeskosłowacką, (Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 648 z r. 1926) zarządza się co następuje:

§ 1. W handlu piwem na terytorjum Rzp. Polskiej prawo posługiwania się nazwą regionalną m. Pilzna zastrzega się wyłącznie dla browarów, które produkują piwo w okręgu m. Pilzna w Rzplitej Czeskosłowackiej.

§ 2. W handlu chmielem na terytorjum Rzplitej Polskiej prawo posługiwania się nazwami regionalnymi

okręgów Żatec, Roudnice, Usték, Duha, Tršice, przysługuje jedynie tym producentom którzy produkują chmiel na obszarze Rzpłitej Czeskosłowackiej w powyższych okręgach.

§ 3, Rozp. niniejsze wchodzi w życie w trzy miesiące od dnia ogłoszenia. (ogł. 24. I. 1928).

ROZPORZĄDZENIE

R A D Y M I N I S T R O W

z dnia 21. XII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 43
ex 1928

o oznaczeniu pochodzenia niektórych towarów krajowych w wewnętrznym handlu detalicznym.

§ 1. Na każdym towarze z kategorii, wyszczególnionych w § 2 niniejszego rozp. należy umieścić:

- 1) firmę przedsiębiorstwa,
- 2) jego siedzibę główną (zarówno krajową jak i zagraniczną),
- 3) miejsce fabrykacji towaru w kraju, o ile towar wyprodukowano nie w miejscu siedziby głównej przedsiębiorstwa.

W stosunku do towarów, wskazanych w § 2 p. 2, powyższe dane można umieszczać na etykietach lub o ile towar znajduje się w sprzedaży bez opakowania, na samym towarze. Względem pozostałych towarów, przewidzianych kategorjami § 2, należy przestrzegać umieszczenia odnośnych danych na etykietach.

§ 2. Przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczą wyprodukowanych w kraju — zarówno przez firmy

krajowe jak i zagraniczne — przeznaczonych dla wewnętrznego handlu detalicznego:

- 1) a) środków odżywczych,
b) preparatów leczniczych,
c) wód mineralnych,
- 2) a) wyrobów toaletowych,
b) środków kosmetycznych,
- 3) towarów spożywczych, sprzedawanych w opakowaniach.

§ 3. Nie stosujący się do przepisów niniejszego rozporządzenia karani będą stosownie do art. 7 ustępu 2 ustawy z dnia 2. VIII. 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w brzmieniu rozporządzenia Prez. Rzp. z dnia 17. IX. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 8¹, p. 749).

§ 5. Rozp. niniejsze wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia. (ogł. 24. I. 1928).

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 14. marca 1928 Dz. U. R. P., Nr. 41, poz. 395
o wysprzedażach dokonywanych w obrocie handlowym.

Na zasadzie art. 7 p. 1 lit. b ustawy z dnia 2. VIII. 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 559) w brzmieniu rozp. Prez. Rzplitej z dnia 17. IX. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 749) zarządza się co następuje:

§ 1. Wyprzedaże, dokonywane w obrocie handlowym i podawane do publicznej wiadomości, z wyjątkiem wyprzedaży posezonowych i inwentarzowych, można urządzać wyłącznie za zezwoleniem władzy przemysłowej.

§ 2. Ubiegający się o takie zezwolenie powinien wnieść do władzy przemysłowej I instancji miejsca, w którym ma się odbyć wysprzedaż, podanie na piśmie i wymienić w niem następujące szczegóły:

1) ilość i rodzaj towarów, jakie mają podlegać sprzedaży,

2) dokładne oznaczenie lokalu sprzedaży,

3) w przeciągu jakiego okresu czasu wysprzedaż ma się odbywać,

4) przyczynę wysprzedaży (śmierć przedsiębiorcy, zwinięcie przedsiębiorstwa, przejście przedsiębiorstwa w inne ręce, przesiedlenie przedsiębiorstwa, wypadki żywiołowe i t. p.)

§ 3. Władza przemysłowa I-ej instancji orzeka w przeciągu dni 30, po zasięgnięciu opinii właściwej izby przemysłowo-handlowej, względnie innych zrzeszeń, reprezentujących interesy przemysłu i handlu, izby rzemieślniczej względnie korporacyj i cechów, do jakich proszący należą.

Opinie powyższe dotyczą również prawdziwości szczegółów, wymienionych w § 2 punkcie 4.

Orzekając, władza przemysłowa kieruje się własną oceną okoliczności, podanych przez proszącego, oraz opinii izb i innych zrzeszeń oraz korporacyj i cechów.

Opinie powinny wpłynąć w przeciągu dni 14-tu od zwrócenia się władzy do izby ich zrzeszenia. Po upływie tego terminu władza przemysłowa orzeka niezależnie od okoliczności, czy nadeszła opinia, czy też termin bezskutecznie upłynął.

§ 4. Władza przemysłowa I instancji udziela pozwolenia na czas nie dłuższy, jak na przeciąg trzech miesięcy. Z ważnych powodów może władza przem. II

instancji przedłużyć termin wyprzedaży, jednak nie więcej niż o trzy miesiące.

Wysprzedaż obejmować może tylko towary pierwotnie zgłoszone. W celu zbadania, czy ten przepis jest wykonany przez wyprzedawcę, władza przemysłowa ma prawo przedsiębrać rewizję w lokalu wyprzedaży.

§ Nie wolno wyprzedaży ogłaszać ani rozpoczynać przed udzieleniem zezwolenia ani też przedłużać jej poza dozwolony przeciąg czasu.

§ 6. Urządzący wyprzedaże posezonowe i inwentarzowe, przyjęte w zwykłym obrocie handlowym, winni przed jej rozpoczęciem zawiadomić władzę przemysłową I instancji, iż rozpoczynają jedną z tych wyprzedaży. W zawiadomieniu należy wymienić ilość i rodzaj towarów podlegających wyprzedaży i okres, w przeciągu którego ma się ona odbywać, nie przewyższający jednak jednego miesiąca, oraz datę ostatniej wyprzedaży.

Celem zbadania, czy warunki danych wyprzedaży podane w powyższem zawiadomieniu, są dotrzymane przez przedsiębiorcę, władza przemysłowa może w lokalu sprzedaży dokonać rewizji.

§ 7. Przepisy niniejszego rozporząd. nie stosują się do wyprzedaży, przedsiębranych na skutek polecenia sądu lub innej władzy lub też przez zarząd masy konkursowej albo w innych wypadkach na podstawie szczególnego upoważnienia ustawowego.

§ 8. Przekroczenie niniejszego rozp. przez osoby, urządzące wyprzedaż, będą karane w myśl artykułu 7 punktu 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 17. IX. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 749).

§ 9. Władza przemysłowa I instancji powinna natychmiast zamknąć wyprzedaz, o ile objęto nią towary pierwotnie niezgłoszone.

§ 10. Wykonanie niniejszego rozp. porucza się Ministrom Przemysłu i Handlu i Sprawiedliwości oraz Spraw Wewnętrznych.

§ 11. Rozp. niniejsze wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia. (ogłoszone 30. III. 1928).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 23. XII. 1923 Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 20

o zapobieganiu upadłości.

Postanowienia karne.

Art. 69. Dłużnik lub osoba działająca w jego imieniu winna:

1) złożenia sądowi fałszywych danych, dotyczących stanu majątku przez zatajenie części aktywów lub przez wskazanie całkowicie lub częściowo zmyślnych pasywów w celu uzyskania odroczenia wypłat lub układu zapobiegawczego.

2) udzielenia osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich komukolwiek z wierzycieli szczególnych dopłat lub korzyści poza warunkami układu zapobiegawczego w celu skłonienia tegoż wierzyciela do głosowania za przyjęciem układu zapobiegawczego

będzie karany:

zamknięciem w więzieniu zastępującem dom poprawy na czas nie krótszy od lat trzech.

Art. 70. Uznany będzie za współnika w przestępstwach, przewidzianych w art. 69, jeśli przestępstwa te nastąpiły i jako współnik będzie karany. winny:

1) podżegania do tych przestępstw;

2) żądania lub otrzymania zapłaty na poczet zobowiązania, wydanego w warunkach, wskazanych w art. 69 p. 2, o czym winowajca wiedział.

Art. 73. Prawo niniejsze zobowiązuje na obszarach objętych okręgami sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

Art. 76. Prawo niniejsze wchodzi w życie 14 dnia po dniu ogłoszenia. (ogłoszone 10. I. 1928).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 6. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 244

o zapobieganiu upadłości na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz sądu okręgowego w Katowicach.

Postanowienia karne.

Art. 70. Dłużnik lub osoba działająca w jego imieniu winna:

1) złożenia sądowi fałszywych danych dotyczących stanu majątku przez zatajenie części aktywów lub

przez wskazanie całkowicie lub częściowo zmyślonych pasywów w celu uzyskania odroczenia wypłat lub układu zapobiegawczego;

2) udzielenia osobiście lub za pośrednictwem osób trzecich komukolwiek z wierzycieli szczególnych dopłat lub korzyści poza warunkami układu zapobiegawczego w celu skłonienia tegoż wierzyciela do głosowania za przyjęciem układu zapobiegawczego

ulega karze więzienia na czas nie krótszy od lat trzech;

Jednocześnie można orzec utratę obywatelskich praw honorowych.

W razie okoliczności łagodzących można karę zniżyć do sześciu miesięcy.

Art. 71. Uznany będzie za współnika w przestępstwach, przewidzianych w art. 70, jeśli przestępstwa te nastąpiły i jako współnik będzie karany — winny:

1) podżegania do tych przestępstw;

2) żądania lub otrzymania zapłaty na poczet zobowiązania, wydanego w warunkach, wskazanych w art. 70 p. 2, o czym winowajca wiedział.

Art. 84. Prawo niniejsze wchodzi w życie 14 dnia po dniu ogłoszenia. (ogł. 12. III. 1928).

Dział XV.

OBRONA PAŃSTWA.

U S T A W A

z dnia 15. VII. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 97. poz. 681
uzupełniona rozp. Prez. Rzp. z 7. X. 1927 Dz. U. R.
P. Nr. 90, poz. 802

o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju.

(Zakwaterowanie jest:

- a) stałe w siedzibie stałej garnizonu na podstawie stałej dyslokacji pokojowej,
- b) przejściowe — podczas zmian stałej dyslokacji koncentracji, ćwiczeń, podróży służbowych i t. d.,
- c) nagle — w razie mobilizacji, powołania rezerwy pod broń, wezwania wojska przez władze cywilne i przemarszów (art. 2).

Przejęciowe zakwaterowanie odbywa się przede wszystkim w budynkach w ustawie w art. 5, 6, 9 i 14 wymienionych. Jeżeli w tej drodze przejściowych kwater uzyskać nie można, mają zarządy gminne prawo i obowiązek do zajęcia za wynagrodzeniem pomieszczeń prywatnych i to głównie niezamieszkałych, zajętych na przedsiębiorstwa, przeznaczone na gry i zabawy (art. 26).

Właściciele i administratorzy nieruchomości obowiązani są na żądanie władzy administracyjnej złożyć do zarządu gminy wykazy posiadanych pomieszczeń z podaniem osób zamieszkałych i sposobu wykorzystania pomieszczeń. Gmina zestawia wykaz pomieszczeń przeznaczonych na kwatery przejściowe (art. 30).

Art. 51. Wszyscy właściciele nieruchomości, administratorzy, dozorczy, posiadacze pomieszczeń oraz sublokatorzy, których pomieszczenia podlegają zajęciu w myśl art. 26 i 30, a którzy:

1. nie zgłoszą domów lub pomieszczeń w terminie i w sposób przepisany;

2. podejmą jakiegokolwiek oszukańcze kroki, ażeby ominąć obowiązki na nich nałożone postanowieniami art. 26 i 30 albo

3. swem postępowaniem będą uniemożliwiali spokojne i prawidłowe zamieszkanie w wyznaczonych pomieszczeniach w zamiarze zmuszenia uprawnionych do opuszczenia pomieszczenia — ulegają, o ile dany czyn nie podlega pod przepisy surowsze, karze grzywny od 10 do 500 zł.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu wedle słusznego uznania, jednak nie ponad jeden miesiąc.

Właściwemi do orzekania są władze administracyjne I-ej instancji.

Od orzeczenia karnego władzy adm. I-ej instancji można w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść do tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi tak, jakby orzeczenia karnego nie wydano.

Na obszarze, na którym obowiązuje niemiecka ustawa postępowania karnego z r. 1877 stosują się przepisy o policyjnych rozp. karnych.

U w a g a : Do tej ustawy istnieje rozp. Min. Spraw Wojsk. z 24. III. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 37, p. 333.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 1. VI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 456

w sprawie zmiany niektórych postanowień ustawy
z dnia 25 lipca 1919 o osobistych świadczeniach
wojennych.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 26. VIII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 687

o rzeczowych świadczeniach wojennych.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 26. VIII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 678
w sprawie przymusowego wycofywania z zagrożonych
obszarów Państwa ludności i mienia.

U w a g a : Rozp. to normuje przymusowe wycofywanie ludności i mienia z zagrożonych obszarów w czasie wojny w wypadku ogłoszenia mobilizacji lub gdy wymaga tego interes obrony Państwa.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 8. XI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 859
o obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych,
wozów, pojazdów mechanicznych i powozów dla
celów obrony Państwa.

Art. 27. Osoby, uchylające się od spełnienia obowiązków niniejszem rozp. przewidzianych, jak również przepisami o prowadzeniu ewidencji zwierząt pociągowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów wydanymi na podstawie art. 12, lub podające przy zarządzonej w myśl art. 13 spisie niezgodne ze stanem rzeczywistym szczegóły, będą karane w drodze administracyjnej grzywną do wysokości wartości odnośnego przedmiotu świadczenia lub aresztem do 6 miesięcy;

w wypadkach szczególnie ciężkich uchybień mogą być zastosowane obie kary.

W wypadkach niedostarczenia bez usprawiedliwionych powodów przedmiotu świadczenia do poporu (art. 19 ust. 1) można obok wymienionych kar orzec także konfiskatę przedmiotu przestępstwa, a jeżeli przestępca nie jest jego właścicielem, karę pieniężną, równającą się wartości tego przedmiotu.

Do orzekania o czynach karalnych, przewidzianych niniejszem rozporządzeniem, powołane są władze powiatowe administracji ogólnej.

Przeciwko orzeczeniu władzy powiatowej administracji ogólnej można w ciągu dni 7 od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów postępowania obowiązujących dla I instancji sądowej. Wyrok sądu okręgowego, wydany w II instancji jest prawomocny.

Na obszarze mocy obowiązującej niemieckiej ustawy postępowania karnego z roku 1877 stosuje się przepisy o policyjnych rozp. karnych.

Odwołanie do sądu nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

O wykonanie kary pozbawienia wolności władza administracyjna zwraca się do właściwego sądu powiatowego (pokoju) miejsca pobytu wskazanego, przesyłając w tym celu sądowi akta sprawy.

Art. 28. Rozp. niniejsze nie wyklucza możliwości stosowania do zwierząt pociągowych, wozów, powozów mechanicznych i rowerów przepisów rozporządzenia Prez. Rzplitej z dnia 26. VIII. 1927 roku o

rzeczowych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 627).

Art. 29. Wykonanie niniejszego rozp. powierza się Ministrowi Spraw Wojskowych i Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z innymi zainteresowanymi ministrami.

Art. 4. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. (ogł. 9. II. 1927).

Równocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 21. II. 1922 r. o obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych i powozów na rzecz Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 166) i rozporządzenia, wydane na jej podstawie.

U w a g a: Przepisy wykonawcze do tego rozp. zawiera Rozp. Min. Spraw Wojsk. i Min. Spraw. Wewn. z 23. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 425.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 12. XI 1927 Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 883
o obowiązku dostarczania środków przewozowych
na rzecz wojska w czasie pokoju.

Art. 18. Niewykonanie obowiązku dostarczenia środka przewozowego choćby z niedbalstwa jest karane grzywną do wysokości 400 zł. lub też aresztem do 4 tygodni, albo obu karami łącznie, o ile czyn niema cech przestępstwa, zagrożonego karą surowszą.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wy-

padek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie w wymiarze ponad 4 tygodnie.

Art. 19. Do orzekania o czynach karalnych, przewidzianych w niniejszem rozporządzeniu, powołane są władze powiatowe administracji ogólnej.

Przeciwko orzeczeniu władzy powiatowej administracji ogólnej można w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów postępowania, obowiązujących dla I-ej instancji sądowej. Na obszarze mocy obowiązującej niemieckiej ustawy postępowania karnego z r. 1877 stosuje się przepisy o policyjnych zarządzeniach karnych.

Art. 21. Rozp. niniejsze wchodzi w życie w 3 miesiące po ogłoszeniu. (ogłoszone 24. IX. 1927).

Z dniem tym tracą moc wszelkie przepisy, normujące obowiązek ludności dostarczania środków przewozowych na rzecz wojska w czasie pokoju.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. I. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54

o stanie wojennym.

Art. 14. Za przekroczenie nakazów i zakazów rozp. niniejszego lub też rozporządzeń i zarządzeń na podstawie rozp. niniejszego wydanych, o ile za ten czyn wedle innych ustaw nie grozi kara surowsza, —

wymierza się karę grzywny od 30 do 3.000 złotych lub aresztu do 6 miesięcy, albo obie kary łącznie.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad 3 miesiące.

Art. 15. Do orzekania o czynach karalnych z art. 14 rozp. niniejszego powołane są powiatowe władze administracji ogólnej bez względu na przepisy innych ustaw lub rozporządzeń, ograniczające je co do wysokości wymierzanej kary.

Od orzeczenia powiatowej władzy administracji ogólnej można w ciągu dni 3 od dnia zawiadomienia skazanego ustnie lub pisemnie o orzeczeniu wnieść na ręce tej władzy odwołanie się do właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów, dotyczących odwołań od wyroków sądów powiatowych (pokoju). Sąd okręgowy nie może jednak uchylić orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez władzę administracyjną.

Odwołanie nie wstrzymuje wykonania kary. Powiatowa lub wojewódzka władza administracji ogólnej może jednak na prośbę skazanego lub z urzędu wstrzymać lub przerwać wykonanie kary pozbawienia wolności. O ile, mimo wniesienia odwołania, powiatowa władza administracji ogólnej nie wstrzymała wykonania takiej kary, przesyła ona bezzwłocznie akta wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, która decyduje prawomocnie o wstrzymaniu lub przerwie kary i najpóźniej 6-go dnia po otrzymaniu aktów kieruje je do sądu okręgowego celem rozpatrzenia odwołania.

Jeśli istnieje uzasadniona obawa, że oskarżony (obwiniony) nie stanie przed władzą administracyjną lub sądem, albo też uchyli się od kary, albo zatrze ślady lub dowody przestępstwa, można zarządzić jako środek zapobiegawczy areszt (areszt śledczy).

(O ile niema zastosowania art. 5 p. a), decyzję co do środka zapobiegawczego poweźmie na żądanie władzy administracyjnej najbliższy sąd powiatowy (pokoju).

Art. 25. Z dniem wejścia w życie rozp. niniejszego tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy sprzeczne z jego postanowieniami.

U w a g a : Rozp. to normuje warunki wprowadzenia stanu wojennego, skutki tegoż w prawach obywatelskich i wolności osobistej, uprawnienia władzy w czasie trwania stanu wyjątkowego.

Art. 5. p. a brzmi:

a) osoby, zagrażające obronie Państwa, jego bezpieczeństwu lub porządkowi publicznemu, poddać rewizji osobistej i aresztowaniu z prawem przytrzymania w areszcie do dni 14, a w sprawach, należących do orzecznictwa karno-administracyjnego, zarządzić jako środek zapobiegawczy zaaresztowanie na czas nie dłuższy, niż 3 miesiące.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 307

o stanie wyjątkowym.

Art. 13. Za przekroczenie nakazów i zakazów

rozp. niniejszego, lub rozporządzeń i zarządzeń na jego podstawie wydanych, o ile za ten czyn wedle innych ustaw nie grozi kara surowsza, wymierza się karę grzywny od 30 do 3.000 zł. lub aresztu do 6 miesięcy albo obie kary łącznie.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad 3 miesiące.

Art. 14. Do orzekania o czynach karalnych według art. 13 powołane są powiatowe władze administracji ogólnej bez względu na przepisy innych ustaw, ograniczające je co do wysokości wymierzonej kary.

Od orzeczenia karnego powiatowej władzy administracji ogólnej można w ciągu dni 3 od dnia zawiadomienia skazanego ustnie lub pisemnie o orzeczeniu wnieść na ręce tej władzy, która orzeczenie wydała, odwołanie do właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów, dotyczących odwołań od wyroków sądów powiatowych (pokoju). Sąd okręgowy nie może jednak uchylić orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sprawy przez władze administracji ogólnej,

Odwołanie nie wstrzymuje wykonania kary. Powiatowa lub wojewódzka władza administracji ogólnej może jednak na prośbę skazanego, lub z urzędu, wykonanie kary pozbawienia wolności wstrzymać lub przerwać. O ile, mimo wniesienia odwołania, powiatowa władza administracji ogólnej nie wstrzyma wykonania takiej kary, przesyła bezzwłocznie akta do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, która decyduje prawo-

mocnie o wstrzymaniu lub przerwie kary i najpóźniej 6-go dnia po otrzymaniu aktów kieruje je do sądn okręgowego celem rozpatżenia odwołania.

Jeśli istnieje uzasadniona obawa, że oskarżony (obwiniony) nie stanie przed władzą administracyjną lub sądem, lub uchyli się od kary albo zatrze ślady lub dowody przestępstwa, można zarządzić jako środek zapobiegawczy areszt (areszt śledczy).

O ile nie ma zastosowania art. 6 p. a, decyzję co do środka zapobiegawczego powzięmie na żądanie władzy administracji ogólnej najbliższy sąd powiatowy (pokoju).

Art. 21. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dn. ogłoszenia (ogłoszone 19. III. 1928).

Z tą chwilą tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy prawne, które normują sprawy, objęte postanowieniami rozp. niniejszego.

U w a g a : Rozp. to normuje szereg ograniczeń dopuszczalnych w razie wprowadzenia stanu wyjątkowego.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 23. XII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 996

o granicach Państwa.

(zmieniona rozp. Prez. Rzp. z 16. III. 1928
Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 306).

Postanowienia karne.

Art. 19. Kto:

1) z winy umyślnej lub nieumyślnej niszczy, uszkadza, narusza, czyni niewidocznymi, zaciemnia, przenosi lub przeistacza znaki graniczne służące do oznaczenia granicy państwowej, albo urzędu, wykonane na zasadzie rozporządzenia niniejszego

2) przekracza zawarte w rozp. niniejszem lub wydane na jego podstawie nakazy lub zakazy,

3) przeciwdziała czynnościom urzędowym, wykonywanym w myśl tegoż rozporządzenia,

4) w jakikolwiek sposób współdziała, podżega, albo pomaga do popełnienia wspomnianych czynów,—
będzie karany aresztem do 6-ciu tygodni i grzywną do 3.000 zł., albo jedną z tych kar, o ile wedle innych przepisów ustawowych dany czyn nie podlega karze surowszej.

Władze orzekające oznaczają w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu na 6-ciu tygodni.

Art. 20. Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 19, powołane są powiatowe władze adm. ogólnej.

Pd orzeczenia karnego powiatowej władzy adm. ogólnej można w ciągu dni 7-miu od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy odwołanie się do właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów dotyczących odwołań od wyroków sądów powiatowych (pokoju).

Sąd okręgowy nie może jednak uchylić orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez władzę administracyjną.

Odwołanie się do sądu nie wstrzymuje wykonania

kary, kary pozbawienia wolności nte wolno jednak wykonać bez zgody oskarzonego przed prawomocnością orzeczenia.

Przeciwko oskarżonemu (obwinionemu) można zarządzić areszt (areszt śledczy) jako środek zapobiegawczy, jeśli nie posiada on stałego miejsca zamieszkania na obszarze Rzp., określonego zajęcia, lub nie można stwierdzić jego tożsamości, albo też jeżeli istnieje uzasadniona obawa, że oskarżony nie stanie na wezwanie przed władzą administracyjną lub przed sądem, albo nie podda się karze.

Decyzję co do środka zapobiegawczego poweźmie na żądanie władzy administracyjnej najbliższy sąd powiatowy (pokoju); zażalenie na tę decyzję rozstrzyga ostatecznie sąd okręgowy.

Na obszarze województw: poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych mandatów karnych.

Art. 21. Rozp. Min. Spraw Wewn., wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, może upoważnić do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 19, zamiast powiatowych władz administracji ogólnej — inne urzędy lub urzędników.

Art. 22. Kto:

1) świadomie przekracza granicę Państwa bez właściwych dokumentów, albo w miejscu na to nieprzeznaczonym, albo mimo zamknięcia ruchu granicznego.

2) podrabia lub przerabia (fałszuje) przewidziane na mocy rozp. niniejszego lub na mocy rozporządzeń

na niem opartych dokumenty, pieczęcie lub pieczętunki urzędowe,

3) świadomie z takich podrobionych lub przerobionych dokumentów pieczęci lub pieczętek urzędowych korzysta lub dostarcza ich innym osobom,

4) legitymuje się dokumentem autentycznym, wskazanym w punkcie 2-gim, lecz należącym do innej osoby, lub swój, albo należący do trzeciej osoby, autentyczny dokument oddaje innym osobom do legitymowania się,

5) świadomie składa przed władzą fałszywe zeznania lub dowody, albo zamilcza ważne okoliczności dotyczące warunków, od których jest uzależnione wydanie wskazanych wyżej dokumentów lub pieczęci urzędowej na takim dokumencie, albo świadomie korzysta z dokumentu lub pieczęci w powyższy sposób uzyskanych.

6) dopuszcza się jednego z przestępstw, wyszczególnionych w art. 19. po dwukrotnem ukaraniu za takie samo przestępstwo, albo dopuszcza się go w szerszym rozmiarze lub zawodowo, —

ulega karze więzienia do 1 roku i grzywnie od 300 do 10.000 zł., lub jednej z tych kar, o ile dany czyn według powszechnych ustaw karnych nie ulega karze surowszej.

Na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna z 1852 r., zamiast więzienia orzeka się ścisły areszt.

Usiłowanie, współdziałanie, podżeganie lub pomoc ulegają karze również z dokonaniem czynów, wymienionych w punkcie 1—6.

Do orzekania właściwe są sądy powiatowe (pokoju), w którym orzeka jeden sędzia zawodowy; na obszarze mocy obowiązującej procedury karnej z 1864

roku — sędzia pokoju bez udziału ławników.

Art. 23. Cudzoziemcy, którzy zostaną prawomocnie zasądzeni za przestępstwa, wymienione w art. 19 lub 22 rozp. niniejszego, mogą być ponadto wydalenieni z obszaru Rzplitej Polskiej.

Art. 24. W razie naruszenia przepisów rozp. niniejszego, wymienionych w art. 4 ust. 3, w art. 8, 14 i 19 pkt. 1, winno, niezależnie od nałożenia kary, zapaść orzeczenie zarządzające wykonanie na koszt winnego czynności, potrzebnych celem przywrócenia stanu poprzedzającego naruszenie.

Jeżeli winowajcy nie można wyśledzić, nastąpi wykonanie potrzebnych robót na koszt gminy, na której obszarze szkoda została wyrządzona.

Art. 29. Rozp. niniejsze wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

(ogłoszone 30. XII. 1927).

Z dniem wejścia w życie rozp. niniejszego tracą moc obowiązującą przepisy rozp. Rady Obrony Państwa z dnia 20. VII. 1920 r. w przedmiocie ochrony granic (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 426), z wyjątkiem przepisów o strefie nadgranicznej, które tracą moc z chwilą wyznaczenia tej strefy i ogłoszenia według art. 5 rozporządzenia niniejszego.

Zarazem uchyla się punkt 3 art. 16 rozp. Prez. Rzplitej z dnia 13. VIII. 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 465).

U w a g a : Art. 4, 8 i 14 zawierają zakazy przedsięwzięcia przez właścicieli gruntów nadgranicznych pewnych czynności.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 16. II. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 160

o karach za szpiegostwo i niektóre inne przestępstwa
przeciw Państwu.

Art. 1. § 1. Kto umyślnie ujawnia innej osobie wiadomości, dokumenty lub inne przedmioty, które ze względu na dobro Państwa Polskiego należy zachować w tajemnicy przed rządem obcego państwa,
ulega karze więzienia do lat pięciu.

§ 2. Jeśli ujawniona wiadomość, dokument lub inny przedmiot, określony w § 1, dotyczy wojskowej obrony Państwa lub jego sił zbrojnych, sprawca
ulega karze ciężkiego więzienia od roku do lat dziesięciu.

§ 3. Jeśli sprawca ujawnił wiadomość, dokument lub inny przedmiot, określony w § 1, obcemu rządowi lub osobie w jego interesie działającej, albo działał w zamiarze narażenia na niebezpieczeństwo wojskowej obrony Państwa lub jego sił zbrojnych, albo też z naruszeniem obowiązków urzędu publicznego lub służby publicznej,

ulega karze ciężkiego więzienia od lat pięciu do lat piętnastu.

§ 4. Tę samą karę wymierzyć należy, jeśli czyn spowodował wielką szkodę dla bezpieczeństwa Państwa, a sprawca to mógł przewidzieć.

§ 5. Jeśli sprawca dopuścił się czynu, określonego w § 3, w czasie wojny,

ulega karze śmierci lub ciężkiego więzienia dożywotniego.

§ 6. Jeśli sprawca dopuścił się czynu, określonego w §§ 1—3, nieumyślnie,

ulega karze więzienia do roku.

Jeśli zaś ujawniona wiadomość, dokument lub przedmiot były mu dostępne wskutek podjęcia się pracy dla Państwa, albo ze względu na urząd publiczny, służbę publiczną lub zlecenie urzędowe,

ulega karze więzienia do lat dwóch.

Art. 2. Kto mając sobie powierzone ze względu na swój urząd publiczny, służbę publiczną lub zlecenie urzędowe, wiadomości, dokumenty lub inne przedmioty, wymienione w art. 1, dopuszcza przez niedbalstwo do ich ujawnienia, zniszczenia lub zagubienia,

ulega karze więzienia do lat dwóch.

Art. 3. § 1. Kto umyślnie i bezprawnie komunikuje obcemu rządowi lub osobie w jego interesie działającej jakiegokolwiek wiadomości, dokumenty lub inne przedmioty, dotyczące wojskowej obrony Państwa lub jego sił zbrojnych, — o ile czyn nie stanowi przestępstwa, przewidzianego w art. 1, —

ulega karze ciężkiego więzienia od roku do lat dziesięciu.

Jeśli zaś sprawca działał z naruszeniem obowiązków urzędu publicznego lub służby publicznej lub też dopuścił się przestępstwa w czasie wojny,

ulega karze ciężkiego więzienia od 3 lat do lat dziesięciu.

§ 2. Jeśli sprawca działał nieumyślnie,

ulega karze więzienia do roku.

Jeśli zaś zakomunikowana wiadomość, dokument

lub przedmiot były mu dostępne wskutek podjęcia się pracy dla Państwa albo ze względu na urząd publiczny, służbę publiczną lub zlecenie urzędowe,

ulega karze więzienia do lat dwóch.

Art. 4. § 1. Kto umyślnie i bezprawnie komunikuje obcemu rządowi lub osobie w jego interesie działającej jakiegokolwiek wiadomości, dokumenty lub inne przedmioty, a w szczególności dotyczące stosunków politycznych, dyplomatycznych lub gospodarczych Państwa Polskiego, wiedząc o tem, iż udzielone wiadomości, dokumenty lub inne przedmioty mogą być obcemu rządowi użyteczne na wypadek wojny przezeń prowadzonej lub w jego nieprzyjaznych dla Państwa Polskiego działaniach lub zamierzeniach,

ulega karze więzienia do lat pięciu.

§ 2. Jeśli sprawca działał z naruszeniem obowiązków urzędu publicznego lub służby publicznej, albo też dopuścił się przestępstwa, określonego w § 1, w czasie wojny,

ulega karze ciężkiego więzienia od roku do lat dziesięciu.

Art. 5. § 1. Kto umyślnie i bezprawnie zbiera wiadomości lub uzyskuje dokumenty, albo inne przedmioty, określone w art. 1, albo też stara się je uzyskać lub z nimi zapoznać,

ulega karze więzienia do lat trzech.

§ 2. Jeśli sprawca działał w zamiarze narażenia na niebezpieczeństwo wojskowej obrony Państwa lub jego sił zbrojnych lub w zamiarze ujawnienia wiadomości, dokumentów lub innych przedmiotów, określonych w art. 1, rządowi obcego państwa lub osobie w jego interesie działającej,

ulega karze ciężkiego więzienia od roku do lat dziesięciu,

jeśli zaś wiadomości lub przedmioty były sprawcy dostępne wskutek podjęcia się pracy dla Państwa albo ze względu na urząd publiczny, służbę publiczną lub zlecenie urzędowe,

ulega karze ciężkiego więzienia od dwóch lat do lat dziesięciu.

§ 3. Tej samej karze ulega, kto przestępstwa, przewidzianego w § 1, dopuścił się w czasie wojny.

Art. 6. § 1. Kto umyślnie i bezprawnie zbiera wiadomości lub uzyskuje dokumenty albo inne przedmioty, dotyczące wojskowej obrony Państwa lub jego sił zbrojnych, albo też stara się je uzyskać lub z nimi zapoznać, sporządza plany, szkice lub wizerunki budowli lub urządzeń wojskowych, przedostaje się do budowli lub urządzeń wojskowych, do których wstęp jest wzbroniony, — o ile czyn nie stanowi przestępstwa, przewidzianego w art. 5, —

ulega karze więzienia do roku,

w wypadkach zaś mniejszej wagi,

karze aresztu do sześciu tygodni lub grzywny do trzech tysięcy złotych.

§ 2. Jeżeli sprawca działał w zamiarze narażenia na niebezpieczeństwo wojskowej obrony Państwa lub jego sił zbrojnych lub w zamiarze komunikowania wiadomości, dokumentów lub innych przedmiotów, określonych w § 1, rządowi obcego państwa lub osobie w jego interesie działającej,

ulega karze ciężkiego więzienia od roku do lat pięciu.

jeśli zaś wiadomości lub przedmioty były sprawcy dostępne wskutek podjęcia się pracy dla Państwa albo

ze względu na urząd publiczny, służbę publiczną lub zlecenie urzędowe,

ulega karze ciężkiego więzienia od roku do lat dziesięciu.

§ 3. Tej samej karze ulega, kto przestępstwa, przewidzianego w § 1, dopuścił się w czasie wojny.

§ 4. Obok kary należy orzec konfiskatę dokumentów, planów, wizerunków, szkiców i innych przedmiotów, bez względu na to, czyją stanowią własność.

Art. 7. § 1. Kto wchodzi w porozumienie z innymi osobami co do popełnienia jednego z przestępstw, określonych w art. 1 § 3, art. 3 § 1, art. 5 § 2 i w art. 6 § 2,

ulega karze więzienia do lat pięciu.

§ 2. Wolny będzie od kary ten, kto o porozumieniu zawiadomi władzę, powołaną do ścigania przestępstw, zanim ona dowie się o porozumieniu; nie dotyczy to takiego uczestnika porozumienia, który innych do porozumienia nakłonił.

§ 3. Kto wchodzi w porozumienie z rządem obcego państwa lub z osobą w jego interesie działającą co do dostarczenia wiadomości, dokumentów lub innych przedmiotów, określonych w art. 1 i 3,

ulega karze więzienia od roku do lat pięciu.

§ 4. Kto umyślnie dopomaga rządowi obcego państwa lub osobie w jego interesie działającej w uzyskiwaniu wiadomości, dokumentów lub innych przedmiotów, określonych w art. 1 i 3, lub też wchodzi w tym celu w porozumienie z rządem obcego państwa lub osobą w jego interesie działającą,

ulega karze więzienia od roku do lat pięciu.

§ 5. Tej samej karze ulega kto, działając w interesie obcego państwa, wchodzi w porozumienie z inną osobą co do dostarczenia mu wiadomości, dokumentów lub innych przedmiotów, określonych w art. 1 i 3.

§ 6. Kto czynów, określonych w art. niniejszym, dopuścił się w czasie wojny,

ulega karze ciężkiego więzienia od roku do lat dziesięciu.

Art. 8. § 1. Kto przekroczy granice Państwa w zamiarze popełnienia jednego z przestępstw, określonych w art. 1 § 1 — 3, art. 3 § 1, w art. 4, 5, 6 § 2 i w art. 7, przebywa w tymże zamiarze w obszarze warownym lub w rejonie umocnionym lub przedsięwzięcie jakiegokolwiek inne czynności przygotowawcze do popełnienia wspomnianych przestępstw, o ile czyn nie jest zagrożony karą surowszą,

ulega karze więzienia do lat trzech.

§ 2. Jeśli sprawca dopuścił się czynu, określonego w § 1, w czasie wojny,

ulega karze ciężkiego więzienia od roku do lat dziesięciu.

§ 3. Wolny będzie od kary ten, kto władzę, powołaną do ścigania przestępstw, zawiadomi o spełnieniu czynności przygotowawczych, przedsięwziętych z inną osobą, zanim władza ta dowie się o ich spełnieniu. Nie dotyczy to takiego uczestnika przestępstwa, który innych do spełnienia przestępstwa nakłonił.

Art. 9. § 1. Kto, otrzymawszy w chwili, gdy można szkodzić zapobiec, wiarygodną wiadomość o zamierzonym przestępstwie, przewidzianem w art. 1 § 1 do 3, w art. 3, 5, § 2, art. 6 § 2 i w art. 7, umyślnie zaniecha zawiadomić o tem władzę, powołaną do ści-

gania przestępstw, jeśli wspomnianych przestępstw dokonano lub usiłowano dokonać,

ulega karze więzienia do lat trzech.

§ 2. Wolny będzie od kary, kto zaniecha zawiadomienia przeciw krewnym lub powinowatym w stopniu uprawniającym do uchylenia się w ich sprawie od zeznań w postępowaniu przed sądem karnym powszechnym. To samo stosuje się, gdy idzie o wiadomość, powierzoną duchownemu w zakresie sprawowania duszpasterstwa.

Art. 10. Kto, oddając usługi wywiadowcze władzy polskiej, pozostaje jednocześnie bez zezwolenia tej władzy z mocy przyjętego zobowiązania lub szczególnego stosunku w jakiegokolwiek zależności od obcego rządu lub osoby działającej w jego interesie,

ulega karze więzienia do lat trzech.

Art. 11. § 1. Kto ogłasza wiadomości, dokumenty, wizerunki, plany, szkice lub inne przedmioty, dotyczące wojskowej obrony Państwa lub jego sił zbrojnych, jeżeli bądź sprawca wiedział, że przez ogłoszenie interesy Państwa mogłyby być zagrożone, lub z treści wiadomości albo z innych okoliczności można to było poznać, bądź został wydany zakaz ogłaszania takich wiadomości, — o ile czyn nie podpada pod przepisy surowsze, —

ulega karze więzienia do roku i grzywny do trzech tysięcy zł. lub jednej z tych kar.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuścił się czynu, oznaczonego w § 1, w czasie wojny lub mobilizacji,

ulega karze więzienia do trzech lat i grzywny do pięciu tysięcy złotych.

Art. 13. Kto umyślnie:

1) nie stosuje się do zarządzeń władzy, mających na celu zapobieżenie ujawnieniu lub rozpowszechnieniu wiadomości lub przedmiotów, określonych w art. 1 i 3;

2) w obszarze warownym lub w rejonie umocnionym nie zachowuje przepisów o meldowaniu osób;

ulega karze aresztu do sześciu miesięcy lub grzywny do tysiąca zł.,

jeśli zaś sprawca działał nieumyślnie,

ulega karze grzywny do pięciuset złotych.

Art. 13. § 1. Kto umyślnie w czasie wojny, mobilizacji lub w okresie poprzedzającym bezpośrednio mobilizację, rozgłasza wiadomości nieprawdziwe lub pogłoski, mogące osłabić ducha obronnego społeczeństwa,

ulega karze więzienia do lat trzech.

§ 2. Jeżeli sprawca działał w zamiarze osłabienia ducha obronnego społeczeństwa,

ulega karze więzienia do lat pięciu.

§ 3. Jeżeli sprawca działał nieumyślnie,

ulega karze aresztu do 6-ciu miesięcy i grzywny do tysiąca zł. lub jednej z tych kar.

Art. 14. Kto umyślnie przed rozprawą główną ogłasza wiadomości o dochodzeniu lub karnem postępowaniu w sprawach o przestępstwa, przewidziane w art. 1—10 i 13, bez zezwolenia władzy prowadzącej dochodzenie lub postępowanie,

ulega karze aresztu do 6-ciu miesięcy i grzywny do dwóch tysięcy zł.,

jeśli zaś sprawca działał nieumyślnie,

ulega karze aresztu do trzech miesięcy i grzywny do tysiąca złotych lub jednej z tych kar.

Art. 15. § 1. Przy skazaniu za przestępstwa,

zagrożone ciężkim więzieniem, można obok kary pozbawienia wolności orzec karę grzywny do 5.000 zł.

§ 2. Przy skazaniu za przestępstwa, zagrożone więzieniem można obok kary pozbawienia wolności orzec grzywnę do 100.000 zł. Przepis niniejszy nie ma zastosowania do przestępstwa, przewidzianego w art. 11.

§ 3. W razie wszczęcia śledztwa o przestępstwa, przewidziane w § 1, sąd karny na wniosek prokuratora zarządzi aż do prawomocnego ukończenia postępowania i ściągnięcia grzywny zajęcie majątku, jaki oskarżony posiada i jaki mu później przypadnie.

§ 4. W wypadku przestępstw, przewidzianych w § 2, sąd na wniosek prokuratora może wydać powyższe zarządzenie.

Art. 16. § 1. Jeśli skazany otrzymał na popełnienie jednego z przestępstw, przewidzianych w rozpniniejszem, zapłatę, należy w wyroku uznać ją za przepadłą na rzecz Skarbu Państwa.

§ 2. Jeżeli otrzymana zapłata nie mogłaby być skonfiskowana, należy w wyroku uznać za przepadłą jej równowartość.

Art. 17. § 1. W razie skazania na karę więzienia powyżej jednego roku lub na karę ciężkiego więzienia za przestępstwa, przewidziane w rozpniniejszem, a popełnione umyślnie, można orzec w wyroku dopuszczalność rozciągnięcia nad skazanym dozoru policyjnego.

§ 2. Orzeczenie, wydane w myśl § 1, nadaje władzy, oznaczonej w odnośnych przepisach, prawo rozciągnięcia nad skazanym dozoru policyjnego na czas nie ponad 5 lat od dnia odbycia kary.

§ 3. Rozciągnięcie dozoru policyjnego pociąga za sobą następujące skutki:

- a) władza może oddanemu pod dozór policyjny zabronić pobytu w pewnych okręgach lub miejscowościach, albo też wyznaczyć mu miejsce pobytu z tym skutkiem, że wydalenie się z wyznaczonej miejscowości dopuszczalne jest jedynie z mocy zezwolenia władzy;
- b) oddany pod dozór policyjny obowiązany jest zawiadomić władzę w ciągu sześciu godzin o każdorazowej zmianie mieszkania lub dopuszczalnego miejsca pobytu;
- c) przesyłki pocztowe, wysyłane przez oddanego pod dozór policyjny lub do niego nadchodzące mogą być przez władzę przeglądane;
- d) władza może poddanemu pod dozór policyjny nakazać, aby w terminach oznaczonych zgłaszał się u niej i składał wyjaśnienie co do swych zajęć, trybu życia i środków utrzymania;
- e) władza może celem stwierdzenia prawdziwości zeznań oddanego pod dozór policyjny wkroczyć o każdej porze do jego mieszkania.

§ 4. Surowsze postanowienia o dozorze policyjnym, obowiązujące na poszczególnych obszarach prawnych, mają zastosowanie.

Art. 18. Władza administracyjna może cudzoziemca, skazanego za przestępstwo, przewidziane w rozpniniejszem, wydalić z granic Państwa.

Art. 19. § 1. Usiłowanie przestępstw, przewidzianych w rozpniniejszem i udział w nich są karalne.

§ 2. Kto do przestępstw, przewidzianych w art. 1 § 1—3, art. 3 § 1, art. 4, 5, 6 § 2 i w art. 7, bezskutecznie nakłania, ulega karze, przewidzianej za usiłowanie przestępstwa.

Art. 20. Przestępstwa, przewidziane w rozporządzeniu niniejszem, popełnione za granicą przez obywatela polskiego, a przez cudzoziemca, o ile nie wynikają z winy nieumyślnej, — ulegają karze w rozporządzeniu niniejszem oznaczonej bez względu na przepisy obowiązujące w miejscu popełnienia.

Art. 21. Państwo sprzymierzone pozostaje w czasie wojny pod ochroną rozp. niniejszego na równi z Państwem Polskiem.

Art. 22. Jeżeli jeden z czynów, przewidzianych w rozp. niniejszem, ulega karze surowszej według innych przepisów, należy karę według tych przepisów wymierzyć.

Art. 23. § 1. Przez wiadomości, dokumenty, lub inne przedmioty, określone w § 1, należy rozumieć te, które z powodu ich treści lub jakości należy ze względu na dobro Państwa Polskiego zachować w tajemnicy przed rządem obcego państwa, choćby nawet zarządzenia, normujące czynności urzędowe lub służbowe nie uznawały ich za tajne, lub choćby zachowanie ich w tajemnicy przed pewnem gronem osób było niemożliwe.

§ 2. Określenie „bezprawnie“, użyte w rozporządzeniu niniejszem, oznacza brak zezwolenia Ministra Spraw Wojskowych lub upoważnionych przez niego organów wojskowych.

Art. 24. Na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z 1903 r., stosuje się następujące postanowienia;

1) z więzieniem, orzeczonym w wymiarze poniżej 1 roku za przestępstwa, przewidziane w art. 1 § 1 art. 4 § 1. art. 5 § 1, art. 7 § 1—5, art. 8 § 1, art. 9, 10, 13, łączą się skutki, przewidziane w art. 28 i 30 k. k.;

2) władza w rozumieniu art. 17 jest powiatowa władza administracji ogólnej;

3) przeciw decyzjom sądu w przedmiocie zajęcia, przewidzianego w art. 15 §§ 3 i 4, służy skarga incydentalna w terminie, przewidzianym w art. 895 ustawy postępowania karnego z 1864 r.;

4) art. 118 k. k. uzupełnia się następującą drugą częścią;

„Jeżeli przestępstwa przewidzianego w części I., dopuszczono się w czasie wojny, winowajca będzie karany;

w przypadku, wskazanym w ustępie pierwszym — ciężkiem więzieniem terminowem,

w przypadku, wskazanym w ustępie drugim — więzieniem, zastępującem dom poprawy“.

Art. 25. Na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna z 1852 r., stosuje się następujące postanowienia:

1) czyny, przewidziane w art. 1 § 6, art. 2, 3 § 2, art. 6 § 1, art. 11, orzeka się ścisły areszt art. 15; § 2 i 4 mają zastosowanie;

2) za czyny, zagrożone ciężkiem więzieniem lub więzieniem, są zbrodniami, zagrożone zaś aresztem ścisłym — występkami;

3) czyny, zagrożone aresztem lub tylko grzywną, są wykroczeniami należącymi do orzecznictwa sądów powiatowych;

4) ze skazaniem za przestępstwa, przewidziane w art. 1 § 1, art. 4 § 1, art. 5 § 1, art. 7 § 1—5, art. 8 § 4, art. 9, 10 i 13, łączą się skutki, następujące w wypadku skazania za zbrodnię tylko w razie orzeczenia kary więzienia powyżej 1 roku;

5) karę zastępczego aresztu na wypadek nieściągalności grzywny oznaczy sąd według swobodnego uznania jednak nie ponad 2 lata;

6) w sprawach o przestępstwa, oznaczone w rozporządzeniu, można wnieść odwołanie niezależnie od ograniczeń, przewidzianych w § 283 ustawy o postępowaniu karnem z 1873 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, p. 453);

7) w wypadku przewidzianym w art. 1 § 3, ma zastosowanie ust. 2 § 338 p. k. w brzmieniu ustawy z dnia 16. VII. 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, p. 453);

8) do zajęcia, przewidzianego w art. 15 §§ 3 i 4, mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 5, 6, 7, 8 ust. 1 i 2 i § 9 rozporządzenia cesarskiego z dnia 9. VI. 1915 r. o odpowiedzialności za szkody, wyrządzone działaniem zdradzieckim, popełnionem w czasie wojny (Dz. u. p. austr. Nr. 156);

9) § 67 u. k. otrzymuje brzmienie:

„Kto w czasie wojny udziela pomocy nieprzyjacielowi przez dostarczenie mu wiadomości, dotyczących wojskowej obrony Państwa lub jego sił zbrojnych, lub przez jakiegokolwiek inne działania, zmierzające do wyrządzenia szkody armii polskiej lub armii sprzymierzonej, albo do przysporzenia korzyści nieprzyjacielowi, będzie karany śmiercią a w razie szczególnych okoliczności łagodzących i nieznacznej szkody, — ciężkim więzieniem dożywotnim“.

Art. 49. ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10. V. 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie Wojskowego Kodeksu Karnego (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 369) pozostaje w mocy.

Art. 26. Na obszarze, na którym obowiązuje

kodeks karny z 1871 r., stosuje się następujące przepisy:

1) zamiast aresztu powyżej 6-ciu tygodni orzeka się więzienie;

2) obok kary ciężkiego więzienia lub więzienia, orzeczonego w wymiarze powyżej 1 roku za przestępstwa, zagrożone ciężkiem więzieniem lub przewidziane w art. 1 § 1, art. 4 § 1, art. 5 § 1, art. 7 § 1—5, art. 8 § 1, art. 9, 10 i 13, należy orzec utratę obywatelskich praw honorowych; pozatem stosuje się § 32 k. k.:

3) jeżeli przestępstwo, przewidziane w rozporządzeniu niniejszem nie pociągnęło za sobą większej szkody dla Państwa, natenczas w razie szczególnych okoliczności łagodzących można orzec: a) przy przestępstwie, zagrożonem karą śmierci lub ciężkiem więzieniem dożywotniem, — ciężkie więzienie nie niżej lat trzech; b) przy przestępstwach, zagrożonych ciężkiem więzieniem od lat trzech lub pięciu, — więzienie nie niżej roku; c) przy innych przestępstwach, zagrożonych ciężkiem więzieniem lub więzieniem nie niżej roku, — więzienie nie niżej sześciu miesięcy;

4) do zajęcia, przewidzianego w art. 15 §§ 3 i 4, mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 333 — 335 ustawy postępowania karnego z 1877 r.;

5) §§ 89 i 90 k. k. z 1871 r. (w brzmieniu § 11 ustawy z dnia 3. VII. 1893 roku o zdradzie tajemnic wojskowych, Dz. u. Rzeszy str. 205) ulegają następującym zmianom: a) w wypadku, przewidzianym w zdaniu pierwszym § 89 k. k. z 1871 r., winny ulega: „karze ciężkiego więzienia dożywotniego, albo dożywotniego osadzenia w twierdzy“; b) w § 90 nst. 1 k. k. z 1871

roku po wyrazie: „karę“ wstawia się wyrazy: „śmierci lub“, a ust. 2 tegoż paragrafu skreśla się.

Art. 27. Zbrodnie i występki, przewidziane w rozp. niniejszem, należą do właściwości sądów okręgowych, które je rozpoznają w składzie trzech sędziów zawodowych.

Art. 28. Znosi się:

a) art. 46 rozp. Piez. Rzp. z dnia 10. V. 1927 r. o prawie prasowem (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1, z 1928 roku);

b) art. 111, 111 (1), 111 (2), 111 (3), 111 (4), 112, 112 (1), 113. 119 (2), 654 k. k. z 1903 r.;

c) § 92 p. 1 k. k. z 1871 r. o zdradzie tajemnic wojskowych (Dz. U. u. Rzeszy str. 195).

Art. 29. Wykonanie niniejszego rozp. porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 30. Rozp. niniejsze wchodzi w życie 7-go dnia po dniu ogłoszenia. (ogłoszone 24. II. 1928).

U S T A W A

z dnia 23. V. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 609

o powszechnym obowiązku wojskowym

(w brzmieniu ustalonym obwieszczeniem Min. Spraw Wojskowych z 8. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 46, p. 458)

Art. 17. W skład komisji poborowej wchodzi:

1) kierownik powiatowej władzy adm. ogólnej lub wyznaczony przez wojewodę na jego zastępcę wyż-

szy urzędnik administracyjny, a w miejscowościach, w których czynności poborowe przekazane zostały władzom państwowym w myśl art. 11 — kierownik tej władzy lub jego zastępca, jako przewodniczący;

2) powiatowy komendant uzupełnień lub oficer, wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu;

5) lekarz wojskowy, wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu;

4) lekarz wyznaczony przez wojewodę;

5) przedstawiciel powiatowego samorządu.

W miastach, mających własne statuty, zamiast kierownika powiatowej władzy administracji ogólnej bierze udział prezydent miasta lub jego zastępcy, zaś zamiast delegata sejmiku — delegat rady miejskiej.

Niestawienie się przedstawiciela powiatowego samorządu, względnie delegata rady miejskiej, nie stoi na przeszkodzie czynnościom komisji.

Przy poborze poborowych z poszczególnych gmin ma być obecny naczelnik odnośnej gminy lub jego zastępca.

W razie niemożności wzięcia udziału w komisji poborowej przez lekarzy rządowych, obowiązani są zastąpić ich w tych czynnościach lekarze cywilni, wolno praktykujący, powołani do tego przez władzę administracji ogólnej, gdy chodzi o zastępstwo cywilnego lekarza rządowego, zaś przez władze wojskowe, gdy chodzi o zastępstwo lekarza wojskowego.

W obu wypadkach otrzymują cywilni lekarze, wolno praktykujący, dzienne wynagrodzenie, zaś w razie podróży dyjety i zwrot kosztów podróży. Wysokość wynagrodzenia dziennego i dyjet ustali Minister

Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Min. Spraw Wojskowych i z Ministrem Skarbu.

Postanowienia co do trybu urzędowania komisji poborowej, zakresu jej działania, tudzież praw i obowiązków jej członków oraz osób, w jej czynnościach uczestniczących, określi rozporządzenie wykonawcze.

Art. 23. Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki, a w tych wypadkach, gdy dotyczące księgi stanu cywilnego uległy zniszczeniu lub zaginięciu urzędy i instytucje, otrzymujący duplikaty tych ksiąg, mają obowiązek przysyłać corocznie najpóźniej do dnia 15. IX. urzędom gminnym wyciąg z metryk urodzonych i zmarłych, odnoszący się do osób płci męskiej, które w danym roku kalendarzowym ukończyły, ukończą lub ukończyłyby, gdyby żyły, 18 lat życia.

W razie opieszałości powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić wykonanie tych czynności na koszt winnego.

Urzędy gminne obowiązane są co roku wpisywać do rejestru osoby, podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, które w danym roku kończą 18 lat życia i które zamieszkują w danej gminie.

Osoby, posiadające miejsce faktycznego zamieszkania w dwóch lub więcej gminach, powinny być wpisane do rejestru w każdej z tych gmin.

Osoby, nie mające miejsca zamieszkania, lub których miejsce zamieszkania nie jest wiadome, obowiązane są zgłosić się wraz z dokumentem stwierdzającym tożsamość ich osoby, w urzędzie gminnym, właściwym dla ich faktycznego miejsca pobytu.

Osoby, w ustępie 3 wymienione, obowiązane są w razie zmiany miejsca pobytu zgłosić się niezwłocznie

w urzędzie gminnym nowego miejsca pobytu, względnie zamieszkania, który wciągnie je do swego rejestru, zawiadamiając zarazem o przyjęciu zgłoszenia urząd gminny poprzedniego miejsca pobytu.

Obywatele polscy, którzy w okresie, wyżej wymienionym, przebywają poza granicami Rzp. Polskiej, mają zgłosić się wraz z dokumentami, stwierdzającymi tożsamość ich osoby, we właściwym urzędzie konsularnym, który wciąga te osoby do rejestru osób, podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu i wydaje zgłaszającym się pisemne poświadczenie o dokonaniem zgłoszeniu.

W razie zmiany miejsca zamieszkania urząd gminny (urząd konsularny) obowiązany jest zawiadomić tę gminę (urząd konsularny), do której odnośna osoba przyniosła się.

Urzędy gminne mogą wzywać osoby, powyżej wymienione, do osobistego zgłoszenia wiadomości wymaganych dla zarejestrowania.

Art. 25. Osoby, podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, obowiązane są w ciągu miesiąca października i listopada tego roku kalendarzowego, w którym ukończyły lub ukończą 20 lat życia, zgłosić się we właściwym (art. 24) urzędzie gminnym (konsularnym). W razie osobistego zgłoszenia osoby te powinny przedstawić dokumenty, stwierdzające tożsamość osoby. Sposób skutecznienia zgłoszeń w drodze pisemnej określi rozp. wykonawcze.

Na osoby, które we wskazanym powyżej terminie z jakichkolwiek powodów nie uczyniły zadość obowiązkowi zgłoszenia się do spisów poborowych i nie zostały wpisane do list poborowych, rozciąga się ten obowiązek

do 31 grudnia tego roku kalendarzowego, w którym kończą 50 lat życia.

Art. 26. Na podstawie przewidzianych w artykułach poprzednich: zgłoszeń, wyciągów metrykalnych rejestrów gminnych, tudzież innych dających się spżytkować wykazów oraz wszystkich sprawdzonych danych wciągają urzędy gminne nazwiska poborowych do spisu poborowych w alfabetycznym porządku.

Przy nazwiskach tych wszystkich poborowych, którzy nie spełnili obowiązku zgłoszenia się w przepisany terminie, winna być zamieszczona uwaga wyjaśniająca powód niestawienia się, jak: śmierć, emigracja, obłożna choroba, pozbawienie wolności i t. p.

Przy nazwiskach tych wszystkich poborowych, co do których powód niezgłoszenia się nie jest wiadomy, winna być również zrobiona odpowiednia uwaga.

Art. 31. Urzędy i organa, wymienione w art. 23, obowiązane są co 3 miesiące przesyłać do właściwej władzy administracji ogólnej wykaz zmarłych osób od 19—50 lat celem wykreślenia nazwisk tych osób ze spisów i list poborowych.

Powiatowe władze administracji ogólnej będą wykazy te niezwłocznie po wykorzystaniu przesyłać do właściwych powiatowych komend uzupełnień celem poczynienia analogicznych zmian w ewidencji osób wojskowych.

Urzędy i organa, wymienione w art. 28 obowiązane są ponadto udzielać wszelkich wyjaśnień, wyciągów i odpisów potrzebnych przy układaniu oraz prowadzeniu list poborowych i głównych ksiąg ewidencyjnych, jak również wogóle przy czynnościach urzędowych, wynikających z wykonania niniejszej ustawy.

Do występowania z odnośnemi żądaniami wobec wymienionych urzędów i organów uprawnione są władze administracji ogólnej, powiatowe komendy uzupełnień, komisje poborowe, oraz te urzędy gminne (magistraty), którym na zasadzie art. 28 poruczono sporządzanie list poborowych.

Art. 57. Odroczenie terminu odbycia czynnej służby wojskowej może być udzielone:

- 1) jedynym żywicielom rodzin,
- 2) właścicielom odziedziczonych gospodarstw rolnych,
- 3) osobom, odbywającym studia teoretyczne i praktyczne.

Odroczenia terminu odbycia czynnej służby wojskowej z przyczyn, wymienionych w punktach 1) i 2), mogą być udzielone tylko na przeciąg jednego roku, po upływie którego poborowy, o ile nie uzyska ponownego odroczenia, obowiązany jest odbyć czynną służbę wojskową.

Odroczenia z przyczyn, wymienionych w punkcie 3), mogą być udzielane na dłuższy od jednego roku przeciąg czasu, nie dłużej jednak, niż to przewiduje art. 61.

Poborowi, korzystający z takich odroczeń, jako też osoby, obowiązane do prowadzenia ewidencji uczniów w szkołach i zakładach, wymienionych w pkt. 2) i 3) artykuł. 61, mają obowiązek o fakcie opuszczenia szkoły (zakładu) zawiadomić bezzwłocznie właściwą powiatową władzę administracji ogólnej celem orzeczenia utraty prawa do odroczenia.

Art. 93. Warunki wyjazdu za granicę obywateli, podlegających powszechnemu obowiązkowi wojskowemu

ustali rozp. Min. Spraw Wojskowych w porozumieniu z Min. Spraw Wewnętrznych, a po ogłoszeniu mobilizacji tudzież w czasie wojny — Min. Spraw Wojsk.

Art. 94. Osoby, podlegające powszechnemu obowiązkowi wojskowemu, od 1 września tego roku, w którym kończą 18 lat życia, aż do chwili stawienia się do poboru, oraz poborowi (ochotnicy), od chwili ogłoszenia im orzeczenia właściwej władzy, uznającego ich za zdolnych lub czasowo niezdolnych do czynnej służby wojskowej (art. 38 A) B), jak również szeregowi rezerwy i pospolitego ruszenia (art. 88 ustęp 2) — obowiązani są zawiadamiać właściwe urzędy dla spraw meldunkowych o każdorazowej zmianie miejsca zamieszkania w sposób, określony w rozp. wykonawczem.

Temu samemu obowiązkowi podlegają szeregowi, urlopowani w myśl art. 72 oraz urlopowani na ściśle określony termin wskutek czasowej niezdolności do czynnej służby wojskowej, jak również osoby, wykluczone w myśl art. 9 od służby wojskowej.

Postanowienia karne.

Art. 97. Winny:

1) niedopełnienia bez uzasadnionych przyczyn obowiązku zgłoszenia się lub zawiadomienia w sposób i terminie, przewidzianym w art. 24, 25, w ustępie ostatnim art. 57, o ile obowizek dotyczy poborowego i w art. 94;

2) niestawienia się bez uzasadnionych przyczyn przed komisją poborową lub komisją rozpoznawczą, albo wogóle niezgłoszenia się w terminie przed władzą, powołaną do stwierdzenia niezdolności do służby wojskowej;

3) wyjazdu zagranicę bez przestrzegania przepisów rozporządzeń, wydanych na zasadzie art. 93;

4) niespełnienia lub nienależytego spełnienia bez uzasadnionych przyczyn obowiązku, przewidzianego w art. 23, o ile dotyczy organów, wymienionych w art. 23, 17 ust. 5, 31 i w art. 57 ustęp ostatni, o ile obowiązek dotyczy osób, powołanych do prowadzenia ewidencji:

5) przeciwdziałania należytemu ułożeniu wykazów spisów i list, przewidzianych w art. 26 —

uleganie karze grzywny do 500 zł. lub aresztu do 6 tygodni, albo obu tym karom łącznie.

W wypadku, pod 4) przewidzianym, karę aresztu jako karę główną można stosować w razie działania umyślnego.

Art. 98. Winny:

1) niejawienia się na wezwanie władz administracyjnych lub samorządowych w sprawach wojskowych,

2) nieposiadania z własnej winy otrzymanego wojskowego dokumentu legitymacyjnego, stwierdzającego stosunek do służby wojskowej lub określającego przeznaczenie na wypadek mobilizacji, a wydanego przez komisję poborową lub przez władzę wojskową,

3) dania lub przyjęcia takich dokumentów pod zastrzeżeniem, utrudniającem natychmiastowy zwrot, w szczególności w zastaw,

4) nieprzyjęcia dokumentów, wymienionych w pkt. 2, oraz wojskowych kart powołania, wzywających do służby wojskowej wszelkiego rodzaju,

5) umyślnego zniszczenia dokumentów, wymienionych w punkcie 2) i 4),

— ulegnie karze grzywny do 150 zł. lub aresztu do dni 14 albo obu tym karom łącznie.

Art. 99. Winny czynu, określonego w art. 97 punkt 2), popełnionego w zamiarze uchylenia się od służby wojskowej, ulegnie karze więzienia do lat dwóch, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat pięciu.

Art. 100. Winny opuszczenia granic Rzplitej, lub pozostawiania zagranicą w celu uchylenia się od służby wojskowej ulegnie karze więzienia do lat dwóch, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — od 1 roku do lat pięciu.

Art. 101. Winny oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie, lub dla innej osoby nieprawnych odroczeń lub skrócenia czasu służby wojskowej ulegnie karze więzienia do jednego roku, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat trzech.

Art. 102. Winny oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie, lub dla innej osoby nieprawego zwolnienia od służby wojskowej ulegnie karze więzienia do lat 3, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat pięciu.

Art. 103. Winny spowodowania u siebie choroby lub uszkodzenia cielesnego w zamiarze uchylenia się od służby wojskowej, bez względu na to, czy uszkodzenie to, lub chorobę wywołał osobiście, czy za pośrednictwem lub przy pomocy obcej osoby, ulegnie karze więzienia do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat pięciu.

Art. 104. Winny spowodowania u innej osoby za jej zgodą choroby, lub uszkodzenia cielesnego, w celu dopomożenia jej do uchylenia się od służby wojskowej, ulegnie karze więzienia od jednego roku do lat pięciu, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiego więzienia od 1 roku do lat 8.

Jeżeli winny trudnił się tem przestępstwem zawodowo lub w szerszym rozmiarze — ulegnie karze ciężkiego więzienia od lat trzech do ośmiu, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — od lat pięciu do lat piętnastu: jeżeli zaś zachodzą okoliczności obciążające — ulegnie karze śmierci.

Art. 105. Winny werbowania obywateli polskich, a na obszarze Rzp. Polskiej choćby obywateli obcych, do wojskowej służby zagranicznej ulegnie karze więzienia do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat pięciu.

Art. 106. Winny skłonięcia osoby, wezwanej do służby wojskowej, do niestawienia się na służbę w terminie oznaczonym, ulegnie karze więzienia do 6 miesięcy, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat dwóch.

Tej samej karze i na tych samych zasadach ulegnie również ten, kto stara się skłonić osobę, wezwaną do służby wojskowej, do niestawienia się na służbę w terminie oznaczonym, o ile czyn odnośny nie stanowi przestępstwa surowiej karanego.

Przepis niniejszy nie wyklucza kary surowszej za podżeganie do dezercji, jeśli podżegano do takiego niestawienia się na służbę, które pociąga za sobą odpowiedzialność za dezercję.

Art. 107. Winny:

1) podżegania wojskowego do dezercji, choćby podżeganie nie odniosło skutku;

2) dopomagania wojskowemu do dezercji, popierania jej, ukrywania dezercera lub współdziałania w jego ukryciu — ulegnie karze więzienia do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiego więzienia od 1 roku do lat 8.

Jeżeli winny trudnił się tem przestępstwem zawodowo, lub w szerszym rozmiarze —

ulegnie karze ciężkiego więzienia od lat trzech do lat 8, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — od lat pięciu do piętnastu, jeżeli zaś zachodzą okoliczności obciążające — ulegnie karze śmierci.

Art. 108. Winny udziału w przestępstwach, przewidzianych w wojskowych ustawach karnych, o ile czyn jego nie stanowi przestępstwa, przewidzianego w art. 106 i 107, oraz jeżeli czyn ten nie stanowi przestępstwa surowiej karanego —

ulegnie karze aresztu do 6 tygodni lub więzienia do lat trzech, jednak nie wedle ciężkiego rodzaju kary i nie na dłuższy czas, niż rodzaj i najwyższy wymiar kary, przewidziany w wojskowym kodeksie karnym za udział w popełnionem przestępstwie; w wypadkach mniejszej wagi można orzec grzywnę do 500 zł.

Jeśli przestępstwo wojskowe jest również według prawa karnego powszechnego czynem, pod groźbą kary zakazanym, do udziału w takim przestępstwie stosuje się surowszy przepis prawa karnego powszechnego.

Na zasadach niniejszego artykułu ulega karze również ten, kto inną osobę do popełnienia przestępstwa, przewidzianego w wojskowych ustawach karnych, lub

do udziału w niem bezskutecznie wzywa lub skłoni się stara.

Art. 109. Postanowienia karne niniejszej ustawy nie wykluczają ukarania według surowszych przepisów innych ustaw karnych.

Art. 110. Postanowienia karne niniejszej ustawy stosują się do obywateli polskich także w wypadku gdy czyn popełnili zagianicą, bez względu na ograniczenia, przewidziane w tym przedmiocie w innych ustawach.

Art. 111. Przez uchylenie się od służby wojсковей należy rozumieć czyn, zmierzający bądź do stałego uchylenia się od tej służby, bądź do uchylenia się od spełnienia tego obowiązku w czasie i w sposób ustawą przewidziany.

Art. 112. Usiłowania zbrodni i występków przewidzianych w niniejszej ustawie, tudzież udział w nich ulega karze narówni z dokonaniem.

Art. 113. O ile w ustawie niniejszej inaczej nie postanowiono, karę więzienia wymierzać należy w granicach od dwóch tygodni do granicy najwyższej, dla danego przestępstwa określonej.

Na obszarach, na których obowiązuje rosyjski kodeks karny z roku 1903 i austr. ustawa karna z dnia 27. V. 1852 r., nie stosują się przepisy ogólne o łagodzeniu kar i zamianie.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczą aresztu według słusznego uznania, jednak nie powyżej 6 tygodni.

Art. 114. Na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z r. 1903:

1) z więzieniem, oznaczonem w rozmiarze przy-

najmniej jednego roku, łączą się te same skutki, jakie łączą się z więzieniem, zastępującem dom poprawy;

2) przepis ustępu ostatniego art. 113 nie wyklucza łagodzenia kary w myśl art. 14 k. k.

Art. 115. Na obszarze, na którym obowiązuje austriacka ustawa karna z dnia 27. V. 1852 r.:

1) przestępstwa, przewidziane w art. 99, 100, 102, 103 i 105 są występkami, a jeśli je popełniono w czasie wojny lub mobilizacji — zbrodniami;

2) przestępstwa, przewidziane w art. 101, 106 i 108 są występkami;

3) przestępstwa, przewidziane w art. 104 i 107 — są zbrodniami;

4) zamiast więzienia należy za występki wyznaczać ścisły areszt:

5) odwołanie jest dopuszczalne bez względu na ograniczenia, przewidziane w § 283 ustawy o postępowaniu karnem.

Art. 116. Na obszarze, na którym obowiązuje niemiecki kodeks karny:

1) przez ciężkie więzienie należy rozumieć karę określoną w §§ 14 i 15 k. k.;

2) obok więzienia można orzec utratę obywatelskich praw honorowych (§ 32 niem. k. k.),

Art. 117. Niezależnie od skutków skazania, przewidzianych w obowiązujących ustawach karnych, z prawomocnem ukaraniem osoby, podlegającej powszechnemu obowiązкови wojskowemu, łączy się w wypadkach przestępstw wymienionych w art. 97 do 108 włącznie i w art. 112 utrata możliwości odbywania skróconej czynnej służby wojskowej (art. 49) i prawa do korzystania z odroczeń, przewidzianych w art. 57.

Art. 118. Przeszępstwa przewidziane w art. 97 i 98 karane będa w drodze administracyjnej, o ile zas osoba, ktora się ich dopuściła, podlega orzecznictwu władz wojskowych — przez sądy wojskowe.

Przeciwko orzeczeniom powiatowych władz adm. ogólnej można w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wniesć na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów postępowania, obowiązujących w pierwszej instancji sądowej

Na obszarze mocy obowiązującej niem ust. post. kar. z r. 1877 stosuje się przepisy o policyjnych rozp. karnych, z tą zmianą, że mandaty karne wydają powiatowe władze administracji ogólnej.

Art. 119 Sciganie przeszępstwa, podlegającego orzecznictwu karno-administracyjnemu, przedawnia się w ciągu trzech lat

Okres powyższy zaczyna biec w razie popełnienia przeszępstw:

1) z art. 97 punkt 1 i 2 od chwili, kiedy osoba, podlegająca powszechnemu obowiązkowi wojskowemu dopełnia zgłoszenia, zawiadomienia, względnie stawia się przed władzą, powołaną do stwierdzenia zdolności do służby wojskowej — lub od chwili gdy ukonczyła lat 50 życia,

2) z art. 97 punkt 3 od chwili powrotu z zagranicy i z tegoż artykułu p. 4 i 5 od chwili popełnienia czynu.

Przedawnienie wedle art. 68 ust. 2 k. k. z roku 1903 nie stosuje się do powyższych przeszępstw

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą:

1) Tymczasowa ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27. X. 1918 r. (Dz. P. K. P. Nr. 13. poz. 29).

2) Dekret z dnia 16. I. 1919 r. w sprawie niektórych zmian Tymczasowej Ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. P. P. P. Nr. 8, p. 119).

3) Ustawa z dnia 20. II. 1920 r. w przedmiocie kar za pogwałcenie przepisów, dotyczących powszechnego obowiązku służby wojskowej (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 104).

4) §§ 92 oraz 220 — 222 włącznie austr. ustawy karnej.

5) Ustawa austriacka z dnia 28. VI. 1890 roku (austr. Dz. Ustaw P. Nr. 137), dotycząca kar za nieusłuchanie rozkazu, powołującego do służby wojskowej i uwiedzenie do tego przestępstwa.

6) Postanowienie karne, zawarte w austriackiej ustawie z dnia 5. VII. 1912 roku (austr. Dz. Ust. P. Nr. 128) w przedmiocie wprowadzenia nowej ustawy wojskowej.

7) §§ 112, 140—143 niemieckiego k. k.

Art. 126. Osoby, uznane za zdolne do służby wojskowej (art. 38 A), C), D), nie wyłączając ochotników, tudzież osoby, wymienione w art. 72, jak również szeregowi, urlopowani na ściśle określony termin wskutek czasowej niezdolności do czynnej służby wojskowej — uważane są za osoby stanu urlopowanych (§ 6 k. k. wojsk.) aż do chwili wcielenia ich do szeregów. zaś osoby, zwolnione do rezerwy lub obowiązane po wyjściu z rezerwy do pospolitego ruszenia — aż do dnia zgłoszenia się do służby.

Osoba stanu urlopowanych w razie przedstawienia się do służby wojskowej, mimo wezwania rozkazem, jej doręczonym lub ogłoszonym, albo ogłoszonym publicznie, będzie karana według § 92 (113) k. k. wojsk. o ile nie ulega karze w myśl § 68 k. k. wojsk., lub za dezercję. Osoba taka nie może odbywać skróconej czynnej służby wojskowej (art. 49).

Przepis § 101 k. k. wojsk. stosuje się względem osób, wymienionych w ust. 1 niniejszego art. jeżeli nie pozostają na służbie, tylko do spraw, dotyczących zakresu stosunków, w jakich którykolwiek uczestnik pozostaje do służby wojskowej.

Przestępstwo, przewidziane w § 68 k. k. wojsk. ulega karze pozbawienia wolności do lat pięciu; w § 70 k. k. wojsk. wyrazy „do lat dwu“ zastępuje się wyrazami „do lat trzech“. Zresztą ustawa niniejsza nie uchyla żadnych postanowień kodeksu karnego wojskowego.

Zarazem przepisy wojskowego prawa karnego, materialnego i procesowego, obowiązujące w województwach pomorskiem i poznańskim, rozciąga się na obszar górnośląskiej części województwa śląskiego; z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy te uważane będą za prawnie ogłoszone.

Art. 127. W razie zawieszenia nad osobą, odbywającą obowiązkową służbę wojskową, aresztu śledczego za czyn, popełniony przed wstąpieniem do służby wojskowej, następuje niezwłocznie przeniesienie takiej osoby do stanu urlopowanych i przekazanie jej sądownictwu cywilnemu. Powołanie do służby wojskowej następuje w tych wypadkach na zasadach, w miarę

nych w art. 35, po odbyciu kary, orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądowym.

Art. 129. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 4 miesiące po jej ogłoszeniu i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 340

o Straży Granicznej.

zawiera postanowienia podobne do postanowień ustawy
o policji państwowej.

Dział XVI.
R Ó Ź N E

U S T A W A

z dnia 4. VIII. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 67. poz. 608
(wchodzi w życie z dniem 23. VIII. 1922)

zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 18. III. 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. Nr. 31, p. 195).

(Ustawa Nr. 32, Dz. U. R. P. poz. 195 w artykule 55, oraz rozp. wykonawcze do tej ustawy z dnia 15. XI. 1921 Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 699, art. 1, zawierają ogólne postanowienie, że pracodawcy w rolnictwie

przemysłu, handlu i komunikacji nie mogą uczyłać się od zatrudnienia na każdym 50 robotników i pracowników przynajmniej jednego inwalidy ciężko poszkodowanego.

Art. 15. Pracodawcy, winni przekroczenia niniejszego przepisu lub rozporządzeń na jego podstawie wydanych, karani będą w d. odze administracyjnej aresztem do 6-ciu tygodni albo grzywną od 200 do 2.000 złotych.

Grzywnę na wypadek niemożliwości ściągnięcia zmienić należy na areszt według słusznego uznania władzy orzekającej, jednak nie ponad sześć tygodni.

Aż do wydania szczegółowych w tym względzie przepisów można od orzeczeń karnych władz administracyjnych, zapadłych w II-giej instancji odwołać się w ciągu 7 dni do miejscowego właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów, dotyczących odwołania się od wyroków sądu pokoju (powiatowego), nie może jednak uchylić orzeczenia administracyjnego z poleceniem ponownego rozpatrzenia sprawy i wydania nowego orzeczenia.

W b. dzielncy pruskiej stosuje się art. 10 ustawy z dnia 23. VI. 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 511 zamieszczonej w niniejszem wydaniu).

O wykonanie kary pozbawienia wolności należy zwrócić się do sędziego pokoju (powiatowego), który wydaje polecenie w tym względzie po stwierdzeniu prawomocności orzeczenia i bezskuteczności egzekucji na podstawie przesłanych mu w tym celu aktów.

U S T A W A

z dnia 21. IX. 1922 Dz. U. R. P. Nr. 90. poz. 823

w przedmiocie tytułu inżyniera.

Art. 8. Tytuł inżyniera z jakimkolwiek określeniami, lub bez tych określeń, doznaje ochrony prawnej stosownie do art. 96 ustawy o szkołach akademickich z d. 13. VII. 1920 roku (Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 494).

Nadawanie lub używanie tytułu służbowego, w skład którego wchodzi słowo „inżynier“, czy to w służbie publicznej, czy prywatnej, jest wzbronione, o ile funkcjonariuszowi nie przysługuje prawo do tytułu inżyniera w myśl niniejszej ustawy.

Bezprawne używanie tytułu inżyniera podlega grzywnie do wysokości 1.000 zł., o ile w tem bezprawnem używaniu niema czynu zagrożonego karą wyższą.

U w a g a: Ustawa wchodzi w życie 25. X. 1922 a równocześnie tracą moc inne przepisy niezgodne z tą ustawą a w szczególności rozp. ces. z 14. III. 1917 r. Dz. Ust. austr. Nr. 130

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 13. VII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 465

o cudzoziemcach.

Zasady ogólne.

Art. 1. Za cudzoziemca uważany jest każdy, kto nie posiada obywatelstwa polskiego.

Cudzoziemiec, posiadający przynależność państwową dwóch lub więcej państw, ma być przy stosowaniu niniejszego rozp. traktowany jako przynależny do jednego z nich, według swobodnego uznania polskich władz państwowych.

Art. 2. Zmiana przynależności państwowej cudzoziemca nie wpływa na ważność orzeczeń i zarządzeń przed tą zmianą wydanych, z wyjątkiem wypadku uzyskania obywatelstwa polskiego.

Art. 3. Cudzoziemiec może wjeżdżać, przebywać lub przejeżdżać przez obszar Rzplitej tylko za zezwoleniem polskich władz państwowych.

Zezwolenia można cudzoziemcowi odmówić, jeżeli jego obecność na obszarze Rzp. Polskiej zagraża dobru państwa, a w szczególności, jeżeli:

- a) zagraża bezpieczeństwu lub porządkowi publicznemu,
- b) był karany sędownie w Rzp. za zbrodnię lub występki, albo w obcym państwie — za zbrodnię lub występki pospolite,
- c) był wydalony z granic Rzplitej,

d) jest niepożądany ze względu na zdrowie publ.

e) nie może wykazać, że posiada środki na swoje utrzymanie w Rzplitej.

Ocena powodów odmowy należy do zakresu swobodnego uznania właściwych władz.

DZIAŁ II.

Wjazd, pobyt i przejazd.

Art. 4. Pobyt cudzoziemca może być czasowy lub stały (osiedlenie).

Pojęcie pobytu stałego (osiedlenia) obejmuje stałą siedzibę i ześrodkowanie stosunków osobistych oraz gospodarczych w granicach Rzplitej.

Art. 5. Zezwoleń na wjazd oraz pobyt czasowy udzielają (art. 3) urzędy konsularne.

Cudzoziemiec obowiązany jest opuścić granice Rzplitej w terminie określonym w zezwoleniu na pobyt, jeśli nie uzyskał od właściwej władzy administracyjnej I-ej instancji zezwolenia na przedłużenie tego terminu.

Zezwolenia na wjazd lub na przejazd mogą dawać prawo do jednorazowego lub wielokrotnego przekraczania granic Rzplitej.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z właściwymi ministrami może udzielać zezwoleń na wjazdy i pobyty zbiorowe na warunkach ulgowych.

Odmowa zezwolenia jest ostateczna.

Art. 6. Zezwoleń na pobyt stały udziela (art. 3) władza adm. II-ej instancji tego okręgu, w którym cudzoziemiec zamierza stałe przebywać (osiedlić się).

Zezwolenie takie cudzoziemiec może uzyskać wy-

łącznie przed przyjazdem do Rzplitej za pośrednictwem właściwego polskiego urzędu konsularnego.

Zmiana pobytu czasowego na pobyt stały jest dopuszczalna z decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych w wyjątkowych wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie.

Odmowa zezwolenia jest ostateczna.

Art. 7. Zezwoleń na przejazd przez Rzplitą udzielają (art. 3) urzędy konsularne.

Zezwolenie na przejazd obejmuje prawo wjazdu i wyjazdu w punktach przejściowych, przeznaczonych do przekraczania granic państwowych, oraz prawo pobytu w Rzplitej przez czas określony, konieczny do przejazdu między punktami przejściowymi; zezwolenie na przejazd może określać drogę i środki lokomocji oraz w związku z tem, — czas do przejazdu.

Zezwolenie na przejazd może być udzielone dopiero wtedy, jeżeli cudzoziemiec uzyska uprzednio zezwolenie na wjazd do tego państwa, do którego udaje się. Jeżeli to państwo nie graniczy z Rzeczpospolitą Polską, to cudzoziemiec powinien ponadto uzyskać zezwolenia na przejazd przez te państwa, które odgraniczają Rzplitą Polską od państwa, do którego cudzoziemiec udaje się.

DZIAŁ III.

Ewidencja cudzoziemców.

Art. 8. Cudzoziemcy podlegają obowiązkowi meldunkowemu i rejestracji. Obowiązek meldunkowy winien być dopełniany w ciągu 24-ch godzin od chwili przybycia, względnie od chwili zmiany miejsca pobytu

(adresu). Rejestracja jest jednorazowa i winna być dokonana osobiście w ciągu dni 8-miu po przyjeździe przed właściwą władzą administracyjną I-ej instancji, która wydaje rejestrującym się odpowiednie poświadczenie.

Centralny rejestr cudzoziemców prowadzi Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Minister Spraw Wewnętrznych określa w drodze rozporządzeń współdziałanie osób trzecich w dopełnianiu przez cudzoziemców obowiązku meldunkowego i rejestracji.

Art. 9. Każdy cudzoziemiec, który ukończył lat 16 i znajduje się w granicach Rzplitej, obowiązany jest posiadać dowód osobisty, stwierdzający jego przynależność państwową; dowód ten winien być wystawiony przez władze państwowe cudzoziemca.

Władze administracyjne I-ej instancji władne są wydawać cudzoziemcom, którzy nie mogą uzyskać dowodu wymaganego w ust. 1., tymczasowe dowody osobiste.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych może uznać za wystarczające dowody osobiste wystawiane przez władze państwa nieojczystego tym cudzoziemcom, którzy nie mogą uzyskać dowodu wymaganego w ust. 1., zabiegają o wjazd do Rzplitej lub przejazd przez jej obszar,

Zona oraz, liczące mniej niż lat 16, dzieci, rodzeni bracia i siostry mogą być wpisani do dowodu osobistego głowy rodziny.

DZIAŁ IV.

Ograniczenia i wydalenia.

Art. 10. Cudzoziemiec może być wydany z granic Rzplitej:

a) jeżeli nie stosuje się do postanowień niniejszego rozp. albo

b) jeżeli pobyt jego staje się uciążliwy dla Rzplitej ze względu na dobro państwa, a zwłaszcza — bezpieczeństwo lub porządek publiczny.

Art. 11. O wydaleniu decyduje władza administracyjna II-ej instancji. Wyjątek stanowi wydalenie cudzoziemca, nie posiadającego zezwolenia na pobyt stały, w razie przekroczenia granicy nielegalnie, albo niedopełnienia obowiązku meldunkowego lub rejestracji, w którychto wypadkach do decyzji o wydaleniu jest również uprawniona władza administracyjna I-ej instancji.

W razie wydania decyzji o wydaleniu może być wydalonemu wyznaczone miejsce przymusowego przebywania do czasu wykonania decyzji.

W celu wykonania decyzji o wydaleniu lub w razie samowolnego przedłużenia pobytu przez cudzoziemca (art. 5, ust. 2), władzy administracyjnej przysługuje prawo przymusowego odstawienia go do granicy.

Ocena powodów wydalenia, jak również warunków i form, w jakich ma się odbywać, należy do zakresu swobodnego uznania właściwych władz.

Koszta przymusowego odstawienia do granicy obciążają cudzoziemca i mogą być ściągnięte z jego majątku. W razie niezamóżności cudzoziemca koszta te pokrywa Skarb państwa.

Przeciwko decyzji władzy administracyjnej II-ej instancji o wydaleniu cudzoziemca, który posiada zezwolenie na pobyt stały, służy odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych. Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie decyzji.

Pozatem decyzje władz, wydawane na podstawie artykułów 10-go i niniejszego są ostateczne.

Art. 12. Rada Ministrów może ze względu na bezpieczeństwo państwa, albo ze względów politycznych, gospodarczych lub sanitarnych zarządzić na czas przejściowy, w drodze rozporządzeń, wyjątkowe ograniczenia co do wjazdu, pobytu, wyjazdu lub przejazdu cudzoziemców.

Ograniczenia te mogą polegać na:

- a) całkowitem lub częściowym zamknięciu ruchu granicznego,
- b) zakazie pobytu czasowego lub stałego (osiedlenia się), na pewnych obszarach Rzplitej,
- c) ograniczeniu swobody ruchu na obszarze Rzp.,
- d) zastosowaniu specjalnych środków kontroli.

Decyzje wydawane w wykonaniu rozporządzeń opartych na niniejszym artykule, należą do zakresu swobodnego uznania władz i są ostateczne.

DZIAŁ V.

Postępowanie.

Art. 13. Do orzeczeń i zarządzeń władz, wydawanych na podstawie niniejszego rozporządzenia lub na podstawie rozporządzeń na niem opartych, o ile rozp. niniejsze nie wyklucza prawa odwołania, mają

zastosowanie obowiązujące przepisy o odwołaniu od zarządzeń i orzeczeń władz administracyjnych z tem, że termin dla odwołania ustala się na dni 7.

Na obszarze województwa śląskiego odwołanie winno być wniesione również w terminie dni 7 i decyzja na wydana w II-iej instancji jest ostateczna.

Władza odwoławcza wstrzyma wykonanie decyzji jeżeli względy publiczne nie stoją na przeszkodzie.

Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do orzeczeń karnych władz adm., wydawanych na podstawie art. 17 i 18 niniejszego rozp.

Art. 14. W sprawach, związanych z wykonywaniem niniejszego rozp. lub rozporządzeń na niem opartych, cudzoziemiec obowiązany jest stawić się na wezwanie władzy administracyjnej względnie podległych jej organów wykonawczych pod rygorem przymusowego sprowadzenia.

Art. 15. Za zezwolenia udzielane cudzoziemcom na podstawie art. 5 i 6 za czynności rejestracyjne (art. 8) mogą być pobierane opłaty.

Wysokość tych opłat, sposób ich uiszczania oraz ulgi dla niezamożnych cudzoziemców ustali w drodze rozporządzeń Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

DZIAŁ VI.

Przepisy karne.

Art. 16. 1) Kto podrabia lub przerabia (fałszuje) przewidziane na mocy niniejszego rozp. lub na mocy rozporządzeń na niem opartych dokumenty, pieczęcie lub pieczętunki urzędowe, albo kto z takich podrobionych

dokumentów, pieczęci lub pieczętek świadomie korzysta lub dostarcza ich innym osobom,

2) kto składa przed władzą świadomie fałszywe zeznania lub dowody, albo zamilcza ważne okoliczności dotyczące warunków, od których uzależnione jest stwierdzenie przynależności państwowej albo uzyskanie dowodu osobistego, zezwolenia lub poświadczenia, przewidzianych w niniejszym rozp. lub w rozporządzeniach na niem opartych albo świadomie korzysta z dowodu osobistego, zezwolenia lub poświadczenia w powyższy sposób uzyskanego,

3) uchylony rozp. Prez. Rzp. z 23. XII. 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 996)

4) cudzoziemiec, który legitymuje się dokumentem autentycznym, lecz należącym do innej osoby, albo każdy, kto swój lub należący do trzeciej osoby dokument autentyczny oddaje innym w tym celu, by służył cudzoziemcowi do legitymowania się,

5) cudzoziemiec, który ukrywa się przed władzą w celu uchylenia się od zarządzonego wydalenia z granic Rzplitej albo, będąc wydalonym z Rzplitej, powraca do niej samowolnie,

6) kto usiłuje popełnić jedną z czynności wymienionych w punktach pod 1—5 albo do takiej czynności świadomie podżega lub pomaga —

ulega karze więzienia do jednego roku lub karze grzywny od 500 do 10.000 zł albo obu tym karom łącznie, o ile dany czyn według powszechnych ustaw karnych nie ulega karze surowszej.

Na obszarze, na którym obowiązuje austr. ustawa karna z 1852 r. zamiast więzienia orzeka się ścisły areszt.

Do orzekania są właściwe sądy powiatowe (pokoj).

Bez względu na przepisy ustaw karnych powszechnych, czyny wymienione pod punktami 1, 2 i 4 są karalne także wówczas, gdy je popełniono zagranicą bądź przed władzą polską, bądź w celu korzystania z uprawnień przewidzianych w niniejszem rozp. lub w rozporządzeniach na niem opartych.

Art. 17. Cudzoziemiec, winny naruszenia innych przepisów niniejszego rozp. lub rozporządzeń na niem opartych, ulega karze grzywny do 3.000 zł. lub karze aresztu do 6-ciu tygodni, albo obu tym karom łącznie, o ile dany czyn nie stanowi przestępstwa zagrożonego karą surowszą.

Tej samej karze ulega osoba trzecia za zaniechanie współdziałania w dopełnieniu przez cudzoziemca obowiązku meldunkowego lub rejestracyjnego.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę zastępczego aresztu, według słusznego uznania, jednak nie ponad 6 tygodni.

Art. 18. Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. poprzednim, powołane są władze administracyjne I-ej instancji.

Od orzeczenia karnego władzy adm. I-ej instancji można w ciągu dni 7, od dnia ogłoszenia orzeczenia, wnieść na ręce władzy, która orzeczenie wydała, odwołanie do właściwego sądu okręgowego. Sąd ten rozstrzyga prawomocnie przy odpowiedniem zastosowaniu

przepisów, dotyczących odwołań od wyroków sądów powiatowych (pokoju).

Sąd okręgowy nie może jednak uchylić orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez władzę administracyjną.

Odwołanie się do sądu nie wstrzymuje wykonania kary; kary pozbawienia wolności nie wolno jednak wykonać przed prawomocnością orzeczenia bez zgody oskarżonego.

Jezeli istnieje uzasadniona obawa, że oskarżony (obwiniony) cudzoziemiec nie stanie na wezwanie przed władzą administracyjną lub przed sądem albo nie podda się orzeczonej karze, można zarządzić jako środek za pobiegawczy areszt (areszt śledczy).

Decyzję co do środka zapobiegawczego poweźmie na żądanie władzy administracyjnej najbliższy sąd powiatowy (pokoju); zażalenie na tę decyzję rozstrzyga ostatecznie sąd okręgowy.

Na obszarze województwa poznańskiego i pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego stosuje się przepisy o wydawaniu policyjnych mandatów karnych.

DZIAŁ VII.

Postanowienia specjalne.

Art. 19. Rozp. niniejsze nie stosuje się do osób którym przysługuje prawo eksterytorjalności.

Szefowie przedstawicielstw konsularnych państw obcych z członkami swych rodzin, o ile prowadzą z nimi wspólne gospodarstwo domowe, oraz podległy im personel urzędniczy zwolnieni są również od postanowień niniejszego rozp. O ileby jednakowoż oby

walele polscy, przebywający w obcym państwie w takim samym charakterze, zostali ograniczeni w korzystaniu z podobnych ulg, te same ograniczenia mają być zastosowane wobec cudzoziemców, o których mowa w poprzednim zdaniu.

Przy wjeździe do Rzplitej, przy wyjeździe z jej granic oraz przy przejeździe przez jej obszar, osoby wymienione w ustępach 1-ym i 2-gim niniejszego art. otrzymują od władz polskich na swych paszportach dyplomatycznych względnie służbowych wize dyplomatyczne względnie służbowe. Osobom tym Ministerstwo Spraw Zagranicznych wydaje bezpłatnie specjalne legitymacje.

Członkowie delegacyj i komisyj zagranicznych, osoby, przybywające w porozumieniu z rządem Rzp., oraz osoby posiadające polską wizę dyplomatyczną, mogą być zwolnione od wszystkich lub od niektórych postanowień niniejszego rozp.

Przepisy wykonawcze w zakresie niniejszego art. wydaje w drodze rozporządzeń Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewn.

Minister Spraw Wewnętrznych określa w drodze rozporządzeń warunki, od których jest uzależnione lądowanie na brzeg polski oraz pobyt czasowy na obszarze Rzplitej cudzoziemców, którzy nie posiadają przewidzianych w niniejszem rozp. dokumentów, a stanowią załogę lub są pasażerami statków, znajdujących się na polskich wodach terytorjalnych.

Prawo to może Minister Spraw Wewnętrznych przekazać właściwym wojewodom.

Art. 24. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dn. 1. I. 1927 i obowiązuje na całym obszarze Rzplitej.

Z chwilą wejścia w życie tego rozp. traca moc obowiązującą przepisy w zakresie spraw z niem unormowanych. z wyjątkiem przepisów ustaw karnych, dających sądom prawo orzekania o wydalaniu cudzoziemców

ROZPORZĄDZENIE R A D Y M I N I S T R O W

z dnia 18. XI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 107, poz. 917

o pobycie cudzoziemców na niektórych obszarach Rzp.

§ 1. Cudzoziemcy nie posiadający dowodów osobistych, przewidzianych w ust. 1 artykuł 9 rozp. Prez. Rzp. z dnia 13. VIII. 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 465), mogą wjeżdżać na obszar województw: lwowskiego, nowogródzkiego, poleskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, wileńskiego i wołyńskiego, oraz powiatów: augustowskiego, grodzieńskiego, sejneńskiego i suwałskiego województwa białostockiego i przebywać czasowo na tych obszarach tylko za uprzednim zezwoleniem.

Zezwolenia te wydają wojewodzkie władze adm. ogólnej, właściwe dla obszaru, na który cudzoziemiec chce wjechać.

Uprawnienie do wydawania tych zezwoleń może być w drodze rozp. Min. Spraw Wewn. przekazywane powiatowym władzom administracji ogólnej.

§ 5. Winni wykroczeń przeciwko postarowieniom niniejszego rozp. lub zarządzeniom na niem opartym, ulegną karom, przewidzianym w rozp. Prez. Rzplitej z dnia 13. VIII. 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 165).

§ 7. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, a traci moc obowiązującą po upływie 2 lat od tego dnia. (ogłoszone 5. XII. 1927).

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 15. XII. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 49
z r. 1929

o ruchu cudzoziemców

(wchodzi w życie 26. III. 1929) do rozp. Prez. Rzp.
z 13. VIII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 83. poz. 465.

U S T A W A

z dnia 20. VII. 1925 Nr. 90 Dz. U. R. P., poz. 629
o przeliczeniu zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu
pożyczek państwowych oraz o ich konwersji.

(obowiązuje od 5. IX. 1925).

(Ustawa ta wylicza asygnaty i obligacje długo- i krótkoterminowych pożyczek państwowych wewnętrznych i podaje sposób i skalę przeliczenia ich na obligacje złotowe (art. 1—6).

Art. 7. Przepisy art. 2, 3, 4 i 6 niniejszej ustawy nie rozciągają się na posiadaczy asygnat obligacyj względnie świadectw tymczasowych, którzy na zastaw tych tytułów zaciągnęli pożyczki w markach

polskich w instytucjach kredytowych tak państwowych jak prywatnych.

O ile jednak zasiągnięte pożyczki były spłacone do dnia 1 kwietnia 1921 r. posiadaczom obligacji przysługuje prawo do dodatkowej konwersji, w myśl niniejszej ustawy (pod warunkami w dalszej części tego artykułu naprowadzonemi.)

Art. 8. Osoby, które wbrew przepisom ustępu pierwszego art. 7 niniejszej ustawy zgłoszą swe roszczenia do konwersji, będą karane, o ile dany czyn nie ulega karze większej, aresztem do sześciu tygodni. Właściwe są sądy powiatowe (pokoju).

Ponadto osoby, które zgłoszą swe roszczenia do konwersji i uzyskałyby wyższą waloryzację, wbrew przepisom niniejszej ustawy, będą obowiązane do zwrotu wszelkich strat, wynikłych dla Skarbu Państwa.

U w a g a: O sposobie dokonania przerachowania zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu pożyczek państw. i ich konwersji traktują rozp. Prez. Rzplitej z dnia 17. III. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 274 i z dnia 28. XII. 1924 Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 1021 oraz rozp. Min. Skarbu z 6. X. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 736.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 1. IX. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 689

o ochronie znaku i nazwy Czerwonego Krzyża.

Art. 1. Prawo używania znaku i nazwy Czerwonego Krzyża (Krzyża Genewskiego—równoramienne krzyż czerwony na białym polu) przysługuje wyłącznie:

1. Stowarzyszeniu „Polski Czerwony Krzyż ,
2. Zagranicznym Stowarzyszeniom Czerwonego Krzyża, przebywającym czasowo na terenie Rzplitej Golskiej za zezwoleniem władz państwowych,
3. Wojskowym władzom sanitarnym.

Prawo powyższe przysługuje również w ramach konwencji genewskiej o polepszeniu losu chorych i rannych w armjach czynnych z dnia 6. VII. 1906 roku (Dz. U. R. P. z r. 1927 Nr. 28, poz. 225) personelowi stowarzyszeń i władz, wyszczególnionych w p. 1, 2 i 3 artykułu niniejszego.

Art. 2. Poza stowarzyszeniami i władzami, wymienionymi w art. 1, nie wolno żadnym osobom fizycznym lub prawnym używać znaku i nazwy Czerwonego Krzyża w celach handlowych, jako wzoru lub znaku towarowego.

Art. 2. Winni przekroczenia postanowień art. 1 i 2 niniejszego rozp., lub też używania znaku czerwonego krzyża łudząco podobnego do znaku Czerwonego Krzyża Genewskiego ulegają, o ile czyn nie stanowi surowiej zagrożonego przestępstwa, karze grzywny do 1.000 zł., lub aresztu do 6 tygodni, albo obu tym karom łącznie.

Z karą może być połączone orzeczenie konfiskaty na rzecz stowarzyszenia „Polski Czerwony Krzyż“ opakowań i towarów, opatrzonych wbrew postanowieniom niniejszego rozporządzenia znakiem lub nazwą Czerwonego Krzyża.

Konfiskatę można orzec także wtedy, jeśli postępowania przeciw sprawcy czynu, przewidzianego w niniejszym artykule, nie można wdrożyć, lub też sprawcę uwolniono.

Do orzekania są powołane sądy powiatowe (pokoju)

Art. 5 Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dn. ogłoszenia. (ogłoszone 13. IX. 1927).

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozp. tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy z nim sprzeczne. Korzystanie z praw na nich opartych, jako też wprowadzanie w obieg wbrew przepisom niniejszego rozp. towarów i używanie opakowań, które przed wejściem tego rozp. w życie zostały opatrzone znakiem lub nazwą Czerwonego Krzyża, jest dozwolone w ciągu 6-ciu miesięcy od chwili wejścia w życie niniejszego rozp.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 7. X, 1927 Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 797

o sztucznych środkach słodzących.

Postanowienie karne

Art. 7. 1) Naruszenia niniejszego rozporządzenia oraz wydanych na jego podstawie przepisów wykonawczych ulegają ukaraniu według zasady ust. karnej skarbowej z dnia 2. VIII. 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609).

2) Art. 128. oraz ostatni ust. art. 132, tej ustawy uchyla się a w ich miejscu stosuje się postanowienia następnych art. niniejszego rozporządzenia.

3) Art. 55 ustawy karnej skarbowej otrzymuje następujące brzmienie:

„Winni naruszenia postanowień rozp. Prez. Rzp.

z dnia 7. X. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 797) ulegają oprócz kar majątkowych, wyżej przewidzianych (art. 45 i nast. u. k. s.) również karze aresztu od 2-ech tygodni do 6-ciu miesięcy.

Art. 8. 1) Winni potajemnego wyrobu i przetworu sztucznych środków słodzących ulegają karze pieniężnej od 300 do 3.000 zł. oraz karze konfiskaty wytworzonych środków słodzących, a nadto karze więzienia od 3 miesięcy do roku.

2) Wyrób lub przetób uważa się za potajemny, jeżeli odbywa się bez zezwolenia właściwej władzy.

Art. 9. Winni sprzedaży lub nabycia sztucznych środków słodzących bez przepisane go zezwolenia tudzież winni niedozwolonego przechowania tych środków ulegają karze pieniężnej od 200 do 2.000 zł. oraz karze konfiskaty środków słodzących a nadto karze aresztu od dwóch tygodni do sześciu miesięcy.

Art. 10. 1) Winni sprzedaży sztucznych środków słodzących w przedsiębiorstwie mając em zezwolenie na sprzedaż, osobie nieuprawnionej do nabywania tych środków, ulegają karze pieniężnej od 50 do 500 zł.

2) Tej samej karze ulegają winni bezprawnego nabycia sztucznych środków słodzących, jeżeli udowodnią, że nabyli je u upoważnionego sprzedawcy, w przeciwnym razie ulegają karze według art. 9 niniejszego rozporządzenia.

3) Zatrzymane sztuczne środki ulegają konfiskacie.

Art. 11. Winni niedozwolonego użycia sztucznych środków słodzących w przedsiębiorstwach wyrabiających artykuły spożywcze (ciasta, potrawy i napoje), ulegają karze pieniężnej od 100 do 1.000 zł. oraz karze konfiskaty wytworzonych artykułów żywności.

Art. 12. Winni naruszenia innych postanowień niniejszego rozp. lub wydanych na jego podstawie przepisów wykonawczych ulegają karze pieniężnej porządkowej od 10 do 300 zł.

Art. 13. 1) Skonfiskowane sztuczne środki słodzące tudzież produkty i napoje z domieszką tych środków ulegają zniszczeniu.

2) Minister Skarbu może przeznaczyć skonfiskowane przedmioty na cele użytkowe lub sprzedać je osobom uprawnionym do ich sprzedaży.

U w a g a : przepisy wykonawcze zawiera

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 7. XII. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 1003

o sztucznych środkach słodzących.

ROZPORZĄDZENIE

PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 4. XI. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 100, poz. 866

w sprawie ochrony znaków triangulacyjnych.

(wchodzi w życie 15. XI. 1927),

Art. 1. Kto bezprawnie i umyślnie przeniesie, wyniesie, zniszczy, uczyni niewidocznymi lub uszkodzi budowle nadziemne (wieże sygnały), wystawione nad punktami triangulacyjnymi na czas pomiaru, urządzenie utrwalające punkty w ziemi (słupki i płyty), betonowe

lub kamienne i t. p.), znaki niwelacyjne osadzone na budowlach lub w ziemi jako specjalne słupki betonowe kamienne lub żelazne, ulegnie karze — o ile czyn nie stanowi przestępstwa, zagrożonego surowszą karą — więzienia do 1 roku, a w wypadkach mniejszej wagi aresztu do 6-ciu tygodni, lub grzywny do 500 zł.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej z roku 1852 zamiast więzienia orzeka się areszt ścisły.

Art. 2. Kto dopuści się przestępstwa, przewidzianego w art. 1 przez nicostrożność — ulegnie karze aresztu do 4 tygodni, lub grzywny do 300 zł.

Art. 3. Przestępstwa, przewidziane w niniejszem rozp., ulegają rozpoznaniu sądów powiatowych (pokoju).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 13. XII. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 980

**o godłach i barwach państwowych oraz oznakach,
chorągwiach i pieczęciach.**

Postanowienia karne.

Art. 21. Używanie przez osoby lub instytucje nieuprawnione 1) chorągwi Rzplitej (art. 1 lit. 2), 2) oznak władz (urzędów, zakładów, instytucyj, przedsiębiorstw) państwowych i samorządowych oraz korporacyj publiczno-prawnych (art. 3 i 4), 3) chorągwi i innych oznak wojskowych (art. 6—11), 4) bandery handlowej morskiej oraz flagi niewojennych statków państwowych

(art. 12 i 13), 5) pieczęci urzędowych (art. 15—19) jest wzbronione.

Wzbronione jest używanie przez osoby i instytucje prywatne pieczęci z orłem państwowym.

Zezwolenie na używanie herbów miejskich udziela gmina miejska za zgodą wojewody, a jeśli chodzi o Warszawę — za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych.

Wykroczenie przeciw powyższym przepisom zachodzi także w razie używania znaków podobnych, jak wymienione w niniejszym artykule, o ile to może się stać źródłem pomyłki.

Winny wykroczenia przeciw powyższym zakazom ulega karze grzywny od 10 do 500 złotych, lub karze aresztu do 3 miesięcy albo obu tym karom łącznie, o ile dany czyn nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą.

Właściwymi do orzekania są sądy powiatowe (pokoju). W województwach poznańskim, pomorskim i w górnośląskiej części województwa śląskiego w razie wymierzenia kary pozbawienia wolności ponad sześć tygodni orzeka się więzienie.

Art. 22. Winny używania herbu państwowego lub orła państwowego, chorągwi Rzplitej, chorągwi o barwach państwowych albo chorągwi i innych znaków wojskowych w sposób uchybiający czci należnej Rzpl. Polskiej, albo winny umyślnego ich znieważenia ulegnie karze więzienia od 1 miesiąca do 2 lat lub aresztu do 6 tygodni, o ile dany czyn nie stanowi przestępstwa, zagrożonego karą surowszą.

Występek powyższy zachodzi także wówczas, jeśli czynu dopuszczono się względem znaków, mogących robić wrażenie herbu państwowego, orła państwo-

wego lub chorągwi i znaków, wymienionych w ustępie pierwszym.

Właściwemi do orzekania są sądy okręgowe. W okręgach sądów apelacyjnych we Lwowie i w Krakowie i sądu okręgowego w Cieszynie zamiast kary więzienia orzeka się karę ścisłego aresztu.

Art. 23. Winny naruszenia przepisów, wydanych na podstawie art. 24, a dotyczących wyrobu pieczęci oraz nadzoru nad ich wyrobem, ulegnie karze grzywny od 50 do 500 zł. albo aresztu do 6 miesięcy albo obu tym karom łącznie, o ile dany czyn nie stanowi przestępstwa zagrożonego karą surowszą.

Właściwemi do orzekania są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 26. Rozp. niniejsze wchodzi w życie w 3 miesiące po ogłoszeniu.

Równocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 1. VIII. 1919 r. o godłach i barwach Rzplitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 416) oraz wszystkie na jej podstawie wydane rozporządzenia obowiązujące przepisy, w myśl których napisy w pieczęciach urzędowych powinny zawierać imię i nazwisko pieczętującego, pozostają w mocy.

Z dniem wejścia w życie niniejszego rozp. tracą ważność zezwolenia, wydane przez Min. Spraw Wewn., względnie w innej drodze uzyskane uprawnienia na używanie przez osoby i instytucje prywatne godeł, chorągwi, bander oraz pieczęci z orłem państwowym.

W czasie przejściowym, kończącym się w 2 lata po wejściu w życie niniejszego rozp., władze (urzędy, zakłady, instytucje, przedsiębiorstwa i korporacje) pu-

bliczne mogą używać dotychczasowych pieczęci, oznak i flag.

Chorągwie i sztandary oddziałów wojskowych (art. 7 i 8), nadane im przed wejściem w życie niniejszego rozp., jak również wizerunki orła państwowego w orderach i odznaczeniach, ustanowionych przed jego wejściem w życie, nie ulegają zmianie.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 26. I. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 64

o kontroli ubezpieczeń.

Przepisy karne.

Art. 100. Kto działalność ubezpieczeniową wykonywa bez zezwolenia władzy nadzorczej ulega karze aresztu do 6 miesięcy i grzywny do 10.000 zł. albo jednej z tych kar.

Art. 101. Kto w imieniu zakładu ubezpieczeń, nie mającego zezwolenia na działalność w Polsce, zawiera umowę ubezpieczenia lub pośredniczy w zawarciu takiej umowy

ulega karze aresztu do 6 miesięcy i grzywny do 10.000 zł. albo jednej z tych kar.

Art. 102. Kto celem uzyskania zezwolenia na działalność zakładu ubezpieczeń, przedłużenia lub zmiany już udzielonego zezwolenia albo uzyskania zezwolenia na zmianę statutu, ogólnych warunków ubezpieczenia lub planu działalności zakładu ubezpieczeń

przedstawia władzy nadzorczej świadomie fałszywe dane lub oświadczenia

ulega karze aresztu do 6 miesięcy i grzywny do 10.000 złotych albo jednej z tych kar.

Art. 103. Członkowie władzy zakładu ubezpieczeń, nie będącej jego organem naczelnym, winni świadomie:

- a) dopuszczenia do podziału zysków lub nadwyżek bilansowych wbrew przepisom prawa lub statutu o tworzeniu kapitałów zapasowych,
- b) niezachowania przepisów prawa o obliczaniu, księgowaniu, zarządzaniu lub przechowywaniu funduszy ubezpieczeniowych,
- c) lokowania lub dopuszczenia do lokowania wbrew przepisom prawa lub statutu funduszy zakładu ubezpieczeń,

ulegają karze aresztu do 6 miesięcy i grzywny do 10.000 zł. albo jednej z tych kar.

Art. 104. 1. Rzecznawca winny podpisania świadomie lub przez rażące niedbalstwo bilansu, zawierającego fałszywe obliczenie funduszu ubezpieczeniowego w działach ubezpieczeń na życie, od nieszczęśliwych wypadków lub od odpowiedzialności prawnej (art. 38 ust. 2 i 3),

ulega karze aresztu do 6 miesięcy i grzywny do 10.000 zł. albo jednej z tych kar.

2. Tej samej karze i na tych samych zasadach ulegają członkowie władzy zakładu ubezpieczeniowego nie będącej jego organem naczelnym, winni świadomie dopuszczenia do przestępstwa, wymienionego w ust. pierwszym niniejszego artykułu.

Art. 105. Członkowie władzy tow. ubezpieczeń wzajemnych, nie będącej jego organem naczelnym, winni działania świadomie na szkodę towarzystwa,

ulegają karze aresztu do 6 miesięcy i grzywny do 10.000 zł. albo jednej z tych kar. -

Art. 106. Członkowie władzy towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, nie będącej jego organem naczelnym, którzy organowi naczelnemu towarzystwa świadomie przedstawiają dane nieprawdziwe lub ukrywają stan interesów towarzystwa w swych sprawozdaniach.

ulegają karze aresztu do 6 miesięcy i grzywny do 10.000 zł. albo jednej z tych kar.

Art. 107. 1. Na obszarze mocy obowiązujące kodeksu karnego z roku 1871 zamiast aresztu powyżej 6 tygodni orzeka się więzienie.

2. Na obszarze mocy obowiązującej ustawy poe ntepowania karnego z r. 1873 można wnieść odwołanieszależnie od przepisu § 281 u. p. k.

Art. 108. Do orzekania o czynach, przewidzianych w art. 100 — 106 rozp. niniejszego, powołane są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 109. Przepisy art. 100 — 106 będą miały zastosowanie tylko o tyle, o ile powszechne ustawy karne nie zawierają postanowień surowszych.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 7. II. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 228

o areszcie domowym.

Art. 1. W § 18 kodeksu karnego z 1871 roku dodaje się ust. 3 w brzmieniu następującem:

„Sąd może w wyroku lub osobnej uchwale orzec, że skazany na karę aresztu nie dłuższą od 7 dni odbydzie ją w własnem mieszkaniu (areszt domowy)“.

Art. 2. Przewidziany w § 246 ustawy karnej z 1852 r. areszt domowy można nałożyć tylko w razie wymierzenia aresztu nie dłuższego od 7 dni.

Art. 3. Areszt domowy (w mieszkaniu) można zastosować także w razie skazania na areszt zastępczy wymierzony w miejsce grzywny.

Art. 7. Kto, podczas odbywania kary aresztu domowego, samowolnie mieszkanie opuści lub przyjmie odwiedziny bez zezwolenia, przewidzianego w art. 4, — ulega karze aresztu do sześciu tygodni.

Właściwy jest sąd powiatowy (pokoju).

Art. 11. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dn. ogłoszenia. (10. III. 1928).

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 10. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 27. poz. 256

w sprawie aresztu domowego.

§ 1. Władza, zarządzająca wykonanie kary aresztu domowego (w mieszkaniu) według artykułu. 21 ust. ost. kodeksu karnego 1903 r., według § 246 ustawy karnej 1852 r. lub według § 18 ust. 3 kodeksu karnego 1871 r. oznaczy początek i koniec wykonania kary (dzień i godzinę) i z możliwą dokładnością obręb mieszkania lub tych jego części, w których skazany ma odbyć karę, zawiadomi o tem skazanego i uprzedzi go o obowiązku niewydalania się z mieszkania przez czas trwania kary i nieprzyjmowania w tym czasie odwiedzin bez zezwolenia władzy zarządzającej wykonanie kary, o skutkach przekroczenia tych obowiązków (art. 6 i 7 rozp. Prez. Rzp.) i o dopuszczalnym trybie nadzoru nad wykonaniem.

Z czynności powyższej należy sporządzić protokół, uwidoczniając w nim oświadczenie skazanego.

§ 15. Rozp. niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (12. III. 1928).

ROZPOPZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 22. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341

o postępowaniu administracyjnem.

Art. 108. 1. Strony, świadkowie i biegli, winni

niestawiennictwa na wezwanie władz lub odmowy dania żądanych wyjaśnień lub zeznań na piśmie bez usprawiedliwionej przyczyny, ulegają w celu wymuszenia czynności karze do 50 zł. W razie ponownego niewykonania żądania władzy — ulegają karze do 100 zł. i mogą być sprowadzeni do urzędu przymusowo. Kara może być ściągnięta dopiero po upływie terminu, wskazanego w ustępie 2.

2. Strony, świadkowie i biegli mogą w ciągu 14 dni od daty ogłoszenia im decyzji wymierzającej karę przedstawić władzy przyczyny niestawiennictwa. W razie uznania tych przyczyn za usprawiedliwione władza może uchylić nałożoną karę pieniężną.

Art. 109. 1. Za nieprzystojne zachowanie się w urzędzie, niezależnie od zastosowania postanowienia art. 67, jak również za wniesienie do urzędu podania, które zawiera wyrażenia nieprzystojne, lub jest utrzymanie w tonie niewłaściwym i nieodpowiadającym godności urzędu, winni ulegają grzywnie do 100 zł.

2. W orzeczeniu należy oznaczyć na wypadek nieściągalności grzywny karę aresztu zastępczego według słusznego uznania władzy, jednak nie ponad dni 3.

3. Nałożenie kary nie wyklucza możliwości skierowania sprawy przeciwko winnemu na drogę sądową.

Art. 110. 1. Kary pieniężne na mocy art. 108 i grzywny na mocy art. 109 nakłada oraz przymusowe sprowadzenie na mocy art. 108 zarządza powiatowa władza administracji ogólnej na żądanie kierownika właściwego urzędu po zbadaniu prawności i celowości żądania, o ile ono nie pochodzi od wyższej instancji.

2. Na decyzję władzy o nałożeniu kary pieniężnej

na mocy art. 108 służy odwołanie do wojewody (Komisarza Rządu). Odwołanie nie wstrzymuje wykonania.

3. Z powodu decyzji władzy o nałożeniu grzywny na mocy art. 109 można żądać skierowania sprawy do sądu według przepisów o postępowaniu karno-administracyjnym. Żądanie to nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

Art. 123. Rozp. niniejsze wchodzi w życie dnia 1. VII. 1928 r.

U S T A W A

z dnia 15. VII. 1925 Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 682

(w brzmieniu ustalonym rozp. Min. Robót Publicznych z dnia 28. III. 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 454 „w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z 15. VII. 1925 o mierniczych przysięgłych“).

Art. 8. ustęp 4. (O siedzibie biura i każdej jej zmianie mierniczy przysięgły obowiązany jest zawiadomić właściwe urzędy wojewódzkie).

Art. 13. (Mierniczym nie wolno otwierać biur filjalnych, których zadaniem byłoby przyjmowanie i wykonywanie zleceń).

Art. 18. Winny naruszenia przepisu art. 8 ust. 4 będzie karany grzywną do 500 zł., winny zaś naruszenia przepisu art. 13 grzywną do 5.000 zł.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu, na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, karę zastępczego aresztu według słusznego uznania jednak nie ponad 8 dni.

Do orzekania powołane są wojewódzkie władze administracji ogólnej.

Od orzeczenia karnego wojewódzkiej władzy adm. ogólnej można w ciągu 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi okręgowemu, który rozstrzyga prawomocnie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów postępowania obowiązujących go w 1-szej instancji. Na wniosek prokuratora będzie zarządzone postępowanie uproszczone; wyrok sędziego nie ulega zaskarżeniu.

W postępowaniu sądowym orzeczenie władzy administracyjnej zastępuje prawomocny akt oskarżenia (wniosek w postępowaniu uproszczonym). Przed wyznaczeniem rozprawy przewodniczący (sędzia) może zarządzić przesłuchanie przez właściwy sąd powiatowy (pokoju) oskarżonego, świadków i biegłych; świadków i biegłych można przesłuchać pod przysięgą. Sąd postanawia według swego uznania, których świadków i biegłych przesłucha na rozprawie pod przysięgą lub bez zaprzysiężenia, a których zeznania będą odczytane; wolno odczytywać zapiski dochodzenia i inne części akt administracyjnych.

Żądanie przekazania sprawy sądowi nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

Art. 19. Winny nieuprawnionego używania tytułu lub nieuprawnionego wykonywania zawodu mierzniczego przysięgłego, o ile dany czyn nie stanowi przestępstwa surowiej karanego, będzie karany aresztem do 6 tygodni i grzywną do 1.000 złotych, lub jedną z tych kar.

Właściwymi są sądy pokoju (powiatowe).

Art. 20. Na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z r. 1903 i austriacka ustawa karna z r. 1852, wprowadza się przepis następujący:

Mierniczy przysięgli, winny przy wykonywaniu swoich obowiązków rozmyślnego pokrzywdzenia osób, których interesy załatwia, lub świadomego poświadczenia nieprawdy w dokumentach (art. 11), będzie karany za występki, o ile dany czyn nie ulega surowszej karze — na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z 1903 r. — więzieniem do 1-go roku, a na obszarze, na którym obowiązuje austriacka ustawa karna z 1852 r. — ścisłym aresztem do 1 roku.

(U w a g a : W myśl art. 11. dokumenty (obliczenia, plany, odbitki i t. d.) podpisane przez mierniczego i zaopatrzone jego pieczęcią i datą i liczbą dziennika posiadają znaczenie dokumentu urzędowego, chyba że wedle ustaw lub rozporządzeń mają być one potwierdzone przez władze rządowe).

Art. 17. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. (18. IV. 1926).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROBÓT PUBLICZNYCH

z dnia 28. VI. 1926 Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 412

o mierniczych przysięgłych.

jest rozporządzeniem wykonawczem.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 11. X. 1927 Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 799

o emigracji.

Art. 7. (Uprawianie agitacji wychodźczej na terytorjum Rzplitej jest wzbronione.

Za agitacją wychodźczą uważa się udzielanie wszelkich wiadomości drukiem, słowem lub pismem o konjunkturze emigracyjnej w celu skłonienia do wyjazdu.)

Art. 8. Trudnienie się udzielaniem wiadomości o stosunkach w państwach obcych pod względem konjunktury emigracyjnej, udzielaniem porad w sprawach przesiedlenia się za granicę w celach oznaczonych w art. 1 niniejszego rozp. oraz ułatwianiem wyjazdów w tychże celach, wymaga zezwolenia urzędu Emigracyjnego i może być wykonywane tylko z zachowaniem warunków tego zezwolenia.

Zezwolenia te wydawane być mogą:

1) przedstawicielom pracodawców państw obcych, ustanowionych za zgodą Rządu Polskiego w celu rekrutowania robotników polskich.

2) instytucjom oznaczonym w art. 10 punkt 1) niniejszego rozporządzenia.

Urząd Emigracyjny obowiązany jest czuwać, ażeby wiadomości udzielane o konjunkturze emigracyjnej w państwach obcych były dokładne.

Nie wymaga specjalnego zezwolenia ogłaszanie przez przedsiębiorstwa przewozowe, posiadające koncesję Rządu Rolskiego na przewóz emigrantów, adresu

przedsiębiorstwa, nazwy statków, kterunku utrzymywanej komunikacji i warunków podróży.

Wspomniane przedsiębiorstwa mogą wysyłać prospekty tylko na wyraźne żądanie osób bezpośrednio zainteresowanych w wyjeździe.

Art. 29. Przedsiębiorstwo, które uzyskało koncesję, winno prowadzić w Warszawie biura dla wykonywania czynności przewozem emigrantów związanych.

W innych miastach mogą być w miarę potrzeby otwierane oddziały, jednakowoż po uprzednim uzyskaniu zezwolenia Urzędu Emigracyjnego, który może odmówić udzielenia zezwolenia według swobodnego swego uznania. Kierownika oddziału zatwierdza Urząd Emigracyjny.

Postanowienia art. 28. V. mają odpowiednie zastosowanie do oddziałów tych przedsiębiorstw.

Art. 33. Pełnomocnicy, kierownicy oddziałów i inni pracownicy przedsiębiorstwa mogą otrzymywać jedynie stałe, wyrażone w określonej sumie wynagrodzenia.

Wszelkie kontrakty uzależniające wysokość wynagrodzenia od liczby zawartych z emigrantami umów, obrotu przedsiębiorstwa, wyników jego działalności i t. p. są zabronione.

Nie mogą być angażowani w charakterze pełnomocników, kierowników oddziałów lub innych pracowników przedsiębiorstwa:

- 1) posłowie i senatorowie;
- 2) osoby, zatrudnione w służbie państwowej lub samorządowej oraz duchowieństwo wszystkich wyznań;
- 3) właściciele lub zarządcy banków i kantorów wymiany pieniędzy, przedsiębiorstw ekspedycyjnych oraz wszelkiego rodzaju biur komisowych lub informa-

cyjnych do spraw prywatnych, jako też właściciele lub zarządcy restauracyj, kawiarni, hoteli i domów noclegowych oraz członkowie ich rodzin wspólnie z nimi mieszkający.

Adwokaci, obrońcy sądowi oraz lekarze mogą być zatrudnieni przez przedsiębiorstwa okrętowe wyłącznie w zakresie swego zawodu.

Art. 35. Zabronione jest pracownikom przedsiębiorstwa wykonywać czynności swe służbowe poza lokalem biurowym z wyjątkiem czynności, które z natury rzeczy w lokalu biurowym wykonywane być nie mogą.

Pracownicy przedsiębiorstwa, przyjmujący emigrantów w portach wsiadania i przeznaczenia oraz konwojujący transport, winni posiadać znajomość języka polskiego i mieć specjalne odznaki łatwo dostrzegalne oraz legitymacje służbowe.

Art. 36. Przedsiębiorstwo winno przy uzyskaniu koncesji przedstawić Urzędowi Emigracyjnemu imienny wykaz wszystkich swych pracowników ze szczegółowym podaniem czynności każdego z nich.

Zmiany personalu winny być podane do wiadomości Urzędu Emigracyjnego najdalej w ciągu 8 dni.

Art. 38. Przedsiębiorstwo przewozowe skutecznie może przewozić emigranta jedynie na podstawie pisemnej umowy przewozowej.

Umowa przewozowa winna być spisywana w języku polskim w 3 egzemplarzach, z których 1 pozostaje w aktach przedsiębiorstwa przewozowego, drugi dołącza się emigrantowi, a trzeci przed końcem każdego miesiąca winien być składany do Urzędu Emigracyjnego.

Umowa przewozowa winna być doręczona emigrantowi bezpośrednio po uiszczeniu przewidzianej taryfy karty okrętowej.

Umowa może być zawierana jedynie z osobami, które posiadają zaświadczenie, o którym mowa w art. 6 niniejszego rozp.

W umowie należy zastrzec, że na żądanie emigranta przedsiębiorstwo winno się poddać co do sporów wyniknąć mogących z wykonania umowy, rozstrzygnięciu polubownemu konsulów polskich za granicą zgodnie z punktem 2 art. 19 ustawy z dnia 11. XI. 1924 roku o organizacji konsulatów i czynnościach konsulów (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 944).

Szczegółowe przepisy, dotyczące formy, treści i sposobu zawierania umowy, wydane będą przez Urząd Emigracyjny.

Art. 39. Do obowiązków przedsiębiorcy należy:

- a) przewiezienie emigranta i jego bagażu z miejsca do miejsca, oznaczonych w umowie przewozowej;
- b) dostarczenie emigrantowi mieszkania i dostatecznego utrzymania w ciągu trwania podróży i w czasie przerw tej podróży;
- c) zapewnienie bezpłatnej pomocy lekarskiej w ciągu trwania podróży oraz ponoszenia kosztów pogrzebu w razie śmierci emigranta podczas podróży;
- d) ubezpieczenie w jednym z towarzystw ubezpieczeniowych polskich, na warunkach ustalonych w akcie koncesyjnym, emigranta od wypadku i bagażu od utraty i uszkodzenia.

Art. 40. Zabronione jest przedsiębiorcy:

- a) zawierać bez zgody Urzędu Emigracyjnego umowy z emigrantami, na mocy których emigrant zo-

bowiązuje się należność lub część należności za przejazd uiścić pracą podczas przejazdu lub po przybyciu na miejsce przeznaczenia;

b) zawierać umowy z emigrantami wbrew przepisom niedopuszczającym te kategorie emigrantów do krajów przeznaczenia;

c) wymagać jakichkolwiekbądź opłat dodatkowych, ponad taryfę, za korzystanie z kolei i innych środków komunikacji i t. p.;

d) wymagać od emigranta posług osobistych.

Wszelkie postanowienia umów z emigrantami, zwalniające przedsiębiorstwo od wykonania jakiegokolwiekbądź z obowiązków jego, w niniejszem rozporządzeniu wymienionych lub ograniczające jego odpowiedzialność są nieważne.

Art. 41. Taryfy oraz zmiany taryf winny być przedstawiane do zatwierdzenia Urzędowi Emigracyjnemu w terminie conajmniej 14-dniowym przed zamierzonym wprowadzeniem w życie.

Wszelkie zmiany taryf nie obowiązują emigrantów, którzy umowy transportowe zawarli przed wprowadzeniem zatwierdzonej zmiany, chybaży zmiany miały na celu obniżenie taryfy.

Przedsiębiorstwo nie może udzielać redukcji cen, zatwierdzonych przez Urząd Emigracyjny, poszczególnym emigrantom, o ile nie posiada na to specjalnego zezwolenia Urzędu Emigracyjnego.

Ceny kart okrętowych winny być podane do wiadomości emigrantów przez wywieszenie cennika na widocznych miejscach w lokalach biurowych przedsiębiorstwa

Art. 42. Statek przeznaczony do transportu emigrantów winien być odpowiednio do podróży przygotowany.

Polskie władze portowe jak również dyplomatyczne i konsularne oraz radca do spraw emigracyjnych w Gdańsku uprawnione są do sprawdzania stanu statku i jego przygotowania do podróży.

Art. 43. Przy urządzaniu transportów zbiorowych do portów wsiadania zarówno komunikacji pośredniej, jak i bezpośredniej, przedsiębiorstwo winno stosować się do warunków określonych przez Urząd Emigracyjny.

Do każdego, udającego się koleją do portów, transportu emigrantów przedsiębiorstwo obowiązane jest wyznaczyć konwojenta.

Koszta utrzymania i mieszkania emigranta od chwili stawienia się jego w miejscu i w czasie wskazanych w zawiadomieniu przedsiębiorstwa, albo w braku osobnego zawiadomienia w ciągu 8 dni poprzedzających termin odejścia statku, oznaczony w umowie, aż do chwili faktycznego odejścia statku, ponosi przedsiębiorstwo.

Art. 41. Jeżeli wskutek choroby lub jakichkolwiek innych przez Urząd Emigracyjny za ważne uznanych powodów, niezależnych od emigranta, emigrant przed rozpoczęciem podróży odstępuje od zawartej umowy przewozowej, przedsiębiorstwo obowiązane będzie zwrócić emigrantowi wpłacone za przejazd pieniądze bez wszelkich potrąceń. Obowiązek ten obciąża przedsiębiorstwo w stosunku do spadkobierców emigranta w razie jego śmierci przed rozpoczęciem podróży.

W innych wypadkach odstąpienia emigranta od umowy przed rozpoczęciem podróży przedsiębiorstwo zwraca emigrantowi wpłacone za przejazd pieniądze po potrąceniu 5% ceny karty okrętowej lub 10% wpłaconego zadatku na kartę okrętową.

Jeśli emigrant odstąpi od umowy w czasie podróży, przedsiębiorstwo zwraca emigrantowi wpłacone za przejazd pieniądze, po potrąceniu kosztów odbytej podróży według taryfy. Obowiązek ten obciąża przedsiębiorstwo w stosunku do spadkobierców emigranta w razie śmierci jego w czasie podróży.

W razie, gdyby osoby z któremi została na mocy niniejszego rozp. zawarta przez przedsiębiorstwo umowa przewozowa, nie zostały dopuszczone do wylądowania w kraju przeznaczenia z jakichkolwiekby powodów, względnie zostały zawrócone z drogi, przedsiębiorstwo obowiązane będzie bezpłatnie odwieść osoby te do miejsca zamieszkania oraz zwrócić im wpłacone za przejazd pieniądze. Ten sam obowiązek obciąża przedsiębiorstwo w stosunku do członków rodziny emigranta, o ile wskutek śmierci głowy rodziny lub niedopuszczenie go do imigracji zechcą oni wrócić do Polski.

Warunki przewozu powrotnego nie mogą być gorsze od warunków pierwotnego transportu.

Art. 45. W razie opóźnienia, trwającego dłużej niż 7 dni, odjazdu statku z portu załadowania, emigrantowi wolno jest żądać rozwiązania umowy przewozowej i zwrotu wpłaconych pieniędzy.

Prócz tego przedsiębiorstwo winno uiścić emigrantowi koszty przejazdu do portu i z powrotem oraz koszty utrzymania podczas tych przejazdów.

Nie posądza to jednak prawa emigranta do żądania zwrotu strat, które mogły wyniknąć dla niego wskutek opóźnienia wyjazdu statku.

Jeżeli emigrant zmuszony będzie zatrzymać się w jednym z portów pośrednich podróży, z powodu awarii lub kwarantanny, wtedy koszta żywienia emigranta, a w razie potrzeby i pomieszczenia ponosi przedsiębiorstwo.

Jeżeli statek okazał się niezdatny do dalszej podróży, albo z powodu uszkodzenia zatrzymuje się dłużej niż 15 dni, wówczas przedsiębiorstwo winno zawieść emigrantów do miejsca przeznaczenia innym statkiem bez jakichkolwiek dopłat.

Art. 48. Każdy statek wiozący emigrantów winien mieć wśród obsługi conajmniej 1 tłumacza, władającego językiem polskim w słowie i piśmie.

Napisy, dotyczące podróży III. klasy i między-pokładowych winny być umieszczone także w języku polskim.

O osadnictwie.

Art. 51. Werbowanie na osadnictwo do jakiegokolwiek kraju poza granice Rzplitej Polskiej, jest niedozwolone.

Min. Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnycy oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych może jednak, na wniosek Urzędu Emigracyjnego, zezwolić na zaangażowanie w określonym terminie, do pewnego kraju, pewnej ściśle określonej liczby osadników, na warunkach w zezwoleniu określonych, o ile zapewniona im będzie opieka, tak pod

względem higienicznym, jak materjalnym i moralnym w kraju osadniczym.

Art. 52. W wypadkach udzielenia wyjątkowych na angażowanie osadników zezwoleń, o których mowa w ustępie 2 art. 51. Min. Pracy i Opieki Społecznej określi warunki podróży zwerbowanych osadników oraz ustali formę i rozmiary odpowiedzialności materjalnej strony angażującej.

Warunki i rozmiar ulg, z jakich w tych wypadkach korzystać będą werbowani osadnicy przy przejazdach koleją w granicach Rzplitej Polskiej — ustali rozporządzenie Ministra Komunikacji, wydane w porozumieniu z Min. Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 56. Każdy robotnik otrzymuje przed wyjazdem umowę o pracę sporządzoną w języku polskim oraz w języku pracodawcy.

Umowa o pracę zawierać powinna:

- 1) Nazwisko i miejsce zamieszkania pracodawcy,
- 2) miejsce i rodzaj przedsiębiorstwa, w którym robotnik będzie zatrudniony,
- 3) imię i nazwisko, rok urodzenia, gminę, w której robotnik jest zapisany do ksiąg ludności jako stały jej mieszkaniec, względnie gminę jego przynależności i ostatnie jego miejsce zamieszkania,
- 4) czynności, które mają być wykonane przez robotnika,
- 5) oznaczenie czasu trwania umowy najmu,
- 6) wypadki i warunki rozwiązania umowy przed upływem terminu,
- 7) oznaczenie liczby godzin pracy dziennej ewentualnie miesięcznej, wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, świadczeń w naturze, terminów wypłat i wynagrodzenia za roboty akordowe,
- 9) zobowiązania pracodawcy w razie choroby, wypadków nieszczęśliwych

lub śmierci robotnika, 10) warunki przejazdu robotnika na miejsce pracy i powrotu do kraju, 11) gwarancji, że robotnicy nie są najęci z powodu strajku lub lokautu w przedsiębiorstwach i że robotnicy korzystać będą co najmniej z tych samych warunków pracy i płacy, co robotnicy tych samych zawodów i kwalifikacyj w kraju emigracyjnym, 12) oznaczenie organów powołanych do rozstrzygania sporów pomiędzy pracodawcą a robotnikiem, wynikłych z powodu wykonania umowy o pracę.

Wzór umowy o pracę podlega każdorazowo zatwierdzeniu przez Urząd Emigracyjny w trybie, który ustalony zostanie rozp. Min. Pracy i Opieki Społecznej

Postanowienia karne.

Art. 58. Winny namawiania do emigrowania (art. 7.) z chęci przysporzenia zysku sobie lub innej osobie będzie karany więzieniem do sześciu miesięcy oraz grzywną do 1.000 zł.

Art. 59. Winny namawiania do emigrowania (art. 7.) celem spowodowania lub podtrzymania w większych rozmiarach emigracji do pewnych krajów — będzie karany więzieniem do sześciu miesięcy oraz grzywną do 2.000 zł.

Art. 60. Winny namawiania do emigrowania (art. 7) wbrew rozporządzeniom, wydanym na podstawie artykułu 4 niniejszego rozporządzenia, będzie karany więzieniem do sześciu miesięcy oraz grzywną do 1000 zł.

Jeżeli czynu oznaczonego w ustępie pierwszym dopuszczono się z chęci zysku, winny będzie karany więzieniem do dwóch lat oraz grzywną do 2000 zł.

Art. 61. Winny namawiania do emigrowania

(art. 7.) przez fałszywe przedstawienia lub przez jakiegokolwiek inne podstępne działania — będzie karany więzieniem do dwóch lat oraz grzywną do 4.000 zł.

Jeżeli czynu oznaczonego w ustępie pierwszym dopuszczono się z chęci zysku, winny będzie karany więzieniem do trzech lat oraz grzywną do 5.000 zł.

Art. 62. Winny udzielenia nieprawdziwych wiadomości o stosunkach w państwach obcych pod względem koniunktury emigracyjnej — będzie karany więzieniem do roku oraz grzywną do 2.000 zł.

Art. 63. Winny bezprawnego werbowania osadników poza granice Rzeczypospolitej Polskiej — będzie karany więzieniem do dwóch lat oraz grzywną do 2.000 zł.

Art. 64. Winny przewozu emigrantów lub zawarcia umowy przewozowej (art. 38.) bez uzyskania koncesji lub zezwolenia, przewidzianych w artykule 25. będzie karany więzieniem do roku oraz grzywną do 5.000 zł.

Art. 65. Winny naruszenia postanowień zawartych w artykułach 8 ustępy pierwszy i piąty, 29 ustęp drugi, 33, 34, 38, ustęp drugi, trzeci, czwarty i piąty, 39, 40 ustęp pierwszy, 41, 42, ustęp pierwszy, 43, 44 ustępy czwarty i piąty, 45 ustępy czwarty i piąty, 48, 56, ustępy pierwszy i drugi oraz przepisów wydanych na mocy artykułów 37 ustęp czwarty 38 ustęp szósty jako też zarządzeń wspomnianych w artykułach 46, 51, ustęp drugi i 52, ustęp pierwszy jak również winny zawarcia umowy przewozowej wbrew przepisom wydanym na mocy artykułu 4 — będzie karany aresztem do sześciu tygodni lub grzywną do 2000 zł. albo obu temi karami łącznie.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na

wypadek niemożności ściągnięcia grzywny — karę zastępczego aresztu według słusznego uznania, jednak nie ponad cztery tygodnie.

Art. 66. Postanowienia karne niniejszego rozporządzenia nie wykluczają ukarania według surowszych przepisów innych ustaw karnych, o ile dany czyn przepisy te równocześnie narusza.

Art. 67. W razie niemożności ściągnięcia grzywien, orzeczonych na podstawie niniejszego rozporządzenia, grzywny potrącane będą z kaucji, o ile orzeczono je względem osób, za których działalność złożono w myśl artykułów 28 i 29 kaucję.

Art. 69. Organami, powołanymi do rozpoznawania spraw o przestępstwa, wymienione w artykułach 58, 59, 60, 62, 63 i 64 niniejszego rozporządzenia, są sądy.

Orzekanie kar za przestępstwa przewidziane w artykule 65, należy do władz administracyjnych i instancji.

Ukarany przez władzę administracyjną może w przeciągu dni siedmiu od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce władzy, która orzeczenie wydała, żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów postępowania obowiązujących w I. instancji. Wyrok sądu okręgowego wydany w drugiej instancji jest prawomocny.

Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania karnego 1877 r. stosuje się przepisy o policyjnych mandatach karnych.

Art. 70. W sprawach o przestępstwa przewidziane w artykule 65, o ile rozstrzyga je sąd powiatowy

(pokoju) prawo popierania oskarżenia przed tym sądem służy niezależnie od innych organów państwowych również przedstawicielowi Urzędu Emigracyjnego.

A r t. 71. Na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej 1852 r. wprowadza się następujące postanowienia:

- 1) zamiast więzienia orzeka się ścisły areszt.
- 2) czyny zagrożone ścisłym aresztem są występami.
- 3) odwołanie można wnieść niezależnie od postanowień § 283 p. k.

A r t. 72. Skazanie za występki przewidziane w niniejszem rozporządzeniu na karę pozbawienia wolności nie niższą niż sześć miesięcy połączone jest:

- 1) na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z roku 1903 z pozbawieniem praw przewidzianem w artykule 30 k. k.
- 2) na obszarze mocy obowiązującej ustawy karnej z roku 1852 ze skutkami następującymi w wypadku skazania za zbrodnię.

Na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z roku 1871 przy skazaniu za występki przewidziane w niniejszem rozporządzeniu można orzec utratę obywatelskich praw honorowych na zasadach § 32 k. k.

A r t. 73. Odpisy wyroków sądowych względnie orzeczeń władz administracyjnych w sprawach o naruszenie postanowień niniejszego rozp. winny być przesłane Urzędowi Emigracyjnemu celem wydania w razie potrzeby właściwych zarządzeń.

A r t. 77. Rozp. niniejsze wchodzi w życie w 2 miesiące po ogłoszeniu. (ogł. 15. X. 1928).

Jednocześnie tracą moc wszelkie przepisy sprzeczne z postanowieniami niniejszego rozp.

W szczególności tracą moc art. 265 k. k. z 1903 roku, ustawa z 21. I. 1897 r. odnośnie do trudnienia się sprawami wychodźstwa (austr. Dz. P. P. Nr. 27) ustawa z 9. VI. 1897 r. o wychodźstwie (Dz. Ustaw Rzeszy niem. str. 463) oraz ustawa z dnia 4. listopada 1920 r. w przedmiocie uregulowania spraw dobrowolnej oraz przymusowej emigracji ludności (Dz. U. R. P. Nr. 108, poz. 707).

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE

MINISTRA PRACY i OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 23. XII. 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 77
ex 1928.

w sprawie wykonania rozp. Prez. Rzp. o emigracji.

W toku druku ogłoszono następujące rozp.:

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 25. IX. 1928 Nr. 2
ex 1929 do rozp. Prez. Rzp. z 16. III. 1928 Nr. 34
poz. 316, o położnych.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 16. I. 1929 Nr. 8,
poz. 69. o ogłaszaniu się lekarzy-dentystów.

Rozp. Min. Spraw Wewn. z 29. XI. 1928 Nr. 100,
poz. 898 o dowodach osobistych.

Wyk. Rozp. Min. Rol. z 31. XII. 1928 r. Nr. 3,
z r. 1929 poz. 31, o postępowaniu przy badaniu zwierząt
rzeźnych i mięsa.

Wyk. Rozp. Min. Spraw Wewn. z 15. XII. 1928
Nr. 5, z roku 1929 poz. 49, o cudzoziemcach.

Wyk. Rozp. Min. Spraw Wewn. z 17. XII. 1928

Nr. 5, z roku 1929 poz. 50, o zwalczaniu chorób zawodowych.

Rozp. Min. Skarbu z 31. I. 1929 Nr. 13, p. 112, w sprawie ubezpieczenia od ognia.

U. z 7. III. 1921 Nr. 23 p. 229 zmieniająca art. 24 u. z 18. III. 1921 Nr. 32. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych.

U. z 23. III. 1929 Nr. 23 p. 235 zmieniająca art. 5, 38 ust. z 18. VII. 1924 Nr. 67 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

U. z 23. 3. 1929 Nr. 23 p. 236 o godzinach handlu.

U. z 23. 3. 1929 Nr. 23. p. 247 o opłatach od ogierów nieposiadających świadectw uznania.

R. M. Prz. i H. z 29. 3. 1929 Nr. 28 p. 280 o legalizacji nowych, naprawianych i z zagranicy sprowadzanych narzędzi mierniczych.

R. M. Sk. i Spraw. z 25. 4. 1929 Nr. 28 p. 282 (obow. od 30. 4. 1929) o lichwie pieniężnej. W zasadzie zmiany po'egają na tem, że w rozp. str. 486 — które znosi się — w § 1 wpiowadza obowiązek sporządzenia kwartalnych wykazów na 31. 3., 30. 6., 30. 9. i 31. 12 oraz skreśla z ustępu b) słowa pod poz. 3 — w § 2 zamiast 12% wprowadza 13% — § 3. ulega usunięciu.

BŁĘDY DRUKARSKIE.

str.	wiersz	od góry	zamiast	ma być
8	3		Nr. 48	98
26	4	od dołu	p. 877	p. 876
48	5	od góry	N. 44 p. 318	N. 34 p. 316
61	5		10. VII. 1923	29. VII. 1927
73	13		16. X. 1927	14. X. 1927
129	7	od dołu	p. 157	p. 151
180	2	od góry	Nr. 59	Nr. 58
218 przed 6 wierszem z dołu dodać R. R. M z 17, 11				
1924 Nr. 105 Dz. U. R. P. poz. 954 zawiera roz. wyk.				
do ustawy z 2. 7. 1924 Nr. 65 p. 636.				
str.	wiersz	od góry	zamiast	ma być
200	5		1. I. 1926	1. V. 1926
200	10	od dołu	N. 39 p. 245	Nr. 93 p. 542
260	11	od góry	p. 441	p. 449
263	11		27. II. 1928	28. II. 1928
275	3		25. II. 1927	25. XI. 1927
379	7	od dołu	29. II. 1927	29. II. 1928
415	6	od góry	17. VI. 1928 Nr. 75	12. VI. 1928 Nr. 65
416	3	od góry	19. XI. 1928	19. XI. 1927
417	2	od dołu	11. XI.	19. II.
422	11	od dołu	14. IX.	14. XI.
476	3	od góry	p. 882	p. 883
480	7	od dołu	11. VIII. 1926	31. VIII. 1926
487	4	od góry	2. na	2. przy
488	4	od góry	12 ^o / _o	1 ^o / _o
505	11	od góry	1923	1927

UWAGA NAKŁADCY:

U. z 2. VIII. 1926 Nr. 105 p. 609 ustawa karna skarbowa.

U. z 22. VI. 1925 Nr. 74 p. 512 o wyścigach konnych.

R. Pr. Rzp. z 14. III. 1928 Nr. 31 p. 294 o prawie lotniczem, wraz z całym szeregiem rozporządzeń np, z 26. XI. 928 N 1 z 1929 p. 6, 7, poz. 8, 9, (to ostatnie zawiera sankcje karne).

R. Pr. Rzp. z 10. V. 1927 Nr. 45 p. 399 o rozpo-wszechnianiu nieprawdziwych wiadomości i o zniewagach.

R. Pr. Rz. o świadczeniach wojennych ogłoszone w Nr. 16 Dz. U. R. P. z 1929 r.

U. z 1. VII. 1926 Nr. 98 p. 570 o opłatach stem-płowych nie znalazły w tem wydaniu pomieszczenia albo z powodu ich rozmiarów lub okazania się w odrębnych wydaniach.

Uwagi na str. 442 pochodzą od nakładcy.

S P I S A L F A B E T Y C Z N Y

(liczby oznaczają strony)

A.

Administracyjne postępo- wanie	582
Ajenci handlowi	359
Akta hipoteczne	191
Akta urodzin	194
Alkohol-sprzedaż	431
Areszt domowy	581, 582
Artykuły żywności	368
	479
statystyka	255
dozór	379
środki słodzące	572
Apteka	27, 28
Auta	136
Autorskie prawo	85

B.

Barwy państwowe	575
Berberys	418
Bezrobocie	196, 199
wolne miejsca	199, 200
zasiłki	200
pracowników	201, 202
umysłowych	205
Bezpieczeństwo pracy	246
Budynki	387
Buhaje	403

C.

Chorągwie państwowe	575
Choroby zwierzęce	403,
	413 i n.
„ roślin	416, 417
„ zakaźne	5
„ zawodowe	42
„ jaglica	50
Chwasty	416
Cegła	439
Ceny badanie	363
„ uwidocznianie	478
„ regulowanie	483
Cło	270
Cudzoziemcy	557
	pobyt 568
	ruch 569
Cukier	336
Cukiernie	362
Czas pracy	
w przemyśle i handlu	206
w drukarniach	208
osób pilnujących	208
przy robotach przed lub po produkcji	208
młodocianych	215
kobiet	215

Czechosłowackie nazwy		Fryzjer (golarz)	13
	500		
Czek	329	G.	
Czerwony krzyż	570	Godła państwowe	575
Czystość w domach	18	Godziny w handlu	209
na dziedzińcach	18	Gołębie pocztowe	187
na ulicach miejskich	18	Gorzelnictwo	476
powietrza w urzędach	16	Granice państwa	518
usuwanie nieczystości	46	straż graniczna	553
		H.	
D.		Handel godziny	209
Dentyści	22	statki	187
Domy składowe	320	księgi	192
Drogi publiczne	129, 132	rejestr	193
drzewa przydrożne	133	urlopy	224, 227
ich używanie	134	faktury	478
ich utrzymanie	135	przedmiotami	
wodne	188	użytku	479
Drukarnie	208	kobietami	61
		dziećmi	61
E.		Higjena pracy	246
Ekshumacja zwłok	9	Hotele	11, 12
Emigracja	587		
Eter etylowy	40	I. J.	
		Inspekcja pracy	42, 251
F.		Instytut badania cen	363
Faktury	478	Inżynier	556
Farmaceutyczne specyfikiki		Jaglica	50
	28	Jaje	365
Felczer	19, 20	K.	
Finanse komunalne	325	Kataster sił wodnych	269
Fosfor	437		

Kaucje przy umowie	
o pracę	227
Kłaczce zarodowe	403
Kokaina	28, 29
Komiwojażer	359
Kontrola ubezpieczeń	578
Konwersja	569
Korówka wełnista	417
Kotły parowe	435
Księgi pokładowe	190
„ hipoteczne	191
„ handlowe	192
Kucie koni	422

L. Ł,

Asy zagospodarowanie	393
Lekarz	42, 21
Lichwa wojenna	457, 477
pieniężna	484
oznaczanie towarów	500
Loterja	322
Lotnictwo	190
Łowieckie prawo	397

M.

Mamki	26
Margaryna	397
Meljoracja	391
Metryki urodzin	194
Miary	331, 334, 335, 336
Mierniczy przysięgły	584, 586

Mięso	53, 415
Młodociani obowiązek	
szkolny	219
roboty zabronione	219
Mosty	135

N.

Nawozy sztuczne	418
Nieczystości usuwanie	46
Niemowlęta złobki	219
mamki	26
Nierząd	15, 61,
Nieuczciwa konkuren-	
cja	490

O

Obowiązek wojskowy	537
Ochrona rynku pracy	230
granic	518, 553, 442
ludności	511
lokatorów	489
Ogiery	403
Ojej sezamowy	379
Ołów	438
Opłata od kart do gry	321
Osadnictwo	587, 594

P.

Praca pośrednictwo	219, 220
„ czas	206, 208, 215
„ kaucja	227

„ ochrona	230	mości	296
„ o inspekcji	42, 251	„ od lokali	327
„ pracowników		„ komunalny	325
umysłowych	232	Podaż przedmiotów p.	
„ robotników	235	użytku	368, 369, 479
„ bezpieczeństwo		Pojazdy mechaniczne	
i higiena	246		136, 511
„ o sądach	250	Pokoje umeblowane	11, 12
Prawo autorskie	85	Policja państwowa	426, 446
„ budowlane	382	Położne	48
„ o zabudowaniu		Pomniki	122
osiedli	382	Pośrednictwo pracy	
„ patentowe	108	zarobkowe	219
„ przemysłowe	357	społeczne	220
„ czekowe	329	Porządek patrz czystość	
Pensjonaty	11, 12	Pracownicy umysłowi	
Piekarnie	482, 10, 362		201, 202, 205, 232
Pieczętki państwowe	575	Przedmioty użytku	
Pieczyno	482, 10, 362		368, 379, 479, 480
Poczta	107	„ zapalne	437
Podatek od kapitałów		Przemysł-prawo	357
i rent	297	urlopy	224, 227
„ przemysłowy	302	czas pracy	206
„ od spadków		godziny	209
„ i darowizn	309	statystyka	261
„ od piwa	310	urządzenie	
„ od węgla	313	zakładów	362
„ od cukru	313	złotniczy	340
„ od olejów		Przerachowanie zo-	
„ mineralnych	318	bowiazań	569
„ dochodowy	290	Przestępstwo przeciw	
„ od nierucho-		Państwu	52g

Przetwory odurzające		cyjna	254
	29, 31, 41	cen artykułów	255
Przewożenie zwłok	9	strajków i lokautów	256
		celna	257
R.		stanu zatrudnienia w	
Radjo	185	przemysle	258
Rak ziemniaczany	418	łaboru żeglugi	259
Rejestr handlowy	193	ruchu ludności	259
Robotnicy	196, 199, 200, 235	uboju bydła	260
Rolnictwo	389, 390, 391	przemysłowa	261
Ropa	339	zmian własności	262
zakup ropy naftowej	338	obciążeń hipotecznych	262
Rośliny	416	zarobków	263
Ruch ludności-kontrola	265	produkcji rolnej	264
statystyka	259	Straż graniczna	553
cudzoziemców	569	Strajk-lokaut	256
Rybołówstwo	397	Studnie	10, 45
		Substancje odurzające	
S.			29, 31, 41
Sądy pracy	250	Surowice	415
Sól	272, 275	Świadczenia wojenne	510
Spółdzielnie	345	Szczepienie ospy	3, 5
opłaty stemplowe	348	Szczepionki	415
Spółka akcyjna	350	Szmaty	26
Środki lecznicze	27	Szpiegostwo	523
odurzające	29, 31, 43		
przewozowe	513	T.	
słodzące sztuczne	574, 572	Telefon, telegraf	190
Stan wojenny	514	Tłuszcze jadalne	379
„ wyjątkowy	516	Towar krajowy	501
Statki handlowe	187	Triangulacyjne znaki	574
Statystyka-administra-		Tytoń	275, 285, 286

U.		ustawa wodna	422
Ubezpieczenie pracow-		Wojsko	513
ników umysłowych patrz		obowiązek powszechny	537
bezrobocie		zakwaterowanie	508
Ubezpieczenie-kontrola		Wścieklizna	16
	578	Wzory	108
„ od ognia	439	Wynalazki	108
Ulgi dla przedsiębiorstw		Wypiek chleba	482, 10,
przemysłowych i komunal-			362
nych	328	Wyścigi konne	489
Umowa o pracę pracow.		Wysprzedaż	502
umysłowych	232	Wywóz złota	343
robotników	235		
Upadłość	505, 506	Z.	
Urlopy w handlu i		Zabudowanie osiedli	382
przemysłu	224, 227	Zabytki	123
Urządzenie piekarń	362	Zakłady rozrywkowe	123
cukierń	362	lecnicze	58
Ustawa karno-skarbowa		kąpielowe	14
	323, 324	Ubezpieczeń	
wodna	422	wzajemnych	439
Ustrój rolny	490	Zaopatrzenia inwalidów	554
Uzdrowiska	24, 58	Zapałki	287
Użycie broni	442	Zarośla	393
Użytki rolne	389	Zasiłki	200
		Zatrucie ołowiem	8
W.		„ cynkiem	8
Weterynarz	53	„ rtęcią	8
Widowiska	123	Żebracy	73
Włóczęgostwo	73	Żegluga	188, 259, 269
Woda do picia	45	Złoto	340, 343
opadowa	46	określanie czystości	342

Znaki triangulacyjne	574	choroby	403
towarowe	108	przywóz z zagranicy	415
Zwierzęta, wściekliczna	16	badanie na stacjach	414
ochrona	81	pociągowe	511
różne	53, 260, 415,	Zywność	572, 379, 368

SPIS CHRONOLOGICZNY.

1919

D. z 3. I. 1919 Nr. 5, p. 93 o projektach pomników ze stanowiska artystycznego	122
D. z 7. II. 1919 Nr. 14, p. 164 o rejestrze handl.	193
D. z 7. II. 1919 Nr. 14, p. 177 o widowiskach	123
D. z 8. II. 1919 Nr. 15, p. 211 o miarach	331
R. M. P. i H. z 7. IV. 1919 Nr. 41, p. 299 o miarach	334
U. z 19. VII. 1919 Nr. 63, p. 372 o szczepieniu przeciw ospie	3
U. z 25. VII. 1919 Nr. 67, p. 402 o zwalczaniu chorób zakaźnych	5
U. z 21. X. 1919 Nr. 85, p. 464 o statyst. adm.	254
U. z 18. XII. 1919 Nr. 2 z 1920, p. 7 o czasie pracy w przemyśle i handlu	206

1920

U. z 18. III. 1920 Nr. 28, p. 165 o wydzierżawieniu niezagospodarowanych użytków rolnych	389
U. z 26. III. 1920 Nr. 31, p. 180 o urządzeniu lo- terji i Państw. Loterji Klasowej	322

R. M. Zdr. P. z 31. III. 1920 Nr. 36, p. 201 o kokainie	28
U. z 23. IV. 1920 Nr. 37, p. 210 o ograniczeniach w sprzedaży napojów alkoholowych	431
R. M. Zdr. P. z r. 1920 Nr. 42, p. 257 o przewo- żeniu i ekshumacji zwłok	9
U. z 20. V. 1920 Nr. 47 . 285 o polskich statkach handlowych morskich	187
U. z 29. V. 1920 Nr. 49, p. 299 o opodatkowaniu spadków i darowizn	309
U. z 2. VII. 1920 Nr. 67, p. 449 o zwalczaniu lichwy wojennej	457
U. z 10. VII. 1920 Nr. 70, p. 470 o przemyśle złotniczym i handlu wyrobami złotniczymi	340
U. z 16. VII. 1920 Nr. 76, p. 517 od kapitałów i rent	297
U. z 16. VII. 1920 Nr. 101, p. 666 o opłacie stemplowej od kart do gry	321
R. M. Zdr. z 20. IX. 1920 Nr. 98, p. 652 o zgła- szaniu zatruc ołowiem, rtęcią i t. d.	8
R. Nacz. Komisarza z 25. X. 1920 Nr. 102, p. 677 o studniach	10
U. z 29. X. 1920 Nr. 111, p. 733 o spółdzielniach	345

1921

R. R. M. z 17. I. 1921 Nr. 14, p. 82 o statystyce artykułów pierwszej potrzeby	255
R. R. M. z 8. II. 1921 Nr. 16, p. 94 o statystyce strejków i lokautów	256
R. wyk. M. Zdr. P. z 26. II. 1921 Nr. 26. p. 151 o piekarniach i sklepach z pieczywem i o wypieku chleba	10

U. z 31. V. 1921 Nr. 50, p. 303 o nadzorze nad kotłami parowymi	435
R. M. Pr. O. Sp. z 5. VI. 1921 Nr. 57, p. 362 o pracy nocnej w drukarniach	208
R. Nacz. Kom. z 10. VI. 1921 Nr. 55, p. 346 o porządkach w domach i t. d.	18
U. z 1. VII. 1921 Nr. 64, p. 306 o czynnościach felczerskich	19
U. z 21. X. 1921 Nr. 88, p. 647 o zarobkowym pośrednictwie pracy	219
U. z 7. XI. 1921 Nr. 89, p. 656 o przepisach porządkowych na drogach publicznych	129
R. R. M. z 10. 11. 1921 Nr. 107, p. 783 o statystyce celnej	257
U. z 2. XII 1921 Nr. 105, p. 762 o praktyce lek.	21

1922

R. wyk. M. Zdr. P. z 23. I. 1922 Nr. 10 p. 78 o hotelach i pokojach umcbl. i pensjonatach	11
R. M. Pr. i O. Sp. z 26. I. 1922 Nr. 18 p. 148 o czasie pracy osób zatrudnionych przy pilnowaniu	206
R. R. M. z 6. II. 1922 Nr. 12 p. 108 o statystyce stanu zatrudnienia w przemyśle	258
U. z 14. II. 1922 Nr. 24 p. 205 o ustawie wodnej	422
R. M. Zdr. P. z 6. III. 1922 Nr. 40 p. 337 o zakładach fryzjerskich	13
R. wyk. M. Zdr. P. z 15. III. 1922 Nr. 32 p. 261 o szczepieniu ospy	5
R. wyk. M. Zdr. P. z 20. III. 1922 Nr. 29 p. 396 o czynnościach felczerskich	20
U. z 23. III. 1922 Nr. 31 p. 254 o uzdrowiskach	24
R. M. Zdr. P. z 10. IV. 1922 Nr. 35 p. 299 o	

ograniczeniach w sprzedaży napojów alkoholowych	431
U. z 16. V. 1922 Nr. 40 p. 334 o urlopach dla pracowników w przemyśle i handlu	224
R. M. Zdr. P. z 2. VI. 1922 Nr. 51 p. 462 roz. wyk. do ustawy o ograniczeniach w sprzedaży alkoholu	434
R. M. Rob. P. z 3. VI. 1922 Nr. 45 p. 407 o wymijaniu na drogach publicznych	132
R. R. M. z 7. VI. 1922 Nr. 48 p. 427 o statystyce zatrudnienia w przemyśle	258
U. z 18. VI. 1922 Nr. 47 p. 409 o monopolu tytoniowym	275
R. M. Spr. Wew. z 5. VII. 1922 Nr. 52 p. 483 o posiadaniu faktur handlowych i uwidocznianiu cen	478
R. M. Zdr. P. z 12. VII. 1922 Nr. 77 p. 698 o zakładach kąpielowych	
R. M. Prz. i H. z 20. VII. 1922 Nr. 59 p. 532 o miarach	335
U. z 4. VIII. 1922 Nr. 67 p. 608 o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i t. d.	554
U. z 5. VIII. 1922 Nr. 69 p. 618 o zwalczaniu lichwy wojennej	457
R. M. Zdr. P. z 6. IX. 1922 Nr. 78 p. 715 o nadzorze nad nierzędem	15
U. z 21. IX. 1922 Nr. 90 p. 823 o tytule inżyniera	556
R. R. M. z 10. X. 1922 Nr. 99 p. 909 o opodatkowaniu węgla	313
R. R. M. z 18. X. 1922 Nr. 96 p. 883 o przeciwdziałaniu tajnemu gorzelnictwu	476
R. M. Rob. P. z 30. XII. 1922 Nr. 8 z 1923 p. 8 o utrzymaniu drzew przydrożnych	133
R. R. M. z 21. XII. 1922 Nr. 12 z 1923 p. 1. o roz-	

ciągnięciu u. o lichwie woj. na wojew. poznańskie i pomorskie 475

1923

- R. R. M. z 11. I. 1923 Nr. 5. p. 36 o tępieniu nadużyć handlu przedmiotami powsz. użytku 479
- R. M. Pracy z 30. I. 1923 Nr. 10 poz. 82 o wykonaniu ust. o zarobkowym pośrednictwie pracy 220
- R. M. Prz. i H. z 20. III. 1923 Nr. 53 p. 370 o obsłudze kotłów parowych 435
- U. z 1. V. 1923. Nr. 55. p. 387 o zakupnie ropy biuttowej 338
- R. R. M. z 11. V. 1923 Nr. 53 p. 366 o właściwości sądów w sprawach o lichwę wojenną w poznańskim i t. d. 477
- R. M. Pr. i O. Sp. z 11. VI. 1923 Nr. 62 p. 464. o urlopach dla pracowników w handlu 227
- U. z 22. VI. 1923 Nr. 72 p. 559 o substancjach i przetworach odurzających 29
- R. M. Skarbu z 19. VII. 1923 Nr. 78 p. 616 o księgach handlowych 192
- R. M. Zdr. P. z 25. VII. 1923 Nr. 84 p. 653 o czystości powietrza w urzędach i t. d. 16
- U. z 11. VIII. 1923. Nr. 94. p. 747 o uregulowaniu finansów komunalnych. 325

1924

- R. M. Pr. i O. Sp. z 15. I. 1924 Nr. 19. p. 188 o czasie pracy przy robotach przed lub po produkcji 208
- R. M. Pr. i O. S. z 14. II. 1924 Nr. 94 p. 876 o

kobietach karmiących obce niemowlęta	26
U. z 10. IV. 1924. Nr. 41 p. 435 o zakazie wywozu ropy	339
U. z 11. IV. 1924 Nr. 36 p. 406 o ochronie lokatorów	489
U. z 12. IV. 1924 Nr. 65 p. 635 o opodatkowaniu piwa	310
U. 5. z V. 1924 Nr. 49 p. 492 o pomocy p. na odbu- dowę budynków i t. d.	387
U. z 23. V. 1924 Nr. 61 p. 609 o powsz. obowiąz- ku wojskowym	537
U. z 3. VI. 1924 Nr. 58 p. 584 o poczcie, telegrafii i telefonii	180
U. z 6. VI. 1924 Nr. 56 p. 561. o opłacie od kart do gry na rzecz P. Czerw. Krzyża	321
U. z 10. VI. 1924. Nr. 58. p. 585. o społecznem pośrednictwie pracy	220
R. M. Rob. P. z 26. VI. 1924 Nr. 61 p. 611 o używaniu i ochronie dróg	234
R. Pr. Rzp. z 29. VI. 1924 Nr. 56 p. 574 o lichwie pieniężnej	484
U. z 2. VII. 1924 Nr. 65 p. 636 o pracy mło- docianych i kobiet	215
U. z 18. VII. 1924 Nr. 67 p. 650 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia	196
U. z 31. VII. 1924 Nr. 80 p. 777 o uregulowaniu stosunków celnych	270
R. M. Prz. i H. z 10. X. 1924 Nr. 99 p. 915 o zakła- daniu urzędzeń radjotechnicznych	185
R. Pr. Rzp. z 14. XI. 1924 Nr. 100 p. 927 o prawie czekowem	329
R. M. Prz. i H. z 15. XI. 1924 Nr. 101 p. 933 o miarach	
R. R. M. z 17. XI. 1924 Nr. 105. p. 954 o wprowa-	

dzeniu w życie ust. o pracy młod. i kobiet	218
R. Pr. Rzp. z 28. XII. 1924 Nr. 114 p. 1020. o domach składowych	320
R. Pr. Rzp. z 30. XII. 1924 Nr. 117 p. 1043 o sprzedaży soli	272
R. M. Spr. Wew. z 6. XII. 1924 Nr. 8 z r. 1925 p. 60 o obrocie szmatami	26
U. z 11. 12. 1924 Nr. 1 z 1925 p. 2 o opłatach stemplowych przez spółdzielnie	348
R. M. Pr. i O. Sp. z 31. XII. 1924 Nr. 2 z 1925 p. 23 o zgłaszaniu wolnych miejsc przez pracodawców	199
R. M. Pr. i O. Sp. z 31. XII. 1924 Nr. 4 z 1925 p. 40 o obowiązku szkolnym młodocianych	219

1925

R. M. Spr. Wew. z 10. I. 1925 Nr. 15 p. 98 o substancjach i przetworach odurzających	31
U. z 23. I. 925 Nr. 17 p. 113 o nadzorze nad ogierami i klaczami	403
R. M. Spr. Wew. z 2. II. 1925 Nr. 20 p. 145 o wściekłości u ludzi i zwierząt	16
R. R. M. z 1. IV. 1925 Nr. 40 p. 273 o statystyce ruchu naturalnego ludności	259
U. z 1. IV. 925 Nr. 43 p. 296 o podatku od nieruchomości i t. d.	296
U. z 2. VI. 1925 Nr. 45 p. 311 o gołębiach pocztowych	186
U. z 19. IV. 1925 Nr. 38 poz. 254 o zakładaniu zniszczonych ksiąg i akt hipotecznych	191
U. z 30. IV. 925 Nr. 58 p. 411 o państwowym podatku dochodowym	290
R. M. Rob. P. z 20. V. 1925 Nr. 55 p. 397 o uży-	

waniu i ochronie dróg	134
U. z 22. VI. 1925 Nr. 74 p. 512 o wyścigach konnych	489
U. z 15. VII. 1925 Nr. 79 p. 550 o państwowym podatku przemysłowym	302
U. z 15. VII. 1925 Nr. 83 p. 561 o monopole zapałczanym	287
U. z 15. VII. 1925 Nr. 97 p. 632 o mierniczych przysięgłych	584
U. z 15. VII. 1925 Nr. 97 p. 681 o zakwaterowaniu wojska	508
U. z 20. VII. 1925 Nr. 90 p. 629 o przerachowaniu zobowiązań Skarbu Państwa	569
U. z 22. VII. 1925 Nr. 90 p. 630 o obrocie cukrem	336
R. M. Pr. i O. Sp. z 29. VII. 1925 Nr. 81 p. 558 o robotach wzbronionych młodocianym i kobietom	219
R. M. Rob. F. z 17. X. 1925 Nr. 109 p. 778 o ścieżkach do rowów przydrożnych	134
U. z 28. X. 1925 Nr. 120 p. 863 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia	199
U. z 28. X. 1925 Nr. 121 p. 868 o nadzorze nad buhajami	403
R. R. M. z 30. XII. 1925 Nr. 6 1926 p. 31 o statystyce taboru żeglugi śródlądowej	259

1926

R. R. M. z 10. II. 1926 Nr. 18. p. 101 o regulowaniu cen przetworów zbóż, mięsa, odzieży i t. d.	483
R. M. Zdr. P. z 3. III. 1926 Nr. 23 p. 142 o przepisach sanitarnych dla hoteli	12
R. M. Zdr. P. z 13. III. 1926 Nr. 27 p. 165 o desynfekcji hoteli i pensjonatów	12

U. z 29. III. 1926 Nr. 48 p. 286 o prawie autorskiem	85
R. M. Pr. i O. S. z 1. V. 1926 Nr. 45 p. 278 o zasiłkach dla bezrobotnych	200
R. M. R. Pub. z 28. VI. 1926 Nr. 71 p. 412 o mierniczych przysięgłych	586
R. M. Spr. Wew. z 30. VI. 1926 Nr. 68 p. 401 o wydawaniu z aptek środków leczniczych	27
R. M. Spr. Wew. z 30. VI. 1926 Nr. 70 p. 406 o specyfikach farmaceutycznych	28
U. z 1. VII. 1926 Nr. 72 p. 413 o metrykach dzieci nieznanych rodziców	194
R. M. Pr. i O. Sp. z 5. VII. 1926 Nr. 39 p. 245 o zgłaszaniu wolnych miejsc przez pracodawców	200
R. M. Pr. i O. S. z 5. VII. 1926 Nr. 93 p. 542 o obowiązku pracodawców o zawiadamianiu o wolnem miejscu	200
R. Pr. Rzp. z 13. VII. 1926 Nr. 83 p. 465 o cudzoziemcach	557
U. z 2. VIII. 1926 Nr. 96 p. 559 o nieuczciwej konkurencji	490
R. Pr. Rzp. z 11. VIII. 1926 Nr. 91 p. 527 o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku	480
R. Pr. Rzp. z 31. VIII. 1926 Nr. 91 p. 527 o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku	480
R. M. Sk. i Spraw. z 7. IX. 1926 Nr. 95 o lichwie pieniężnej	486
R. M. Rol. z 12. XI. 1926 Nr. 117 p. 679 o zwalczaniu raka ziemniaczanego	418
R. M. Sk. z 7. XII. 1926 Nr. 117 p. 1003 o sztucznych środkach słodzących	574

- R. M. Skarbu z 14. XII. 1926 Nr. 1 z 1927 p. 3.
o uprawie tytoniu 285
- R. M. Skarbu z 29. XII. 1926. Nr. 12. p. 95 z 1927
r. wyk. o podatku od lokali 327
- R. M. Pr. i H. z 30. XII. 1926 Nr. 130 p. 783
o właściwości sądu w sprawach o przekr.
stopnia czystości towarów złotych i t. d. 342

1927

- R. Pr. Rzp. z 4. III. 1927 Nr. 20 p. 151
o monopolu zapalczanym 287
- R. M. Pr. i O. Sp. z 11. III. 1927 Nr- 32 p. 293
o żółbkach dla niemowląt 219
- R. Pr. Rzp. z 14. IV. 1927 Nr. 30 p. 318
o prawie autorskiem 85
- R. Pr. Rzp. z 22. IV. 1927 Nr. 43 p. 380
o używaniu fosforu przy wyrobie przedmio-
tów zapalnych 437
- R. Pr. Rzp. z 30. IV. 1927 Nr. 41 p. 369 o Nadz.
Komisji do walki z nadużyciami i t. d. 436
- R. M. Skarbu z 10. V. 1927 Nr. 51 p. 459
o rejestracji maszyn i t. d. do wyrobów
tytoniowych 285
- R. Pr. Rzp. z 18. V. 1927 Nr. 46 p. 409 o kaucjach
w związku z umową o pracę 227
- R. R. M. z 20. V. 1927 Nr. 49 p. 449
o statystyce uboju zwierząt 260
- R. R. M. z 20. V. 1927 Nr. 51 p. 458
o statystyce celnej 257
- R. Pr. Rzp. z 27. V. 1927 Nr. 46 p. 410
o ubezpieczeniu od ognia i Pow. Za-
kładzie Ubezpieczeń 439

R. Pr. Rzp. z 1. VI. 1927 Nr. 51, p. 456 o świadczeniach wojennych	510
R. Pr. Rzp. z 4. VI. 1927 Nr. 54, p. 472 o ochronie rynku pracy	230
R. Pr. Rzp. z 7. VI. 1927 Nr. 53, p. 468 o prawie przemysłowem	357
R. Pr. Rzp. z 10. VI. 1927 Nr. 54, p. 476 o praktyce dentystycznej	22
R. R. M. z 17. VI. 1927 Nr. 63, p. 558 o statystyce przemysłowej	261
R. Pr. Rzp. z 24. VI. 1927 Nr. 57, p. 504 o zagospodarowaniu lasów i t. d.	393
R. Pr. Rzp. z 24. VI. 1929 Nr. 60, p. 526 o zmianie ustawy karnej skarbowej	323
R. M. Spraw. z 20. VI. 1927 Nr. 61, p. 542 o właściwości sądów w przestępstwach usławy karnej skarbowej	324
R. Pr. Rzp. z 30. VI. 1927 Nr. 62, p. 544 o produkcji i przywozie bieli ołowianej i związków ołowiu	438
R. M. Skarbu z 5. VII. 1927 Nr. 69, p. 613 o wolnych składach soli	275
R. Pr. Rzp. z 14. VII. 1927 Nr. 67, p. 590 o inspekcji pracy	251
R. Pr. Rzp. z 15. VII. 1927 Nr. 65, p. 577 o wymiarach cegły przy budowie	439
R. M. P. i O. P. z 23. VII. 1927 Nr. 6, p. 77 z r. 1928 o emigracji	600
R. Pr. Rzp. z 29. VII. 1927 Nr. 70, p. 614 o karach za handel kobietami i popieranie nierządu	61
R. Pr. Rzp. z 22. VIII. 1927 Nr. 77, p. 673	

o zwalczaniu chorób zwierząt	403
R. Pr. Rzp. z 22. VIII. 1927 Nr. 78, p. 676	
o zwalczaniu chorób zawodowych	42
R. Pr. Rzp. z 26. VIII. 1927 Nr. 78, p. 678	
o wycofywaniu ludności z zagrożonych obszarów	511
R. Pr. Rzp. z 26. VIII. 1927 Nr. 79, p. 687	
o świadczeniach wojennych	510
R. Pr. Rzp. z 1. IX. 1927 Nr. 79 p. 609 o ochronie znaku i nazwy Czerwonego Krzyża	570
R. Pr. Rzp. z 13. IX. 1927 Nr. 81, p. 700	
o opodatkowaniu cukru	313
R. Pr. Rzp. z 7. X. 1927 Nr. 89, p. 797	
o sztucznych środkach słodzących	572
R. Pr. Rzp. z 20. X. 1927 Nr. 95 p. 846 o utrzymaniu dróg i mostów	135
R. Pr. Rzp. z 11. X. 1927 Nr. 89 p. 799 o emigracji	587
R. Pr. Rzp. z 14. X. 1927 Nr. 92 p. 823 o żebractwie i włóczęgostwie	73
R. wyk. M. Prz. i H. z 18. X. 1927 Nr. 103 p. 899	
o gołębiach pocztowych	187
R. M. Spr. Wew. z 31. X. 1927 Nr. 102 p. 894	
o mechanicznych urządzeniach w piekarniach i t. d.	362
R. Pr. Rzp. z 4. XI. 1927 Nr. 100 p. 866 o ochronie znaków triangulacyjnych	574
R. Pr. Rzp. z 8. XI. 1927 Nr. 98 p. 859 o odstepowaniu zwierząt i pojazdów dla obrony państwa	511
R. Pr. Rzp. z 12. XI. 1927 Nr. 102 p. 883 o dostarczaniu środków przewozowych na rzecz	

wojska	513
R. R. M. z 18. XI. 1927 Nr. 113 p. 956 o statystyce zmian własności i obciążeń hipotecznych	262
R. R. M. z 18. XI. 1927 Nr. 107 p. 917 o pobycie cudzoziemców na obszarze Rzp.	568
R. Pr. Rzp. z 19. XI. 1927 Nr. 108 p. 922 o zwalczaniu chorób roślin i t. d.	416
R. Pr. Rzp. z 24. XI. 1927 Nr. 106 p. 911 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych	202
R. M. Skarbu z 25. XI. 1927 Nr. 114 p. 978 o sprzedaży soli dla celów przemysłowych	275
R. M. Prz. i H. z 28. XI. 1927 Nr. 111 p. 944 o czynnościach komiwojażerów i agentach handlowych	359
R. Pr. Rzp. z 3. XII. 1927 Nr. 110 p. 934 o prawie łowieckim	397
R. R. M. z 6. XII. 1927 Nr. 113 p. 958 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia pracowników umysłowych	201
R. Pr. Rzp. z 13. XII. 1927 Nr. 115 p. 980 o godłach i barwach państw. oraz znakach, chorągwiach i t. d.	575
R. Pr. Rzp. z 19. XII. 1927 Nr. 114 p. 475 o zwalczaniu chorób zwierzęcych	413
R. R. M. z 21. XII. 1927 Nr. 7 z 1928 p. 43 o oznaczaniu pochodzenia towarów krajowych	501
R. R. M. z 21. XII. 1927 Nr. 7, z 1928 p. 44 o używaniu nazw czechosłowackich	500
R. M. Pr. i O. Sp. z 22. XII. 1927 Nr. 118, p. 1016 o ubezpieczeniach pracowników umysłowych	205
R. Pr. Rzp. z 23. XII. 1927 Nr. 117, p. 996 o granicach Państwa	518

- R. Pr. Rzp. z 23. XII. 1927 Nr. 3 z r. 1928 p. 20
o zapobieganiu upadłości 505
- R. Pr. Rzp. z 27. XII. 1927 Nr. 3 z r. 1928 p. 19
o rejestrze handlowym 193

1928.

- R. M. Skarbu z 9. I. 1928 Nr. 16, p. 132
o uprawie tytoniu w r. 1928 286
- R. M. Rol. z 9. I. 1928 Nr. 19, p. 167
o zwalczaniu chorób zwierzęcych 413
- R. Pr. Rzp. z 16. I. 1928 Nr. 8, p. 54 o stanie
wojennym 514
- R. Pr. Rzp. z 26. I. 1928 Nr. 9, p. 64 o kontroli
ubezpieczeń 578
- R. M. Rob. z 27. I. 1928 Nr. 41, p. 396 o ruchu
pojazdów mechanicznych na drogach publ. 136
- R. Pr. Rzp. z 7. II. 1928 o areszcie domowym 581
- R. M. Rol. z 9. II. 1928 Nr. 18, p. 162
o zwalczaniu raka ziemniaczanego 418
- R. Pr. Rzp. z 14. II. 1928 Nr. 18, p. 151
o przepisach porządkowych na drogach publ. 129
- R. Pr. Rzp. z 14. II. 1928 Nr. 18, p. 157
o drogach publicznych 129
- R. Pr. Rzp. z 14. II. 1928 Nr. 27, p. 243 o użyciu
broni przez organa bezpieczeństwa publ.
i ochrony granic 442
- R. Pr. Rzp. z 15. II. 1928 Nr. 17, p. 144
o Instytucie badania konjunktur gosp. i cen 363
- R. Pr. Rzp. z 15. II. 1928 Nr. 18, p. 156
o wywozie złota zagranicę 343
- R. Pr. Rzp. z 16. II. 1928 Nr. 18. p. 160

o karach za szpiegostwo i niektóre przestępstwa przeciw Państwu	523
R. Pr. Rzp. z 16. II. 1928 Nr. 23, p. 202 o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli	382
R. Pr. Rzp. z 17. II. 1928 Nr. 40, p. 393 o katastrze sił wodnych	269
R. M. Rol. z 18. II. 1928 Nr. 42, p. 406, o zwalczaniu influency koni	414
R. M. Rol. z 18. II. 1928 Nr. 42, p. 407 o zwalczaniu niedokrwistości zakaźnej koni	414
R. M. Spr. Wewn. z 22. II. 1928 Nr. 30, p. 281 o eterze etylowym	40
R. R. M. z 28. II. 1928 Nr. 29, p. 275 o statystyce zarobków	263
R. Pr. Rzp. z 29. II. 1928 Nr. 28, p. 217 o dodawaniu oleju sezamowego do margaryny i t. d.	379
R. wyk. M. Spr. Wewn. i Spraw. z 1. III. 1928 Nr. 52, p. 499 o substancjach i przetworach odurzających	31
R. R. M. z 2. III. 1928 Nr. 29, p. 276 o statystyce produkcji rolnej	264
R. Pr. Rzp. z 6. III. 1928 Nr. 28, p. 237 o Policji Państwowej	446
R. Pr. Rzp. z 6. III. 1928 Nr. 27, p. 244 o zapobieganiu upadłości	506
R. Pr. Rzp. z 6. III. 1928 Nr. 27, p. 249 o wywozie kurzych jaj za granicę	365
R. Pr. Rzp. z 6. III. 1928 Nr. 29, p. 266 o żegludze i spltawie na drogach wodnych	188
R. Pr. Rzp. z 6. III. 1928 Nr. 29, p. 265 o opiece nad zabytkami	123

R. Pr. Rzp. z 7. III. 1928 Nr. 27, p. 252	
o podatku od olejów mineralnych	317
Obw. M. Spr. Wojsk. z 8. III. 1928 Nr. 46, p. 458	
o powszechnym obowiązku wojskowym	537
R. M. Spr. z 10. III. 1928 Nr. 27, p. 256	
o areszcie domowym	582
R. Pr. Rzp. z 14. III. 1928 Nr. 31, p. 294 o prawie	
lotniczem	190
R. R. M. z 14. III. 1928 Nr. 41, p. 395	
o wysprzedażach w handlu	502
R. Pr. Rzp. z 16. III. 1928 Nr. 32, p. 306 o gra-	
nicach Państwa	518
R. Pr. Rzp. 16. III. 1928 Nr. 32, p. 307	
o stanie wyjątkowym	516
R. P. Rzp. z 16. III. 1928 Nr. 32, p. 309	
o ewidencji i kontroli ruchu ludności	265
R. Pr. Rzp 16. III. 1928 Nr. 32. p. 310	
o zaopatrywaniu ludności w wodę	45
R. Pr Rzp z 16. III. 1928 Nr. 32, p. 311	
o usuwaniu nieczystości i wód opadowych	46
R. Pr. Rzp. z 18. III. 1928 Nr. 34, p. 316	
o położnych	48
R. Pr. Rzp. z 16. III. 1928 Nr. 34, p. 318	
sprzedaży nawozów sztucznych	418
R. Pr Rzp. z 16. III. 1928 Nr. 34, p. 319	
o rozgraniczeniu nieruchomości ziemskich	
przy przebudowie ustroju rolnego	390
R. Pr. Rzp. z 16. III. 1928 Nr. 34, p. 320	
o przeprowadzaniu meljoracji	391
R. Pr. Rzp. z 16. III. 1928 Nr. 35, p. 323	
o umowie o pracę pracow. umysłowych	232
R. Pr. Rzp. z 16. III. 1928 Nr. 35, p. 324	

o umowie o pracę robotników	235
2. Pr. Rzp. z 16. III. 1928 Nr. 35, p. 325 o bezpieczeństwie i higienie pracy	216
2. M. W. R. i O. P. z 17. III. 1928 Nr. 76, p. 675 o rejestrowaniu zabytków	128
2. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 36, p. 334 o kwalifikacjach osób trudniących się kuciem koni	422
2. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 36, p. 329 o ulgach dla przedsiębiorstw przemysłowych i komunikacyjnych	328
2. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 36, p. 331 o uzdrowiskach	24
2. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 36, p. 332 o ochronie zwierząt	81
2. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 36, p. 333 o zwalczaniu jaglicy	50
2. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 36, p. 341 o postępowaniu administracyjnem	582
R. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 36, p. 343 o dozorcze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku	368
R. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 37, p. 349 o straży granicznej	553
R. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 37, p. 350 o sądach pracy	270
R. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 38, p. 361 o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa	53
R. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 38, p. 364 o godzinach handlu	209
R. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 38, p. 374 o zabezpieczeniu podażu przedmiotów	

powszechnego użytku	480
R. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 38, p. 378, o poczcie, telegrafii i telefonii	180
R. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 38. p. 382 o zakładach leczniczych	58
R. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 39, p. 383 o spółkach akcyjnych	350
R. Pr. Rzp. z 22. III. 1928 Nr. 39. p. 384 o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych	108
R. M. Rol. z 22. III. 1928 Nr. 42, p. 408 o badaniu zwierząt na stacjach kolejowych i przystaniach wodnych	414
R. M. Rol. z 24. III. 1928 Nr. 42 p. 411 o przy- wozie zwierząt z Rosji, Łotwy i Litwy	415
R. M. R. Publ. z 28. III. 1928 Nr. 46 p. 454 o mierniczych przysięgłych	584
R. M. Rob. P. z 13. IV. 1928 Nr. 62. p. 574 o te- kście ustawy wodnej	422
R. M. Spr. Wew. z 31. V. 1928 Nr. 72. p. 650 o substancjach i przetworach odurzających	41
R. Pr. Rzp. z 6. VI. 1928 Nr. 29 p. 269 o statkach handlowych morskich	187
R. M. Rol. z 8. VI. 1928 Nr. 66 p. 614 o trzebie- niu zwierząt przez osobę nie będącą lekarzem weterynaryjnym	415
R. M. Rol. z 12. VI. 1928 Nr. 65. p. 597 o nadzo- rze weterynaryjnym nad targami i t. d.	415
R. M. Rol. z 13. VI. 1928 Nr. 75 p. 674 o surow- cach i szczepionkach dla celów weterynaryjnych	415
R. M. Rol. z 17. VI. 1928 Nr. 75 p. 597 o nadzo- rze weterynaryjnym nad targami rzeźniami i t. d.	415

R. M. Kom. z 20. VI. 1928 Nr. 77 p. 688 o księ- gach pokładowych	190
R. M. Prz. i H. z 28. VI. 1928 Nr. 72 p. 661 o miarach	331
R. M. Rol. z 31. VII. 1928 Nr. 79 p. 697 o niszc- czeniu berberysu	418
R. M. R. z 8. VIII. 1928 Nr. 77 p. 789 o tępieniu korówki wełnistej	417
R. M. Spr. W. z 12. IX. 1928 Nr. 83 p. 730 o za- kazie wypieku chleba pszenno-żytniego	482
R. M. Prz. i H. z 18. IX. 1928 Nr. 83 p. 737 o miarach	336
R. M. S. Wew. z 15. XII. 1928 Nr. 5 z 1929 p. 49 o ruchu cudzoziemców	569

W zbiorze tym nie został zamieszczony z powodu
zbyt wielkiej objętości:

DEKRET PRASOWY

wraz z wszystkimi ustawami dodatkowymi i obszernym
komentarzem opracowali

Dr. A. LANIEWSKI i K. SOBOLEWSKI
pprok. przy lwowskim sądzie okręgowym karnym

OBJĘTOŚĆ 96 STRON. CENA 1.50.